

శ్రీపరచేవతాయైనమః.

శ్రీ చతుర్వేదాధిదేవతా సంస్తుతిప్రసన్న శ్రీపరమేశ్వరీ ప్రసాద పరిదర్శిత

సహస్ర దళ కమల మధ్యే శ్రీకృష్ణవైపాయనేన దీప్తం,

స్వాంతేవాసినే జైమినిమునయే యథావమపదిప్తం,

శ్రీమహాదేవ నారద సంవాదరూపం,

సమస్త శాక్తాగమనిదానభూతం,

శ్రీభగవతీతత్త్వప్రతిపాదకం, రాఘవ యాదవ పాండవ సుదర్శిత కుసుమ పరిమళితం,

అపారుషేయం, ఇదం

శ్రీమహాభాగవతం

శ్రీ భగవతీ భక్తాగ్రగణ్యైః

శ్రీశ్రీశ్రీ రాజాంకిత వెంకటజగ్గారాయ ధరావరపురందరైః

వైశాఖనగర ఫిత్ స్వకీయ నక్షత్రశోధనసాధముద్యాలయే

సంముద్రితం.

శ్రీశ్రీనానాభయజ్ఞ నారాయణోపాహ్వయ

చింతామణికవినా,

యథామతి సంశోధితం సత్,

విజయతేతరాం.

కాపీరైటు రిజిస్టర్.

1915.

శ్రీ మహాభాగవతవిచారణా.

శ్రీయోభూయోభూయో, భూయోభూయూ త్సదా శివాశివ కృపయా।

శ్రీ రాజాంకిత మేకట, జగ్గారాయానసింద్ర చంద్రస్య॥

భవసాగర సంతరణ, తరణిం తరుణిందుమాళి తరుణీం తాం।

కరుణారస పరిపూర్ణా, మరుణాయత రుచిర లోచనాం వందే॥

తత్ర తావత్సరాణేషు సుప్రసిద్ధం భాగవతత్రయం। ఏకం శ్రీ మహాభాగవతం, ద్వితీయం శ్రీ దేవీభాగవతం, తృతీయం శ్రీ విష్ణుభాగవతంచేతి॥ ఏతేషు ప్రథమ మపౌరుషేయం సత్యలోకే చతుర్వేదాధి దేవతా ప్రసాదా ద్భాదరాయణేన శ్రీపరదేవతా ప్రద శిత సహస్రదళ కమలమధ్యే దృష్టముపలబ్ధంచ స్వాంతేవాసినే జైమినిమునియై యథా న దుపదిష్టం। ఏనంతదిద మపౌరుషేయం మహాభాగవత ముపలభ్య భగవాన్ కృష్ణద్వైపాయన స్తదర్థానుసరణేన పరదేవతా తత్త్వం శ్రీదేవీభాగవత రూపేణ ప్రతిపాద్యాష్టాదశ మహాపురాణ పరిపూర్తిం కృతవా నిత్యస్మిన్నేవ శ్రీ మహాభాగవతే “స్వపాదతలసం లగ్నం పంకజం సమదశకాయత్” మునిస్తస్య సహస్రేషు దశేషు సారమేశ్వరం॥ మహా భాగవతంనామ పురాణ మవలోకయత్” ఇత్యాదినా సువిన్నప్త ముపదిష్టం। “ననుత త్ర భాగవతం పుణ్యం పంచమం వేదసమ్మిత” మితి శ్రీ దేవీభాగవత వచనాత్కథం త స్యాష్టాదశత్వమితి చేద్యథా “భారతః పంచమోవేద” ఇతి చతుర్వేదా పేక్షయా మ హాభారతస్య పాంచమ్యం తద్వదత్రాపీ త్యున్నేయంనతు మహాపురాణ పరిగణనయా। అ థ తృతీయం శ్రీవిష్ణుభాగవతంతు “అన్యాయ్యప పురాణాని మునిభిః కథితానిచ” ఇతి కూ ర్మపురాణ వచనాత్కేన చిన్మసింద్రేణ నాబాదరాయణ శిష్యజైమిని మునినావా గాథ ప్రాథ సరస సుకవితా శైలీమాశిత్య ఉప పురాణత్వేన విరచితమితి న కాచిద్విప్రీతి పత్తిర్భాగవత త్రయస్య॥ “మద్వయం భద్వయ” మితి బాదరాయణ వచనంతు మహా రాణోప పురాణద్వయపరం। ఏతన్మహా భాగవతంతు పౌరుషేయేషు మహాపురాణే ఘా ప పురాణేషు వాం తర్గతం నభవతి। కింతు వేదసమ్మిత మపౌరుషేయమిదం। యద్వా శ్రీ విష్ణుభాగవత కవి తాతైలీ తావద్వోప దేవకృత ముగ్ధ బాధ వ్యాకరణో దాహృత పద్య తైలీ మను సరతీతి సుకవితా సాంప్రదాయ విదాం స స్పాదయానాం హృదయైక గోచ రమేవ। కించ శ్రీవిష్ణుభాగవతం తావత్కేవల శ్రీకృష్ణచరిత మూలకం శ్రీముగ్ధబాధో దా హృత సకల పద్యాన్యపి శ్రీ కృష్ణవర్ణన పరాణ్యేవ తస్మాచ్ఛ్రీ విష్ణుభాగవతం వోపదే వాచార్య కృతం న త్వషాం తస్మాదేవ మద్వయం భద్వయమితి దేవీభాగవత వచనం స్వస్యై త స్మహాభాగవతస్యచ గ్రాహకంభవతి। అన్యథామద్వయం భత్రయ మిత్యేవ బా ధరాయణో ఖణ్యత్। నన్వేవం సర్వోత్తమ స్వైత స్మహా భాగవతస్య మహాభారతాదీ

నామివకథం లోకే పఠన పాఠ నాది ప్రచారో నాస్తీతి చేత్సత్వం ఏతస్మహ గ్రంథ స్వా
 పౌరుషేయ త్వా దత్ర పౌరుషేయ మహాభారత దేవీభాగవతాది ప్రివ పద పదార్థ
 ప్రయోగ వై చిత్వం నవరసభరిత సుకవితా చాతుర్యం వాన దృశ్యతే కింతు సాధువ
 శితే వాత్ర కవితాశైలీ సరళతయాభాతి సర్వేజనాః ప్రాయశః ప్రౌఢకవి విరచిత సరస
 కవితా వనితాల్లుప హృదయా భవతీ త్యత్ర రామాయణాద్యామ్ కావ్యాపేక్ష
 యా రఘువంశాది తాకిక కావ్యేషు సర్వేషాంస మధికాభిరుచి పూర్వక ప్రవృత్తిరేవ ని
 దర్శనం-సకలలోక ప్రవృత్తినిబంధనంహి ప్రబంధ ప్రచారణం తస్మాత్పౌరుషేయ దేవీభాగ
 వత శ్రీవిష్ణుభాగవతోత్పత్త్యంతర మపౌరుషేయ స్వాస్య శ్రీమహాభాగవతస్య ఛాందసప్ర
 యోగ బాహుళ్యా త్వరస సుకవితాచాతుర్య రాహిత్యాచ్చ సర్వతః ప్రచారవైరళ్య మ
 స్తునామ ఏతావన్నాత్రేణాస్య సకాచిన్యాహ త్యక్షతిః యద్యప్యస్య ప్రచార వైరళ్యంత
 ధాప్యత్రత్య కథాంశానాం సర్వత్రప్రచారోఽ స్వైవ తథాహి సకల జగత్ప్రసిద్ధా భగవతీ
 గీతోపనిష దే తస్మిహ భాగవతాంతర్గతైవ కించ భగవతీభక్తాగ్రసరోఽవ్వర్థనామా మహా
 కవిః కాళిదాసోఽప్యేత ద్ధంధాతర్గత పార్వతీ పరమేశ్వర పరిణయ తత్సరతపణా
 నకు మారోత్పత్త్యాదికథా భాగానుసరణైవైవ కుమార సంభవాఖ్యం మహాకావ్యంకృత
 వానితి స్పష్టంనిశ్చయతే అపిచ గంగోత్తరణ మారభ్య గంగాసాగర సంగమపర్యంత స్థి
 తార్యావర్త దేశవాసిభి స్సర్వైరపి జనైస్సర్వత్ర ప్రతివత్సర మనాదికాలమారభ్య క్రియ
 మాణదశ హారోత్సవస్స నిర్వచన మస్మిన్నేవ మహాభాగవతే ప్రతిపాదితః స త్వన్యత్రకు
 త్రచిదే తస్మహోత్సవ ప్రతిపాదన ముపలభ్యతే తస్మాదే తస్మహాభాగవతమపి సుప్రసిద్ధ
 మేవే త్యలమతి స్లవితేన॥

పవిత్ర శ్రీవత్సస గోత్రజాతశ్చిన్నాం బికాన్నార్యయోస్తసూజః।
 చకారచింతామణి సత్కవీంద్ర శ్రీమన్మహా భాగవతస్యచర్చా॥
 ఏవముభయకవితా వల్లభో విబుధజనవిధేయ స్థితామణికవి నారాయణయజ్ఞా॥
 ఓం తత్సత్ ॥

శ్రీదేవీమహాభాగవత ప్రథముద్రణోపోద్ఘాతము.

క॥ శ్రీ రాజాంకితకులజః॥ గౌరాయధరాతలేంద్రుః గాత్యాయనిదాః॥

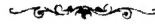
గారుణ్యము తోనేలుతఁ డారానూరేందులుండుదాఁకయశమునన్॥

శ్రీశ్రీశ్రీ రాజా శ్రీమదంకితము వెంకట జగ్గారాయ బహదూర్ శ్రీపేర్మహంమదు పురం జమీన్దారు వారు శ్రీమ త్పరమేశ్వరీ దైవందిన త్రికాలాచార్యైకతాన మానసులై ప్రపంచంబునం గల సకల శాస్త్రముల గ్రంథముల నెల్ల సంపాదించుచు చెన్ననగర స్థిత శ్రీగవర్నమెంటు ఓరియంట్ లబ్ లయమ్, యస్, యస్ నామక పుస్తక భాండాగారమునందు వ్రాతప్రతిగానున్న యీ దేవీ మహాభాగవతమును వ్రాయించి తెప్పించిరి. మొదటి మాతృకలోనే విశేషముగ లేఖన స్థలిత్యము లుండుటం బట్టియు బ్రత్యంతర మెంత ప్రయత్నించినను నలవడక పోవుటం బట్టియు నిందలి తప్పులను సరిగ సవరించుట కించు కయు నవకాశము చిక్కినదికాదు. ఐనను శ్రీశ్రీశ్రీ మా రాజావారికి నపారుషేయమగు నీ శ్రీదేవీమహాభాగవతమునందుఁగల శ్రద్ధాభక్తితాత్పర్యములను జట్టి కించిద్దుడనైన నేనీ మహాగ్రంథమును శ్రీపరదేవతయందే భారము నునిచి సవరించుటకు సాహసించితిని. ఇట్లు నాచే సవరింపఁ బడిన యీ మహాగ్రంథమునందు పెక్కులు దొసగు లుండు నని నా మనమునకే తట్టుచున్నప్పు డిందు దొసములు లేవని నిర్ధారణ చేసి వక్కాణించుట కెట్లు వలను పడును? కావున గుణైక గ్రాహులగు మహానీయు లిందుఁ గల తప్పులను మాకుఁ దెలియఁ జేసెదరేని వారినిఁ గృతజ్ఞతాపూర్వకముగ నభినందింపుచు, పునర్ముద్రణావసరమున నా నెరసుల నెల్ల సరుదుకొనఁ గలము. ఈ మహాగ్రంథమునందు శ్రీ శ్రీ శ్రీ మా రాజావారికిఁ గల యభినివేశమును బట్టి దీనిని రెండుమూడు సారులు వ్రాయించుటకును నా వ్రాతప్రతులనెల్ల సారెసారెకును నామొదలగు పండితులచే దిద్దుబాటు చేయించుటకును, నిట్లచ్చొత్తింపించుటకును, నందలి కూర్పు పొరపాటులనెల్ల ద్విరావృత్తిగ దిద్దింపించుటకును, శ్రీవారికి నైన ధనవ్యయ మింతయని నుడువుటకు నవకాశము లేదు. ఇంతియకాక మాశ్రీ వారీరాక్షస సంవత్సర (౧౯౧౫ వంవత్సర) ము నందు గతవత్సర ములలో మామూలుగ జరిపింపుచున్న క్రమమున శరన్నవరాత్ర ప్రయత్ని మహాపూజారంభమునందు, నీ శ్రీదేవీమహాభాగవతము నెట్లయిన నచ్చొత్తింపించి, యాపొత్తములనుఁ బరదేవతకుఁ దొలుత నర్పించి ఈ ముద్రిత గ్రంథము సొంతముగ గాని యోగ్యుండు నుపాసకుండు నగు నొకపండితునిచేఁ గాని పారాయణ నీ నవరాత్ర దీక్షలో చేయించుటకు మిగుల నభినివేశము గలవారగుటచేత నీ గ్రంథము నీ మహా తృప్తమునకు ముందుగాఁ బదునయిదు దినములలోపల ముద్రింపించుటకు మొదలుపెట్టి

* మూడు ముద్రాక్షరశాలలోఁ ద్రిగుణముగ వారువారు కోరినంత ధనమునిచ్చి యధిక వ్యయ ప్రయాసముల మీదఁ ద్వారపడి పరదేవతానుగ్రహమువలన నెట్లో ముద్రణము ముగింపు చేయబడినది. ఈ కారణమును బట్టియు నిందుఁ నెరసులు మెండుగ నుండవచ్చును. నడుమ నడుమఁ గొన్ని చోటులను శ్లోకార్థములు శ్లోకపాదములు మాతృకలో లేకుండుటచే నా యా పట్లను సందర్భానుసారముగ సాహసించి పూర్తి చేసితిని.

ఇట్లు శ్రీశ్రీశ్రీ రాజా శ్రీమదంకితము వెంకట జగ్గారాయ బహదూరు వారి యాహ్వాన పండితుఁడును శ్రీకాకుళస్థ రాజకీయ సర్వకళా పాఠశాలా సాస్త్రితోపాధ్యాయుఁడునునగు పద్దశకాసీపతి కవితాశతావధాని శ్రైవత్స చింతామణి యజ్ఞ సారాయణ శాస్త్రి.

వి బు ధ జ న వి ధే యుఁ డు.

* ౧౦౧ మొదలు ౧౧౨ పుటల చివరవఱకు ఆర్ష ప్రెస్సులోను, ౧౨౯ మొదలు ౧౪౦ పుటల చివరవఱకు శ్రీకారదామరుటముద్రాక్షరశాలలోను ముద్రితమయినది.

దేవీ భాగవతమ్.

అ ధ్యాయః ||౧||

—o—o—o—

ఓం. నారాయణం నమస్కృత్య నరంజైవ నరోత్తమం! దేవీం సరస్వతీం చైవతతోజ
య ముదీరయేత్ ||౧|| యామారాధ్య విరించి రస్యజగత్సృష్టా హరిఃపాలకః! సంహర్తా గిరిశ
స్వయం సమభవ ధ్యేయాచ యా యోగిభిః! యా మాద్యాం ప్రకృతిం వదంతి మునయస్త
త్వార్థవిజ్ఞాః పరాం! తాం దేవీం ప్రణమామి విశ్వజననీం స్వర్గాపవర్గప్రదాం! ౨|| యా స్వే
చ్ఛయాస్యజగతః ప్రవిధాయ సృష్టిం! సంప్రాప్య జన్మచత్రాపతిమాస శంభుం! ఉక్తైస్తపో
భిరపియాం సమవాప్య పత్నీం శంభుః పదం హృది దధే పరిపాతు సావః! ౩|| ఏకదా నైమిశా
రణ్యేశానకాద్యామహర్షయః! ప్రప్రచ్ఛ ద్దునిశార్దూలం సూతం వేదవిదాం వరం! ౪|| ఋష
య ఊచుః|| వ్యాసశిష్య మహాప్రాజ్ఞ సర్వవేదవిదాం వర! పురాణం సాంప్రతం బ్రూహి స్వర్గ
మోక్షసుఖప్రదం! ౫|| విద్య తే విస్తృతం యత్ర దేవ్యా మాహాత్మ్యము త్తమం! జాయతే చ దృఢా
భక్తియ కాస్య సంశ్రవణేన వై! దేవ్యాం జ్ఞానవిహీనానాం నృణా మపి మహామతే! ౬|| సూ
త ఉవాచ|| యదు క్తం శ్రీమహేశేన నారదాయ మహాత్మనే! పురాణం పరమం గుహ్యం మ
హాభాగవతాహ్వయం! తదాహ భగవాన్ వ్యాసః శ్రద్ధయా భక్తిశాలినే! ౭|| స్వయం జైమినయే
పూర్వం పునస్త ద్వో బ్రవీమ్యహం! గోపనీయం ప్రయత్నేన న ప్రకాశ్యం కదాచన! ౮|| ఏతస్య
శ్రవణే సాతేయత్పుణ్యం జాయతే ద్విజాః! తద్వత్సంసమహేశోపి శక్తో వషణ తైరపి! ౧౦|| కిమహం
కథయిష్యామి సంఖ్యావिरహితం యతః! శ్రుత్యైవం విస్మయా విష్ణుః ఋషయస్తే తిహర్షితాః!
పున రూచుర్దునిశ్రేష్ఠం సూతం వేదవిదాం వరం! ౧౧|| యథా పురాణ శ్రేష్ఠం తత్ప్రకాశమభవత్
క్షితౌ! ఏతదాచక్ష్యతత్త్వేన కృపయా మునిభిః! ౧౨|| సూత ఉవాచ|| మహర్షిర్భగవాన్
వ్యాస సర్వవేదవిదాం వర! అశేషధర్మశాస్త్రాణాం వక్తా జ్ఞానీ మహామతిః! ౧౩|| కృత్యానస్తద
తై తాని పురాణాని మహాముని! న తృప్తి మపి లేభే సక థంచ దవిధర్మవత్ || ౧౪|| మహాపురాణం పర
మం యత్పరం నాస్తి భూత లేభా భగవత్పాఠం తత్సంమాహాత్మ్యం యత్ర విస్తృతం! ౧౫|| తత్సం

వణాయశ్యహమిదింతాపరాయణః। దేవ్యాస్తత్త్వమవిజాయత్సుబ్బచిత్తోబభావసః॥౧౬॥
 యస్యాస్తత్త్వం నజానాతిమహాజ్ఞానీ మహేశ్వరః। తస్యాఃకథంపరంతత్త్వంజ్ఞాతవ్యమతిదుష్కరం॥
 ౧౭॥ విచింత్యైవంమహాబుద్ధిశ్చచారపరమంతపః। గత్వాహిమవతః పృథ్విం దుర్గాభక్తిపరా
 యణః॥౧౮॥ తేనైవతపసా తుష్టాశర్వాశీభక్తవత్సలా। అదృష్టరూపాచాకాశేస్థితేద్వద
 వాక్యమ బ్రహ్మే॥౧౯॥యత్రాస్తే శ్రుతయ స్సర్వా బ్రహ్మలోకం మహామునే గచ్ఛ తత్ర
 పరంతత్త్వం సమవేత్స్యసి నిష్కలా॥౨౦॥ ప్రత్యక్షతాం గమిష్యామి తత్రైవశ్రుతిభిస్తుని
 తా తత్ర సంపాదయిష్యామి తవాభిలషితంచయత్॥౨౧॥ తచ్చుత్వా భగవాన్వాన్యసః
 బ్రహ్మలోకం తదాయయా। వేదాః ప్రణమ్య పవ్రచ్ఛ కింబ్రహ్మ పరమవ్యయం॥౨౨॥
 ఋషే స్తద్వచనంశ్రుత్వా వినయావనతస్యవై। వేదాః ప్రత్యక్షతః పాపం స్తత్రాన్ముని
 పుంగవం॥౨౩॥ ఋగ్వేద ఉవాచ॥ యదంతస్థాని భూతాని యతస్సర్వం పవర్తతే
 యదాహుస్తత్పరం తత్త్వంసాద్యా భగవతీ స్వయం॥౨౪॥ యజురువాచ॥ యాయ
 జ్జైరఖిలైరీశా యోగేనచ సమిజ్యతే। యతః ప్రధానంహి వయంపైకా భగవతీ స్వయం॥
 ౨౫॥ సామో వాచ॥ యయేదం భ్రామ్యతే విశ్వంయోగిభి ర్వా విచింత్యతే
 యద్భాసాభాన్యతేవిశ్వం పైకా దుర్గా జగన్మయీ॥౨౬॥ అధర్వ ఉవాచ॥ యాం
 ప్రవశ్యంతిదేవేశీం భక్త్యానుగ్రాహిణోజ నాః। తామాహుః పరమంబ్రహ్మ దుర్గాం భగవ
 తీం మునే॥౨౭॥ సూత ఉవాచ॥శ్రుతిరితం నిశమ్యేద్ధం వ్యాసస్సత్యవతీసుతః। దుర్గాం భ
 గవతీంమేనేపరం బ్రహ్మేతి నిశ్చితం శ్రుతయస్తేవ ముక్త్యాతః పునరూచ ర్మహామునిం॥
 ౨౮॥ ప్రత్యక్షందర్శయిష్యామోయాథా స్తాభిరుదాహృతం॥౨౯॥ఇత్యేవ ముక్త్యాశ్రుతయ
 స్తుష్టుపూపరమేశ్వరీం॥౩౦॥పర్యదేవమయీం శుద్ధాంసచ్చిదానందవిగ్రహం॥౩౧॥ శ్రుతయ
 ఊచుః॥ దుర్గేవిశ్వమయి ప్రసీద పరమేస్సప్త్యాదికార్యత్రయే బ్రహ్మద్యాః పురుషాశ్రయో
 నిజగుణై స్తత్స్వేచ్ఛయాఽల్పితాః। నోతేకోపిచ కల్పకస్త్రిభువ నేవిద్యోతమాత్రయః తః కశ్చ
 క్త్వపరివర్ణేతుం తవగుణం లోకేభవద్దుర్గమం॥౩౨॥ త్వయామరాధ్య హరినిహత్య సమరేదై
 త్యా రణే దుర్జయా త్రైలోక్యంపరిపాతి శంభురపితేధృత్వా పదంవతుసి। త్రైలోక్యత్రయ
 కారకం సమపిబ త్తత్కాలకూటంవిషం। కిం తేవాచరితం వయంత్రిజగతాంబ్రూమః పరేశ్వర
 బికే॥౩౩॥౨౪॥ యా పుంసఃపరమస్యదేహిన ఇహస్వీయైగుణైర్ద్రాయయా దేహాభ్యాపి చిదా
 త్మికాపిచపరిస్సం దాదిశక్తిః పరా తన్నాయాపరిమోహితాస్తనుభృతోయామేవ దేహాస్థితాః।
 భేదజ్ఞానవశాద్వదంతి పురుషంతస్త్వినమోస్త్యంబికే॥౩౩॥స్త్రీపుం స్వప్రముఖై రుపాధినిచ
 యై హిం సంపరం బ్రహ్మయత్ తత్త్వోయా ప్రథమంబభావ జగతాం సృష్టాసిసృతాస్వయం।
 సా శక్తిఃపరతోపి యచ్ఛసమభూన్మూర్తిద్వయంశక్తితస్తన్నాయామయమేవతే నహి పగంబ్రహ్మ
 విశక్త్యాత్మకం॥౩౪॥తోయోద్ధం కరకాదికం జలమయం దృష్ట్వా యథా నిశ్చయం తోయ
 త్వేన భవేద్గోహామతిమతాం తథ్యం తదైవ భువం బ్రహ్మాత్థం సకలంవిలోక్య మనసా శ

క్వాత్తకంబ్రహ్మతత్ శక్తి త్వేనవినిశ్చితః పురుషధీః పారంపరాబ్రహ్మణిః పట్నక్రేమం లసంతి
యే తనుభృతాం బ్రహ్మదయష్వట్సవాస్తే ప్రేతాభవదాశ్రయాశ్చపరమేశత్వంసమాయాంతి
హి తస్మాదీశ్వరకాశవేనహి శివేత్వయ్యేవ విశ్వాత్తికే త్వం దేవిత్రిదశైకవందితపదేదుగ్ధే
ప్రసీదస్య నః॥౩౬౪॥ ఇత్యేవం స్తుతివాక్యైస్తుత్సృతిభి స్సంస్తుతాసతీస్వరూపం దర్శయామాన
జగదాద్యాననాతసి॥౩౬౫॥ జ్యోతీరూపాహిమూదేవీ సర్వప్రాణేష్వవస్థితావ్యాసస్యసంశయం
చేత్తుం స్వతంత్రాకృతిమాదధే॥౩౬౬॥ స్ఫురత్సుర్యసహస్రాభాం చంద్రకోటిసమద్యుతిం సహ
ప్రబాహుభిర్ముక్తాం దివ్యాస్త్రైరతిశోభితైః॥౩౬౭॥ సింహపృష్ఠసమాయా ధాకదాచిచ్ఛవ
వాహనా చతుర్భుజాహుభిర్ముక్తా నవీనజలదప్రభా॥౪౦౪॥ ద్విభుజాచచతుర్మాస్తా తథాద
శభుజాక్షణేఅష్టాదశభుజా కౌపి శతసంఖ్యభుజా తథా॥౪౦౫॥ అనంతబాహుభిర్ముక్తాది
వ్యరూపధరాక్షణేకదాదిద్విష్టరూపాచ వామస్థకమలాసనా॥౪౦౬॥ రాధయాసహితా కస్తా
త్కదాచిత్ కృష్ణరూపిణీవామాంకాధికతావాణీ కదాచిద్బ్రహ్మరూపిణీ॥౪౦౭॥ కదాచిచ్ఛవ
రూపాచ గౌరీవామాంకసంస్థితా ఏవంసర్వమయీ దేవీ కృత్వా రూపాణ్యనేకథా వ్యాస
స్యసంశయచ్ఛేదంచకార బ్రహ్మరూపిణీ॥౪౦౮॥ సూత ఉవాచ॥ ఏవం రూపాణి సంలోక్య
పరాశరసుత మునిః తాంజ్ఞాత్వా పరమం బ్రహ్మజీవన్ముక్తో బభూవహా॥౪౦౯॥ తతోభగవ
తేదేవీ జ్ఞాత్వాతస్యాభివాంఛితం స్వపాదతలసంలగ్నంపంకజం సమదర్శయత్॥౪౧౦॥ ముని
స్తస్యసహస్రేషుదలేషుపరమేశ్వరంమహాభాగవతం నామపురాణం సమలోకయన్॥౪౧౧॥ ప్ర
ణమ్య శిరసాదేవీం నానాస్తుతిభిరాదరాత్ జగము స్వాశ్రమం భూయః కృతకృత్య స్వయంద్వి
జా॥౪౧౨॥ యథా తత్పుంకజేదృష్టం పురాణం పరమాక్షరం మహాభాగవతం పుణ్యం ప్రకా
శ మకరోత్తథా॥౪౧౩॥ స్నేహాత్మకధితం తేన శ్రుతంచాధికతంమయా స్నేహాద్వ్యకథయిష్యా
మి గోపనీయం ప్రయత్నతః॥౪౧౪॥ అశ్వమేధసహస్రాణి వాజపేయశతానిచమహాభాగవత
స్యాస్యకలాం నాహం తిషోడశీం॥౪౧౫॥ ఏవం మహాభాగవతం ప్రకాశమభవత్ క్షితే॥౪౧౬॥ పరితా
ణాయ లోకానాం మహాపాతకనామసి॥౪౧౭॥ ఇదిశ్రీదేవీమహాభాగవతే మహాపురాణే మహా
భాగవతప్రకాశనం నామసృధమోధ్యాయః॥

అథ ద్వీతీయోఽధ్యాయః

సూత ఉవాచ॥ శ్రీత్వాబహుపురాణానిజైమినిముః నిపుంసవః పృణమ్యదం
డబద్భూమౌ వ్యాసం ప్రచ్ఛ సాదరం॥౧॥ జైమిని రువాచ॥ సర్వవేదవిదాంశ్చ
ష్టనమస్తే మునిపుంగవ త్వత్తోధికతరో లోకేవక్తా నాస్తిమహామతే॥౨॥ శ్రీత్వాతవముఖం
భోజాత్కథాం పుణ్యతమాం మునే కృతాధోఽస్మికృతాధోఽస్మి కృతాధోఽస్మిన్సంశ
యః॥౩॥ అథాన్యచ్ఛ్రీతుమిచ్ఛామి చిరం యస్మేహృదిస్థితం జగతామాది భూతాయా దుగ్ధా

దుగ్ధార్తినాశినీ॥౪॥ త్రైలోక్యజననీ సిత్యాసచ్చిదానందరూపిణీ॥౪॥ యస్యా: పాదాంబుజ
 ద్వంద్వం ధృత్వా హృదయపంకజేఽశ్వేతశ్శివరూపేణ బ్రహ్మాదీనాంచ దుర్లభా॥౫॥ తస్యా
 అతులమాహాత్మ్యం సంక్షేపేణ త్వయోచితం॥౬॥ సత్యప్రిస్తేన జాతా మే ఇదానీం విస్తరేణ తు
 కథయన్య మహాభాగ నమస్తేమునిపుంగవ॥౭॥ ధుర్లభం మానుషం దేహం బహుజన్మశతా
 త్పరం ప్రాప్య తన్నభృతం యేన విఫలం తస్యజీవనం॥౮॥ తచ్చుత్తా వచనంత స్యవ్యాస స
 త్యవతీసుతః॥ ప్రశంస్యముని శాదూలంజైమినిం ప్రత్యువాచ తం॥ వ్యాస ఉవాచ॥
 సాధుసాధు మహాబుద్ధే జైమినే భక్తిమానసి॥ జ్ఞానవానసిహేమత్స భద్రంపృచ్ఛసి సాంప్ర
 తం॥౧౦॥ యచ్చుత్వా నపునజన్మ లభంతే మనుజాభువి మహాపాతకినోభక్త్యాధర్మకర్మవివ
 జ్ఞతా॥౧౧॥ యచ్చుత్వాముచ్యతే పాపీ బ్రహ్మహత్యాదిపాపతః॥ తచ్ఛ్రోతుమిచ్ఛాయస్తాత్తే
 తస్తాత్మ్యం భాగ్యచానసి॥౧౨॥ తావత్సర్వాణిపాపాని బ్రహ్మహత్యాదికాన్యపి యావన్నదు
 గ్ధాచరితంభవేత్త్రణస్యగోచరం॥౧౩॥ తావద్వమభయం ఘోరంవర్తతేతినుదారుణం॥ యావన్న
 దుగ్ధాచరితం భవేత్కణగతం మునే॥ కృతపాపశతోష్ణేతత్శ్రుణోతి యది మానవః॥
 తం దృష్ట్వా యమరాడ్డండం త్వక్త్వాపతతి పాదయోః॥ మాహాత్మ్య మతులం తస్యా: కశ్చక్తః
 కథితుం మునే॥ శివోపపంచభిర్వక్త్రైర్యద్యక్తుంన శశాకహ॥ శంభుర్వారాణసీక్షేత్రే ము
 మూఘాణాంనృణాంస్వయం॥ తస్యాపవమహామంత్రంయద్యస్యగురుజేరితం॥ స్వస్వేష్టతస్మ
 మాగత్యతారకబ్రహ్మసంజ్ఞకం॥ కణేత్రబ్రువః మహామోక్షం నిర్వాణాఖ్యంప్రయచ్ఛతి॥ స
 ర్వేషామేవమంత్రాణానిర్వాణపదదాయినాం॥ సై కాహిబీజంవిప్రపేజైజైమినేమోక్షదాయ
 నీ॥ అతపవసమస్తానామంత్రాణాంతాం మహామతే వేదాప్రాహురధిష్ఠాత్మదేవణాం మోక్ష
 దాయినీ॥ శశకామశకాద్యాశ్చయేచాన్యే ప్రాణినోభువి తేషాం మోక్షప్రదానానుశంభు
 ర్వారాణసీపుగే॥౨౦॥ దుగ్ధేతి తారకం బ్రహ్మస్వయంకణేత్రప్రయచ్ఛతి॥ శృణుసావహి
 తస్తాతజైమినే మునిసత్తమ॥ వక్ష్యమాహాత్మ్య మతులం దుగ్ధాయాస్తేతివిస్తరాత్॥ శివనా
 రదసః వాదం మహాపాతకనాశనం॥ మందరస్యగిరేః పృష్ఠేపూర్వందేవాస్సమాగతాః॥
 ఋషయశ్చసగం ధర్వాస్సర్వే తత్రసమాగమన్॥ తస్మిగిరివరేరమ్యే నానావృక్షసమాకు
 లే॥ సుగంధికుసుమోత్పుల్ల గంధామోచి తదిజ్ముఖే॥ సుమేధు శృంగసంకాశే శృంగేరమ్యా
 సనోపరి ఉపవిష్టం మహాదేవంమహాపిన్దూరదోమునిః॥ హృష్టం విలోక్య పవ్రచ్చ
 సాంజలిర్విసయాన్వితః॥ నారద ఉవాచ॥ త్రిజగద్వంద్యదేవేశ భక్తానుగ్రహ కారక
 త్వమేవ జ్ఞానినాం శ్రేష్ఠశ్శుద్ధజ్ఞానమయప్రభో॥ త్వమేవవస్తు సత్తత్వంజానాసి పరమేశ్వర॥ నజా
 నం త్యపరేదేవా ఋషయోవా జగత్పతే॥ త్రిజగత్సావనీం గంగా మూర్ధ్నావహసిసాద
 రం॥ శశాంకం రమ్యమాలాక్య తంశిరో భూషణం కృతః॥ త్వంమే కథయ సర్వజ్ఞ యత్త్వాం
 పృచ్ఛామి సాంప్రతం॥ యస్మాకం తపసోపాస్యం దైవతంకిమ్మహేశ్వర॥ త్వంతథా భాగ
 వన్ విష్ణు బ్రహ్మసి జగతాంపతిః॥ ఏతా సంభజతాం భక్త్యా జాయతే పరమంపదం॥

తదవశ్యం మయాజ్ఞేయం బ్రూహిమేతత్కృపానుయ॥ వ్యాస ఉవాచ॥ ఇతితస్యవచశ్చిత్వా
 మహాదేవః పునః పునః నివార్య తమువాచే దంజైమినే మునిపుంగవ॥ శ్రీమహాదేవ ఉ
 వాచ॥ యత్త్వయాప్రస్తుతం తాతతత్తు గుహ్యతరంపరం॥ నప్రకాశ్యం కథం తత్తై వత్త్వా
 మి మునిసత్తమ॥ వ్యాస ఉవాచ॥ ఇత్కుక్తో దేవదేవేననారద స్తత్రసంస్థితం ప్రాంజలి
 జాగ తాం నాథం॥ ప్రాహునారాయణం విభు॥ భక్తానుకంపీ భగవాన్ దేవదేవో మహే
 షః॥ నస్తుంకృపణతాం ధత్తై సముపాస్యంసదైవతం॥ త్వమాజ్ఞానయ దేవేశ ప్రణతానాం కృ
 పాకర॥ విష్ణు రువాచ॥ కింకార్యం తేనతేతాత యుష్మాకందేవతామయం॥ అస్మానేవస
 మారాధ్య పరంపదమవాప్స్యసి॥ అస్మాకం దైవతేనాత్ర భవతః కింప్రయోజనం॥ వ్యాస ఉ
 వాచ॥ ఏవంతస్యాపి తద్వాక్య మాకర్ణ్యమునిసత్తమః॥ తుష్టావస్తుతివాత్సై చ్చాబ్రహ్మవి
 ష్ణూ కృతాంజలిః॥ నారద ఉవాచ॥ ప్రసీద విశ్వేశ్వరదేవదేవ ప్రసీదనారాయణవాసు
 దేవ॥ ప్రసీద సర్వాభరణోజ్వలాంగ ప్రసీద మాంకౌస్తుభభూషితాంగ॥ ప్రసీదగంగాధరమాం
 శరణ్య ప్రసీద చక్రాయుధమాంవరణ్య॥ ప్రసీదవిశ్వేశ్వరమాం దిగంబర ప్రసీద వీతాంబర
 మాం గదాధర॥ నమస్త్రీ పురనాశాయ కంసాపరనిఘాతినే॥ అంధకాసురనాశాయ పూతనా
 ప్రాణఘాతినే॥ నమస్తే పంచవక్త్రాయ వృషాకపిపాదాయ తేనమః॥ గరుడాననసంస్థాయ విష్ణు
 వేతే సమీనమః॥ వ్యాస ఉవాచ॥ ఇత్యేవం సంస్తువం తంతం దృష్ట్వా దేవషిఃసత్త
 మః॥ విలోక్య భగవాన్ విష్ణుః ప్రాహదేవం మహేశ్వరం॥ విష్ణు రువాచ॥ భక్త్యయం
 జ్ఞానవాన్ దేవ వినీతో బ్రహ్మణస్సుతః॥ అనుగ్రాహ్యస్త్రయావశ్యం యతస్తస్యభక్తవత్సలః॥
 వ్యాస ఉవాచ॥ మహేశ్వరోపితే నోక్తం వాక్యమాకణ్య విష్ణునా॥ భద్రమేవేతితం ప్రా
 హప్రణతానాం కృపాకరః॥ తతః పునర్మహాదేవం శుద్ధజ్ఞానీ మహామతిః॥ నారదః పరిప్రచచ్ఛ
 దేవదేవం కృపానిధిం॥ నారద ఉవాచ॥ త్వా ముపాస్యతథావిష్ణుం బ్రహ్మణంచ జగ
 త్పతిం॥ ఇంద్రాదయో లోకపాలా స్సంప్రాప్త పరమాస్పదాః॥ యుష్మాకం యత్సమారా
 ధ్యం దైవతం పూర్ణమవ్యయం॥ తన్నే కథయదేవేశ యదితే మయ్యచుగ్రహః॥ ఏతాద్వశం
 మహేశ్వర్యం యత్ప్రసాదాచ్ఛలబ్ధవా తచ్చైద్వదసి మేదేవ త్వద్దాసానుగ్రహోమయి॥
 వ్యాస ఉవాచ॥ ఇత్యేవం ప్రతిభాషిణం మునివరం శ్రీనారదం శంకరః॥ కృత్వాసౌప్ర
 నిధానమేవ సతతం యోగీశ్వరస్సాదరః॥ శ్రీదుర్గాచరణాంబుజం హృది ముహుర్ధ్యాయ
 య దీకంపరం॥ పూర్ణబ్రహ్మతదేవ నిర్మలమతి ర్విక్రంసమారబ్ధవా॥౧౨॥ ఇతిశ్రీమహా
 భాగవతే మహాపురాణేసదాశివనారద సంవాద ద్వితీయోధ్యాయః॥

అథ తృతీయోఽధ్యాయః॥

శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ యామూలప్రకృతి స్ఫూక్త్యా జగదాద్యా సనాతనీ॥ వైవసా
త్తాత్పరం బ్రహ్మసాస్మాకం దేవతాపిత॥ అయమేకాయథా బ్రహ్మ యథాచాయంజనార్దనా॥
యథా మహేశ్వ రశ్చాహం సృష్టిస్థిత్యంతకారిణః॥ ఏవంహి పౌణికోటీనాంనానాబ్రహ్మం
డవాసినాం॥ సృష్టిస్థితివినిశానాం విధాత్రీ సామహేశ్వరీ॥ అయాసామహాదేవీలీలయా దే
హధాని॥ తయైలిత్యుయతే విశ్వతయైవ పరిపాల్యతే॥ వినాశ్యతే తయైవాంతే మోహ్య
తే చతయాజగత్॥ వైవస్వలీలయా పూణా దక్షకన్యా భవత్పురా॥ తథాహిమవతః పుత్రీ
తథా లక్ష్మీస్సరస్వతీ॥ అంతేన షష్ట్య ర్వనితాసావిత్రీ బ్రహ్మణస్తథా॥ నారద ఉవాచ॥
యదిప్రసన్నో దేవేశమయిక్రీతి రనుత్తమా॥ తథాకథయమేనా ధవిస్తరేణ మహామతే॥య
థాసాప్రకృతిః పూణాదక్షకన్యా భవత్పురా॥ యథా చతాంహరః ప్రాపవత్సీం బ్రహ్మ స్వ
రూపిణీం॥ పునశ్చసాయథాజాతా హిమాలయగృహే శుతా॥ యథాధూయోపితాం ప్రాపమ
హాదేవ శ్రీహోచనః॥ యథాసాసుఖావే భుతౌ మహాబలపరాక్రమా॥ కార్తికే యగణేశా
నా మదాననగజాననా॥ శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ అసీజ్జగదిదం పూర్వమనూర్య శశితారకం॥
అహోరాత్రాదిరహితం వాసస్యేక్తమదిజ్జుఖం శబ్దస్పృశాది రహిత మన్యతేజోవినశ్శితం॥ త
త్సద్బ్రహ్మతీయత్ శ్రుత్యాతదేకం ప్రతిపద్యతే॥ స్థితాప్రకృతిరేకాసా సచ్చిదానంద విగ్ర
హా॥ శుద్ధజ్ఞానమయీ నిత్యావాచాతీతాసునిష్కలా॥ దుర్గమ్యాయో గిభిస్సర్వవ్యాపినీ నిరు
పద్రవా॥ నిత్యానంద మయీసూక్ష్మా గురుత్వాదిభిర్గుప్తా॥ సృష్టిచ్ఛా సమభూత్తస్యా
యదాసద్యస్తదైవహి॥ అయాపాపితథే రూపంస్వేచ్ఛయా ప్రకృతిఃపరా॥ భిన్నాంజననిభా చా
రుపుల్లాంభోజవరాననా॥ చతుర్భుజా రక్తనేత్రా ముక్తకేశీ దిగంబరా॥ పీకోత్తుంగస్తనీభీ
మాసింహపుష్పనిషేదుషీ॥ తతస్సాస్వేచ్ఛయాస్వీయై రజస్సత్వత మోగుణైః॥ ససర్వపురుషం
సద్యశ్చైతన్య పరివజ్జితం॥ తంజాతం పురుషం ఏక్ష్యసత్త్వాని త్రిగుణాత్మకం॥ సిస్సతూమా
త్మ నస్తస్మిన్ సమాక్రామ యదిచ్ఛయా॥ తతస్సశక్తిమోభూత్వాపురుష స్తద్గుణతయై॥ త్ర
యోబభూవుః పురుషాః బహ్మవిష్ణుశివాహ్వయాః॥ తథాపిజాయతే వైవస్వప్తి రేవంవిలోక్య
సా॥ ద్విధాచక్రేపుమాంసస్తాః జీవంచపరమంతథా॥ త్రిధాచకారచాత్మానం స్వేచ్ఛయా
ప్రకృతిస్స్వయం॥ మాయావిద్యాచ పరమాచేత్యే వంసాత్రిధాభవత్॥ మాయావిమోహి
సీవుంసాం యాసంసార ప్రవర్తికా॥ పరిస్పందాదిశక్తిర్యా పుంసాం సాపరమామతా॥ తత్సజ్ఞా
నాత్మికావైవసా సంసారనివర్తికా॥ మాయావృతో హిజీవస్తాం పరమాంనేక్షతేమునేతాభ్యాం
సమాశ్రితాస్తే పిపురుషావిషయేపిణః॥ బభూవుర్నునిశాద్బాల ముగ్రాస్థన్తాయయా తదా॥ సాత్మ
తీయాపరా విద్యాపంచధాయా భవత్స్వయం॥ గంగాదుత్సాహ సావిత్రీలక్ష్మీశైవసరస్వతీ॥
సాప్రాహప్రకృతి ర్విద్యాబ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరాః॥ ప్రత్యక్షగాజగద్ధాత్రీ వినియోజ్యపృథక్ పృ

భక్తిస్సద్వ్యర్థంపురుషాయూయంమయాసృష్టానిజేచ్ఛయాతత్కురుధ్వంమహాభాగాయభేచ్ఛా
 మమజాయతే బ్రహ్మసృజతుభూతాని స్థావరాణి చరాణిచ | వివిధాని విచిత్రాణి చాక్షు
 భ్యయాని సాయతః | విష్ణురేషమహాబాహుః కరోతుపరిపాలనం నిహత్యజగతాం క్షోభకార
 కాన్ బలినాం వరః | శివస్తమోగుణాత్రాంత శ్శేషంసర్వమిదంజగత్ | నాశయిష్యతినాశే చ్ఛా
 యదామేనంభవిష్యతిస్సరస్వరం చసృష్ట్యాదికార్యేషుత్రిషువై ద్రుపం | ధాతవ్యం హిసాహ
 య్యంయష్మాభిః పురుషత్రయైః | అహంచపంచధాభూత్వా సావిత్ర్యాద్యావరాంగనాః | భ
 వతాం వనితాభూత్వానిహ రిష్యేనిజేచ్ఛయా | తథాశతశ్చ సంభూయసర్వజంతుషుయోషి
 తః | ప్రసవిష్యామిభూతాని వివిధానినిజేచ్ఛయా | బ్రహ్మంస్త్వం మానసీం సృష్టింకరోషిమ
 మశాసనాత్ | సాంప్రతం నాన్యథాసృష్టిర్విస్తృతేయం భవిష్యతి | ఇత్యుక్త్యాతాన్మహావి
 ద్యాప్రకృతిస్సా పరాత్పరా | స్వయమంతదధతేహం బ్రహ్మాదీనాం చవశ్యతాం | ఇత్యాక
 ణ్యోవచస్తస్యబ్రహ్మసృష్టం పృచక్రమే | తత్రాదావసృజన్తోయం తత్రశంభుర్మహామతిః
 పూర్ణాంతాం ప్రకృతిం లబ్ధుంపత్నిభావేన సంయతః | విష్ణురేషమహాబాహుః పద్మాంబుజం
 స్త్రియంతథాతపసారాధితుంభక్త్యాసమా రేభేమహేశ్వరః | తద్భాత్వాజ్ఞాననేత్రేణవిష్ణుః పరమ
 పూరుషః | సోపితామేవసంలబ్ధుం తవస్తప్తముపాదిశత్ | తద్భాత్వాభగవాన్ బ్రహ్మసృష్టింత్వ
 క్త్వా సునిశ్చలః | తథాభిలషితం కృత్వాతపసే నముపావిశత్ | ఏవంసమారాధయతాంత్ర
 యాణాం ప్రకృతిస్సయం | తపనస్తుపరీక్షార్థం తేషా మంతికమాయయా | దధంతీ భీషణాం
 మూర్తిం బ్రహ్మాంషక్షోభకారిణీం | తాందృష్ట్వాభయ సంత్రస్తా బ్రహ్మభూన్విముఖస్తదా | సా
 పితశ్చస్ముఖం ప్రాయాత్తతోవివిముఖస్థితః | ఏవంసాపితత్వేక్షుచతుర్ద్వార ముపాగమత్ ||
 సోపి భూత్వాచతుర్వక్త్రామహా భీతస్తదైవహి | తపస్త్యక్త్యా భయత్రస్తః పలాయన పరో
 భవత్ | అథసా క్రయయాయత్ర విష్ణుః పరమపూరుషః | తఃశ్చరతి సంయతోమహా భయ
 కరీదురీతం | తథాదృష్ట్వా చతాంసోపి మహాభీతస్తదా భవత్ | సహస్ర శీర్షాపురుషః సహ
 స్రాక్ష స్సహస్రపాత్ | ముద్రితాక్షప్ర పస్త్యక్త్యామగ్నీ భుజ్జలమధ్యతః | ఏవం భగ్వేచ
 తపసి తయోస్సాభీమ రూపిణీ మహేశసన్నిధిం ప్రాయాన్న చధ్యాన నివారణే | సమర్థా
 భూన్మహేశస్య కదాచిదపి సాస్వయం | జ్ఞాత్వావిజ్ఞాన నేత్రేణ ప్రకృతిం భీమరూపిణీం పరి
 త్కర్థం సమాయాతాం సమాధా సంక్లితోహరః | తేనతుష్టా భగవతీస్వయం ప్రకృతిరుత్త
 మా | పూర్వైకావగిరిశం ప్రాస దుర్గాగంగాస్వయాపిణీ | లంకేన భూత్వా సావిత్రి స్వామీ
 కృతవశేనతు | పతిమాపనిధిం దేవీతథాలక్ష్మీస్సరస్వతీ | భూత్వాప్రాపవతింవిష్ణుం నిజాశేన
 మహామునే | అథభగ్వనమాధిస్తు బ్రహ్మలోకపితామహః | సృష్ట్యాక్షీత్యాది భూతానితత్త్వాని
 చ మహామతే | ననర్జతజయాం శ్చామూన్మానసాన్ దశతన్త్రాత్ | మరీచిమృత్రంపుల
 హంక్రతుమాంగిరిసం తథా | ప్రచేతసనివశ్శంఘం నారదంచతథాభృగుం | పులస్త్యంసర్వప
 వైతే బ్రహ్మతుల్యామహామతే | ననర్జదక్షప్రముఖాన్ ప్రజాధీశాంశ్చమానసాన్ | శంధ్యాం

చమానసిం కన్యాంకామంచాసిమనోభవం తంపుంస్త్రిణాం విమోహార్థంస్వగైవైవరసాతలే॥
 స్వయం నియోజయామాసపురుషం కామరూపిణం పాష్పాణిపంచబాణాసధనుః పుష్పమ
 యంతథా సర్వలోకవిమోహాయ దదాతస్తేప్రజాపతిః తతోబ్రహ్మన్విధాచక్రస్వకీయం వ
 పురుత్తమం వామార్థం శతరూపాభ్యాజాతాస్త్రీ చారుదూపిణీ దక్షిణార్థం సమభవన్నా
 మ్నాస్వాయంభు వోమును॥ సంతాంజగ్రాహచార్యంగీం భార్యాత్వేనమనూత్తమః॥ విముగ్ధః
 పంచబాణేనపంచభిః కాసుమాయుధైః సతస్యాంశతరూపాయాం తీస్రఃకన్యాసుతద్వయం॥
 ఉత్పాదయామాసతదామరుస్సాస్వాయంభు వోమునే ఆహూతిదేవహూతిశ్చప్రసూతిశ్చే
 తికన్యకాః ప్రియవ్రతోత్తానపాదాచ పుత్రాదేవషికసత్తమ॥ ఆహూతింయచయేప్రాదాత్॥
 మధ్యమాంకర్దమాయతు దత్తాయప్రదదాకన్యాం తృతీయాంచారుదూపిణీం కర్దమోజన
 యామాసదేవహూత్యాం సుతానవ॥ అరుంధతీప్రభృతయో వశిష్ఠాఽస్త్రీయశ్చతాః॥ దక్ష
 స్యాపిసముద్యాతాః కన్యకానాంచతుర్దశః అదితీదేవిదశః కాస్తాచారిష్ఠాపరసాతీరితి॥
 మునిఃకోధవశాతామ్రావినతాకద్రుకేవచ॥ స్వాహాభానుమతీ చేతీతాసామాఖ్యాః ప్రక్షీ
 తాః తాసాంస్వాహామగ్నయేఽదాత్ కన్యసాయ త్రయోదశః॥ కన్యపస్తాసుపత్నీషుప్రజానా
 నావిధాన్వయం॥ ఉత్పాదయామాసతత్తస్త్వార్యప్రమఖిలం జగత్॥ ఏవంససర్వభగవాన్బ్ర
 హ్మసర్వవిదంజగత్॥ తంప్రాపప్రకృతిదేవీభూత్వాంశే నమహమతే సావిత్రియాద్విజైస్స
 వైస్సంధ్యాత్రయముపాస్యతే తథాశేనసముత్పన్నా లక్ష్మీశ్చాపిసరస్వతీ త్రిజగత్సాల
 కం కృష్ణపతిం ప్రాపస్వలీలయా॥ ఏవంతేవిషయాసక్తా బ్రహ్మాష్టమృబభూవతుః॥ శివో
 భూత్పరమో యోగీసాక్షాత్తాం ప్రకృతింపరాం అన్విచ్ఛేదాభావేనదక్షిం దేవషిక
 సత్తమ॥ తథాతపస్వతస్తస్యశంభోః ప్రకృతిరుత్తమ॥ ప్రసన్నావచనం ప్రాహప్రత్యక్షం జ
 గదంబికా॥ ప్రకృతి రువాచ॥ కింతేభిలషితం శంభోవరంతద్వరయస్వమే దాస్యామిప
 రమప్రీత్యాతపసా సముపాసితా॥ శివ ఉవాచ॥ పూర్వంప్రతిశ్రుతం యచ్ఛపంచభూత్వా
 వరాంగనా॥ సమవాప్సుసిచాస్మాంస్త్యం బ్రహ్మాష్టమహేశ్వరాన్॥ తత్రప్రాప్తాసి సావిత్రి
 భూత్వాంశేనవిధాతరం॥ తథావిష్ణుం నిజాంశేవ భూత్వాంలక్ష్మీస్సరస్వతీ॥ కింతుమాంపరమా
 పూర్ణాప్రకృతిస్స్వయమేవహి త్వామేవజన్మసంప్రాప్య కుత్రచిన్నిజలీలయా॥పూర్ణాప్రకృతిరే
 వాహం భవిష్యేతవగేహిని సంభూయతనయాచారుదేహద్దక్షప్రజాపతే॥ యదాదేహాభి
 మానేనభవిష్యతి మయిత్యయి॥ మందాదరస్తుకక్షస్స తదాహంతంవిమోహ్యవై॥ మాయయై
 సగమిష్యామిభూయస్స్వస్థానముత్తమం॥ తదాత్వయామేవిచ్ఛేదోభవిష్యతి మహేశ్వర॥ కియ
 త్కాలంతతశ్చాహం భూత్వా హిమవతస్సుతా॥ శరీరార్థవారాజయాభవిష్యామి మహామ
 త్త॥ వినాత్వాంవై వకుత్రాపిస్థాస్యామిపరమేశ్వర॥ తథాత్వమపికుత్రాపివైవస్థాస్యసిమారంబినా॥
 ఏవంహిపరమాప్రీతిరావయో స్సంభవిష్యతి ఇత్యుక్త్వాసామహేశానం ప్రకృతిః పరమేశ్వ
 ర్॥ అస్తర్థధమునిశ్రేష్ఠపరః ప్రీతమనాహ్యభూత్॥ ఇతిశ్రీదేవీభాగవతే మహాపురాణే శ్రీదే
 వ్యాశివవరప్రదానం నామతృతీయోఽధ్యాయః॥

అధ్యాయము ౨౭ ధ్యాయము.

—ॐ—

శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ అర్చకదాజగత్సృష్టా ప్రాహదక్షం ప్రజాపతిం హిమాయన్ శృ
 ణుపుత్రత్వం వక్ష్యేత వహితస్యచ॥ ప్రకృతిః పరమాపూర్ణా శంభునారాధితా స్వయం॥ యా
 చితావసితా భావార్తధే త్యంగీ కృతంతయా॥ తస్మాదనశ్యం కుతాః సముత్పన్నా మహే
 శ్వరం॥ పతిమాప్యతి సానూనం తత్రనాప్యైవ సంశయః॥ సాయథాత్వత్సుతా భూత్వాహర
 పత్నీ భవిష్యతి తథాప్రార్థయ సద్భక్త్యా మహాగ్రత పసాచతాం॥ సాయస్యతనయా లో
 కే సంభవిష్యతి భాగ్యతః॥ సఖలం జీవనంతస్య ధన్యాస్తత్ప్రీతరోపిచ॥ తస్మాద్యతస్య మద్వా
 క్యాదాద్యాం తాం జగదంబికాం॥ పుత్రీం ప్రాప్య జగద్వం ద్యాం స్వజన్మ సఖలం కురు॥
 దక్ష ఉవాచ॥ ఏవమేవ తిలనూనం యతిష్యేతవశాసనాత్॥ యథాసామత్సుతా సాక్షా
 త్ ప్రకృతిస్సూభ విష్యతి॥ శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ ఇత్యుక్త్వా వేదసందక్ష ప్రజాపతిః
 దుగ్రీతం॥ క్షీరోదతీః మాగత్య సమారాధయదం బికాం॥ దివ్యః పథః సహసాంశాని నాయ
 త్రితయం మునే॥ ఆరాధయన్ భగవతీ ముపవాసాది భిన్నై॥ తథాతపస్య తిస్ససి ప్రత్య
 క్త మధవచ్ఛివా॥ స్నిగ్ధాంజనని భాచారు వీరభాషు చతుష్టయా॥ ఖగ్దాంబుజా భయనర
 కరా నీలోత్పలేక్షణా॥ సుచారు దశనాచారు ముండమాలా విభూషణా॥ దిగంబరా ముక్తి
 కేశీ మణిజాలవిభూషితా॥ సింహపృష్ఠ సమారూఢా మధ్యాహ్నర్క శతప్రభా॥ సాప్రాహ
 దక్షంకింవత్స మత్తః ప్రార్థయసిద్రుతం॥ తత్ప్రీత్యాహం ప్రదాస్యమి తవభావాత్ప్రజాపతే॥
 తక్ష ఉవాచ॥ యదిప్రసన్నా మాతస్త్వం మయిదా సేతవానఘే॥ తదామమ సుతా భూత్వా
 జన్మపాపు హిమగ్ధృహే॥ దేవ్య వాచ॥ శంభునాప్రార్థితా పత్నీ కామే నాహం స్వ
 యంపరా॥ సులప్యే కుత్రచిజ్జన్మత్యేవ మంగీకృతంపురా॥ తజ్జన్మ ప్రాప్య తే గేహేభవి
 ష్యే హరగేహిని॥ తపసానేన తుష్టా హంపూజైవ ప్రకృతిస్స్వయం॥ లసత్కంక గౌరాం
 గీ భవిష్యే తవనందిని॥ చార్వంగీ సామ్యరూపాచ ఫ్లాస్యైవ హం తావదేవహి॥ యావత్తే త
 పసః పుణ్యంక్షీణత్వ నాభ్యుపేతి॥ క్షీణేతు తపసః పుణ్యమయి మందాదరోభవాత్॥ భ
 విష్యతి తదైవాహం పునరే తాదృశంవపుఃధృత్వాతవ పురంత్యక్త్వాగమిష్యే స్వీయమాల
 యం॥ విమోహ్యా మాయయా సర్వం జగద్భావర జంగమం॥ శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥
 ఇత్యుక్త్వా త్రిజగన్నాతా దక్షం ప్రకృతిరుత్తమా॥ అంతర్దధే మునిశ్శేష్ట సహసాతస్య ప
 శ్యతః॥ దక్షోపిస్వపురంగత్వా వేదసస్తస్య వేదయత్॥ వరంయచ్ఛజగద్ధాత్ర్యా దత్తంప్రీ
 త్యా జగత్పతే॥ అధనాప్రకృతిః పూర్ణాస్వయ మద్యాసనాతసి॥ ప్రవేదజన్మన దక్ష
 పత్నీం సర్వగుణా శ్రయాం॥ తతః ప్రసూతిస్సమే కన్యామేకాం శుభేహని॥ తామేవ
 ప్రకృతింపూర్ణాం గౌరాంగీం దీర్ఘలోచనాం॥ శశాంకకోటి తుల్యాభాం పుష్లేందీవరలోచ

నాం॥ అష్టాభిర్భాషువల్లీ భీరాజమానాంశుభాననాం॥ అథాసూతస్వర్వతః పుష్పవృష్టిదుః
 కుభయస్తథా॥ ఆకాశే శతశోనే దుదిశశ్చాస్థా సునిర్మలాః॥ దిక్షుశ్శుక్త్యా సమాగత్య
 దృష్ట్యాతాం తనయాంతదా॥ ప్రహృష్టమాన సోకాషీన్మహాత్మనః మతీవసః సతీతిచా
 క రోన్నామ దశమేహ నిబంధుభిః॥ వవృధేసా ప్రతి దినంచారుతాంచ సమాదధే॥ పమా
 సుస్వనాదీ వేందుజోత్నేవ శరదిద్విజ॥ అద్భుత దావిల్క్ష్యైవ తాందక్షీరు చిరాననాం॥
 వివాహోహం వివాహార్థం చింతయామాస చేతసా॥ కన్యేయం జగతా మాద్యా ప్రకృ
 ణిః పరమాస్వయం॥ మహేశ పత్నీభవితే త్యనయైవహ్య దాహృతం॥ యదా సంప్రాప్తి
 తా క్షీరసముద్రస్య తటమయా॥ సోప్యేనాం తపసోగ్రీణ ప్రార్థయామాస శంకరః॥ అన
 యాపివరం తస్మై తదేవహిప్రతిశ్శుతం॥ తస్మాత్తదస్య ధానైవ భవిష్యతి కథంచన॥ కృతేసి
 బహుయత్నేద్య మయాసర్వాత్మ నాపిచ॥ యస్యాంత సంభవారుద్రా మమాజ్ఞా వశవర్తి
 నః॥ తమాహూయ మయాపీయం దాతవ్యా సర్వధానహి॥ ఆహూయ త్రిదశశ్రీష్టా వై
 త్యగంధర్వ కిన్నరాః॥ శివశూన్యాం సభాంకృత్యా తమనాహూయ శూలినం॥ స్వయం
 వరే సముద్యోగః కర్తవ్యస్సర్వధామయా॥ తతశ్చభవితవ్యం యత్తద్విధేర్మనసి స్థితం॥ ఇతి
 నిశ్చిత్వమనసా సమాహూయ సురాసురాః॥ వినాశివం సంభాం చకీర్తదాసత్యాస్వ
 యంవరేతస్యచిత్రపురే రమ్యేసాపి చిత్రమయీసభా॥ దేవదైత్య మునీంద్రాణాం కాంత్యా
 తీవవ్య రాజత॥ తేజసాసూర్య సంకాశఃకాంత్యా చంద్రసమాస్తథా॥ దివ్యమాల్యాంబర
 ధరాః కిరీటకనకోజ్వలాః॥ విరేజప్త్రి దశేంద్రాశ్చ సభాయాం మునిసత్తమ॥ తేహంరథా
 శ్వనాగేంద్రైర్మణిహేమ పర్జిషృతాధ్వజైశ్చత్రైః పతాకాభినానావజైః సమంతతః॥
 సాధైః పరిష్కృతాదక్షపురీకాం త్యావ్యరాజత॥ భేరీమృదంగపణవాశతశోధసహస్రశః॥ వి
 నేదుస్తేనశ భేనసర్వతః పూరితంనభః॥ గానంసులలితం చక్రగుం ధర్వాస్త్రత్రసంసది॥ నన్య
 తుశ్చాప్సరోముఖ్యా శ్వతశోధసహస్రశః॥ అథప్రజాపతిర్గతుః కాతేప్రాస్తేసులక్షణే॥ ఆన
 యామాసతాం పుత్రీంసతీం వైలోక్యసుదరీం॥ తతాగతాసతీచారుకాం త్యాపరమయా
 తదా॥ విబభౌమునిశాస్త్రాల సాందర్భ్య సతిమేవసా॥ ఏతస్మిన్నైవకాలేతు మహేశ స్సముపాగ
 తః॥ స్థితోంతరిక్షేవృషభో పరిసర్వపరోక్షతః॥ ఆధాలోక్యసభాం తాంచశివేనరహితాంస
 చ॥ ప్రజాపతిరువాచేదం సతీంపరమసుందరీం॥ మాతరేతేసమాయాతా స్ఫురాసురగణాస్త
 థా॥ ఋషయశ్చమహాత్మాన ఏతేషుగుణశాలినం॥ వృణుత్వం మాలయాచారురూపిణం య
 త్రతేనుచిః॥ ఇత్యుక్త్వా తేనసాదేవీ సతీప్రకృతిరూపిణీ॥ ఓం, శివాయనమఉచ్చార్యమాలాం
 భూమాసమర్చయత్॥ సత్యాదత్తాంచతాం మాలాందధారశిరసాహరః॥ ఆవిభూతయతతస్మాన్
 నాద్దివ్యరూపధరస్తథా॥ రత్నశోభితసర్వాంగ శృశిశోభిషమప్రభః॥ దివ్యమాల్యాంబరధరో
 దివ్యగంధానులేపనః॥ ప్రభుల్లపంకజప్రఖ్య నయనలితయోజ్వలః॥ తాంమాల్యాంససమా
 దాయ సత్యాదత్తాంసదాశివః॥ సహసాంతర్దేహ్యుక్తస్సర్వదేవస్య పస్యతః॥ తస్మైస్తతీద

దామాలాం తేనదత్ ప్రజాపతేః తస్యాంమందాదరః కశ్చిబ్బభూషమునిపుంగవః॥ అథబ్ర
హ్మబ్రవీద్వాక్యం దత్తంసర్వప్రజాపతిం సహస్రైర్మాననైః పుత్రైర్మరీచ్యాదిమునీశ్వరైః॥
కన్యాతవేయం దేవేశం శివంవృతవతీస్వయం తమాహూయవిధానేనసుతాం త్వందేహీయ
త్సతః॥ ఇతితస్యవచస్సుత్యాస్త్వాప్రకృతిభాషితం సమానీయమహేశానం తస్మైదత్తో
దాసతీం సాప్యద్వాహవిధానేనపాణిం జగ్రాహహాషిః॥ తతోబ్రహ్మచవిష్ణుశ్చనారదా
ద్యామహాహాషయః తుప్తుపుర్వేదవాక్త్రైశ్చసుశ్రావైశ్చస్తా సతీశిచా॥ వవఘ్నేఃపుష్ప
వృష్టించ సర్వపవదివాకసః॥ నేదుడుండుభయశ్చాపి శతశోధసహస్రశః॥ సర్వేప్రహ్మ
స్తాలభవః దేవగంధర్వకిన్నరాః॥ దత్తుస్తునూనచిత్తోభూత్సతీం చాపివ్యగహాయత్॥ చేత
సావీత్యవిశ్వేశం జటాభస్మ విభూషితం॥ తతస్సతీంసమాదాయ సర్వలోకైక సుందరిం
మహేశఃప్రయయాప్రస్థం హిమాద్రేతిశోభనం॥ హరేశానాథం యాతాయాం సత్యాంద
త్ప్రజాపతేః దివ్యశ్శానం సమభవద్విలుప్తం మునిపుంగవః॥౬౩॥ ఇతిశ్రీమహాభాగవతే మ
హాపురాణే సతీపశుపతి వివాహూనామచతుర్థోధ్యాయః॥౪॥

అ ధ ప ం చ మా థ్యా యః॥

శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ తతోరురోదదుఃఖాత్తో క్షీణపుణ్యః ప్రజాపతిః॥ వినిందక
శంకరం దేవంతథాదాత్మయణీమపి॥ తచ్చుర్భిత్వాఋషసంతప్తహృదయో మునిసత్తమః॥
దధీచిస్తమువాచేదం జ్ఞానీశివపరాయణః॥ దధీచి రువాచ॥ కింనిందసిసతీం మోహదన్ధా
త్వాపరమంశివంసతీంచటహుభాగ్యేననజాతాం తవగృహేసుతాం॥ సతీయథాద్యాప్రకృతిః
స్వయమేవశరీరణీశివఃపరఃపుమానాత్మాదత్రమాసంశయంకురు॥ ఉత్తైరపితపోభియాబ్ర
హ్మోద్రాది సురాసురైః॥ అథ్యతేనకదాచిత్తాం ప్రాప్యపుత్రీం ప్రజాపతే॥ అజ్ఞాత్వాకురు
షేనిందాంకథం మోహేనతాంసతీం॥ త్వన్మైవవంచితానూనం మహామోహస్వరూపిణీ॥
దత్తు ఉవాచ॥ సచేత్పరఃపుమా శంభురనాదిజగదీశ్వరః॥ ప్రేతభూమిప్రియః కస్త్యాద్విరూ
పాత్ప్రిలోచనః॥ బిత్తుకొభస్సలిప్తాంగో భవేద్వాసకథంమునే॥ దధీచి రువాచ॥ నిత్యానం
దమయః పూర్ణస్సహిసర్వైశ్చరేశ్వరః॥ తమాశ్రయంతియే చాపితేపినోదుఃఖభాగినః॥ సభి
క్షుర్భగవాన్ శంభురితితేదుర్మతిః కథం॥ బ్రహ్మదైత్యయాకాగిభిశ్చేష్టైస్త్రైదతైస్తత్వద
ర్శిభిః॥ యస్యతత్పరమరూపం లక్ష్మీతుంనైవశక్యతే॥ తమజ్ఞాత్వాకథం శంభుర్విరూపఇతి
కథ్యతే॥ సర్వత్రగోమీధగవాన్ సర్వస్థత్సపదాశివః॥ స్మృతానేవాపురేతమ్యేనవిశేషాస్య
విద్యతే॥ అపూర్వశివలోకం తత్సరంబ్రహ్మాదిదుర్లభం॥ నైకుంఠం బ్రహ్మలోకంచయ

స్వవైకకలాసమం॥ తథాస్వగ్నేపితైలాసపురం దేవసుకులభం॥ నానారత్న సమాకీర్ణం
 సంతానకవనావృతం॥ స్వర్గాధిపపురం యస్యకలాం నాహాతిః॥ మత్స్యేపిరమ్యా
 నగరీపురీ వారాణసీపరా॥ ముక్తిక్షేత్రాత్మికా యత్రదేవాబ్రహ్మపురోగమాః॥ అపిమృ
 త్యుంసమిచ్ఛంతి కింపునర్కానవాదయాః॥ ఏవందివ్యాలయస్థస్యమహేశస్య పరాత్మనః॥ వి
 నాశ్యశానమావాసం నాస్తీతితవదుర్మతిః॥ సత్వమేవం విధందేవం త్రిలోకేశం సదాశివం॥
 కదాచిదపిమోహేననైవనిందసురేస్వరం॥ సతీమపిమహేశాసిం॥ సాక్షాద్బ్రహ్మస్వరూపిణీం॥
 బహుభాగ్యవశాజ్ఞాతాం పుత్రీభావే నతేగృహే॥ శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ ఏవముక్తోపి బ
 హుభాముని నాతత్వదర్శినా॥ నోమేనేపరమేశానమసదాచారవజ్జితం॥ పోవాచవచనంచా
 పిగర్వయత్ తంముహుముః॥ రురోదాక్షిప్యతనయాంసతీం చాపిసనారద॥ హేవత్సేస
 తిహాపుత్రిత్యం ప్రాణసదృశీమమ॥ విహాయమాంక్వయాతా సిక్షిప్తాశోకమహార్ణవే॥ హాపు
 త్రిచారుసర్వాంగి మహాహాశయనోచితే॥ ప్రేతభూమాకథం స్థేయంపత్యావికటరూపిణా॥ త
 చ్చుప్త్యాసపునః ప్రాహధధీచిమునిసత్తమః॥ సాంత్యయత్ప్రియవాక్యేన పాణినాచక్షుషీ
 మృజత్॥ దధీచి రువాచ॥ ప్రజాపతేజ్ఞానవతాం ప్రవీరత్వం మూర్ఖవద్దోదిషికింమహత్కృత్॥
 విజ్ఞాయదేవేశమశేష తోపిభిన్నం నతేజ్ఞానమిదంతుచిత్రం॥ క్షీతోజలేవాగగనేరసాతలే యా
 స్సంతినార్యః పురుషాస్తథాయో॥ తయోస్తుతేరూపమయాసమస్తా ఇత్యేవమాకణాయశుద్ధచే
 తసా॥ నూనంమహేశానమనాదిపూరుషం స్వయంవిజానీహియాధార్ధతః పరం॥ సతీంచవిద్ధిత్రి
 గుణాం పరాత్పరాం చిదాత్మరూపాం ప్రకృతిం ప్రజాపతే॥ సంప్రాప్యభాగ్యేనసుతాం ప
 రాత్పరాం విశ్వేశ్వరం తత్పతిభావతోపిచ॥ నమన్యసేయశ్చలుభాగ్యమాత్మన స్తన్మన్యసేత్వం
 విధినావివంచితః॥ సత్వంమద్వచఆకణ్యత్రేయః ప్రేచ్ఛుః ప్రజాపతే॥ ప్రకృతింపురుషా
 చాపివిజానీహిసతీంశివం॥ దక్ష ఉవాచ॥ సత్యంవదసిమే పుత్రీంసతీం ప్రకృతిరూపిణీం॥
 శివంపురాణపురుషం త్రిలోకేశమనామయం॥ శ్రుత్వాపినభవేద్భుద్ధిస్తథాపి పరమార్ధతః॥
 మహేశాన్నాపరోదేవఇత్యేవం మునిసత్తమ॥ ఋషయస్సత్యవచసోజ్ఞాయం తెపిచయద్యపి
 తథాపిశంభుః పరమఇత్యేవంనమతిర్మమ॥ శివంయదనుసూయామి తస్యమూలంనిభోధం॥
 మే॥ పూర్వంబ్రహ్మమమపితాయదాసమస్యజత్ప్రజాః॥ తదాప్రాదుర్భభూవశ్చరుదాగ్రి ఏకా
 దశైవహి॥ సర్వేతేభీమకర్మాణస్సర్వేభీమమపరాక్రమాః॥ భీమరూపామహత్మానః కోధార
 విలోచనాః॥ ద్విపచర్మాంబరధరాజటామంఠితమస్తకాః॥ తేబ్రహ్మస్పష్టిలోపార్ధముద్యతాల
 భవంస్తతః॥ తతోనిరీక్ష్యతా బ్రహ్మస్పష్టిలోపార్ధముద్యతా॥ ఆజ్ఞయాశిమాసమయా
 మామవృశ్యచ్చైరువాచవాయుధైతేభీమకర్మాణః ప్రశయంయాంతినైవహి॥ తథాకురుసుతక్షీ
 ప్రం వశేనయమమాజ్ఞయా॥ ఇత్యేవంబ్రహ్మవచనాత్ భీతాస్తేభీమవిక్రమాః॥ స్థితామ
 ద్వశగాస్సర్వేగత ప్రశ్రయవిక్రమాః॥ తదారభ్యమయావజ్ఞాశివేజాతామహామునే॥ య
 శ్చాంతసంభవా ఏతేరుద్రాభీమపరాక్రమాః॥ మమాజ్ఞావశగాస్తస్యకిం శ్రేష్ఠస్త్యంమ

మాగ్రతః! సతీమయాదృశీకన్యారూపేణ చగుణేనచాత్వమెవజ్ఞాయసేసమ్యక్కిం తేన్యత్ప్రవ
దామ్యహం! తస్యాఃకింభత్వయోగ్యస్సాన్యన్యమాజ్ఞావశగశ్శివః॥ సత్ప్రతేవిహితందానం
పుణ్యకీర్తి కరంభవేత్! అతస్సత్ప్రమాలోక్యకన్యాం దద్యాద్విచక్షణః॥ కులంశీలత
ధారూపం విచార్యసహబాంధవైః! దద్యాద్దుహితరంప్రాజ్ఞస్సత్ప్రతాయమహామునే॥ ఇ
త్యాదీనివిచారైవపూర్వం సత్స్వాస్వయంవరే! మయానససమాహూతః కులశీలవిన
జితః॥ శృణుయచ్ఛేతసిమమస్ఫుటమేవవదామితే! యావదేతేమహారుద్రామమాజ్ఞావశవర్తి
నః॥ యస్యాంశనం భవామాం ననాక్రమివ్యతివైశినః! తావత్తస్మిన్మమద్వేషస్సత్యమేవబ్రహ్మ
మితే! తద్విద్వేషఫలం శంభయకదాదా తుంభవేత్క్షమః! తదైవపూజ్యస్సమయా ప్రతి
ష్ఠైషాదృఢామమ॥ ఏవంనదక్షస్య వచోమునీశ్వరః! శ్రుత్వాదధీచిర్మ నసావ్యచింతయత్!
అయంమహామూఢమతిః ప్రజాపతి! నూనంభవాన్యా చశివేనవంచితః॥ కాయేననాచామ
మససాపియేజనాః సమాశ్రయం తీహసతీమహేశ్వరా! తేచాపిజనంతినయావిమోహిత స్తా
జానతేసాకథమేవమూఢః॥ విజ్ఞేనకేనాపిజనేన తేయది! ప్రశక్యతేజ్ఞాసయితుం కుధీజ్ఞానః!
తద్భక్తిహీనో జగతీహాశోజన! స్తదానముక్తిం సముపైతివాన్మమ! ఏవంవిచింత్యైవయయాని
కేతనం! నకించిదుక్త్వానమునిః పునస్తదా॥ దక్షస్వకీయం గృహమావిశేశ దుఃఖేననిశ్చ్య
శ్యపునః పునర్మనే! ౧౧॥ ఇతిశ్రీమహాభాగవతే మహాపురాణే దక్షప్రతి దధీచి హితోప
దేశోనామ పంచమోధ్యాయః॥

అథ షష్ఠాఽధ్యాయః॥

శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ అథాగతే మహాదేవే హేమాదే! ప్రస్థముత్తమం! సత్స్వా
సార్థంత తస్సర్వేదేవాస్త త్రసచూగతాః॥ మహామయస్తథాయాతా దేవపత్న్యస్త ధోర
గా! గంధర్వాశ్చ సమాయాతాఃకిన్నర్యశ్చ సహస్రశః॥ గిరింద్రవనితా మేరుతనయా మేన
కాపిచ! సఖీభిస్సహి తాయాతాముని పత్నీ స్తథాగతాః॥ ముముచుస్త్రి దశాః పుష్పవృష్టిం
పరమ హర్షితాః! నన్మతుశ్చాప్సరో ముఖ్యాగంధర్వ పతయోజగుః॥ యథాచారం స్త్రి
యశ్చకుర్మహోత్సవ పురస్కరం! ప్రమథా హృష్టమనసః ప్రణేముస్తా సతీశివౌ॥ నన్మతుః
కరవాద్యంచ చిక్చిగ్గానధ్వనింతథా! అథక్షణమ్య దేవేశం సతీంచ సురసత్తమాః॥ విస్మ
ప్తాస్తేన తే జాతాస్వస్వస్థానం సురోత్తమాః! తదైవాన్యేయ యుస్వీయం స్థానం పరమహ
ర్షితాః॥ స్త్రియశ్చ ప్రయయుస్సర్వా మేనాద్యామునిపుంగవ! మేనావిలోక్య చార్వంగీం
నతీం పరమసుందరిం! చేతసాచింతయామాస ధన్యాస్యాజననీతుయా॥ అహమేనాం సమాగ

త్య ప్రత్యహంరుచి రాననాం ఆరాధ్యపుత్రీభావేన పార్థియామిన సంశయః॥ ఏవంచితయ
మానాసాసతీం త్రిజగదంబికాం విస్మృతానక దాచిత్తుగిరి రాజస్యగేహిని॥ ఆగత్యాను ది
నంచాపిసతీం శంకరగేహినిం ప్రీతింసంవర్ధయా మాసతస్యాః పరమభావతః॥ అద్భుతదా స
మాయాతో నందీబుద్ధి మతాంవరః॥ దక్షస్యాను చరోజ్ఞానీ శివభక్తిపరారాణః॥ ప్రణనా
మ మహేశానందండవత్ప తితోభువి సప్రాహ దేవదేవా హందక్షస్యాను చరః ప్రభోః॥
శిష్యోదధిచేర్వి ప్రక్షేప్తస్త్వప్రభావ విదస్సతః॥ జానామిత్వాం పరాత్మానం సాక్షాత్పరమ
పూరుషం॥ సతీంచమూల ప్రకృతిం సృష్టిస్థిత్యంత కారణీం॥ ఏవముక్త్యామహాదేవం భక్తా
నుగ్రహకారిణం॥ తుష్టావనం దీపరయాభక్త్యాగర్భదయాగిరా॥ నంద్యు వాచ॥ త్వమాది
లోకానాంపర మపురుషస్సర్వ జగతాం విధాతాసం త్రాతాశివవిలయ కర్తాత్వమపిచ
త్వమైశ్వర్యో పేతస్త్వమతియువ కోవృద్ధ ఇతిచత్వమేకం బ్రహ్మత్వాం సురవర నమామిశవ
రద॥అచింత్యం తే యాపంజితశశిసమూహం హి మరుచిం శంశాంకార్థ భ్రాజద్విమలముఖపం
చెందురుచిరం॥ స్ఫురన్మాల్యా సక్తామలమణి భుజంగా భరణకం॥నమామి బ్రహ్మోద్భవినా మి
తపదపంకే రుహయుగం॥ త్వాంనిత్యంపరిపూజయంతి భువియేగాయంతి నామానితే మంత్రం
వాద్రుతి సంజవంతి సతతం భక్త్యాప్యభక్త్యాధవా॥ తేపిత్యత్పదవీము పేత్యసతతం స్వగైరమం
తే ప్రభోకోదేవేషు దయాపరః పశుపతే త్వాందేవదేవం వినా॥ శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥
నందినై వంస్తుతోదేవో మహేశః ప్రాహతం మునే॥ కింతేభిలషితం నందివృణు తత్ప్రస
దామితే॥ నంద్యు వాచ॥ సదాత్వన్ని కటస్థాయా దాసణా జగదీశ్వర॥ త్వత్తోయా
చేయధానిత్యమను పశ్యామిచక్షుషా॥ శివ ఉవాచ॥ యథాసంప్రార్థితం వత్సభవిష్యతి
తథాధునివం॥ సదామన్నికటే వాసానూ నంతవ భవిష్యతి॥ స్తోత్రేణానేనయే భక్తాస్తో
ష్యంతి భువిమానవాః॥ తేషాం నవిద్యతే కించిదశుభం భవనత్రయే॥ మత్కేపిచిరం స్థి
త్వా అంతేమోక్షమవాప్నుయః॥ త్వమేషాం ప్రమథానాం మే శ్రేష్ఠో భూత్వా మహామతే॥
వసస్వమత్పురే నందిన్ భక్తోసి మమచక్రియః॥ శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ ఏవంవరమయ ప్రా
ప్యనం దీప్రమథ బృందపః॥ బభూవముని శార్దూల మహాదేవ ప్రభావతః॥౨౬॥ ఇతి శ్రీమహా
భాగవతే మహాపురాణే నందీశ్వరవర దానం నామ షష్ఠాధ్యాయః॥

అథ సప్తమా ధ్యాయః॥

శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ అథశంభుస్సతీం ప్రాప్యభృశం కామప్రప్సిడితః॥ ప్రమథానా
హ భగవాన్ నందినంచ మహాబలం॥ ప్రమథాయా యమేతస్మాత్ స్థానాత్కించిత్యు
క్షారతః॥ కురుతా వస్థితిం శీఘ్రం మాచిరం మమశా సనాత్॥ యదా యుష్మ్యా స్మరి

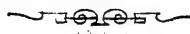
మ్యామి తదాయాన్య ధమేంతికంఃసమమాజ్ఞాం వినాకోపి సమాయాతు కదాచన॥ ఇతిశంభో
ర్వ చశ్చృత్వా ప్రమథాస్సర్వ ఏవతే॥ మహేశ సన్నిధి త్వత్కాస్థితాః కించిత్ స్తుదూరతః॥
తతస్సనిజానే తస్మిన్ సత్యాసార్థా మహేశ్వరః॥ యథాభిలషితం రేమేనరరాత్రిం మహాము
నే॥ ఆనీయవన్య పుష్పాణిమాలాం నిర్మాయశోభనాం॥ దత్వాసతీం కాతుకేనక దాచిత్సవ
దర్శనా॥ కదాచిత్ ప్రేమభావేనముఖాఘ్నాంబు జోషమం॥ పాణినావ మృజన్తే వరుచిరంపర
మాదృతః॥ కదాచిద్గర్వాశేరే మేకదాచిత్సుప్త కాననే॥ కదాచిత్సరసాంతీరేరే మేభిలషి
తం యథా॥ దృష్టింవ్యాపారయా మాననాన్య త్రక్షణమణ్యసి॥ వినాసతీం మహాదేవస్సతీ
చాపిశివంకనా॥ కదాచిత్ప్రియయా సత్యాజ్ఞాసేన మహేశ్వరః॥ కదాచిన్మేరు పృష్ఠేచ
కదా చిన్మంద రోపరి॥ తుణాద్ధ మపితత్యా జనసతీం పరమేశ్వరః॥ ప్రయయా యత్రకుతా
పి పునస్సత్యా మహాగిరీః॥ ప్రస్థంహిమవతశ్చ భుస్సమాయాతి స్మనారద॥ పత్యావిహర
మాణోసా దశఃపక్ష సహస్రకం॥ నిసంహారజనీం వాసిష్ఠాతవాన్న మహామతే॥ ఏనంహి
మవతః ప్రస్థేసతీ త్రైలోక్య మోహినీ॥ సమాస్థితా మహాదేవం విమోహ్య నిజమాయయా॥
మేనకాస మయం జ్ఞాత్వాగత్వా చానువినం సతీం॥ పుత్రీభావేన సతతం పార్థివయా మాన
భక్తితః॥ వ్రతం చకారచారభ్య మహాష్టమ్యాము పోషితా॥ నక్షణాయావత్ స్థితాష్టమ్యాం
సంపూజ్యహరగేహినీం॥ పునఃకాం మహాష్టమ్యాం సంపూజ్య విధినన్మనే॥ ఉపోషితా వ్ర
తం పూణంచకార గిరీగేహినీ॥ తతః వ్రసన్నా భూత్వాతు సతీశంకరగేహినీ॥ అంగీచకే
భవిష్యామి సుతాతనస సంశయః॥ ఏనంసస్యా వచశ్చృత్వా మేనకా హృష్టమానసా॥ సం
ధ్యామహర్నిశం దేవీం సంస్థితాగిరి మంకిరే॥ దక్షశ్చాచుచినం శంభుం నినింజాసా విమో
హితః॥ శంభుశ్చాపి సమీనేతం సామాన్య త్వేన నారద॥ అత్రీతిరే వంసమభూత్తయో రన్యో
న్య మద్భుతా॥ శివదక్ష ప్రజాపత్యోరతీవ మునిసత్తమ॥ అద్వైక దాసమాగత్య నారదో
బ్రహ్మణస్సుతః॥ పోవాచవ చనందతు ప్రజాపతి మిదంమునే॥ ప్రజాపతేత్వయా నిత్యంనిం
ద్యతే యస్మహేశ్వరః॥ తేనకృద్ధస్సచ యథాకర్తు మిచ్ఛతి తచ్ఛ్రీణు॥ నూనం సమేత్య భ
వతః పురం భూతగజైస్సహ॥ భస్మాస్థిపక్షణం కృత్వా సకులం నాశయిష్యతి॥ స్నేహాన్ని
వేషితం తుభ్యం నప్రకాశ్యం కదాచన॥ ఉపాయం మంత్రిభిస్సార్థం మంత్రయాశువి చక్షుజ్ఞైః॥
ఇత్సుక్త్వాకాశ మాగ్నేణ సయయాని జమాలయం॥ దక్షోపిమంత్రిణస్సర్వానా హూయే
దమ భావతా యూయంతు మంత్రిణస్సర్వే మమైవహిత కాంక్షిణః॥ చేష్టితం మద్విపక్షేణ
నకే నాప్యవధీర్యతే॥ అద్యమాం నారదః పాహామహాక్షిణ్యము పేత్యవై॥ మత్పురేశివ ఆ
గత్య సర్వైర్భూతగజైస్సహ॥ పక్షం భస్మాస్థిరక్తానాం కరిష్యతిననంశయః॥ తదత్రయ
ద్విధేయంహి సాంప్రతింబూతతస్మమ॥ ఇతిదక్ష వచశ్చృత్వామంత్రిణస్సర్వఏవతే॥ ఊచు
స్తంవచనం చేదం భయత్రస్తా మహామునే॥ మంత్రిణ ఊచుః॥ శివేన దేవదేవేన కథ
మేవం కరిష్యతే॥ ఆముత్రకారణం వైవచాస్మాభి రభిలక్ష్యతే॥ త్వంతుబుద్ధి మతాం శ్రేష్ఠ

స్వస్వశాస్త్ర విశారదః! ఆజ్ఞాపయయథాయుక్తిం తతోభద్రంవివిచ్యతే॥ దక్ష ఉవాచ॥
 అహంయజ్ఞంకరిష్యామి సర్వాపహూయదేవతాః॥ వినాశ్మశానశంవాసం శివంభూతగణాధి
 పం॥ విష్ణుంయజ్ఞేశ్వరం దేవంసర్వవిష్ణునినాచకం॥ మఖసంరక్షకత్వేన పరికల్ప్యప్రయత్నతః
 ఏవంపుణ్యక్రియారం భేకృతైభూతపతిశ్శివః॥ కథమాయాస్యతిపురం పుణ్యకర్మయుతంమమ॥
 శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ తథాక్తువతిదక్షేతు భయాత్తేమంత్రితాస్తదా॥ భద్రమేతన్మహారా
 జే త్యేవమూచుః ప్రజాపతిం॥ తతఃప్రజాపతిర్కత్యాక్షీరోదతటమాస్థిః॥ విష్ణుంసంప్రార్థ
 యామాసయజ్ఞకర్మణికారణాత్॥ తతఃప్రసన్నోభగవాన్ విష్ణుఃపరమపూరుషః॥ మఖసంర
 క్షణార్థాయస్వయం ప్రాయాచ్ఛతత్పురం॥ తతఃపహూయతాద్దేవాః దక్షశ్చంద్రపురోగమాన్॥
 బ్రహ్మణామద్యదేవర్షీన్ బ్రహ్మషీంశ్చమహారగాన్॥ సిద్ధాయతాం శ్చగంధర్వాన్ పి
 తృణైత్యాంశ్చశ్చిన్నరాన్॥ అక్షీంశ్చసర్వానాహూయతస్మిన్ యజ్ఞేమహోత్సవే॥ విద్యే
 మాద్యక్షతశ్చంభంతత్పత్నీం చసతీంమునేనర్వాంస్తాకథయామాసమయజ్ఞమహోత్సవే॥
 మయాశివస్తునాహూ తస్సతీనాపిశివప్రియా॥ ఆశ్రయేనాగమిష్యం తితేమ్యభాగబహిష్కృ
 తాః॥ నారాయణస్తుభగవానాదిః పరమపూరుషః॥ రక్షార్థంమమయజ్ఞస్యస్వయమేవసమాగ
 తః॥ తస్మాత్త్యక్తభయాస్సర్వేసమాగచ్ఛధమన్మథే॥ ఏవంతస్యవచశ్శ్రీత్వా భీతాఏవసురా
 దయః॥ శివసూన్యామసిసభా మాగతాస్సర్వఏవహి॥ విష్ణుంసమాగతం శ్రుత్వా యజ్ఞరక్షణ
 తత్పురం॥ నిభీతాస్సకలాఆనన్దేవా శ్చాన్యేపిశంకరాత్॥ ఆదిత్యాద్యాన్సురా స్సర్వా
 స్సమానీయవినాసతీం॥ వస్త్రాలంకారనిచయైస్తాషయా మాససాదరః॥ మహాద్రిసదృశంచ
 క్రేత్యన్నానాం సరచయం మునే! పయోదధిపుతాదీవాం మహానద్యః ప్రకల్పితాః॥ త
 థాన్యద్యక్షుయజ్ఞాహం ద్రవ్యంజేహంతంసంచయం॥ ద్రవాణాంసాగరసమమన్యేషాం గిరిణా
 సమం॥ చక్రేప్రజాపతిదక్షస్తతో యజ్ఞోఽప్యవర్తత॥ వసుధాభూత్ స్వయం దేవీస్వయం
 కుండేహుతాశనః॥ ప్రజజ్వాలోజ్వలశిఖో విధూమోమునిత్తమ॥ బ్రహ్మకర్మనియుక్తశ్చ
 స్వయంబ్రహ్మబభూవహ॥ అష్టాశీతసహస్రాణి జహ్వాంతిస్కపురోహితాః॥ చతుష్పాతసహ
 స్రాణిదోద్ధాతారః ప్రకల్పితాః॥ సశిష్యాఋషయశ్చాచార్యోబహవోమునిసత్తమ! వేదపాఠని
 యుక్తాశ్చసమాసంస్తత్రవైమథే॥ స్వయంయజ్ఞస్సమాయా తస్త్రవేద్యాం మహామతే!
 నారాయణస్తుభగవానాదిః పరమపూరుషః॥ యజ్ఞసంరక్షకస్త్వాసీజ్జగతాం రక్షకస్వయం॥
 ఏనంప్రవృత్తేనుజ్ఞేతు ధధీచిజ్ఞాననినాంఘరః॥ అదృష్ట్యాశినమేవైకం దక్షమాహమహామతిః॥
 దధీచి రువాచ॥ ప్రజాపతేమహాప్రాజ్ఞయజ్ఞోయం హేదృశస్త్వయా॥ క్రియతేనకదాప్యే
 వం భూతో వాన భవిష్యతి॥ యత్రైతేత్రిదశాస్సర్వేసమాగత్య స్వయంస్వయం॥ గృహ్లాం
 తిచాహూతిం సాక్షాత్ప్రహృష్టా నిజభాగతః॥ ప్రాణినస్సర్వేవాత్రదృశ్యం తేహిసమా
 గతాః॥ దృశ్యతే నకథంశంభుస్త్రి దశానామధీశ్వరః॥ దక్ష ఉవాచ॥ సమయాసస
 భూహూతోయతేఽస్మిన్ మునిసత్తమ! కాపాలికతయాహ్లానా నహాత్వే సమహేళితుం॥

దధీచిరు వాచః యథావిధిధరత్నేన దేహస్సంభూషితోపిచః నశోభతే జీవహీనస్సర్వధాపి
 ప్రజాపతేః తథేశ్వరం వినాయజ్ఞః శ్చ శాసమివదృశ్యతే॥ దక్ష ఉవాచ॥ త్వంకేన వాస
 మాహూతః కథమాగత వాససి॥ పృష్టప్రప్తంకే నవాదుష్టయ దేవంపదసిద్ధిజః॥ దధీచి రు
 వాచ॥ ఆహూతో వాప్యనాహూతస్త్వయాహంత సుదుర్మతే శృణోషి యనిమద్వాక్యం
 తదాహ్వయ సదాశివం॥ వినాతేన కృతోయజ్ఞః కదాచిన్న ఫలప్రదః॥ యథార్థ రహితం
 వాక్యం శ్రుతిహీనోయథాద్విజః॥ అంగాహీనో యథాదేశస్తథా యజ్ఞశ్చవంవినా॥ పతిహీ
 నాయథానారీ పుత్రహీనో యథాగృహీ॥ యథాకాంతా నిర్ధనానాంతథా యజ్ఞఃశివం వినా॥
 దర్శహీనాయథా సంధ్యాతిలశూన్యంచతర్వణం॥ యథాహోమోహ వీహీనస్తథా హీ
 నశ్చశంభునా॥ దక్ష ఉవాచ॥ సత్వమంగల మాంగల్యో యత్రాయం భగవాన్ హ
 రిఃస్వయం యజ్ఞపు మానత్రసమాయాతో జగత్పతిః॥ తత్రకింశంభు నాతేనమహామంగల
 మూర్తినా॥ దధీచి రువాచ॥ యోవిష్ణుస్స మహాదేవశ్శివో నారాయణఃస్వయం॥ నాన
 యోవిద్యతే భేదః కథాచిదపి కుత్రచిత్॥ ఏకంవిని దతేయస్సద్వయ మేవవినిదతే॥
 ఏకంద్విమంతమపరో నహీనన్నః కదాచన॥ శివావమానమన్విచ్ఛక్తియ తేయత్ త్వయామఖః
 ఏతేన శంభు స్సంకృద్ధో యజ్ఞం తే నాశయిష్యతి॥ దక్ష ఉవాచ॥ సర్వస్యజగతో గోప్తా య
 త్ర గోప్తా జనాదకనః॥ తత్ర నృశాస సంవాసీ శంభు స్తేకింకరిష్యతి॥ యదిచాచూతి మే య
 యజ్ఞే ప్రేతభూమిప్రియశ్శివః॥ తథావిష్ణుస్స్వచ కేణ వారయిష్యతి తంశినం॥ దధీచి రువాచ॥
 భవాదృశో నమూఢోయం భగవాన్ పురుషోవ్యయః॥ యేనా త్మనా స్వయం యుద్ధం కరిష్య
 తి విమోహతః॥ యత్త్వయాదృశ్యతే శంభూ రక్షార్థం సముపాగతః॥ యథా రక్షిష్యతి మ
 ఖం చక్షుషాదగ్నిత్యనేచిరాత్॥ శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ ఇతి తస్యవవ శ్శ్రుత్యా శ్రోత్ర
 సంకర్తలోచనః॥ దక్ష స్వస్తియమాహేద మిమం దూరయదూరయ॥ దధీచిరపి తం ప్రాహుపి
 హసన్ మునిపుంగవః॥ కిం మాం దూరయసే మూఢ దూరీభూతోసి మంగళాత్॥ శివస్యశ్రో
 త్రజో దండః పతిష్యత్యచిరేణతు॥ తవమూర్ధనినాస్త్వత్ర సంశయో దుర్మతే క్వచిత్॥ ఇత్యు
 క్త్వా శ్రోత్రతామ్రాతో మథ్యాహ్నిర్హ సమప్రభః॥ సిర్జగామ సభామథ్యాదధీచి గ్గునిసత్తమః॥
 దుశ్వాసో వామదేవశ్చ చ్యవనో శాతయాదయః॥ శివతత్వవిద స్సర్వే వశ్యాదుత్థాయ నిర్వ
 యుః॥ గతేషు తెషు సర్వేషు దక్ష శ్చేషద్విజాతయోద్విగుణాం దక్షిణాం దత్వా మహాయ
 జ్ఞం సమారభత్॥ ఉక్త స్వబంధుభిఃస్సర్వైరపి దేవేనసతీం నహి॥ సమానయ త్తత్ర యజ్ఞే
 కదాచిదపి నారద॥ ప్రక్షీణపుణ్య స్తాంవాపి మేనే ప్రకృతి ముత్తమాంతయైవ వంచితో ద
 త్తో మహామాయాస్వరూపయా॥ అతో జ్ఞాత్వాత్మ తత్సర్వం సర్వజ్ఞాజకదంబికా॥ చింతయా
 మాస పార్శ్వస్థా శంభూర్గిరివరోపరి॥ ప్రార్థితా గిరిరాజస్య పత్న్యావాం మేనయా స్వయం॥
 పుత్రిభావేన సద్భక్త్యా వినయా త్ప్రేమభావతః॥ అంగీచక్రే భవిష్యామి సుతాహం నాత్ర
 సంశయః॥ పూర్వం సంప్రార్థయామాస యదా మాం స ప్రజాపతిః॥ తథాతస్మై మయా

క్తం యథా మందాదరో భవా॥ భవిష్యతి క్షీణపుణ్య స్తదా సంమోహ్య మాయయా॥
 త్యక్త్యామి ధృవ మిత్యేవం సోయం కాల ఉవస్థితః॥ ప్రజాపతిః క్షీణపుణ్యో మయి మంధా
 దరోధునా॥ తం పరిత్యజ్య యాస్యామి స్వస్థానం నిజలీలయా॥ తతశ్చ హిమవద్గేహే ప్రాప్య
 జన్మ మహేశ్వరం॥ పతి మాస్యామి దేవేశంభూయః ప్రాజ్ఞైకవల్లభం॥ ఏవం సిద్ధిత్యమనసా
 దక్షకన్యా మహేశ్వరీ॥ ఛలం ప్రతీక్షమాణాభూ ద్దక్షయజ్ఞవినాశనే॥ ఏతస్మిన్నేవ కాలేతు
 నారదో బ్రహ్మణస్సుతః॥ దక్షాలయా త్సమాయాతో యత్రాస్తే భగవాన్ హరః॥ త్రిదా
 ప్రదక్షిణీకృత్య దేవదేవం త్రిలోచనం॥ ఉవాచవామపాశ్వక్తిస్థాం సతీం సంబోధ్య నారదః॥
 నారద ఉవాచ॥ శృణు దేవ మహేశాన దక్షస్తు శ్వశుర స్తవ॥ తవావమానం సంకర్తుం
 కరోతి యజ్ఞముత్తమం॥ సర్వ ఏవ సమాహూతాస్తేన తస్మిన్ మహాధ్వరే॥ దేవా మనుష్యా
 గంధర్వాః కిన్నరోరగ పర్వతాః॥ యేచాన్యే ప్రాణిన స్సంతిస్సర్వేమధ్యే రసాతలే॥ తే సర్వే
 తేన చాహూతా యువామేవ వివర్జితౌ॥ యువాభ్యాం రహితాం వీత్య పురీం తస్య ప్రజాప
 తేః॥ దుఃఖేనాహం పరిత్యజ్య సమాయాత స్తవాంతికం॥ ఉచితం యువయో స్తత్ర గమనం మా
 చిరంకురు॥ శివ ఉవాచ॥ కింతశ్చిగమనైవైవ ప్రయోజన మథావయోః॥ యథా రుచి తథా
 యజ్ఞం స కరోతు ప్రజాపతిః॥ నారద ఉవాచ॥ తవావమాన మన్విచ్ఛన్ యదేవం సమ
 హాధ్వరం॥ నిష్పాదయతి లోకానాం తదావజ్ఞా భవేత్త్వయి॥ తద్గత్వా యజ్ఞభాగం వా గృహ
 ణ రపమేశ్వర॥ విఘ్నం వాచర తద్యజ్ఞే మాచిరం త్రిదశేశ్వర॥
 శివ ఉవాచ॥ సతతాహంగ మిష్యామి న సత్య పిచమత్ప్రియా॥ ఆగతౌ పిచనో యజ్ఞభాగం
 మేనప్రదాస్యతి॥ శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ ఇత్యేవం శంభునా పోర్ణోమహర్షి నారద
 స్తదా॥ సతీమాహ జగన్మాతర్గ మనంతూచితంతవ॥ కన్యాపితృ గృహేశ్వరీత్వా మహాయ
 జ్ఞమహోత్సవం॥ కథంధైర్యం సమాస్థాయస్థాతు ముత్సహతే గృహే॥ భగిన్యస్తవ యాదేవి
 తాస్సర్వాస్తు సమాగతాః॥ తాభ్యస్స ప్రదదానానా విధంస్వర్ణాః దిభావణం॥ త్వమేకావ
 జ్ఞతాతేన యథాదర్పాత్సురేశ్వరీ॥ తథా త్వం యజ్ఞనా శాయ యతస్య జగదంబికే॥ శి
 వస్తు పరమో యోగీ సమః పూజావమానయోః॥ నాగమిష్యతి తద్యజ్ఞే నవిఘ్నం వా కరిష్య
 తి॥ ఇత్యుక్త్వా దక్షతనయాం మహర్షి ర్నారద స్తదా॥ ప్రణమ్య శంకరం ప్రియా ద్దక్ష
 స్యనిలయం పునః॥ ౧౦౨॥ ఇతి శ్రీమహాభాగవతే మహాపురాణే దక్షయజ్ఞప్రారంభాదికథనం
 నామ సప్తయోధ్యాయః॥

అథాష్టమో థ్యా యః॥

శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ ఇత్యాకణ్య మునీంద్రస్య నచనం దక్షకన్యకా గంతుమి

చుట్టః పితృయజ్ఞే శివమాహ శివాంగనా॥ సత్యువాచ॥ ప్రభోదేవ మహేశాన పితా
 దక్షః ప్రజాపతిః కరోతిసు మహాయజ్ఞం బహుసద్వ్యయ పూర్వకం॥ ఆవయోగ్గ మనంతత్ర
 న్యాయంచేత సిరాజతే॥ సముప స్థితయోనూకానం సన్మానం సకరిష్యతి॥ శివ ఉవాచ॥
 వైవంసతి ప్రియేచింతామనసా పినమాచర॥ అనాహ్వనే నగమనం మరణం చద్వయం నమం॥
 దక్షోవిద్యా ధనకులైర్గర్వితో మమహేలనం॥ కరోతి నిలయస్తస్య గంతవ్యోనక దాచన॥
 మమావమానమేవేచ్ఛుఃకురు తేసమాహాధ్వరంయదియామిచతత్రాహం త్వయాసియదివా
 సతి॥ నాపమానం వినాదక్షః సన్మానం సకరిష్యతి॥ శ్వశురస్యాలయం గచ్ఛేద్ద్యదితత్రాస్తి
 గౌరవః॥ ఆగౌరవశ్చేద్దమనం మరణా దతి రిచ్యతే॥ జామాతాశ్వశురస్థానే ప్రేక్షతే పర
 మాదరం॥ శ్వశురోపి సమాదృత్యస్యాలయే ఘనమానయేత్॥ అదానం వాప్యవాత్సల్యం
 జామాతరివివజ్జయేత్॥ అన్యథాధర్మహా నిస్సౌత్ సత్యం సత్యం వరాననే॥ జామాత్మదే
 వతః పాపం జాయతే తిసుదాసుణా॥ తస్మాద్వివర్జయే ద్వేషం జామాతరివిచక్షణః॥ జామా
 తాపినకుర్యాద్వైశ్వశు రస్యాప్రిమం క్వచిత్॥ కుర్వన్ సనిరయం యాతిబహుజన్మ శతాన్య
 పి॥ అమానితో వైవగచ్ఛేత్తదాచిచ్ఛవ్యశు రాలయం॥ యత్ర కుత్ర చిదాహ్వనం వినైవమ
 రణంగమః॥ విశేషతస్తుచార్వం గిశ్వశురస్యాలయేసతి॥ తదహం నగమిష్యామిశ్వశురస్యాలయే
 ధునా॥ అప్రిమం తత్రగమనం యతోదక్ష ప్రజాపతే॥ శ్వశురప్రీతికరణాత్ చూపన్పద్ధిః ప్ర
 జాయతే॥ ప్రజాపద్ధి ధర్మవృద్ధి రపి సంజాయతే సతి॥ అప్రీతికరణాద్ధాని జాయతే చ
 తథా ప్రియే॥ తస్మగచ్ఛామి యజ్ఞస్మిన్ పితు స్తవ సురోత్తమే॥ భాషతే హనిశం ద
 త్తో మాండరిద్రం సుదుష్కరం॥ అనాహూతే మయి గతే తద్వత్స్యతి విశేషతః॥ అనాహ్వనం
 చ దుర్వాక్యమసహ్యం శ్వశురాలయే॥ ఆగతం పేక్ష్య దుహితః సతిం శ్వశుర ఏత్యతం॥ స
 మర్చయే ద్యథాశక్త్యా ధర్మలోపోన్యథా భవేత్॥ ఏవమేవంవిధం యత్ర సన్మానం ప్రతిపా
 దితం॥ తత్రావమానలాభాయ కోగచ్ఛతి సుదుర్మతిః॥ తత్త్వమస్వ మహేశాని పితు స్తవ మ
 హాధ్వరే॥ నావయోగ్గమనం యుక్తం వినాహ్వనం సుగార్హితే॥ సత్యువాచ॥ యదుక్తంసత్య
 మేవైతత్ప్రభా నాస్త్యత్ర సుశయః॥ గతే త్వయి కదాచి జ్ఞే సన్మానం వా కరిష్యతి॥
 శివ ఉవాచ॥ సతాదృశ స్తవపితాయదాహ్వనం సుగార్హితే॥ మత్సన్మానం సభామధ్యేక
 రిష్యతి కదాచన॥ మన్నామశ్రవణాదేవనిం దతేమామహనిశం॥ సకరిష్యతి సన్మానం మ
 మేతి తవదుర్భతిః॥ సత్యు వాచ॥ త్వయాహివా నవాదేవయథానుచి తథాకురు॥ అ
 హంయాస్యామి తత్రాజ్ఞం విధేహిత్వ మహేశ్వర॥ కన్యాపితృగృహేశ్రుత్వామహాయజ్ఞ
 మహోత్సవం కథం ధైర్యం సమాధాయస్థా తుముత్సహతే గృహే॥ అసన్మాన్యాస్సమా
 హూతాలభంతేయత్రపూజనం॥ సన్మాన్యస్తత్యమాకణ్యకథం ధైర్యం సమాశ్రయేత్॥ అన్య
 త్రపిద్యతే పేక్షాచాహ్వనస్య మహేశ్వర॥ గతుంపితృగృహేకన్యా నాహ్వనం సమపేక్షతే
 శస్మాప్రీత్యగృహేనూనం గమిష్యామ్యను మన్యతా॥ మయితత్రగతాయాం సమమసన్మాన

ముత్తమం! కరిష్యతిన్నేహ వశాత్తత్రనాస్త్వైవసం శయః! భవితామమసన్మాగాత్తవ సన్మాన
మప్యలం! యదిమోహాన్న జానాతిపితాదక్ష ప్రజాపతిః! తత్రకృత్వాభిమానం వాకధం భగ
ముపేక్షసే! త్వంజ్ఞాన దాతాలోకానాం సర్వయజ్ఞేశ్వరోపిచ! జ్ఞానంపిత్రేషిదత్వానోకధం భా
గం గృహణవా! యజ్ఞస్యాస్య సయత్రాస్తిదేవా భగవివర్జితాః

శివ ఉవాచ॥ సంభావయతి యో జ్ఞానీ దాశృత్యే నహిమాం శివే! తస్మైవ జ్ఞానదాతా
హం నా భక్తస్య కదాచన! స తు య న్మామనాదృత్యయజ్ఞమూర్ఖవాన్ మనైః! ఫలం త
స్యాచిరేణైవ భవిష్యత్యతిదారుణం! సతి త్వం తత్రమాయాహి మమాజ్ఞాం మా మృషాకు
రు! త్వయ తత్ర) గతాయాం సప్రజ్ఞావాన్నిందనం మమ! కరిష్యతి సమాకర్ణ్య దుస్సహం తే
భవిష్యతికృత్వాసన్మాన మత్యంతం యదిమాంత్వత్సమీపతః! సకృన్నిందతి సన్మానంతదా
స్థాస్యతి కుత్రతే! తస్మాత్త్వం తత్రమాయా హినమమాజ్ఞా మతిక్రమ! భర్తారంస మతిక్రమ్య
ననారీ సుఖమశ్ను తే॥

సత్యువాచ॥ సహస్రం వదదేవేశ తథాపితురాలయే! గమిష్యామి మహాయజ్ఞం ద్రష్టుమి
చ్ఛురహం ప్రభో! మయి తత్రగతాయాం ససన్మానం కురుతేయః! తథోక్త్వాపి తరంతుభ్యం
దావయిష్యతి చాహుతిం! మమాగ్రేయదితే నిందాక రోత్యతిచి మూఢధీః! తదా తస్యమ
హాయజ్ఞం నాశయామిన సంశయః॥ శివ ఉవాచ॥ సతత్రగమనం యుక్తం కదాచి దపి
తేసతి! వినావమానం సన్మానం తత్రతేన భవిష్యతి! మన్నింద సమసహ్యంతే కరిష్యతిపితా
తవ! ప్రిణాన్ హస్యసి తత్ శ్రుత్వా తస్యకింత్వంకరిష్యసి! సత్యువాచ॥ యాన్యామ్యే
వ మహాదేవ సత్యం మత్పితురాలయే! త్వమాజ్ఞా పయవానోవా సత్యంసత్యం వదామితే!
శివ ఉవాచ॥ మద్వాక్యముల్లంఘ్య పునః పునః కిం బ్రవీషిగతుం పితురాలయే వచః! ప్ర
యోజనంత త్రకిమస్తితేసతి బ్రూహిస్సుటంతత్కథ యేతదుత్తరం॥ అసన్మాన భయంయే
హం విద్యతేన దురాత్మనాం! తవ తత్రగచ్ఛంతి తత్రాసన్మాన భావనాః! మాన్యః కదాచి
న్నో గచ్ఛేదపూజక గృహేసతి! అపూజకస్య యాపూజాన సాపూజేతి భణ్యతే! మన్నిందన
శ్చుిత్ర మేనే ప్రీతిస్తేజాయ తేసతి! మన్నింద కగృహేకస్మాదన్యథాగం తుమిచ్ఛసి॥ సత్యు వాచ॥
త్వన్నిందనశ్చుిత్రాశంభోనప్రీతిజాయతే మమ! తచ్చో తుమిచ్ఛన్తోవా కిత్రగం తుంస
తమ్నుహే! యదైవత్వాం పరిత్యజ్యసర్వానామూ యదైవతాన్! సమారభన్మహాయజ్ఞం అ
సన్మానం తదైవహి! జాతుంతవత్వమే తత్తునసమాలోక సేప్రభో! యద్యేవం సమహాయజ్ఞం
సంపదయతిమత్పితా! తమనాదృత్యదర్పేణ తదాతేకోపి నోజనః! ఆహుతింశ్రద్ధయోపేత
స్యం ప్రదాస్యతిభూతలె! తదహం తత్రయాస్యమిత్వమాజ్ఞాపయవానవాప్రాప్యామియజ్ఞభా
గం వానాశయిష్యామివామఖం! శివ ఉవాచ॥ అవారితాసిత్వం దేవియధేచ్ఛం కురున
ర్వధా! అపకర్మస్వయం కృత్వాపరం దూషయతేకుధీ! జానామివాగ్మహిర్భూతాం త్వామ
హం దక్షకన్యకే! యథారుచికురుత్వం చమమాజాం క్లివతిత్స॥ శిమహాదేవ ఉవాచ॥

ఏవముక్తామహేశ్వర తదాదాత్మాయణీసతీచింతయామాససంకృద్ధాక్షణమారక్తగోచనాసం
 ప్రాధ్యమామనుప్రాప్యవత్సీ భావేనశంకరః మామవజ్జాయవచనం భాషతేతిసుదారుణం
 త్యక్త్వానమఃదర్శిప్తం పితరంచ ప్రజాపతిం సంస్థాస్యామికియత్కాలం స్వస్థానం నిజలీలయా
 తతశ్చప్రాధితాసేన భూత్వాహిమనతస్సుతా శంభోః పత్నీభవిష్యామి భూయోహం స్వయ
 మేవహి ఏవంసంచింత్యమనసాక్షణం దాత్మాయఃశీమసే భయానకైస్త్రిభినేత్రైః సోహ
 యామాసశంకరం శంభుస్సమీక్ష్యతాం దేవీం క్రోధవిస్ఫురితాధరాంకాలాగ్నితుల్యనయ
 నాం స్తభాక్షస్సమభూచ్ఛునే ఏవంసమీక్ష్యమానాసా శంభునాభీతచేతసా సహసాభీమం
 స్త్రాస్యాసాట్టహాసంతదాకరోత్ తన్నిశమ్యమహాదేవో మహాభీతోవిముగ్ధవత్ కష్టేనోన్మ
 ల్యస్తేతాణితాం దదర్శభయానకాం ఏవంసమీక్ష్యమానా సాసహసా తేనారదఃత్వక్త్వాహై
 మీం రుచిం ప్రాసీద్ధస్తాం జనసమప్రభాదిగంబరా గలత్కేశా లలజ్జహ్వ చతుర్భుజా
 కామాలసంసద్యేహ స్వేదాక్షతనురుల్బణా మహాభీమా ఘోరరావా ముంజమాలావిరాజ
 తా ఉద్యత్ప్రచండకోట్యాభా చంద్రార్ధకృతశేఖరా ఉద్యదాదిత్యసంకాశా కిరీటో
 జ్వలమస్తకా ఏవంసమాదాయ వపు భయానకం బాజ్వల్యమానం నిజతేజసాసతీ కృ
 త్వాట్టహాసం సహసా మహాస్వనం సోత్తిష్ట మానా విరరాజతత్పురః తథావిధాకారవ
 తీం నిరీక్ష్య తాం విహాయ ధైర్యం సమహేశ్వరస్తదా చకార బుద్ధి ప్రపలాయనే భ
 యాత్ సమభ్యధావచ్చ దిశోఽముగ్ధనత్ తం ధావమానం గిరిశో విలోక్య సా దాత్మ
 యణీ వారసుతు పునఃపునః చకార మాభై రితి శబ్ద ముచ్చక్తే సాన్పట్టహాసం సుమ
 హాభయానకం నిశమ్య తద్వాక్య మతీవ సోభయా త్రస్తా నశంభుః క్షణమవ్యముత్రనై
 దిగంత మాగంత మతీవగేత సమభ్యధావ ద్భయవిహ్వలస్తదా ఏవం పతిం వీక్ష్య
 భయాభీభూతా దయాన్వితా తత్రప్రతివారణేచ్ఛయా సర్వాసుదిక్షు క్షణమాత్రముద్యతా
 స్థితాచ భూత్వా దశమూర్తయస్తదా సుధావమానో గిరిశోఽతివేగతః ప్రాప్నోతి
 యాయాం దిశేమేవ తత్ర తాం భయానకావీక్ష్య భయేన విమ్రోగో దిశం తథాన్యాం
 ప్రతిచాన్వధావత సప్రాప్య శంభు స్తు భయోఽప్యతాందిశం తప్తేనసమ్మృదితచక్షు
 రాస్థితః ఉన్మీల్య సేత్రాణి దదర్శ తాం పురః శ్యామాం లసత్పుంకజసన్ని భాననాం హస
 న్ముఖీంపీనపయోధరద్వయాం దిగంబనాం భీమవిశాలలోచనాం విముక్తకేకీం రవికోటిస
 న్నిభాం చతుర్భుజాం దక్షిణసమ్ముఖస్థితాం ఏవం విలోక్యతాం శంభు ర్గహాభీత ఇనాబ్ర
 వీత్ కా త్వం శ్యామా సతీ కుత్ర గతా మత్ప్రేణనల్లభా సత్యువాచ నపశ్యసి మ
 హాదేవ సతీం మాం పురతస్థితాంకథం తవేద్యశీ బుద్ధిః కిం మాం త్వం లక్షసేఽన్యథాశిన ఉ
 వాచ త్వంసాయది సతీ దక్షకన్యామత్ప్రేణవల్లభా కథంతదాకృష్ణవర్ణాకథం వాభూ
 భయప్రదా సర్వాసుదిక్షు ఏతాః కాదెప్యైతి భయదాయికాః త్వంచాసాం కతమా
 దేవి వదమాంభయ విహ్వలం సత్యు వాచ అహంతు ప్రకృతిస్సాత్మో సృష్టిసం

హారకారినీ అభవందక్షుని లయేత్వదగ్ధే శౌరదేహికా త్వామేవలిపుః పురుషం ప్రాక్ సీద్ధి
 కృతవశాచ్చివ సాహంపితుర్మహాయజ్ఞ విదాశాయభయానకా అభవంత్యంతు మాభీతిం
 కురుమన్తోమహేశ్వర దశదిక్షు మహాభీమాయా ఏతాదశమూర్తయః సర్వామమైవమా
 శంభోభయంకురు మహామతే త్వంమత్ప్రాణ సమోభర్తా తవాహం వనితాసతీత్వాం దృ
 స్త్వాహం మహాభీతం ధావమానం దిశోభయాత్ పరివార్య దిశస్సర్వాస్తథాహందశధా
 స్థితా శివ ఉవాచ త్వంమూలప్రకృతి స్సూక్ష్మా సృష్టిస్థిత్యంతరకారినీ ద్వామజ్ఞా
 త్వామహామోహోత్తవా ప్రియతమం వచః మయోక్తం తన్మహాదేవి క్షమస్వపరమేశ్వరి
 మహాభయానకా ఏతామూర్తయస్తవ యాశ్చివే ఆసాం నామానిమేబూహి ప్రత్యేకం
 భీమతోచనే దేవ్యవాచ ఏతాస్సర్వా మహాదేవ మహావిద్యా మమప్రభా ఆసాం
 నామాని వత్సామిశ్యణు తావత్ మహేశ్వర ౧ కాళీ ౨ తారా ౩ మహావిద్యాఘోషశీ
 ర భువనేశ్వరి ౪ భైరవీ ౫ చిన్నమస్తావ ౬ సుందరీ ౭ బగలాముఖి ౮ ధూమావతీచ
 ౯ మాతంగీ నామాన్యా సామిమానినై శివ ఉవాచ కస్యాకిం నామదేవీత్వం విశిష్య
 చక్షుధకోపుధకో కథయస్వజ గద్ధాత్రి సుప్రసన్నాసి మేయది దేవ్య వాచ యేయం
 తే పురతః కృష్ణాసాకాళీ భీమతోచనా శ్యామవర్ణాతు యాదేవి స్వయమూర్తైర్వైరుపా
 సితా సేయం తారా మహావిద్యా మహాకాలస్వరూపిణీ నవ్యేత వేయం యాదేవీ విశీ
 షాతి భయప్రదా ఇయం దేవ చిన్నమస్తామహావిద్యా మహామతే నామేతవేయం యా
 దేవీ సేయంతు భువనేశ్వరి పృథతస్తవ దేవ్యేహ బగలాశతుగ్రీవాదనీ పన్నీకోణేతనే
 యంయా విధవారూపధారినీ సేయంధూమావతీదేవీమహావిద్యా మహేశ్వరి నైఋత్యాం
 తవ యాదేవీసేయంత్రిపురసుందరీ నాయకాయాతు మహావిద్యా సేయంతుతంగ నాయి
 కా విశాన్యాఘోషశీ దేవీమహా విద్యా మహేశ్వర అహతు భైరవీ భీమాశంభోమా
 త్వం భయంకురు ఏతాస్సర్వాః ప్రకృష్టాస్తు మూర్తయో మమమూర్తిషు భక్త్యాసంభజ
 తాం నిత్యం చతుర్వర్గ ఫలప్రదాః సర్వాభీష్టప్రదాయిన్య సాధకానాం మహేశ్వర
 మారణోచ్చుట నక్షోభమోహన ద్రావణానిచ వశ్యస్తంభనద్యేహ దృభిప్రేతాని కు
 ర్వతే ఇమాస్సర్వా గోపనీయాః ప్రకాశ్యాః కదాచన ఆసాంమంత్రంతథా యంత్రం
 పూజాహోమవిధిస్తథా పురశ్చర్యావిధానంచ స్తోత్రంచ కవచం తథా ఆచారనియమం
 చాపిసాధకానాం మహేశ్వర త్వమేవ వత్ససి విభో నాన్యో వక్తాత్ర విద్యతే తదేవాగమ
 శాస్త్రంతు లోకేభ్యాతం భవిష్యతి ఆగమశ్చైవవేదశ్చైవ బాహూ మమ శంకర తా
 భ్యామేవ ధృతం సర్వం జగత్సాచరజంగమం యస్యైతే లంఘయే న్మోహాత్ కదాచిదపి
 మూఢభీః సోదభః పతతి హస్తాభ్యాం గదితో నాత్రసంశయః ఇయాగమం వావేదం వాస
 ముల్ల ఘాత్యథాభవేత్ తముద్ధర్తు మశక్తా హంసత్యమేవ మహేశ్వర ద్వావేదశ్రేయ సాం
 హేతుదురూ హవతి దుఘటా సుగీభి రభిదుష్టేయా పరావరవివేకతో వివిచ్యచాన

యోనైక్యం మతిమాన్ ధర్మ మాచరేత్ || కదాచిదపి మోహేనభేదయేన్న పిచక్షణః ఆ
సాంయే సాధకాస్తేతు సభాయాం వైష్ణవా ఇవ || మయ్యర్చితాంతః కరణాభవేయుస్సు సమా
హితాః మంత్రం యంత్రం చకవదం దత్తం యగ్గురుణా స్వయం || గోపనీయం ప్రయత్నే
న తత్ప్రకాశ్యం సకుత్రచిత్ || ప్రకాశాత్ప్రీతి హనిస్సాన్యత్ ప్రకాశా దగుభంభవేత్ || త
స్మాత్సర్వ ప్రయత్నేన గోపయేత్సాన కోత్తమః ఇతితేకధికం తత్త్వం మహాదేవ మహామ
తే || అహం తవప్రియతమాత్వంచ మేతిప్రియఃపతిః పితః ప్రజాపతే దక్షర్షనాశాయా ద్య
వ్రజామ్యహం || త్వమాజ్ఞానయదేవేతే త్వం సగచ్ఛసి చేద్యది ఇతిదేవ మమాభీష్టం త్వయై
నాను గతాప్యహం || గచ్ఛామియజ్ఞ నాశాయ పితృ దక్షత్ర ప్రజాపతేః || శ్రీమహాదేవ ఉ
వాచ || ఇతితస్యావచ శ్చుత్వా మహాభీత ఇవస్థితః || పోనాచ నచనం శంభుః కాళీంభీ
మవిలోచనాం శివ ఉవాచ || జానే త్వంపరమేశానిం పూణాం ప్రకృతి ముత్తమాం ||
అజానతా మహా మోహాద్య దుక్తంసంతు మహాని త్వమాద్యాపరమా విద్యాసర్వభు
తేష్వనస్థితా || స్వతంత్రాపరమాశక్తిః కస్తివిధినిపేదకః త్వంచద్రిమివ్యసి శివే దక్షయజ్ఞవి
నాశనే || కామేశక్తి స్త్వాం సమేధుం కథం తత్ప్రకాశమః || యచ్ఛక్తిమతి మోహేన మ
త్వాత్మానం పఠితమ || తత్తత్తత్త మహేశాని యథారుచితభాకురు || శ్రీమహాదేవ ఉవాచ ||
ఏవముక్తా మహేశేన తదాసా జగదంబికా || ఉత్పన్నహసనదనా వచనం చేద ముద్రపితే ||
త్వంకృష్ట సర్వప్రమథై రత్ర దేవ మహేశ్వర || యామ్యహం మత్పితృ గోహే సాంప్రతం య
జ్ఞదర్శనే ఇత్కుక్త్వా సామహాదేవం తారాప్ర్యాధ్వం వ్యవస్థితా || ఒకయాపా సమభవ త్సహ
సా తత్ర నారదః అన్యాశ్చ మూర్తయ శ్చాప్టే సహసాం తహాతా స్తదా || అధశంభుస్సు
మాలోక్య గంతు మిచ్ఛం సురేశ్వరిం ప్రమథానాహ భగవాన్ రథ మానయతోత్తమం ||
యుతంచాయుత సింహేన రత్నజాలవిరాటం తత్ప్రకాశతా తత్తనాదేవ ప్రమథాధిపతి స్వ
యం || రథంసమానయ త్సింహై రయుతై ర్యుత మాశుగైః తద్రత్నజాల సంయుక్తం రథం
పర్వతసన్నిభం || నానావిధపతాకాభి స్సర్వత స్సమలంకృతః || వాయుప్రవేగై స్సింహైశ్చ
యుతం చాయుత సంఖ్యకైః || తాం సమారో పయామాస ప్రమథాధి పతి స్వ
యం తస్మిన్రథే స్థితా కాళీ విబభౌ భీమహుసిన్ || సుమేరు శృంగ మాయాథా మేఘపంక్తిరి
వోత్తమా || గ్ర నంతీపజ్జతస్త్వం యుగాంతే మునినత్తమ || తతోనందీ రథం తూర్వం చాల
యామాసబుద్ధిమాన్ || పరోద శోకదుఃఖార్త శృంభు స్సోఽపి మహామతే || కాళీంకోభాన్వి
తాం దృష్ట్వాచకితాస్సర్వదేహినః || చుడాంశురసి సంభీతః పతతీవ ధరాతలే || సంతృప్త్యా స్సా
గరా ఆసక్తిశో వ్యాకులితాస్తథా వాయుర్వవా మహావేగస్సూర్యః నిభిద్యభూతలే || పేతు
రుల్లాశ్చ శతశోమహా మంగలసూదికాః || ప్రియాచ్ఛ దక్షనిలయం సరథోపి క్షణాఘాతః ||
దృష్ట్వాతాంధయ సంక్రస్తా ఆసన్ దత్తాలయస్థితాః || ఇతి శ్రీమహాభాగవతే మహాపు
రాణే సతీపతుపతి సువాదపూర్వక చరదేవతావతార విశేష ప్రాదుర్భావాదివర్ణనం నా

నూప్య మోధ్యాయః॥

అధనపమాధ్యాయః॥

శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ అథ దాక్షాయణీదేవీ ముక్తకేశీ శుభస్తనీ॥ అవతీర్య రథా
త్పాణం యయా తస్మాత్పసన్నిధిం॥ దక్షః తీవ్రసూక్ష్మ దృష్ట్యాత్రం చిరాగతాం
కోకిలకృత్వా ముఖాంభోజం వాససా పరిమృశ్యచ॥ చుంబయాతీ సతి ప్రాహ విలపంతీ
ముహుర్ముహుః॥ మాత స్త్వం దేవదేవీశం వతిం ప్రాప్య సదాశివం॥ అశోచ్యాసి గతాస్య
స్థాః క్షిప్త్వా శోక మహాణావే॥ త్వమాద్యా పరమా శక్తి ప్రీతిగజ్జననీ స్వయం॥ త్వం
మోదరజాతాసి భాగ్యం మమమహత్తరం॥ దూరీభూతోద్య మేశోక శ్చిరేణాధిగత స్సతి॥
యత్త్వం పశ్యామి మధ్యేహ కృపయా సముపస్థితా॥ పితాతు తవ దుబుణ్ధి రజ్జాత్వా పర
మశివం॥ తమేవ విద్వంశ న్లోహతుకులతే యజ్ఞముత్తమం న త్వాయసి సమాహూతః॥ సశివం
పరమేశ్వరం॥ ఉక్తోపి బహుధాస్మాభిర్ముచిభి శ్చవిచక్షణైః॥ సత్యవాచ॥ శివం యజ్ఞేశ్వరం
దేవం సర్వదైవతదైవతం॥ అనాదృశ్య పితా యజ్ఞం కురుతే సర్వదైవతైః॥ నిర్విఘ్నం
సమాప్తిశ్చ వై వాస్య పరిదృశ్యతే॥ మమైవం జాయతే బుద్ధి ర్మనస్తాం కోపికించన
ప్రసూతి దువాచ॥ శృణువత్సే మయా స్వప్నేయద్రాత్రావవలోకితం॥ అతీవ భయదం వృ
త్తం తుములం రోమహర్షణం॥ యత్రదక్షోదేవగజైర్మహాయజ్ఞే వ్యపస్థితః॥ తత్రాకస్మాత్స
మాయాతాతాచిదేవీ మహేశ్వరీ॥ మహామేఘ ప్రభాశ్యామా ముక్తకేశీ దిగంబరీ॥ చతు
భుజా స్ఫురన్నాసా జ్వలన్నేత్ర త్రయోజ్వలాః॥ తాం దృష్ట్వా చకితో దక్షః పప్రచ్ఛవిన
యాన్వితః॥ కాఽసికస్యాఽసి వనితా కథమత్ర సమాగతా॥ సాప్రాహం న జానాసి సతీతే
తనయాహ్యహం॥ తతోదక్షశ్శివంసం న న్నువాచ బహుధావచః॥ తచ్చుత్వా సామహా
కోధా ద్యజ్ఞవహ్నావివేశ హ॥ తతశ్చ భీమకర్మాణః ప్రమథాః కోటిశః క్షణాత్॥ సమా
యాతా భీమరూపాస్తత శ్చపురుషో మహా॥ మహోగ్రకర్తా చాయాతః కాలాంతకయమా
పమః॥ సతు విష్ణుముఖాన్ దేవాన్వినిర్ణాత్య మహాధ్వరం॥ బభంజప్రమథైస్సార్ధం దక్షముం
దం సమాచ్ఛినత్॥ ప్రజాపతిర్వక్త్రహీనోయజ్ఞకుండత టెస్థితః॥ మహోగ్రయాపిః కృ
ద్ధాః భావతుం తం సముద్యతాః॥ కౌపీనవాసన స్సర్వే జటాముకుట మండితాః॥ విభూతిలిప్త
సర్వాంగా హ్నులపాశాసి పాణయః॥ పిబంతి శోణితం తస్య వృథ్యంతి చహంసంతి చ॥ దృ
ష్ట్వైవంతు వయం సర్వే దక్షస్య పురవాసినః॥ వ్యాకులా రోదమానాశ్చహా హాకారవరా
యతాః॥ తతోబ్రహ్మతుసం ప్రాధ్యక్షదేవదేవం సదాశివం॥ సమాసీయస్వయం ప్రాహదక్షం

జీవయ జీవయ' యజ్ఞసమాపయ విభో దేవదేవ ప్రసీదమాం తచ్చుత్సావచనం తస్యగ
తుం స సనుజీవయత్ దత్తైకం ఛాగ ముండం తు శివనిందనకారణాత్ ఏవం దృష్టం మ
యాస్వప్నై రజన్యాశ్శేష ఏవహి సైవత్వం శ్యామవణాధ్యా సమాయాతాసి మత్పురం
యథాస్వప్నై మయాదృష్టా తథానాత్మాత్పై దృశ్యసే భవితవ్యం యథాదృష్టం దక్షిణా
సి ప్రజాపతేః యతస్తాన్వం స్వప్నసం దృష్టం తద్దైవహివిలోకయే నాతః కదాచిత్త తస్య
ప్నం విఫలం సం విభవిష్యతి శివనిందా ఫలం ప్రాప్యమూర్ఖత్వంసో విహాస్యతి యువాంజ్ఞా
స్యతివిద్యేషమచిరేణైవహాస్యతి త్వం చిరం జీవహే పుత్రినతే హానిః కదాచన భూయాత్స్వ
ప్నై వియోగస్తుదృష్ట ఆయుష్కరోభవేత్ త్వం యస్యసహ్యాశోచ్యశ్చ ధన్యశ్చసహిభాగ్య
వాః॥ నాహంత్యయాకదాచిత్తుత్సక్తవ్యా జననీత్వయా॥ శ్రీమహాదేవఉవాచ॥ ఏవంసంపా
ప్త సన్మాథం సతీ నత్వాచమాతరం అనుజ్ఞాతా తయాతూణాం యయాదక్షిప్యసన్నిధిం ఏ
తస్మిన్నేవ కాలేతు దక్షిణ్య పురవాసినుః పరస్పరం సమాచక్షుః కిమేతన్మహదద్భుతం సతీక
నక గౌరాంగీసామ్యరూపావరాననా॥ భీమరూపాకథమ భూన్న ఏవ జలదప్రభా ముక్తకేశీభీ
మహం ప్రోక్తోధోద్ధృప్తవిలోచనా॥ ద్వీపిచర్మ పరీధానా వీరబాహు చతుష్టయాకథమేవం
సమాయాతాయజ్ఞేఽస్మిన్ సురసంసపి॥ మన్యేజగదియం కోధాగ్నిసం తీవక్షిణార్ధతః నజనే
కా గతిర్వాస్యాదద్యదక్షి ప్రజాపతేః కృత్వావమానమస్యాస్తుయజ్ఞం సకురుతే సురైః నూ
నరితస్యఫలం దాతుం కుర్యైషా సముపాగతా సహార కాలేయా విష్ణుంబ్రహ్మణమపినాశయేత్॥

హైహవే న్నాశయేద్యజ్ఞం విష్ణుర్వా కిం కరిష్యతి॥ అథాగత్యసతీయజ్ఞశా లామంతః ప్ర
జాపతిం దదర్శశివ విద్యేషాద్భవహమక్ష సమాకులం॥ తాందృష్ట్యాహవ్యభోక్తారో దేవాశ్చ
ఋషయస్తథా బృహస్పతి ముఖాశ్సాసి సమకంపంతసాధ్వసాత్॥ నిశ్చలతాస్త్రైక్తకా
ర్యాస్తామేవదదృశుః పరాం దేవాస్సర్వే మహాత్మానః పశుచిత్రార్పితాశ్చ॥ సనమంతి భ
యాత్కేచిత్సాక్షాద్దక్షిణయాత్పురా॥ ప్రణేముర్మనసాకాళీం దేవిం సంహరకారిణీం తతో
దక్షోవిలోక్తైవం సర్వానేపతథావిధాన్ దిశోఽక్షిణీ ప్రసారైవ సర్వతస్సమలోకయత్॥
తతోదదర్శతాం కాళీం కోధోద్ధృప్తవిలోచనాం ముక్తకేశీం త్యక్తవస్త్రాం ధ్వస్తాం జనచయ
ప్రభాం॥ దక్ష ఉవాచ॥ కాశికస్యాసి దుహితావనితా విగతత్రపా కథమత్ర సమాయా
తాసతీవ మమలక్ష్మ్యనే॥ కిం వాశివాలయాత్పుత్రీ సతీమేస్త్వం సమాగతా సత్య వాచ॥
పితః కిమేతత్స్వం కన్యాం మాం నజానాసితేసతీం॥ త్వం మేపితాహం త్వత్కన్యాపితరం
త్వాం నతాస్మ్యహం॥ దక్ష ఉవాచ॥ కిం వాత్సనైవం కన్యాత్వం శ్యామీభూతాసిహ
సుతే॥ ల సత్కనకగౌరాంగీ శరచ్చంద్ర సమప్రభా దిన్యవత్త్ర పరీధానాపూర్వమానీర్భ
హేమము॥ సాత్వం విగతవస్త్రాద్యసభాయామూగతాసికిం కథం వాముక్తకేశీత్వం కథం
వాభీమలోచనా॥ కిమయోగ్యం పతిం లభ్యాప్రాప్తాత్వమీదృశీందశాం మమయజ్ఞమహాత్సా
హేత్వం నాహూతామయాపునః॥ శివపత్నీ త్వవిధయానతున్నే హద్యభావతః భద్రం కృత

వతీయత్త్వం స్వయమేవసమాగతా॥ త్వదధేవప్రభూపాదిస్థాపితం పరిగృహ్యతాం హను
తేప్రాణ తుల్యాసి సతి త్రైలోక్యనుండరి॥ ప్రాప్త్యా యోగ్యంపతిం శంభుం దుఃఖతాసిసుఖోచ
నే॥ శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ ఇతిదక్షముఖా చుప్రిత్యాశివనిం దాకరం వచః॥ రుషాజ్వలి
తసర్వాంగీచింతయామాససాసతీ॥క్షణార్దేనైవపితరంసమఖం దైవతైస్సహ॥శక్తోమిభన్మసాత్క
ర్తుం సితృహత్యా భయేనతత్॥నకరిష్యా మికిం త్వేనం మోహయే సహదైవతైః॥ ఏవంసంచిం
త్యమనసా సతీచాక్షాయణీతదాఆత్మనస్తుల్య రూపాంసాఛాయాం సమస్పృజత్తుణాత్॥ఛాయా
సతీం సతీప్రాహమద్వాక్యమవ ధారయ॥ త్వమేకం కురుమత్కార్యం యజ్ఞమేనం వినిశయ॥
ఉక్త్వాబహువిధంవాక్యం పితాసహసుఖోచనే॥ శివనిందాకరం వాక్యం శుప్రిత్యాపితృముఖా
న్మమ॥ విశస్వయజ్ఞవహ్నాత్వం రుషాజ్వలితవిగ్రహః॥అహమస్యస తేత్యస్తాద్గర్భితశ్శివనిందనం॥
కరోతితేన తత్సర్వం త్వమాశు పరిచూరణయ॥త్వయివహ్నాప్రవిష్టాయాం శ్రుత్వాదెవోమ
హేశ్వరః॥ శోకసంతప్తహృదయస్సమాయాస్యతి సిశ్చితం నిజైత్యదేవా విష్ణుంచయజ్ఞర
క్షణతత్పరం॥ నాశయిష్యతి యజ్ఞంచ పితరం శమయిష్యతి ఏవముక్తా మహాకాలీ ఛాయా
కాలీం హసన్ముఖీ॥ స్వయ మంతహితా భూ త్వాదేవీగుణ సమాస్థితా॥ భేరిన్ముదంగనా
దైశ్చతూర్యశ బైర్మహాత్మవః॥ తత్రాభవత్పుష్ప వృష్టి రతీవముని పుంగవ॥ నైతదా
లోకితం కైశ్చిత్ దేవైర్వాపి మహద్భిః॥ తన్మాయామోహితై స్తస్యానికతు సంస్థితైరపి॥
అధఛాయా సతీక్రుద్ధాప్రాహదక్షం ప్రజాపతిం॥ కిం నిందసి శివం మోహదేవదేవ॥ సనా
తనం॥ వాచం నియచ్ఛకల్యాణం యదీచ్ఛసిసు మర్మతే॥ ఇంది ఉహ్యో మహామూర్ఖశివ
నిందాకరిమిమాం॥ చిరం యత్పరమేశానం నిందితస్సరసం సది॥ ఫలం సమాగతమివత
స్యాదైవ్యవహిలక్షయే॥ యే నిందంతి మహేశానం సర్వలోకైక కారణం॥ శిరశ్చిన్నప్తితే
హం సపరమాత్మా సదాశివః॥ దక్ష ఉవాచ॥ బాలికే స్వల్పమతికే మాపునబ్రూహి
మేగ్రతః॥ స్వయం సమర్థితం బుధ్యాపతిం భూతగణాధిపం॥ సిత్యా స్వయోగ్యంపర
మం సుఖమాపుహి దుర్మతే॥ అహం ప్రజావతి దక్షోదేవదేవేషు గోచరః॥౨౦॥ మ
మాగ్రేకిం శివం స్తాపియచ్ఛ్చితుం నైవశక్యతే॥ ఛాయాసత్య వాచ॥ పునబ్రూహి
మిహేదక్ష యదికల్యాణ మిచ్ఛసి॥త్యజపాప మతిం భక్త్యా భజ దేవం సదాశివం॥యదిమో
హత్పరాత్మానం పుననిం దసిశంకరం॥ తదాత్వాం సమఖం శంభునాశయిష్యతి నిశ్చి
తం॥ దక్ష ఉవాచ॥ కుపుత్రిదుశ్చరితే త్వం చక్షుషార్దేబహిర్భవ॥ ప్రాప్తాయదాప
తిం శంభుంతదైవత్వం మృతా మమ॥ పునః పునస్సార్గయసి రుద్రంతవ నిజంపతిం॥
తుషానలథివాం తస్థాయేనమేవర్ధతే నలః॥ త్వంమే కుపుత్రీదుర్బుద్ధిశ్శివం పతిముపాగ
తా॥ త్వద్దర్శనేన మద్దేహూదహ్యతే శోకవహ్నినా॥ సాత్వంమే చక్షుషా బాహ్యశీ
ఘ్రిం భవదురాత్మికే॥ భర్తుర్గుణాను వాదంతేమా కురుష్యమ మాగ్రతః॥ ఏవముక్తా తు
సాదేవీ ఛాయాకాలీరుషా నితా॥ దధౌభయూన కాం ఘూర్తిం జ్వలన్మేత్ర త్రయోజ్జ్వ

లాం నక్షత్రమోకసం ప్రాప్తమస్తకం విస్తృతాకనాం॥ ఆపాదలంబి సంయుక్త కేశపా
శ విరాజితాం మధ్యాహ్నార్కసహస్రాభాం॥ తతస్సాకోధదీప్తంగీ సాష్టహసం ముహూ
ర్ముహూః కృత్వాగృభీరయా వాచా దీక్షమాహుమహేశ్వరీహం॥ ఆహంతే చక్షుషా భా
హ్యభవిష్యామి సకేవలంతృజ్జాతదేహా బాహ్యపి భవిష్యామ్య చిరాదహం॥ ఏవంచాచ్యూ
సతీదేవీ కోరోద్దీప్త విలోచనా పశ్యతా సర్వదేవానాం యజ్ఞవహ్నా సమావిశేత్॥
తతశ్చకంపే వసుధావాయుస్సతు ముహూనచ॥ పేతుస్సూర్య వినిభిద్య మహూల్కా
ధరణీతలే॥ దిశశ్చవ్యాకులా ఆసత్ వవహుఃశ్శోణితః ఘనాః దేవాస్సర్వేవన్తాస్యాః
కుండేగ్నిర్న బభౌతతః॥ సృగాలకుకుః పైహః వ్యం భక్షితం యజ్ఞమంటపే శ్శశాసవద్య
జ్జగ్రహం సమభూచ్ఛతః శాంతః॥ దక్షోపేవదన్యూహో సత్వాసాన్ముముచే ముహూః పు
యః ధాకధః చిత్తయజ్ఞః ప్రాప్తయక్ దివ్యః॥ దేవాస్తుచకతా ఆసత్ భయంత్రసుప
తే మునీః ఊచుః పరస్పరం సర్వే దేవాశ్చాపి మహర్వయః॥ వార్తాశుభక్షణే వైవసం చ
రం త్యపిదూరతః ఆదైవివశోవ్యతి శివస్సత్యాదేహ విసర్జకం॥ సతుకృద్దోమహాబురోజ
గత్సహార కారకారకః॥ నమోనే కన్యకిం కుర్యాత్ కిం వాస్పృష్టం విరోపయేత్॥ నారదస్తు
సభామధ్యా దత్తతీత ఇవోద్ధిశః॥ తైలాసం ప్రయయాశీఘ్రం మహామూర్ఖనిపుంగవః॥
ఇతి శ్రీ దేవీ మహాభాగవతే మహాపురాణే ఛానూపత్యగ్ని ప్రవేశోనామనవమో ధ్యాయః॥

అథ దశ మో ౭ ధ్యాయః॥

~*~

శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ ఆధాగత్యమునిశ్రేష్ఠా నారదో బ్రహ్మణస్సుతః॥ అశ్రుపూర్ణక్షణః
ప్రాహదేవ దేవం త్రిలోచనం॥ దేవదేవనమస్తుభ్యం నారదోహం మహేశ్వర॥ దక్షాలయాత్స
మాయాతో వార్తాం త్వం శ్రుతవాససి॥ దక్షయజ్ఞగతాదేవీ సతీతే ప్రాణవల్లభా॥ తవని
దాకధాంశ్రుత్వాజపహా దేహం భూషన్వితా॥ దక్షస్సతీసతీక్షేప విలప్య సముహుర్ముహూః
పునర్దధామనో యజ్ఞేదేవాగృహ్ణం తిచామతిం॥ ఇతిరారద వక్త్రాత్సక్రత్వా దుఃఖకరం
చ॥ రురోదబహుధా శోకాద్దేవ దేవప్రిలోచనః॥ హా సతిక్వగ తాపి త్వం త్యక్త్వానూం
శోకసాగరేత్వయావినాకధం చాద్యజీవనం ధారయామ్యహం॥ కింత్యం పితృగృహం గంతుం
సిషిద్ధా బహుధామయా తేనసంజాత రోషమాం పరిత్యజ్యగతా సివా॥ విలప్తైవం బహు
విధం మహాదేవ ప్రిలోచనః॥ చకోధా రక్తం త్రాస్తోబభూనచ మహామునీ॥ రుద్రం
కోధాన్వితం దృష్ట్వా సర్వభూతాని తత్రః॥ తుభ్యమాసీజ్జగత్సర్వం చచాలవసుధాభృశం॥
అధోఘ్నో నయనాదగ్నిః ప్రాసురాసీన్య హాద్యుతిః॥ తస్మాదగ్నేస్స మభవదే కః పరమ

పూరుషః॥౧౦॥ మహాభువం డీద్రదహతా-లాం తకయమోఽపమః జ్వలద్వహ్ని స్ఫులింగా
భసేత్రత్రయ భయానకః॥ విభూతిలిప్త సర్వాంగశ్చంద్రార్థ కృతశేఖరః॥ మధ్యాహ్నకోటి
సూర్యాభోజటామండిత మప్తకః॥ సప్రణమ్యహత్యా నందేన దేవం మహేశ్వరం॥ త్రిధా
ప్రదక్షిణే కృత్యకృంతాంజలి పుటో బ్రవీత్॥ కింపిత్ కరవాణ్యద్య బ్రహ్మాండం సచరా-
చరం॥ నాశయామిక్షణార్ధేన యద్యనుజ్ఞం విదేహిమాం॥ కిమిద్రాజ్యాః సుర శ్రేష్ఠాన్
కోదేభృత్వాతవాగత్రః॥ ఆనయామి యమం మృత్యుం సయామి వదచేద్విభో॥ ప్రతిజ్ఞాయమ
హేశాన స్యోనత్యం బ్రవీమతే॥ యస్యత్వంశ మనాధాయకథ యిష్వసి మామిహ॥ తమే
వశమయిష్యామి అపిశక్రం సురేశ్వరం॥ అపివైకుంఠ నాథశ్చేత్ తత్సాహాయ్యం కరిష్యతి॥
తదాంతంఊ తాశ్రుంచ కరిష్యేహం త్వదాజ్ఞయా॥

శ్రీశిన ఉవాచ॥ త్వంనామ్నా వీరభద్రోసిమమసేనాపతి స్వయం॥ గత్వాదక్షపురం
యజ్ఞం నాశయాశుమమాజ్ఞయాతత్సహాయాశ్చయే దేవామాంఘత్యజ్యచాగతాః॥ తేషామ
పిసియం తాత్వంభవవత్సమమాజ్ఞయామన్నివ సరతం వక్త్రం దక్షస్యాపి ప్రజాపతేః॥౨౦॥
ఛిందిగచ్ఛప్రతం తత్రమాచిరం కురుహేసుత॥ ఇత్కుత్వా వీరభద్రం సమహాదేవ ప్రేలో
సః॥ నిశ్వాసాన్ముముచే తేభ్యోగణా అసౌ సహస్రశః॥ సర్వేతేభీమకర్మాణస్సర్వే యుధ
విశారదాః॥గదాసిముసలప్రాస శూలపాషాణపాణయః॥ షో నృతోవీరభద్రశ్చ ప్రణమ్యప
రమేశ్వరం॥ప్రదక్షిణత్రయం కృత్వానిజాగామమహామతిః॥ సింహనాదం ప్రకృర్వంతః సర్వే
తే ప్రమథాః త్మణాత్॥ యయదక్షాపురం యత్రయజ్ఞమారభవాత్ సహి॥ అధక్రుద్ధో వీర
భద్రః ప్రమథానాహ కోపితాత్॥ యజ్ఞం నాశయ దేవాంశ్చ విద్రావయ మమాజ్ఞయా॥
తతస్తే ప్రమథాస్సర్వే జభంజస్తం మహాధ్వరం॥ కేచిదుత్పట్య యాసాంశ్చచిక్షిపు శ్చ
దిశోదళః॥ కశ్చిన్నీర్వా పయా మాసకుండు హవ్యంతథావరే॥ బుభుజః కోధతామూత్తా
దేవాః న్యద్రావయంస్తథా॥ ఏవం విధ్వం సితంయజ్ఞం ప్రమథైభీ మరూపిభిః॥ దృష్ట్వావి
ష్ణురథా గత్యప్రమథాన బ్రవీద్వచః॥ కథంవినాసితో యజ్ఞోయస్సాభిజేవతా అపివధం
విద్రావితా యూయంకే తద్వదత మాచిరం॥ ప్రమథా ఊచుః॥ వయం శ్రీదేవదేవేన ప్రే
షితాః ప్రమథాప్రభో॥౩॥ శివావమాన జనకంనాశయామో మహాధ్వరం॥ అథాహప్ర
మథాః కుక్రుద్ధావీరభద్రః ప్రతాపవాత్॥ క్వసదత్తో దురాచార శ్చివదేవపరాయణః॥ క్వ
చతే హవ్యభోక్తారోధృత్వానయత మత్పురః॥ ఇత్యాజ్ఞప్రాగణా కుక్రుద్ధాః పాగధావరో
దిశోదళః॥ గృహీత్వాత్రి దశాన్సర్వా మమజ్ఞాః కోధమూర్ఛితాః॥

కేచిత్సూర్యం ప్రగృహ్యైవ దంతంక్రిమచూర్ణయః॥ కేచిదగ్నిం బలాద్భృత్వాజహ్వం తస్యస
మచ్ఛినత్॥ భయాత్పలాయమానస్యయజ్ఞవ్యమృగరూపిణః॥ కశ్చిచ్ఛిరోచ్ఛిన న్నాసాంసరస్వ
త్వాశ్చకశ్చన్॥అర్యమృశ్చచ్ఛి నద్భాహూ అది తేకోష్ఠముత్తమం॥యమంబబంధకశ్చిచ్ఛినైఃఋ
తినరుణం తథా॥ప్రమథాబ్రాహ్మణాదృష్ట్వాప్రణమ్య విసయాన్వితాః॥ భయం త్యజతహేవి

ప్రాయాతయా తేతి చాబ్రువః॥ తచ్చుత్వా బ్రాహ్మణాస్సర్వే వస్త్రాలంకరణాఽకం యజ్ఞలబ్ధం
 గృహీత్యైవ ప్రయయన్వీయమాలయం॥ సహస్రాక్షో మహాబుద్ధిర్భార్యాయారం వపురాస్థితః॥ ఇ
 డ్దీక్షాపర్యంతం గత్వా ధన్వంతరీకమీక్షతే॥ ఏవం విద్రావి తాన్ దృష్ట్వా ప్రమదైర్వేషపుంగవాన్॥
 విష్ణునాకారాయణో మాసి చింతయామాస చేతసా॥ ౪౦॥ దక్షో మూఢమతిశ్చంభుం విద్యమన్
 కురు శేషమఖిలతస్యైతా దృక్ఫలం నోచేద్విఫలం స్యాచ్చుత్తీరితం॥ శివవిద్యేషణేనైవ విద్యిష్టోస్మి న
 సంశయః॥ అహం శివశ్శివో విష్ణుభేదో నాస్త్యా వయోయతః॥ అనేనపిష్ఠురూపేణ ప్రార్థితో
 స్మి విశేషతః॥ సిందితోస్మి మహాదేవ స్వరూపేణా హమేవహి॥ అస్యాపిభావదైవవిధ్యం క
 ర్మణామనసాచివ॥ విద్యతే ద్వివిధం భావం కరిష్యామ్యహమేవచ॥ రక్షితా విష్ణురూపేణ విన
 ష్టాశివరూపతః॥ కృత్వాస్మీనస్య యంయుద్ధం లభ్యా తత్రపరాజయం॥ రుద్రరూపేణ తం దక్షం
 శమయిష్యామ్యసంశయమ్॥ పశ్చాత్తుయజ్ఞం సంపూర్ణం కరిష్యామి నునైస్సహ॥ విష్ణో
 రారాధనస్యా తత్రదేవహి మహత్ఫలం॥ ఏవం నిశ్చిత్వ మనసాశంఖచక్రగదాధరః॥ ప్రమ
 ధాః త్రావ యామాస సింహనాదం ముమోచహ॥ అనుక్మద్ధోవీరభద్రః స్రాహవిష్ణుం సనా
 తనం॥ విష్ణోయజ్ఞభూమాం స్తస్యం హి శూర్యతేస్మిన్ మహాధ్వజే॥ క్వసదక్షోదురాచారశ్చివనిం
 దావరామణః॥ సమానీయస్వయం దేహినచేత్ యుద్ధం మయాకురు॥ ప్రియశశ్శంభు భ
 క్తానామపిష్టేషుత్వ మగ్రణే॥ ౪౧॥ విద్యేషణాం హితాయాసి దృశ్యసే త్వం న్యవస్థితః॥ త
 తశ్చుత్వా ప్రిహవిష్ణురూపం యోజ్యే త్వయాసహ॥ వి త్యమాం రణేదక్షం నయపశ్యా
 మి తేషులః॥ ఇత్యుక్త్వా ధనురుద్యమ్య శరబాల మవాకిరత్॥ క్షతవిక్షత సర్వాంగా గణాస్తే
 రభవత్క్షణాత్॥ రక్తం వే ముశ్యశతశో మూర్చ్ఛితాశ్చ నహస్రశః॥ తతః కృద్ధో వీర
 భద్రో గదాంచితేఽతం ప్రతి సాతద్యేహ మరుప్రీప్యవీ దీర్ఘశతధా భవత్॥ విష్ణుశ్చాపి
 గదా మేకాం ప్రచితేష రుషాన్వితః॥ వీరభద్రం సమాసాద్య సాప్యాసీచ్ఛతధా మునే॥ త
 తః పున రమేయాత్మా కోరోద్దీప్త విలోచనః॥ జగ్రహన్యా మషిగా మద్రిపార మయీం
 క్షణాత్॥ తతః ఖట్వాంగ మాదాయ వీరభద్రో గదాధరం॥ ఆతాడ్య బాహు దండేతాం
 గదాం భూమాన్య పాతయత్॥ తతస్స కుశితోవిష్ణుశ్చ కంచితేష తం ప్రతి॥ నుదర్శనం
 మహాఘోరం జ్వలంతం నిజతేజసా॥ తద్దృష్ట్వా వీరభద్రోపి శివం సస్మారచేతసా॥ తేనకంఠ
 గతం చక్రం మాలేనవిబళా మునే॥ తతః కృద్ధోరణే విష్ణుః ఖడ్గం సూత్యశతప్రభః॥ జగ్ర
 హవీరభద్రం చనిహంతుం సోప్యధావత్॥ ౪౨॥ తతస్సఖడ్గం తం విష్ణుం వీరభద్రః ప్రతాపవా
 క్షూరికా రేణ మహాబాహు స్తంభయమాస తత్క్షణాత్॥ తత స్సంస్తంభితం విష్ణుం వీర
 భద్రస్స మభ్యగాత్॥ శూలముద్యమ్య వేగేననిహంతుం కోధమూర్చ్ఛితః॥ గతోభ వద్దైవ
 వాణీ వీరభద్రస్థిరోభవ॥ కిమాత్మానం ఽస్మతోసి కోధమా సాద్యచావావో యోవిష్ణుస్స
 మహాదేవశ్శివో నారాయణస్వయం॥ నానయోద్విద్యతే భేదః కదాచిదపి కుత్రచిత్॥ ఇతి
 శ్చుత్వా వీరభద్రోనత్వా విష్ణుం శివాత్మకం॥ దక్షంగృహీత్వా శేషేషువాక్య మాహమహః॥

మతిః ॥ యేననక్రేణ దేవేశం శివం పరమపూరుషం । వినిందితోసి తద్వక్త్రం
 ప్రహరామి ప్రజాపతే॥ ఇత్యుక్త్వా సంప్రహార్యైవ దక్షవక్త్రం పునః పునః॥ నభాగ్గేణ
 ప్రచిచ్ఛేద కోధ సంరక్తలోచనః॥ తథాస్యేయే మహాదేవ నిందా మాకణ్యః
 హర్షితాః॥ తేషాం జిహ్వశ్శృంగీశ్చాపి చిచ్ఛేద ప్రమథాధిపః॥ ఏవం వినశ్యేయశ్చేతు విధిః
 కైలాసమభ్యుగాత్॥ ప్రణమ్య చమహేశానం విధిలోపం న్యవేదయత్॥ ఉవాచచ మహాదే
 వ కథమేవంకోరోషివా॥ సతీనిత్యా జగద్ధాత్రీ యాస్వయం బ్రహ్మరూపిణీ॥౨౦॥ తస్మాదేహ
 పరిత్యాగ ఇతిభ్రాంతి విడంబనా॥ సాతు దక్షవిమోహాయ మహామాయా జగన్మయీ॥ ఛా
 యా సతీం యజ్ఞకుండ సన్నిధౌ స్థాపితా ప్రభా॥ పైవ ఛాయాయజ్ఞ వహ్నా మోహార్థం హి
 ప్రజాపతేః॥ ప్రావిశత్ప్రాకృతాదేవీ స్వయం గగనమూస్థితా॥ తస్యకింత్వంన జానాసి కథ
 మేవంక రోషివా॥ అగచ్ఛదేవదేవేశ ప్రణతానాం కృపాకర! విధిసంరక్షక స్త్వంహిమావిధిం
 పరిలోపయ॥ తత్రయజ్ఞం సమాప్యైవ సహితోస్మాభిరేవచ॥ సః ప్రాధ్యక్ష పరమేశానీం పు
 నద్రక్ష్యసి నిశ్చితం॥ తదాగచ్ఛమహాదేవ దక్షస్య నిలయంప్రతి॥ అనుగ్రహీష్వ మాండే
 వనాన్యథా కర్తమహాసి॥ ఇతితస్య వచశ్శృత్వా శివోదతూలయం యయా॥ సమాగతం
 విలోక్త్యైవ వీరభద్రో ననామతం॥ తతోబ్రహ్మ పునర్దేవం సంప్రాధ్యోక్త వాచ సంభ్ర
 మాత్॥ అజ్ఞాపయ మహేశాన పునయజ్ఞం ప్రవర్తతాం॥ తతశ్శంభు ర్వీరభద్రంసమాజ్ఞా
 పయ దుబ్బణం॥ త్యజకోపం వీరభద్ర పునయజ్ఞం ప్రకల్పయ॥ ఇత్యాజ్ఞప్తో వీరభద్రోమ
 హాదేవేన తత్క్షణాత్॥ పూర్వవత్కల్పయామాస యజ్ఞం దేవా నమోచయత్॥౨౦॥ తతో
 బ్రహ్మపునః ప్రాహ దేవదేవం త్రిలోచనం' దక్షం జీవయితుం న్వాజ్ఞాం విధేహి పరమేశ్వ
 ర॥ తతః పునః ప్రాహశంభు ర్వీరభద్రం మహశాజసం॥ పునః ప్రజాపతిం దక్షం జీవయాశు
 మమాజ్ఞయా॥ తచ్చుత్వా వచనం తస్యదేవదేవస్య బుద్ధిమాన్॥ దత్వైకం ఛాగముండం
 సదక్షంతు సమజీవయత్॥ ఈశ్వరం యేవినిదంతితే మూకాః ఫలవోధు!వం॥ ఏవం వివిచ్య
 దతూయచ్ఛాగముండం దదామునే॥ బ్రాహ్మణాశ్చ పునస్సర్వే నిభీతాః పునరాయయుః॥
 దత్వాహుతిం మహేశాయ దక్షోయజ్ఞం సమాపయత్॥ తతోబ్రహ్మచ విష్ణుశ్చ దక్షం
 ప్రాహప్రజాపతిం॥ శివంపూజయ దేవేశం నానాస్తుతి భిరాదరాత్॥ చిరంవినిద్య దేవేశం
 యత్పాపం సముపాజితం॥ తస్మాద్విముక్తికామస్త్యం స్థూహి దేవం సనాతనం॥ అశ్రుమయ
 త్యయం దేవః స్వభావాచ్చివ నామతః॥ నహ్యస్య స్థాస్యతి తదా వైషమ్యంత్యతక్రూతే
 పునః॥ తయోఽతి వచశ్శృత్వా దక్షస్తం ప్రణనామహ॥ స్తోతుం సమారభ ద్దేవం పరమేశ్వ
 ర మవ్యయం॥౨౧॥ దక్ష ఉవాచ॥ నత్వాం జానాతి విష్ణునః చకమలజని యోగి న
 స్తత్వతోన! హ్యేవందుర్వమ్యయాపం కథమతిశయమిజ్ఞాతు మేనాన్యయోగ్యః॥ త్వంసర్వేషాం
 హి బుద్ధిస్తవ మతివశగాస్సర్వ ఏవేహలోకాస్తత్కృమేవాపరాధ స్తవ మతివశగాస్యాస్తి॥ తే
 నిదనేన॥౨౦॥ త్వం శుద్ధః పరమః పరాత్మతవో బ్రహ్మనిదేవాచ్చితః॥ కిం తేహంచరితుం నభా

మిషరమంకిం వాస్వరూపంతవ! దాసోహం శరణాగతస్తవ పదద్వంద్వం వినా నోగతి! శ్శం
భోతస్యే పరాధం క్షమనిజ సుగుణైస్తాహి పాపార్థవాన్మాం॥ త్వందేవ! పరమేశ్వరో జగ
తయే దీనామహంతోపివా! తేన ర్యేతవమూర్తయః పశుపతేత్వం విశ్వరూపీయతః! తన్నిం
దైవహి నాస్తి తే మమకథం సిందాకృతం పాతకం! దీనంమాం శరణాగతం కరుణయా వి
శ్వేశ్వరతాహితత్ ॥ త్వత్పాద పంకజరజశ్శిరసా విధృత్య! బ్రహ్మహరిశ్చ సురబృంద వి
వంద్య పాదః! త్వాం యత్సమాగత మహస్వ దృశాసురేశం! పశ్యామి భాగ్యమతులం మ
మపూర్వజాతం! త్వంకుబుద్ధిస్సుబుద్ధిశ్చ స ర్వేషాం దేహినామహానిందనీయశ్చ వంద్యశ్చనా ప
రాధస్తతోమమ॥ ఏవం సంపార్థి త్ శ్శంభు రాతుతోవప్రజాః! తింఽకృత్య నిజపాణిభ్యా ము
ద్దధారదయానిధిః! శివాంగస్పర్శనాదేవ కృతకృత్యః ప్రజాపతిః! శివశ్చక్త మివాత్మానం
మేనేభాగ్యం మహత్తరం॥౯౬॥ వివిధై రుపచారైశ్చ పూజయామాన శంకరం! కాయేనమ
నసా వాచాభక్త్యా పరమయాయుతః! తతోబ్రహ్మ మహాదేవం పునః పోవాచ భక్తితః!
భక్తాను కంపిభగవాన్ త్వమేవహి సదాశివ! సానుగ్రహేణ భవతా నిశమ్యవచనం మమ!
యతః ప్రజాపతిర్ధక్షో రక్షితః పరమేశ్వర॥ విహాయదేవాస్త్యాం యజ్ఞేయాస్యంతి యదికుత్ర
ఛిత్! తదేదృశీం దశాం సూనం లభిష్యం త్యేనతత్క్షణత్ ॥ యేత్వాం వినాసురాం శాన్త్యా
న్ యజంతే తేనరాధమాః! హతయజ్ఞా భవిష్యంతి మహాపాతకినశ్చ తే! ౧౦౦॥ ఇతిశ్రీదే
వీ మహాభాగవతే మహాపురాణే దక్షిణ రణంనామదశ మోధ్యాయః!

అధ్యాయకాదశోఽధ్యాయ

శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ ఏవంయజ్ఞేతు సంపూర్ణా మహాదేవ! పునః పునః! సరీవియోగదుః
ఖార్తో రురోద పాకృతోయథా॥ తతోబ్రహ్మచ విష్ణుశ్చ తమువాచమహేశ్వరం! కిం రోది
పిమహాజ్ఞానిన్ భ్రాంతవత్త్వం విమోహితః! పూర్ణాబ్రహ్మ మయీదేవీ జగదాద్యా స
నాతనీ! మహావిద్యా విశ్వకర్త్రీ విశ్వ చైతన్య రూపిణీ! యస్యామాయా వశాస్సర్వే వయం
చాపి విమోహితాః! తస్యాదేహ శరత్యాగ ఇతిభ్రాంతి విడంబనం! మృత్యుం జయస్త్యం
భగవత్ ॥ యత్ప్ర సాదాన్మహేశ్వర! తస్యాః కిమస్తిమృత్యుర్వా జన్మవాపి మహామతే! జగ
తాం భక్షకః కాలస్తస్య కాలస్యరూపిణీ! లతఏవ మహాకాళీశ్చక్రి భిన్నాప్రగీయతే! తస్యా
దేహపరిత్యాగో మోహమాత్రం నవాస్తవం! వయం త్రయన్తుపురుషా తస్యా ఏవహిమూ
ర్తయః! ఏవామేశ్వరనిందా తస్తస్యా నిందా ప్రజాయతే! తన్నిందాతు మహాపాపజనికా
పరమేశ్వర॥ యస్య సంజాయతేసాపం సాతంత్యజతినిశ్చితం! ధర్మిష్ఠంసా మహాదేవీ సజ

హతి కదాచన॥ అధర్మణః పరిత్యాగే న పిత్రాదివివేచనా విద్య తేస్యాధర్మమాత్ర సంబంధో
నతుతాకికః॥౧౦॥

ధర్మం యతురుతేనాస్యాః పితామాతాచ బాంధవః॥ అధర్మకారీ పరమః శత్రురేవన బాం
ధవః॥ తస్మాత్ప్రజాపతిం దక్షం త్వన్నింద నపరాయణం॥ కృతపాపం విలోక్తై స్ససాతత్యాజ
మహేశ్వరీ॥ యద్యస్యపుత్రీభా వేన సాతిష్ఠతికరాస్వయం॥ తదాకథంస్యా దేవంవాదుర్దశాస్య
ప్రజాపతే॥ ఇత్యస్మాత్సా మహాదేవీ ధర్మాధర్మ ఫలప్రదా॥ త్వక్తై స్వనం సాపినం పూర్వం
స్వయం స్వస్థానమాయయా॥ సాక్షాత్తేన కింకర్తుం నసమర్థా ప్రజాపతే॥ తథాపియత్కృ
తే పేక్షాంతల్లోకాఃప్రతి శిక్షితుం॥ ధర్మోపదేశకత్రీకాయద్యేవంహి సమాచరేత్॥ త
థాలోకాకథం ధైర్యం విదధ్యుః పితరంప్రతి॥ తస్మాత్సాపరమాపిత్యా మోహయంతీ ప్రజా
పతిం॥ మాయయాంతహింతా భూత్వాస్వయం గగనయాస్థితా॥ శోకత్యజమహాదేవవచ్ఛా
చాయాసతీగతా॥ శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ యదుక్తం సత్యమేవై తత్సతీ మేప్రకృతిః ప
రా॥ నిత్యాబ్రహ్మమయీ సూక్ష్మావై న దేహం జనచాస్వయం॥ కింతుకుప్రతి గతాసామేస
తీ పాక్షికవల్లభా॥ పశ్యామిచేత్ జాంతమనా భివామి పరమేశ్వరీం॥ బ్రహ్మ విష్ణు ఉ
చతుః॥ స్తోమ్యామస్తాంజగద్ధా త్రీంసర్వలోకైక వందితాం॥౨౦॥ తదైవ సుప్రసన్నా సా
పునర్దృశ్యా భవిష్యతి॥ శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ ఏవం నిచ్చిత్వ తేదేవాస్త్రయ ఏవ
హినారద॥ తుష్టుపుస్తాం మహాదేవీం సాక్షాద్బ్రహ్మ స్వరూపిణీం॥ బ్రహ్మ విష్ణు శివా
ఉచుః॥ త్వంనిత్యా పరమావిద్యా జగచ్చైతన్యరూపిణీ॥ పూర్ణబ్రహ్మ మయీదేవీ స్వ
చ్ఛయా ధృతవిగ్రహా॥ అద్వైతంతే పరం రూపం వేదాగమ సునిశ్చితం॥ సమామో బ్ర
హ్మ విజ్ఞాన గమ్యం పరిమగోపితం॥ సృష్ట్యర్థం స్వశరీరాత్త్వం ప్రధానం పురుషంస్వయం॥
కల్పితాశ్చుతి భిస్తేన వైత్తిరూపాత్వ ముచ్యతే॥ తత్రాపిత్వం వినాపూణాః పురుషశ్చ
వరూపవత్॥

అతస్సర్వేషు దేవేషు తవప్రాధాన్యముచ్యతే॥ తాగత్వామేవం విధాం దేవీమచింత్యచరితా
కృతిం॥ కిం స్వల్పబుద్ధయస్తాతుం సమర్థాః స్తోవయంశివే॥ అస్మానపిస్తేచ్ఛయాత్వం సృష్ట్యా
సంహరసిస్వయం॥ తత్త్వాంస్తాతుం సమర్థః కోభవేసిహ జగత్త్రియే॥ త్వస్మాయామోహితా
స్సర్వే జ్ఞానిజ్ఞోమానవాఇవ॥ నయం తత్త్వాం కథం స్తోతుం శక్తాఃస్మః పరమేశ్వరీం త్వ
మస్మాకంచేతనాచ బుద్ధిశ్చక్తిస్తదైవచ॥ త్వంవినా శవవత్సర్వస్తోష్యామస్త్యాం కథం వ
యం॥ యాత్వంగుణై స్త్రిభిర్బాధ్యావిమోహయసి మాయయా॥ 3౦ ॥ అజ్ఞానిన ఇవాస్తాం
శ్చకస్త్యాం విజ్ఞాతుముత్సహేత్॥ దృష్టంతు యాదృశం రూప మస్మాభిదక్షత్వేశ్వరి॥ తదైవద
ర్శనంచేహి కృపయా పరమేశ్వరి॥ త్వమదృష్ట్యాజగద్ధాత్రీం విషణ్ణాస్మమహేశ్వరీం॥
గతప్రాణమివాత్మానం లక్షయామస్సురావయం॥

॥శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ ఏనం స్తుతామహాదేవీ దృష్ట్యా దేవవిషణ్ణతాం॥ శివంచవ్యాకు

లా దృష్ట్యాగగనే దర్శనందదా భూత్వాచయాదృశీకాళీ దత్తయజ్ఞ సమాగతా॥ ఛాయా
 చయాదృశీవహ్నాప్రవిష్టా నిజమాయయా॥ ప్రకృతి తాదృశీంతేషి దదృశునిశ్చలేతు.
 ణా॥ శివమాహ మహాదేవీ మహాజీనస్థిరోభవపునస్త్యాం ప్రతిలస్పామిహిమాలయ సుతా
 స్వయం॥ భూత్వామేనోదరే జాతా సత్యమేకద్రవీమితే నమయా పరిసంత్యాజ్యస్త్యంకదా
 చిన్మహేశ్వర॥ తదైవ హృదయస్థాహం మహాకావీపరాస్వయం॥ తస్మాత్త్వహి మహాకా
 లో జగత్సంహారకారకః॥ త్వం ప్రభుత్వాభిమానేనకించిన్యా ముక్తవానసి అహం తేనాపరా
 భేనసాక్షాత్పత్నీ స్వరూపతః॥ సద్ధాస్యామి యత్కాలం భవశాంతమనాశ్శివ ఉపాయం
 కథయామ్యేవం కురుశంభో తదైవహి ॥ ౪౦ ॥ ప్రతిలస్పామిహిమాలయ పూర్వ వచ్చాచి
 రేణతు॥ మమఛాయా యజ్ఞవహ్నా ప్రవిష్టా యా మహేశ్వర॥ తాం మూర్ధ్ని కృత్వామాం
 ప్రాధ్యక్షాశ్రమ పృథ్వీమిమాం శివ సదేహో బహుధా భూత్వా పతివ్యతి ధరాతలే॥
 యత్రతద్ధి మహాపితం భవిష్యత్య ఘనాశనం॥ యోగి పతివ్యతే యత్రతత్తువోత్రమం
 పరం॥ తత్ర స్థిత్యా తపస్తప్త్యా పునర్మాం ప్రతిలస్పామి ఇత్యుక్త్వా సామహాదేవం సమా
 శ్వస్య పునః పునః॥ బభూవాంతహితా సద్యస్సహసా మునిపుంగవ॥ బ్రహ్మద్యా ప్రేద
 శశ్రేష్ఠాస్స్విస్థానంచ వినియాయుః॥ తతశ్శివస్స మాగత్యపునరక్షాత్కాలయే మునే క్వమేసతి
 సతీత్యేవం రురోదప్రాకృతోయథా॥ యజ్ఞశాలాం ప్రవీక్ష్యైవఛాయా సత్యాశ్శరీరకం॥ ద
 దర్శ దీప్యమానంచ భూమిస్థం మునితేతుణం॥ అశ్శుక్లాంతాం విలోక్త్యవనిద్రితాం పా
 కృతామివ॥ శోకసంతప్త హృదయః ప్రాహేదం వచసం శివ॥ సతీతేహం పతిశ్శం భున్వ
 త్సమీపము పాతం॥ ఉత్తిష్ఠత్వం పూర్వవన్మాం కథం నపరిభాషసే॥ కృతాగ్రం మాందతుం
 చక్షిప్త్వా శోకమహాణావే॥ స్వయమంతహితాస్సస్మాన్మోహయంతీస్వమాయయా॥ ౪౧ ॥
 సత్వాం కదాచిత్త్యక్ష్యామిమమప్రాణైకవల్లభాం॥ ప్రగృహ్యపరమామాదాత్ కియత్కా
 లం నయామ్యహం॥ ఏవం విలస్యబహుధాశంభుః ప్రాకృతలోకవత్॥ బాహుభ్యాంతాం స
 మాలింగ్యజగ్రాహ శిరసామునే॥ ఛాయాసత్యాస్తుతం దేహం ధృత్వాశిరసి శంకరః॥ సం
 ప్రాప్త పరమామోదో ననర్త ధరణీతలే॥ బ్రహ్మదయస్సురాధీశా దేవా ఇంద్రపురోగమాః॥
 అపూర్వం రథమాస్థాయగగనేదృష్టమాగమత్ పుష్పవృష్టిస్సమభవత్ ప్రమథాశ్చవిశోదశ॥
 ముఖవాద్యం తతశ్చక్రనక సృతుశ్చగల్జ్జటాః॥ కదాచిచ్ఛిరసాధృత్వా కదాచిద్దక్షిణకరే॥
 కదాచిద్వామహస్తేచ కదాచిత్ స్కంధ దేశకే॥ కదాచిద్వత్సవీప్రత్యాపరివ్యజ్య సదాశివ॥
 ననర్త చరణాఘాతైః కంపయ ధరణీతలం॥ చంద్రలోకస్థిత శ్చంద్రోల్లాటే తిలకోభవత్॥
 చలజ్జటా వినిక్షిప్తాబభూవుస్తారకాగణాః॥ సూర్యలోక స్థితస్సూర్యః కంఠభూషణతాంగతః॥
 కూర్మానంతో వీశితో తాధరణీంత్యక్తు ముద్యతే॥ సృత్యవేగ సముద్భూత వాయునాచ
 మహీధరా॥ సుమేరు ప్రముఖాశ్చేరువృక్షా ఇవమహామునే ॥ ౪౨ ॥ ఏవం భూతానిసం
 ఙ్గే భ్యభ్యత్యో సర్వాం వసుంధరాం॥ బభ్రామశిరసా ధృత్వా ఛాయా సత్యాస్తువిగ్రహం

శివస్తు హరమామోదోమనసేదం వ్యచింతయత్ | సతీత్వం మమభార్యేతి లోకలజ్ఞాంపరిత్య
జన్ || మూర్ధ్నావహామితే ఛాయాం భాగ్యంము మహాత్మరం | ఏవంస ఆత్మనోభాగ్యము
పవర్త్య సదాశివః | అతీవపరమామోదో సనర్తసమహుస్సుహుః | తుభమాసీజ్జగత్సర్వం ప
క్షిణోమృతకాఞ్చ | అకాలేప్రళయంభూతా గణయామాను రాగతః | బ్రహ్మజ్ఞయాతుము
మయశ్చక్రస్వస్త్వయసం మహత్ || దేహస్తుచింతయామానుఃకిమేవం సముపస్థితం | ఉపా
యం నైవపశ్యామి జగద్రతౌభవేత్కథం దక్షోస్మాకం వినాశాయ జగతోఽస్య త్తయా
యచ | ఆరభ్యవాక్ కుయజ్ఞం సశివ విద్వేషకారణాత్ || శంభురాచంద సమ్యగ్నో విఘ్నార్థ
నయనః ప్రభుః | నచింతయతి లోకానాం విచక్షిం సముపస్థితాం | కథం శాంతో భవేదేష
జగత్సంహార కారకః | ఇతివ్యాకులితాదేవా ఉపాయే మనఃపదభుః | అథావా భగవాన్ వి
ష్ణుజగతాం పరిపాలకః | బ్రహ్మ్యపాయం త్రిదశా మాభయం కురుతాధునా || 20 || ఉ
క్తం తయామహాదేవ్యాఛాయా సత్యాస్తు విగ్రహః | భూతలే బహుధాభూత్వా పతిష్యతిను
నిశ్చితం | యత్ర యత్రచదేహోయం ఖండశః ప్రపతిష్యతి | రత్నత్వలం మహాపీఠం పుణ్యతీ
ర్థం భవిష్యతి | తయా యదుక్తం తన్నిధ్యా కదాచి స్పృభవిష్యతి | పతిష్యతి ధరాపృష్ఠే ఛా
యాసత్యాస్తు విగ్రహః | అహంతుస్పృష్టి రతౌర్ధం కృత్వా సాహస ముత్తమం పరిచర
నందమగ్నస్య మహేశస్య శిరస్థిశం || ఖండశః పాతయిష్యామి ఛాయా సత్యాశ్శరీరకం | సు
దర్శనేన చక్రేణ ప్రభోశ్శృభోరజానతః ||
ఏవంమయాకృతే నూనం జగద్రక్షణ కారణీ | పైవబ్రహ్మమయీదేవీ మారక్షిష్యతి శంక
రాత్ || దేవా ఊచుః | ప్రభోవిష్ణోజగన్నాథయద్యేవం కర్తమహంసి | తదేవజగతార
తూనోచే త్ప్రళయ మేష్యతి | శ్రీమహాదేవ ఉవాచ | తతోవిష్ణుర్మహాబాహు జగతాం
పరిపాలకః | ఛాయాసత్యాశ్శరీరం సంపాతయామాస ఖండశః || సుదర్శనేన చక్రేణ మహా
భీత ఇవాల్పశః | ఆనందమగ్నచిత్తస్య శరణః పరమేశితుః || నృత్యమానో యథాశంభుఃక్షి
పతేచరణాభువి | తదైవప్రక్షి పంశ్చక్రం ఛాయాదేహం చకతన్ || ౨౦ || విష్ణుచక్రేణ విచ్చి
న్నా స్తద్దేహవయవాః పృథక్ | నిపేతుః సృధివిప్రుశ్చేస్థానేస్థానే మహామునే | యత్రయత్రత
దంగాని పేతుఃపుధ్వాన్యం పృథక్ | పృథక్ | తేదేదేశామహాపుణ్యాస్సదా దేవ్యాహ్వాధిష్ఠితాః ||
మహాతీర్థాని తాన్యేవ ముక్తితేత్రాణిభూతలే | సిద్ధపీఠాహి తేదేశా దేవానామసిద్ధులభాః ||
తేషుదేవీం సముద్దిశ్య హోమపూజాదికంతు యః | కురుతేకోటిగుణితం ఫలం తస్యమహా
మునే | అత్రజప్త్యా మహాదేవీం సాతౌన్నయతిమానవః | పాతేముచ్యతే పాపాత్ | బ్రహ్మహత్యా
దికాదపి | భూమా నిపతితాస్తేతు ఛాయాంగావయవాః క్షణాత్ | జగ్ముపాహాణతాం సర్వ
లోకానాం హితహేతవే | బ్రహ్మోవిష్ణుశ్చ రుద్రశ్చతథేంద్రా ద్వాస్సురామునే | ఆగత్యా హర
హస్తేషుసేవంతే పరమేష్వరిం | ఏవంఛాయాసతీ దేహేనికృతే చక్రపాణినా | నిర్భారం స్వశిరో
జ్ఞత్వా శివోద్ధైర్యముపేత్యచి | దదర్శన్యాకులం సర్వం జగత్సావరజంగఘం | ఏతస్మిన్నంతరే

నిష్కానారదం బ్రహ్మణస్సుతం॥ శాంత్యర్థం దేవదేవస్య ప్రేషయామాస సన్నిధిం॥ గచ్ఛ
నారద భద్రం తే శివం శాంతయ మత్కృతే॥ త్వమేవహి సమర్థోసి బ్రహ్మపుత్రో
మహామతి॥ శివ సుతీవియోగేన దుఃఖార్తః ప్రచుభేత్వరః॥ కస్యసి ప్రకరోత్యేష వైయత్యం
నైవ విద్యతే॥ యథాశాంతమనాభూత్వా తిష్ఠత్యతమహేశ్వరః॥ తథాకురుమహాబుద్ధే శాంత
యస్వసదాశివం॥ ఇతి తస్యవచశ్చృత్యా నారదః ప్రయయాతతః॥ సంముఖేదేవదేవస్య కృతాం
జలిపుటః స్థితః॥ సృత్యన్ సనారదం దృష్ట్వా కృతాంజలిపుటస్థితం॥ పౌహమే క్వగతాసా
న్యీ సతీ ప్రాణైకవల్లభా॥ నారద ఉవాచ॥ భవశాంతమనాశ్శుంభో సతీం లప్స్యసిసర్వ
థా॥ అస్త్యేవ తేసతీ నిత్యానగతా త్యాం విహాయ సా॥ దృష్ట్వాపిప్రత్యయో వైవజాతః కిం
పరమేశ్వర॥ అకాలే ప్రలయం వైవకుశంభో స్థిరోభవ॥ శివ ఉవాచ॥ యుష్మాకం
కిం కరోమ్యేవం కథంవదసి నారద॥ అకాలే ప్రలయంనాపి కరోమి కుత్రచాప్యహం॥ సతీవి
యోగదుఃఖార్తో ఛాయాసత్యాశ్చ విగ్రహం॥ ప్రాప్యవిస్మృతదుఃఖోహమభవంతత్రకేనవా॥
శిరస్సస్సప్తపహృతో దేహో దుష్టవిచేతసా॥ నారద ఉవాచ॥ భవశాంతమనా దే
వసర్వం తే కథయామ్యహం॥ ప్రసీదాస్మాన్మహాదేవ త్వజన్యత్యం భయప్రదం॥ గం॥ త్వన్న
త్యేనవిషణ్ణేయం వసుధా పినిమజ్జతి పర్వతాశ్చ లితాస్సర్వే దేహత్స్వగం తథాత్వజన్॥
నాశ మేతిజగత్సర్వం సదేవాసురమానుషం॥ స్వియాతుస్యకృతశ్చాసౌ ప్రలయో వైవదృశ్య
తే॥ కథంసృత్యభలేనేదం విశర్ణం నాశయసిప్రసోప్రభో॥ మోద్విశం కర్మయస్యో యావినా
శయేత్॥ శివ ఉవాచ॥ త్వక్ష్మప్రత్యక్షానమనాభూతోహం మునిషంగవక్తవమేఛాయా
సతీదేహో వద కేన హ్యుపేషివా॥ నారద ఉవాచ॥ త్రైలోక్యరత్నకో విష్ణుర్దృష్ట్వా విప
దముద్ధతా॥ త్యాంశాంతయిషామో సౌఖ్యత్వా చక్రం సుదర్శనం॥ ప్రక్షీప్యశనకైశ్చా
యాసతీదేహం సమాచ్ఛిచత్॥ సదేహః ఖండశోభామా యత్రయత్రసమావశత్॥ మహా
పీతాస్త్రజాతాః కామహాపాదయః ప్రభో॥ ఉక్త్వా తథాజగద్ధాత్యానమాగాధితయాత్వ
యా॥ పూర్వమేవహిదేహోయం పతిష్యతి భరాతే॥ ఖండశోభామాధాభూత్వా మహాఃశ
ప్రసిద్ధయే॥ ఉస్మాద్విష్ణుస్తథాచక్రే నిసశాంతస్సజాశివ॥ శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ ఏవము
క్తస్తుమునినాత్యక్త సృత్యస్సదాశివః॥ విశ్వసన్ముహూర్వ్యం శశాప కమలాపతిం॥ విష్ణుర్నా
నుషరూపేణ జనిష్యతి మహీతలే॥ గం॥ త్రేతాయాం సూర్యవంశే సామహశాపేన నిశ్చి
తం॥ తత్రాతిరమ్యాతత్సత్త్వి సతీప్రణవల్లభా॥ ఛాయాం సుధాప్యతం త్యక్త్వామాయ
యాంతర్హితాస్వయం॥ భవిష్యతి తతశ్చాసౌ హృషామాయావిమోహితః॥ ఆనందమ
గ్నచిత్తశ్చ భూత్వా యాస్యతి దూరతః॥ తతోయథామాం చక్రేసా ఛాయాపత్నీ వియోగి
నం॥ కూరరాక్షసవ్యోధుస్తథా రాక్షసపుంగవః॥ ఏనంకోష్యతి కూరః ఛాయాపత్నీ వియో
గినం॥ కృత్వాఛాయామయీః పత్నీం సత్యం సత్యంమహాముసే॥ శోకసంతప్తహృదయ
స్సయథాహం భవిష్యతి॥ శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ ఏనంశస్త్రాశివో విష్ణుః స్వధ్ధచిత్తోఽభ

వత్తతః। ప్రాసార్యత్రీణి నేత్రాణిదదర్శచ జగత్త్రయం॥ దృష్ట్యామోనిం కామరూపే రో
మాంచితకలేబరః। కామవ్యాకులితాంగశ్చ బభూవగిరిశస్వయం॥ దృష్టమాత్రాశు సాయో
నిః కామముద్ధన శంభునా । పృథ్వీం విభీద్యపాతాళం గచ్ఛతీవ బభూవహ॥ దృష్ట్యైవ
శంకరస్సద్యోభూత్వాంశేన గిరిస్వయం॥ దధారయోనిం హృష్టాత్మావర్ణయన్ భాగ్యమా
త్మనః॥ సర్వేషు తేషు పీతేషు కామరూపాదిషు స్వయం॥ పాపాణిలింగ రూపేణ హ్యధిష్ఠా
య వ్యసేవతః॥ ౧౨౦॥ సస్కారపూర్వవృత్తంచ యదుక్తం హితయామునః॥ యోనిపీతే తప
స్తంపుంపునలకబ్ధం మహేశ్వరీం॥ తతశ్శాంతమనా భూత్వా యోగచింతాపరో భవత్॥
విహాయ సామునిశ్చాపియయా స్వస్థాన ముత్తమం ॥ ౧౨౧ ॥ ఇతి శ్రీదేవీ మహాభాగవతే
మహాపురాణేతత్తత్త్వేననిపతితఛాయా సత్యవయవైః కామాదివీరోత్పత్తి కథనం నామైకా
దశోధ్యాయః॥

అ ధ ద్వా ద శోఽ ధ్యాయః॥

—

శ్రీమహాదేవ ఉవాచ ॥ గత్వాతునారద శ్రీమాన్ విష్ణోస్సన్నికటం తతః॥ ఆశ్రామయ
ద్యధా వృత్తం దేవదేవస్య చేష్టితం ॥ అభిశాపాది కుశ్రుత్వా శివవ్యాకులతాం తథా॥ బి
హ్మణా సహితో విష్ణుః కామరూపం సమభ్యుగాత్॥ ద్రుష్టం దేవం మహేశానం శోకవ్యా
కులమానసం॥ అశ్రుధారాభి సంసిక్తగాత్రం శాంశయితం తథా॥ తౌదృష్ట్యా భగవాన్
శంభుర్ముక్తకలో సరోదహః॥ పత్నీ మామీప్య బహుధా సతీం ప్రాకృతలోకవత్ ॥ బిహ్మ
విష్ణూ ఊచతుః॥

సతీవియోగ ఖన్నసదాశివంప్రతి బ్రహ్మవిష్ణు సాంత్వక వచనం॥

కిమేవం దే వదేవేశమృషారోదిషి శంకరవిద్యమానా మసిసతీందృష్ట్యాజ్ఞాత్వాపి ముగ్ధవత్ ॥
శివ ఉవాచ॥ సత్యంవదసి జానామిసతీం ప్రకృతీహపిణీం॥ నిత్యాంబ్రహ్మమయ్యాం సూ
క్ష్మాం సృష్టిస్థిత్యంత కారిణీం॥ దృష్టా స్వకృతుషా దక్షయజ్ఞభంగోత్తరం మయా॥ తథా
పితాం సదృష్ట్యైవ పత్నీ భావేన పూర్వవత్ ॥ స్వగృహే మేమనోతీవవ్యాకులం జాయ తే॥

భునా॥ కథం పునలకభిష్టామి పూర్వవత్తాం మహేశ్వరీం॥ ఉపాయం బ్రాహ్మిణీమే బ్రహ్మక
విష్ణోత్వం చాపిసాంప్రతం॥ బ్రహ్మ విష్ణూ ఊచతుః॥ భూత్వా శాంతమనాదేవ కామ
రూపేత్ర సంస్థితోత్తామేవ మనసి ధ్యాత్వా తపశ్చర సమాహితః॥ మహావీర్యో మత్రై
వ సాక్షాత్సా పరమేశ్వరీం॥ ప్రత్యక్ష ఫలదాదేవీ సాధకానాం ససంశయః॥ మాహాత్మ్య
మస్యతీతస్య నక్తుంవా కేన శక్యజే॥ త్వమేవసర్వం జానాసి సర్వజ్ఞః పరమేశ్వరః॥ కిమావా

కథయిష్యామో భవ శాంతస్సదాశివః శ్రీశివ ఉవాచ॥

కామరూపవీరే సదాశివ తపశ్శరణం॥

అత్రైవాహం తపస్తీవ్రం చరిష్యే సుసమాహితః తయాచికథితో వ్యేషం యువా భ్యామసి చాధునా॥ శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ ఇత్యుక్త్వా సశివ శ్శాంతస్తపస్తేపే సమా హితః॥ కామరూపేమహావీరే భ్యాయంస్తాంపర మేశ్వరీం॥

బ్రహ్మవిష్ణుశ్చ తత్రైవమహావీరే తతస్త్రితః సమాహితమనాస్తీవ్రం చచారపరమంతపః॥ బహుకాలే గతేదేవీ ప్రసన్నాజగదంబికా ప్రత్యక్షతాం జగామానుతేహం త్రైలోక్యమో హినీ॥ ప్రోచాచచమహాదేవం ॥ తేభిలపితంవద॥ శ్రీశివ ఉవాచ॥ యథాహిక్యప యాపూర్వం స్థితామగ్నేహినీస్వయం॥ తద్దైవహిపునశ్చాపి భవశ్శ్వం శృవయేశ్వరి॥ శ్రీదే వ్యువాచ॥

శివస్యగంగాపార్వతీరూపేణ త్వాం పునర్వరిష్య ఇతిదేవీనరదానం

అహంత్వామచిరేణైవ హిమాలయసుతా స్వయం॥ ద్విధాభూత్వాలభిష్యామి సత్యమేవమ శ్వహేరాయతస్త్వం శిరసాహమాత్ ధృత్వామాం నృత్యతత్పరః॥ అభూస్తేనాంశతో భూ త్వాగంగా జలమయాస్వయం॥ త్వమేవపతిమాపన్నా వసిష్యే తవమూర్ధని॥ ౨౦॥ అపరా పార్వతీభూత్వాపత్నీభావేన శంకర! స్థాస్యామితవగేహేహం పూర్ణైవహిమహామతే॥ శ్రీమ హాదేవ ఉవాచ॥ తతో భగవతీదేవీ దత్వాభిలషితం వరం॥ బ్రహ్మణేవిష్ణువేచాపి స్వయ మంతర్హితాభవత్॥ తతస్సాపి మహాదేవీ ద్విధాభూత్వాహిమాలయం॥ ప్రయయామేన కా గర్భేభవత్కన్యాద్యయంతతః॥ జ్యేష్ఠాగంగా భవేదేవీ కనిష్ఠాపార్వతీశుభా॥ శివస్తుహృ వ్యచేతాస్సన్ కామరూపేమహామతిః॥ కామరూపాశ్చైకే భూ యశ్చచారపరమంతపః॥ మ హావీరస్యమాహాత్మ్యాద్దేవీభగవతీ స్వయం॥ మహేశాయప్రసన్నాభూదభీష్టంచ దదౌత థా॥ ఏవమన్యేచయేకేచిత్తస్మిన్ వీరేమహేశ్వరీ॥ ౨౧॥ ఆరాధయంతి తేహంచమనోభీష్టం ప్ర సిద్ధ్యతి॥ నారద ఉవాచ॥

కామరూపవీర మూహాత్మ్యకథనం.

కామరూపస్యమాహాత్మ్యంకథయస్యమహేశ్వర॥ యత్రసాక్షాద్భగవతీ ప్రత్యక్షఘనవాయిని॥ మన్యేసర్వేషువీరేషు శ్రేష్ఠోయం పరమేశ్వర॥ యతస్త్వయాహితేత్రైవ తపసారాధితేశ్వరి॥ శ్రీమహాదేవ ఉవాచ ॥ వీరానాంచైక పంచాశ దభవన్ముని పుంగవ॥ అంగప్రత్యంగ పాతేన ఛాయా సత్యా మహితతే॥ తేషు శ్రేష్ఠతమః వీరః కామరూపో మహామతే॥ ౧౦౦॥ యత్ర సాక్షాద్భగవతీ స్వయమేవ వ్యవస్థితా॥ తత్ర గత్వా మహావీరే స్నాత్వా తాహిత్య వారిణా॥ బ్రహ్మహాపి సరస్వద్యో ముచ్యతే భవబంధనాత్॥ బ్రహ్మపుత్రస్వయం సా ఙ్కాద్భవరూపీ జనార్దనః॥ తస్మిన్నరః కృతాస్నానో ముచ్యతే సర్వపాతాకాత్॥ తత్రస్నా త్వా విధానేన పితౄన్ సంతప్యక్ భక్తితః॥ కామేశ్వరీం సమస్తుర్యాన్యం తేనానేన

సాధకః । కామేశ్వరీంచ కామాఖ్యాం కామరూపనివాసినిం॥ తప్తకాంచన సంకాశాం
తాం సమామి సురేశ్వరీం॥ తతో మానసకుండాది తీర్థంగత్వా విధానతః॥ కృత్వాస్నానా
దికం తేత్యం ప్రావిశంశ్చ యథావిధి । దృష్ట్వాపీతం సరస్వ ద్యోముక్తో భవతి॥ నాన్యథా॥
తతస్తంత్రక్త విధినా సంపూజ్య పరమేశ్వరీం॥ జపహామూదికం కృత్వా యాదృ
శం ఫలమశ్నుతే॥ తద్వక్తుం నైవ శక్నోమి కోటిభిర్వక్తృకైరపి॥ యస్యసంజాయతేమృ
త్యుస్తస్మిన్ తే త్రేమహామునే॥ సముక్తమేతిసద్యోనై సత్యం సత్యం ససంశయః॥ కిమ
త్ర బహునోక్తేన యత్ర తే త్రే మహామునే॥ దేవామరణ మిచ్ఛంతి కింపున రాగనవాది
యః॥ ఇతి తేకథితం వత్ససంతేపేణ మహామునే॥రం॥ కామరూపస్య మాహాత్మ్యం సర్వ
పాప ప్రణాశనం॥ తస్మిన్ తే త్రే మహేశస్తు పునస్తపసి సంధితః॥ సతీహిమవతోగేహం
ద్విధాభూత్వా సమభ్యగాత్॥ ఏవందత్తి గృహే జాతా స్వయం ప్రకృతియత్రమా॥ సంస్థా
ప్య పరమూర్తిం లోకానాం త్రాణహేతవే॥ జగము మేనకాగర్భం పునల్భుం మహే
శ్వరం॥

శ్రీదేవచరిత శ్రవణ ఫలకథనం

యశ్చించరితం దేవ్యా మహాపాతక నాశనం॥ శృణోతి పరయా భక్త్యా సశీవత్వ మవాపున్
యాత్॥ దేవామరుమ్యా గంధర్వాయక్షరాక్షస చారణాః॥ తస్మాజ్ఞావశగా స్సర్వే భవంతి
హనసంశయః॥ అవ్యాహతాజ్ఞాస్సర్వత్ర భవేత్సం శ్రవణాన్నరః॥ తరత్య వశ్యం దుర్గంద
సుదుష్కరమపి త్సణాత్॥ శ్రవణాన్నాశ మాయాతిపాపం జన్మాంతరాజితం॥ రిపవస్సం త్సి
య్య యంతిబంధువృద్ధిః ప్రజాయతే॥ సంసారేజనిమాసాద్యనై తదాకణిః తంహియై॥ తే
మా జన్మవృధామత్యేనత్య మేవ మహామతే॥ శృత్యేదంచరితందేవ్యా స్సంసారవ్యాధి
భేషణి॥ జీవచ్ఛ్రోభవేత్సద్యో యశ్చిన్యాదతిపాతకీ॥ర॥ ఇతిశ్రీదేవీ మహాభాగవతే మహా
పురాణే శ్రీదేవ్యామేనకా గర్భప్రవేశ కథనంనామ ద్వాదశోధ్యాయః॥

అథ త్రయోద శోఽ ధ్యాయః॥

శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥

సవిశేషం గంగానారీ జన్మచణానం॥

శృణువత్సవత్సృమి ద్విధాభూత్వా స్వయంసతీ॥ యథాభవన్నేనకా యాగశ్చేహి
మహస్సుతా॥ తతాద్రాసమభూద్గంగా నిజం శేన సితప్రభా॥ స్థాతుంశిరసి శంఖస్సాభూ

త్వాద్రవమయీమునే॥ తత్ప్రశ్నాత్సమభూద్రాపీపూణా శంకరగేహినీ॥ యాహరత్ప్రేమభా
వేనశరీరాధం మహేశితం॥ తత్రాభూత్స్వయధాగంగా శుచ్ఛిఃశుష్కమహామునే॥ యచ్ఛు
త్వాముచ్యతే॥ పావీబ్రహ్మహాపినరః॥ ఉదాతః॥ సుమేధుశనయామేనాగిరిరాజస్యగేహినీ॥
తాంజన్మనే సతీప్రాపనిజాంశేన మహేశ్వరీ॥ తతస్సాసమభూధర్భవతీగిరివరాంగనా॥ సుషు
వేచపతాం చాచుసర్వాంగిం రుచిరాననాం॥ వైశాఖేమాసిశుక్లాం నూం తృతీయాంయాంని
నార్థకే॥ గంగాసమభవచ్ఛుక్లా సుచానుముఖంకజా॥ త్రినేత్రాలలితాపాంగీ చతుర్భాసా
విశోభితా॥ అథాద్విరాజశ్శుక్లాత్వాచ పుత్రం జాతాంసముత్సుకః॥ మంగలంచా కరోద్దానం
విప్రేభ్యః ప్రదదాబహు॥ నవ్యధేసాశితుశ్చేపేకలే నశశినస్సితే॥ నసాసుచయధానిత్యం
సదీతోయేనవ్యతే॥ అథైకదాగంగీద్ర స్తాం కోడికృత్వా పురాంతరే॥ ఉపవిష్టస్తదా
యాతోనారదో బ్రహ్మణస్సుతః॥ గంగాద్రవ్యం భగవతీ జ్ఞాత్వాహతాం నిజాంశతః॥ ప్ర
కృతిం యాం సమారాధ్యకామహావే స్థితోహరః॥ గిరిరాజస్తమాలోక్యప్రణమ్య చరణద్వ
యం॥ ప్రత్యుత్తరచాననం దత్వాహుయవాచవినయోన్వితః॥ హిమాలయ ఉవాచ॥ మునే
భాగ్యవశాదేవభ్యతే తవదర్శనం॥ దృష్టోసిసాంప్రతః॥ బ్రహ్మ కథమత్రసమాగమః॥
నారద ఉవాచ॥ శుశితమేతన్నయాతోకాత్మన్యా సర్వాంగసుందరీ॥ చాచి త్రవగృహేజాతా
తాం ద్రష్టుమహమాగతః॥ హిమాలయ ఉవాచ॥ అహోబహుతరం భాగ్యమేతస్యాశ్చ
మమాషివ॥ యదేనాం ద్రష్టుకామస్తవమాగతో దేవదులభః॥ నారద ఉవాచ॥ త్వం
ధన్యః కృతకృత్యశ్చసర్వ సాభాగ్యసంయుతః॥ యతస్తస్తమాతనయాదేవానా మసిదులభా॥
శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ ఇత్యుక్త్వాగిరిరాజంస మునిః పరమకౌతుకాత్॥ తస్యాంకాత్తాం
నిజాంశేతు స్యనయత్ పరమాదృతః॥ మునినివాధాయతాం శ్రోదగంగాం త్రైలోక్యపాన
నీం॥ ధన్యోన్మీత్య బ్రవీద్వాక్యం రోమాచిత వపుస్తతః॥ తతః ప్రాహగిరి హృష్టోమునీం
దో నారదస్త్వయం॥ పుత్రీయదార్ధతః కిం త్వం జ్ఞాతవానసిధావనీ॥ హిమాలయ ఉ
వాచ॥ జ్ఞాయతే మమకన్యేయం చార్వంగిశుభలక్షణా॥ ౨॥

నాస్యస్తుజ్ఞాయతే కశ్చిద్వశేషో మునిపుంగవ॥ నారద ఉవాచ॥ యామూలప్రకృ
తిస్సూక్ష్మా దక్షిణా భవత్పురా॥ నామ్నాసతీపైవదేవీనిజాం శేనమహామతే॥ కన్యాతవే
యం సంభూతాపునలభ్యం శతిం హరం॥ గంగేతిక్రియతాం నామసర్వపాతనాశినీ॥ లోకా
నాం త్రాణకర్త్రీయం మహాపాతకనాశినీ॥ వినాహోస్యా స్ఫుర్గపురేభవిష్యతి మహాశివే॥
శివపవహిభర్తాస్యా పూర్వమేవసునిశ్చితః॥ ఏనాంస్ఫుర్గపురం సేతుబ్రహ్మలోకపితామహః
భవతం స్వయమూగత్య ప్రార్థయిష్యతి యన్న వాణితదాత్వయా సమపైకపాబ్రహ్మణే
చారురూపినీ॥ సతుగత్వాస్ఫుర్గపురేశివమాహూ యసాదరః॥ సంప్రవాస్యతి తక్షే తేపుత్రీమే
నాంశుభాననాం॥ హిమాలయ ఉవాచ॥ త్వంజ్ఞాతావిషయా కాహంభూతభవ్యభవిష్యతాంవిజ్ఞా
నచక్షుమా సర్వంప్రత్యక్ష మివపశ్యసి॥ విధాత్రావిహితం యత్తదభవిష్యతి నచాన్యథా॥ తదహం

కిం కరిష్యామి శేష్యరేచ్ఛావృథాభవేత్ | శ్రీమహాదేవ ఉవాచ || ఇత్యుక్తో గిరిరాజేన స
ప్రయయాదుద్రితం | యత్రాస్తేభగవాన్ బ్రహ్మసర్వలోకహితావహః | తప్రణమ్యా హసమునిః
సంప్రపృహ్యష్టమతిస్స్వయం || ౩౦ || ప్రభో సతీస ముత్పన్నా హిమాలయగృహేభునః | నిజం శేమ
నిః నాభవతియం గంగావరమసుందరీ || పూణాపిదేవీ తత్రైవసంభవిష్యత్యమాపిచ | బ్ర
హ్మో వాచ || సత్యం జానామిసాజాతా హిమాలయగృహేధునా || నిజం శేనమహా
దేవీ గంగాత్రైలోక్య పావనీ | మహేశపూర్వ పత్నీ సామహేశమధియాస్యతి || శీవోపితామ
నుప్రాప్య సివృత్తిం లప్స్యతేధువం | కింతుచాయాసతీదేహం ధృత్వామూర్ఛితాయదాహ
రః || ఆనందమగ్నచిత్తస్సన్ననర్తధరణీతలే | తదాతస్య శిరస్సం స్థం ఛాయాదేహం హరిస్స్వ
యం || చక్రస్యమతే వైవజగద్రక్షుణహేతవే | తేనాపరాధేనావ్యాపిరుష్టోస్త్యాప్రతిశంకరః ||
తస్యకిం వారికష్యామి కథంతుష్టో భవేచ్ఛివః | నారదఉవాచ || శృణుబ్రహ్మన్ ప్రవక్ష్యామి య
ద్విధేయం మహేశితః || ప్రసన్నతాభవేదస్త్యాప్రతియేనాత్రవైప్రభో | గిరీణామధిపశ్శ్రీమా
దాతాపరమ ధర్మకీర్తి || తత్సన్నిధిం స్వయం గచ్ఛసార్థమింద్రాదిదైవతైః | బిత్వామర్థయ
తాం గంగాం తదానూనం సదాస్యతి | తత్శ్చతాం సమాసియస్వర్గపుర్యాం మహోన్నవం |
కృత్యాశంభుం సమాసూయ గంగాదేహి ప్రయత్నతః ||

యథాచ్ఛాయా సతీతస్యస్థితామూర్ఛితవైవహి | ఇయంద్రవ మయీభూత్వా సంస్థా
స్యతి సునిచ్ఛితం | తదైవ తుష్టో భగవాన్ భవిష్యతి మహేశ్వరః | బ్రహ్మో వాచ ||
పుత్రత్వం తుదిరంజీవ భద్రమేవోక్తవానసి || యద్యేవం స్వాత్మదాశంభుస్తు ష్టోస్తాన్ సభ
విష్యతి గచ్ఛ పుత్రదుత్రం యత్రదేవా ఇంద్రపురోగమాః || కథయ స్వయథా వృత్తమా
యాంతు మమనన్నిధిం | శ్రీమహాదేవ ఉవాచ || ఇత్యుక్తో బ్రహ్మణాశ్రీతః ప్రయయా
నారదోదుత్రం | యత్రదేవా మహత్మా సస్సంతీం ద్రాద్యా మహామతే | నారద ఉవా
చ || దేవరాజ సమాయాతో బ్రహ్మలోకా దహం ప్రభో | యుష్మాకం సన్నిధిం పితౌస
మాదిష్టో మహత్మనా | మత్యేహి మవతో గేహేపుత్రీజాతాస్వయంసతి || భాగార్దేనమహా
దేవీ గంగాత్రైలోక్య పావనీ | తామానేతుం స్వర్గపురం బ్రహ్మయాస్యతిభూతలం || యాయ
మాగచ్ఛతక్షిప్రం మత్యేగంతుం సురోత్తమాః | దేవా ఊచుః || కిం బ్రవీషిమునిశ్రే
ష్ట మత్యేజాతాస్వయంసతి | వృత్తమేతన్మహేశాయ కథితం కిం నవామునే | నారద ఉ
వాచ || నాసియతాందేవపురే కిం ఫణిష్యామి శంకరం | దుత్రమాగచ్ఛత్రసరాబ్రహ్మణో
నికటంతతః | శ్రీమహాదేవ ఉవాచ || తథేత్యుక్తాన్మరగణాజగ్ము బ్రహ్మపురంతదా || ౩౧ ||

ఇంద్రాద్యాస్తేమునిశ్రేష్ఠా ఈషత్కుల్ల ముఖాంబుజాః | ప్రణేముశ్చ మహత్మానం
బ్రహ్మణం జగతః పతిం || ఊచుః కృతాంజలి పుటాః కిమాష్టా వయసి ప్రభో | బ్రహ్మో
వాచ || సతీహిమవతో గేహేజాతా గంగామహేశ్వరీ || భాగార్దేన తదైవో మాతత్రై
వహి భవిష్యతి సాంప్రతంతాం స్వర్గపురం యాసామ్యానే తుముత్తమాం || యుష్మాకమ

వికేదిచ్చ సమాగచ్ఛంతు చామరాః ఇంద్రః కుబేరో నరుణః సోమసూర్యాగ్నిమారుతాః |
 సమాయాంతు మయా సాకంబుద్ధి మూలశ్చాపి నారదః | శ్రీమహాదేవ ఉవాచ || తథే
 త్యుక్తాయయదేవా ఇంద్రాద్యా మునిపుంగవః | బ్రహ్మ మహాషికాణాతేననాదేన య
 యాచ్యతం హి మాద్రిసన్నిధిం గంగా యాచనాకృతమానసః | తదహః పూర్వరాత్రేతు
 గంగాగిరిజరం స్వయం | స్వప్నేప్రాహ క్రమాద్దేవీ జ్ఞాత్వా దేవవిచేష్టితం | స్వప్నం దదర్శ
 గిరి రాజ రజన్యాశ్శేష ఏవహి | శుద్ధా త్రినయనా కాచిత్ దేవీ మకరవాహనా || ఉవా
 చ ప్రముఖే స్థిత్యాపితస్తే తనయాహ్వానం | యాద్యాప్రకృతి రేకైవసాహం దక్షప్రజాపతేః |
 పుత్రీసతిపితృయజ్ఞేశివంత్యక్తనతీ పతిం | శివస్తుమద్వియోగార్తః కామనూపేవ్యవస్థితః || ౧ ||

తపశ్చరతిమాం లబ్ధుం పత్నీ భావేన వైపునః | త్వయాప్యారాధితా చాహం పుత్రీ
 భావేన భక్తితః | తేనాహం త్వద్గృహేజాతా భాగాధీనతు సాంప్రతం | భాగాధీనా పరే
 కాపి భవిష్యామి తవాత్మజా | మాంసేతు మాగమిష్యంతి బ్రహ్మద్యా స్త్రీదశేశ్వరాః |
 త్వాం సంసార్ధ్య స్వర్గపురం యాస్యామి సహతైస్సురైః | లపాన్యమిచ పతిం శంభుం దేవై
 వత్తా మహాత్మభిః | మదర్థం మాశుచ పితః కదాచిదపి మోహతః | పూర్వముక్తి మతస్తా
 త మానుశోచితు మహాని | ఇత్యేవ ముక్త్యా సా స్వప్నే గంగాతైలాధిపం మునే | అంత
 హితా భవత్పద్య శ్శైల ఉద్ధాయచా విశత్ | చింతయిత్వా మూహూర్తంతు మమే
 యం తనయేతియః | మోహ ఆస్మిన్మహాబుద్ధి స్తంతత్యాజ మహామతిః | కథ మత్యాగమో
 దేవాః కథయద్వంయధార్థతః | దేవా ఉచుః || దాతాత్వం సర్వలోకేషు గీయసేభూ
 ధరాధిప | భిక్షార్థ మాగతాస్సోద్య తవాంతిక మశోగిరే | ఇతితేహం వచస్కృత్వా స్మృ
 త్వా స్వప్నకథాం గిరిః | భాషితం నారదేనాపి నోవాచ వచనం తదా | తత స్సంచింత్య
 మనసా దేవానాహ గిరిఃపునః | ప్రోలోక్య శ్రేష్ఠ్వరా యాయం కథంభిక్షార్థినస్సురా || ౨ ||
 కిం ప్రదాస్యామియుష్మంభ్యం తస్మై వదతసాంప్రతం || బ్రహ్మేహివాచ || శుశ్రువత్స ప్రవ
 త్యోమి యదర్థం సముపాగతాః | వయందేవా స్తవపురం స్ఫుటం వత్సోమి సాంప్రతం | ప్ర
 కృతిః పరమాజాతా దక్షపుత్రీ స్వయంసతీ | శివం వృతవతీ సాధ్వీ పతిం త్రిభువనేశ్వరం |
 దక్షస్తు శివనిందాసు రతః కుమతీరీశ్వరం | శివం ద్విషచ్చహయజ్ఞ మారభ ద్గిరిపుంగవ |
 సర్వానేవ సమాహూతో దేవానింద్ర పురోగమాన్ || విష్ణుం మాంఛ మహామోహ ద్వ
 జయిత్వా సతీ శివో | తేన కృద్ధా మహాదేవీ గంతుం దక్షపురం స్వయం || సము
 ద్యతా మహేశేన నిషిద్ధా బహుధాగిరే | ప్రభుత్వాభిమతేనేతి శంభోజాతో పరాధ
 కః || తేనకృద్ధా శివంత్యక్త్యా దక్షశేహం గతాసతీ దక్షస్త న్నాయుయాముద్ధః శివమేవ వ్య
 నిందయత్ | తేనతంచ పరిత్యజ్య శివంచాప్య పరాధినం | విమోహ్య మాయయాదేవి స్వ
 యమంతహితాభవత్ || తేనశోకేనదుఃఖార్త శ్శివస్త్రి భువనేశ్వరః | తాంఛాయాం శిరసా
 కృత్వా ననర్తధరణీతలే | తేనన్మత్యేన భువనం రసాతల గతోద్యతం | కృష్ణావిష్ణుం దేవ
 గణా ఉచూ రక్షజగత్త్రియం || ౩ ||

తతశ్చ క్షేణ భగవాన్ విష్ణుః పరమ పూరుషః। ఛాయాసత్యాస్తుతం దేహం పరిచిచ్ఛేద
శనైశ్చనైః। స తద్దేహవియోగేన దుఃఖతః పరమేశ్వరః। అద్యాపిదుష్ట ఆస్తేస్మాన్ పృథి
భూధరపుంగవ। వైవదాత్యాయణీదేవీ సాంప్రతం తనవేశ్మని। అంశేన తనయాజాతా గం
గా త్రిభువనేశ్వరీ। శివస్య పూర్వపత్నీయా శివమేవహి లస్యతి। కేవలం దుష్టచిత్తో
స్మాన్ పృతిష్ఠాస్యతి శంకరః। అతస్తస్యేం యదిచాస్మభ్యం కన్యామేనాం ప్రయచ్ఛసి తదా
స్వర్గపురం సీత్యా మహాత్మాహ పురస్కరం। మహేశాయ సమప్రేక్షానాం ప్రాప్త్యా
మో నిర్మూలంపురాం। సాదేవీ పూణఃభావేన భవిష్య త్యపరాసుతా। తాంత్యమేవ మహే
శాయ సంప్రదాశ్యసి సాదరః। ఏనాందేహీవయం సీత్యా దదామశ్శంభవేగిరే। హిమా
లయ ఉవాచ॥ కన్యాయా నపితుగ్రేహేస్థితిభావతి శాశ్వతీ। పరార్థాహి భవేత్కన్యా
నస్వకీయా కదాచన। జానామ్యేవం బహువిధంతథాపి మమచేతసి। గంగావివాహజం దుః
ఖం దుస్సహం సంభవిష్యతి॥ శ్రీ మహాదేవ ఉవాచ॥ ఏమముక్త్యా గిరిశేష స్సా
శ్చుపూణః విలోచనః। రురోద బహుధా గంగాం కోడి కృత్వా మహామతిః। గంగాప్రా
హ్ పితస్త్యంతు త్యజ శోకం కృతేమమ। ప్రియచ్ఛ బ్రహ్మణేస్త్వైచ యాస్యస్వర్గం చ
సాంప్రతం। నాహం తేదివి దూరస్థా నమేదూరస్థితో భవాత్। త్వం భక్తో భక్తిగమ్యా
హం సదైవనికటస్థితా॥ ఏవ ముక్త్యాతు పితరం ప్రణమ్య గిరినందినీ। బ్రహ్మణో నికటం ప్రా
యాద్గంతుం భూతపతింపతిం॥ ౯౩॥ ఇతి శ్రీమహాభాగవతే మహాపురాణే గిరిరాజేన బ్ర
హ్మణే గంగాసమర్పణంనామ త్రయోదశోఽధ్యాయః

అథ చతుర్దశోఽధ్యాయః॥

శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ తతో బ్రహ్మ గిరింద్రానుమతో గంగాం మహామునే।
కమండలో సమాదాయ ప్రాయాత్స్వర్గ పురంద్రుతం॥ అథ మేనా సమాగత్య గిరింద్రా
స్యాంతికంతదా। అదృష్త్వా తనయాం వాచమువాచ గిరిపుంగవమ్॥ మేనోవాచ॥ క్వ
గతా మేనుతా రాజన్ గంగాప్రాణ సమాప్రభా। సంస్థితాద్య తవాంకేహ కేసనీతా
వదద్రుతం॥ శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ తతస్సాశ్రుపరీతాత్మః ప్రాహ తస్యై హిమాలయః।
గంగాయాగమనం స్వర్గే యాచనం బ్రహ్మణోపేచ॥ తన్నృత్యాతు మునిశేష గంగా
విచ్ఛేద దుఃఖతా। రురోద గిరి రాజస్య పత్నీ మేనాతి విస్తరం॥ తతస్సామ్ సాంత్వయా
మాసగిరింద్రో జ్ఞానిసాం వరః। శ్రావయన్ భాషితం సర్వం గంగాయా స్వయమేవహి॥
తతస్సా తనయాం రోషాత్ శశాప హిమగోహిని। అసం భావ్య గతాం స్వర్గం గంగాం
ప్రాణ సమామపి మాతరం మాసమా భాష్యగతా యస్మాత్ప్రీ విష్టపం। తతో దగ్రవమ

యీ భాత్యపునరేహి ధరాతలం॥ ఏవం కృత్యాభి శాపంతు మేనా హిమవతోంగనా॥
మేనయా గంగాయాశ్శాప పృథానం

ప్రవి వేశ గృహం దేవీ గిరి రాజోపి నారద॥ అథ స్వర్గ పురే దేవా గంగాం
సీత్యా సముత్సుకాః॥ అకామర్మంగలం తస్యా వివాహార్థం మహామతే॥ ౧౦॥ నారదం
ప్రేషయామాస॥ బ్రహ్మ మృష్ట మనాస్తథా॥ కామ రూపం మహాపీఠం శంభు మానే
తు మాదశాత్॥ తతస్సనారదో గత్వా కామరూపే మహేశ్వరం॥ దదర్శ ధ్యానసన్నిష్ఠం
యోగ చింతా పరాయణం॥ నివృత్తేంద్రియ కార్యాఘం మహాయోగ విచేతనం॥ మధ్యా
హ్నార్క సమూహాభం స్ఫురదీందుకలోజ్వలం॥ ఏవం విలోక్య దేవేశం నారదస్తత్రీ సంత
స్థితః॥ చింతయామాస భీతాత్మా ధ్యాన భంగే మహేశితుః॥ యద్యేనం కథయే ద్వేష్యా
సత్యా హిమవతో గృహే॥ జన్మా భూదితి తత్తస్య ధ్యాన భంగో భవిష్యతి॥ సచేద్వదా
మితద్భిష్ట పృతిజ్ఞోద్య భవామిచ॥ కింనా శ్రుత్వా సతీదేవ్యాః పునర్జన్మ మహేశ్వరః॥
తుప్త్యా పరమయా యుక్తోమయి పీతోభవిష్యతి॥ ఇతి సంచింత్య శనక్తై శ్శంభోరంతిక
మేత్యవై॥ ఉవాచ నారదో దేవం యోగ వ్యాసక్త మానసం॥ నారద ఉవాచ॥ దేవ
దేవ సమస్యే త్వాం నారదోహం జగద్గురో॥ యస్తే సతీం సమన్వేష్టం ప్రత్యుద్యాతస్త
వాంతికాత్॥ జాతా తవసతీ భూయ స్త్వామిచ్ఛంతీ పతింప్రభో॥ తాంగృహీతుం సమాగ
త్య త్యజ యోగవిచింతనం॥ శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ ఇతి శ్రుత్వా మహాదేవౌధ్యా
నంత్యక్త్యాత వైవహి॥ ౨౦॥ క్వమే సతీ సతీ త్యేవ ముక్త్యైత్తథా మహామునే॥ తతస్తం
ప్రాహదేవపితౄ జాతా హిమవతస్సుతా॥ అంశే నసా సతీదేవి గంగానామ్నీ సులోచ
నా॥ తాంబ్రహ్మతు సమానియ స్వగే సర్వసురైస్సుహా॥ తుభ్యం దాతు మనా భూత్వా
ప్రేషయామాస మాంప్రభో॥ త్వమేహి పరిగృహ్లాప్య పత్నీం తే చారురూపిణీం॥ అను
గృహ్లాప్య దేవాం శ్చేత్యేవ మాహపితామహ॥ తచ్చృత్వాతు సదేవేశః ప్రహృష్టాత్మా
మహామునిం॥ ఆలింగ్య ప్రియయా స్వర్గ పురంతేన సహద్రుతం॥ అగతం వీత్య దేవేశం
బ్రహ్మ లోకపితామహా॥ అభ్యుచ్యత్ విధివ ద్రమ్యే ఆసనే సన్నయ వేశయత్॥ తతస్సర్వ
సురైస్సార్థం బ్రహ్మగంగాం హిమాత్మజాం॥ మహాత్మవం ప్రకృత్యైవశంభవేదత్తవా
న్మునే॥ ప్రసన్నా శ్చభవన్ దేవాః ప్రసన్నశ్చ సదాశివః॥ ప్రాప్యదేవిం త్రిపథగాం సత్యా
లంకాసముద్భవాం॥ తతస్తాసముపాదాయ గంతుకామం మహేశ్వరం॥ విధిః ప్రాహళియ
త్కలంకీ గంగామమాలయే॥ అతీవజాయతే స్నేహస్సుతావత్పరిపాలనాత్॥ తచ్చృ
త్వాహి మహాదేవో సతాంతత్ర హిమాత్మజాం॥ అరక్షీత్సముపాదాయప్రయాతుం మనఃపద
ధే॥ ౩౦॥ తదావీత్య విధాతారం సాశ్రుపూజాక్షణంమునే॥ గంగాప్రాహా మహాదేవి వచ
నంభక్తవత్సలా॥ గంగో వాచ॥ విధే త్వం సముపాదాయ కమండల్వంతరేయణా మా
స్వస్థేసముపాసితస్త దైవాహంచ తత్రవై॥ కమండలా స్వస్థంవాసః కల్పితో నూనమాత్మనః॥

సాహాయధామహదేవ సహితాయామివైప్రభో॥ తథాకమండలాణేష్ఠితాహం పశ్యమాం
విధే॥ శ్రీమహదేవ ఉవాచ॥ తతఃకమండలా బ్రహ్మపశ్చత్రాం చారరూపిణీం॥ స్థితా
మంశేన త్రైలోక్యపావనీ శివగేహినీం॥ మహేశస్తాం ప్రగృహ్యైవతతః ప్రాయాన్మహామ
తే॥ కైలాసం సుప్రసన్నాత్మాసమస్తైః ప్రమదైవృతః॥ స్థితాకమండలా యాతునైవద్రవమ
యంహరిం॥ పాప్య ద్రవమయూభూత్వా వసుధామపిచాగమత్ ॥ స్వగ్గేరమ్యనదీరూపా సము
పాగత్యభూతలం ఉద్భృత్యసాగరం వంశం పాప్యసాగరమంబుధిం॥ పాతాలం ప్రాపలోకా
నాంపరిత్రాణాయనారదా ఏవంహిమగిరేః పుత్రీభూత్వాంశేన సతీమునే॥ పతిమాప మహా
దేవం ప్రసన్నా జగదంబికా॥ అపరాపి మునిశ్రేష్ఠతతస్తస్య సుతాస్వయం॥ సంభూయాపిచ
పూజైవ పతిమాపచ తం హరం॥రం॥ ఇతిశ్రీమహాభాగవతే మహాపురాణే గంగోద్వహ
నంనామ చతుర్దశోధ్యాయః॥

అ ధ ప చ ద శోఽ ధ్యాయః॥

నారద ఉవాచ॥ బూహిదేవ మహేశాన యథాసా పరమేశ్వరీ॥ బభూవ మేనకా
గర్భే పూర్ణాభావేన పార్వతీ॥ శ్రితం బహు పురాణేషు జ్ఞాయతేపిచ యద్యపి భిన్నక
ర్తాదికం తస్యా స్తధాపిపరమేశ్వర॥ శ్రోతుం సమిప్యతే త్వత్తో యతస్త్వం వేత్సితత్త్వతః॥
తద్వదస్య మహాదేవ విస్తరేణ మహామతే॥ శ్రీమహదేవ ఉవాచ॥

మేనకాహిమవతోః పార్వతీజననం.

త్రైలోక్యజననీ దుర్గా బ్రహ్మహూపా సనాతనీ॥ పార్థితా గిరిరాజేన తత్పత్న్యా మేనయా
పిచ॥ మహాగ్ర తపసా పుత్రీభావేన మునిపుంగవ॥ పార్థితాచ మహేశేన సతీవిరహాదుః
ఖనా॥ ప్రయయా మేనకాగర్భేపూర్ణాబ్రహ్మమయీ స్వయం॥ తతశ్శుభదినే మేనా రా
జీవ సదృశాననాం॥ సుషువే తనయాం దేవీం సుప్రభాం జగదంబికాం॥ తతోభవత్సుష్మవృ
ష్టిస్సర్వతో మునిసత్తమ॥ పుష్పగంధో వవోవాముః ప్రసన్నాశ్చ దిశోదశః॥ అథాద్విరా
జశ్శ్చృత్వాతు పుత్రీం జాతాం శుభాననాం॥ తరుణాదిత్య కోట్యాభాం త్రినేత్రాం దివ్యరూ
పిణీం అష్టహస్తాం విశాలాక్షీం చంద్రార్ధకృతశేఖరాం॥ మేనేతాం ప్రకృతిం నూత్నా
మాద్యాం జాతాం స్వలీలయా॥ తదా హృష్టమనాభూత్వా విప్రీభ్యః ప్రదదాబహుం॥౧౦॥
ధనం వాసాంసచ మునే గ్రామా గాక్షసహస్రశః॥ ద్రష్టుం ప్రతియయాచాశు బంధుభిః
ఫరివారితః॥ తతస్త మాగతం జ్ఞాత్వాగిరింద్రం మేనకాతదా॥ ప్రోవాచతనయాం పశ్య రాజ

నాశితవలోచనాం॥ అనయోస్తపసా జాతాం స్వభూతహితాయచ॥ తతస్సాసినిరీత్యైవాం
జ్ఞాత్వా తాం జగదంబికాం॥ ప్రణమ్య శిరసా భూమా కృతాంజలి పుటస్థితః॥ పోనాచ
వచనం దేవీ భక్తిగద్గదయాగిరా॥ హిమాలయ ఉవాచ॥ కాత్వం మాత ర్విశాలాక్షీ
చిత్రరూపా సులక్ష్మణా॥ నభానే త్వమహం వత్సే యథావత్కృత్యం నయస్వనూ॥ దేవ్య వా
చ॥ బాసిహి మాం పరాంశక్తిం మహేశ్వరకృతాశ్రయాం శాశ్వతైశ్వర్య విజ్ఞానమూ
ర్తిం సర్వప్రవర్తికాం॥ సృష్టిస్థితి వినాశానాం విధాత్రీం జగదంబికాం అహం సర్వాంతర
స్థాచ సుసారాణాన తాదిశీ॥ నిత్యానందమయీ నిత్యాబ్రహ్మరూపా స్వయంబితీ॥ య
వయో స్తపసాతుష్టా పుత్రీభావేన నీలయా॥ జాతా తవగృహే తాత బహుభాగ్య వశా
త్తన॥ హిమాలయ ఉవాచ॥ మాతస్త్వం కృపయాగృహే మమసుతా జాతాసి నిత్యాపి య
త్॥ భాగ్యంమే బహుజన్మ జన్మజనితం తేనైవ మన్యేమహత్॥ దృష్టామూర్తి రియంపరాత్మ
రతరామూర్తితవాన్యామపి॥ మాహేశీం ప్రతిదర్శయాశు కృపయా విశ్వేశి తుభ్యం న
మః॥౨॥ దేవ్యవాచ॥ దదామిచతుస్తే దివ్యం పశ్యమేహప మైశ్వరం॥ ఛింధి హృత్సంశ
యంవిద్ధిసర్వ దేవమయీం హిః॥

దేవ్యా హిమవతో బహురూప ప్రదశఃసం.

శ్రీ మహాదేవ ఉవాచ॥ ఇత్యుక్త్వా తం గిరిశ్రేష్ఠం దత్వా విజ్ఞాన ముత్తమం॥ స్వరూ
పం దర్శయామాస దివ్య మాహేశ్వరం సదా॥ శశికోటి ప్రభా చారుచ దౌర్ధ్ర కృప
శేఖరం॥ త్రిహులకరహస్తంచ జటామండిత మస్తకం॥ భయానకం ఘోరహాసం కాశా
నూనమప్రభం॥ పంచ వక్త్రం త్రినేత్రం చ నాగ యజ్ఞోపవీతం॥ ద్విపచక్రాంబర భరం
నాగేంద్ర కృతభూషణం॥ ఏవం విలోక్య తద్రూపం విస్మితో హిమవాన్మనః॥ పోనాచ
వచనం మాతాహవమస్యత్॥ ప్రదర్శయా తతస్సం హృశ్య తద్రూపం దర్శయామాస తత్త్వ
ణాత్॥ రూపమస్యం ముపిశ్రేష్ఠ విశ్వరూపా సనాతనీ॥ శంఖచక్రగదా పద్మహస్తం నేత్ర
త్రయోజ్వలం॥ దివ్యమాల్యాంబరభరం దివ్య గంధాను లేపనం॥ యోగీంద్ర బృందనం
వంద్య సుచారు చరణాంబుజం॥ సర్వతః పాణిపాదంచ సర్వతోక్షి శిరోముఖం॥ దృష్ట్వా త
దేతత్పరమం రూపం స హిమవాన్ పునః॥ ప్రణమ్య తనయాం పోనాచిస్సయోత్కుల్లమా
ననః॥ హిమవానువాచ॥ మాత స్త్వేదంశరమం రూపమైశ్వర ముత్తమం॥౩॥
విస్మితోస్సిసమాలోక్య హవమస్యత్ప్రేదర్శయ॥ తం యస్యసహ్యాశోచ్యోహి భస్యశ్చ పరమ
శ్వరి॥ అనుగృహ్ణీష్వ మాతర్నాం కృపయాత్వాం నమోనమః॥ శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ ఇ
త్యుక్త్వాసా తదాపిత్రా శైలరాజేన పార్షణీ॥ తద్రూపమపిసంహృశ్య దివ్యరూపం సమాద
దే॥ నీలోత్పలదలశ్యామం వనమాలా విభూషితం॥ ద్వినేత్రం ద్విభుజం రక్త పుకేరుహ ప
దాంబుజం॥ ఈషత్సహస్రదనం దివ్యలక్ష్మణ లక్ష్మితం॥ చందనోక్షితసర్వాంగం రత్నభూ
షణభూషితం॥ ఏవం విలోక్య తద్రూపం శైలానా మధిప సతః॥ కృతాంజలి పుటస్థితా

సాహాయధామహదేవ సహితాయామివైప్రభో॥ తథాకమండలాణేషిస్థితాహం పశ్యమాం
విధే॥ శ్రీమహదేవ ఉవాచ॥ తతఃకమండలా బ్రహ్మపశ్చాత్తాం చారరూపిణీం॥ స్థితా
మంశేన త్రైలోక్యపావనీం శివగేహినీం॥ మహేశస్తాం ప్రకృప్యైవతతః ప్రాయాన్మహామ
తే॥ కైలాసం సుప్రసన్నాత్మానమస్తైః ప్రమదైవృతః॥ స్థితాకమండలా యాతునైవద్రవమ
యంహరిం॥ పాప్య ద్రవమయూభూత్వా వసుధామపిచాగమత్ ॥ స్వగ్రేరమ్యనదీరూపా సము
పాగత్యభూతలం ఉద్ధృత్యసాగరం వంశం పాప్యసాగరమంబుధిం॥ పాతాలం ప్రాపలోకా
నాంపరితాణాయనారదా ఏవంహిమగిరేః పుత్రీభూత్వాంశేన సతీమునే॥ పతిమాప మహా
దేవం ప్రసన్నా జగదంబికా॥ అపరాపి మునిశ్రేష్ఠతతస్తస్య సుతాస్వయం॥ సంభూయాపిచ
పూర్ణైవ పతిమాపచ తం హరం॥౪౦॥ ఇతిశ్రీమహాభాగవతే మహాపురాణే గంగోద్వహ
నంనామ చతుర్దశోధ్యాయః॥

అ ధ ప చ ద శోఽ ధ్యాయః॥

నారద ఉవాచ॥ బూహిదేవ మహేశాన యథాసా పరమేశ్వరీ॥ బభూవ మేనకా
గర్భే పూర్ణాభావేన పార్వతీ॥ శ్రుతం బహు పురాణేషు జ్ఞాయతేపిచ యద్యపి భిన్నక
ర్మాదికం తస్యా స్తథాపిపరమేశ్వర॥ శ్రోతుం సమిప్యతే త్వత్తో యతస్త్వం వేత్సితత్త్వతః॥
తద్వదస్య మహాదేవ విస్తరేణ మహామతే॥ శ్రీమహదేవ ఉవాచ॥

మేనకాహిమవతోః పార్వతీజననం.

త్రైలోక్యజననీ దుర్గా బ్రహ్మహూపా సనాతనీ॥ పార్థితా గిరిరాజేన తత్పత్న్యా మేనయా
పిచ॥ మహాగ్ర తపసా పుత్రీభావేన మునిపుంగవ॥ పార్థితాచ మహేశేన సతీవిరహాదుః
ఖనా॥ ప్రయయా మేనకాగర్భేపూర్ణాబ్రహ్మమయీ స్వయం॥ తతశ్శుభదినే మేనా రా
జీవ సదృశాననాం॥ సుషువే తనయాం దేవీం సుప్రభాం జగదంబికాం॥ తతోభవత్పుష్పవృ
ష్టిస్సర్వతో మునిసత్తమ॥ పుష్పగంధో వవోవాముః ప్రసన్నాశ్చ దిశోదశ॥ అథాద్విరా
జశ్శ్చుత్వాతు పుత్రీం జాతాం శుభాననాం॥ తరుణాదిత్య కోట్యాభాం త్రినేత్రాం దివ్యరూ
పిణీం అష్టహస్తాం విశాలాక్షీం చంద్రార్ధకృతశేఖరాం॥ మేనేతాం ప్రకృతిం సూక్ష్మా
మాద్యాం జాతాం స్వలీలయా॥ తదా హృష్టమనాభూత్వా విప్రేభ్యః ప్రదదౌబహు॥౪౧॥
ధనం వానాంసచ మునే గ్రామా గాక్షసహస్రశః॥ ద్రష్టుం ప్రతియయాచాశు బంధుభిః
ఫరివారితః॥ తతస్త మాగతం జ్ఞాత్వాగిరింద్రం మేనకాతదా॥ ప్రోవాచతనయాం పశ్య రాజ

నాశితవలోచనాం॥ ౪౪నయోస్తపసా జాతాం సర్వభూతహితాయచ॥ తతస్సాపినిరీక్ష్యవాం
జ్ఞాత్వా తాం జగదంబికాం॥ ప్రణమ్య శిరసా భూమా కృతాంజలి పుటస్థితః॥ పోవాచ
వచనం దేవీ భక్తిగద్గదయాగిరా॥ హిమాలయ ఉవాచ॥ కాత్వం మాత ర్విశాలాక్షీ
చిత్రరూపా సులక్ష్మణా॥ నభానే త్వమహం వశ్యేయభావత్యై ధయస్యమాం॥ దేవ్య వా
చ॥ బాసిహి మాం పరాంశక్తిం మహేశ్వరకృతాశ్రయాం శాశ్వతైశ్వర్య విజ్ఞానమూ
ర్తిం సర్వప్రవర్తికాం॥ సృష్టిస్థితి వినాశానాం విధాత్రీం జగదంబికాం అహం సర్వాంతర
స్థాచ సంసారాణాన తాదిణీ॥ నిత్యానందమయీ నిత్యాబ్రహ్మరూపా స్వయంపిత॥ య
వయో స్తపసాతుష్టా పుత్రీభావేన తీలయా॥ జాతా తవగృహే తాత బహుభాగ్య వశా
త్తన॥ హిమాలయ ఉవాచ॥ మాతస్త్వం కృపయాగృహే మమసుతా జాతాసి నిత్యాపి య
తే॥ భాగ్యంమే బహుజన్మ జన్మజనితం తేనైవ మన్యేమహతే॥ దృష్టామూర్తి రియంపరాశ్చ
రతరామూర్తింశవాన్యామపి మాహేశీం ప్రతిదర్శయాశు కృపయా విశ్వేని తుభ్యం న
మః॥౨౦॥ దేవ్యవాచ॥ దదామిచతుస్తే దివ్యం పశ్యమేహుప మైశ్వరం॥ ఛింధి హృత్సంశ
యంవిద్ధిసర్వ దేవమయీం పితః॥

దేవ్యా హిమవతో బహురూప ప్రదశకనం.

శ్రీ మహాదేవ ఉవాచ॥ ఇత్యుక్త్వా తం గిరిశ్రేష్ఠం దత్వా విజ్ఞాన ముత్తమమ్॥ స్వరూ
పం దర్శయామాస దివ్యం మాహేశ్వరం శదా॥ శశికోటి ప్రభా చారుచ ద్వాగ్ధ కృప
శేఖరం॥ త్రికూలకరహస్తంచ జహముపిత మస్తకం॥ భయానకం ఘోరరూపం కాళా
నూసమప్రభం॥ పంచ వక్త్రం త్రినేత్రం చ నాగ యజ్ఞోపవీతచ॥ ద్విపచక్లాంబర ధరం
నాగేంద్ర కృతభూషణం॥ ఏవం విలోక్య తద్రూపం విస్మితో హిమవాన్మనః॥ పోనాచ
వచనం మాతాహుపమన్యత్॥ ప్రదర్శయా తతస్సం హృశ్య తద్రూపం దర్శయామాస తత్త్వ
ణాత్॥ రూపమన్యం మునిశ్రేష్ఠ విశ్వరూపా సనాతనీ శంఖచక్రగదా పద్మహస్తం నేత్ర
త్రయోజ్వలం॥ దివ్యమాల్యాంబరధరం దివ్య గంధాను లేపనం॥ యోగీంద్ర బృందనం
వంద్య సుచారు చరణాంబుజం॥ సర్వతః పాణిపాదంచ నర్వతోక్షి శిరోముఖం॥ దృష్త్వా త
దేతత్పరమం రూపం స హిమవాన్ పునః॥ ప్రణమ్య తనయాం పోహవిస్మయోత్పల్లమా
నసః॥ హిమవానువాచ॥ మాత స్త్వేదంపరమం రూపమైశ్వర ముత్తమమ్॥౨౧॥
విస్మితోస్థిసమాలోక్య హుపమన్యత్ప్రేదర్శయ॥ తం యస్యసహ్యాశోచ్యోహి ధన్యశ్చ పరమే
శ్వరి॥ అనుగృహ్నిష్య మాతర్క్లాం కృపయాత్వాం నమోనమః॥ శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ ఇ
త్యుక్త్వాసా తదాప్రితా శైలరాజేనపార్వతీ॥ తద్రూపమపిసంహృశ్య దివ్యరూపం సమాద
దే॥ నిలోత్పలదలశ్యామం వనమాలా విభూషితం॥ ద్వినేత్రం ద్విభుజం రక్త పంకేరుహ ప
దాంబుజం॥ ఈషత్సహస్రపదనం దివ్యలతాం లక్ష్మితం॥ చందనోక్షితసర్లాంగం॥ రత్న భూ
షణభూషితం॥ ఏవం విలోక్య తద్రూపం శైలానా మధిప సతః॥ కృతాంజలి పుటస్థితా

హాపేక్షాణ మహతా యుతః స్తోత్రేణానేన తాం దేవీం తుష్టావ పరమేశ్వరీం॥

— హిమనత్కృతజగదంబికాస్తుతిః —

హిమాలయ ఉవాచ॥ మాతస్సర్వమయి ప్రసీదపరమే విశ్వేశి విశ్వాశ్రయే త్వం సర్వం నహికించితస్తిభువనే నస్తుత్పదస్యచ్ఛివే త్వం విష్ణుర్నిశ స్త్వమేవ నితరాం ధాతానిశక్తిపరా కిం మర్త్యం చరితం త్వచింత్యచరితే బ్రహ్మాద్యగమ్యం మయా॥ త్వం స్వాహాఖిల దేవతృప్తిజనికా తద్వత్ప్రత్యాణాయసి తృప్తేహేతురసి స్వభాత్వమేన జనసి త్వం దేవదేవాంబికా హన్యం కన్యమసిత్వమేన నియమోయజ్ఞస్తథాదక్షిణా త్వం స్వర్గాదిఫలం సమస్తఫలదే విశ్వేశి తుభ్యం నమః॥ యాపం సూక్ష్మతమం పరాత్పరతరం యద్యోగినో విద్యయాశుద్ధం బ్రహ్మమయం విదంతి పరయామాతస్సుగుప్తంతవాచాం దుర్విషయం మనోతిగమసి త్రైలోక్య బీజం శివే భక్త్యాహం ప్రణమామి దేవి పరదే విశ్వేశ్వరి త్రాహిమాం॥ ఉద్యత్సూర్యసహస్రభాం మమగృహే జాతాం స్వయంలీలయా దేవీ మష్టభుజాం విశాలనయనాంబాలేందుమాళిం శుభాం ఉద్యత్కోటి శశాంకకాంతి మమలాం బాలాంత్రినేత్రాం శివాం భక్త్యాహం ప్రణమామి విశ్వజననీం దేవి ప్రసీదాంబికే॥౪॥

యాపంతే రతాద్రి సన్నిభమలం నాగేంద్రభూషోజ్వలం ఘోరం పంచముఖాంబుజం త్రినయనైశేకమై స్సముద్భాసితం॥ చంద్రాంధ్రాంకితమస్తకం ధృతజటాజూటం శరణ్యేశివే భక్త్యాహం ప్రణమామి విశ్వజనని త్వంమే ప్రసీదాంబికే॥ యాపం శారదచంద్రకోటిసదృశం దివ్యాంబరం శోభనం దివ్యైరాధరణైవిరాత మలం కాంత్యా జగన్మోహనం దివ్యై గాహుచతుష్టయై ర్యుతమహం వందే శివే భక్తితః పాదాబ్జం జనసి ప్రసీద నిఖిలబ్రహ్మదేవస్తుతే॥ యాపంతే నవనీరదద్యుతి రుచింస్ఫుల్లాబ్జనేత్రోజ్వలం కాంత్యా విశ్వవిమోహనంస్థితముఖం రత్నాంగదై భూషితం విభ్రాజన్వన మాలయాపిలసితోరస్కం జగత్కారిణీభక్త్యాహం ప్రణతోస్మి దేవి కృపయా దుగ్ధేప్రసీదాంబికే॥ మాతఃకః పరివశేతుం తవగుణః సూచంచవిశ్వాత్మకం శక్తోదేవిజగత్ప్రయే బహుయుగై దేవో ధనామానుషభక్తిం స్వల్పమతీ బ్రహ్మీ కరుణాంకృత్యాస్వకీయైర్గుణైర్నోమాం మోహయ మాయయా పరమయా విశ్వేశి తుభ్యం నమః॥ అద్యమేసఫలం జన్మకృపశ్చ సఫలంమమ॥ యత్త్వం త్రిజగతాం మాతామత్పుత్రీత్వ ముపాగతా॥ ధన్యోహం కృతకృత్యశ్చ మాతస్త్వం నిజలీలయా నిత్యాపిమద్గృహే జాతాపుత్రీభావేననైయతః॥ కింబ్రూమా మేనకాయాశ్చ భాగ్యం జన్మశతాజ్జితం॥ యతస్త్రిజగతాం మాతూ రపిమాతాభవత్తవ॥ శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ ఏవంగిం ద్రతనయా గిరిరాజేన సంస్తుతా బభూవసహసా చారురూపిణీ ఘోర్వవస్సునే॥ మేనకాపి విలోక్యైవం విస్మితా భక్తిసంయుతా జ్ఞాత్వాబ్రహ్మమయీం పుత్రీం ప్రాప్తాగద్గదయాగిరా॥ మాత స్తుతిం నజానామి భక్తిం తే జగదంబికే తథాన్యహ మనుగ్రాహ్య త్వయా నిజగుణేనహి॥౫॥

త్వయా జగదీదం సర్వం సూయతే జగదాభిశే॥ త్వం మమోదర సంభూతేతితు లోకవిడంబ
సం॥ దేవున వాచ॥ శుభాశుభానాం ఫలదా కర్మణాం మాతరస్యహం॥ యాదృశం
యస్యకర్మాస్తి తస్మైతాదృక్ఫల ప్రదా॥ త్వయా మాత స్తథా పితౌ కన్యనేనారాధితా స్యస్య
హం॥ సుహృగ్రతఃసా పుత్రం లబ్ధం మాం పరమేశ్వరీం॥ యదయో స్తపస స్తస్యఫలధా
నాయ శ్రీలయా॥ నిత్యా లబ్ధవతీ జన్మ నిర్భేతన హిమూలయాత్॥ శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥
తతోగిరింద్ర స్తాం దేవీం ప్రణిపత్య పుత్ర పుత్రాః॥ పతచ్ఛ బ్రహ్మవిజ్ఞానం ప్రాంజలి ర్మనీస
త్తమ॥ హిమవాను వాచ॥ మాత స్త్వం బహుభాగ్యేన మమజాతాసి కన్యకా॥ బ్రహ్మ
దైర్ఘ్యదుర్లభా యోగిమగ్గమ్యా నిజీకయా॥ అహం తన పదాంభోజం ప్రపన్నోస్మి మ
హేశ్వరీ॥ యథాంజసా తరిష్యామి సంసారాపానవానిధి॥ తథా మహాభా మాత ర్మాం బ్రహ్మ
విజ్ఞాన ముత్తమం॥ శ్రీచార్వత్య వాచ॥

— దేవ్యా హిమాలయస్య జ్ఞానోపదేశ కథనం —

శ్రీ భాగవతగీతాప్రారంభః.

శృణుతాత ప్రవక్ష్యామి యోగసారం మహామణే॥ యస్య విజ్ఞానమాత్రేణ దేహీ
బ్రహ్మమయో భవేత్॥ గృహీత్వా మమమంత్రాః సద్గురో స్సుసమాహితః॥ కాయేన
మనసా వాచా మామేవమ సమాశ్రయేత్॥ మచ్చిత్త మగ్రతఃప్రాణో మన్నామజనతప్స
రః॥ మత్ప్రసంగో మదాలాపో మద్గుణ శ్రవణోరతః॥ భవేత్ శుముఖూదాశేంద్ర మయి
భక్తిపరాయణః॥ మదర్పా ప్రతిసంసక్తమానస స్సాసకోత్తమః॥ పూజా యజ్ఞాది కంకు
ర్యాద్యథా విధివిధానతః॥ శ్రుతిస్మృత్యుచితై స్సమ్యక్ కర్వనర్హైమవర్జితైః॥ సర్వయజ్ఞత
పోదావై గామేవహి సమర్పయేత్॥ జ్ఞానా త్సంజాయతేముక్తిభాక్తిజ్ఞానస్య కారణం॥
ధర్మాత్సంజాయతే భక్తిభాక్త్యయజ్ఞాచో మతః॥ తస్మా స్మముఖుర్ధర్మార్థం మమేవం యా
జమాశ్రయేత్॥ సర్వాకారాహం మేవై కాసన్నిధానందవిగ్రహం॥ మదంశేన పరిచ్ఛిన్నా దే
వాస్సయ్యైకాకసః పితృః॥ తస్మాన్గామేన విధ్యుక్తై స్సకలైశేవ కర్మభిః॥ విభావ్య ప్రయతేద్భక్త్యా
నాన్యథా భావయేత్సుధీః॥ ఏవం విధ్యుక్తర్మాణి కృత్వాసిర్మలమానసః॥ ఆత్మజ్ఞానే సము
ద్యుక్తోముముక్షు స్సతతం భవేత్॥ ఘృణాం విరత్య సర్వత్ర పుత్రమిత్రాపి కేష్యపి వేదాం
తాదృశశాస్త్రీషు సంనివిష్టమనాభవేత్॥ కామాదికం త్యజేత్సర్వం హింసాంచాపి వివర్జ
యేత్॥ ఏవంకృతవతాం విద్యాబామతే నాత్రసంశయః॥ తయైవాత్మా మహారాజ ప్రత్యక్ష.
మనుభూయతేతదైనజాయతే ముక్తిస్సత్యం సత్యం బ్రవీమితే॥ కిం త్యేతద్దుర్లభం కాత
నుద్భుక్త విముఖాత్మనాం॥ తస్మాద్భక్తిః పరాకార్యా మయియత్నా న్ముముక్షుభిః॥ త్వమపే

వం మహారాజ మయోక్తం కురు సర్వథా సుసారదుఃఖై రభిలై బాధ్యసే నకదాచన॥౭౨॥
ఇతి శ్రీమహాభాగవతే మహాపురాణే శ్రీభగవదగీతాసూపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం యో
గశాస్త్రే కర్మయోగ ప్రతిపాదనంనామ ఐంచదశోధ్యాయః॥ శ్రీభగవదగీతోపనిషత్సు
ప్రథమోఽధ్యాయః॥

అథ హాడశోఽధ్యాయః॥

శ్రీభగవదగీతాసూప్తియోఽధ్యాయః

హిమవానువాచ॥ విద్యావా దృశీమాతయః-తో ముక్తిః ప్రజాయతే ఆత్మా
వాకిం స్వరూపశ్చ తస్మై బూహిమహేశ్వరి॥ శ్రీపార్వత్యువాచ॥
శృణుతాతప్రవత్సామియా సుసారవివర్తికా విద్యా తస్మాత్స్వరూపం ఘే సంక్షేపేణ మహా
మతే॥ బుద్ధిపాణ మనోదేహ హంకృతీంద్రియతః పృథక్ అద్వితయశ్చిదాత్మాహంకుఢవతే
తి నిశ్చితం సంవేత్తియేన జ్ఞానేనవిద్యా తద్జ్ఞానముచ్యతే ఆత్మానిరామయశ్చుద్ధో జన్మనా
శాదివర్జితః॥ బుధ్యాద్యుపాధిరహిత శ్చిదానందాత్మకో మతః॥ అనంగస్సుప్రభః పూర్ణా
శుద్ధ జ్ఞానాదిలక్షణః॥ ఏకవద్యతీయశ్చ స్వదేహగతః సరః స్వప్రకాశేనదేహదీ-
భాసయన్ స్వయమాస్థితః॥ ఇత్యాత్మనస్వరూపంతు గిరిరాజ మయోదితం ఏవం విచిం
తయేన్నిత్య మాత్మానం సుసమాహితః॥ అనాత్మచిశరీరాదా వాత్మబుద్ధిం నివర్ణయేత్॥
రాగద్వేషాది దోషాణాం హేతుభూతాహి సాయతః॥ రాగద్వేషాదిదోషేభ్యస్సదోషం కర్మ
సంభవేత్॥ తతఃపున స్సంసృతిశ్చ తస్మాత్తాం పరివర్ణయేత్॥ హిమాలయ ఉవాచ॥ ఏ
శుభాదృష్టజనకా రాగద్వేషాదయశ్చివే కథం జనైః పరిత్యాజ్యాస్తస్మైత్వం వక్తుమహా
సి॥౧౦॥ కుర్వంతియేఽపకారాణికథం తా సహతేజనః॥ తేషు రాగశ్చ విద్వేషః కథంవా
నభవేద్వద॥ శ్రీపార్వత్యువాచ॥ అపకారః కృతః కస్యతదేవాశు విచారయేత్॥ వి
చార్యమాణే తస్మింశ్చ ద్వేష ఏవ నజాయతే॥ పంచభూతాత్మకో దేహోముక్తజీవో జడ
స్వయం॥ వహ్ని గాదహ్యతేవాపి శివాదైభకత్యజేపివా॥ తథాపియో నజనాతి కో
పకారోస్తితస్యై॥ ఆత్మాకుఢస్వయం పూర్ణా సచ్చిదానందవిగ్రహః॥ నజాయతే న
మ్రియతే నిరోధో నచదుఃఖభాక్॥ పిచ్చిద్యమానే దేహేఽపి నాపకారోస్య జాయతే॥

యథాగృహం తిరిస్థస్య నభిసా కాపి న తీర్తిః | గృహేషు దివ్యామానైః | గిరిరాజ తత్తేవహి |
హంతాచే స్తస్య తేహంతే - హంతశ్చే స్తస్య తే హంతః | తాన్తృభౌ భ్రాతృహృదయా నాయం
హంతి హమాస్య తే | స్వస్వరూపం విద్వైత్వేనా ద్వేషం శ్యత్వై సుఖభవత్ | ద్వేషమూర్ణా
మనస్తాపో ద్వేష త్సంసారబంధనః | మోక్షవిఘ్నకరో ద్వేష స్త్రయశ్చా త్పరివర్జయేత్ ||
హిమాలయ ఉవాచ || దేహస్యాపి నచేద్దేవి నశినస్య పరాత్మనః | అపకాగో త్రవిద్యేతనై
తౌదుఃఖస్య భాగినా | తత్కస్య జాయతేదుఃఖః | య త్సాక్షా దనుభూయతే || ౨౦ || అ
న్యోవాకోస్తి తేహే స్తీన్ దుఃఖభాగ్మామహేశ్వర | ఏతస్మై బ్రూహి తత్త్వేన మయితే యద్య
నుగ్రహః || శ్రీపార్వత్యువాచ || వైవమాఖంహి దేహస్య నాత్మనోపి పరాత్మనః | తథాపి
శిఖానితేహి మోహితో మనుమాయయా | సుఖ్యమా దుఃఖ్యహంచాపి స్వయమే వాభి
మన్యతే | అనాద్యవిద్యా సామాయా జగన్మహానరూపిణీ | హతమాత్మహి సంబంధస్తయా
సంజాయతేపితః | స సావోహయతే యేన రాగద్వేషాని సంకులః | అన్యస్య లింగంతుమనః
పరిగృహ్య మహామతే | తత్కృతాన్ సంజషన్ కామాన్ సంసారే నర్తతేనశః | విశు
ద్ధ స్ఫుటికోచుద్య ద్రక్తిపుష్ప సమీపతః | తద్దద్వర్ణయతో భాతి నస్తుతా నాస్తిరంజనా |
బుద్ధింద్రియాని సామీప్యా దాత్మనోపి తథాగతిః | మనోబుద్ధి రహంకారో శినస్య సహ
కారిణః స్వకర్మ నశతస్తాత ఫలభోక్తారి ఏవతే || సర్వం వైషమ్యకారణం సుఖంవా దుఃఖమే
వనా | తపన భంజితేనాత్మా నితేహ ప్రభురవ్యయః | సృష్టికాచే పునః పూర్వవాసనా
మానసైస్సహ | జాయతే శివసంహి భిమత్యా భూతసంప్లవః | తస్మాద్భూతవిచారేణ త్వ
త్తమోహాగో విచక్షణః || ౨౧ || సుఖభవేష్టహారాజ ఇష్టానిష్టాపపత్తిషు | దేహమూర్ణా మన
స్తాపో దేహస్సంసారకారణం | దేహా కర్తృసముత్పన్నః కర్తృచ ద్వివిధంమతః | నాపంపుణ్యం
చ రాజేంద్ర తయో రంజానుసారతః | కేహపస్సుఖదుఃఖంస్యా దిలంఘ్యం నిహంత్రినత్ |
స్వగ్రాదికామః కృత్వాపి పుణ్యం కర్తృవిధానతః | ప్రాప్య స్వగ్గిం పతత్యాసు భూయః కర్త
ప్రచోదితః | తస్మాత్సత్సంగిణిం కృత్వా విద్యాభ్యాసపరాయణః || విముక్తిదేహః పరమః సు
ఖమిచ్ఛే ద్విచక్షణః || ౨౨ || ఇతి శ్రీమహాభాగవతే మహాపురాణే శ్రీభగవదగీతా సూచని
షత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం యోగశాస్త్రే శివస్వరూపనిరూపణం నామ షోడశోధ్యాయః |
శ్రీభగవదగీతోపనిషత్సు ద్వితీయోధ్యాయః ||

అ ద్వి సప్త ద్వి తో థ్యా యః ||

హిమాలయ ఉవాచ || దుఃఖస్య కారణం దేహః పంచభూతాత్మకశ్చివే | యత్సత్
ద్వికహే దేహే నదుఃఖైః పరిభూయతే | సోయం సంజాయతేమాతః కథం దేహో మహేశ్వ

౧। క్షీణపుణ్యః కథంజీవో జాయతేచ పునభువి। తద్బ్రూహి విస్తరేణాశు యదితే మయ్య
 నుగ్రహః॥ శ్రీ సార్వత్వవాచ॥ క్షీణిజలం తథాతేజో వాయురాకాశ ఏవచ॥ ఏతైః
 పంచభిరారభ్యో దేహలోఽయం పాంచభౌతికః॥ ప్రధానం పృథివీ తత్ర శేషాణాం సహకారి
 తా॥ ఉక్తశ్చతుర్విధస్సాయంగిరిరాజ నిబోధమే॥ అండజస్వేదజత్వైవ్రాద్భిజ్జత్వైవ జరాయు
 జః॥ అండజః పక్షీసర్పద్యా స్వేదజా మశకాదయః॥ పృథ్వీ గుల్మ ప్రభృతయ శ్చోచ్చిద్భి
 జ్జాహి విచేతనాః॥ జరాయుజా మహారాజ మానుషాః పశవస్తథా॥ శుక్ర శోణితసం
 భూతో దేహో జ్ఞేయో జరాయుజః॥ భూయ స్సత్రివిధో జ్ఞేయః పుస్త్రీక్షీబవిభేదతః॥
 శుక్లాధిక్యేన పురుషో భవే త్పృథ్వీధరాధిప॥ రక్తాధిక్యా ద్భవేన్నారీ తయోస్సామ్యే
 నపుంసకః॥ స్వకర్మ వశతో జీవో నీహర కలయా యతః॥ పతిత్వాధరణీపుష్పే న్నిహి
 మధ్యగతుో భవేత్॥ స్థిత్యా తత్ర చిరంభోజ్యం భుజ్యతే పురుషే స్తతః॥ ౧౦॥ తతః
 పృవిప్త్యం తదోభ్యం పుంసో నేహప్రజాయతే॥ రేతస్తేన సజీవ్రాపి భవేదేహోగత స్త
 దా॥ తత్ర స్త్రియాభియోగేన ఋతుకాలే మహామతే॥ రేతసా సహితస్సాపి మాతృగర్భం
 ప్రయాతిహి॥ ఋతుస్నాతా భవేన్నారీ చతుర్థే హని తద్దినాత్॥ ఆహుడశ దినాద్రాజ
 నృతుకాల ఉదీరితః॥ జాయతేచ పుమాం స్తత్ర యుక్తకే దివసే పితః॥ అయుక్తే దివసేనా
 రీ జాయతే పురుషమృతం॥ ఋతుస్నాతాతు కామార్తా ముఖం యస్య సమీక్షతే॥ తదా
 క్రిత్రిస్సంతతి స్సస్య తత్పశ్యే ద్భర్తృరాసనం॥ తద్రేతోయోనిరక్తేన యుక్తం భూత్వా మహా
 మతే॥ దినేనైకేన కలలం జరాయుపరివేష్టితం॥ భూత్వా పంచదినేనైవ బుద్బుదాకార
 తా మియాత్॥ యాతు చర్మావృతి స్సూక్ష్మా జరాయు స్సా నిగద్యతే॥ శుక్రశోణిత
 యోయోగస్తస్మిన్ సంజాయతే యతః॥ తత్ర గర్భేభవేద్యస్మా త్తేన హోక్తో జరాయు
 జః॥ తతస్తత్సప్తరాత్రేణ మాంసపేశీత్వ మాపుయ్యాత్॥ పక్షమాత్రేణ సాపేశీ తచ్ఛోణి
 తపరిప్లుతా॥ తతశ్చాంకుర ఉత్పన్నః పంచ వింశతి రాత్రిమం॥ స్కంధ స్త్రీవాశిరః పృష్ఠా
 దరాణిచ మహామతే॥ ౨౦॥ పంచధాంగాని జాయంతే ఏవంమాసేనచ కృమాత్॥ ద్వితి
 యే మాసి జాయంతే పాశిపాదాదయ స్తథా॥ అంగానాం సంధయ స్సర్వే తృతీయే
 సంభవంతిహి॥ అంగుల్యశ్చాపి జాయంతే చతుర్థే మాసిసర్వతః॥ అభివ్యక్తిశ్చ జీవస్య తస్మి
 న్నేవహి జాయతే॥ పాయుర్మేఘ ముపస్థంచ కర్ణభిద్రద్వయంతథా॥ జాయతే మాసి ష
 ష్ఠేతు నాభిశ్చాపి భవే స్పృణా॥ సప్తమే కేశ గోచూద్యా జాయంతేచ తథాప్తమే॥
 విభక్తావయవత్వంచ జాయతే గర్భమధ్యతః॥ విహాయ శ్మశుదంతాదీన్ జన్మాంతర సము
 ద్భవాః॥ సమస్తావయవా ఏవం జాయంతే కృమతః పితః॥ సప్తమే మాసి జీవస్తు చైతన్యం
 సర్వశో లభేత్॥ మాతృభుక్త్యనుసారేణ వర్ధతే జఠరేస్థితః॥ పాప్యాపి యాతనాం ఘో
 రాం సమియేత స్వకర్మతః॥ స్పృత్వా పాక్తనదేహోద్ధకర్మాణి బహుదుఃఖతః॥ మనపా
 వచనబ్రూతే చిచార్య స్వయమేవహి॥ ఏవందుఃఖ ఘనుప్రాప్య భూయో జన్మ లభ్యతే॥

క్షితౌ! అన్యాయే నార్జయకవిత్తం కుటుంబభరిణాదృతః! నారాధితో భగవతీం దుర్గాం చ
 గృతిహరిణీం! యద్యస్తా నిష్కృతి ర్దేస్యా ద్గిర్భద్రాః తదా పునః! విషయా న్నానుసేవిష్యే
 వినాదుర్గా మహేశ్వరీం! నిత్యాంజామేవ భక్త్యామా పూజయే యతమానసః! వృథా పు
 త్రకళతా)దివాసనాసతోఽసకృత్! నిష్ప్రసంసార మనా! కృతవాన్నాత్మనో హితం॥ త
 స్యేదానీం ఫలం భుంక్తే గర్భదూఖః దురాసదః! లెన్న భూయః కరిష్యామి నృథాసంసార సేవ
 నం॥ ఇత్యేవం బహు భాదూఖ మచభూయస్యకర్మతః! అస్థియంత్ర వినిష్ఠిష్టః పతితఃకుక్షివ
 ర్త్తనా॥ సూజీవాతవశా ధ్వోరసృకాదివ పాతకీమేదోస్పక్ష్మిత సర్వాఙ్ జరాయుపరిసం
 వృతః! తతో మన్మాయయాముగ్ధ స్తాని దూఖాని పిన్మృతః! అంకించితకరతాం ప్రాప్యమాం
 సపిండగివాస్థితః! సుషుమ్నా పిహితానాడీశ్వక్మకాయావదేవహి! సువ్యక్తం చచనంతావద్వ
 క్తం జాలోన శక్యతే॥ నగంతుమపి శక్నోతి బ.ధుభిః పరిరక్త్యతే! శ్వమాజ్జారాది దం
 స్త్రీభ్యోద్వృష్టః కాలవశా త్రతః! యథేష్టం భాషతేవాక్యం గచ్ఛన్తి-మహిదూరతః! తతశ్చయా
 వనోద్రిక్తః కామకో)ధాసంయుతః! కురుతే వివిధంకర్మ పాపపుణ్యాత్మకంపితః! కురుతే కర్మ
 తంత్రాణి దేహభాగార్థమేవహి॥రం॥ సదేహపురుషాద్భిన్నః పురుషః కిం సమశ్నుతే! ప్ర
 తిక్షణం కురత్యాయు శ్చలత్పత్నాగ్రహోయవత్! స్వప్నోపమం మహారాజ సర్వం వైషయి
 కంసుఖం! తథాపి సభవేద్ధాని రతిమానస్య దేహినాం! నైతత్తద్విక్షతేదేహి మోహితో మ
 మమాయయా! వీక్ష్యతే కేవలం భోగా నశాశ్వతతరానిహ! అకస్మాద్దీనతేకాలః పూర్ణః
 చాయుషి భూధర! యథావ్యాలోంతిక ప్రాప్తం మంమాకం గ్రసతే క్షణాత్॥హహంత జన్మ
 తదపి సమ్మలం యాతమేవహి! ఏవంజన్మాంతరమపి విఫలం జాయతే తథా! నిష్ప్రతిరిద్యతే
 నైవవిషయాననుసేవినాం! తస్మాత్ జ్ఞానవిచారేణ త్యక్త్వా వైషయికం సుఖం! శాశ్వతైశ్వర్య
 మవిచ్ఛన్మదర్చనపరోధవేత్! తదైవజాయతే భక్తిగ్నయిబ్రహ్మణి నిశ్చలా! దేహాదిభ్యః
 పృథక్త్వేన సిద్ధిత్యాత్మాన. మాశ్మనా! దేహాదిమమతాం మిథ్యాజ్ఞానజాం పరిసృత్యజే
 త్॥రం॥ పితస్త్యం యచ సంసారదూఖాన్నివృత్తి మిచ్ఛసి! తథారాధయమాం భక్త్యా బ్ర
 హ్మదూపాం సమూహితః॥రం॥ ఇతి శ్రీమహాభాగవతే మహాపురాణే శ్రీభగవదగీతాసూప
 నిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం యోగ శాస్త్రే గర్భదూఖానివర్జనం నామసప్తదశోధ్యాయః॥ ఇ
 తి శ్రీభగవదగీతాసు ర్వతీయోధ్యాయః॥

అథాష్టాదశోధ్యాయః॥

— శ్రీభగవదగీతోపనిషత్సు చతుర్థోధ్యాయః —

హిమాలయ ఉవాచ॥ అనాశ్రితానాం త్వాందే ముక్తిశ్చేన్నేవవిద్యతే కిం

సమాశ్రయేత్త్వా తత్కృపయా బూహి మేతదా॥ సంధ్యాయ ద్విశం రూపం మాత
 స్తవముత్సుభిః శ్వయి భక్తిః పరా కార్యా దేహబంధవిముక్తయే॥ శ్రీపార్వ త్యువాచ॥ మ
 యమ్యాణం సహస్రేషు కశ్చి ద్యతతిసిద్ధయే॥ తేహమసిసహస్రేషు కోపిమాం వేత్తితత్త్వతః॥
 సూపంచ నిమగ్నం సూక్ష్మం వాచాతీతం సునిర్మలం నిర్గుణం పరమం జ్యోతి స్సర్వవ్యాప్యై
 కకారణం॥ నిర్వికల్పం నిరారంభం సచ్చిదానందవిగ్రహం॥ ధ్యాయం ముముత్సుభి స్తాతదేహ
 బంధవిముక్తయే॥ అహం సమస్తజగతాం ప్రసూశ్చ విలయస్యచక్రతీత పరతరం మత్తో హ్య
 స్యతీతి చిన్మ విద్య తే॥ సర్వభూతేషు జీవోహం తేజ స్తేజస్వినామహం॥ అహం మతిమతాం
 తాత సుమతిః పర్వతాధిపాపుధివ్యాం పుణ్యగంధోహం గసోపుశశినః ప్రభాతపస్వినాం త
 పశ్చాస్మి తేజశ్చాస్మి విభావసో॥ కామరాగాదిరహితం బలినాం బలమస్యహం॥ సర్వకర్మ
 సు రాజేంద్ర కర్మ పుణ్యాశ్మకం తథా॥ ఛందసా మస్మి గాయత్రీ జీవానాం ప్రణవోస్మ్య
 హం॥ ధర్మావిరుద్ధః కామోస్మి సర్వభూతేషు భూధరం॥ యేన మస్తేపి యేభావా స్సాత్వీకా
 రాజసాస్తథా॥ తామసా మత్తకత్పన్నా మదగీనాశ్చ తేమయి॥ నాహం తేహ మధీనాస్మి
 కదాచిత్పర్యతవః॥ ఏవం సర్వగతం సూప మన్వైశం పరమవ్యయం॥ నజానంతి మహా
 రాజ మోహితా మమమాయయా॥ యేభజంతిచ మాం భక్త్యా మాయామేనాం తరంతి
 తే॥ సృష్ట్యర్థ మాశ్మరూహం మయైవ స్వేచ్ఛయా పిత॥ కృతం ద్విధా నగత్రేష్ట స్త్రీపు
 మానతి భేదతః॥ శివః ప్రధానః పరమః శక్తిశ్చ పరమా శివా॥ శివశక్త్యాత్మకం బ్రహ్మ
 యోగిన స్తత్త్వదర్శనః॥ నదంతిమాం మహారాజ తతపవ పరాశ్చరం॥ సృజామి బ్రహ్మరూపే
 ణ జగదేచ్ఛరాచరం॥ సహారామి మహాగద్రూపేణాంజే నిజేచ్ఛయా॥ దుష్కృత శ
 మనార్థాయ విష్ణుః పరమపుంగవః॥ భూత్వా జగదిదం కృత్స్నం పాలయామి మహామణే॥
 అవతీర్ణ్య క్షితే భూయోభూయో రామా సూపవతః॥ నిహత్య దానవాన్ పృథ్వీం పాల
 యామి మహామణే॥ సూపం శక్త్యాత్మకం తాత ప్రధానం తత్రచ స్స్వతం॥ యత స్తయా
 వినా పుంసః కార్యం నేహ కిమాస్థితం॥ సూపాజ్యేతాని రాజేంద్ర తథా కాలాది కాని
 చ॥ ౨౦॥ స్థూలాని విద్ధి సూక్ష్మం పూర్వమక్తం తవానఘ॥ జనభిధ్యాయ రూపంతు
 స్థూలం పర్యతపుంగవ॥ అగమ్యం సూక్ష్మరూపం మే యద్వప్త్యా మోక్షభాగ్యవేత్తతస్మాత్
 స్థూలంహిమేసూపం ముముత్సుః పూర్వమాశ్రయేత్॥ క్రియాయోగేన తాన్వేన సమభ్యర్చ్య
 విధానతః॥ శనై రాలోచయే త్సూక్ష్మం రూపం మే పర మవ్యయం॥ హిమాలయ ఉవాచ॥
 మాతరబాహువిధం రూపం స్థూలం తనమహేశ్వరి॥ తేషు కింరూప మాశ్రిత్య సహసా మో
 క్షభాగ్యవేత్॥ తస్మై బూహి మహాదేవి యదితే మయ్యనుగ్రహః॥ శ్రీపార్వ త్యువాచ॥
 మయా వ్యాప్తమిదం విశ్వం స్థూలరూపేణ భూధర॥ తత్తాత్రాధ్యతమా దేవీమూర్తి శ్శిఖుం
 విముక్తిదా॥ సాపి నానావిధా తత్ర మహావిద్యా మహామతే॥
 విముక్తిదా మహారాజ తాసాం నామాని మేఘ్నిణి మహాకాళీ తథా తారా షోడశీ భు
 వశేశ్వరీ॥ శైరపి బగలా చిన్నా మహాత్రిపురసుందరీ॥ భూభూవతీచ మాతంగీ స్మణాం

మోక్షఫలప్రదాః॥ ఆశు కుర్వన్ పరాం భక్తిం మోక్షం ప్రాప్నోతి త్యసంశయం॥ ఆసామ
 న్యతమాం తాత క్రియా యోగేన చాశ్రిణే॥ మయ్యగ్నిత మనోబుద్ధి ర్మామేవైష్యసి నిశ్చి
 తం॥ నలభంతే మహాత్మానః కదాచిదపి భూధరః॥ మాముపేత్య పునర్జన్మ దుఃఖాలయ
 మశాశ్వతం॥ అనన్యచేతో స్తుతం యో మాం స్మరతి నిత్యశః॥ తస్మాహం ముక్తిదా రా
 జః॥ భక్తియుక్తస్య యోగినః॥ అస్తు సన్మన్త్య మా ముచీ ప్రాణ త్యజతి భక్తితః సోపి
 సంసారదుఃఖౌ మై ర్భాగ్యతే స కదాచన॥ అనన్యచేతో యో మాం భజం శే భక్తిసంయుతాః॥
 తేషాం ముక్తిప్రదా నిత్య మహామన్య మహామతే॥ శత్రూశ్మకంహి మేరూప మనాయాసే
 న ముక్తిదం॥ సమాశ్రయ మహారాజ తతో మోక్ష మవాప్సుసి॥ యే ప్యన్యదేవతాభక్తా
 యజంతే శ్రద్ధయాస్వితాః॥ వేపి మామేవ రాజేంద్ర యజంతే నాత్రసంశయః॥ అహం సర్వ
 మయీ యస్మాత్ సర్వయజ్ఞః॥ ప్రపదం॥ కింతు తాస్యేన యే భక్తా స్తేషాం ముక్తి స్సదు
 లభా॥ తతో మామేవ శరణం దేహబంధవిముక్తయే॥ యాహి సంయతచేతా స్త్వం మా
 మేష్యసి ససంశయః॥ యత్కరోషి యదశ్నాసి యజ్ఞహోపి దదాసియత్॥ సర్వం మదర్పణం
 కృత్వా మోక్ష్యసే కర్మబంధహత్॥ యే మాం భజంతి నద్యక్త్యా మయి తే తేషు చాప్య
 హం నమేస్తి విక్రియశక్తి ద్వియోవా మహామతే॥ ఆచితే త్పురుషా చారో భజతే మామన
 న్యభావో సోపి పాపవిసిర్ముగ్ధో ముష్యతే నివబంధహోగం॥ క్షిప్రం తరతి భర్మాత్మా శస్తై
 స్తరతి సోఽపిచ॥ మయి భక్తినుతాం ముక్తి రలంభ్యా పర్వతాధిప॥ తత స్త్వం పరయా భ
 క్త్యా మామాశ్రిత్య మహామతే॥ మన్మనాగ్రహ మద్యాజీ మాం నమస్కృతు మత్పరః॥ మా
 మేవైష్యసి సంసారదుఃఖై వైశ్వానహి బాధ్యసే॥ ౨॥ ఇతి శ్రీమహాభాగవతే మహాపురాణే
 భగవతీగీతాసూచనివత్సు బ్రహ్మవిద్యాయా యోగశాస్త్రే హిమాలయపార్వతీసంవాదే
 భగవతీభక్తిప్రతిపాదనం నామ ఐష్ట్యదశోధ్యాయః॥ శ్రీభగవతీగీతాను చతుర్థోఽధ్యాయస్సమాప్తః॥

అథ పద్మో నదిం తోఽధ్యాయః॥

— శ్రీ భగవతీగీతాను పంచమోధ్యాయః —

శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ ఏనం శ్రీపార్వతీవక్త్రా న్యోగసారం పరం మునే॥ నిశమ్య పర్వ
 తశ్చేష్టో జీనన్తుక్తో బభూవహా॥ సాప్యేనం వైలరాజాయ యోగ ముక్త్యా హహేశ్వరీ॥ మాతృ
 స్తనన్యం పపా బాలా ప్రాకృతేవహి త్రిమూ॥ గిరింద్రస్తు తతో హమాదకరో త్స మ
 హోత్సవం॥ యథా నదృష్టం కేనాపి శ్రుతంవా కేచిత్ క్వచిత్॥ పశ్యేఽహ్ని వ్యష్టిం సం

పూజ్య సంప్రాప్తే దశమేహని పార్వతీ త్యకరోన్నామ సాన్వయం పంవతాధిపః॥ ఏవం త్రిజ
గతాం మాతానిత్యా ప్రకృతి రుత్తమా॥ సంభూయ మేనకాగర్భాద్ధిమాలయ గృహే స్థి
తా॥ హిమాలయాం పార్వత్యా కథితం యోగముత్తమం॥ యః పతే త్సులభా ముక్తి స్త
స్య నారద జాయతే॥ తుష్టా భవతి శర్వాణీ నిత్యం మంగలదాయినీ॥ జాయతేచ దృఢా భ
క్తిః పార్వత్యాం మునిపుంగవ॥ అష్టమ్యాంచ చతుర్థశ్చాం నవమ్యాం భక్తిసంయుతః॥ ప
థా శ్రీపార్వతీగీతాం జీవచ్ఛక్తో భవేన్నరః॥ స్వయం దేవీకలా మేతి సాక్షా ద్దేవ్యాః ప్ర
సాదతః॥ నశ్యంతి తస్య పాపాని బ్రహ్మహత్యాదికాన్యపి॥ శరత్కాలే మహాష్టమ్యాం యః
పతే త్సముపాసితః॥ రాత్రౌ జాగరితో భూత్వా తస్య పుణ్యం బ్రవీమి కిం॥౧౦॥ స సర్వదే
వపూజ్యశ్చ దుర్గాభక్తిపరాయణః॥ ఇంద్రాదయో లోకపాలా స్తదాజ్ఞావశవ ద్దినః॥ స్వయం
దేవీకలా మేతి సాక్షా ద్దేవ్యాః ప్రసాదతః॥ నశ్యంతి తస్య పాపాని బ్రహ్మహత్యాదికాన్యపి॥
పుత్రం సర్వగుణోపేతం లభతే చిరజీవినః॥ నశ్యంతి రిషవ స్తస్య నిత్యం ప్రాప్నోతి మంగలం॥
అమావాస్యాం తిథిం ప్రాప్య యః పతేద్భక్తిసంయుతః॥ సర్వపాపవినుర్ముక్తః॥ స దుర్గాతుల్యతామి
యాత్॥ నిశీధే పతతే యస్తు బిల్వవృక్షస్య సన్ని ధాతస్య సంవత్సరా ద్దుర్గా స్వయం ప్రత్యక్ష
మేతివై॥ కిమత్ర బహునోక్తేన శ్రుం నారద తత్వతః॥ అస్యాః పాతనమం పుణ్యం నాస్త్యేవ
పృథివీతలే॥ తపసాం యజ్ఞదానాదికర్మణా మిహ విద్యతే॥ ఫలస్య సంఖ్యావైతస్యా విద్యతే
మునిపుంగవ॥ ఇత్యుక్తం తే యథాజాతా నిత్యాపి పరమేశ్వరీలీలయా మేనకాగర్భే భూయః
కిం శోక్రతుమిచ్ఛసి॥౧౧॥ ఇతి శ్రీమహాభాగవతే మహాపురాణే శ్రీభగవదగీతా సమాప్తినా
మైకోనవింశతి తమోధ్యాయః॥

శ్రీభగవదగీతానూపనిషత్సుఫలశ్రుతికథనం నామ పంచమోధ్యాయః

అ ద విం శ త్రి త మో ౨ థ్యా య

నారద ఉవాచ॥ స్థితా హిమవతో గేహే లీలయా పరమేశ్వరీ కథ మాప పతిం శం
భుం యోగచింతాకరాయణం॥ కథం హరో మనశ్చక్రే దారగ్రహణకర్మణి॥ త్యక్త్వా యో
గం మహాయోగీ సంసారవిముఖః ప్రభుః॥ కథ మర్థశరీరం సావ్యహరత్ స్మరవైరిణః॥ ఏతస్మై
సర్వ మాచక్ష్య విస్తరేణ మహేశ్వర॥ శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ యదేదం మోహ్యా తేవిశ్వం
పరయా మాయయా మునే॥ కోవక్తు మిహ శక్నోతి తస్యామాయాం మహామతే॥ యా సర్వ
జగతామాద్యా సృష్టిస్థిత్యంతకారణీ॥ సాతిబాల్యం సమాస్థాయ స్థితా హిమవతోగృహే॥ త
తస్మా వవృధే నిత్యం వహాసు స్వనాదీయథా॥ చాక్షుశ్రామసి సందధే॥ యథా శరది చంద్రి

కా॥ సఖిస్సహితా నిత్యం చిద్రీడ నిజలీలయా॥ సుగుణైః పితరా నిత్యం హృదయామాససా
 ర్యతి॥ గిరిరాజ స్తథా మేనా దృష్ట్యాదృష్ట్యాపి తన్మృఖం దృష్టిం వ్యాపారయామాస నాన్యత్ర
 యోగమణ్యసి॥ విద్యతే మునిశాస్త్రాల నాసాధ్యంహి తపస్యతః॥ తపసా యన్నచాప్నోతి విద్య
 తే నైవతత్ఫలం॥ అపి బ్రహ్మాదిదేవాగాం యస్యా దుర్బలాభ మ్మాక్షణం॥ తాం కృత్వాంకే ది
 వారాత్రం హిమవాణ్ మేనకాపిచ॥౧౦॥ నిరీక్షతే కాతుకేన పుత్రీభావేన తానిః॥ ఏవం భ
 జంతి యేభక్త్యా తేషామిష్టఫలప్రదా॥ దుర్గమ్యాపి సురశ్రేష్ఠే స్సులభా జగదంబికా॥ ఏవం
 స్థితా భగవతీ గిరిరాజశృహే స్వయం॥ మాతుస్తృప్తికరీ నిత్యం పితృప్రీణతత్పరా॥ అద్భ
 కదా గిరింద్ర స్తాం కృత్వాంకే పరమేశ్వరీం॥ తనయైశ్చ సుసంగమ్య స్థితః పరమకాతుకాత్॥
 ఏతస్మిన్నేవ కాలేతు నారదో మునిపుంగవః॥ నభసా సముపాయాతో ద్రష్టుం దేవీం మహే
 శ్వరీం॥ సదదర్శ తదా గౌరీం గిరింద్ర నికృష్ఠిత్వాం॥ శరన్నిశినిశానాధతోత్సామివ సుని
 ర్మలాం॥ గిరింద్ర స్త్వధ తం వీక్ష్య మునిం స్వగృహమాగతం॥ సంపూజ్య ప్రాంజలిభూత్యా
 ప్రణామ మహామతిః॥ ఉపవిశ్య మునిః ప్రాహ శైలరాజం ప్రహృషయన్॥ మహారాజ మ
 యాపూర్వం యదుక్తం జ్ఞాతవానసి?॥ స్వయం ప్రకృతి రాద్యా తే తనయా సంభవిష్యతి॥
 సేయం తే తనయా జాతా స్వయం ప్రకృతి రుత్తమా॥ శంభో ర్భవిత్రీదయితా ప్రేష్ఠా కా
 యార్థహారిణీ॥ నచాప్యేనాం వినా జాయాం నాన్యా ముద్వాహయిష్యతి॥ అనయైవ గిరిశ్రేష్ఠ
 అర్థనారీశ్వరో హరః॥౨౦॥ భవిష్యతి మహేశాయ దేయేయం తనయా త్వయా॥ తస్యైవ
 పూర్వపత్నీయం జాతా దక్షశృహే యదా॥ అనయో యాదృశం ప్రేమ భవిష్యతి మ
 హామతే॥ కయో నతాదృశం భూతం విద్యతేవా భవిష్యతి॥ అనయా దేవకార్యాణి కరి
 ష్యంతే బహూనిచ॥ పుత్రోపి భవితాచాస్యా మహాబలపరాక్రమః॥ యేన తుల్యబలో
 యోద్ధా నభూతో నభవిష్యతి॥ నాన్య స్తై త్వ మిమాం దాతుం మనఃకర్తు మిహాహాసి॥
 ఇత్యుపేక్షాచనం శ్రుత్వా గిరిరాజ ఉవాచతా॥ శ్రూయ తే త్వక్త సంకస్స మహాయోగీమ
 హేశ్వరః॥ తపశ్చరతిచాత్యుగ్రం దేవానామప్యగోచరః॥ కేవలంపరమం బ్రహ్మసోతం ప
 శ్యతీనిశ్చలః॥ నోబాహ్యమీక్షతే శుద్ధబ్రహ్మణ్యర్పితమానసః॥ తస్యైవ నిశ్చలం చేతః కో
 భింశయితు ముత్సహేత్॥ కథంవా తనయామేనాం భార్యార్థేసంగహిష్యతి॥ నారద
 ఉవాచ॥ తదర్థం నైవ చింతాం త్వం కురు వర్వతపుంగవ॥ భవిష్యతి తపోభంగో యథా
 తస్య నిశామయ॥ తారకేణాసురేంద్రేణ జత్వాదేవా సవాసవా॥ త్రైలోక్యాధిపతేరా
 జ్యం కృతంమదబలాశ్రయాత్॥ తథాన్యేషాంసురాణాం యదాధిపత్యం బలాధరం॥౩౦॥ ఏ
 కఆస్తే త్రిలోకేశో బ్రహ్మదత్తవరేణహి॥ బ్రహ్మణాకల్పితోమృత్యు స్తస్యనూనం దురాత్మ
 నః॥ శివస్యోరసజాతేన పుత్రేణామితతేజసా॥ తేన దేవాన్సుసంయత్యా ఇంద్రాద్యాబ్రహ్మణాన
 నాత్॥ సర్వే వ్యాపారయిష్యంతి మహాదేవవిమోహనే॥ నిమిత్తమాత్రమిత్త్యుక్తం లోకికం
 కర్వతమేభి॥ వస్తుత స్తే సుతైవైషా హరం సమ్మోహయిష్యతి॥ ఇయం స్వయం మహామా
 యా జగన్మోహనకారిణీ॥ విష్ణుసమ్మోహినీలక్ష్మీ శ్శివసమ్మోహినీశివా॥ సోపినిత్యం మహా

కాలస్తదంతర్యామిసి మిమాం॥ మహాకాలీమహాయోగీ సమాధిస్థోనిరీక్షతే తపశ్చరతి
వైతస్యా అర్ధేశ్వలమానసః॥ ఏనాంప్రాప్యపునః పత్నీ త్యక్తయోగోభవిష్యతి॥ అచిరేణైవ
భగవాన్ ధ్యానయోగేన శంకరః॥ జ్ఞాత్వైవాం త్వద్గ్రహేజాతాం బ్రహ్మయాపాం సనాత
నీం॥ తవప్రస్థే తవస్తప్తు సమాయాస్యతి నిశ్చితం॥ శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ ఉత్త్వైవంగిరి
రాజాయసమునిః ప్రయయాన్రుతం॥ విఘ్నోమసాన్వకం స్థానం మధ్యాహ్నార్కసమప్రభః॥౩౯॥
ఇతి శ్రీమహాభాగవతే మహాపురాణే శంకరాద్వైవసార్వభౌమేనామ హిమవతో నారదోపదేశో
నామ వింశతితమోధ్యాయః॥

అధైకవింశతితమో-౨ ధ్యాయః

శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ గతేతస్మిన్మనశ్చేష్టే గిరింద్రస్సహమేనయా॥ పుత్రైశ్చసశ్చితం మేనే
పార్వతీ॥ మరమోహినిం॥ ఏతస్మిన్మనశ్చే శంభుస్త్యైవపూర్వాశ్రమంమునే॥ హిమాద్రేః
ప్రయయాన్రుతం తపస్తప్తు సుదుస్తరం॥ యత్రగంగానిపతీతా బ్రహ్మలోకాత్స్వయంపు
రా॥ తత్రవిశ్వేశ్వరః పూర్వబ్రహ్మధ్యానపరాయణః॥ సంస్థితః పరమోయోగీ ధ్యానానంద
సముత్సుకః॥ ఏనంధ్యానపరేశ్వరమాచే ప్రమథపుంగవాః॥ కేచిద్ధ్యానపరా ఆసాకేచిత్సే
వాపరాయణాః॥ అన్యేచ బహవస్తస్య కించిద్ధూరేవ్యవస్థితాః॥ ఘృపుష్పాణి చిన్మంతో గీత
నృత్యపరాయణాః॥ ప్రేక్షంతి కైరికైరంగం పీలవ్యచసముత్సుకాః॥ దృష్ట్వా శివం సమాయా
తం గంధర్వాః కిన్నరాస్తథా॥ ఏకదా కిథయాహంసు గిరింద్రాయ మహాత్మనే॥ ప్రభో
గిరింద్ర భగవంస్తవ ప్రసీదే మహేశ్వరః॥ సమాయాత స్తవస్తప్తు సమస్తేః ప్రమథైస్సహ॥
ఓషధిప్రస్థనగరస్యాదూరే స స్వయం స్థితః॥ మహాత్మా జటాంగో యోగీ చంద్రాగ్రాంకి
తమస్తకః॥ ప్రమథాశ్చాపి బహవో నికీట తస్యసంస్థితాః॥ ధ్యాననిష్ఠా స్తథాన్యేచ శుశూ
షణ పరాయణాః॥ అన్యేచ కోటిశ్చ స్తస్య కిన్మందూరేవ్యవస్థితాః॥౧౦॥ నృత్యంతిచైవ గా
యంతి ప్రేక్షంతిచ హసంతిచ॥ కేచిద్గిరింబరాస్తేహం కేచిద్వ్యూహాజినాంబరాః॥ విభూతి
ధవళాస్సర్వే జటామండితమస్తకాః॥ ఐశ్వర్యం భూతనాథస్య విచిత్రం పర్వతమౌళి॥ గత్వై
కదామహాగాజ స్వయంపశ్యయధేభితం॥ ఇతిశ్రీత్వా నచస్తేహంహిమవాన్ పర్వతాధిపః॥
ప్రయయాయత్రవిశ్వేశ స్తపశ్చరతిమశ్చరంతతస్సంపూజయామాన చిత్వేశంభుస్తీసంయుతః॥
సోపితస్యార్చనాం శంభుః ప్రజిజ్ఞాహసాదరః॥ తతస్సంపూజతో దేవోగిరింద్రం ప్రాహహవ
యన్॥ మహారాజతవప్రస్థనిజానేహం సమాగతః॥ తవః కర్తుం మహాపుణ్యేనమస్తైః ప్రమ
థైవృతః॥ త్వమత్రరాజాపుణ్యాత్మకం గిరిరాజతథాకుట॥ యథామన్నికతుకోపి నైవాయా

తీజసకదా॥ తపోహుభవేత్సంగాత్ సేనసంగభయేనహి॥ నిజానేక్రియతే వాసాయోగిభిః
 కిలభూధర॥ త్వమాశ్రయోముసించ్రాణం యతాణాం కిన్నరస్యచ॥ దేవానాం రాక్షసా
 నాంచ ద్విజాతీనాంచ భూధర॥ సర్వేషాం వ్యవహారాణి జ్ఞాతవాససి ధర్మనిత్॥ కింతుభ్యమ
 ధికం వాచ్యం ధర్మజ్ఞోసమహామతే॥౨౦॥ ఇత్యుక్త్వాగిరిరాజం స తూష్టిభూయమహేశ్వర॥
 స్థితస్తం ప్రత్యువాచాథ గిరింద్రోవిసయాన్వితః॥ దేవదేవ జగన్నాథ మద్భాగ్యాత్వముప
 స్థితః॥మమప్రస్థే తపఃకర్తుం బ్రహ్మదైవపిదులకాభః॥ తపస్వ త్వం నిర్జనేస్త్రియధేచ్ఛం జగదీ
 శ్వర॥ నమయాస్తి సమకశ్చిదపి సాక్షాత్పురందరః॥ యతస్త్వం మామనుప్రాప్తః సగణః
 కామచారతః॥ధ్యన్యోఽహం కృతకృత్యశ్చ నమత్తో స్తేహపుణ్యవా॥ భగవన్మమప్రస్థేస్త్రి
 తపసేయమవస్థితః॥ నాత్రాయాస్యతివై కశ్చిత్ జనస్త్యన్వికపేత్రభా॥ తపస్వత్వం మహా
 దేవరహస్యత్ర యధేష్ఠితం॥ ఇత్యేవముక్త్వాగిరిరాజ్ ప్రయయానిజమాలయం॥ ఆజ్ఞాసయా
 మాస తదానర్వాజానతదాన్ గిరిః॥ స్వకీయానపిచాహూయ స నియమ్యముహూర్కహుః॥
 గంగావతరణంప్రథం మహేశ్వరతపస్సం॥ నమమాజ్ఞాం వినా కైశ్చిద్గతవ్యం మోహతో
 పిచ్॥యదిమద్భాగ్యముల్లంఘ్య కోపిగచ్ఛతితత్స్థలం॥సమే దండ్యశ్చవధ్యశ్చ భవిష్యతి నసం
 శయః॥ ఇతి తస్మాజ్ఞయా భీతాదేవ గంధర్వకిన్నరాః॥ పితౄచారక్షసావాపి మానవాః పశవ
 స్తథా॥౩౦॥

నోయాంతి హిమవత్స్పృశం యత్రాస్తే చంద్రశేఖరః॥ నిజానే సమహాయోగి త
 తాపోగ్రం మహత్తపః॥ పార్వత్యపీ పితౄగేహే నర్థమానా విసేదినే॥ వాచగ్రహణ యో
 గ్యాభూ చ్చార్వంగీ రుచిరాననా॥ గిరింద్రో నారదోక్తం తద్వాక్యం సంచింత్య కుత్రచిత్॥
 సచేష్టయతి పార్వత్యా వివాహార్థం మహామతిః॥ అక్లేకదా జగద్భాత్రీ పార్వతీ స్వయమే
 వహి॥ పితౄ ప్రాహ యాస్యామి తపఃకర్తుంశి వాంతికం॥ యదా బ్రహ్మ స్వతనయాం సం
 ధ్యాం కామవిమోహితః॥ సంధర్షితం సముద్యాతో గగనస్థో హరస్తదా॥ నినిదతం
 ముహుదేహవం బ్రహ్మణా సగతఃపతిం తథా స లజ్జయోపేషో వినర్ణవదనో విధిః॥ తపసా
 రాధయామాస మాం జగన్తోహసిం శివాం శత్రోమయి ప్రసన్నాయాం సప్రవేవాగళితం
 వరం॥ తత్రోవాచచమాం మాతస్త్యం భూత్వా చారురూపిణీ॥ మోహయస్వ మహేశా
 నం సంసార విముఖంప్రభు॥ త్వాయుతేతస్యనో కాచిద్భవిష్యతి మనోరమా॥ తస్మాత్త్వం
 జన్మసంప్రాప్య భవస్య హరమానసం॥ కాంతాశిలాపమాత్రంమాం దృష్ట్వా నిందా మ
 హేశ్వరః॥ తేన సంప్రాక్త లజ్జోహం దుఃఖిత్యాం సముపాత్రితః॥రం॥ తత్త్వంమా మనుగృ
 హ్ణిష్య మోహయస్వ మహేశ్వరం॥ యదాయదాత్యక్తిసంగోహరస్థాస్యతి నిజానే॥ తదై
 వ యోషిద్రూపేణ మోహయిష్యసి తంశినే॥ ఇత్యేతదీప్సితం తేనయాచితం యకమేష్ఠినా॥
 మయాప్యంగీకృతం పూర్వంతుప్తయా తపసావిధే॥ తేన దక్షగృహేజాతా మోహయన్
 సకృదేవతం ప్రాకృతం పురుషం యదృక్వాం కృతాపివరాంగనా॥ దక్షస్య సుకృతేక్షి

శ్రీ యువాభ్యాంసముపాసితా తద్యాహ ద్యవయోగే హ జాతా స్సిహరమోహిని సాపి
మామేవ సంలబ్ధం తపశ్చరతి శంకరః సతీవిరహదుఃఖార్తః సుచిరం పరమేశ్వరః॥ తస్మై
ప్రతి శ్రుతమపిపునః ప్రాప్యమితంపతిం తేనాహమనుయాస్యామి యత్రాస్తేచంద్రశేఖరః॥
సమస్తైః ప్రమత్తైస్సార్థం తపోనిష్ఠ స్సనిజకానే తత్రస్థిత్యా వహేశాసం మోహయిష్యే
తత్తవహి యథాయోగంపరిత్యజ్య భార్యాధేమాం గ్రహిష్యతి ఇతితస్యా వచశ్శ్రుత్వా
స్మృత్యానారదభాషితంగిరింద్రస్తనయాంసిత్యా ప్రస్తాతుంశివసన్నిధిం మనశ్చక్రే ముని
శ్రేష్ఠ సహజైవ మహామతిః మేనాతుపార్వతీం కృత్వాస్వాంకే సాశ్రమిల్లోచనా॥ ౧౦॥
దురోద ముక్తికింతాతిదా మ్పేణ మునిపుంగవ హమాతః ప్రాణతుల్యాసి రమణీయకలేబ
రా మాం విహాయకిధం తీవ్రంకాశనంగంతుమహాని తతస్తాం పార్వతీప్రాహ శాంతయం
తీ ముహుర్ముహుః॥ విద్యమృజ్య నయనేతస్యా శ్చారుహస్తాంబుజేననై మాతస్త్వం సుమతి
శ్చైతేధే మానుశోచితు మహాని అశోచ్యా హం తనసుతా జ్ఞాత్వాపి కిము ముహ్యసి
అహం ప్రకృతిరాద్యాస్మి నిత్యానంద మయీ స్వయం నమేస్తి దుఃఖం కుత్రాపి కాశనే
వా గ్మహేపివా అహం శ్మశానసంనాసా మహాకాశే శవాసనా సమేస్తి నిజకానే భీతిర్నా
తస్త్వం సుస్థిరాభవ విమోహ్యా తం మహాదేవం పునరాయాస్యతే చిరాత్ తతఃప్రాప్య
పతిం శంభుం యాస్యతే శివసన్నిధౌ శ్రుత్వైతద్వచనం మేనా పార్వత్యాభయదం మ
హత్ ఉమేతి విస్మితా ప్రాహ తేనోమాభ్యాం జగమునా తతః ప్రాహగిరిం మేనాకన్యా
మేహరసన్నిధిం యదియాస్యతి తస్యా తేసశ్శా యతాం తయాసహ సాహాయ్యం
కురుతామస్యాః ఫలపుష్పాభి స్సదా శ్రుత్వైతద్వచనం సుమేరు దుహితు స్తాభ్యాంస
ఖిభ్యాంసతాం సీత్యా పర్వతపుంగవ స్సమగమ చ్ఛి విశ్వనాథాంతికం సర్వే దేవగణా
స్సమీక్ష్య తదిదంహాపేణ యుక్తాస్తదా నృప్తంపుష్పమయీం మహేశవిహితే చక్రం స్స
మంతా న్మునే॥ ౧౧॥ ఇతి శ్రీమహాభాగవతే మహాపురాణే పార్వత్యా శ్శివాంతికగమనం
నామ ఏకవింశతి తమోధ్యాయః॥

అ ద్దా క వింశ తి త మో ధ్యాయః॥

శ్రీ మహాదేవ ఉవాచ॥ తతోగిరింద్రః సోవాచ మహాదేవం మహామతిం ప్రణి
పత్యాగ్రత స్థిత్యా వినయేన మహామునే॥ హిమవానువాచ॥ భగవన్మమ పుత్రీయం
స్థిత్యా త్వత్సన్నిధిం శివ కరిష్యతి యథాభీష్టం శుశ్రూషణపరాయణా సఖిభ్యాం సహ
తా నిత్యం ఫలపుష్పజలాదిభిః॥ శ్రీ మహాదేవ ఉవాచ॥ తతశ్శంభుమహాహయోగీ జ్ఞా
త్వాతాం జ్ఞానచక్షుషా భద్రమాహా గిరింశ్రేష్ఠం ప్రహృష్టాత్తా మహామతిః తతోగిరింద్రః

ప్రయయా పునస్సృష్టాన ముత్తమాః సుస్థావ్యేనా మహేశాని మహేశనికేతు మునే
 తత్త్వేన ప్రాధితాదేవీ హాదేన తదసాస్వయాః సుస్థితా వివేకతస్యై భక్తానుగ్రహ తత్స
 రా శివస్తుస్వాంతరస్థాం తాం ధ్యానమాసస్సముత్సుకః జగ్రాహ సహస్రానన భార్యా
 త్వేన మహేశ్వరీం అగ్రేచ్ఛా భూన్మహాదేవ్యామహాదేవ విమోహనే తతో దేవా యథా
 చక్ర స్రచ్చుఃశివ్య మహామునే తాం కేశ్యంతా దేవాః ప్రయయు బ్రహ్మాసన్నిధిం
 ప్రణిపత్యానతం ప్రోచ బ్రహ్మాంబు జగతః పతిం దేవాణామ ప్రభోబ్రహ్మం ప్రిలో
 కేశ తారకో దైత్యపుంగవః నిజత్యాన్యైకా బలాత్స్వగ్నే స్వయమింద్రో బభూవహ త్వ
 ద్దత్తవరదర్శిష సుర్వానేవ దిచాకిసః ౧౦॥ ప్రప్తరాజ్యై భప్తదారాన్ సచక్రే తా
 రకోఽనుః ఇంద్రశ్చంద్రశ్చ నరుగోయమూగ్ని ర్విముత్తస్థా వాయుః కుబేర ఏతస్య
 సదాష్టా పరిపాలకాః యత్రయత్ర వయం యామ స్తత్ర తత్ర మహాసురః బాధ తేహనిక
 శం సోస్మాన్ సురాత్మా త్రిజగత్స పే తస్య శేనాఽహిః సాః క్రౌంఠో నామ మహాసురః
 పాతాల మపిసంగమ్య ప్రజా స్సాబాధ పేసేతః ఏనం శేన క్షుణ్ణసన్వృత్ ప్రోలోక్య బలశా
 లినా ఉపాయం సహిపశ్యామ స్వామ్నః ప్రేతజగత్స పే బాధావా చింత్యతాం తస్యస్థా
 సం వాకల్ప్యతాంచనః విశేయతాం విధేయాయత్ శ్వం కర్తాహ బుద్ధుః ॥ బ్రహ్మణావా
 చ ॥ మయైవవదానేన వధి స్తారకోఽనుర ॥ సతస్యమరీచి చేష్టా యద్యతే మమవై సు
 రాః ప్రతీకారశ్చ యుష్మాకిం కర్తస్య స్పృహధా మయా ॥ కింతు సమ్యక్సృజి శోమి తప
 సా లోషితో యదా ఉపదేశం బ్రహ్మేష్వరశ్చ సుభ్యం సురసత్తిమాః ౧౧॥
 నహసేనాహరో నాహం నయూయం తస్యభూతుకాః ఋతేమహేశతనయం నహంతాతస్య
 విద్యతే తతోయథామహాదేవః శ్రీఘ్రిదారపరిగ్రహః కరోతిసంత్యజ్ఞయోగచింతాంత
 త్కురుతద్యతం ౧౨॥ హిమాలయ గృహేబాతాలయా పృథ్వీతస్యయ సాపిత్యతదేన
 స్యమహేశస్యాగ్రీతోననే తాంగ్రహష్యతి సోవశ్య భార్యా త్వేనమహేశ్వరః తతోచిదా
 న్మహేశస్యధ్యానభంగోయథాభత్ తథా యతస్య త్రిదశామహాదేవవిమోహనే శ్రీమ
 హాదేవఉవాచ ॥ ఇతిశ్రీత్వాపచస్తస్యబ్రహ్మణః పరమాత్మనః ॥ పరీయయు స్త్రిదశాస్సర్వే
 స్వస్యస్థానంమహామునే బ్రహ్మతీదశానేవ ముక్త్యేవసహసాభ్యయాత్ ॥ తారకస్యాలయం
 తంచవచసం పాబ్రహ్మిదం ॥ బ్రహ్మోవాచ ॥ ధోస్తారకసమస్తాని జగంతిపరిశ్రాధిచః
 తదర్థంహితపస్తప్తం మయాచోక్తం తదేవహి సర్గలోకేధిసంతిపాగ్నితానాన్వై త్వయా ॥
 నమాయాపితే స్వర్గేవాన ఉత్తశ్చిగంక్షచిత్ తస్మాత్స్వర్గం పరిత్యజ్య స్థిత్యామత్యేక మ
 హాసురః ॥ సుశాధి సకల రాజ్యం మమాజ్ఞా మమృహమరు ॥ శ్రీమహాదేవఉవాచ ॥
 ఇత్యుక్తబ్రహ్మణా సోపిమహాబలపరాక్రమః ॥ స్వర్గంత్యక్త్వాఙ్గితౌ పారీయాత్ తాంకోదేవ
 కంటకః తత్రైవేంద్రముఖా దేవాస్సమాగత్యమహామునే దదంత్యుపాయం చివ్యం పృ
 త్యహం తద్భయార్థితాః ఏనంక్షితాస్థితో దైత్యోసమస్తా స్త్రివివాకసః ౩౦॥ తాన
 యామాసదుర్ధష్టా మహాబలపరాక్రమః ॥ తతస్త్వే ల్లిదశాస్సర్వే సహితానిజనస్థలే న

హదేవవివాహం మంత్రాయ సముపావిశన్॥ ఇంద్రస్సురగురు పాక్షింసంబోధ్యవిన
యాన్వితః॥ పోవాచ వచనం దేవ సభాయాం తేమ కారణం॥ ఇంద్రో ఉవాచ॥ భగ
వన్ దానవేంద్రస్య తారకస్య దురాత్మనః॥ విధినాకల్పితో మృశ్యు ర్మహాదేవాత్మజాః క్షు
రో సతువిశ్వేశ్వరో యోగీ సంసార విముఖస్త్వయం॥ కస్తస్యాగ్రేవదేహ్యాగ్న్యం గృహాణ
పరమేశ్వర॥ బ్రహ్మణా కథితం యత్తుం కర్తుం తస్య విమోహనే॥ తక్షోపాయః సపశ్యా
మి కోస్తం సంమోహయిష్యతి॥ బృహస్ప తిరువాచ॥ ఉపాయోస్తి మహారాజ మహాదే
వవిమోహనే॥ భవిష్య త్యచిరేణైవ ధ్యానభంగో మహేశితుః॥ యాదక్షతనయా దేవీ
మహేశగృహిణీ స్త్వయం॥ సా బాతా మేనకాగ్రే హిమాలయసుతాఽధునా॥ తా మేవ
పత్నీం సంలభ్య విశ్వేశస్తపసిధితః॥ సంధ్యాయ పరమం మాపం తస్యా ఏవ మహామతే
అన్యథాదేవదేవస్య సర్వథా విచితాత్మనః॥ కంకార్యం తపసోగ్గృహ్యోగిభ్యేయస్యవిద్యతే
సావితృస్తా మహేశస్య నికటం సముపాగతా॥ రం॥ తిష్ఠత్యపిరితం శంభోరంతికే భక్తవ
త్సలా॥ కామాదయో మహేశస్యచిరం యోగవిచితనాత్॥ వినష్టా స్తేనశంభుస్తాం సగృ
హ్ణాతి కదాచన॥ తస్మాత్కుసుమభన్వానం సర్వలోకవిమోహనం॥ సమాహూయ మహే
శస్య ధ్యానభంగే నియోజయ॥ తస్యేషాణామిద్ధస్తు యోగచింతాపరాజ్ఞఖ॥ గృహిష్య
తిష్ఠనః పత్నీం సార్వతీమచిరేణతు॥ మహాదేవ ఉవాచ॥ ఇత్యుక్త్వా గురుణాశేన దేవ
రాజోమహామతిః॥ ఆహూయ పుష్పధన్వానం వచనం చేదమబ్రవీత్॥ ఇంద్రో ఉవాచ॥

కామ త్నం దేవః సర్వనరకిన్నరరక్షసాం॥ తథాశ్వేషాంచ జుతూనాం సదా క్రితివర్ధనః॥
త్వమేకంమే మహతాఽర్చ్యంత్రైలోక్యప్రీతివర్ధనం॥ కృత్యాజగదిదం సర్వం పరిరతు॥ మమా
జ్ఞయా॥ ॥ కామ దేవ ఉవాచ॥ త్వదజ్ఞానాలకాస్స శ్వేవయం దేవగణాధిప॥ కంకార్యం
భవతోఽశీష్టం కలిష్యేసుదారుణం॥ యస్యవత్సరే వజ్రిం నిష్టాశ్చక్రించశీర్యతే॥ తంభి
దంతిశరాః పంచసమపుష్పమయాః త్సలాత్॥ ఏతాద్వళాశ్చమే శంచబాణామేవ్యర్థసం
జ్ఞాకాః॥ తథాపుష్పమయంచాపం బ్రహ్మాడక్షోభకారకం॥ మంత్రీకసంతః పవనో యంతా
మలయసంభవః॥ ౫॥

మంత్రాశశాంకః పత్నీ మేనతీస్త్రేలోక్యమోహిణి॥ ఏతాన్ సహాయీన్ సంలభ్యకస్యకింకర్తు
మతుమః॥ అపిశ్వేశ్వరం దేవం యోగచింతాపరాయణం॥ జపేంద్రియం మోహయేహం
క్షణాత్త్వం యదిమన్యసే॥ ఇంద్రో ఉవాచ॥ యవర్ణంత్యాం సమాసీతస్తత్త్వంహింస్వయ
ముక్తవాన్॥ పాక్షిషువచనాపేక్షాప్రాయశో నైవవిద్యతే॥ తారకస్సకలా దేవాన్ బాధ
తేహనిశం బలాత్॥ జ్ఞాయతేతత్త్వయాచాపి తత్కింతేప్రపదామ్యమాం॥ బ్రహ్మణాకల్ప
తో మృత్యుస్తస్యనూనందురాత్మనః॥ మహేశశనయస్త్వేవ హస్తే నాన్యప్రకారతః॥ శ్రా
యతే హిమవత్ప్రేథే తపశ్చుతిశశరః॥ జపేంద్రియోమహామోగీ సంసారే విముఖస్సహ॥
ఆద్యాసనాతనీశక్తిః పూర్వంయాదక్షకన్యకా॥ మహేశరమితా స్సైవజాతాశీమవతస్సుతా॥

సాపితస్యాంతి కేతస్మిన్ ప్రస్థేతివృత్తిసాంప్రదం అయాధయావనాదేపి ప్రీతిత్వమతిసుందరీ॥
 తానేహతేమహాదేవో మనసాపికదాచనా యోగచింతాచర స్తంత్యం మోహయాశుమ
 మాజ్ఞయా॥ యథాసత్యాసామరాగోరేమే స వృషభధ్వజః తథాగిరిజయాసార్థం రమతాం
 యేనయేనై॥౬౦॥ తథావిధత్స్యన్తానాం హితాయ కుసుమాయథా త్వత్ప్రసాదాదిమేదే
 వాభవంతుఃగతజ్వరాః॥ సుస్థాని సంతుతోకాని స్థావరాణి చరాణిచ॥ శ్రీమహాదేవ ఉ
 వాచ॥ ఇత్యాకణ్యకవచః కామోదైవరాజస్యవిస్మితః॥ సస్మారబ్రహ్మణాదత్తమఫిశాపం
 సుదారుణం॥ యదాశత్రుపరీక్షార్థం సంధ్యాం పృతివిధాతరం॥ అతాడయం పుష్పబాణేస్త
 దామామశపద్యధి॥ హరనేత్రాగ్ని సందగ్ధోభవిష్యసిమనోభవ॥ క్షిప్వాతదం గేభాణాంస్త్యం
 దేవకార్యానురోధతః॥ సోఽయంమేసమచపాస్త్ర శ్వాపకాగోఽనివారితః॥ దైవంసపురుషః
 గోవిశ్వో లంఘయితుంశక్యచిత్॥ ఇతిస్మృత్యావిధేశ్వాపం విషణ్ణోఽపిమనోభవః॥ అంగీకృతి
 వశాత్తత్ర నాన్యథావ్యాహరన్మునేఉవాచ దేవరాజాహం కరిష్యేయత్వయేరితం॥ మోహ
 యిష్యేమహాత్మాసం శివంపరమయోగినం॥ కింతు కృద్ధో మహాదేవోయఃకమాం నాశయేత్ప్ర
 భో॥ తదాదేవ గజైస్సార్థం మదగ్ధే కింయశిష్యసి॥ ఇంద్రోపితము వాచాథ సమాశ్వాస్యపు
 నః పునః॥ త్వదగ్ధేహం॥ యతిష్యామి సర్వైస్సురగజైస్సుహ॥ తతః కామోయయా శీఘ్రం మ
 హేశస్య తపోవనం॥౬౧॥ సరతిర్మధునాసార్థం మహేంద్రాజ్ఞాప్రమాణతః॥ తత ఆజ్ఞాపయా
 మాన సర్వానేవ దివౌకసః॥ త్రిదశాధిపతియూతయం గచ్ఛతాశు మమాజ్ఞయా॥ కామో
 యం దేవకార్యార్థం కరిష్యతి సుదారుణం॥ హరసమ్మోహనం కర్మ మమవాక్యప్రమాణతః॥
 యాయం కురుధ్వం సాహాయ్యం యత్రయత్రవశేత్స్మరః॥ అనుగమ్యచ తత్రైవసమయే
 మాం చబోధయ॥ యదాతుపుష్పధన్వాఽయం మహాగ్రద్రం మహాజనం॥ సమ్మోహనేన
 బాణేన సమ్మోహయితు మారభేత్॥ తదాశ్రీత్వా సమాయాన్యే తత్రాహమపితత్వణాత్॥
 ఇత్యుక్తా దేవరాజేన త్రిదశాస్సర్వ ఏవతే అనుజన్ముః కామదేవం రక్షార్థం సుసమాహి
 తాః॥ కామః ప్రవిశ్యసహసా మహాదేవా శ్రమం మునే సంస్థితోమధునా సార్థం కియత్ప్రా
 లం సహస్త్రియా॥ సదశర్చ మహేశస్య ఛిద్రంకిమపియేనసః॥ ప్రవేత్యతిశరీరేస్య కామస్స
 ర్వ విమోహకః॥ వసంతాగమనాత్సర్వే కింశుకాః కేసరావృతాః॥ పుష్పితా బహవశ్చా
 న్యే తరవోముససత్తమ॥ మల్లికా మాలతీ జాతీపుష్పితా మాధవీలతా॥ సరాంశిచ సపద్మా
 ని బభూవు స్తత్సమాగమాత్॥౬౨॥

గుంజాయమానాః కామేనప్రమత్తామధురస్యనాః॥ ద్వీరేఫమాలాః పుష్పేషువిహరం
 త్యః పరస్పరం॥ ఏవౌవాయుర్మలయజ జైత్యసాగంధ్యమాంద్యవాన్॥ సుప్రభోఽభూన్నిశా
 నాథో దేహినస్సుప్త స్సముత్సుకాః॥ తపశ్చరంతినోసిద్ధాః కామేనపరిమోహితాః॥ శృంగార
 భావమావన్నాః కిన్నరాద్యాస్తథాభవః॥ యేచాన్యే తద్వనస్థాశ్చ జంతవో మునిసత్తమ॥
 తే సర్వేవికలా ఆనః కామేన పరిమోహితాః॥ సవికారా గణాశ్చాసన్ మహేశస్యమహా
 త్మనః కథాధిపి నోజాగో ధ్యానభంగో భ్రమాదపి॥ యదాతు శంకరంవీత్య నిస్సవం

చాప ముద్యహన్। అగ్రేసరో భవత్కామ స్తదారత్యా నివారితః। జ్వలత్కాలాగ్నిసం
 కాశం కోటిసూర్యసమప్రభం। యోగచింతాపరంబుద్రం కన్యమాసాదితుంక్షమః॥ ఏవమిం
 ద్రవచ స్సస్పృత్వా స్వయమంగీకృతం యదా। కృత్వాసాహస మత్యంతం బాణం ధనుషిసం
 దధే॥ తదైవవిశ్మయం రుద్రం తునః పశ్చాజ్ఞామహా! ఏవం నిరీక్ష్యతం కామం శివమోహ
 పరాజ్ఞుఖం॥ స్పృత్వా మహేశ మోహార్థం సముత్తేభామహేశ్వరీ! మహామాయా యయేదం
 హిమోహ్యతే సకలం జగత్॥౯౦॥ సాసఖిభ్యాం మహేశస్యసంముఖే సంస్థితాయదా। త
 దాభ్యాసం పరిత్యజ్యమహాదేవ స్త్రిలోచనః॥ ఉన్మీల్యచారునేత్రాణి పార్వతీం తాం వ్య
 లోకయత్॥ నిరీక్ష్య తన్మూఖంభోజం సుచారునయనోజ్వలం॥ నిశ్చలూత్పత్తితశ్శంభుః బ్రహ్మ
 ఘాత్నా హసన్ముఖః। ఏతస్మిన్నేవకాలేతు దృష్ట్వేవ చంద్రశేఖరం॥ పుష్పధన్వా పుష్పబా
 ణం సముద్యమ్యహరంయయా। ఇంద్రోపిసమయం జ్ఞాత్వాదేవచక్రా త్సమాగతః॥ సమస్తే
 స్త్రిదత్తైస్సార్థం గగనే సంస్థితోరథేప్రథమం పాహిణోద్బాణం హాషణం శంకరోరపిఠతః
 బ్రహ్మప్రసాదాస్స పార్వతీం సమలోకయత్॥ ఏతస్మిన్నేవ కాలేతు కామసాహాయ్యకారణ
 త్॥ మనోజ్ఞః ప్రవవోవాయుః శృంగారః ప్రావిశద్ధరం। తతః పునస్సమాదాయ పుష్పమా
 లా విభూషితం॥ బాణం సమ్మోహనం నామ పాష్పే ధనుషిసందధే। తదాభూద్దక్షిణేతస్య
 రతిః పరమసుందరీ॥ నామేప్రీతి రభూత్పృష్ఠేనసంతః పరమస్సఖా। కామస్తత్పాహిణో
 ద్బాణం జగన్మోహన కారకం॥ మహేశహృదయే హృష్టస్సర్వ దేవస్య పశ్యతః। మోహి
 తస్తేనబాణేన జగన్మోహనకారిణాం॥ జాతేంద్రియవికారస్సృక్ ఉఘృత్యుస్సంగమే భ
 వత్॥ ప్రళయంనుస్తతోదేవాః కామదేవం ముహుర్ముహుః॥ అసాధ్యం విద్యతేనాస్య కామ
 స్యాత్రజగత్ప్రయే। తతస్సంస్మృత్యవిశ్వేశ ఇంద్రియాణాం వినిగ్రహం॥ విధాయచింతయా
 మాస వికారస్యాశు కారణం। తతస్ససహసావీక్ష్య సమ్ముఖే కుసుమాయుధం॥ తమింద్రియ
 వికారస్య నిశ్చికాయ చకారణం। ఏతస్మిన్నంతరే బ్రహ్మసమాగత్య మనోభవం॥ పాష్పం
 బాణం ధనుశ్చక్తం పాహిణమాకృష్యతత్త్వణత్॥ సముత్సార్య వసంతంచ పునస్స్వప్నాసమా
 యయా॥ హరస్సంచింత్య సంచింత్య కామోమామపిమోహయత్॥ ప్రజజ్వాల మహాగో
 ఢా త్కాలానలనిభేక్షణః॥ రుషాప్రజ్వలతస్తప్య తృతీయనయనా త్తతః। నిస్ససారమహాన
 గ్నిదికాధక్షుజకగతిమివ॥ తమగ్నిం వీక్ష్యసమభూతం భీతాస్సర్వే దివౌకసః। ఉచ్చేచూ
 చు ర్మహాదేవం కామరక్షణకారణత్॥ ప్రభోశివజగన్నాథ రక్షరక్షమనోభవం। యథాత్వ
 యానియ్యంత్యంతధైవాసా సచూచరత్॥ ప్రసీదాస్మిన్మహాదేవ రక్షాస్మాకంహితైపిణం।
 ఇత్యేవంవదతాం తేషాం హరనేత్రాగ్నిసంభవః॥ చకార భస్మసాత్కామం సహసా ముసి
 ప్సుంగవం॥ ఇతి శ్రీమహాభాగవతే మహాపురాణే శంకరేణకామదహనంనామ ద్వావిం
 శతి శమోధ్యాయః॥

అథ త్రయోవింశతితమోఽధ్యాయః॥

—॥—

హరనేత్ర సముద్భూతస్య వహ్నినః మహేశ్వరం పునఃకంతుం శశాకాధక దాచిద
 పినారదః॥ బభూవ బడబారుషీ తాపయామాస మేదిసిం తతోబ్రహ్మ సమాగత్య బడబా
 రూపపావకం॥ సీత్యా సముద్రం సంప్రార్థ్య తత్తోయే స్థావయన్మునే యయుః=వా నిజం
 స్థానం కామశోకేన మోహితాః॥ సమాశ్వాస్య గతిం స్వామీ పునస్తే జీవితోభవేత్॥ అ
 ధప్రాస మహాదేవం పార్వతీ రుచిరాననా॥ త్రిజగజ్జననీ స్థిత్యానిజానే తత్రకాననే దేవు
 నాచ॥ ఆద్యాం ప్రకృతిం మామైవ లబ్ధుం పత్నీం మహత్తపః॥ చిరంకరోషి తత్రస్సా
 త్ కామోయం నాశితస్త్వయా॥ కామేవినస్తే పత్నీయకిం విద్యతే త్రప్రయోజనం॥ యో
 గినామపి నోధర్మ ఏవయో నాశయేత్పరం॥ శ్రీ మహాదేవ ఉవాచ॥ ఇతిశ్రుత్వా వచ
 స్తస్యాశ్చంకర శ్చకితస్తదా॥ సంధ్యా య జ్ఞా తవానాద్యాం ప్రకృతిం పర్వతాత్మజాం త
 తోనిమిల్య నేత్యాశే ప్రహమపులకాన్వితా॥ నిరీక్ష్య పార్వతీం ప్రాహ సర్వలోకైక
 నందతీం జానేత్వాం ప్రకృతిం పూర్ణా మావిభూతాం స్వలీలయా॥ త్వమేవలబ్ధుం
 ధ్యానస్థశ్చిరం తిష్ఠామికాననే॥ ఆద్యాహం కృతకృత్యోఽస్మి యత్త్వాం సాక్షాత్పరాత్మ
 రాం॥ ౧౦॥ పునః పశ్యామి చార్వంగీం సతీమివ మమప్రియాం॥ పార్వత్య వాచ॥ తవ
 భావేన తుష్టాహం సంభూయ హిమవద్వహే॥ త్వమేవ లబ్ధుం ధ్యానస్థం చిరం తిష్ఠామి
 కాననే॥ త్వమేవ పతిమాలబ్ధుం సమాయాతా తవాంతికం॥ యోమాం యాదృశ భావే
 న సంప్రార్థయతి భక్తతః తస్మై తేనైవ భావేన పూరయామి మనోరథం॥ అహం నైవసతీ శం
 భోయా దక్షస్య మహాధ్వజే విహాయత్వాంగతా కాలీ భీమాత్త్ర లోక్యమోహినీ॥ శ్రీశి
 వ ఉవాచ॥ యదిమేప్రాణ తుల్యాసా సతీత్వం చారులోచనే॥ తదాయథా మహామేఘ
 ప్రభా సా భీమరూపినీ॥ బభూవ దక్షయజ్ఞస్య వినాశాయ దిగంబరీ॥ కాలీతథా స్వరూపేణ
 చాత్మానం దర్శయస్వమాం॥ శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ ఇత్యుక్తా సా హిమసుతా శంభు
 నా మునిసత్తమః బభూవ పూర్వ వత్కాలీ స్నిగ్ధాంజనచయప్రభా॥ దిగంబరీ స్ఫురదవ్యక్త
 భీమామృత విలోచనా॥ పీశోన్నత కుచద్వంద్వ చారుశోభితవక్షసా॥ గలదాపాద సంలంబికే
 శపుంజ భయానకా॥ లలజ్జవ్య జ్వలద్దంతనఖరైగుపశోభితా॥ ఉద్యచ్ఛాంక విచయై శ్చే
 ఘుపక్షి రివాంబరే ఆజానులంబి ముండాస్థి మాలయాః విశాలయా॥ ౧౧॥ రాజమా
 నా మహామేఘ వక్షిశ్చంచలయా యథా॥ భుజైశ్చతుర్భుజాపాద్యై శ్చోభమానా మ
 హాప్రభా॥ విచిత్ర రత్న విభాజిన్ముకుటోజ్వలమస్తకా॥ తాం విలోక్య మహాదేవః ప్రహ
 గద్గదయాగిరా॥ రోమాంచితతరుభక్త్యా ప్రహృష్టాత్మా మహామునే చిరం త్వద్విరహేణే
 దం నిర్దగ్ధం హృదయం మమ॥ త్వమంతర్యామినీ శక్తి హృదయస్థా మహేశ్వరీ ఆరాధ్య
 త్వత్పూజాంభోజం కృత్వా హృదయం పంకజే॥ త్వద్విచ్ఛేద సముత్పత్తం హృత్కరోమి సు

శీతలః ఇత్యుక్త్వా సమహదేవో యోగం పరమమస్థితః॥ శయిత స్తత్పదాం భోజం దధార
హృదయేతదాధ్యానానందేన నిష్పంద శ్శవరూప ఇనస్థితః॥ వ్యాఘ్రాణామూన నేత్రైస్తాం
దదర్శ పరమాదరః॥ అంతః పురతస్థిన్త్యా పంచవక్త్రః కృతాంజలిః॥ సహస్రనామభిః
కాలీం తుష్టావ సరమేశ్వరీం॥

కాళీ సహస్రనామ స్తోత్ర పాఠం భ ౩.

శివ ఉవాచ॥ అనాద్యా, పరమా, విద్యా, ప్రధానప్రకృతిః, పరా॥ ప్రధానపురుషా
రాధ్యా- ప్రధాన పురుషేశ్వరీ, పాగ్నిత్యా, పాగ్నిత్యై, స్వర్వపాణి హితైషిణీ॥ ఉ
మా, చోన్మత్తకేశిన్య త్రమా, చోన్మత్తైరవీ, ఊర్వశీ, చోన్మతా, చోగ్ని, మహా
గ్ని, చోన్మతస్త్వనీ॥ ౩౦॥ ఉగ్రచంజో, గ్రనయనా, మహాగ్ని, జైత్ర్య నాశిణీ ఉగ్రప్రథా
వతీ, చోగ్రవేగా, త్యుగ్రప్రమర్దినీ॥ ఉన్మత్త భైరవారాధ్యా, మహాన్మత్త ప్రమర్దినీ ఉ
గ్రతాతో, గ్రనయనా, చోర్ధ్వస్థానవివాసిని, ఉన్మత్తనయనా, త్యుగ్ని దంతో, త్రుంగస్థలా
లయా ఉన్నాసిన్యల్లసజ్జహ్వ, చోత్ఫుల్ల నయనోజ్వలా॥ ఉత్ఫుల్ల కమలా రూధా, కమ
లా, కామినీ, కలాల కాళీ, కరాలవదనా, కమనీయా, సుకామినీ కోమలాంగీ, కృశాంగీ,
చక్రబభాసురమర్దినీ॥ కాలిందీ, కమలస్థా, చకాంతా, కాననవాసిని॥ కులీనా, నిమ
లా, కృష్ణా, కాలరాత్రిస్వరూపిణీ కుమారీ, కామరూపా, చకామినీ, కృష్ణపింగలా
కపిలా, శాంతిదా, శుద్ధా, శంకరార్థ శరీరిణీ॥ కామారీ, కార్తిక, దుర్గా, కాశికీ, కుండలో
జ్వలా॥ కులేశ్వరీ, కులశ్రేష్ఠా, కుంతలోజ్వలమస్తకా॥ భవానీ, తారినీ, వాణీ, శివానీ, శి
వమోహినీ॥ శివప్రియా, శివారాధ్యా, శివసౌజ్ఞికవల్లభా॥ శివవత్స, శివస్తుత్యా, శివా
నందప్రదాయినీ॥ త్రైలోక్యజననీ, శంభుహృదయస్థా, సనాతనీ సదయా, నిర్దయా,
మాయా, శివా, త్రైలోక్యమోహినీరం॥ బ్రహ్మనిత్రిదశారాధ్యా, సర్వాభీష్టప్రదాయ
ినీ నిత్యానందమయీ, నిత్యా, సచ్చిదానందవిగ్రహా॥ బ్రహ్మణీ, బ్రహ్మగాయత్రీ, సావి
త్రీ, బ్రహ్మ సంస్తుతా॥ బ్రహ్మోపాసా, బ్రహ్మశక్తి, బ్రహ్మస్పృష్టివిధాయినీ॥ కమండ
లుకరా, సృష్టికత్రీ, బ్రహ్మస్వరూపిణీ చతుర్వేదాత్మికా, యజ్ఞసూత్రరూపా, దృఢప్ర
తా॥ హంసారూధా, చతుర్వక్త్రా, చతుర్వక్త్రాభిసంస్తుతా॥ వైష్ణవీ, పాలనకరీ, మహాలక్ష్మీ,
హరిప్రియా॥ శంఖచక్రధరా, విష్ణుశక్తి, విష్ణుస్వరూపిణీ॥ విష్ణుప్రియా, విష్ణుమాయా, వి
ష్ణుసౌజ్ఞికవల్లభా॥ యోగనిద్రా, క్షరా, విష్ణుమోహినీ, విష్ణుసంస్తుతా॥ విష్ణుసంమోహన
కరీ, త్రైలోక్యపరిపాలినీ॥ శంఖినీ, చక్రిణీ, పద్మా, పద్మినీ, ముసలాయుధా॥ పద్మలయా,

పద్మసంస్థా, పద్మమాలావిభూషితా॥ గరుడస్థా, చారురూపా, సంపద్రూపా, సర
 స్వతీ విష్ణు పాశ్వస్థితా, విష్ణుపరమా హ్లాదదాయినీ॥ సంపత్తి, సంపదాధారా, సర్వసం
 పత్ప్రదాయినీ॥ శ్రీవిద్యా, సుఖదా, సౌఖ్యకాయినీ, దుఃఖనాశినీ॥ దుఃఖహంత్రీ- సు
 ఖకరీ, సుఖానీనా, సుఖప్రదా॥ సుఖప్రసన్నవదనా, నారాయణమనోరమా॥౧౦॥ నా
 రాయణీ, జగద్ధాత్రీ, నారాయణవిమోహినీ॥ నారాయణశరీరస్థా, వనమాలావిభూషితా॥
 దైత్యఘ్నీ పీతవసనా, సర్వదైత్యప్రమర్దినీ॥ వారాహీ, నారసింహీచ, రామచంద్రస్వరూ
 పిణీ॥ దక్షఘ్నీ, కాననావాసా, చామాల్యా శాపమోచనీ॥ నేతుబంధకరీ, సర్వరక్షః
 ఫలవిదానాశినీ॥ సీతా, పతివ్రతా, సాధ్వీ, రామప్రణేకవల్లభా॥ అశోకకాననావాసా లంకే
 శ్వరవిదానాశినీ॥ లంకేశ్వరసమారాధ్య, సద్వైశ్వర్యప్రదాయినీ॥ రామస్తుతా, రమా,
 రామశత్రుహంత్రీ, రణక్రియా॥ గోపినీ, రాధికా, కృష్ణమోహినీ, పరపణి॥ రుక్మిణీ, కృ
 ష్ణరూపాచ, కంసాసురవిదానాశినీ॥ నీతి, స్ఫునీతి, స్ఫుకృతిః క్రిత్తి, రేధా, వసుంధరా॥ ది
 వ్యమాల్యధరా, దివ్యా, దివ్యగంధానులేపనా॥ దివ్యవస్త్రుపరీధానా, దివ్యస్థాననివాసి
 నీ॥ మహేశ్వరీ- ప్రేతసంస్థా, ప్రేతభూమినివాసిని॥ నిర్జనస్థా, శృణానస్థా, భైరవీ, భీమలో
 చనా॥ సువఖా, ఘోరనయనా- ఘోరరూపా- ఘనప్రభా॥ ఘనస్తనీ- ఘనశ్యామా-
 ప్రేతభూమిప్రియా-నఖూ॥ ఖర్వాంగధారిణీ- ద్వీపితర్కాంబరసుశోభితా॥౧౧॥ మహాకా
 లీ- చండవక్త్రా- చండముండవిదానాశినీ॥ ఉద్యానకాననావాసా- పుష్పద్యానవనప్రి
 యా॥ బలిప్రియా- మాంసభక్ష్యా- రుధిరాసవభక్షణీ॥ భీమరావా- సాట్టహాసా- రణనృత్య
 పరాయణా॥ అనురాసృక్ప్రియా- దుష్టదైత్యదానవమర్దినీ॥ దైత్యవిద్రావణీ- దైత్యమధునీ- దై
 త్యసూదనీ- దైత్యఘ్నీ- దైత్యహంత్రీచ- మహిషాసురమర్దినీ॥ రక్తబీజనిహంత్రీచ- శుంభా
 సురవిదానాశినీ॥ నిశూంభహంత్రీ- కూమాక్షమర్దినీ- చుర్గహరిణీ॥ దుర్గాసురనిహంత్రీచ- శివదూతీ-
 మహాబలా॥ మహాబలవతీ- చిత్రవస్త్రా- రక్తాంబరామలా॥ విమలా- లలితా- చారుహసా- చా
 రుత్రిలోచనా॥ అజేయా- జయదా- జ్యేష్ఠా- జయశీలా- పరాకృతా॥ విజయా- నాహ్ను
 వీ- దుష్టజృంభిణీ- జయదాయినీ॥ జగద్రక్షాకరీ- సర్వజగచ్చైతన్యరూపిణీ॥ జయా- జయం
 తీ- జననీ- జనరక్షణతత్పరా॥ జలరూపా- జలస్థాన- జప్త్యా- బాపకవత్సలా॥ బాజ్యల్య
 మానా- జిజ్ఞాసా- జన్మనాశ వివక్షితా॥ జ్వరాతీతా- జగన్మాతా- జగద్రూపా- జగ
 న్మయీ॥ జుగమా- జ్వాలినీ- జృంభాస్తంభినీ- దుష్టతాపినీ॥ ౧౨॥ త్రిపురఘ్నీతనయ
 నా- మహాత్రిపురవాసినీ॥ కృష్ణా- శోతిర్విలాసాచ- బుభుక్షా- త్రిపురా- ప్రభా॥ త్వరితా,
 త్రిపుటా, త్ర్యక్షా, తస్వీ, తాపవివక్షితా॥ త్రిలోకేశీ, తీవ్రవేగా, తీవ్రా, తీవ్రబలాశ్ర
 యా॥ నిశ్చంకా, నిర్మలాభాచ, నిరాతంకా-నలప్రభా॥ వినీతా, వినయా, విజ్ఞా, విశేష
 జ్ఞా, విలక్షణా॥ వరదా, వల్లభా, విద్యుత్ప్రభా, వినయశాలినీ॥ బింబోష్ఠీ, విధువత్సాచ వి
 వస్త్రా, వినయప్రదా॥ విశ్వేశవత్సీ, విశ్వాంబా, విశ్వరూపా, మహాత్మకా॥ విశ్వేశీ,
 విశ్వసనితా, విశ్వమూతా, విశ్మక్షణీ॥ విదుషీ, విశ్వవిదితా, విశ్వమోహనకారిణీ॥ విశ్వ

మూర్తి, ద్వివిశ్వధరా, విశ్వపాలనకారిణీ, విశ్వకర్త్రీ, విశ్వహర్త్రీ - విశ్వపాలనతత్పరా, విశ్వేశ్వరహృదావాసా, విశ్వేశ్వరమనోరమా॥ విశ్వస్థా, విశ్వనిలయా, విశ్వమాయా, విభూతిదా॥ విశ్వా - విశ్వోపకారాచ, విశ్వప్రాణాత్మికా పిచ॥ విశ్వప్రియా - విశ్వమయీ - విశ్వశ్వప్రసాదినీ॥ దాక్షాయణీ, దక్షకన్యా, దక్షయజ్ఞవినిశిణీ॥ విశ్వంధరా, వసుమతి, వసుధా, విశ్వపావనీ॥ సర్వాతిశాయినీ, సర్వదుఃఖదారిద్ర్యహారిణీ॥ ౧౦॥ హహావిభూతి, రవ్యక్తా, శాశ్వతీ, సర్వసిద్ధిదా॥ అచింత్యా, చింత్యరూపాచ, కేవలా, పరమాత్మికా॥ సర్వజ్ఞా, సర్వదా, సర్వపరిత్యాగపరాయణా॥ సర్వస్వార్థిహరా, సర్వమంగలా, మంగలప్రదా॥ మంగలాహా, మహాదేవీ, సర్వమంగలదాయినీ॥ సర్వాంతరస్థా, సర్వాత్మకూషిణీచ, నిరంజనా॥ చిచ్ఛక్తి, శ్చిన్మయీ, సర్వవిద్యా, సర్వవిదాయినీ॥ శాంతి, శాంతికరీ, సామ్యా, సర్వశాంతివిధాయినీ॥ హృంతి, శ్రీమా - శ్రీమకరీ - శ్రీత్రజ్ఞ - శ్రీత్రవాసిణీ॥ శ్రీమంకరీ - యుధా - శ్రీణీ - జగత్తేమవిధాయినీ॥ శ్రీత్రస్థా - శ్రీత్రనిలయ - శ్రీత్రస్థాననివాసిణీ॥ శ్రీణాత్మికా - శ్రీణతను - శ్రీణాంగీ - శ్రీణమధ్యమా॥ శ్రీప్రగా - శ్రీమదా - శ్రీప్తా - శ్రీణదాచరనాశిణీ॥ వృత్తి - నివృత్తి - భూతానాం ప్రవృత్తి - వృత్తత్యోచనా॥ వ్యోమమూర్తి - వ్యోమసంస్థా - వ్యోమాలయకృతా శ్రయా॥ చంద్రాననా - చంద్రకాంతి - శ్చంద్రాంధ్రాంకితమస్తకా॥ చంద్రవళా - చంద్రకలా - శరశ్చంద్రనిభాననా॥ చంద్రాత్మికా - చంద్రమఖి - చంద్రశేఖరవల్లభా॥ చంద్రశేఖరవక్షస్థా - చంద్రలోకనివాసిణీ॥ చంద్రశేఖరశైలస్థా - చంచలా - చంచలేక్షణా॥ ౧౧॥

ఛిన్నమస్తా, ఛాగమాంసప్రియా, ఛాగబలిప్రియా॥ జ్యోతాన్న, జ్యోతిర్మయీ, సర్వజ్ఞాయసీ, జీవనాత్మికా॥ సర్వకార్యనియంత్రీచ, సర్వభూతహితైషిణీ॥ గుణాతీతా, గుణమయీ, త్రిగుణా, గుణశాలినీ॥ గుణైకనిలయా, శారీ, గుహ్య, గోపకులోద్భవా॥ గరియసీ, గురుతరా, గుప్తస్థాననివాసిణీ॥ గుణజ్ఞా, నిర్గుణా, సర్వగుణాహా, గుహ్యకాలికా॥ గలజ్ఞటా, గలతే - శా, గలద్రుధిరచర్చితా॥ గజేంద్రగమనా, గంధీ, గీతస్మత్య - పరాయణా॥ గగనస్థా, గణాధ్యక్షా, గణేశజననీ, తథా॥ గానప్రియా, గానరతా, గృహస్థా, గృహిణీ, పరా॥ గజసంస్థా, గజాయుధా, గ్రసంతీ, గరుడాసనా॥ యోగస్థా, యోగినీ, యోగ్యా, యోగచింతా పరాయణా॥ యోగిధ్యేయా, యోగివంధ్యా, యోగలభ్యా, యుగాత్మికా॥ యోగిజ్ఞేయా, యోగయుక్తా, మహాయోగేశ్వరేశ్వరీ॥ యుగాంత జలదారావా, యుగాంత జలదప్రభా॥ యుగాంతకారిణీ, యజ్ఞరూపా, సూర్యసమప్రభా॥ యుగాంతానిలవేగాచ, సర్వయజ్ఞ ఫలాత్మికా॥ సంసారయోని - సంసారవ్యాపిణీ, సకలాస్పదా॥ సంసారతరణి, స్వేవా, సంసారార్ణవతారిణీ॥ ౧౨॥ సర్వార్థసాధికా, సర్వసంసార వ్యాపిణీ తథా॥ సంసారబంధ కర్త్రీచ, సంసార పరివర్జితా॥ దుర్నిరీతా, సుదుష్పాప్యా - భూతి, భూతిమతీ, త్యుతి॥ అనాద్యా - సంతవిభవా, మహావిభవదాయినీ॥ శబ్దబ్రహ్మస్వరూపాచ, శబ్దయోని, పరాత్పరా॥ భూతిదా, భూతిమత్తాచ, భూతిహంత్రీ, విభూతిదా॥ భూతాంతరస్థా - కూటస్థా, భూతనాథ ప్రియాంగనా॥ భూతమాతా, భూతనాథా, భూతాలయనివాసిణీ॥ భూత

నృత్యప్రియా, భూతసంగినీ, భూతలాశ్రయా! జన్మమృత్యు జరాతీతా, మహాపురుష సం
గినీ! భుజగా, తామసీ, వ్యక్తా, తమో గుణవతీతథా! త్రితత్వా, తత్వరూపాచ, తత్వజ్ఞా,
త్ర్యంబక ప్రియా! త్ర్యంబకా, త్ర్యంబకారూఢశుక్రా, త్ర్యంబకరూపిణీ! త్రికాలజ్ఞా,
జన్మహీనా, రక్తాంగీ, జ్ఞానరూపిణీ! అకార్య కార్యజననీ, బ్రహ్మభ్యా, బ్రహ్మసంశ్రయా!
వైరాగ్యయుక్తా, విజ్ఞానగమ్యా, ధర్మస్వరూపిణీ! సర్వధర్మవిధానజ్ఞా, ధర్మిష్ఠా, ధర్మతత్వ
రా! ధర్మిష్ఠపాలనకరీ, ధర్మశాస్త్ర పరాయణా! ధర్మాధర్మ విహీనాచ- ధర్మజన్య ఫలప్ర
దా! ధర్మిణీ-ధర్మనిరతా-ధర్మిణా మిష్టదాయినీ॥౧౦౦॥ ధన్యా-ధీ-ధార్మణా-ధీరా-ధమనీ-ర్థ
న దాయినీ! ధనుష్కృతీ-ధరాసంస్థా-ధమనీస్థితీకారిణీ! సర్వయోని-రపాంయోని- ర్విశ్వ
యోని-రయోనిజా! రుద్రాణీ-రుద్రవనితా- రుద్రైకాదశరూపిణీ! రుద్రాక్షమాలినీ-శా
ద్రీ-భుక్తిముక్తి ఫలప్రదా! బ్రహ్మోద్రో పేంద్రవంద్యాచ-నిత్యం ముదితమానసా! ఇం
ద్రాణీ-వాసనీ- చైంద్రీ- విచిత్రైరావతస్థితా! సహస్రనేత్రా-దివ్యాంగీ-దివ్య కేశవిలాసినీ!
దివ్యాంగనా-దివ్యనేత్రా-దివ్యచందన చర్చితా! దివ్యాలంకరణా-దివ్య శ్వేత చామరవీజ
తా! దివ్యపరా-దివ్యపదా-దివ్యనూపురశోభితా॥ కేయూరశోభితా-హృష్టా-హృష్టచింతా,
ప్రహాషిణీ! ప్రహృష్టమానసా- హాషప్రసన్నవదనా-తథా! దేవేంద్ర వంద్య పాదా
జ్ఞా- దేవేంద్ర పరిపూజితా॥౧౦౧॥ రాజసీ-రక్తవసనా-రక్తపుష్పప్రియా-సదా! రక్తాంగీ-
రక్తనేత్రాచ- రక్తోత్పల విలోచనా! రక్తాభా-రక్తవస్త్రాచ- రక్త చందన చర్చితా! రక్తే
క్షణా-రక్తభుజా- రక్తమత్రా-బలాశ్రయా! రక్తదంతా-రక్తజిహ్వ- రక్తభక్షణతత్పరా! ర
క్తప్రియా-రక్తతుష్టా-రక్తోష్ఠి-రక్తనేత్రికా॥౧౦౨॥ బాధూక కుసుమాభాసా- రక్తమా
ల్యానులేపనా! స్ఫురద్రక్తాంచితనః-స్ఫురత్సూర్యశతప్రభా! స్ఫురన్నేత్రా- పింగజటా-
పింగలా- పింగలేక్షణా! బగలా! పీతనస్త్రాచ- పీతపుష్పప్రియా- సదా! పీతాంబరా-పిబ
ద్రక్తా-పీతపుష్పపశోభితా! శత్రుఘ్నీ- శత్రుసమ్మోహ జననీ- శత్రుతాపినీ! శత్రుప్రమ
ర్దినీ-శత్రువాక్యస్తంభనకారిణీ! ఉచ్చాటనకరీ- సర్వదుష్టాత్సారణకారిణీ! విపక్షమర్దనకరీ-
శత్రుపక్ష భయంకరీ! సర్వదుష్టాఘాతినీచ- సర్వదుష్ట వినాశినీ! ద్విభుజా-శూలహస్తాచ-
త్రిశూల వరధారిణీ! శత్రువిద్రావిణీ- శత్రుసమ్మోహనకరీ-తథా! శత్రుసంతాపజననీ-స
ర్వ శత్రువినాశినీ॥ ఊర్భణీ-ఊర్భజననీ-దుష్టఊర్భ ప్రమర్దినీ॥ దుష్టానాం ఊర్భనమ్మర్దా-
భక్తఊర్భ వినారిణీ॥ దుష్టసంతాపినీ-దుష్టసంతాప పరిమర్దినీ॥ సంతాప రహితా-భక్తసం
తాప పరినాశినీ॥ అక్షుభా-ఊర్భరహితా-దుష్టఊర్భ ప్రదాయినీ॥ దుష్టస్తంభనకర్త్రీచ-
సర్వదుష్ట నిబహిణీ॥ మహాస్తంభనకర్త్రీచ- భక్తస్తంభ వినారిణీ॥ ౧౦౩॥ శత్రు
జ్వంభణకర్త్రీచ- స్వభక్త పరిపాలినీ॥ అద్వైతా వ్యైతిరహితా-నిష్కల బ్రహ్మరూపిణీ॥
ప్రత్యక్షబ్రహ్మరూపాచ- పూర్ణ బ్రహ్మస్వరూపిణీ॥ త్రిదశేశీ-త్రిలోకేశీ-సర్వేశీ- జగదీ
శ్వరీ॥ బ్రహ్మేశ విష్ణునమితా-త్రిదశేశ్వర సంస్తుతా॥ బ్రహ్మవిష్ణు శివారాధ్యా-బ్రహ్మవిష్ణు
శివేశ్వరీ॥ దేవరాజస్తుతా-రాజ్ఞీ-రాజరాజేశ్వరేశ్వరీ॥ దేవరాజేశ్వరీ-సర్వదేవ రాజేశ్వరేశ్వరీ

రీ॥ బ్రహ్మేశ సేవితపదా-సర్వవంద్యపదాంబుజా॥ అచింత్యరూపచరితా-చాచింత్య బలవి
 క్రమా॥ సర్వాచింత్యప్రభావాచ సూత్రభావ ప్రదర్శిని॥ అచింత్యమహిమా- చింత్యరూప
 సౌందర్యశాలిని॥ అచింత్య వేషశోభాచ- లోకాచింత్య గుణాన్వితా॥ అచింత్యశక్తి-
 దుశ్చింత్యప్రభావా-చింత్యరూపిణి॥ యోగిచింత్యా- మహాచింతానాశిని- చేతనాత్మికా॥
 గిరిజా-దక్షిణ-విశ్వజనయిత్రీ-జగత్ప్రసూ॥ సంసమ్యా-ప్రణతా- సర్వప్రణతార్తిహర-త
 ధా॥ ప్రణతైశ్వర్యదా-సర్వప్రణతా-శుభనాశిని॥ ప్రణతావన్న శకరీ-ప్రణతాశుభమో
 చని॥ సిద్ధేశ్వరీ- సిద్ధసేవ్యా- సిద్ధచారణసేవితా॥ ౧౮౦॥ సిద్ధిప్రదా- సిద్ధికరీ-సర్వసిద్ధిగణ
 శ్వరీ॥ అష్టసిద్ధిప్రదా-సిద్ధగణసేవ్యపదాంబుజా॥ కాత్యాయనీ- స్వధా-స్వాహా- నమః॥ వా
 ఘ్నో స్వరూపిణి॥ పితౄణాం తృప్తిజనని- కవ్యరూపా- సురేశ్వరీ॥ కవ్యభోక్త్రీ- కవ్యతుష్టా-
 పితౄరూపా- మితప్రియా॥ కృష్ణపక్ష ప్రపూజ్యాచ- ప్రేతపక్ష సమర్పితా॥ అష్టమాస్తా-
 దశభుజా- చాష్టాదశ భుజాన్వితా॥ చతుర్దశభుజా- సంఖ్యభుజనల్లివిరాజితా॥ సింహపృ
 థ సమూయాధా- సహస్రభుజరాజితా॥ భువనేశీ- చాన్మపూర్ణా- మహాత్రిపురసుందరీ॥
 త్రిపురా- సుందరీ- సౌమ్యముఖీ- సుందరలోచనా॥ సుందరాప్యా- శుభదంష్ట్రా- సుభూతి-
 పర్వతనందిని॥ నీలోత్పలదలశ్యామా- స్మేరోత్పల్లముఖాంబుజా॥ సత్యసంధా- పద్మవత్స-
 భృకుటీకుటిలాననా॥ విద్యాధరీ- విరారోహ- మహాసంధ్యాస్వరూపిణి॥ అరుంధతీ- హిర
 ణ్యక్షీ- సుధామ్యాగ్రీ- శుభేక్షణా॥ కృతి- స్మృతి- కృతి- యోగమాయా- పుణ్యా
 పురాతనీ- వాగ్దేవతా- వేదవిద్యా- బ్రహ్మవిద్యాస్వరూపిణి॥ వేదశక్తి- వేదమూలా- వే
 దాధ్యా- పరమాగతి॥ ఆస్విక్షీ- తర్కవిద్యా- యోగశాస్త్రప్రకాశిని॥ ౧౮౧॥ ధూమావతీ-
 వియన్మూర్తి- ర్విద్యున్మూలా-పిలాపిణి॥ మహావ్రతా- సదానందా- నందిని- నగనందిని॥ సునం
 డా- యమునా- చండి- రుద్రచండా- ప్రభావతీ॥ పారిజాతవనావాసా- పారిజాతవనప్రియా॥
 సుపుష్పగంధసంతుష్టా- దివ్యపుష్పవశోభితా॥ పుష్పకాననసంవాసా- పుష్పమాలావిలాసిని॥
 పుష్పమాల్యాధరా- పుష్పగుచ్ఛాలంకృతదేహికా॥ ప్రతప్తకంచనాభాసా- శుద్ధకంచనమం
 డితా॥ సుష్ణకుండలవతీ- స్వర్ణపుష్పప్రియాసదా॥ వర్మదాసింధునిలయా- సముద్రతనయా- త
 ధా॥ షోడశీ- షోడశభుజా- మహాభుజగమండితా॥ పాతాలవాసిని- నాగీ- నాగేంద్రకృతభూ
 షణా॥ నాగినీ- నాగకన్యాచ- నాగమూలా- నగాలయా॥ దుగ్ధాపత్నారీణీ- సర్వదుష్టగ్రహ
 నివారిణి॥ అభయా- పన్నిహంత్రిచ-సర్వాపత్నరీనాశిని॥ బ్రహ్మణ్యకుతిశాస్త్రజ్ఞా- జగ
 తాంకారణాత్మికా॥ నిష్కారణా- జన్మహీనా- మృత్యుంజయమనోరమా॥ మృత్యుంజయమృ
 దావాసా- మూలాధారనివాసిని॥ మృచ్ఛక్రసంస్థా- మహతీ- మహామాహాత్మ్యశాలిని॥ రో
 పిణి॥ సుందరముఖీ- సర్వవిద్యావిశారదా॥ ౧౮౨॥ సదసద్వస్తురూపాచ- నీహమా- కామ
 పీఠితా॥ కామాతురా- కామమత్తా- కామాలసలసత్తనూ॥ కామదూషాచ- కాలిండి- కు
 చానమిత్రనిగ్రహ- అతనీకుసుమాభాసా- సింహపృథ్వనిషేదుషీ॥ యువతీ- యావనోద్రిక్తా-
 యావనోద్రిక్తమానసా॥ అదితి- దేవజనని- త్రిదశార్తివివాశిని॥ దక్షిణా- పూర్వవసనా

పూర్వకాలవిచారతా. అశోకా- శోకరహితా- సర్వశోకనివారిణీ॥ అశోకకుసుమాభాసా-
 శోకదుఃఖతయంకరీ॥ సర్వయోషితస్త్వరూపాచ- సర్వప్రాణిమనోరమా॥ మహాఘోష- ము
 హదాశ్చర్యా- మహామోహస్వరూపిణీ॥ మోహమోక్షకరీ- మోహకారిణీ- మోహదాయి
 నీ॥ అశోచ్యా- పూణకామాచ- పూర్ణాపూర్ణమనోరథా॥ పూర్ణాభిలషితా- పూర్ణాని
 శానాధసమాననా॥ ద్వాదశార్క-స్వరూపాచ- సహస్రార్క-సమప్రభా॥ తేజస్విని- స్నిగ్ధా
 తా- చంద్రానయనలతాణా॥ అపరాపరమాహత్మ్యా-నిత్యవిజ్ఞానశాలినీ॥ సుభగామితమా
 హత్మ్యా- సర్వసౌభాగ్యశాలినీ॥ డాకినీ- శాకినీ- విశ్వంభరా- విశ్వవినాశినీ॥ వైశ్యానరీ-
 హవ్యవాహ-జాతవేదస్వరూపిణీ॥ వైర్విణీ- స్వేచ్ఛవిహరా- నిర్విణ్ణ- బీజరూపిణీ॥ అ
 నంతవర్ణా- సంతాభ్యా- సంతసంస్థా-మహాహరి॥ దుష్టభూతాలిహుత్రీచ- సద్వృత్తప
 రిపాలికా॥ కపాలినీ- పానమత్తా-మత్తవారా॥ గామినీ॥ వింధ్యస్థా- వింధ్యలయ- వింధ్యవర్వత
 వాసినీ॥ బంధుస్థియా- జగద్బంధు- పవిత్రా- సుపరిత్రాణీ॥ పరామృతా- మృతకళా- శా
 పమృత్యువినాశినీ॥ మహారతసంకాశా- రజతాద్రినివాసినీ॥ రజతాద్రిమతా- రమ్యకైలాస
 పురవాసినీ॥ కాశీవిలాసినీ- కాశీక్షేత్రరక్షణతత్పరా॥ యోనిరూపా- యోనిపితస్థితా- యో
 నిస్వరూపిణీ॥ కామా- లసితచార్వంగీ- కటాక్షక్షేపమోహినీ॥ కటాక్షక్షేపవిస్తారా- కల్ప
 నృత్యస్వరూపిణీ॥ పాశాంకుశధరా॥ శక్తిధారిణీ॥ భేదకాయుధా॥ బాణాయుధా- మోఘశ
 స్త్రా॥ దివ్యశస్త్రాస్త్రవహిణీ॥ మహాస్త్రజాలవిత్తే పవిత్రక్షయకారిణీ॥ ఘంటినీ॥ పాశినీ॥ పా
 శహస్తా॥ పాశాంకుశాయుధా॥ చిత్రసింహాసనగతా॥ మహాసింహాసనస్థితా॥ మంత్రాత్మికా॥
 మంత్రమయీ॥ మంత్రాధిస్థాత్మదేవతా॥ సురూపా- నేకరూపాచ॥ విరూపా॥ బహురూపి
 ణీ॥ విరూపాక్షప్రియతమా॥ విరూపాక్షమనోరమా॥ విరూపాక్షా॥ కోటరాక్షీ॥ కూటస్థా॥
 కూటరూపిణీ॥ కరాలాస్యా॥ విశాలాస్యా॥ ధర్మశాస్త్రార్థపారగా॥ అధ్యాత్మవిద్యా॥ శాస్త్రార్థ
 కుశలా॥ శైలనంధినీ॥ సగాధిరాజపుత్రీచ॥ సగపుత్రీ॥ సగోద్భవాగిరింద్రబాలా॥ గిరిశప్రాణతు
 ల్యమనోరమా॥ ప్రసన్నచాయవదనా॥ ప్రసన్నాస్యా-న్నదా॥ తథా॥ శివప్రాణా॥ పతిప్రాణా॥
 పతినమ్నోహకారిణీ॥ పతినేవ్యా- సంగమత్తా॥ పతివిచ్ఛేదకాతరా॥ శివశీషకృతావాసా॥
 శివోధార్యా॥ శిరస్థితా॥ జటాంతరస్థా॥ తరళా॥ శివశీషవిహారిణీ॥ మృగాక్షీ॥ చంచలా
 సంగీ॥ సుదృష్టి॥ హంసగామినీ॥ సిత్యంకుతూహలపరా॥ నిత్యానందా- భిసంతా॥ సత్య
 విజ్ఞానరూపాచ॥ తత్త్వజ్ఞానైకకారణా॥ త్రైలోక్యసాక్షిణీ॥ లోకధర్మాధర్మప్రదర్శినీ॥ ధర్మాధర్మ
 విధాత్రీచ॥ శంభుప్రాణాత్మికాపరా॥ మేనకాగర్భసంభూతా॥ మైనాకభగినీతథా॥ శ్రీకంఠకం
 ఠహారాచ॥ శ్రీకంఠవృషదయస్థితా॥ శ్రీకంఠకంఠజవ్యాచ॥ నీలకంఠమనోరమా॥ కాలకూటా
 త్మికా॥ కాలకూటభక్షణకారిణీ॥ మహాకాలప్రియా॥ కాలకలనైకవిధాయినీ॥ అక్షోభ్య
 పత్నీ॥ సంక్షోభగాశినీ॥ తేనమోనమః॥ శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ ఏవంనామసహస్రేణసంస్తు
 తా పర్వతాత్మజా॥ వాక్యమేత నృహేశాన మువాచమునిసత్తమ॥ దేవ్యువాచ॥ అహం
 త్వదధ్యక్షేంద్రతనయాత్మముపాగతా॥ త్వంమేప్రాణసమోభర్తా త్వదనన్యహమంగనా॥

త్వంమదదేతతస్త్రిప్రసూచిరంకృతవాససి॥ అహంచతపసారాధ్యత్వాంలపాన్యమిపుమపతిం॥
 శివతాచ॥ త్వమాదాభ్యతమా సర్వజనసి పృథ్వీః పరా తవారాధ్యో జగత్స్య
 త్రివిద్యతే కోటివైవహి॥ అహం త్వయా నిజగుణైరనుగ్రాహ్యోమహేశ్వరి॥ పార్థసీయస్త్వ
 యిశోవేషవవవనోనును॥ యత్రీయత్రీతవేదంహికాలీరూపం మహేశ్వరి॥ ఆవిర్భవతి తత్రై
 వశవరూపస్యమేహృది సంస్థాతవ్యం త్వయాలోకే భ్యాతాచశవనాహనా॥ భవిష్యసిమహా
 కాలిప్రసీద జగదంబికే॥ శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ ఇత్యుక్తా శంభునాకాలీకాలమేఘసమప్రభా॥
 తథేత్యుక్తాసమభవత్సునగఃకరీయ భాపురా॥ యఇదంశతతే దేవ్యానామ్నం భక్త్యా
 సహస్రీకం స్త్రోత్రంశ్రీశంభునాప్రీక్షం సదేవ్యాసమతామియాత్ ॥ ౨౦౦॥ అభ్యర్చ్యగం
 భపుష్పైశ్చ భూపదీపైర్మహేశ్వరిం॥ యః పఠేత్స్త్రోత్ర మేతచ్ఛసలభే త్పరమంపదం॥ అన
 న్యమనసా దేవీం స్తోత్రేణానేన యో నరః॥ సంస్తౌతి పృథ్వీహం తస్య స్వస్తిధ్విః పృ
 జాయతే॥ అపుత్రో లభతే పుత్రం॥ నిర్ధనో ధనవాన్ భవేత్॥ మనసా యత్యతం పా
 పం సర్వం నశ్యతి తత్క్షణాత్॥ రాజానో వశగా స్తస్య నశ్యంతి రిపవస్తథా॥ సింహ
 వ్యాఘ్రముఖాః సర్వే హింసకాదస్యవస్తథా॥ దూరాదేవ పలాయంతే తస్యదర్శనమాత్రి
 తః॥ అవ్యాహతాక్ష స్సర్వత్రీలభ తేమంగలం మహాత్ ॥ అంతేదుర్గాస్మృతిం లభ్యాస్వయం
 దేవీకలమియాత్ ॥ ౨౦౧॥ ఇతి శ్రీమహాభాగవతే మహాపురాణే కాళీసహస్రనామ స్తో
 త్రం నామ త్రియోవింశతీతమోధ్యాయః॥

అ ద చ తు ర్విం శ తి త మోఽ ధ్యాయః॥

—

॥శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ తత శ్శంభు స్సమాదాయ కామదేవశరీరజం॥ భస్మ సర్వేషు
 దేహేషు భూతిలేపం విధాయచః పున స్తపసి వైలేంద్రీశ్శృంగే భూతగణై స్సహా శంభు
 స్సంధ్యాయ తాం దేవీం దేవీ తమపిశంకరం॥ సంధ్యాయమానా సా వక్షాసహస్రత్రీయ
 మూనయత్॥ తత శ్శంభు స్సుదుఃఖార్తః కామేన భస్మరూపిణా॥ పార్వతీనికటం గత్వాకృ
 తాంజలి రిదం పదం॥ ప్రాబ్రువీ త్స్వరమేశాని తప స్త్యజ సుదుష్కరం॥ ధ్యానేన పరిజప్యేన
 మూల్యేన మహతా త్వయా॥ కీృత స్తవైవ దాసోఽహం మాం నేవాయాం నియోజయ॥
 త్వదంగమార్జనే హరీకేయూరపరిధాపనే॥ త్వదంగపరిసంస్కారేఽ లక్ష్మకాదిభి రాదరాత్॥
 నిత్యంజ్యోపర్వతసుతే పృసన్నా యది మే శివే నిర్దగ్ధోఽస్మి భృశం భస్మరూపిణా మదనేనచ॥
 దేహాధీన మహాదేవీమా ముద్ధర మనోభవాత్॥ త్వం సర్వదుర్గతిహరా దుర్గాభీష్టఫలప్రదా॥
 త్వా మాశ్రయంతి యేతేషాం దుఃఖం సంజాయతే వహి॥ అహం త్వా సర్వధా భక్తిభా
 వేన సముపశ్రితః॥ మాముద్ధర మహాదుర్గై కామసాగరమధ్యతా॥ యథాత్వా సంస్మృతిజ
 సాం ఘోషదాసి దయామయి ॥ ౨౦౨॥

తథా మాం కృపయా కామసాగరా చ్ఛసముద్ధరా ఏవం సా పార్థివతా శంభుం ప్రోవాచ
 హిమదేహజా॥ సఖం సంబోధ్య లజ్జాభినతచక్రా స్మితాననా॥ అసంప్రదత్తా పితృహం
 కథ మేన ముచాగతా॥ భవిష్యామి తతః పాణిం గృహ్లాతు విధివద్ధరః॥ పితరం మే గిరిశీ
 ఘ్నం కేనచిన్మతి శాలినా॥ స్వాభిప్రాయం జ్ఞాపయతు వివాహార్థం మహేశ్వరః॥ ఇత్సుక్త
 స్సాస్మి భగవాన్మహాదేవ ప్రీలోచనః॥ తద్యం మేనే గిరిసుతా వచనం కాముశోఽపిసన్॥
 తత స్సా ప్రయయా శీఘ్రం సఖభిః కరివారితా॥ పితు నేహం భగవతీ ప్రపుల్లకమలా
 ననా॥ పార్వతీ మాగతాం శ్రుత్వా గిరింద్ర స్సహసోద్ధితః॥ ఆగత్వాంకే సమారోప్య పు
 రమధ్యం సమానయత్॥ ఆగత్య మేనకా పుత్రీ మాలింగ్య నిజపాణినా॥ అశ్రుపూజితా
 తా వక్త్రం చుచుంజే పరమాదరాత్॥ ఉవాచ మాతస్త్వం పుత్రీ మమ ప్రాణసమా హ్య
 సి॥ త్వద్విచ్ఛేదమృతా మద్య మాం కృతాసి సుజీవతాం॥ మైనాక ప్రముఖాస్సశ్వే పార్వ
 త్యా భృతర స్తథా॥ బాంధవా శ్చ తదై వాన్యే దృష్త్వా హమా ముపేదిరే॥ తస్యా స్స
 భిభ్యం శైలేంద్రశీఘ్రా యాశు నివేసితం॥ ౨౦॥ యథాదృష్టం వనే శంభుపార్వత్యో రభి
 చేష్టితం॥ గిరింద్ర స్తత్సమాకణ్య హమాకాణ మహతా యుతః॥ ప్రతీక్షమాణో వార్తాం
 స గిరిశస్య తదాస్థితః॥ వివాహే స్వసుతాయా స్తు పార్వత్యా మునిపుంగవః॥ శంభు శ్చ త
 త్ర శైలాగ్రే సంస్థితః ప్రమదై స్సహా ఉవాస పార్వతీ పాణిగ్రహణే కృతనిశ్చయః॥ తత
 స్సస్మార గిరి శో మరీచ్యాదీ న్మహామునిః॥ అభిప్రాయం గిరింద్రాయ విజ్ఞాపయితు మా
 త్మనః॥ తత స్తేసముపాయాతా మరీచ్యాద్యా మహామహయః॥ తత్త్వేనా చ్ఛివసాస్మిధ్యం వా
 తోద్ధూతా ఘనా ఇవ॥ తే ప్రణమ్య మహాదేవం ప్రపచ్ఛ ప్రేదశేశ్వరం॥ కి మర్థ మ
 స్మా న్భగవాన్ సంస్మృతోసి వదస్వ తత్॥ తతః ప్రాహ మహాదేవో మరీచ్యాదీన్ పృ
 థక్ పృథక్॥ సంబోధ్య కామనిర్దిగ్ధ హృదయో మునిపుంగవాః॥ హితాయ సర్వజగతాం
 తథా సంతాన వృద్ధయే భారగ్రహే మతి ర్భేద్య జాయతే మునిసత్తమాః॥ యావత్సతీ
 మాం వంశ్యజ్య గతాసీన్నిజమాయయా॥ తావత్తా మేవ హృదయే సంధ్యాయాఽహం
 తపస్వితః॥ సా తేన తపసా తుష్టా స్వయం హిమగిరే స్సృతా॥ భూత్వా మాం పతిభాతే
 నా వ్యంగీచక్రీ నిజేచ్ఛయం॥ ౩౦॥ కింతు తస్యాః పితా శైలరాజేంద్రో హిమవాన్ య
 ది॥ ఆహూయ మే దదాత్యేనాం పాణి గ్రహణకర్మణి॥ తదా సా మమ సత్నీ స్యా చ్చా
 ర్యంగీ రుచిరాననా॥ భస్మీభూతేన కామేన దహ్యోహం దినరాత్రకం॥ నాశాంతిమభిలష్యా
 మి వినాతాం పర్యతాత్మజాం॥ యద్యత్ర కృత్వా సాహాయ్యం తాం మత్ప్రాణై కవల్లభాం॥
 మహ్యం దావయితుం శక్తా స్తదాఽహం స్థాతు ముత్సహే॥ ఋషయ ఊచుః॥ యథా
 భిచ్ఛేతుం దేవ త్వమాజ్ఞాపయసి ప్రభో॥ తథాస్మాభి శ్చేష్టితవ్యం కం సః కార్య మతఃపరం॥
 ఆద్యా హి పరమా విద్యా పూర్ణా ప్రకృతి రుత్తమా॥ జాతా హిమవతః పుత్రీ తవైవా
 పూర్వగోహిని॥ అవశ్యం హిమవాన్ తుభ్యం దాస్యత్యేవాదిరేణహి॥ నిమిత్త మాత్రం
 తత్రైవ భవిష్యామో వయం శివ॥ శివ ఉవాచ॥ గత్వా గిరింద్రం మదభిప్రాయం తస్మై

నివేద్యచ॥ యథా దదాతి మహ్యం తాం తథా కురుత మత్కృతే॥ శ్రీమహాదేవఉవా
చ॥ ఇ త్యాకల్యక వచ స్త్య శంభో స్తేపి మహామయః॥ ప్రయయు ర్గిరిరాజస్య పురం
పరమామృతాః వివాహార్థం మహేశస్య సంయోజయితు మంబికాం॥ తాన్ దృష్ట్వాసము
పాయాతాః గిరింద్రోపి యథావిధి పూజయిత్వా యథాన్యాయ మాసనేషు ప్రవేశ
యత్॥ ౪౦॥ అథ ప్రోచు ర్గిరిశ్రీప్థం ఋషయస్తే హిమాలయం శృణు రాజంస్తవహితం
యచ్ఛివే నాభిభాషితం॥ తస్మైవ వనితా దక్షతనయా యాసతీ పురా॥ పైవ తే తనయా
జాతా పార్వతీ సాంప్రతం శివా॥ తాం త్వం నియచ్ఛ దేవాయ శివాయ పరమాత్మనే
సంప్రాప్తదార స్స సుఖి త్వత్ప్రసాదేన జాయతాం॥ ప్రభావం దేవదేవస్య సర్వం త్వం జ్ఞా
తవానసి॥ తస్మై దేయా నిజసుతా కింవా వాక్యమతఃపనం॥ వారదః పునరాహేదం శైలరా
జం హిమాలయం॥ స్థిత్యా స్థిత్యా మహాబుద్ధి భూతభవ్యభవిష్యతి॥ మహారాజ మయా
పూర్వ మేతత్సర్వం నివేదితం॥ అనాదిపురుషేశాయ పూర్ణాయ పరమాత్మనే॥ తనయాం
పరమా మాద్యాం దేహి భాగ్యస్య గౌరవాత్॥ తతః ప్రాహ గిరింద్ర స్తా హృషానిర్భ
రమానసః॥ కృతకృత్యోస్మి పూతోస్మి యుష్మాకం హి సమాగమాత్॥ యం చంద్రకేభ
రం సర్వే దేవదేవం వదంతి॥ జగతాం సృష్టిసంహరకరణే పాలనే క్షమః॥ తస్మై దే
యా సుతేత్యత్రాచుపపత్తి శ్చ కామః॥ తస్యేచ్ఛావశగోహం హి తద్వ త్సర్వ మిదం జ
గత్॥ యదేచ్ఛా సమభూ తస్య తదైవేచ్ఛా మమా ప్యభూత్॥ ౪౧॥ గచ్ఛధ్వం శంభునిక
టం కథయధ్వం వచో మమ॥ శుభం నిశ్చిత్య సమయం మయివార్తాం దదాతుసః॥ దాస్యా
మి తనయాం తస్మై విధే రిచ్ఛానుసారతః॥ ౪౨॥ ఇతిశ్రీమహాభాగవతే మహాపురాణేపార్వ
తీవివాహార్థం హిమవంతం ప్రతి శంకరప్రేషితమరీచ్యాద్యాగమనం నామ చతుర్వింశతీత
మోధ్యాయః॥

అ ధ ప ం చ వి ం శ తి త మోఽ ధ్యాయః॥

శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ నిశమ్య గిరిరాజస్య వచనం తే మహామయః॥ పున ర్మహే
శసాన్నిధ్యం ప్రయయు హృష్టచేతసః॥ తాన్ సమీక్ష్యా గతాన్ శంభు ర్మహాత్రస్త ఇ
వా బ్రవీత్॥ ౧॥ మాహ హిమవా నద్రి యుష్మాక వదత మాచిరం॥ స్వేచ్ఛయా స్వసు
తా మహ్యం దాతవ్యా కిం నవేతిచ॥ కథయిత్వా మమ స్వాంతం సుస్థిరం కురుత ద్విహః॥
ఋషయ ఊచుః॥ దాతవ్యా భక్తిభావేన గిరింద్రేణ నిజాత్మజా॥ మాచింతాం కురు
దేవేశ సాంప్రతం సుస్థిరో భవ॥ ఉక్తం తేన గిరింద్రేణ సమయం వీక్ష్య శోభనం॥ తస్మై
దేయా త్వయా వార్తా తదోద్వాహోభవిష్యతి॥ శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ అథ ప్రాహ

పున శ్శుభం స్తాం సైదా మునిసత్తమః। దురీతం నిరూప్య సమయం శోభనం దోషవజ్జతం।
గిరింద్రాయ దురీతం బూరీత సువ్రతాయ మహాత్మనే। ఇతి శ్రుత్వా వచ సైస్య మరీచాద్యా
స్తపోధనాః। వివాహసమయం తస్య నిశ్చిత్తోచ్యు ర్మహేశ్వరం। వైశాఖే మాసి యాశుక్లా
పంచమ్యేషా గురో దిశేః। తస్యా ముద్వాహకర్మ త్వంకురు సంతానవృద్ధయే। నర్వదోష
విహీనంహి దిన మేత త్పుశోభనం। విజ్ఞాపయ గిరింద్రాయ మహాదేవ మహాత్మనే। అధ
ప్రాహ మహాదేవో యాయం యాత నగాధిపం। ౧౦॥ కథయధ్వం నిజసుతా తేన తస్మిన్
శుభహని దాతవ్యా విధివ స్మర్యా తత్రాహంచ గురోర్తమై॥ ఆగమిష్యే పురం తస్య మ
హాత్మనపురపురం। తచ్చుత్వా వచనం శంభోః పున స్తేపి మహాషయః॥ గత్వా హి
మాద్రిం వ్యాజహు ర్మహేశే నాభిభాషితం। తచ్చుత్వా గిరిరాజోపి భద్ర మాహ ముదా
న్విలః। పినసర్జచ సంపూజ్య మహాషిః స్తా యథావిధి తేపి భూయా యయు ర్యత్ర
సంస్థిత శ్చంద్రశేఖరః॥ ప్రాచ్య శ్చాపి మహాదేవం గిరిరాజేన భాషితం। తానువాచ తత
శ్శుభం యాయం తత్ర శుభహని॥ ఆగత్య వై మయా సార్థం గమిష్యేగిరిః పురం నార
దం ప్రాహ తాత త్వం అవ్యాహతగతి స్వయం॥ ఏకం కురుష్య మత్కార్యం యత్తే వ
త్కృమి సాంప్రతం బ్రహ్మణే విష్ణవే తద్వ దింద్రాదిభ్యః పృథక్ పృథక్॥ కథయస్వ మ
మోద్వాహవార్తాం హర్షప్రదాయినీం విజ్ఞాపయచ మద్వాక్యం తేష్విదం మునిపుంగవః॥
మదుద్వాహాదినే సర్వైరేవగంధర్వ కిన్నరైః। యష్మాభి సముపాగత్య చేష్టితవ్యం శుభం
మమ। తత స్సనారదో న్యాహ యథా జ్ఞాపయసి ప్రభో తదైవహి విధాతవ్యం మయా జ్ఞా
పతవర్తినా॥ ౨౦ ॥

తతః ప్రణమ్య తే దేవం మరీచాద్యా మహాషయః। స్వస్థానం గంతు ముద్యు
క్తాః ప్రార్థయమాన్ సత్తుశ్శివం। ఆజ్ఞాం విధేహి గచ్ఛామో నిజస్థానంతు సాంప్రతం। త్వదు
ద్వాహాదినే సర్వ ఆయాస్యామః సురై స్సహ। తతఃప్రాహ మహాదేవ స్సాశ్రునేత్రో మ
హామునిః॥ పత్నీవిరహదుఃఖార్తో భృశం కామ ప్రవేగితః। యావ ద్ధిమాద్రితనయాం తాం
మత్రాప్నోకవల్లభాం నపత్నీ మభిలష్యామి తావత్కృత్వేన జీవనం। ధారయిష్యే భృశం
కామనిర్దగ్ధోపి మహాషయః। ప్రతిజ్ఞాయ బ్రవీమ్యేత ద్యుష్మాకం సంముఖేధ్రువం। అద్యా
వచ సమవాస్యామి పార్వతీం ప్రాణనల్లభాం। తదా సర్వాత్మనా దేవీం సేవిష్యే
తాం నిరంతరం నవిప్రియం కరిష్యామి కదాచిదపి మోహతః। యత్ర యాస్యతి సా దేవీ
గమిష్యేహంచ తత్రవై న త్యక్త్యామి కదాచిత్తాం క్షణార్థమపి సువ్రతాం యాయం
తు సాంప్రతం యాత నిజం స్థానం తపోధనాః। తిష్ఠామ్యహం కాననేస్మిన్ ధ్యాయం స్తాం
పర్వతాత్మజాం ఇత్యేవ ముక్త్యా గిరిశో విససర్జ మహామునిః। తేఽపి నత్వా యయు స్స
ర్వే స్వస్వస్థానం మహామతే నారదస్తు యయా తూర్ణం బ్రహ్మణో నికటం తదా శివ
స్యోద్వాహవార్తాం చ తస్మై సర్వాం న్యవేదయత్। తదైవ విష్ణవే ప్రాహ గత్వా వైకుం
ఠ ముత్తమం శ్రుత్వా తు హాషాసంపూణో బభూవతు రతీవ తే। తావూచతు కృష్ణ

నిశ్శేష్ం గమిష్యామౌ మహేశితః వివాహదర్శనార్థాయ పరివారగణై స్సహ త్వం తు
స్వర్గపురం గత్వా మహేంద్రాయ నమ ద్రుతం సయాతు త్రిదశై స్సర్వైస్సిద్ధిచారణకిన్న
రైః మహేశస్య వివాహేఽస్మిన్ కర్తుం సాహాయ్య ముత్తమః తత స్సనారదో గత్వా మ
హేంద్రాయ న్యవేదయత్ శివ స్యాద్వాహసంవాదం తాభ్యాం యచ్ఛాభిభాషితం త
చ్చుత్వా సురరాజోపి హామనిర్భరమానసః మేనే మృత్యు స్తారకస్య భవిష్యతి సునిశ్చి
తం ఉద్యోగం చాకరో ద్దంతం వివాహే స మహేశితః నారదోపి యయా స్వీయం
స్థాన మింద్రేణ పూజితః ౩౭॥ ఇతి శ్రీ మహాభాగవతే మహాపురాణే శంకర వివాహో
ద్వయోనామ పంచవింశతీతమోధ్యాయః॥

అథ షడ్వింశ తి త మోఽధ్యాయః॥

శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ అథాద్విరాజనగతే పార్వత్యుద్వాహమంగలం ప్రావర్తత
మునిశ్శేష్ జగతాం హామవర్ధనం భేరి మృదంగ పణవ తూర్య గోముఖ నిస్వనైః పూరి
తం సర్వతో భూమి నభో మధ్యం మహామతే గంధర్వా శ్శిభనం గానం చక్రః పరమ
హామితాః తథైవాపసరసాం నృత్యం ప్రావర్తత మనోహరం ఆయాతా దేవకన్యా శ్చ
తథైవ గిరికన్యకాః పురే నగాధిరాజస్య పార్వత్యుద్వాహ మిక్షితుం తా స్సర్వాస్తాపి
తాస్తేన నానాలంకరణాదిభిః వస్త్రై శ్చ విధై గౌరీవివాహే మునిపుంగవ ఏవ మాసీ
ద్గిరిపురే మంగలం సుమహత్తరం నాయు ర్వవౌ పుణ్యగంధయుత స్తత్ర శ్చైశ్శనైః ప్రస
న్నమానసా స్సర్వే తథాఽసక్ ప్రాణిన స్తదా దిశః ప్రసన్నా స్సర్వా శ్చ స్వస్థ మా
సీ తథా జగత్॥ అథేద్ర స్త్రిదశై స్సర్వై స్తథా గంధర్వ కిన్నరైః గంతుం మహేశనా
న్నిధ్యం ప్రస్థాన మకరో త్తదా ఏతస్మి న్నంతరే శ్రీమా న్నారదో మునిసత్తమః రతిం ప్రా
హ మహాదేవ పార్వత్యుద్వాహ మంగలం తత్ర యాంతి సురా స్సర్వే గంధర్వైః కిన్న
రోరగైః త్వం యాహి దేవరాజస్య సన్నిధిం మాచిరం కురు॥ వివాహ హామ యుక్తస్య
మహేశస్యాంతికే యది త్వద్భర్త జీవనార్థం తే కథయత్తమరా సుతి తదావశ్యం శివః
కామ మంగే సంప్రాపయిష్యతి॥ ఇత్యుక్త్యా సమునిః ప్రాయా న్మహేశస్యాంతికం ద్రుతం
రతిశ్చాపి సముద్యుక్తా సమభూ ద్భృతౌజీవనే ఆగతం నారదం వీక్ష్య మహేశః ప్రాబ్రవీ
ద్వచః॥ స్వాగతం తాత తేదానీ కర్తవ్యం చ విధీయతాం స ఆహ త్రిదాశా స్సర్వే స
మాయాంతి మహేశ్వర సిద్ధాశ్చరణ గంధర్వ కిన్నరాశ్చ మహామయః॥ తతోరజన్యాం
వృత్తాయాం శుభే లగ్నే సురై స్సహ గంతవ్యం గిరిరాజస్య పురం శంభో త్వయా ప్రభో॥
శ్చాభ్యుతి తదోద్వాహో మహాత్మన పురస్కరం॥ ఏతస్మి న్నంతరే సర్వై దేవగంధర్వ కిన్న

రైః! దేవరాజ స్సమాయాతో మహేశస్యాంతికం తదా॥ తే ప్రణమ్య మహాదేవం సర్వలో
కైకకారణం! ఊచు దేవాః ప్రభో కిం త్వ మాజ్ఞాపయసి సాంప్రతం॥ స ఆహ మద్వివా
హేఽస్మిన్ యథాయోగ్యం విధీయతాం॥ తతః ప్రావర్తయ చ్చంభో రివహహే మంగలం
మహత్॥ దేవరాజః క్రితమనా శ్శంభో స్తత్ర తపోవనే! భేర్యాదినిస్వవై స్సర్వాః పూరితా
శ్చ దిశో దశ! అభవ న్మనిశాద్దూల గంధర్వా లలితరీ జగుః॥ ౨౦॥ సమభూ త్పుష్పవృ
ష్టిశ్చ సనృతు శ్చాప్సరోముఖాః॥ ప్రపుల్ల చారు పుష్పేషు నత శాఖా శ్చ శాఖినః॥ సమా
సన్ దేవదేవస్య కాననే ఋషిపుంగవ! కోకిలా రుచిరం శబ్దం భ్రమరాశ్చ సహస్రశః! చ
క్రిరె కాననే తస్మిన్ వాయు ర్మలయజో వహ॥ అథ తత్ర సమాయాతో బ్రహ్మ లోకపి
తామహః! స్వదైవ మానవైః పుత్రై ర్వశిష్టాత్రై ర్గృహపీఠభిః॥ తథా నారాయణ శ్చాప్తి
సమాయాత శ్శివాంతికం! సార్థం లక్ష్మ్యై సరస్వత్యా ద్రఘ్మ ముద్వాహ మంగలం॥ ఇత్యేవ
మాగతాం స్త్రాంశ్చ దృష్ట్వా విశ్వేశ్వర స్తదా! ప్రహృష్టచేతా సమభూ త్సుప్రసన్న ము
ఖాంబుజః॥ ౨౧॥ ఇతి శ్రీమహాభాగవతే మహాపురాణే సతీపతివివాహసన్మాసోనామ
ష డ్విం శ తి త మో ధ్యా యః॥

అ ద స ప్త విం శ తి త మో ధ్యా యః

అద స ప్త విం శ తి త మో ధ్యా యః

శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ అథాయాతా కామపత్నీ రతి స్సర్వాంగసుందరీ! పతిశో
క సుమభూర్తా కృశాంగీ సాశ్రులోచనా! పురందర మిదం ప్రాహ సంముఖే సంస్థితా సతి॥
రతిరువాచ॥ పూర్వం త్వదాజ్ఞయా భర్తా మమ ప్రాణైక వల్లభః! ప్రక్షిప్య శంభ
వే బాణం భస్మతాం ప్రాప తత్త ణాత్॥ తదా రుదంతీం దుఃఖేన మా మమ్రాచ ర్భవా ని
జం॥ మా శోకం కురు తే భర్తా పునర్దేహమవాప్స్యతి॥ పరిగృహ్లాతి దారాం స్తు సాంప్రతం
శంకరోపిచ! తేన బాణేన ముగ్ధస్సన్ యూయం పూర్ణమనోరథాః! పతి ర్మమ గత స్తస్య
నోచేష్టయసి జీవనే! శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ ఏవ మాభాష్య బహుధా రతిః పతివియో
గినీ! రురోద దేవరాజస్య పురతో బ్రహ్మహోపిచ! తచ్చుత్వా భగవాన్ బ్రహ్మ దేవరాజ శ్చ
శంకరం! సుప్రార్థ్యోవాచ వచనం వివాహోత్సుక మానసం॥ తానూచతుః॥ ప్రభోదే
వ మహేశాన ప్రణతానాం కృపాకర! దేవానా ముపకారాయ కార్య మేకం కురుష్వ యై
యథా సృద్వచనం కామ స్త్వయి బాణవిమోచనే! వినియోయతా తదోవాచ దేవా సిం
ద్రపురోగమాన్! యది క్రుణ్తో మహాదేవో మాం నాశయతి నః కృతే! తథా మమూర్ధ
త్రిదశా యతివ్యధ యథోచితం॥ తై శ్చ ప్రతిశ్రుతం తస్మై ఏవమేవేతి శంకర! సతు త్వ
త్తోకధ సంభూత వహ్నినా జ్వలిత స్తదా! భస్మతాం ప్రాప తత్పత్నీ రతి స్త్వస్మా నుపాగ

తా॥ యాదతే స్వామినం తస్యాః శోకసంతప్తమానసా॥ యది త్వం కృపయా కామం దే
హం ప్రాపయసి ప్రభో॥ తదా దేవా సుత్యవాక్యా భవంతి త్రిదశేశ్వరః॥ రతిః ప్రాప్నోతి
భర్తారం జగన్మోహన రూపిణం॥ శ్రీ మహాదేవ ఉవాచ॥ ఇత్యాకణ్య మహాదేవః ప్రణ
తానాం కృపాకరః॥ కామం సంప్రాపయామాస పునరేవ హం మహామునే॥ సంప్రాప్య దే
హం కామ స్తం ప్రణిపత్య మహేశ్వరం॥ సర్వదేవాం శ్చాభివంద్య రత్యాః పాశక్వంజ
గామహ॥ రతిః పతిం సమాసాద్య హామనిర్భర మానసా॥ బభూవ మునిశార్దూల దేవా
శ్చ హామః సంయుతాః॥ అథ ప్రవృత్తా రజసి శశాంక శ్చ సునిర్లలః॥ ప్రవృద్ధతేజా విబభౌ
దేవా శ్చక్ర ర్మహాత్మవం ఏతస్మిన్నంతరే బ్రహ్మ ప్రిహ దేవం సదాశివం॥౧౦॥ విభూ
తి భూషణం పింగజటా మాళిం చతుర్భుజం॥ బ్రహ్మో వాచ॥ శంభో తవేదం పరమం
యావం దేవాది దుర్లభం॥ యోగినాం మానసోత్సాహ జనకం త్రివిధసం॥ ఏవం సంహృత్య
యావం వైధేహి సౌమ్యతమప్రభం॥ యథాతిహామః మాప్నోతి శ్వకుర స్తే నగాధిపః॥ విలో
క్య మనకా చాపి శ్వశూ) స్త్యా మతిసుందరం॥ సర్వాంగ సుందరి శారీ తుభ్యం దేయా మ
హుద్రిణా॥ యథా తస్య భవే త్ప్రీతి స్తథా కురు మహేశ్వర॥ యథా విభేతి నోకాచి ద్వీ
త్య త్వాం భీమహుషిణం॥ తథా చారుతరం యావం ద్విభుజై కాననం శివ॥ దేవదేవ విధేహి
త్వం వివాహే స్మరమాదన॥ శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ ఇత్యుక్తో బ్రహ్మణా శంభో నైకా
న్మునిపుంగవబభూవ ద్విభుజ సౌమ్యరూప శ్చై కాననః యథాత్ జటా స్వణాకిరీటత్వం ప్రా
పత్త్వద్వివ్యవస్త్రతా॥ భస్మాసీ చ్చందనం గాత్రే శేష స్వర్ణవిభూషణం॥ అథ తం త్రిదశే
శానం సంప్రాప్తే తితుభక్షణే ఆగోప్య వృషపుష్కే తే దేవగంధర్వ కిన్నరా॥ గిరింద్రస్య
పురం గంతుం మన శ్చక్ర ర్మహామతే॥ ప్రయాణకాలే త్రిదశేశ్వరస్య బభూవ నృప్తిః కుసు
మావలీనాం స్వర్వాసినాం దుండుభి తూర్య నిస్వనై దిగంత మాసీ త్పరిపూరితంమునే॥
వాయు ర్వవా శ్చైత్యయుత శ్చనైశనై॥ సౌగంధ్యయుక్త త్సుకుణః పతత్రిణః॥ సుశోభనం
తే ప్రమథా అపి ధ్వనిం॥ చక్ర స్సుహారం వదనేన హామతః॥ ఏవం ప్రవృత్తే వృక్షభ
ద్వజ స్తదా॥ సార్థం సమస్తై స్త్రిదశై ర్మునీశ్వరైః॥ ప్రియా ద్గిరింద్రస్య పురం మహామతే॥
సకిన్నర శ్చారుశశాంక శేఖరః॥౩౦॥

ఇతి శ్రీమహాభాగవతే మహాపురాణే పార్వత్యు
ద్వాహే మహాదేవాగమనం నామ
సప్తవింశతీతమోధ్యాయః॥

అథాష్టవింశతితమోధ్యాయః॥

శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ అథాద్విరాజోజ్ఞాత్వా తు సమాయాతం మహేశ్వరం॥ ఆ
గత్యా భ్యచ్యుత విధివ త్పుర మావేశయ త్వయం॥ బ్రహ్మాణంచ తథా విష్ణుం తథేంద్రా
ది సురోత్తమాన్॥ పూజయిత్వా యథాన్యాయం పుర మావేశయ ద్దివి॥ మరీచ్యాదీ నృహ
షీకం శ్చ పూజయిత్వా యథోచితం॥ స్వపురం ప్రాప్తయామాస గిరింధో॥ హృష్ట మాన
సః॥ విలోక్య పార్వతీనాథం శాంతం సుయచిరాననం॥ ద్విభుజం రత్న భూషాభ్యం దివ్యస్వరూపీ
రీటిసం॥ శశాంకాంకితమూర్ధానం శరణిందుశతప్రభం॥ ముముదే మేనకా తద్వ ద్గిరింధోగి
హిమాలయః॥ తథాన్యే యే సమాయాతా దేవగంధర్వ కిన్నరాః॥ తే వీక్ష్య పార్వతీనా
థం లోచనేన్ద్రస్యత్ర నాక్షిపత్॥ ఊచుః పరస్పరం సర్వే యథా గౌరీ సుహృషిణీ॥ తద్దైవయా
వసంపన్నో మహాదేవో జగత్పతిః॥ అథాద్విరాజ సుంప్రాప్తే కాలే చాతిసులక్షణే॥ పార్వతీం
దేవదేవాయ సమభ్యర్చణ దదౌ స్వయం॥ యథోక్త విధినా శంభుం స్తాం జగ్రాహ హిమా
త్మజాం॥ భార్యత్వేన ప్రహృష్టాత్మా సృష్టిస్థిత్యంత కారిణీం॥ తథా గిరింధ్ర నగరే మహా
నాసీ నృహోత్సవః॥ యథా నభూతః కుత్రాపి భవితా వా న కుత్రచిత్॥ ౧౦॥ క్రహృష్ట
మానసా సుర్వే దేవా ఆసన్ మహామతే॥ హరే గృహీతదారే తు దేవాః పూజా మనో
రథాః॥ ప్రశశంసు కృపాః కామం మహాదేవ విమోహినం॥ విలోక్య పార్వతీనాథం పార్వ
త్యా సహితం సురాః॥ ఊచుః పరస్పరం సర్వే గంధర్వా శ్చ మహామఘాః॥ అహో బహు
తరం భాగ్యం గిరిరాజస్య ధీమతః॥ యత స్వయం జగన్మాతా కన్యాత్వం సముపాగతా॥ యా
సూతే సకలం విశ్వం స్వేచ్ఛయా ప్రకృతిః పరా॥ సా ప్రాప్త యద్గృహే జన్మ కన్యాయాచే
ణ లీలయా॥ శన్నోప తపసః పుణ్యమేతస్య గిరిభూపతే॥ కింవాచ్య మతులం భాగ్యం మే
నాయాః పూర్వసంచితం॥ ఏతేస్యాస్త్రీజగన్మాతు రహిమాతా భవద్యతః॥ ప్రభావం శో మహే
శస్య వక్తుం లోకే క్షమా భవేత్॥ రూపం వా విభవం వాపి వచోతీతం మనోతిగం॥ ఏవ
మన్య ద్భహువిధం ప్రాచు సుర్వే పరస్పరాం॥ విలోక్య హవసంపన్నా పార్వతీపరమేశ్వరాః॥
బ్రహ్మ విష్ణుశ్చ భగవాన్ భగవంతం మహేశ్వరం॥ పార్వత్యా సహితం ప్రాహ శాంతత
హమః సమాకులం॥ బ్రువిహష్టా ఊచతుః॥ క్రభో దేవ సతీయం సాపార్వతీ తవగే
హినీ యస్యా వియోగ దుఃఖార్త స్తప స్త్వం కృతవాససి॥ ౧౧॥ అనయా త్రిజగద్భాత్యా
పత్నీ త్వం జగదీశ్వరః॥ పాహి సర్వ మిదం విశ్వం సుతా సుత్యాద్య శంకర॥ శ్రీమహా
దేవ ఉవాచ॥ ఏవ ముక్త్యా మహాదేవం బ్రహ్మ విష్ణు జగత్పతి॥ స్వస్థానం ప్రయయా
హృష్టః॥ ప్రసన్నముఖ పంకజః॥ గతా శ్చాన్యై సురశ్రేష్ఠాః పార్వతీపరమేశ్వరా॥ ప్రణి
కత్య తథా సర్వే మరీచ్యా మహామఘాః॥ గతేషు తేషు సర్వేషు గిరింధ్రః పరమేశ్వరం॥
పార్వత్యా సహితం భక్త్యా తుష్టావ ప్రాంజలి ర్మునే॥ హిమాలయ ఉవాచ॥ ప్రభో శం

భో హేతు స్త్వ మసి జగతా మాదిరహిత స్సదోత్సాహీ నిత్య స్సువిమలమతి లోకకఫల
దః॥ ప్రసన్నానాం వాంఛావిషయ ఫలదాతా గుణనిధే ప్రసన్న స్త్వా మద్య త్రిపురహర
మాం పాహి కృపయా॥ నిత్యేయం వనితా విశాలనయనా శారీ తవాస్తే స్వయం పూర్ణే
వ ప్రకృతిః పరాత్పరతరా త్వత్సంగిన్ సర్వదా॥ విచ్ఛేదో నహి విద్యతే తదవీయ చ్ఛాస్యా
మమాస్మిక్కులే జన్మాభూ త్తదనుగ్రహప్రకటనం దాసే మయి స్వేచయా॥ త్వంచాగత్య
పరం మమేహ తనయాం శారీం శశాంకప్రభాం నివ్యాంగీం వనితాం తవైవ విలసత్ఫల్యాం
బుజాత్యూననాం శంభో పాకృత వద్వివాహవిధినా యత్సంగృహీతోఽసి త ద్దాసే దీనత
రే దయా ప్రకటితా మయ్యేవ తేకేవలం॥ నమస్తే పార్వతీనాథ ప్రణతాభీష్ట దాయక॥ నమ
స్తే శివగేహివై పార్వత్యై సతతం నమః॥ అవ్యాహం కృతకృత్యోఽస్మి ధన్యశ్చాస్మి న సు
శయః॥ పశ్యామి యజ్ఞగ్నాధం జగన్తాత్రా సమందృశా శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ ఏవం స్తువం
తం సద్భక్త్యా గిరిరాజం మహామునే ఉవాచ భగవాన్ శంభుః ప్రీతయ స్వచనామృతైః గి
రీంద్ర త్వం మహాపాక్షి మమ మూర్త్యంతర స్వయం॥ భాగ్యచాపసి దేవానాం సన్మాన్య
శ్చ విశేషతః॥ అద్యారభ్యాధ్వరే భాగో మయా తే సరికల్పితః॥ న త్వాం వినా హవిష్యం
తి మత్కేయం యజ్ఞం గిరిశ్వరా యథా హవిభుజ సుర్యే దేవా యజ్ఞోత్సవే గిరీ॥౩౬॥ త
థా త్వమపి హవ్యానాం భోక్తా మత్కేయ భవిష్యసి॥ హిమాలయ ఉవాచ॥ ప్రభో త్వ
ద్వర దాసేన కృతార్థోఽస్మి జగద్గురో॥ అన్య దస్తి వరం శంభో పార్థనీయం కృపానిధే॥ అ
నయా సహ పార్వత్యా రమస్మాత్ర మహేశ్వరా పవిత్రం కురు మాం దేవ శరణాగత వత్సల॥
శివ ఉవాచ॥ నసిష్ఠ్యే త్వత్పురస్కాహ మదూరే పర్వతాధిప తవైవ శిఖరే దేవ్యా పా
ర్వత్యా ప్రీతమానసః॥ వక్ష్యంతి మాం గిరీ లోకా గిరీశం తేన హేతునా॥ శ్రీమహాదేవ
ఉవాచ॥ ఇతి తస్మై వరం దత్వా తస్మిన్నేవ సగోత్తమే నిర్ణాయ నగరం రమ్యం తత్రో
వాస సహామయా॥ అథాయ మేనం పార్వత్యా వివాహోత్సవ విస్తరం॥ య శ్శృణోతి
పతే ద్వాపి సదేవ్యాః పద మాప్నుయాత్॥ నతస్య విద్యతే భీతిః శత్రుతో రాజతోఽపి
వా॥ పార్శ్వోతిచ మనోభీష్టం సకృదాశణ్యమానవః॥ ముచ్యతే సర్వపాపేభ్యో మహాదే
వ్యాః ప్రసాదతః॥ ఇత్యుక్తం తే మునిశ్రేష్ఠ యథా పాప మహేశ్వర॥ భూయ స్తాం ప్రకృ
తిం పూర్ణాం యా సతీ దక్షశస్యకా॥ ఇదానీం శృణు పుత్రోఽభూ ద్యథా తారకసూదన॥
కార్తికేయో మహాబాహు దేవానాం పరిరక్షకః॥ న యేన సదృశః కశ్చి న్మహాబల పరా
క్రమః॥ ధరుర్ధర ప్రిలోకేషు విద్యతే భవితాపి స॥౪౬॥ ౪॥

ఇతి శ్రీమహాభాగవతే మహాపురాణే శ్రీపార్వతీపరమేశ్వర
వివాహమంగలం నామాష్టమింశతీతమోధ్యాయః.

అథైకోనత్రింశత్తమోఽధ్యాయః॥

శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ అహనిశ మచస్మృత్యా పార్వతీలాభ కారణం తవశ్శ్రీ శం మహాదేవ స్తస్యాః ప్రీతికరోఽభవత్॥ నద్వాక్ష్స్ శ్రవణే కణౌ లోచనం యావదర్మ సేతన్మనో రంజనే చేతః సానియుజ్య నిరంతరం ప్రీతిం సజనయామాస పార్వత్యాః ప్రీతినం యుతః ఏకదాఽరణ్య పుష్పాణి సమానీయ మహేశ్వర॥ నిర్మాయ దుచిరాం మాలాం కర్పూరాగురు చర్చితాం పార్వత్యా స్సంప్రదాయాంకే ప్రేష్టాఽలింగ్య స్మరాతురః॥ రం తుం మనో దధే పుత్ర ముత్పాదయతు మాదృతః॥ సంసినం ప్రాహ భగవాన్నమమాజ్ఞాం వినాత్రవై సమాయాతు జనః కోపి దేవోవా దేవపరితః॥ తథారక్ష పురద్వారం సమ స్తేః ప్రమథై వృతః తచ్చుత్వా సాపి తచ్రకే పురద్వారాభి రక్షణం॥ సహితః ప్రమ థై స్పర్శ్యే దేవదేవస్య శాసనాత్॥ తతో రహసి పార్వత్యా దశవహాణి పంచచ॥ తే మే సభగవాన్ శంభుః కామేన పరిమోహితః॥ దివావా రజసివా పి నప్రజజ్ఞే తథా హ రః॥ ప్రేమానంద నిమగ్న స్సన్ కామవ్యాప్లుత మానసః॥ ఏవం సంరమమాణస్య మహేశ స్య కదాచన॥ తేతః పతాత నోవాపి నోవా శాంతి ర్భభూవహ॥ తస్యపాద ప్రహారేణ వసు ధా పరిషిఙ్గితా సూర్య స్వాంతిక మభ్యాయా ద్లో రూపా మునిపుంగవ॥ తస్మై సాకథ యామాస యదంతీ సాశ్రు లోచనా॥ మహేశపాద సంఘాత జుతోత్పాత మాత్మనః॥ పృ థి వ్యవచ॥ దివాకర హిమవ్రణై పార్వత్యా భగవాం శ్చివః॥ రమతే సుచిరం కామ మోహితాత్మా జగత్ప్రభుః॥ శివశక్తోస్తు భారేణ పీడితాస్మి భృశం ప్రభో సస్థాతు మభి శక్నోమి మమోపాయం వద దుతం॥ సతు తాం పార్వతీం ప్రాప్య కామ విహ్వల మాన సః॥ న తాత్రి ప్రతిజానాతి సిసం వాపి జగత్ప్రతిః॥ సత్తణం విరతి స్తస్య జాయతే వా మ హేశితుః॥ తేతః పతతి నో వాపి నశాంతి రపి జాయతే॥ శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ ఏవం వచన మాకణ్యౌ పృథివ్యా స్స నివాకరః॥ తయా సార్థం మయా యత్ర దేవా ఇంద్ర పురోగమాః॥ ౧౭॥

తానువాచ యథావృత్తం పృథివ్యా పరిభాషితం తచ్చుత్వా చయయు స్పర్శ్యే బ్రహ్మణో నికటం తదా త్రిదశా ధరయా సార్థం సహపైవ మహామునే తేప్రాహు రథ తం దేవా బ్రహ్మణం జగతః పతం॥ సమ్ముఖే పృథివీ కృత్వా గోరూపా మునిసత్తమ॥ శృణు బ్ర హ్మణ జగద్ధాత్యా పార్వత్యా సహితో హరః॥ రమతే హిమన త్ప్రీధే దశవహాణి పం చచ॥ నతస్య రేతః పతతి నవా శాంతిః ప్రిజాయతే నదైర్యం వా సమాధత్తే సకదాచి న్మహేశ్వర॥ వైవం శుతం వా దృష్టం వా కదాచి త్కేనచి త్త్వచిత్॥ శివశక్తో స్తయా భారా త్పీడితేయం వసుధరా॥ రసాతలం జగమిషు రస్మ దంతిక మాగతా॥ తదత్రీ కిం విధేయం త దుచ్యతా త్రిగత్పతే ఇతి తేమాం వచ శ్చుత్వా బ్రహ్మ లోకపితామహా॥

ఉవాచ త్రిదశాక్షోనే మాశ్వస్య చ ముహుర్ముహుః! దేవకార్యస్య సిద్ధ్యర్థం రమతే
 సమహేశ్వరః! ఏతస్మాత్ క్షరితాజ్యోతఃసంఘాదుత్పద్యతేతుయః! సహంతా తారకస్యాస్య
 భవిష్యతి నసంశయః! కింతు శంభో స్సుతో దేవ్యాం యది సంజాయతే తదా! స భవిష్య
 తి దేవానా మసురాణాంచ మర్దకః! పరాకృమంచ తస్యేదం జగన్నాపి సహిష్యతీ! తస్మా
 దన్యత్ర కుత్యాపి శంభో శేతేన శేతసా! యథా భవత్యేకసుత క్షేప్తయధ్వం తథా సురాః!
 అహం సమాగమిష్యామి యత్రాసా స మహేశ్వరః! రమతే సహ పార్వత్యా కామవిహ్వ
 ల మానసః! యూయంచ తత్ర సర్వేపి సమాయాస్యథ సత్వరం! శంభో పుంగ నిపత్స్య
 ర్థం పార్థితుం పరమేశ్వరీం! ఇత్యుక్త్వా త్రిదశాన్ బ్రహ్మ సహసా తత్ర నారద! ప్రియ
 యా యత్ర దేవేశో రమతేసా సహోమయా! దేవా స్సర్వేపి తత్పశ్చాద్యయ సత్త్ర
 మహామతే! ౩౨౪॥ దదృశు స్తా రమంతే తు పార్వతీ చంద్రశేఖరా! తేష్వాగ తేష్వపి శివః
 కాముకో ముగ్ధమానసః! నచిత్వాంశిం తదా చక్రే నాపిలజ్జా నివతోభవత్! నవా సా
 పార్వతీదేవీ లజ్జాం ప్రత్యుజ్జహౌ తథా! నతత్యాజ మహేశం వా రమమహా మహా
 ర్షిశం ॥౩౨౫॥

ఇతి శ్రీమహాభాగవతే మహాపురాణే అఖండ పార్వతీ పరమేశ్వర
 సురతత్రస్త సకల దేవాగమనం నామై
 శోనత్రింశత్తమోధ్యాయః.

అ ద త్రిం శ త్త మో - ధ్యాయః॥

శ్రీ మహాదేవ ఉవాచ॥ తతో దేవాః పరం ప్రాప్య విస్మయం ప్రావద స్మనే!
 స్తువంతో జగతాం లజ్జారూపిణీం జగదుభిక్తాం॥ బ్రహ్మదయ ఊచుః॥ త్వం మాతా
 జగతాం పితాఽపిచ హర స్సర్వే ఇమే బాలకాస్తస్మాత్త్వచ్ఛిశు భావత స్సురగణా న్నా
 ప్సైవ తే సంధ్రమ మాత స్త్వం శివసుందరీ త్రిజగతాం లజ్జా స్వరూపా యత స్తస్మా
 త్త్వం జయ దేవి రక్ష ధరణీం గారి ప్రసీదస్య నః॥ త్వ మద్వైతం బ్రహ్మ త్రిగుణ రహి
 తం విశ్వజవని స్వయం భూత్వా యోషి త్పురుష విషయా జగతిచ! కరోష్యే నాం క్రీ
 డాం స్వగుణవశత పైన హి పున ర్వదంతి త్వాం లోకాః పురహరవధాం న్వాభి రమణీం!
 త్వం స్వేచ్ఛా వశతః కదా ప్రతిభవ న్నంశేన శంభుః పుమాన్ శ్రీయోహా శితే స్వ
 యం విహరసిప్త్రైలోక్య సన్దోహిసి! పైవ త్వం నిజలీలయా ప్రతిభవం కృష్ణః కదాచిత్పు
 ష్కా శంభుం సంపరికల్ప్య చాత్మమహిషీం రాధాం రమన్యంబితే! ప్రసీద మాత దేవేశ!

జగద్రక్షణ కారణిని విరమ త్వ మిదానీం తు ధరణీ రక్షణాయనై॥ శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥
 ఏవం స్తుతా భగవతీ తిదక్షైః పర్యతాత్మజాః ఉత్తష్టా పరిసంతృప్త్యా సంగలజ్జాన్వితా మునేః॥
 తత స్తస్యా స్వవీర్యేణ జాత ఏకః పరః పుమాః॥ తైరవోభీమనేత్ర శ్చ మహాబల పరా
 క్రమః॥ తం జాతం పురుషం ప్రాహ దేవీ భగవతీ తదా॥ వసస్వ మత్పురద్వారి రక్షస్వా
 వాం సదాసుత॥ ఇత్యుక్త్వా త్రిజగన్మాతా లజ్జయా వసతాననా॥ మందిరం ప్రవిశే ద్రమ్యం ర
 త్న ప్రాకార తోరణం॥ శంభు శ్చాపి పరిత్యక్తం స్వరేతో మునిసత్తమ॥ మన శ్చక్రే ను
 రాణాం వై హితాయ జగతోఽస్య చ॥ తదేత స్త్యక్తుకామంచ జ్ఞత్వా కమల సంభవః॥
 ఉవాచ వాయుం దేవానాం కార్యసంసిద్ధయే తతః॥

బ్రహ్మో వాచ॥ వాయో త్వయైకం కార్యం తు కర్తవ్యం జగతాం హితంతార
 కస్య వధార్థాయ శంభోః పుత్రాభిజన్మనేయదా త్యక్త్యతి రేత స్తు మహేశః పృథివీతలేత
 దా తద్యోషితాం యోనిం ప్రాపయిష్యసి వేగతః॥ శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ ఇతి తస్య
 పచ శ్రుత్వా వాయు ర్వేగవతాం వరః॥ ప్రవవా వతివేగేన తుములం మునిసత్తమతత శ్శం
 భు శ్చ తత్యాజ రేతో వహ్ని శ్శిరస్యలం రజతాద్రిసమం వహ్ని దుఃస్సహం తదభూ
 త్తదాతత సు పరితత్యాజ సహసా శరకాననీశిరసా దేవదేవస్య రేతోరాశిం మహాజనం
 తస్యార్థం తు బలా ద్వాయు స్సంవిభజ్య పృథక్పృథక్॥ కృత్తికానాంతు వజ్రాం వై యోని
 మధ్యం న్యవేశయత్॥ యోనిరంధ్రేణ తద్రేతః ప్రవిష్టం మునిసత్తమతవాప శోణితం తాసాం
 సనాసోదర మాగతంవహ్నా యచ్ఛా పతదేత స్తచ్చ స్వణం బభూవహాయత్ స్థితం తు
 శరారణ్యే తచ్ఛాద్యాపిచ దృశ్యతేవాయుసితం తు య ద్రేతోభాగం తస్యా భిధారణేకృ
 త్తికా స్తా మునిశ్రేష్ఠ ససమర్థా స్తదాభవన్॥ తత్యాజ శ్చ మునిశ్రేష్ఠ సర్వా ఏవ మహామ
 తేతత స్తా సహితం కృత్వా తద్రేత శోణికోపితంసంస్థాప్యకాష్ఠకోశే తు చిక్షిపు భీ
 తమానసాః॥ గంగాయాం మునిశార్దుల తద్దదర్శ ప్రజాపతిః॥ తత స్తత్కావ్యకోశంచ గృహీత్వా
 చపితామహః॥ స్వస్థాన మగమ ద్భూయః ప్రహృష్టాత్మా ప్రసన్నధీః॥ తత్కావ్య కోశమధ్యే
 తు వ్యజాయత పరః పుమాః॥ ద్వాదశై బాహుభి యుక్తో ద్వాదశాక్ష వ్షడాననః॥
 స్వర్గకార తను శ్రీమాన్ ప్రసన్నముఖ పంకజః॥ ఉద్యచ్ఛాంక తుల్యాభో నీలోత్పల ద
 లేక్షణః॥ ఏవం విజ్ఞాయ జాతం తం దేవ్యాః పుత్రం మహాజనం॥ మధ్యతః కాష్ఠకోశస్య త
 తోశం స ప్రజాపతిః॥ ప్రబిభేద మునిశ్రేష్ఠ తత స్తం దదృశే మునేః॥ ఆశ్విన్యాం పాణమా
 న్యాం తు ఏవం శివకూమారకః॥ జాతవా బ్రహ్మలోకేఽసౌ తారకారి ర్మహాబలః॥ తస్మిన్
 జాతే శివసుతే బ్రహ్మ లోకః॥ తామహః॥ సంప్రాప్త పరమామోదో మహోత్సవ మకారయ
 త్॥ శిరస స్తారకాఖ్యస్య కిరీటం కనకోజ్వలం పపాత ధరణీపుష్పే చకంపేచ శరీరకంసంజాతే
 పార్వతీపుత్రే మహాబల పరాక్రమేదిశ స్సునిర్మలా ఆనన్ దేవా శ్చిత్కుల్ల మానసాః॥ జ్ఞా
 త్వా తు పార్వతీపుత్రం సంజాతం బ్రహ్మణః పురీనారాయణ స్సమాగత్య దదృశే పరమా
 దరాత్ ఆయాతా స్త్రిదశా శ్చాన్యే మహేంద్ర ప్రముఖా స్తథామహామయ శ్చ సర్వేపి

శ్రుత్వా జాత ముమానుతం అధాకరోచ్చ నామాని బ్రహ్మ సర్వమృతై స్సహాచార్యతీతాల
కస్యాస్య ప్రసన్నాత్మా మహామునే బ్రహ్మోవాచ॥ కృత్తికాగర్భ జాతత్వా త్కార్తి
కేయేతి చాఖ్యయాపిఖ్యాత స్త్రిషు లోకేషు భవిష్యతి శివార్చనః॥ తథా మాతృమిత్యుస్య
నామ లోకే భవిష్యతి ॥ ౩౫ ॥

యత స్తాః కృత్తికా శాచి సఖ్యయా వత్ప్రకీర్తితాః॥ తాభిః స్కంద నితాదేత
స్సంఘాజ్ఞతోహ్యయం యతః॥ తతస్కందేతి నామ్నాపి ఖ్యాతో లోకే భవిష్యతి॥ తా
రకస్య నిహంతాఽయం సమరే భవితా యతః॥ తత స్తారకవైరితి లోకేనామ భవిష్యతి॥
శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ ఏవం నామాని కృత్వాసా బ్రహ్మ లోకపితామహాః॥ రరతు సా
ర్యతీపుత్రం స్వాలయే పరమాదరాత్॥ అస్త్రాణి సుబహూన్యేనం శిశుయామాస తత్ర
వై॥ శాస్త్రాణిచ సమస్తాని సర్వలోక పితామహాః॥ తతః ప్రాహుః పద్మయోనిం స్వస్యకా
ర్యస్య సిద్ధయే॥ తారకే గార్దితా సుర్వే త్రిదశా మునిసత్తమాః॥ దేవాణామః॥ ప్రభో
త్రిత్యగతాం నాథ యావ చ్ఛంకరనందనః॥ సంగ్రామే తారకం వైత్యం నిహనిష్యతి వైవ
హి॥ తావత్పరిచయం నాస్య పితృభ్యాం కారయిష్యసి॥ యది స్నేహాద్భగవతీ భగవా
న్యా సదాశివః॥ నైవేచ్ఛతి రణే పుత్రం కిం కరిష్యామహే తదా॥ తస్మాద్భీష్టుం మాతే
దైత్యే సమరే తారకాహ్వయే॥ తయోః పుత్రస్య జన్మాత్ర వక్తవ్యం తు త్వయా ప్రభో॥
శ్రీ మహాదేవ ఉవాచ॥ ఏవం దేవ్యా సుముద్భూయ పుత్రో జ్యేష్ఠ ష్టదాననః॥ స్థితో బ్ర
హ్మపురే దేవాః స్వస్యస్థాన ముపాగమన్॥ ఇత్యుక్తం మునిశార్దూల కార్తికేయో యథాఽ
భవత్॥ దేవ్యాః పుత్రో మహాబాహు స్తారకాసురమర్దనః॥ అధ్యాయ మేతం గిరిజానుత
స్య యే జన్మప్రసంగం పరిపాఠయంతి హి॥ పఠంతి శృణ్వంతి చ యేఽపి భక్తిత స్తేహం
న విద్యేత భయం తు కిల్బిషాత్॥ ౪౭॥ నవిద్యతే యస్య సుత స్సమాహితః శ్రుత్వా
స ఏనంగిరిజానుతోద్భవం॥ ఉత్పాదయే త్పుత్ర మకేవసద్గుణా నిర్మితం సుహాపం గిరిజాను
తోఽఘం॥

ఇతి శ్రీమహాభాగవతే మహాపురాణ కార్తికేయ జననం
నామత్రింశ త్తమోధ్యాయః॥

అథైక త్రింశ త్త మే- ధ్యాయః॥

నారద ఉవాచ॥ కథయస్య మహాదేవ సంగ్రామే సార్యతీసుతా॥ కథం సంపాత
యామాస తారకం దేవకంటకం॥ కథం పరిచయ శ్చార్ధూత్ పితృభ్యాం తస్య వా ప్రభో॥

సుతం ప్రాప్య చ సాదేవీ కిం చకార మహేశ్వరః॥ శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ శృణు వత్స
 ప్రవత్సోమి సంగ్రామే తారకాసురం॥ యథా సంపాతయామాస సేనానిః పార్వతీసుతః॥
 యథా భవత్పరిచయః పితృభ్యామపి తస్యచ॥ తచ్చవత్సోమి తాత! త్వం శృణు సావహితోమ
 మ॥ ఏకదా త్రిదశాః సర్వేతారకేణ సమర్థితాః॥ బ్రహ్మణోఽతిక మాగత్యప్రణమ్యోచు ర్
 హామతిం॥ దేవాఙ్మహిః॥ ప్రభో బ్రహ్మం స్తారక స్తు యథాఽస్తాన్ బాధతే సదా॥ తత్త్వం
 కిం నాభిజానాసి కింవా బ్రూమ స్తవాగ్రతః॥ ఇదానీం తస్య నాశాయ మహాదేవసుతం ర
 ణే॥ ప్రేషయాశు మహాబాహుం కార్తికేయం మహాబలమ్॥ శ్రీ మహాదేవ ఉవాచ॥ ఇతి
 తేహం వచ శ్రుత్వా బ్రహ్మ లోకపితామహః॥ కార్తికేయం వచః ప్రాహ సర్వదేవస్య ప
 శ్యతః॥ బ్రహ్మోవాచ॥ తాత త్వం సర్వదేవానాం రక్షకోఽసి శివాత్మజః॥ ఇదానీం త్రి
 దశా న్రక్ష హత్వా దైత్యం తు తారకం॥ త్వాం సమాశ్రిత్య దేవా స్తు తారకాసుర భీతి
 తః॥ నిస్తారం సముపాయాంతు జహి తం దేవకంటకం॥ ౧౦॥ శ్రీ మహాదేవ ఉవాచ॥
 తత స్తం వేధసం ప్రాహ కాతికేయో మహాబల॥ స్నిగ్ధగంభీరయా వాచా దేవానా మ
 గ్రత స్థితః॥ కార్తికేయ ఉవాచ॥ పాతయిష్యామి తం దుష్టం సమరే భీమవిక్రమం॥ తా
 రకం దైత్యరాజం తు వాహనం పరికల్పయ॥ శ్రీ మహాదేవ ఉవాచ॥ ఇత్యుక్తో భగ
 వాన్ బ్రహ్మ తస్మై శివసుతాయ తు॥ మయూరం వాహనం ప్రాహ ద్వాయువేగం మహా
 మునే॥ తారకస్య వధాధాయ శక్తిం హేమ పరిష్కృతాం॥ కోటిసూర్యసమాభాసాం దదౌ
 తస్మై మహాజనే॥ సతాదృశీ మహాశక్తి ర్విద్యతే భువనత్రయే॥ తేన శక్తిభరే త్యాఖ్యామ
 వాప స శివాత్మజః॥ తత స్తు సుత సేనానాం రక్షణార్థం నియోజ్య తం॥ సమరే ప్రేషయా
 మాస బ్రహ్మ లోకపితామహః॥ పోపితం ప్రణిపత్యైవ మయూరం ప్రారురోహచ॥ ప్రశృ
 హ్యశక్తిం తాం భీమాం మహాబలప రాక్రమః॥ తత స్త మగ్రతః కృత్వా త్రిదశా సముపా
 గమః॥ యుద్ధార్థం దైత్యరాజస్య తారకస్య పురీం మునే॥ తేహ మాపతతాం శ్రుత్వా సు
 ఘోరం నిస్వనం తతః॥ సమసజ్జత దైత్యేంద్ర సుమరాయ స్ఫురై న్నహ॥ అనంత రథ పాదా
 తై గజజవాజి సమూహాకైః పుత సుమత దుర్ధషకః సమరార్థం వ్యవస్థితః॥ ౨౦॥ ఆ
 యాతం వీక్ష్య సేనాన్యం మయూర పరవాహనం॥ ఉద్యచ్ఛక్తిరం సర్వై స్ప్రిదతైః పరి
 వారితం॥ తారకో రథ మారుమ్యా కుద్ధహేమ పరిక్షృతం॥ సింహవాహధ్వజై స్ప్రితైః త
 తాకాభి రంలంకృతం॥ ప్రయయా నేమిశ ద్వేన కంపయః ధరణీరలం॥ స దదర్శ నిమిత్తాన
 ఘోరాణిద మహామతే॥ మహాభయాని శంసంతి యాత్రాకాతేఽనుతాపితః॥ గృభాః ప
 తంతి స్వాగ్రే తై రథానాం శతశ స్తథా॥ పేతు రుల్కా శ్చ నిభిద్య సూర్యం రథసమీప
 తః॥ వాజినాం చతుషః పేతు రశ్రుణ్ణానా స్తథామౌనీ॥ అప్రసన్న హృద శ్చాపః యా
 ధ్ధారో స్పర్శ్య ఏవ హి॥ ఏవం విధాని వివిధాని భయానకాని దృష్ట్వాఽపి స త్రిదశతారకజ్జ
 త్యైరాఘః॥ పోతాయ చారు విపులం భను రగ్రమూర్తి వ్యంపాశ కంకరశతం॥ యథా శ్చ

తుకామం॥ మాతా స్వయం భగవతీ గిరీరాజకన్యా యా సర్వదైత్య గణ నాశకరీ రణేశు!
తాతశ్చ యస్య గిరిశో జగదంత కారీ కస్తం విజేతు మిహ శక్తియతో మునే స్యాత్॥౨౭౪॥

ఇతి శ్రీమహాభాగవతే మహాపురాణే తారకాసుర
సంగ్రామే కార్తికేయసమాగమోవా
మైకత్రింశత్తమోధ్యాయః.

అధ్యాయత్రింశత్తమో-౭ ధ్యాయః॥

శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ తత స్తూర్య నినాదై శ్చ భేరిపణవ నిస్వరైః॥ ఉభయో స్సే
నయో శ్చాపి సింహనాదై స్సమంతతః॥ నేమి ఘోషేణ ఘోరేః పూణా మాసీ న్నభోంత
రం॥ చకంపే వసుధా చాపి తతో యుద్ధ మవర్తత॥ ఏతస్మి న్నంతరే బ్రహ్మ సహస్రైర్మ
హర్షిభిః॥ అపూర్వం రథ మారుహ్య గగనే సముపాగమత్॥ ద్రష్టుం ఘోరతరం యుద్ధం
తారకేణ దురాత్మనా॥ భవానీతనయస్యాస్యకుమారస్య మహామునే॥ తదాభవ న్మహాయు
ద్ధంతుములం లోమహర్షణం॥ దేవానాం దానవానాం చ నిఘ్నతా మితరేతరం॥ ఇంద్ర స్తు
వజ్రం నిక్షిప్య శతశోఽథ సహస్రశః॥ జఘాన సమరే దైత్యాన్ మహాబల పరాక్రమాన్॥
తదైవ వరుణః క్రుద్ధః పాశేనాసురపుంగవాన్॥ బధ్యా ప్రహర్య చాస్త్రైః పాపయన్యమ
సాదనం॥ అన్యేపి త్రిదశా సుర్యే క్షిప్త్వా బాణా ననేకశః॥ సమరే పాతయామాసు ర్దానుజేం
ద్రస్య పైనికాన్॥ కార్తికేయ స్తు సమరే యుద్ధం స్తేన దురాత్మనా జఘానాన్యా న్మహాదై
త్యాన్ శతశోఽథ సహస్రశః॥ ఏవం శస్త్రాస్త్రపాతైస్తే దేవానాం దానవా స్తదా త్యక్త
ప్రాణా సమభవం పారకస్య సమీపతిః॥ ౧౦॥ తేహం రథాశ్వనాదై శ్చ ప్రభవైర్మ స్తు వ
సుంధరా॥ అగమ్యా సమభూ త్తత్ర నిహతై రమరై రపి హతానాం దైత్యసంఘానాం శో
ణితై ర్మునిసత్తమ॥ పాపవర్త సదీ ఘోరా సేనయో రంతరే తతః॥ ఏవం వినష్టే పైన్యే తు
తారకో దైత్యపుంగవః॥ అకరో త్తుములం యుద్ధం సేనాన్యా సహనారదా శస్త్రాణి తేన క్షి
ప్తాని శతశోఽథ సహస్రశః॥ చిచ్ఛేద సమరే గౌరీ నందనః ప్రహసన్నివ॥ తథా సోఽపి మ
హాస్త్రాణి సేనాన్యా ప్రహితానిచ॥ బభంజ తారక స్సౌఖ్యే శతశోఽథ సహస్రశః॥ ఏవం
తయోః ప్రహరతోః శరవ్యాతైః పరస్పరం॥ దృష్ట్వా యుద్ధం పరం పాపు ర్విస్మయం చే
వకింశరా॥ తతః కృద్ధో రణేదైత్య స్వర్ణపుంఖాన్ శర్వా బహూన్॥ యమదంజోవ
మూన్ ఘోరాన్ సేనాన్యైః పాహిణో ద్రుమాః॥ సేనానీ ప్రక్షిప్త వాన్ మర్దచంద్రం సుదా

రుణం తా ప్రచిన్నేద చాయాతాన్ నిమేషార్థేన నారదః। తత స్తమాకుగై ఘోరై
 సేనాన్యం దైత్యపుంగవః। పున ర్వివ్యాధ సంకృద్ధో దశభి ర్భూతపర్వభిః। త్రైవీతో మ
 హాబాహు సేనానీః కోధమూర్ఛితః। శరై స్తం తాడయామాన్ దశభి ర్మర్మభేదిభిః॥౨౦॥
 స దైత్యరాజ సై బాణైః వీశితో మునిసత్తమః। మూర్ఛితః తిత స్తస్మిన్ రథోపస్థ ఉ
 పాదిశత్। తత స్సముద్ధితో భూయ స్సింహపన్నినద స్తుహుః। అమృతరస మాప
 న్ను శ్శూలం జగ్రాహదానవః। త ముద్యత మహాశూలం దృష్ట్వాసోపి వదానవః। చిత్తే వ
 నిజశూలం తు మహాజన మిరిందమః। తేన శూలేన దైత్యస్య తచ్ఛూలం కరసంధితం। స
 హసా భస్మసా న్నీతం తదద్భుత మివాభవత్। తతః కృద్ధో రణే దైత్య పృక్ష్విణీ సరిసం
 లిహత్। సేనాన్యం ప్రతి చిత్తే వ గదాం శక్త్యాఽయసీంమునేః। సేనానీ స్తాం గదాం భీమాం
 గదయా సహసైవ హి పాతయామాస తద్ధస్తా త్తం చ పాణౌ వ్యతాడయత్। తత శ్చా
 న్న్యా మపి గదాం ప్రగృహ్య దనుజాధిపః। అభ్యధావత సేనాన్యం సింహనాదం నద స్తు
 హుః। త మాపతంతం సంవీక్ష్య గదాపాణిం మహాసురం। సేనానీ స్తాడయామాస శ్శురప్రే
 ణ భజద్వయః। తేనాస్త్రేణ ప్రవిధ స్తు సమరే దైత్యపుంగవః॥మూర్ఛితో ధరణీపృష్ఠే చోత్త
 థా క్షుణమాత్ర తః॥ ౨౦౪॥

ఇతి శ్రీమహాభాగవతే మహాపురాణే కుమార
 తారకాసుర సమరోనామద్వా
 త్రింశత్తమోధ్యాయః॥

అ ద త్ర య త్రిం శ త్త మో ధ్యాయః॥

శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ అథ తం దైత్యరాజం తు నదంతం భీమనిన్యనం। అతాడ
 య చ్చరై ఘోరై యకమదంజోపమై రణే। తతః శక్తిం సమాదాయ రత్నదండాం ను
 దారుణం। సేనాన్యంప్రతి చిత్తే వ తారకః కోధమూర్ఛితః। తా మాపతంతీం సంవీక్ష్య శ
 క్తిం దేవనుదుస్సహం। త్రిదశా స్సమకంపంత భయేన పరిమోహితాః। బ్రహ్మ స్వస్త్వయ
 నం చక్రే సవా దివ్యై ర్మహాపీఠభిః। సేనానీః ప్రహసం స్తాం స్తు శక్తిం శ్రీపార్వతీ సుతః।
 సహసా భస్మసాచ్ఛక్రే సర్వలోకస్య పశ్యతః। తతో దేవా స్సుసంహృష్టాః పుష్పవృక్షిమవా
 కిరన్। కార్తికేయోపరి బ్రహ్మ ప్రశశంసచ తం ముహుః। విస్మయం సిద్ధగంధర్వా జగ్ము
 ద్భృకప్త్యా పరాక్రమం। మహాదేవ సుతస్యాఽజౌ కార్తికేయస్య నాదః। తతః కృద్ధ స్స
 దైత్యేంద్రో ధను రాదాయ సత్వరః। నిక్షిప్య శరజాలాని సుంధం సమరదుజాయం। ఛా

దయామాన సమరే మయాం చ వ్యతాడయత్ | తత స్స శరణాలాని ఛిత్వా శివమతో
రణే విబభౌ మునిశార్దూల కోటిసూర్య సమప్రభః | ఏతస్మిన్నేవ కాలేతు వృత్రహంపి మ
హామరాన్ | హత్వాఽస్యాన్ పార్వతీపుత్ర నికటం సముపాగమత్ || ౧౦ || చిత్రే మరకతా
ద్రీశ సదృశే శిఖిని స్థితః | పార్వతీతనయ స్సంభ్యే వృత్రహంపి గజోపరి | ఐరావతాభ్యే వి
బభౌ వతీవ మునిసత్తమః | తావేత్ర స్థితౌ దృష్వా కోధసంరక్త లోచనః | చకార శరవృ
ష్టిం స తారకో భీమవిక్రమః | తస్య తాం స్తు శరవాతాం శ్చిత్వా తస్మిన్మహాహవే | చక్రా
తే సింహానాదాని కుమారేంద్రా మహాబలా | శస్త్రైశ్చ వివిధైః ఘోరైస్తాడయామానతు
స్తథా | ఇంద్ర స్తంభ్రతి చిత్తేన వజ్రంబేనేన నాదః | తదాసీచ్ఛ తథా తస్య వక్షః పాప్య త్
నార్ధతః | తత స్స ఖడ్గ ముద్ద్యమ్య కోధసంరక్తలోచనః | కుమారం పరిసఃత్యజ్య దేవరాజ మ
థావతః | తతః కృద్ధ స్తు భగవాన్ పార్వతీతనయః | క్షణాత్ | చాలయ వ్యాహనం తస్యస ఖ
డ్గం కర మచ్ఛినత్ | తత స్సవ్యేతరేణాపి భుజేన దితిజాధిపః | ఆదాయ పరిఘం ఘోరం నే
నాన్యం పాప్యథావతః | తతశ్చక్తిం సమాదాయ బ్రహ్మదత్తాం సుదారుణాం | ఆయాంతం
దైత్యరాజం తు తాడయామాన సంయుగే | తయా విద్ధ స్స దైత్యేంద్రో నీలాచలసమో
బలీ | పపాత ధరణీపృష్ఠే ధరణీ మనునాదయః || హతే తస్మిన్ మహాదైత్యే దేవగంధర్వ
కిన్నరాః | ప్రహవన్ వరమం పాపిపు దిశ శ్చాసన్ సునిర్మలాః | సుప్రభోఽభూ ద్దినేశ
శ్చ సుస్థిరం జగ దవ్యభూత్ || ౧౧ ||

ఇతి శ్రీమహాభాగవతే మహాపురాణే తార కామరవధో నామ
త్రయత్రింశత్తమోధ్యాయః.

అథ చ తు స్త్రిం శ త్తమో-౨ ధ్యాయః ||

శ్రీ మహాదేవ ఉవాచ | తతః ప్రహృష్టా స్త్రీదళాః ప్రసాద్య గిరిజాసుతం | గంధ
పుష్పఘృతాభూతై శ్చ నానాస్తుతిభి రాదరాత్ | మహేశ సన్నిధిం సీత్వా ప్రయయన్తు
నిసత్తమః | బ్రహ్మ విమాన మావాహ్య హంసవాహం ప్రజేశ్వరః | యయా కుమార మా
దాయ యత్ర దేవో మహేశ్వరః | పార్వతీసహితో రమ్యరత్నసింహాసనే స్థితః | తతః ప్రణ
మ్య తౌ భక్త్యా పార్వతీ చంద్రశేఖరా | బ్రహ్మ పాపా మహాబాహుం కార్తికేయం ష
డాననం || బ్రహ్మహ్నా వాచ || వత్స! తే జననియం తు జగద్వంద్యా సురేశ్వరీ | పితా
యంచ మహాదేవో జగద్వంద్యపదః ప్రభుః | ఏతయో స్తనయ స్త్వం తు పితరా తే నమ
స్కురుః | స్థిత్యాఽత్ర సకలం పితృం చాలయస్వ మహామతేః || శ్రీమహాదేవ ఉవాచ | ఇతి
బ్రహ్మముఖా చ్ఛ్చిత్వా నచనం పార్వతీ శివా | విభావ్య చేతసా పుత్రం జ్ఞాతే మునిసత్తమః ||

తదాఽయాతంస్య పుత్రం తు పార్వతీ ప్రీతినంయుతా కృత్వాంకే పరమానందయుతా జేషి
బభూవహా మహేశోఽపి సుతం ప్రాప్య హృష్యనిర్భర మానసా అకరో త్సుమహోత్సా
హం సర్వా నాహూయజేవతాన్ తతాగత స్తు భగవాన్ విష్ణు ర్నారాయణోఽవ్య
యః దదర్శ శార్తికీయం తుదేవ్యంకే చానువిగ్రహం ॥ ౧౦ ॥ దేవ్యా ఏషీతసర్వాంకం
పరమన్నేహ భావతా సుచారువదనం పూజా శశికోటి సమప్రభం తత స్స చింతయా
మాస యథాయం తు వదానసా దేవ్యా అంకం సమారుహ్యా మోదతే బహుభాగ్యతః
తథాఽహ మపి వైరస్యా పుత్రతాం ప్రాప్య వైభువం అంక మారుహ్యా పాస్యామిస్తన్యం
పరమభావతః ఏవం విచింత్య భగవాన్ విష్ణుః పరమపూనుషః సంధ్యాయ చేతసా దేవీం
ప్రణిపత్య యదా యయా తదా తస్యాభిరామంతునిష్ఠాయ పరమేశ్వరీ తస్మై దదా వ
రం విష్ణో మత్పుత్ర స్త్వం భవిష్యసి తతోఽన్యేపి యయు స్సర్వే స్వస్వస్థానం సురోత్త
మా ప్రణిపత్య మహాదేవీం దేవదేవం చ నారదః ఇత్యుక్తం శార్తికేయోఽసౌ తారకం
దేవకంటకం యథా సంపాతయామాస సమరే భీమవిక్రమం యథా పరిచయ శ్చాభూత్సి
త్పత్యాం సహ తస్య చ ఇదానీం శృణు విష్ణు స్స యథాజాతో గణేశ్వరః భవానీతనయో
దేవపూజ్ఞ కరివరాననః ॥ ౧౧ ॥

ఇతి శ్రీమహాభాగవతే మహాపురాణే పార్వతీ
పరమేశ్వర కుమారసమాగమోనామ
చతుస్త్రింశత్తమోఽధ్యాయః.

అద పంచత్రింశత్తమోఽధ్యాయః॥

శ్రీ మహాదేవ ఉవాచ॥ అగ్రైకదా విహారార్థం భవాన్యా సహితోభవః జగము
ధగణీ పృష్ఠం పుత్రం సంస్థాప్య ముందిరే తతః ప్రాప్య పరం రమ్యం కాననం ధరణీతలే
నిర్మాయ నగరీం రమ్యాం తతోవాస సహామయా తత్రైకదా మహాదేవో దేవీం సం
స్థాప్య ముందిరేఽపశ్యత్తం వన్యపుష్పాణి క్రయయా క్రమధై స్సహ తత్ర ప్రాప్య చ పుష్పా
ణి సుబహూని మహేశ్వరీ చక్రే కాలవిలంబం తు కాననే ప్రభు రవ్యయః ఏతస్మి న్ముంత
రే గౌరీ గాత్రం లిప్త్వా హస్తదయా సానప్రయాణ ఉద్యుక్తా సమభూ న్మునిపుంకవః తదా
ద్వారాభిరతార్థం ముందిరస్యమహేశ్వరీ చింతయామాస విశ్వేషా మపి రక్షణ కారిణీ త
త్రవిష్ణో శ్చ సంస్మృత్య ప్రార్థితం సజగాత్రతః హరిద్రాలేప మానీయ పుత్ర మేకం సస్ప
హం అంజోదరం మహాబాహుం చారువక్త్రం చతుర్భుజం త్రినేత్రం రక్తవణకం చ మో

భాగ్యహ్నిర్మళ శతప్రభం తత స్తస్మై భగవతీ స్తన్యం దత్వా కుచిస్మృతా ఉవాచ వచనం
 పుత్ర! రక్షస్త్వేనాం పురీం మమ! యావ దత్తాగమిష్యామి స్నాత్వా భూయః పురీ మమాం!
 ఇత్యుక్త్వా తం సుతందేవీ స్నాతు మభ్యాయయా ద్రుతం॥ ౧౦ ॥ స్థిత స్తు బాలక స్తస్మిన్
 పురీ ద్వారం ప్రపాలయన్! ఏతస్మిన్నంతరే సోఽపి దేవదేవో వనాంతరాత్! ఆయాత
 స్తత్పురద్వారం తం చ బాహో దదర్శ హ! తత స్తం వారయామాస దేవదేవ ముమానుత॥
 పురప్రవేశకాలే తు శూల ముద్యమ్య వేగతః! తం దృష్ట్వా శూలినం శూలపాణి నేత్రై
 ర్హవ నివ చిత్తేప సహసా శూల మవిజాన న్ముమానుత॥ అమోఘం తన్మహాశూలం ని
 ష్చిప్తం శూలపాణినా! సహసా భస్మసాచ్చ కే! శిర స్తస్య సుతస్య వై! విశీషః పార్వతీనూ
 ను నాచ పాణి న్ముమోచహ! న వాశూలం మహేశస్య తత్పాణిజగృహే తదా! ఏత
 స్మిన్నేవ కాలేఽపి స్నాత్వా సర్వసఖివృతా! ఆయాతా గిరిరాజస్య సుతాఽపి త్రిదశేష్వ
 రీ! సా దృష్ట్వా తు సుతం ద్వారి విశీషః శూలధారిణం! ప్రుచ్ఛ దేవదేవేశం సంప్రస్తా
 మునిసత్తమ! దేవ్య వాచ॥ కిమేత త్త్రిదశశ్రేష్ఠ! బాలకస్య తు మే శిరః! కేన భస్మీ
 కృతం బూహి పురద్వారస్థితస్య వై! శివ ఉవాచ॥ నాహం జానే తవ సుత మేనం ప
 ర్వత నందిని! వత్సావరోధకం జ్ఞాత్వా భస్మాకాషణం శిరోఽస్య తు॥ శ్రీమహాదేవ
 ఉవాచ॥ తతః పాహ మహాదేవం పార్వతీ కోఽసంయుతా॥ ౧౧ ॥ శిరో మేదేహి పుత్ర
 వ్య మాచిరం కురు శత్ర వై! తచ్చిత్వా భగవాం ప్రస్త స్సహసా ప్రయయా మునే!
 శిరోఽన్వేష్టం మహాదేవో దాతుం పుత్రాయ చాత్మనః! తతోఽరణ్యే సమాలోక్య గజ
 రాజం మహాబలం! ఉదక్కిరస మేకత్ర శయానం స మహేశ్వర! తచ్చిర శ్చేదనే పాపరహి
 తత్వా త్త దచ్చిరత్! తత స్తచ్చిర ఆసీయ సుతాయ ప్రదదా హరః! గజాననోఽభవ త్తే
 న దేవపుత్రో! గణాధిప! దేవదేవోఽపి తం జ్ఞాత్వా జాతం నారాయణం మునే! స్నేహం
 ప్రకటయామాస కోడికృత్వా గజాననం॥ శివ ఉవాచ॥ అజ్ఞాత్వా త్వచ్చిర శ్చిన్నం
 శూలేనానేన యన్మయా! తేనాహం సాపరాధోఽస్మి సత్యంసత్యం జనార్దన! ద్వాపరస్య
 తు శేషే త్వం వసుదేవగృహే యదా! సంభవిష్యసి దేవక్యాం మూర్త్యంతర ముపా శ్రి
 తః! తదా త్వయా సమం తాత! పురే శోణితసంజ్ఞకే! సంగ్రామ స్సుమహానేవ భవ్యతి సు
 నిశ్చితం! తత్సాహం సర్వలోకస్య పశ్యత స్తద్రణాజరే! సశూలే జృంభితేఽ వశ్యం భవిష్యా
 మి త్వయైవ హి॥ శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ తత స్స దేవః పార్వత్యా సంస్థిత స్తత్ర కాన
 నే! విహార్య తం సుతం నీత్వా భూయ స్తత్పుర మభ్యగత్ ॥ ౩౦ ॥ యత్సా సంస్థితో
 జ్యేష్ఠపుత్ర స్తారక సూదన! హిమాద్రి శిఖరే రమ్యే మయూరవరవాహన! తత స్తాభ్యాం
 కుమారాభ్యాం నిత్యం సంప్రీతమానసా! ఉవాస దేవదేవేన సార్థం బ్రహ్మమయీ శివా! గ
 త్యా కదాచి త్రైలాసం కదా వారాణసీం పురీం! అన్యత్ర కుత్రచి ద్వాపి సంవిహార్య య
 దేహితం! భూయ స్తస్మిన్ సమాగత్య వాసం చ కే! సురేశ్వరీ! సార్థం శ్రీ దేవదేవేన సుతా
 భ్యాం ప్రమథై రపి తత స్తస్మాచ్చ త్రైలాసే వాసంచక్రేతు సర్వదా! వీర్యా పరమయా య

తా క్వచిత్తస్మిన్నుగోత్రమే ఇతి తే కథితం సర్వం యత్పుష్టం మునిసత్తమః! ప్రకృతేః
 పూజాభావేన జన్మోద్వాహాది మగలం య ఇదం శ్రీమాయా స్మిత్యం పతే ద్వా శ్రావ
 యే చ్చ వా! ప్రసన్నా తస్య శర్వాణి బ్రహ్మజ్యై రపి దులకాభా! కురుతే చ మనోభిష్టం ప
 రిపూర్ణం ససంశయః! నశ్యంతి రిపవ స్తస్య అపి సంఖ్యే సుదుర్జయాః! అకాలే వాషికేం
 పూజాం యాం చ కార రఘూద్వహా! రావణస్య వధాద్ధాయ భక్త్యా పరమయా ముతా!
 తస్మాత్ కృష్ణనవమూర్తం తు సమారభ్య మహామతే!! యావ నృహానవమ్యేహ పరం స్తావ
 ద్వినేదితే! రం || అసాధ్యం సాధయేదేన ననో దేవ్యాః ప్రసాదతః! యదైవ నిహత శ్శత్రు
 స్సంగ్రామే దేవదుర్జయః! శ్రీరామేణ మహాబాహూ రావణో రాక్షసేర్వరః! తదైవ సాత
 యే చ్చతుర్థం సత్యంసత్యం న సంశయః! అశ్వమేధఫలం పాప్య మోదతే చ చిరం దివి!
 శృణ్వయా ద్య ఇదం భక్త్యా దేవ్యా మాహాత్మ్య ముత్తమం! తస్య పుణ్యం యశోవృద్ధి జా
 యతే మునిసత్తమః! న చ వ్యాఘ్రాదయ స్పర్శ్యే హింసకా అపి జంతవః! తం స్పృశంతి భ
 యా చ్చాపి పలాయంతే నుదూరతః! పుత్రపౌత్రాభి యుక్త స్సుఖం భుక్త్యా చిరం భువి!
 అంతే దేవ్యాః పదం పాప్య రమతే మునిసత్తమః! బహునా కిమిహోక్తేన నత్యంసత్యం ము
 నీశ్వరః! శృణ్వతాం పకతా మేత త్ప్రసన్నా స్యా నృహేశ్వరీ! తస్మాం తు సుప్రసన్నా
 యాం యత్ఫలం జాయతే మునే! తద్వత్తుం వసమర్థోఽస్మి కల్పకోటిశతైరపి! నప్రకాశ్య మి
 దం వత్స తత్త్వం దేవ్యాః పరం మహత్! యస్మైకస్మై నదాతవ్యం దాతవ్యంభక్తిశాలినే
 త్వం దేవ్యాః పరమో భక్త! శుద్ధజ్ఞానీ దృఢవ్రతః! ఇత్యస్మా త్కథితం తుభ్యం నప్రకాశ్యం
 త్నయా పునః! నతుభ్యం విద్యతే కించి దప్రకాశ్యం మునీశ్వరః!! ౧౦|| కిమిచ్ఛస్య పరం శో
 తుం వద తచ్చ వదామి తే|| వ్యాస ఉవాచ|| ఇత్యేవం త్రిదశేశ్వరస్య వచనం శ్రీత్వా
 మునీంద్ర స్తతో! నత్వా తం త్రిదశైక వందిత పదం పంచాననం భక్తితః! భూయోఽపి
 త్రిదశేశ్వరే సుచరితం సంశోతుకామ స్తదా! పప్రచ్చైత దపూర్వ ముత్తమ మతిర్దేవ్యా
 మహాపూజనం! యత్కృత్వా రఘునందన స్సమవధీ ద్రక్షోధిపం రావణం! దేవానా మపి
 షడ్గతం ససుహృదం సామాత్యవర్గం రణే! యచ్ఛ్రీత్వా భువి మానవా స్సురపురే దేవా మ
 హేంద్రాదయో! బ్రహ్మద్యా త్త్రిదశేశ్వరా శ్చ పరమంపాపు ర్మనోవాంఛితం|| ౧౧ ||

ఇతి శ్రీమహాభగవతే మహాపురాణే గజానన జననం నామ
 పంచత్రింశత్తమోఽధ్యాయః.

అ ద ప త్త్రిం శ త్త మో-2 థ్యాయః||

నారధ ఉవాచ|| శారదీయా మహాపూజా యా దేవ్యాః శ్రీతీర్థాల్లికా! వాషికా

కితి త్వయా ప్రోక్తాయాం చకార రఘూత్తమః రావణస్య వధార్థాయ భక్త్యా కరమ
యా యుతః తాం బ్రూహి మే మహాదేవ విస్తరేణ జగత్పతే యథా స భగవాన్ వి
ష్ణు స్సంభూయ మనుజా కృతిః పూజయామాస విశ్వేశీ మకాలేపి మహామతిః త్వత్తః క
శ్చిన్న విద్యేత వక్త్రాలోకత్రయే ప్రభోః పవిత్రం కురు మాం దేవ దాసం తే శరణాగ
తం శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ దేవీం త్రైలోక్య జననీం సంప్రార్థ్య దశకంధరః తస్యాః ప్ర
సాదా త్రైలోక్య విజయీ సమభూ త్పురా తస్య భావేన సంతుష్టా శర్వాణి భక్తవ
త్పులా ఉవాస నగరేతస్య రావణస్య మహామునే సంస్థితా తపసః పుణ్యం నయావత్
క్షీణతా మగాత్ నిత్యం విజయచా భూత్వా సహితా యోగినీ గణైః క్షీణతు తపసః
పుణ్య జగత్పీడనకారణాత్ త్వక్త్వా తస్య పురం దేవీ చండికా చండవిక్రమా పూజ
తా రామచర్యదేణ తంజఘాన సబాంధవం స రావణః పురా దర్పా ద్విజిత్యేంద్రాది దై
వతాన్ విష్ణురచ జగతాం నాథం త్రిలోకం బాధతే నురః సహవి బుభుజు దేవా
స్తద్భూయా న్మునిపుంగవ ౧౦॥ న యజ్ఞం మునయ శ్చక్రు న౯తపో దేవపూజనం భయా
ద్రాక్షసరాజస్య రావణస్య దురాత్మనః భయా ద్విద్రః ప్రతిదినం గృహీత్వో పాయనా
నిచ తత్కృతానుగ్రహపేక్షి సంస్థిత స్సంముఖేమునే తథాన్యే చ దిక్పాలా శ్చంద్రసూ
ర్యాదయ స్సురాః తే సర్వే తేన దుష్టేన కృతా ఆజ్ఞానుసారిణః తత స్తేనార్దితా దేవాః
పృథివ్యా సహితా మునే బ్రహ్మణోంతిక మాసాద్య ప్రోచుః ప్రాంజలయః పురా ప్ర
భో బ్రహ్మన్ జగన్నాథ పులస్త్య తనయో మహా రావణో వరదర్పేణ త్రిలోకిం బాధ
తే స్వయం తస్య భారాసహ పృథ్వీ తవాంతిక ముపాగతా వధోపాయం చింతయస్య త
స్య దేవ దురాత్మనః ఇత్యుక్త స్త్రిదశై బ్రహ్మ సమాశ్వాస్య వసుంధరాం వైకుంఠం స
ముపాగమ్య వైకుంఠేశ మువాచ హ ప్రభో త్రిజగతాం నాథ విశ్వపాలన తత్పురం లంకా
యా మతిదుర్ధర్మో జ్ఞాయతే దశకంధరః తం హంతుం మానుషం దేహం సమాశ్రయ జ
గత్పతే యదా మాం తపసా ౨ రాధ్య వాంఛితం యాచితం వరం తదా స మానుషా ద్వ
ధ్యత్వం మోహాత్ ప్రతియాచితం భక్త్య త్వేన వివిశ్చత్య కృత్వా ౩ వజ్రం జగత్పతే ౨౦॥
అత స్త్వం మానుషా భూత్వా రావణం దేవకంఠకం స పుత్రశాంధవం దుష్టం జహి తం
విశ్వపాలక ఇత్యుక్తో బ్రహ్మణా విష్ణు స్త మువాచ మహామతిం ఆశ్వస్య త్రిదశాన్ స
ర్వాన్ రావణేన సమర్థితాన్ శ్రీ భగవానువాచ॥ ఆశ్రిత్య మానుషం దేహం భూత్వా
దాశరథి స్వయం పాతయిష్యామి తం దుష్టం సపుత్రగణ బాంధవం కిం తు దేవా స్స
హాయార్థం ఋక్షవానర రూపిణః భవంతు పృథివీపృష్ఠే భూభార హరణాయ తు అన్య
ద్వత్యామి తే బ్రహ్మ యదేక మతిదుష్కరం తత్రోపాయం చింతయస్య వధార్థం దు
ష్టచేతసః పూజ్యతే త్రిజగన్నాథా దేవీ కాత్యాయనీ పరా సద్భక్త్యా తేన దుష్టేన రావ
ణేన మహాత్మనా సాపి కాత్యాయనీ తుష్టా నిత్యం తస్య జయప్రదా లంకాయాం కు
భుతే వాసం సహితా యోగినీ గణైః సా సంత్యజతిచే ల్లంకాం సుప్రసన్నా భవే స్థయి॥

[illegible]

చేష్టితం రాక్షసేంద్రస్య చాత్మనో శ్చాభిచేష్టితం తతస్తే సహితా దేవా బ్రహ్మవిజ్ఞుః
హేళ్యరాః ఉపతస్థు ర్మహాదేవీం పార్వతీం మునిస త్రమః దృష్ట్వా తాం వరమేళాసీం సు
వ్రసన్న ముఖాంబుజాం ప్రణేము శ్రీదశ శ్రీస్తా దండవ త్పతితా భుని ప్రణతా వీక్ష్య
సా దేవీ స్వశరీరాచ్చతత్త్వణాత్ భూత్వా పరా మహాదేవీ రత్నసింహాసనే స్థితా అష్టాదశ
భుజా చారుహరశోభిత వక్షసీ ప్రసన్నవదనా చారుచంద్రార్థ కృతశేఖరా సుచారు దశ
నా స్మరరుదిరాస్యా సులోచనా భూమే రుద్ధాయ భగవాన్ విష్ణు స్తాం జగదంబికాం
ప్రాంజలిః ప్రాహ సద్భక్త్యా రోమాంచిత కశేభరః శ్రీ భగవాను వాచః॥ మూఠః
పాలస్త్యతవయో రావణో రాక్షసాధిపః త్వదనుగ్రహదర్శణ బాధతే సకలంజగత్ తేన
దేవా సుగంధర్వా బ్రహ్మణం శరణం గతాః బ్రహ్మపి మాం వధార్థాయ తస్య దేవి! దు
రాత్మనః అహం న్యాయేన దేహం పృథివ్యాం పృథిలబ్ధయే మయా ప్రతిశ్ఛుతం తస్మై
తద్దైవ జగదీశ్వరీ భూత్వా చాశరథి భూమా హనిష్యే తం దురాసదం కింతు త్వం నే
వితానేన ప్రత్యహం సుమహాత్మనా॥ ౧౦॥ ఆరాధిత శ్చ భగవాన్ వరమంతా మహే
శ్వరః త్వం చాదీ వరమప్రీత్యా తస్య గర్జణకారణాత్ కరోషి వసతిం తస్య పురే త్రిద
శవందితే స మయా తునిహంతవ్యః కథం త్రిదశకంటకః॥ యస్య సంరక్షణకరీ త్వం త
థాఽసా మహేశ్వరః విశేషత స్తవ మేవాసి స్వయం లంకేశ్వరీ శివీ అత స్త్వం రక్షణా
ర్థాయ జగతోస్య జగన్నయి! యథా విధేయం త ద్భూషి నమస్తే జగదంబికే!

దేవుని వాచి పూజితా రావణనామాం సుచిరం మధుసూదనా సత్యం వసామి లంకా
యాం తస్య రక్షణకారణాత్ | యథా మా మర్షయ ద్భవ్యై రావణ స్స మహాబలః | మ
హాక మపి నద్యక్త్యా తథా ప్రాప చ సంపదం | న చావశిష్టంవిద్యేత తస్య ప్రాప్త్యమ కులక
భం | మహారథ శ్చ సంపూర్ణః పూర్ణం చ తపసః ఫలం ఆత్మన స్స వినాశాయ సాంప్ర
తం బలదర్శితః | బాధతే నకలం విశ్వం చరాచర మిదం బలాత్ | మయాపి నిధనే తస్య చిం
త్యతే సాంప్రతం స్వయం | నిమిత్తం యది చాహ్నమి తదాహ మపి సాతయే | తం దుష్టం
కింతు నో సాక్షాత్ స్వయం ప్రాహంతు ముత్సహే | భద్రం తు బ్రహ్మణా ప్రోక్తం యా
హి మానుషతాం స్వయం || ౬౦ || యతస్య తద్వధే చాపి సాహాయ్యం తే కరిష్యతే | త్వయి
మానుషతాం యాతే కమలాపి మదంశజా మానుషం దేహ మాశ్రిత్య సంభవిష్యతి
భూతలే | తాం దృష్వా చాతిలోభేన హరిష్యతి న దుర్మతిః | రిరంసు రతిమోహేన మమ
మూర్ఖ్యంతరాం బలాత్ || తస్యాం లంకాం పవిత్రాయాం శంభా హనుమతి భువం త్య
క్త్యామి లంకాం నగరీం వినాశాయ దురాత్మనః | మమ మూర్ఖ్యం తరాం లక్ష్మీ మవ
మం స్యతి తాం యదా | తదైన మమ కోపేన స త్రాసం సమవాప్స్యతి | త్యక్తాయాం తు
మయా తస్యాం లంకాయాం మధుసూదన | శంభు ర్వానరరూపేణ భస్మసాత్తాం కరిష్యతి |
అహం త్వయా తు స్మర్తవ్యా సర్వదా మధుసూదన | వధార్థం తస్య దుష్టస్య రావణస్య
దురాత్మనః | త్వయి మానుషతాం యాతే సూర్యవంశే రఘోః కులే బ్రహ్మపుత్రో విశి
ష్టస్త్యాం మన్మంత్రం గ్రాహయిష్యతి | తన్మంత్రం సమరే తాత స్మరిష్యసి సుగోపితం | రక్షా
ర్థ మాత్మన శ్చాపి రావణస్య వధాయ చ | న తదా తేన నిక్షిప్తా అపి బాణా స్సుదారు
ణాః | త్వాం భేత్స్యంతి రణే ఘోరే కదాచి న్నధు సూదన | తస్మిన్ బాణే ప్రహరణే స్మ
ర్తవ్యాఽహం మహామతే || ౬౦ || సంహారకారిణీ నిత్యం తత స్తే విజయో భవేత్ | మత్ప్రసా
దా త్సుదులకంఘ్రియం సముద్ర మపి హేలయా | ఉత్తీర్య వానరై స్సార్థం లంకా మేష్యసి ని
శ్చితం | బ్రహ్మోపదేశతస్తాత శరత్కాలే విధానతః | సముద్రతీరే కృత్వా తు మృణ్మ
య్యాం ప్రతిమాం శుభాం మాం సంపూజ్య విధానేన వేదోక్తేన జనార్దన | పాతయిష్యసి
దుర్ధమకంఠధా ధేమపరిష్కృతాత్ | తం హత్వా సమరే వీరం సపుత్రగణ బాంధవం లంకా
జయీతి సుఖ్యాతిం మత్ప్రసాదా దవాప్స్యసి | తస్మా న్మానుషతాం యాహి ద్రుతం త్వం
మధుసూదన | వధాయ రాక్షసేంద్రస్య రావణస్య దురాత్మనః || శ్రీ భగవానువాచ || త్వ
యి తస్య దృఢా భక్తి స్త్యాం చ స్మరతి భక్తితః | కథం త్యక్యసి తన్వంగి మాతస్త స్వం క
రుణామయి | సంక త్పి స దుర్ధమో స్త్యాం స్మరిష్యతి భక్తితః | తత్కథం తం హనిష్యామి
తస్యే వద సురేశ్వరి | యే త్వాం స్మరంతి తాత్ | శంభు స్తథాఽహం శమనోఽపి చ | సా
యాధ శ్చానుసంగమ్య రక్షామ్యతి మహాభయే | తత్కథం సంస్మరం తం త్వాం సమరే
రావణం శివే | అరక్ష ని హనిష్యామి త్వద్భక్తం పరమేశ్వరి || శ్రీ భగవత్పువాచ || సత్య
సేవ భగవాన్మహా సమరేమాం స్మరిష్యతి || ౬౦ || తథాపి న యథా ఘృత్యం సమ

వాస్యతి త చ్చృణో మమైవేత జగ త్సర్వం జగద్రూపాహ మేవ హి ఏతస్య వీక్షనే
నైవ జాయతే మమ వీక్షనం ఏనం ప్రవీక్షయత్ భక్త్యా యో మాం స్మరతి సంకటే నైహి
కం హి ఫలం తస్య కింతు పారత్రికం భవేత్ అవిద్విషత్ జగత్సర్వం యో మాం స్మరతి
భావతః తస్మాత్తాం రక్షణకరీ పరతేహ చ సంపదా యాయం చ తస్య రక్షాయై యతి
వ్యభ శుహామతే స తు య న్మాం మహాభీత స్సంస్మృష్యతి సంకటే తస్యైత ద్ధి ఫలం విద్ధి
య న్మోక్షం సమవాప్సుతి ఇహ భక్త్యా శరం భోగం యథాభిలషితం చిరం పరత్ర మో
క్షం పరమం సమేష్యతి సుదులభాభం కిమితో దేహినా మస్తి ఫలం వా మధునూదనం
మయి లంకాపురే తస్య స్థితాయాం న దురానదః సమేష్యతి రణే మృత్యుం తేన త్యక్త్యా
మి తాం పురీం రక్షిష్యామి నవా యుద్ధే జగత్ప్రీడన కారణాత్ తస్మా న్మానుషతాం యా
హి మహేశం ప్రణీపద్యచ॥౮౮॥

ఇతి శ్రీమహాభాగవతే మహాపురాణే దేవ్యా విష్ణవే
రావణవధోపాయ కథనం నామ
మ. త్రి. శ త్త మో ధ్యాయః॥

అ ధ స ప్ర త్రిం శో ౭ థ్యాయః॥

శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ ఇతి దేవ్యా వచ స్మృత్యా భగవా న్మధు సూదనః ప్ర
ణీతత్య ముహు భక్త్యా హర్షోత్ఫుల్ల ఏలోచనః మహేశం వచనం ప్రాహసార్థం కమ
లయోనినా॥ భగవాను వాచ॥ దేవదేవ! జగన్నాథ! దేవీ భగవతీ స్వయం యథా
ప్రాహ సమక్షం తే తత్సర్వం తుితవా వసిషదానీ య త్వయా కార్యం సాహాయ్యం మ
మ శంకర! త మ్భూహి త్వం మహేశాన వధార్థం తస్య దుర్మతే॥ శ్రీశివ ఉవాచ॥ అ
హం వానరరూపేణ సంభూయ పవనాత్మజ! సాహాయ్యం తే కరిష్యామి యథోచిత మురిం
దమ! ఉల్లంఘ్య సాగరం ఘోరం సమస్తేష్య చ తేఽంగనాం ప్రీతిం తే జవయిష్యామి స
ర్వదా మధునూదనం! అన్య చ్చాపి మహాత్కర్మ కరిష్యేతి ముదారణం త్రైలోక్య దుష్క
రం విష్ణో తవప్రీతివివర్ధనం మయి లంకాం ప్రవిష్టే చ స్వయం వానర రూపిణి లంకేశ్వరీ
స్వయం లంకాం పరిత్యక్యతి నిశ్చితం ఇతి తే యన్మయా కార్యం సాహాయ్యం తత్ప్రీతి
తుితం బ్రహ్మైయ భవతః ప్రీత్యై కింకరిష్యతి యాచ తత్ శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥
ఇత్యుక్త శృంభనా విష్ణు స్పృత్యా కమల సంభవం! అవేక్షత మహాబాహు హర్షనిర్భర
మోదనం తతో బ్రహ్మపి విష్ణయ విష్ణో రీప్సిత మేవ హి॥౯౦॥ శ్రహస వ్యచనం

ప్రాణానారాయణ మనామయం॥ బ్రహ్మ వాచ॥ అహం తవ సహాయాత్మ మృత్యు
యోనా నిజాంశతః॥ సంభవిష్యామి భగవన్మహాబల పరాక్రమః॥ దాస్యమి మృ
త్రిగో తుభ్యం కుభం తవ హితేరతా॥ ధన్య స్వయం తు సంజాతో లంకాయా వావిభీ
షణః॥ శోలా రాక్షస రాజస్య రాజస్య దురాత్మనః॥ సోఽపి తం పరిసంర్థజ్య త్వత్సహ
యా భవిష్యతి॥ గచ్ఛ మానుషతాం దేవ రక్ష విశ్వం చరాచరం॥ శ్రీమహాదేవ ఉవా
చ॥ ఏవం సభగవాన్విష్ణు స్సంప్రాప్యక పరమేశ్వరీం॥ కృధిన్వాం జన్మ సంగ్రాస రా
క్షో గేహ మహాత్మనః॥ స్వయం దశరథస్యైక శ్చతుర్థా మునిశత్రుమ్॥ రామ శ్చ లక్ష్మణ
శ్చైవ భరత శ్చ మహాబలః॥ శశుః॥ ఘోరూపసాంద్య శాలివస్త్రీ మహాబలా॥ శ్రీరామ
భరత తత్ర శ్యామా దూర్వాదల ప్రళా॥ లసత్కనక గౌరాంగౌ ద్వా తదన్యా మహామతే॥
రామస్యానుగతో నిత్యం లక్ష్మణో లక్ష్మణాన్వితః॥ భరతస్య తు శశుః॥ బాల్యావధి ఘో
హమునే॥ లక్ష్మీ శ్చాపి సముద్భూయ క్షితౌ పరమ సుందరీ॥ స్థితా జనకరాజస్య గేహే
కన్యాస్వరూపిణీ॥ తథా బ్రహ్మ నిజాంశేన బభూవ పృథివీతలే ॥ ౨౦ ॥ ఋక్షయోనా మ
హాబుద్ధి జాంబవానితి విక్రుతః॥ మహేశ శ్చ తథాంశేన భూత్వా పవననందనః॥ హనుమా
నితి విఖ్యాతో మహాబల పరాక్రమః॥ కిష్కింధాయాం స్థితో వీరో మంత్రీ వానరభూట
తే॥ తథాఽన్యే త్రిదశా స్సర్వే ఋక్షవానర రూపిణః॥ సంస్థితాః కాననే విష్ణుం వ్రతీకుం
తో మహామతే॥ ౨౧ ॥

ఇతి శ్రీమహాభాగవతే మహాపురాణే హనుమదాది

రూపేణభూతలే శంకరామ్యత్పత్తి కథనం

నామసప్తత్రింశ త్తమోధ్యాయః॥

అ ధా ప్త త్రిం శ త్త మో ౨ ధ్యాయః॥

శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ అస తం రామచంద్రం తు భరతం లక్ష్మణం తథా శత్రు
ఘ్నంఽవశిష్ఠ స్స సర్వశాస్త్రాణ్య శిష్యయతే॥ దీక్షం చ కారయామాస దేవ్యా మంత్రే
ణ వారదః॥ బభూవు స్తేపి చత్వార స్సర్వ శస్త్రాస్త్ర పారగా॥ అద్వైతదా నమోగత్య విశ్వా
మితో మహామునిః॥ మఖసంరక్షణాధ్యక్ష శ్రీరామం తు సలక్ష్మణం॥ అనయత్స్వ తపోత
శ్శ్రో సంప్రాధ్య పితరం తయో॥ తత్ర గంత్వా మహాబాహు స్తాపజం॥ ఘోరరాక్షసిం॥ ని
హత్వ తస్మిన్ శ్చాపి శస్త్రాస్త్రానికృపీకవా॥ తతో గత్వా తపోరశ్య మఖవిష్ణు కక్షం
మనే॥ సుకాహు మహాత్మిస్తాన్ బాణ మేకం మహాబలః॥ అతరే శ్చైక బాణేన మా

రీచం యుద్ధదుర్మదః సాగరే ప్రాక్షిప ద్వామ స్వబాహుబల దర్శితః తత స్తేన మునిః
 ద్రోణ సార్థం స రఘునందనః మిథిలాం ప్రయయా శీఘ్రం విమోచ్య బహ్మణ స్సుతాం
 తతో జనక రాజస్య పురిం గత్వా మహాబలః బభంజ ధను రత్కుగ్గం మహేశస్య మహా
 మునే! తత స్తు రాజా సంతుష్టో వృద్ధం దశరథం నృపం సపుత్రం పురమానాయ్య మ
 హాత్మవ పురస్సరం తత్తు తేభ్య శ్చతుభ్యః స్తు చతస్రః కన్యకా దదాం॥౧౦॥ రామాయ
 ప్రదదా సీతాం లక్ష్మణాయో ర్మితాం దదా భరతాయ సుతాం ప్రాదా న్నాండవం ము
 విభుంగవ! శత్రుఘ్నాయ దదా కన్యాం శురశ్శ్రీం శుభాననా తాసాం సీతా తు స
 ప్రాప్తా యజ్ఞభూమి విశోధనే ఉర్వి తారసనంభూతా ద్వే పరే భౌతృకన్యకే అథ తా
 కరిసంగృహ్య చక్వారో భౌతర శ్చ తే పిత్రా సహ యయు స్వీయం పురం ప్రతిమహా
 మతే! వధి తత్ర సమాయాతో భర్గవో బలదర్శితః తస్య సంచూర్ణయామాస దర్శం రా
 మో మహాబలః తతః పురం సమాగత్య రామరాజ్యాభిషేచనే ఉద్యోగ మకరో ద్వాజా
 సహమాత్మ్యే ర్మహామతే! తతాభవత్ మునిశ్రేష్ఠ! త్రిదశా విఘ్న కారిణః యయాచే శ్చ
 క్షణా తేన రాజ్యం పుత్రస్య కారణాత్ రామస్య వనవాసం చ చతుర్దశసమా ఇతి స
 త్యసంధో దశరథ స్తస్యే త చ్చ వరం దదా తేన రాజ్యం పరిత్యజ్య సీతయా లక్ష్మణేన చ
 ప్రతస్థే దండకారణ్యే రామ స్సత్యపరాక్రమః ప్రణమ్య పితరా భక్త్యా వశిష్ఠం చ గురుం
 మునే! సంధ్యాయ చేతసా దేవీం ప్రణిపత్య పునఃపునః రావణస్య వధార్థాయ యాత్రాం
 చక్ర రఘూద్వహః॥౧౧॥ దశమ్యాం శుక్లపక్షస్య పుష్యాయాం మునిసత్తమ! రాజా
 త్మ శోకదుఃఖారో ముక్తకంఠో రురోదహ సుమంత్రసీతం రామ స్తు రథ మారుహ్య నా
 రద! సానుజస్సీతయా సార్థం స్వపురా నిర్జగమామహ పారా శ్చశోక దుఃఖారా స్తం పశ్యా
 దనుజస్మిలే తాం స్వక్వా తు సమాగత్య శృంగిబేరురం తతః సుమంత్రం సరథం రా
 మో విససర్జ మహామతిః తత్ర కృత్వా జటాం రామో లక్ష్మణేన సమన్వితః సీతయా నా
 వ మాసుహ్య గంగా ముత్తిర్య నారద! భరద్వాజాశ్రమం ప్రాయాచ్ఛిత కూటం తతో
 యయా రాజా దశరథ శ్శృత్యా సుమంత్రస్య ముఖా స్మనే! వనప్రవేశం రామస్య దుః
 ఖాత్ ప్రాణా న్ముమోచహాభరత స్తు సమాగత్య మాతులస్య గృహాత్తతః కృత్వాన్యై దై
 హికం రాజ్ఞోమాతరం భర్తృయః ముహుః సామాత్య సానుజః ప్రాయా ద్వామచంద్రస్య
 నన్నిధిం పుర ప్రత్యాగమే యత్తు మకరో ద్భరత స్తదా తదనాదాయ రామోఽగా త్తే
 వకార్యస్య సిద్ధయే సుఖేరం దండకారణ్యం శాంతయ భరతం బహు తత స్తదాజ్ఞ
 యా సోఽపి భరతో వినివర్తితః సానుజ స్సంస్థితో నందిగ్రామే పారజనై వృతః॥ ౩౦॥
 భూమిశాయా జటాధారి రాజభోగ వివజాతః చింతయన్ చేతసా రామం చతుర్దశ సమా
 మునే! ప్రతీక్ష నామచంద్రస్య రాజ్యప్రత్యాగమం పునః రామ స్తు దండకారణ్యే విరా
 ధం ఘోరరూపిణం హత్వా రాక్షస నాశాయ కియత్కాల మువాసహ నిర్భాయ వర్ణ
 శాలాం తు పంచవట్నం మహామతే! తత్ర శూర్పనఖా నామ్నా రాక్షసీ కామరూపిణీ

సమీత్య రాఘవం కర్తుం పతిమైచ్ఛత్ స్మరాతురా తాం జ్ఞాత్వా రాక్షసిం దుష్టాం లక్ష్మణో భ్రాతృశాసనాత్ చిచ్ఛేద కణాక నాసాం చఖడ్గేన మునిపుంగవః॥ తతస్యా రుదతీ గత్వా భ్రాతరా ఖరదూషణా ఉవాచ వచనం కూరా రాక్షసి భీమరూపిణీ॥ శూర్పనఖోవాచ॥ అయోధ్యాధిపతి శ్రీమా నామో భ్రాత్రా సహ స్వయమ్ అగతో దండకారణ్య శ్యామో దూర్వాదల ప్రభః॥ తస్యాంగనావీ తేనైవ సార్థం తత్ర సమాగతా సా యథా యాపసాందర్య శాలిసీ న తథా క్వచిత్॥ స్వగ్రే మత్యేకై ధ పాతాతే తై శ్చిద్వృష్టం కుతం నవా త్వదగ్రే తాం సమానేతు మహం తత్రాగమం తదా త్యేష్టానుష్ఠాం సమాలంబ్య భ్రాత! స్తస్యానుజో మమ చిచ్ఛేద కణాక నాసాం చ తేజాయాతా త్వదంతికం॥ ౪౦॥ శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ ఇతి తస్యా వచ శ్శ్రుత్వా రాక్షసా ఖరదూషణా రాక్షసానాం వివృతౌ చతుర్దశ సహస్రైః॥ జగ్ముః కాననే తత్ర యత్రాస్తై రఘునందనః॥ తాన్ జహూన శరవ్రాతై రామచంద్ర సమాగతాన్॥ తత శ్శూర్పనఖా గత్వా లంకాయాం శోకవిహ్వలా వృత్తాంతం కథయామాస రావణాయ మహామతే॥ సోఽపి తస్యా ముఖా చ్ఛ్రుత్వా సీతాయా రూపముత్తమం కుంతితః కాలపాశేన తాం హతుకాం మతిమాధదీ తత సహాయం శృత్వా తో మారీచం తాటకాసుతం తాం హర్తుకానుః ప్రయయా కాననం త త్స రావణః॥ మారీచ స్తు వినిశ్చిత్త్య శ్రీరామా న్మృత్యు మాత్మనః॥ మాయా స్వర్ణ మృగో భూత్వా నయ ద్రామం సుదూరతః॥ రామ స్తం పాహిణో ద్వాణం తేన విద్ధ స్మ రాక్షసః॥ పపాత ధరణీ పృష్ఠే లక్ష్మణేతి వద న్మునే॥ తచ్ఛబ్దం రామచంద్రేణ భావితం జనకాత్మజా మత్స్యాశ్రుత్వావయామాస రామంప్రతిచ లక్ష్మణం॥ ఏతస్మి న్నంత శ్రే సోఽపి సమాగత్య దశాననః శహార జానకీం లక్ష్మీం దేవ్యా మూర్త్యంతరాం బలాత్॥ తదైవ భస్మసాత్కర్తుం సమర్థాపి సురేశ్వరీ నాకరో త్ప్రార్థితో యస్మా ద్దేవీయావణ తాం సజా॥ ౪౧॥ రావణేన నయంతీం తాం జ్ఞాయుః పక్షిపుంగవః॥ త్రాతుకామోఽశ్చో మృగ్యం గావణేన దురాత్మనా॥ స తస్య పక్షౌ ఛిత్వాతే బలా ద్రాక్షస పుంగవశ్చ తాం సీత్యా ప్రయయా లంకాం రాత్రౌ దేవషిక సత్తమః॥ అశోక కాననే రమ్యే స్థాపయామాస తాం సతీం న ధషికతు మభూ చ్ఛక్రో జ్వలద్వహ్ని సమప్రభం॥ ఏవం భగవతీ దేవీ భవకాలే కుభప్రదా యా నైవ భవకాలే తు వినాశాయ మహామతే॥ ప్రవిష్టా జనకీ యాసా స్థితిసంహార కారిణీ॥ తస్యాం లంకాం ప్రవిష్టాయాం లంకేశ్వర జయప్రదా స్వయం లంకేశ్వరీ దేవీ అంతర్ధాతుం మనోదధే॥ ౪౨॥

ఇతి శ్రీమహాభాగవతే మహాపురాణే రావణేన సీతాపహరణం

నామాష్టత్రింశ త్తమాధ్యాయః.

అథైకోనచత్వారింశత్తమోఽధ్యాయః॥

శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ రామస్తు హతమారీచో లక్ష్మణేన సమన్వితః॥ ఆగత్య పణా
కాలాయా మద్బుష్ట్యా తత్ర జానకీం బభ్రౌ మ కాననే తత్ర రుదన్ సీతాపహరిణి॥ తత్ర
ద్బుష్ట్యా పతంగేశం జటాయుం ఛిష్ణుపక్షికం॥ సీతాపహరిణి మత్వా హంతుకామిన్త
కం యయా॥ తత్ర స్త మపి విజ్ఞాయ సఖాయం పితౄ రాశ్మనః॥ న పౌహిణో చ్చరం తత్ర
రామస్సత్య పరాక్రమః॥ తత్ర స్పృశక్త్వా రామాయ కాననేన హృతాం ప్రియాం దేహంత్య
క్త్వా దివం పౌయా తస్య రామస్య పశ్యతః॥ తత్ర స్త మపి దద్ధా చ కాననే తత్ర రామః॥ హ
త్యా కబంధం ప్రయయా వృశ్యమూకం మహామతే॥ యత్ర వాలిభయా దాస్తే సుగ్రీవ స్సూ
ర్యనందనః॥ హనుమత్ప్రీముఖై ర్వీరై శ్చతుర్భిర్రంప్రవిత్తమ్॥ తత్ర సఖ్యం స కృత్వాతు
మగ్రీవేణ మహాత్మనా నిహత్య సమరే వీరం వాలినం భీమవిక్రమం॥ రాజ్యాభిషేచనం చ
శ్రీ సుగ్రీవస్య మహామతే॥ తతో వ్యతీత్య వర్షాం తు స్థిత్యా మాల్యకరి ప్రభుః॥ అనియ్య
వానరం నైవ్యం విపులం మునిసత్తమః॥ సీతాస్వేషణ కార్యార్థం దూతాన్ ప్రస్థాపయ ద్భు
వి చతుర్దిశ్చ మయుస్తేపి సీతాస్వేషాయ వానరాః॥౧౦॥

తత్ర యతో దిశం యామ్యాం హనుమా నంగదాదయః॥ జాంబవ త్రముఖా
శ్చాపి మహాబల పరాక్రమాః॥ తే సంపాతిముఖా చ్చుత్వా సవిశేషం మహామతే॥ సము
ద్రోల్లంఘనే సర్వే మంత్రయామాసు రేవ హి॥ అథ జాంబవతో వాక్యా ధనూమా స్పి
మవిక్రమః॥ ఉల్లంఘ్య సాగరం ఘోరం శతయోజన విస్తృతం॥ సాయం వివేశ లంకా
యాం రాత్రౌ తు వ్యచరత్సురీం అన్వేషయన్ జనకజాం సప్తరాత్రాణి మారుతిః॥ అ
శోకవనమధ్యే తు తాం దదర్శ శుభాననాం॥ తత శ్చిక్రీషుకరత్యంత దుష్కరం కర్మ మారు
తిః॥ సస్కార పూర్వవృత్తాంతం దేవ్యా య ద్వాప్సృతం పురా॥ తత ఉద్ధాయ వృత్తా
గ్రే దేవ్యా మందిర మద్భుతం॥ దృశ్యు దిశ్చ సర్వత్ర దృష్టిం స ప్రాహిణో త్రదా॥
తతో పశ్యత్ సచైశాన్యాం మందిరం సుమనోహరం॥ మణిమాణిక్య ఖచితం శుద్ధహేమ
శరీరమ్కృతం సింహధ్వజం చ తస్యాగ్రే దృష్ట్వా పవన నందనః॥ చకార నిశ్చయం దేవ్యా
మందిరం చైత దేవ హి॥ తత స్తన్నందిరద్వారం గత్వా పశ్యత్సురేశ్వరీం సృత్యంతం ప్ర
హసంతీం చ సహితా యోగినీ గజైః॥ తాం ప్రణమ్య మహాదేవీం ప్రాంజలిః కవనాత్య
జః॥ ౨౦॥ ఉవాచ త్రిజగద్వద్యాం భక్త్యా పరమయా యతః॥ హనుమానువాచ॥ దేవీ
ప్రసీద విశ్వేశి రామస్యానుచరోఽస్మ్యహం॥ అన్వేష్టుం జానకీం లక్ష్మీం లంకాయాం సము
పాగతః॥ త్వయైవ ప్రేషితో విష్ణు ర్మనుజత్వ ముపాగమత్॥ వధార్థం రాక్షసేంద్రస్య రా
వణస్య దురాత్మనః॥ శివైహమపి సంభూయ వానరోత్ర సమాగతః॥ కర్తుం రామస్య సా
హాయ్యం తదాజ్ఞావశత శ్చివే త్వయై చైత త్పురా ప్రోక్తం లంకాయా మాగతే మయి॥
సంత్యజ్య నగరీ మేనాం స్వప్నాన మభియామ్యహం॥ తస్మా త్యజ పురీమేనాం రావణం సు
దురాత్మదం॥ పాతయస్య మహాదేవి రక్ష విశ్వం చరాచరం॥ దేవ్యువాచ॥ సీతావమాన

నేనైవ భుష్టాహం వానరమృతం లంకాత్మాగే మతిం పూర్వ మకామకం స్వయ మేవ హి
 త్వ ద్వాక్యాపేక్షయా ద్యాపి స్థితాహం రావణాలయే త్వజామ్యేనాం పురీం లంకాం త్వ
 యాక్తాం కపిపుంగవ! శ్రీ మహాదేవ ఉవాచ॥ ఇత్యుక్త్వా సా భగవతే లంకాదాత్మ్యత్వా
 మహేశ్వరీ! అంతర్దే మునిశ్రేష్ఠ సహసా తస్య పశ్యతః తతో బభంజ గహనం రాక్ష
 సేంద్రస్య కాననం అశోకవృక్ష సంఘాతం మూరుతిః క్రోధమూర్ఛితః తచ్చుత్వా రావ
 ణః క్రుద్ధో రాక్షసాన్ సుబహూం స్తథా 30॥ అక్షం స్వతనయం చాపీ ప్రేషయామా
 స నారద! తాన్ జఘాన మహాబాహు మానూహా నుమహాబల! వృక్షై రాతాడ్యై స
 మేరే స్వయ ముత్పాటితై బళలాత్ తత స్వయం సమాగత్య మేఘనాదః ప్రతాప
 వాన్ బద్ధా తం నాగపాశేన రావణాంతిక మానయత్ తత స్తం ఛేత్తుకామం తు కా
 వణం క్రోధమూర్ఛితం విభీషణ సమాగత్య వారయామాస మంత్రవీత్ తతో విరూపం
 తం కర్తుం రావణో రాక్షసాధిపః లాంకాలం వాససా బద్ధా దత్వా వహ్ని మదీప
 యత్ తత స్స మూరుతి ర్వీరో వహ్నినా తేన నారద! లంకాం దద్ధా సముల్లంఘ్య పు
 న స్తం సరితాంపతిం సంప్రాప తీరం యత్యైవ సంతి తేవ్యంగదాదయః తత స్స సము
 పాగమ్య జాంబవ త్రముఖై వృతః భంక్త్వా మధువనం రాక్షో యయా రామస్య స
 న్నిధిం తం దృష్ట్వా రామచంద్ర స్తు దూరతో మునిసత్తమ! పప్రచ్ఛ జానకీం తాత! హ
 నూమన్! దృష్టవా నసి! తత స్సర్వం యథావృత్తం రాఘవాను న్యవేదయత్ సీతా సం
 దర్శనం లంకా దహనం పవనాత్మజః భగవత్పాశ్చ నిర్వాణం లంకాం త్యక్త్వా మహామ
 తే సీతాయా భాషితం 'య చ్చ తచ్చ సర్వం న్యవేదయత్ 40॥ తత స్స రాఘవ
 శ్చాపి సమస్తై ర్వానరై వృతః దశమ్యాం శుక్లపక్షస్య శ్రావణే మాసి నిర్వయా! వధా
 ర్థం రాక్షసేంద్రస్య రావణస్య మహామతే! తత స్సముద్రతీరం స సమాగత్య మహామ
 తే! స్థితః పరివృత స్సర్వై స్సమంతా ద్వానరమృతైః పతస్త్విన్నేవ కాలేతు రావణో
 రాక్షసాధిపః ఆహూయ మంత్రిణ స్సర్వా మంత్రాయ సముపావిశత్ తత్రోవాచ
 మహాబుద్ధి సర్వమంత్రవిదాం వరః విభీషణో దశాస్యం తం వారయన్ సర్వధా రణే సీ
 తాం త్యక్తుం ముహూః ప్రాహ రాఘవస్య పరాక్రమం తచ్చుత్వా రావణః క్రుద్ధో తం
 బదా తాడయ న్మనీ! తతః క్రుద్ధ స్వయం ధర్మస్వరూప స్స విభీషణ! చతుర్భి ర్మంత్రి
 భిః ప్రాయా ద్రామచంద్రస్య సన్నిధిం ౪౫॥

ఇతి శ్రీమహాభాగవతే మహాపురాణే శ్రీరామచంద్ర లంకా విజయయాత్రా
 కథనం నామ ఊనచత్వారిశ త్తమోధ్యాయః.

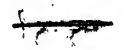
అథ చ త్వారింశ త్తమోఽధ్యాయః॥

శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ విభీషణ మశేషేణ జ్ఞాత్వాతు శరణాధీనం సఖ్యం కృ

త్వా మహాబాహు లకంకారాశ్చేఽ భ్యపేచయత్ తత స్తీర్షణః జలధిం రామ స్తం వా
 సరాధిపం! సుగ్రీవం వచనం ప్రాహ జిజ్ఞాసు బలవిక్రమం! స ఆహ భగవం స్త్వం తు మా
 చింతాం కర్తు మ్మహాశి! సముద్రం శోషయిష్యామి సేతుం ప్రౌత్వాత్వ భూధరా! రచ
 యిష్యే మహాసింధౌ తతః పారిం ప్రయాస్యసి! త చ్చుత్వా తు ప్రహృష్టాత్మా రామ
 సృత్యపరాక్రమః! చక్రే జలనిధిం ఘోరం స్వయం స్వీకృత బంధనం! తత స్సుగ్రీవ వచ
 నా దుత్పాత్యాత్వాత్వ పర్వతాన్! రచయామాస జలధౌ సేతుం మయసుతో నలః! ఆ
 రభ్య పౌణఃకమాస్యాం తు శ్రావణ్యాం మునిసత్తమ! శ్రితే యామద్వయే సేతుం సాగరే
 వానరమహాభః బబంధ మునిశార్దూల! సర్వతోకసుదుష్కరం! తత స్తు రావణ శ్రృత్వా
 సేతుం బద్ధం మహాబుధా! భయం సంమోహ మప్యప చకంపే చ మహాబలః! తతః ప
 రివృతో రామో వానరాణాం మహామతే! కోటిలక్షై ర్మహాబాహు లక్ష్మణేన సమన్వితః!
 త్రయోదశ్యాం తు కృష్ణాయాం లంకాం ప్రాప మహామతే! వేష్టితా వానరై లకం
 కా నమంతా ద్భీమవిక్రమైః! జలస్థలేషు ప్రాకారే వృక్షేషు గృహమధ్యతః! చత్వరే
 షు పురద్వారే వనే ఘావవనేషు చ! నాసీ ద్వానరశూన్యం తు స్థలం కించి న్మహామునే!
 తతో యయుత్సు ర్భగవాం శ్చింతయామాస చేతనా! పూజార్థం భగవత్యా స్తు లంకావి
 జయ హేతవే! న వినా రాధనం దేవ్యా శ్చత్రం జేతుం క్షమోభవేత్! అపి త్రిలోక వి
 జయా త్యేణతుల్య మిహాహవే! అకాలే వా కథం దేవీ! పూజయామి సురేశ్వరీం! నిద్రితో
 త్రిజగన్మాతా సాంప్రతం దక్షిణాయనే! ఏవం సుచింత్య భగవా న్రామో నారాయణోవ్య
 యః! చకార బుద్ధిం తాం యత్నం పితృరూపాం సనాతనీం! నైవదేవీ మహామాయా పక్షే
 స్మిన్ పితృరూపిణీ! ప్రవృత్తో పరపక్ష్య ప్రతిపత్తిధి రద్యతు! అద్యారభ్య మహాదేవీం పి
 తృరూపాం జయప్రదాం! పార్వతేనైవ విధినా యావద్దర్శం దినేదినే! సంపూజ్య సమరే
 యోత్యే శత్రూణాం నిధనాయ వై! ఏవం నిశ్చిత్వ మనసా లక్ష్మణం ప్రాహసాదరః! కరి
 ష్యే పార్వణశ్రాద్ధ మారాదభాతు భక్తిః! తత స్తు ప్రతియోత్స్యామి సమరే రాక్షసా
 ధిపం! త్రచ్చుత్వా సర్వ ఏవాహు వానరా అపి రాఘవం! భద్రం పూజయ సద్భక్త్యా పి
 తృక విధివిధానతః! జయార్థం సమరే దేవ! విధానజ్ఞ స్త్వ మేవ హి! తతః ప్రవృత్తే కా
 లే తు రామ సృత్యపరాక్రమః! చకార పార్వణశ్రాద్ధం దేవీం ముఖావ్య చేతనా! తస్మిన్నే
 వ దినే యద్ధం ప్రవృత్తం రాక్షసై స్సహ! పశ్చిమాం దిశ మాక్రమ్య తపమానే దివాకరే!
 ఉద్యోగో రామచంద్రస్య రావణస్యచ సంయుగే!యాదృశోఽ భూ త్తథా కైశ్చిన్న దృష్టో
 న కురోఽ పివా! రావణః ప్రేషయామాన చతురంగ బలాన్వితం! అకంపనం మహావీర
 మ క్షోహిణ్యాతుసేనయా! ప్రథమేహ స యుద్ధార్థం తం తస్మిన్ దివసే మునః! మారుతి స్స
 మరే కృద్ధః! ప్రాహిణో ద్యమసాదనం! ఏవం క్రతదినం రామ శ్చార్ధం కృత్వా దినేదినే!
 ప్రీణయా పరమేశాసిం పాతయామాస రాక్షసా! నిహతేఽ కంపనాభ్యే తు ధూమ్రా
 య స్సేనయా వృతః! దశాననాజ్ఞయాఽ భ్యేత్వ ప్రాకరో ద్యుద్ధ ముల్బణం! తం జఘానా

మాతే వీరం ద్వితీయేహని రాఘవః! అథావ్యేషు సుఖేరేషు నిహతేషు మహాహతే! మా
త్మనో రాక్షసేంద్రస్య ప్రహస్తా యోధు మామయా! రాత్రౌ సమభవ ద్దుర్ధ్వం తేన సా
క్షం దురాశదం! సురాసుర నరాణాం చ దైత్యానాం భయదాయకం! తస్య నామేవ హేత
ణ కంపితా శ్రీదశేశ్వరా! యుద్ధపందర్పనం త్యక్త్వా దిగం తం సముపాగమన్! ఏతం త
మపి దుర్దష్కం తస్యాం రాత్రౌ మహాబలం! సమరే పాతయామాస శేషయామే మహా
మతి! తచ్చుత్వా రాక్షసేంద్రోఽపి కురోద బహుముఖతః! తం శాంతయ యయా యు
ద్ధే మేఘనాదః ప్రతాపవా! అతస్కృత స్సమాగత్య రాత్రౌ గగన మాస్థిత! శూలేణ
నాగపాశేన స బబంధ రఘూత్తమా! సమస్తై ర్వానరై స్సాన్ధం భజ్జ్వాకై శ్చ మహామతే!
మోహయ న్నాయయా వీరో రాక్షసేంద్ర సమో బలీ! విభీషణ స్సమాగత్య తత స్తైక
ఘోషందవం! జోధయామాస రాత్రౌ తు తస్మిన్నేవ మహానిశి! తతః ప్రబుద్ధో భగవాన్
భీతః పరమ భక్తితః! సస్మారదేవీం శర్వాణీం మహాభయ నివారిణీం! తత ఆగత్య గరుడో
న్మోదయామాస బంధవాత్! భక్షన్ పాశం మహాఘోరం రాఘవో సహ స్తైన్నికై! తతః
ప్రభాతే తచ్చుత్వా రావణ స్వయ మాగతః! అకరో శ్తుములం యుద్ధం సర్వలోక భయా
వహం! రావణం సమరే వీర్య కాలాంశక యమోపమం! సమకంపత సర్వే కు వానరా
భయమోహితా! అభవ త్సుమహాదుర్ధ్వం గామేణ సుమహాత్మనా! తస్మిన్నిపతితా వీరా
దశశ్రోటి సహస్రశః! అథ తం సమరే కుగ్రద్ధో రామో గాజీవలోచన! నిక్షిప్య శరజాలం
కు ఛాదయా మాస వై మునే! ఆనీయ గిరిశృంగాణి కోటయో వానరా అపి! చిక్షిపు స్స
మరే తస్య రథోపరి దురాత్మనః! వృత్తై శ్శిలావిమాణాదైస్త స్తథాఽన్త్యైర్వానరై రపి! తా
త స్సమరే వీరో మహావర్చత సన్నిభః! హనూమ దంగదాద్యై శ్చ మహాబల వలీము
ఖై! ప్రక్షిప్తైః పర్వతైశ్చాపి శతశోఽథ సహస్రశః! బభూవ రారణో యుద్ధే వింభోరథి
హం వరః! ప్రహస్తో రణే వీరా చంద్రనూర్య సమప్రభా! భ్రాతరా రాఘవో నంభ్య
మహాబల చరాక్రమా! ధను రుద్యమ్య తేగేన యమదంజోపమై శ్చరై! ఛాదయామాస
కు ర్వీరం రావణం యుద్ధదుర్మదం! కపీనాం కిలాకిలాశబై ధనుషాం చ వినిస్వనై! రక్ష
సాం శూరశబై శ్చ రథసేమి స్వపై రపి! శబానాం బృంహితై స్తద్య ద్వాజ్జనా మపి బృంహి
తై! అకాలే పలీయం సర్వే మేనిరే ప్లాణిసో మునే! ఆచ్ఛాదిత శ్చ సమభూత్సమరే రా
క్షసాధిప! ప్రక్షిప్తైః బాణైః సుమైశ్చ పర్వతైశ్చ మరూత్తరై! తతస్సంత్యజ్య సమరం రావ
ణో భయవిహ్వలః! ప్రవివేశ పురీం భూయ స్పృగ్గామే త్తతవిగ్రహః॥౨౬॥

ఇతి శ్రీమహాభాగవతే మహాపురాణ రామకావణ సమకంపకావ్యం.
నామ చత్వారింశత్తమోఽధ్యాయః॥

అధైకచత్వారింశతనామోధ్యాయః

శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ ఏవం పరాజిత స్సంఖ్యే రావణో రాక్షసేశ్వరః॥ బోధ
యామాన యద్ధార్మం కుంభకణ్ఠం మహాబలం॥ కోటినాం పంచభి లక్షై రాక్షసైః
పరివారితః॥ స కుంభకర్ణ స్సమరే సమసజ్జత దుర్జయః॥ ఏతస్మిన్నంతరే దేవా భీతా స్సర్వే
మహామతే॥ బ్రహ్మహోంతిక మాసాద్య ప్రణమోక్షు ర్మమహామయం॥ దేవా ఉవాచ॥
బ్రహ్మ! త్రిజగతాం నాథ! విష్ణు నానారాయణ స్వయం॥ రక్షార్థం జగత శ్చాస్య
మానుషత్వం సమాగతః॥ త్వయైవ ప్రార్థిత స్తోఽహి యుష్యశే సహ రక్షసైః॥ తత్ర
ప్రబుధః పౌలస్త్య తనయో రావణానిజః॥ కుంభకర్ణోఽతానాం యాపి రణే భీమపరాక్ర
మః॥ కోటినాం పంచభి లక్షై రాక్షసైః భీకమవిక్రమైః॥ స యోత్స్యతి రణే రామం ల
క్షణం చ దురాసవః॥ యస్య ప్రణావా త్సకలం చరాచర మిదం జగత్॥ అకంఠత రణే
సోఽయం కుంభకర్ణ స్సమాగతః॥ త్వం యాహి ధరణీం దేవ! జయారం రాఘవస్సత్పు
ట్రహా త్వస్యయనం బ్రహ్మ! కరుష్య త్రిజగత్తతేః॥ శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ ఇత్యుక్తప్రే
తశ్చై బ్రహ్మ విచిత్ర మునసత్తమ॥ జగమ ధరణీం కుత్ర రామో దాశస్స స్థితః॥ ఆయా
తా శ్చాచరే దేవా రామచంద్రస్య స్నేహా అస్వచ్ఛంబో జయం సంఖ్యే రాఘవస్స మ
హామతేః॥ రామవోఽహి సమాకర్ణకా కుంభకర్ణం మహాబలం॥ ప్రబుధ ముష్యతం సంఖ్యే
దేవానా మంతకోఽయం॥ విభీషణే సహా సైధాన్యై ర్భగవదేవైః॥ సానిజ స్సం
స్థితో మధ్యే వానరాణాం మహామతే॥ మంత్రజార్ఘ్య మహాబద్ధి స్సర్వలోకేశ్వరః ప్రభుః॥
బ్రహ్మణ మాగతం వీక్ష్య సహితం పర్యచైవతైః॥ సంపూజ్య వచనం ప్రాహ భగవాన్
పురుషోఽన్యయః॥ శ్రీరామ ఉవాచ॥ కిం జయేయం సంగ్రామే రాక్షసాన్ యదదర్శ
దాన్॥ రావణప్రముఖాన్ వీరాన్ సహజైః పరాక్రమాన్॥ తస్యే వద స్సురజేష్ఠః భయం
మే జాయతే మహాత్॥ రావణస్య యదా సంఖ్యే స్స బాహుబల విక్రమః॥ అనిభూహోఽ
స్మి బహుధా జగత్ప్రవనకారకం॥ తదా కన్యాఽహి నో మన్యే విదగతే భువన త్రయే॥
సాంప్రతం శ్రూయతే తస్య బ్రాహ్మ రాక్షస పుంగవః॥ సమాధూస్యతి సంగ్రామే మహ
బల పరాక్రమః॥ కోటినాం పంచభి లక్షై రాక్షసైః పరివారితః॥ స యోత్స్యతి మయా
సార్థం బ్రాతు స్సాహాయ్య కారణాన్॥ విభీషణముఖా ద్రుత్యా తస్మాదేవ పరాక్రమం॥
భీతోఽస్మి సాంప్రతం బ్రూహి యదైతాన్ సమరే జయే॥ శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ ఇత్యు
క్తో రామచంద్రేణ బ్రహ్మ హోకషిణమమాః॥ ఉవాచ శాంతయన్ రామం సర్వదేవస్య
పక్షితే॥ బ్రహ్మహూవాచ॥ తవ నామవిధిం కుంభి త్తథాహి కమలాపతే॥ యత్ప్రేచ్ఛసి జగ

న్నాథ జయార్థం సమరే శృణు । త్రైలోక్య జననీ దేవీ బ్రహ్మరూపా హి యా పరా
కాత్యాయనీ తనోపాస్యా మహాభయ నిహారిణీ । జయదా సర్వలోకానాం యా స్వ
యం చాచరాజితా । తాం ప్రాకాయ మహాబాహుశ్చరీ! దుర్గాం సంకట తారిణీం । వి
నా ప్రసన్నతాం తస్యా సమరే శత్రుసూదన । స విజేతుం సమర్థోఽసి రావణాదీన్
మహాబలాన్ । యన్నామ సంక్షర్క శంఖః పిబన్ హాలాహలం పరం । విజిత్య మృత్యుం
లోకేషు నామ్నా మృత్యుంజయోఽభీపత్ । తాం ప్రసాద్య రఘుశ్రేష్ఠ జయ లంకాం మ
హామతే! ఏష ఏవ హ్యుపాయోఽత్య దృశ్యతేఽస్య పరాజయే! దుష్టప్రవర్తినీ సైవ సతా
మపి జయప్రదా! శ్చర్తవ్యా పూజితవ్యా చ సాంప్రతం సా త్వయా భువం! సంగ్రా
మే జయలాభాయ జగతో రక్షణాయ చ! చండికాయాం పరాభక్తి ర్విద్యతే రావణస్య
హి! కస్తం విజేతుం శక్తోఽత్య దేవ్యాదృష్టి వినా ప్రభో! ఉక్తం చాపి తయైవైత
త్పూర్వం తుభ్యం మహాత్మనే! స యత్నం దేవదేవస్య మమాపిచ రిఘూత్తమ! అపి జా
నాసి తత్సర్వం స్వయం త్వంమథుసూదన! తథాపి తవ వత్సామి యత్ప్రేష్టా జయకా
రణం! ఇతి శ్రీమహాభాగవతే మహాపురాణే శ్రీరామచంద్ర కృతకుంభకణికా వభోద్య
మోనామైకచత్వారింశత్తమోఽధ్యాయః ।

అథద్విచత్వారింశత్తమోఽధ్యాయః

శ్రీమహాదేవ ఉవాచ! తత స్సభగవాన్ బ్రహ్మ శ్రీరామాయమహాత్మనే! సంక్షే
పా త్పూర్వవృత్తాంతం కథితుం సంప్రచక్రమే! బ్రహ్మవాచ భగవన్నస్య దుష్టస్య వ
ధార్థం ప్రార్థితో యదా! మయా త్వం భగవాన్ నిష్ఠు స్మృణు జన్మపంగ్రహే! తదా
త్వ వస్య రక్షయై దేవీ జ్ఞాత్వా వ్యుష్టితాం! తస్యా స్మప్రా ర్థనారాయ కైలాస మగ
మ త్వయం! అహం తవా మహేశ శ్చ సహితా తత్ర చాగతౌ! ఏతస్మైవ వధా
ర్థాయ త్వదనుగ్రహ హేతవే! తత స్త్వయా తు తాం దేవీ ప్రణత్య ముహుర్ముహుః!
ఉక్త మేత వ్యహే దేవి! ప్రసన్నా భం మే శివే! రావణస్య వధార్థాయ మానువత్సం
ప్రజామహా! ప్రార్థిత ప్రేరణై స్సర్వై బ్రహ్మణా చ విశేషతః! త్వం తస్య జయదా
నిత్యం భక్తి సస్సదృథా త్వయి! తత్కిదం పాతయిష్యామి సమరే తు మహాబలం! ఇతి
వాక్యం తథాఽన్యం చ త్వయోక్తం విస్తరం తదా! తద్బ్రుత్వా సా యథా ప్రామా త
చ్చ రామ నిబోధ మే! దేవ్యవాచ! త్వయాఽహం శ్చరణీయా తే సంగ్రామే సర్వ

దా తదా! యదా యోగ్యతా లంకేశ స్త్యాం మాయా మనుజాఽకృతిం తత స్త్యాం వై
 వ భర్త్యంతి బాణాః పి సుచారుణాః! న భీతి ర్భవితా వాపి దృష్ట్వా తేషాం పరా
 క్రమః! కృత్యావ విధివ శూభా మకాలే మమ తత్ర వై విజేష్యసి రణే విరం రావ
 ణం మత్ప్రసాదతః॥ బ్రహ్మహవః! తస్మా ద్రామ మహాబాహూ జేతుకామస్తు
 రావణం! పరశ్ యుద్ధస్య సంగ్రామే దేవం తాం జయదాయినీం! గురు స్తే మమ త్ర
 త్ర సు వశిష్ఠో మునీశత్రుః! యన్తంత్రం దత్తవాం స్తస్యా స్త త్సంస్కృత్య మహా
 జే కృత్యా యుద్ధం రాక్షసేంద్రం సఖంఘం జయ రాఘవ! పూజాయై మహాతే
 వ్యా యతస్య రఘువంధవ! తస్యా వినా ప్రసన్నత్వం న జేష్యసి కథంచన! ప్రవృత్తే శుక్ల
 పక్షే తు రావణ స్తాం సురేశ్వరీం! పూజయే ద్యది నోమృత్యుశ్చ దా తస్య భవిష్య
 తి! తస్మా దస్తి న్నకాలేఽపి తస్యా సుపరిపూజనే! యతస్య నిధనాయైషాం రాక్ష
 సానాం రఘూద్యహ! శ్రీమహాదేవ ఉవాచ ఇతి తస్య వచ శ్రుత్వా శ్రీరామః ప్ర
 త్యువాచ తం! విజాన న్మపి తత్సర్వం లోకానా ముపదేశకృతే! సత్యం జయ ప్రదా దే
 వీ సైవ సాక్షాత్పరాత్పరా! కృతకవ్యా పూజితవ్యా చ సంగ్రామే జయ మిచ్ఛతా
 కింతు నాయం సకాలో హి యత్ర దేవ్యర్జునావిధిః! నిద్రితావ మహాదేవీ సాంప్ర
 తం త్రిదశేశ్వరీ! విశేషత స్తు పక్షోఽయ మపి కృష్ణః పితామహ! కథ మత్ర మహాదేవీ
 మబ్రుబుధాం ప్రపూజయే! బ్రహ్మహవః! అహంతాం బోధయిష్యామి యదే తవ జ
 యాయ వై వధాయ రాక్షసేంద్రస్య సకులస్య దురాత్మనః! అకాలేఽపి మహాదేవీ
 పూజయిష్యామి రాఘవ! విజేష్యసి రణే శత్రూణా మచింతాం కస్తు వర్హసి! శ్రీరా
 మఉవాచ భద్రం బ్రహ్మన్! వశిష్ఠ స్సై తనయో మే గురు స్వయం! పితా తస్య భవానే
 వం జగతాం చ పితామహః! తత స్త్వం మేగురుద్దేవ పూజయిష్యసి చండికాం! అహం
 తు సమరాసక్తో న స్వయం కర్తు ముత్సహే! కింతు సంపూజితాయాం చ సంగ్రామే జయ
 కామ్యయా! సోఽపి వే ధ్విష్యమే దేమి శక్లపక్షే సురేశ్వరీ! దదాతి యచ తస్మై
 చ సుప్రసన్నా వరం స్వయం! తత్కథం పాతయిష్యామి సంగ్రామే భీమవిక్రమం!
 ॥బ్రహ్మహవః! తయోక్తం పూర్వమేవైత దక్షిణం తన హస్తతః! భవన్మతి రణే
 మృత్యుశ్చ స్తస్య తత్ర న సుశయః! త్వయా సంపూజితా దేవీ యది భూయోపి తద్యరం!
 దదాతి సమరే రామ! తత స్తే విజయో ద్రువం! స పాపాతా యదా సేతాం సాక్షాల్ల
 క్షీ పతివ్రతా! రిరంసు హ్యకలహన్ లోభా త్తస్యా మూర్ఖ్యంతరా బలాన్! త
 దా సైవ వినాశాయ తస్య దుష్టం చేతనః! దుషా విత్కర్మరూపేణ ప్రియేశ పురీం స్వ
 యం! యత్ర ధమోఽమతి శ్శాంతా తత్ర క్షీ కాంతి రేవచ! అదనోఽయత్ర సా
 తత్ర విషద్రూపా స్వయం శివా! అహంకృతివశా ద్గోహి కరుతే ధర్మహేలనం! ద
 ర్శింపశమసి తస్య సైవ దేవీ మహామతే! అత్ర తే శ్రేణు వత్సామి సేతిహాసం రఘూ

ద్యహ్న యథా సంభాషితం దేహ్య స్వయమేవ మమాఽగ్రతః | యథా మహేశ్వరో దే
వః పంచవక్త్రో మహామతిః | తథాఽహ మపి పంచాక్షుః పూర్వమాసం రిభూవ్యహా |
తత్రైకదా త్వహాఽకారఽకా ఘ్నిభు మహం పురా | అవోచు మమ సంకోధ సంభూతం
రిభునందన | త్రిచ్ఛుత్వా స మహాదేవః పంచమం మే శిర స్తతః | ప్రవిచ్ఛేద మహతో
త్థాత్ తత్త్వదా దేవ పశ్యతః | తతోఽహం చతురాక్ష్య స్స నే కదా తాం సురోత్త
మాం | ప్రింతుం తత్పరం పూర్వ మేగమం సహ విష్టునా | మహదుద్రీ శ్చ తత్రైవ
ప్రణంతుం తాం మహామతే | మహదుగాఽం సమాయాత స్తస్మిన్నేవ త్తుణే ప్రభుః |
ఏవం తత్ర త్వహం బ్రహ్మ మహవిష్టు ర్మహేశ్వరః | సహితా త్సమమూ ద్రాః త్వహదు
గాఽసమీపతః | పరిస్థి స్థివ కాలే హం తాం ప్రణమ్య మమతే | అవోచం అధికశే
కానీం తస్య శంభో స్సమీపతః | త్వదనుగ్రహా దర్పేణ మాత శ్శంభు రయం మమ | వి
చ్ఛేద పంచమం వక్త్రం నిగ్నష్టా సురసంసద్ధి మయా కిమపరాధం వా కథంవా మచ్ఛిర
శ్శివః | ప్రవిచ్ఛేద జగన్నాత ప్రృథశేత్వరవందితే | ఇతి మేవదసం శ్రుత్వా తత సాం జగ
దంబికా | మా మాహా చచనం శేదం సుచారు ముఖ పంకజా | దేవ్యుజాచ చత్స
కానీహి కమాణి శుభ సంసూచకానిచై | తత్తవ శుభబోగానాం సూచకాని చ తాని
చై | శుభానా మశుభానాం వా కమాణాం వద్వస తః | ఫలప్రదాఽహమేవైకా స్వతం
త్రాఽస్మి న చాపర | యో యథా కరుతే కర్త శుభం వాఽ శుభం తథా | తథా ఫలం
భవే ద్విస్య నాన్యథా తు భవే త్కాచిత్ | న తస్య విద్య తే శ్చేదవీయో వా వీయోఽ
ధవా | అవశ్యం స్వకృతః కర్త భుజే తత్రి న సంశయః | త్వ తు సంధ్యాం స్వతనియాం
దృష్ట్వా కామేన మోహితః | అఽరో యదాదభిప్రాయం తస్యైత త్ఫల మాప్రవా | శం
ఖోః క్రోధ స థాఽన్య చ్చ నిమిత్తం కేవలం విదే | వసుతః కర్మణ స్తస్య ఫల మేత త్సు
నిత్పిత | య త్సు స్వతనియాం దృష్ట్వా కరుతే కామచింతనం | శిర స్తస్య భవే చ్ఛిన్నం
మ చ్చాపరశ్చో పథే | తస్మాత్తు తే మ ద్దైవైతత్ శిర శ్ఛిన్నం మహామతే | అధిష్టా
త్వా శివే నూనం కో దోషోఽత్ర శివస్య తు | ద్రుప మేత ద్వజానీహి దర్శనత్తా వి
రోధనా | అహ మేన సమగ్రతః కా న చాన్యా ప్రైజగ త్రీయే | బ్రహ్మం! నే పంచమం
వక్త్రం కత్వింశ హాన్యవాహనః | యస్మిన్ ఫలతే సురా స్వశ్యే తిప్తి మాయాంతి శా
శ్చ తు | తత్ర శ్చే ప్రజగద్ధాత్రి త్రియ ఏవ సురోత్తమాః | ప్రణమ్య భండవ ద్భుమా
భిమం భావ సమయతః | త్రిజగద్ధాతః శత్రుత్వాః పురుషా వయం తవ తనో
ప్రకాశిత భాంజుజాః | భూయోఽపి త్వయి యాభు ఏవ విలయం త్వం జన్తనాశోఽష్టి
తా జానీయో ముల మా మేన నహిత ప్రాప్తిం మత్సద్భుతం | ప్రాప్తామః కథమేవ దే
వ జగతం భాతి | స్మిన్ సః | శివోవాః | సుధర్మం కర సా మరేశ తవసా త్వత్వా
భ రేష్టా సమా | గంగాయాం న్యుతన్ కియంత ఇతి సా త్రీలోక్య సంపావనీ | య

స్వాస్త్యే పదపద్మ రేణు మహిమాప్యేతాదృశ శ్రాం కథం । త్వం ప్రోష్యే సుగుణైః ప్ర
 పాహి జగతాం ధాత్రి ప్రసీదాంబికే దేవి! త్వత్పద పంకజం హృది ధృతం తేనైవ దర్శే
 ణ వై జిత్యా మృత్యు మశేషలోక భయదం తత్కాలకూటం బలాత్! పీఠం య న్నవ
 నీరద ద్భృతి గలే చాద్యాపి సంచరాజతే! దివ్యాభం మణివ త్సురేశ! జగతాంధాత్రి! ప్ర
 సీదాంబికే! విష్ణురువాచ ॥ యత్రాబ్జా భుజగేశ్వరస్య శిరసి స్వచ్ఛం శయామ్యంబికే
 లక్ష్మీ బాణ్యసుమోదిత స్తనఘటస్వాప్యేకబిందూద్భవః । సోఽప్యభిప్రవ దేవి! దుష్టత
 తర ప్రత్యాం కథం వా శివే! ప్రోష్యేహం స్వగుణేన పాహి జగతాంధాత్రి! ప్రసీ
 దాంబికే! త్వం సుత్యై ప్రకృతిః పరాత్పరతరా విశ్వైక హేతు శ్శివే! త్వం జా
 నంతి! నకే త్రయోఽపి జగతాం సృష్ట్యాదిశక్తా అపి । త్వం మాతా జగతాం వయం
 తవ సుతాః కారుణ్యపూజే! కృపా! మస్తాసు ప్రోదేహి దేవి జగతాంధాత్రి
 ప్రసీదాంబికే! బ్రహ్మణావాచ ॥ ప్రోతం తే నచ వేద్మి నాపిచ పరం రూపం నశీలం
 గుణాన్ । సమ్యగ్య చ్ఛ కియచ్ఛృతిం చ తమహం జానే తథా న్నేఽపివా । త
 ద్భక్తేరపి కోటిభి బహుభుక్తై ర్యక్తం నశక్తశ్శివే! పాహి త్వం నిజ సద్గు
 ణేన జగతాంధాత్రి ప్రసీదాంబికే! ఇత్యాది స్తుతిపాత్యై స్థాం సుత్యా నత్యాచ భ
 క్తితః! ప్రయయుస్తే నిజం స్థానం బ్రహ్మద్యా రఘునందన! తయైత దుక్తం రాజేంద్ర
 స్యయమేవ మదగ్రతః! ఆయం చాపి సదుస్తాతా వైసం నా పరిరక్షితి! సీతామండోజ
 రీ గర్భ సంభూతా చారుసూపిణీ! తేత్రజా తనియాఽప్యస్య రావణస్య యూత్రయ
 తాం లోభా దపహృత్త్వేన రిరంసుః కామమోహితః! యదా లంకాం సమాసితా త
 దా లక్ష్మీగతాఽభవత్! జయదా ధమనిష్ఠానాం పాపినాం నాశకారిణీ! ఏకేవ
 సా రఘుశ్రేష్ఠ భవానీ భువ నేశ్వరీ! తా మభ్యర్చయతాం భక్త్యా సఖ్యం సత్త్వం రఘూ
 త్వహ! న విద్యతే క్వచిద్దాని స్వ్యగేఽ మత్యే రసాతలే! తస్మాత్స్వత్వా భయం రావ
 వివిధై రుపహరతైః! శత్రోణాం సిధనాకాంక్షీ సమగే శత్రుసూదన! కాలేఽపి మ
 హాదేవి పరిపూజ్య విధానతః! విజేష్వసి రణే శత్రోగ్నా పితాం కతుకా సహా
 సి! యత్రా ధమోఽ విజయదా తత్ర దేవి సుపూజితా! అధమోఽ యత్ర తత్రాపి వి
 పద్రూపా రఘూత్తమ! త్వం శుద్ధ సుత్యసంద శ్చ జగతాం హితకాంక్ష! న్నా దవత్త
 పివృత్త శ్చ తత ప్రే విజయో ద్రువం! యేన యచ్ఛ కృతం కమః శుభం తస్య తు య
 త్ఫలం! తద్భక్తం శాఽవశిష్టం తు కించి త్తస్య ప్రవతతే! ఇదానిం కృత దుష్కమః
 ఫలం తు సముపస్థితం! తత స్తద్భావ జాలేన నిహత స్స పతివ్యతి! తస్మా ద్రామ స్థి
 లో భూత్వా దేవిం సంపూజ్య భక్తితః! పాత యవ్యసి లంకేశం మా పితాం కర్తు మ
 హాసి ఇతిశ్రీమహాభాగవతే మహాపురాణే బ్రహ్మణా రామదండస్య రావణవహ్నిపాయ
 కథనంనామ ద్వివత్వారీంశత్ర మోధ్యాయ ॥

అథ త్వాంశ త్తమోఽధ్యాయః

ఇత్యాకస్య రఘుశేష్ఠో బ్రహ్మవక్త్రా వృహమునే భూయ స్తం పరిపరిచ్చ పశ
 న్నాత్వా పశన్నధీః శ్రీ గామ ఉవాచః బ్రహ్మ విజనుదా దేవైన సత్యం మహామతే
 పూజయిష్యామి తాం భక్త్యా జయ కామో మహారణే । ఇదానిం బ్రూహి సా దేవీ మ
 హాదుర్గా మహేశ్వరీ । కుతాఽస్తే కీదృశం రమ్యం యాం తస్యా పద ప్రభోః బ్ర
 హ్మహావచ । శ్రుణు రామ ప్రవక్ష్యామి స్వయం జానాసి యద్యచి । తథాపి పావనం
 పుణ్యం శ్రోత్యాణాం ధావతాం యతః । సర్వగా సర్వసంస్థాసా విశేషా త్పితవాసినీ ।
 బ్రహ్మాండ మధ్యఖండా చ తద్భూతా ర్యాసినీ తథా । స్వర్గే మత్స్యే హిమాద్రా చ కైలా
 సే శివస్మిన్ । యా మూర్తి ర్భగవత్యాస్తు సా తు పారాణికీ మతా । బ్రహ్మాండ బా
 హ్యసంస్థా తు యా మూర్తి ప్రాంతికీ పరా । సుగోప్యా సా మహాదుర్గా నిత్యానందమ
 యా తథా । తస్యా స్థానం తు యాద్య క్త త్కన వక్త్రం ప్రకళితే । కింవి ద్యక్ష్యామి
 త ద్రామ శ్రుణు సావహితో మమ పాతాల భూతల స్వర్గ బ్రహ్మలోకా శ్చ రామచ
 బ్రహ్మాండాంత స్థితా సుర్వే క్రమాదూ ధ్వంసుదూ రతః । బ్రహ్మాండ బాహ్యే రుచిరః బ్ర
 హ్మలోకా త్సముచ్చితః । లక్షయోజన మాత్రం తు శివలోకో నిరామయః । యత్ర పరీమో
 దతే నిత్యం ప్రమదైః ప్రమదేశ్వరః । ఆత్మనిర్వచనీయశ్చ నిత్యోత్సవ సుసంకరుతః । శివభ
 క్తా శ్చ యే లోకా స్తే తం ప్రాప్య మనోహరం । మోక్షతే దేవదేస్య ప్రసాదా
 త్కరుణానిధేః । దక్షిణే తస్య వైకుంఠః వైకుంఠో యత్ర మోదతే । సార్థం కమలయా
 శంఖ చక్ర చక్ర గదా ధరః । సోఽహనిర్వచనీయో వై లోకః శ్రీకమలా పతే । భద్ర
 జ్యోతి ర్మయో నానా రత్న జాల విచిత్రతః । విష్ణు భక్తి రతా యేద దేవ దానవ మా
 నవాః । సాలోక్యం సమప్రపాప్తా స్తేతు విష్ణోః ప్రభావతః । మోక్షంతే నగరే తత్ర ని
 త్యం ముదిత మానసాః । ద్వార సురక్షకో యత్ర గరుడః పరగాధిపః । శంఖో లోక
 స్య కామే తు గౌరీలోకో మనోరమః । విచిత్ర మణి మాణిక్య సముద్రా రతిభోగితః । త
 త్ర యా వైదికీ మూర్తి దేవ్యా దశభుజా పరా । అతసి కసు ధానా సింహపృష్ఠ ని
 షేదుషీ । సాఽస్తే తు ముదిరే రమ్యే పోదశ ద్వార భోగితే । విచిత్ర రత్న సంతుంభే
 పతాకాభి రలంకృతే స్తునద్భు సుర్వదా దేవమునీంద్రై రభిశ్చితే । ఆనంత వేదికా బృం
 హైః తైరిపి శ్చ ండితే । బ్రహ్మాండ వాసిభి సుర్వైః బ్రహ్మైర్జాగరంవికా । పూజ్యతే
 తత్ర చాగత శంఖనా విష్ణునా తథా । సర్వవైకుంఠ లోకధ్వజుద్ధజ్యోతిర్మయః ప్రభోః ।
 గోలోకో రాంధ్రయా యత్ర కృష్ణో విహారతే ప్రభుః । విచిత్ర రత్న సన్నత్య త్రతే కల్పద్రుమాఽ

వృత్తే బ్రహ్మరి వేదధ్వనిభిః పరితః ప్రతినాదితే। రత్న ప్రభ సమర్థి పేయదరే భగవాన్
 స్వయం యథేష్ఠ రమతే దేవ్యా రాధయా వ్యభిచారః। తత డౌర్ధ్వం రఘు
 శ్రేష్ఠ! పంచాశ లోకాటి యోజనాన్। వేదాగమ వృత్తిమ య త్పరిపూర్ణ మేకం
 వేదాంతకాది వివిధేషు చ దర్శ్య సేషు బ్రహ్మాతి సర్వేత మనేకవిధైః ప్రమాణైః సాక్షా
 త్తు త ద్భగవతే జలు వైవ నిత్యా విశ్వాత్మికా సరుపమా సరుద్రబాచ। సూక్ష్మ జగ
 త్స్థితి లయాదిమ హేతు రేకా నిత్యా దిసౌఖ్య విరచాఖలు సత్వదేహ విశ్వాశ్రయా ర
 ఘుపతే! పరమాపి నైవ తస్యాః పదాంబుజ సఖమృతి మేవ సర్వే, నానాకలౌర త
 పసా పరిలోకయంతి భ్యాయంతి చానిశ మహిమా జలయోగి బృందా। స్త బ్రహ్మ
 చాకృతి విహీన మఖ ఋవంతి తస్యా నిజాశ జితస్త్వ మహేశ్వరస్య యో శ్చయ
 త్రై విహితం త్రుతిభి శ్చ తత్త్వం త త్స్వంతజం స్వవిషయం ఖలు విద్ధి రాజన్! పారం
 పరం రఘుపతే! నత్ర స్తు నాదౌత్ యథా స్వసంభవా భంగాభి ద్యంతే న సముద్రతః।
 తథా బ్రహ్మశ జాతా స్తే భిద్యంతే బ్రహ్మలో నచ। నైం సంస్పృశతే విత్వం నైవ సం
 పాలయత్సేషి నైవ సంహరతే యంతే నాన్య ప్రత్రేతు కారణం। యథా కృత్రిమ హ
 స్త్యాదేః పరిస్పందాది హేతుతా ప్రాధాన్యాత్ కుహకస్యైవ తథా తస్యా శ్చ హేతు
 తా యే తు తా మతిదుర్గమ్యాం సర్వేషాం మూలకారణం। న జానంతి మహామోహా
 తే తు బ్రహ్మాది దైవతాః సృష్ట్యాది హేతుక జానంతి ప్రాధాన్యా ద్రఘువందన య
 థా మహస్య హేతుత్వం కులాల మహాయ వై। ప్రాధాన్యా త్కల్పతే దోషా ద్దౌహ
 డిషు విమూఢభిః తదైవాన్యత్ర సృష్ట్యాది హేతుతాయా శ్చ కల్పనా ప్రాధాన్యేన ర
 ఘు శేష్ ముగ్ధానా మిహ మాయయా జగ వాధార భూతా సా సర్వరక్షణ కారిణి
 పరమా మోక్షదా నైవ మోహాబాధ ప్రవర్తిని నైవ సంధా సమగ్నస్య విషో స్ఫుర
 త్కణాయ వై వటపత్రమయీ భూత్వా తం దధార మహంభసే। నైవ చైస్సరూపా
 చ తయా తు విహితం జగత్ విభాతి శరవ త్స్వం తద్వస్త్యా చ రఘూ ద్యువా। చైత
 న్యం సమవాప్నోతి సయంత్రం యంత్రినా యథా నైవ క్రీడేచ్ఛయా సృష్ట్యా లలయా
 పరమం శివం స్వమూర్త్యాంతర మైవైకా స్వస్తి స్వహరతే స్వయం నైవ దుర్గతి మాప
 న్నా నిస్తారయతి దుర్గతేః తస్మా త్సా ప్రోక్షతే లోకై దుఃఖా దుర్గత నాశిని మంద
 భాగ్యోపి సంస్మృత్య తస్యా నామ పరాత్మకం సాధాగ్యం సమవాప్నోతి తస్మాత్ప్రా
 పరమేశ్వరీ మందభాగ్య పరిత్రాత్రి ప్రోక్షతే వేదవేదిభిః నైవ దేవీ పరా విద్యా లో
 కానాం రఘునందం చతుర్వర్గ ప్రదా సర్వవిత్ త్తయకారిణి తృణు సంకీర్తయే వత్స
 స్థానం తస్యా మృ యాద్యశం స్థాన మస్తి మహాదుర్గా యత్ర దేవి సుగోపితా స్వయం
 విహరతే బ్రహ్మవిష్ణుకృదాది దుర్గభా రత్న ద్విపంచుహభా హివా సుధానాగర వేష్టితం
 కల్పద్రుమ సమాకీర్ణం లలితం చారుహటైః నసంత స్వర్వదా తత్ర నాన్యదు ర్వర్తతే క

స్వీచత్వారీంశత్రమోఽధ్యాయః

హృదీ నదీ త్రిపథగా తత్ర సుస్వాదుల రూపిణీ నానా మణి నిఖా స్తత్ర పటీణో మ
 భుర స్వనాః దేవాంశ సంభవా స్తే తు పుణ్యా త్వానో మహామతే గాయంత స్సర్వదా
 దేవిసుణం వేదాభిభాషితం కాలోచితేన రాగేణ మధురై ధ్వజాభి ర్దుదా సుగంధ స్స
 ర్వదా వాతవాయు దక్షిణ దిగ్భవః మందం మందం రఘు శ్రేష్ఠ పరమాహ్లాద దా
 యకః తవానీ తక్తలోకాఘా యేయే పుణ్యానుసారతః సాలోక్యం సమనుప్రాప్తా
 స్సంతి తే తత్ర దేహినః నిత్యానంద మయా స్తే తు నిత్యవిజ్ఞాన తాలినః తేహం దేవ
 సమా నార్యః పుమాంసో భైరవోపమాః సర్వేహం మందిరం చారు రత్న హేమ పరి
 మ్మగ్నతం సురమ్యం రత్న జాలై స్తు రచితై ప్రారణై రలం యై న్నీత వాద్య సృత్యై శ్చ
 లోపితా జగదంబికా తే తత్త్వాన మనుప్రాప్య నిత్యం ముదిత మానసః గాయంతి తై
 వ నృత్యంతి వాదయంతి సముత్సుకాః ఏవ మానంద సందోహమయం తద్రఘునందన
 సగరం భగవత్యా స్తు వాచాతీతం రఘూద్వచా తత్ర జేవ్యాః పురం చిత్ర రత్న ప్రాకా
 ర లోరణం ఉద్గిప్తం చంద్రకాంతాది మణిభిః కౌసుభై రలం చతుర్దిశ్చు చతుర్ద్వా
 రం భైరవై రభిరతీతం రత్న చండీరై శ్చూలధారిభి భీషణోచనైః భైరవ్య శ్చతశ
 ప్రత్యేద్వారపాలన తత్పరాః కుర్వంత్యో గానవాద్యాని ధావంత్యో దండపాణయః దో
 ఘాయమానా వివిధాః పతాకా సత్యై రాఘవ ధ్వజా శ్చాతిమనోజ్ఞాశ్చ విరాజంతే సునిర్వ
 లాః తన్న ధ్వే సంతి పిత్రాణి చత్యరాణి పహూని చ ప్రాసాదై ర్వేషితా స్వేనం తత్రాపి
 ద్వారరతీకాః మధ్యే త్యంతఃపురం దేవ్యా పస ద్వారి గణాధిపః పదానశ్చ జే
 వ్యా సౌ పుతౌ రఘుకురోద్వహా ఇచ్ఛంత తస్మిన్ దేవ్యా ప్రత్ర ధ్యాన పరాయ
 ణాః ప్రహ్లాద కోటికోటిస్తా ప్రహ్లాదః కోటికోటయః కోటయో కురరీ హసాః
 కోటయ శ్చ మహేశ్వరాః సంతి హేసుమహ బాహూ కిమస్యహం ప్రేమి తే త
 స్మిన్ స్మంతఃపురే రమ్యే విజిత్ర మణిమంబరే ద్వల ద్రత్న మయ స్తంభ లోరణే మా
 క్షికోశ్యలై రత్న ప్రదిపావలభిః సుప్రసన్న దిగంతరై రత్న సంవాసనే రమ్యే వి
 ద్యుత్పంజ సమప్రభే తప్త కాంచన సుకాతా బ్రాహ్మీ సూర్య సమప్రభా భాస్వ శ్చ
 రన్నితా నాథ కోటి కాంతి శుభాననా సమాసే త్రిజగ న్నాతా మహాదుగా రఘూ
 ద్వహా భాస్వ త్యోగసుఫన్నధ శమంతక సహస్రకై అనల్లైః కాస్త్రభైః శ్చాది రా
 జనాన కిరీటినీ మహామాణిక్య హరౌఘ చారుశేఖిత పటినీ సుచారు దశనాస్తే
 రరుచిరాన్యా సుహృదవాః కణాకలంకరణై శ్చిత్రై నాకసికా భరణై ప్రభా శతాం
 క కలయా త్రివ రాజమాన ముఖాంబుజా శుద్ధ రత్నమయై నాకనాభావణై రతి
 శోభితై చతుర్భు బాహుభి యాత్రా మహాసేనాపరావర సీతా రక్తవస్త్ర పరీభా
 నా క్షౌత్కాంపి సుమధ్యమాబ్రహ్మేశ విష్ణు సంవంధ్య సుచారు పథపంకజా పురత స్తు
 తివాస్త్యై స్తు మహాబ్రహ్మ మహేశ్వరః మహావిష్ణు శ్చ సంస్తౌతి ప్రాంజలి క్లాం భువా

పతే! చామరేణాతి మ్యేన జయాద విజయా సదా! సంవిజయత్యైవైవై తేపా
 త్యై సన్యవామతః! విచిత్రం పద్మహాసా చ లక్ష్మీ దళాతీణ పాత్వరః! సస్థితా ౨గు
 రుగంధావి సోగంధ్యం ప్రతియచ్ఛతీ! విణయాతు స్వయం వాణీ స స్థితా వామపాత్వర
 తః సంగాయతి గుణం దేవ్యా వేదాగమ సుస గతం! శుద్ధరత్న మయే పాత్రే సుధా
 మానాయ రాఘవ! అపరాజితా ప్రభృతయో యచ్ఛతీ ప్రియాకామ్యయా! నారదా
 ద్యై ర్మనఃకై శ్చరితం వేదగోపితం! గీరుతే శ్రుతం దేవ్యా భక్త్యా గర్హయా గిరా!
 సంచినాగద్యా స్తు సంగృహ్య మహామణిక్య సుచితం! సతాబూం తదాధారం తాం
 బూం ప్రదవంతి వై! భైరవ్యః ప్రముఖా దేవ్యా రిత్నదండాసి పాణయః! సంత్యనేక
 విధా రామ! కోటయః కోటయఃకతి! ఏవం తదతులం దేవ్యా విశ్వరం రఘునందన!
 కిమనాం తే ప్రవత్సామి చతుర్భి ర్వక్త్రైః ప్రభో! అం వర్ణా సహస్రేణ కోటిభి
 ర్వక్త్రై రపి! శ్రుతయ స్తత్ర తిష్టంతి తస్యా వ శ్యే వయా స్వయం! సావిత్రి వైవ
 గాయత్రీ ప్రత్యక్షం భాంశసంభవా! ఇంద్రదాయో లోకవాలా నానాబ్రహ్మాండ వాసి
 నః! ఇచ్ఛంతో దర్శనం దేవ్యాః పురబాహ్యే సమాస్థితా! భక్త్యాఽర్చన పరాయే తు
 తేన వారిత దర్శనాః! అన్యేషాం దుర్గమం రామ! దర్శనం తత్ర నిశ్చితం! నాధిపత్య విచా
 రోఽస్తి నవా పర్ణవివేచనా! తస్యాం యస్య మతిః పుణ్యా తస్మైవ సులభా తు సా!
 ఇతితా తే రఘుశ్రేష్ఠ! మూర్తి ప్రస్యా స్తు తాత్రైకే! ఉక్తం చ నగరం రమ్యం య
 దాపృష్టం త్వయా విభో! పారాణికి తు యామూర్తి దేవదత్తభుజా పరా! తస్యా మూ
 ర్తిం పసిర్తా ను వృజ్జయ్యాం సింహవాహినీం! పూజయిష్యామి సంగ్రామే జయలాభాయ
 తే ద్రువం! బోధయిష్యామి వైతస్యాం నవమ్యాం పరిపూజ్య చ! బిల్వవృక్షే మహా దేవిం
 మహాభయ నివారిణీం! అహం త్వయా వృతో రామ! భగవత్వా స్తు పూజనీ! అద్యాఽ
 రిభ్య నవమ్యాం తు కృష్ణాయా మర్ద యోగతః! ప్రబోధ్య త్రిత్వహం యావ ద్రాక్షసేం
 ద్రం హనిష్యసి! తావ త్రైపూజయిష్యామి యుద్ధే తే జయకామ్యయా! త్వంతు రామ!
 శుచి భూత్యా స్తుత్వా దేవిం సమాహితః! యభ్యస్య రాక్షసై స్సార్థం జయం ప్రా
 ప్యసి రామవ! ప్రబుద్ధాయాం తు దేవ్యాం వై సంగ్రామావసరే స్వయం! గత్వాగత్వా
 భగవతీ ప్రార్థయిష్యసి రామవ! ॥ శ్రీమహాదేవదేవాచ! ఏవ ముత్వా స భగవాన్ దే
 వ్యా స్సంబోధనాయ వై! సముద్రస్యాత్తరే తీరే బిల్వవృక్షస్య సన్నిధిం! ప్రయయా త్రి
 తై సార్థం సర్వలోక పితామహా! రామ స్తు ప్రాంజలి భూత్యా చోత్తరాభిముఖ
 స్తతః! తుష్టావ జయలాభాయ సంగ్రామే జయదాయినీం! ॥ ఇతిశ్రీమహాభాగవతే మ
 హాపురాణే రత్నధ్వజస్థిగపర దేవైశ్వర్య ప్రతిపాదనంనామ త్రివత్సారిశ్చ త్రయోధ్యయః

అథ చతుశ్చత్వారిశత్రమోఽధ్యాయః

శ్రీరామఉవాచ॥ నమస్తే త్రిజగ ద్వంద్వే సంగ్రామే జయదాయినీ ! ప్రసీద విజయం దేహి కాత్యాయని॥ నమోఽస్తు తే॥ సర్వశక్తిమయే దుష్టశక్తి వర్జన కారిణి॥ దుష్ట బృంభిణి సంగ్రామే జయందేహి నమోఽస్తు తే॥ త్వ మేకా పరమా శక్తి స్సర్వభూతేష్వ వస్థితా॥ దుష్ట సంహతా సంగ్రామే జయం దేహి నమోఽస్తు తే॥ రణప్రియే రక్షణ త్వే మాంస భక్షణ కారిణి॥ ప్రపన్నాఽర్థి హరే యుద్ధే జయం దేహి నమోఽస్తు తే॥ ఖట్వాంగాస కరే ముండ మాలా ద్యోతిత విగ్రహే॥ అసురాస్య క్రియే నిత్యం జయం దేహి నమోఽస్తు తే॥ సింహ వాహిని శౌరాంగి ప్రసన్న ముఖ పంకజే॥ త్రిహుల ధారిణి రణే జయం దేహి నమోఽస్తు తే॥ త్వత్పాద మకజా ద్య క్షన్న మేఽస్మి శరణం శివే॥ వినాశాయ రణే శత్రూణాం జయం దేహి నమోఽస్తు తే॥ అచిత్త్య వికృమేఽచిత్త్య రూప సౌందర్య కాలిని॥ అచిత్త్య చరితేఽచిత్త్యే జయం దేహి నమోఽస్తు తే॥ యే త్వాం స్మరంతి దుర్గేషు దేవీం దుర్గార్తి హరిణీం॥ నావసీదంతి తే దుర్గేజయం దేహి నమోఽస్తు తే॥ మహిషాస్య క్రియే సంఖేక మహిషాసుర వర్ధిని॥ శూణ్యే గిరికన్యే మే జయం దేహి నమోఽస్తు తే॥ ప్రచండ వదనే చండి చందాసుర వివర్ధిని॥ సంగ్రామే విజయం దేహి శత్రూణాం జయి నమోఽస్తు తే॥ రక్తాక్షి రక్షదశనే రక్ష చల్పిత గాత్రకే॥ రక్ష భీతి నిహంతి త్వం జయం దేహి నమోఽస్తు తే॥ నిశంభ శుంభ సంహత్రికా విశ్వకర్తా సురేశ్వరి॥ జహి శత్రూన్ రణే నిత్యం జయం దేహి నమోఽస్తు తే॥ తివైవైతత్ జగత్సర్వం త్వంపాలయసి సర్వదా॥ రక్ష విశ్వ మిదం మాత ర్హస్తేతాన్ దుష్ట చేతసః॥ త్వం హి సర్వ గతా శక్తి దుష్ట మర్జన కారిణీ॥ ప్రసీద జగతాం మాత జయం దేహి నమోఽస్తు తే॥ దుష్టాత్త బృందపల్లినీ సవ్యుత్త పరిపాలిని॥ నిపాతయ రణే శత్రూన్ జయం దేహి నమోఽస్తు తే॥ కాత్యాయని జగన్మాతః ప్రపన్నా ర్థి హరే శివే॥ సంగ్రామే విజయం దేహి భయభక్తిః పాహి సర్వదా॥ శ్రీమహాదేవతీవాచ॥ ఏవం సంస్తు వత ప్రస్య రామస్య పరమాత్మనీ॥ బహువాఽకాశలో వాక్యం సహసా మునీసత్తమ॥ మాభై ద్వం రఘుశార్దూల మహాబల పరాక్రమ॥ విజేత్యస్యచరణైవ లంకాం హత్వా నిశాదరాన్॥ అహం సంబోధితా విల్వే బ్రహ్మణా స్తూజితాఽపిచ॥ దాస్యా మి తే మనోభీష్టం వరం శత్రు నిబహాణం॥ ఇతి శ్రుత్వా ధ్రువుశ్రేష్ఠో వాక్య మాకాశ సంభవం॥ అసంశయం మునిశ్రేష్ఠ మేనే విజయ వత్తనః॥ ఏతస్మిన్నేవ కాలేతు సమరే భీమవిక్రమః॥ ఆయాతః కుంభకణోఽవై ఫహిలో రాక్షసోత్తమః॥ తస్య ఘోరేణ నాదేన సక్తైరవ

న కాననా చకంపే ధరిణీ యువో బభూవ సరితాం పతిః | రథాశ్వ కుంజరాణాం చ
 నుభూయై రప బృహితైః | చకంపే వసుధాఽతీవ లలికేవహి వాయునా | దుద్రువు ర్వాన
 రాస్సర్వే భీతా దిక్షు విదిక్షు చ | దృష్ట్వా తమతిదుర్దమః ముద్యతాస్త్రం మహాబలం | అథ
 రామస్త మాలోక్య సమాగతం మహానావే | దేవీ ప్రణమ్య కోదండ మాదదే వామ
 పాణినా | సోఽపి పాదాభిఘాతేన కరఘాతేన హేనరాణి | విమర్షన్ భక్షయః శ్చాన్యా
 నాససాద రఘూత్తమం | స సంప్రేక్ష్య రఘుశ్రేష్ఠం శ్యామం దూర్వాదిలీపకం | ఉద్య
 తాస్త్రం మహాబాహుం రక్షసా మంతకారిణం | సాసుజం సమరేఽయోధ్యం నీలాశ్వుల
 దలేక్షణం | ననాద బలవా న్నాదం యుగాంతే జలదో యథా | రాఘవోఽపి మహానా
 దం ప్రహ్లాద యోధా కారకః | చక్రే తదా మునిశ్రేష్ఠ తతో యథ్ధ మవర్తత | బ్రహ్మాస్త్ర
 తాలైః ప్రిక్షిప్తైః పరస్పరజగీవయా | తయో రాసీ న్నహ ద్యుద్ధం సురాసుర దురాసదం |
 అన్యై శ్చ రాక్షస శ్రేష్ఠై ర్వానరాణాం మహాత్మనాం | ఆసీ త్సతుములం యుద్ధం సం
 గ్రామే జయ మిచ్ఛతాం | ఇతిశ్రీమహాభాగవతే మహాపురాణే శ్రీరామకృతపరదేవ పుతి
 కుంభకణాయుద్ధోద్భవకథనంనామ చతుశ్శత్యవారింశ త్రయోధ్యాయః |

అథపంచచత్వారింశత్రయోధ్యాయః

|| శ్రీమహాదేవ ఉవాచ || బ్రహ్మ తు విల్వవృక్షే తాం దేవీం సంపూజ్య త్త్రితః |
 బోధయామాస రామస్య జయార్థం జగదంబికాం | స్తోత్రేణ దేవిసూక్తేన ప్రణివృత్త పు
 నః పునః | వేదోక్తేన మునిశ్రేష్ఠాఽకాలేఽపి చ సురేశ్వరీం | బ్రహ్మభూవాచః | ౧ం | ఆ
 హం రుద్రదేభి ర్వసుతి శ్చరామ్యహం అదిత్యై రుత ఏశ్వదేవైః | అహం మిత్రావరుణా
 భాభిభర్త్య హం ఇంద్రాగ్ని అశమశ్వినౌభా అహం సో | మ మాహమ సమం వి
 భామ్యహం ద్రౌపద మత పూ మణం భగం | అహం దదామి ద్రవిణం హవిష్ట
 తే సుప్రపార్యే యజమానాయ సుస్వతే | అహం అహం రాష్ట్ర సంగమసీ వసూనాం
 చికితుషి ప్ర ధమా యజ్ఞయానాం | తాం మాదేహ వ్యధ ధుః పురతాభూ విరిష్టా
 త్రీం భూరి ఆవేశయం శ్రీం | యమాసోఽనుమత్తియో పశ్యతి యః | ప్రాణేతి య ఇదం
 శృణోత్సుక్తం ఆమంత | రోమం త ఉపాంత శ్రుతిశ్రుత అధశ్వం తేవదామి | అహ
 మేవ స్వయ మిదం వదామిష్టం దేవేభి రుత మానుషిభిః | యం కామయే త్త ముగ్రం
 కృణో మి తం బ్రహ్మణం త మృషిం సుమేధాం | అహం తు అహంతు ద్రావ ధను రా
 తనోమి బ్రహ్మాద్విషే శవరే | అంశరాట్ అహం జ్వలనాయ సమదా కృణోమ్యహం

వ్యాపావృద్ధిపి కపివేళ । ససు రేపి భవమసస్య మూఢాస్వయోమి పత్యాః తా సము
 ద్రే తతో వితిష్ఠి భువనాని విశ్వే । తామృ గాభ్యం వమఃశాం క్షుకామి అహ మి
 వనా ర్థ ఇవప్రసూర భ మా నా భువనాని విత్వాః రో । తివాః రత్ర నాపృ
 థివై సరతి మరీచానం బభూవ । బింసయో విమలః పదనాయై భూ క్షుకః స్వ పర
 మహాః కాలాయై, కేసుల పరమానం దశంబోహ రూపాయై, లోకత్రయ మీవ హి
 మివాపసార ప రమద్యో తీరూపాయై, అ సస్థిలకలక్త రిస దూషిత దోషాప సార
 నా పరమామృత రసరసాయనామృత రూపాయై । మూర్తామతే, కోటిచంద్రవద
 నాయై, తే, దుగ్ధేః దేవి । పర్వతేదోద్భవే నారాయణ తైః సకరీరే పఠమా త్తక
 ప్రసీద తే నమో నమః । క్రూర కారరూపే! ప్రణవస్వరూపే! హీం స్వరూపిణే!
 అంబికే భగవత్సం బ త్రిగుః ప్రసూ పై నమో నమః । ఇతికరేస్స త్తాం! స్వాహా
 దూపిణే పమలముఖ చంద్రముఖ కోలాహల ముఖ బర్హ ప్రసీద జానే దేవి మీదృశిం
 త్యాం మహాశిం క్రిడాస్థా నేహ్వాగతం భువనేఽప్సిన్ శత్రు । ప్తం మిత్రరూపా చ
 ముగాఢ దుగఢమ్యా త్యం యో శివా మంతరేఽపి పతానేకా సూక్ష్మరూపాఽపికారా
 బ్రహ్మం దానా కోటికోటి ప్రసూ ప్రసూపి । కోఽహం : క్షుః కోఽఽరో వా
 శిం భ్యో దేవా త్వా న్యే హ్లాతు మీకా భవేమః! త్వం స్వాహా త్వం స్వరా చ వా
 నత్ త్వం చోంకార స్త్వం ద లక్ష్మిఽ ది బిజం । త్వం ద శ్రీ త్వం ప్రమా సర్వస్వ
 రూపా । త్యాం పంచత్యా బోధయే నః ప్రసీదః త్వం వై రేఽపిఽ దేవతా కాలరూ
 పా త్వం వై మా స స్త్వమృతు త్వామనే ద్యే! కవ్యం భుక్తే త్వం య భావై స్వ
 రాః త్వం తద్వ త్వాహా హవ్యబోధా స్వ యం దేవి త్వం వై దేవాః శత్రుఽత్యై ప్ర
 పూత్యా స్త్వం విత్రాత్యాః కృష్ణపథే ప్రమాత్యాః । త్వం వై సత్వం నిష్పంచ స్వ
 రూపం త్యాం పంచత్యా బోధయే నః ప్రసీదః త్యావేద్వాఽరేణాఽరేణాఽయపే
 త్యా ద్యకే త్యాం ముక్తిం యాతి త్వత్పద భావన యోగాత్ । చంద్రేణ ద్వా రేణాఽయ
 నేతి ద్వితియే త్యాం వై ముక్తిం యాత్మ్యమాం దేవి సూక్ష్మః । ఉత్తై సోఽం ని
 చ ముత్తై శ్చ కతుకాం చంద్రం భార్యం త్వం! విభాతుం సమథాఽ తత్రాఽకాలే త
 క్రిరూపా భవ త్వం! త్యాం సత్వాఽహం బోధయే నః ప్రసీద త్వం దైకక్తి । భావన
 ం సువే వా రుద్రాదా వా మయ్యపి యా! త్వేత సా త్వం శుద్ధం రామ మేకం పరిరృ
 త్యాం సత్వా బోధయే నః ప్రసీదః శ్రీమహాదేవ ఉవాచ । అసేన దేవిసూక్తేన స్తో
 త్రేం మునిసత్తమ । సుశ్రుతా ప్రహ్లాదా దేవి ప్రబోధా ప్రాప చందికా! ప్రబుద్ధా
 యాం తు దేవ్యాం స ప్రహ్లా రోకితామహా! ప్రాంబలివైః పత్తే స్వాత్మం ప్రాధ
 యామాస వాఙ్మరణే బ్రహ్మగతా! దేవి త్వం బోధితాఽస్తాపి తకారేఽపి సుఖో
 తే మి । రూతాయ సర్వమతావాంరాక్షసానాం వధాయ ప! ఇయామో రామదేవ

త్రేత్య సంక్రాంతిః సుహృదాః యావద్దశాననః స్పృశ్యే సేపుత్రే గణాంధవశః పరివృత్తి
 గతాః ప్రాప్తౌర్ జగదంబికాం పూజయిష్యామహే దేవీం రామవన్ద్య జయాత్మికా
 దేవ్యుహాదః సహితం ప్రేనితై భీమై ర్మహాబల పరాక్రమైః ఏవ మేనానా నమోఽర్చ్య
 నేవహా మసేతాం శుభాం యావత్ శుక్లాతు నవమీ తావ దేవ దినో నీ చరిష్యంతి దు
 రోత్యనో రాక్షసో రణమహర్థని అమోవాస్యాం విశాయాం సు మేఘనాదే హేతే సత్
 హావనో దుఃఖసంతప్త హృదయో రామ మేవ్యతి అమహావక మావనో యుక్తార్థం స
 మేరాజితే దేవాంతక ప్రభృతేభి ర్మహాబల పరాక్రమైః తత స్తేషు హేతేష్యేవం వీరేషు
 రోషమూర్ధనా దేవాంతకాదేషు మహాకోధ స రక్తలోచనః స యోత్స్యతి మహాపీరో రా
 హో రోకంకంటకః తేయో స్తు దారుణం యుద్ధం రామకావచయో వైదా భవిష్యతి య
 ఛా క్తేభ్య స్సదృష్టం సక్కులం క్వచిత్ తత్రాపి శుక్లసప్తమ్యా మారభ్య నవమీవినయో
 వత్సారసరం యుద్ధం భవిష్యతి తయో ర్మహత్ తస్యా మారభ్య సప్తమ్యాం నవమీ
 యోగదేవహి మృణ్మయాం ప్రతిమాయాం తుపూజ్యైహం విధిత త్సురా భవన్తి స్స
 మరే రామచంద్రస్య జయశాంఘీభిః అన మై రుపచారై స్తు యథాహోరతిభిః ప్ర
 భో హస్తై ర్దేవపురాణోక్తస్తూతేభ్య భక్తిభావతః సప్తమ్యాం కత్రికాయాంతు వేదనం
 మూంయోగతః కర్తవ్యం విధివ ద్దేవా సైతో రామధనుః పరం ప్రవేత్త్యామి జయార్థం
 వైరాఘవస్య మహాత్మనః అప్తమ్యాం పూజితా హంతు ప్రవిష్ట రాఘవేషుషు అప్త
 మీ నవమీ సంధౌ చేత్స్యామి శిరసారణే రావణస్య సుదుష్టస్య భూయోభూయో దు
 రోత్యనా తత్ర సాధిక్షణైహంతు పూజితవ్యా విధానతః విపులై రుపచారై స్తు మాంస
 శోణితే కర్తవ్యై తత్ర శత్రువిఘ్నార్థకార్యే వధేచ్చ ద్వివతాం రణే నవమ్యాం పూజ
 తా హంతు బలి భి ర్వివిధై రపి అపరాధేణే వీరం పాతయిష్యామి రావణం దశమ్యాం
 మాం ప్రపూజ్యైధ పాత్రే రేవ సురోత్తమాః మూర్తి ర్విసజానీయా తు శోతస్సు మ
 మహాత్మవై ఏవం పంచదశాహేషు కృత్వా మమ మహాత్మవం నిష్క్రమిం పాప్యధ
 నురా హాతే తస్మిన్ దురాత్మనిరం

ఇతి శ్రీమహాభాగవతే మహాపురాణే మహాదేవ నారద సంవాదే ప్రథమఖండే దేవ్యా
 రావణ సభోపాయ కథనం నామ పంచచత్వారింశత్తమోధ్యాయః

అద ష ట్చ త్వారింశ త మే-౨ థ్యాయః॥

శ్రీదేవ్యుహాదః అయం మహాహత్సవో దేవా అకాలేస్మి సమూహితైః ప్రే

భీష్మ భాసినిః కార్యో మర్త్యైత్య ప్రతివత్సరం నవమ్యా మాద్రాక్షయక్తాయాం విత్వ
 త్వాం పరిపూజ్యైతే సంవత్సర్య భక్తితత్వైత్య శుక్లా మానవమీ జుహి ప్రత్యహం పూజ
 ముద్యంతి యేతు భక్తితత్వైత్య సురాః తేహం ప్రసన్నా నిత్యం తు పూజయ్యుక్తే మహాభక్తాః
 న శక్తుః ప్రభవే తత్వైత్య కవా బంధువియోజనం నదుఃఖం నచదాపిద్యం మర్త్యసాధా
 ద్భవిష్యతి ఐహికం యన్మనోఽభీష్టం యచ్చ పారత్రికం తథా సంపత్స్యతే చ తత్సర్వం
 మర్త్యసాధాత్ సురోత్తమాః పుత్రాఽయుర్ధ్వ భాన్యాదివృద్ధి స్తేహం దినేదినే భవిష్య
 త్య చలా లక్ష్మీ ర్గ్వా భక్త్యా యజతాం తథా న భ్యాధయో భవిష్యంతి నచతాన్ పిత
 కా గ్రహాః పితృవ్యంతి నో తేహ మపమృత్యు భావిష్యతి న భీతి రాజతోవాపి దమ్య
 తోవా భవిష్యతి సింహ వ్యాఘ్రాది జంతుభ్యా నవహ్నే భీక ర్భవిష్యతి యాస్యంతి వ
 త్యతాం రాజానో సమేష్యంతి శత్రవః విజయ శ్చ గణే నిత్యం భవిష్యతి న సంశయః న
 తేహం దుష్కృతం కించిత్సంస్థాస్యతి సురోత్తమాః నాపద శ్చ తథా తేహం ప్రభవిష్యంతి
 వాకదాః సంప్రాప్త వరమం సౌఖ్యం మర్త్యసాధా నృదర్శకాః అంతే ప్రాప్యంతి
 ముల్లాకం సత్యం సత్యం నసంశయః అశ్వమేధాది యజ్ఞానాం కోటినా మపి య త్సలం
 తత్సలం నమవాప్యంతి కృత్వోఽర్చాం వాషికీ మహాం మోహా ద్విద్యేషతో వాది
 యోమా మస్మి నృహోత్సవే పూజయిష్యతి నోమ త్యేక స్వర్గే వాపి రసాతలే దుష్టాఽ
 హం తస్య కామాని వాంఛితాని దినేదినే వినాశయిష్యే సర్వాణి సత్యమేవ సురోత్తమాః
 సాత్వికం భావ మాశ్రిత్య యేర్ప యిష్యంతి మాంజనాః న తై బళలిః ప్రదాతవ్యో న
 దేయం సామిషాన్మకం కర్తవ్యా మే మహాపూజా మమ త్రితి మభీషుభిః నిరామిషై స్తునై
 వేద్యైస్తాత్రే ర్వేదాంగ సంభవైః విపులై జాపయజ్ఞైశ్చ విప్రీణాం భోజనై స్తథా ను
 నమాహితవిత్తై స్తు హి సాది పరివర్జితైః రాజసం భావ మావనై ర్మమ సంక్రితయే తు
 నై కర్తవ్యేయం మహాపూజా నానాబలిభి రాదరాత్ ఛాగమేహది మహిషై స్సామిషా
 నై ర్మదైవచాస్తాత్రే శ్చ జపయజ్ఞాద్యై ర్విప్రీణా ముభి భోజనైః ఇచ్ఛుభి శ్చతుర్భాశా
 ది భవధాన్య వివర్ధనం సంగ్రామే విజయం పుత్రదారాద్యైహిక ముత్తమం పరత్రచ ప
 ర్మ సౌఖ్యం సాలోక్యం ఫరమం పదం ౧౦౧ తామసీ తు మదర్చా యా నైతయో స్తు న
 మా తునా అత స్సానైవ కర్తవ్యా తాతై ర్విజ్ఞాన కాలిభిః యాయం తు రామచంద్రస్య
 సంగ్రామే జయపాతనే దివో నిధన మిచ్ఛంతి మహిషై శ్చాగమేషునైః పూజయధ్యం
 ప్రతిదినం శుక్లా మానవమీం సురాః మహానవమ్యాం ఛాగాది బలిభి ర్విపులై నహం యు
 ఘ్నాభిః పూజయిష్యా తు మమ త్రితివివృద్ధయే తత స్తుష్టా మహావీరం కావణం శోకంబకం
 అశేషం శక్తుభి స్సంఖ్యే పాతయిష్యామి నిశ్చితం నవమ్యాం బలిదానై త్రితి ర్వే మహ
 తి భవేత్ అతో దేయో బలి స్తత్ర మమ త్రితి మభీషుభిః భక్త్యా వాప్యధవా భక్త్యా
 భక్త్యా వాప్యధవా భక్త్యా కర్తవ్యా వాషికీ పూజాఽవశ్యం లోకత్రయే మమ బలి శ్చాపి

ప్రదాతవ్యః ప్రత్యహం సురసత్తమాః! అసమర్థై రపి మహానవమ్యాం దేయ ఏవహి! యత
స్త్వస్యాం బలి దేవా మహాయజ్ఞఫలప్రదః! మహాష్టమ్యాం మమ వీర్యైః ఉపవాస స్తు
శోత్తమాః! కర్తవ్యైః పుత్రకామైః స్తు లోకైః ప్రైలోక్య వాసిభిః! అవశ్యం భవితా పుత్రస్తే
మాం సర్వగుణాన్వితః! పుత్రవద్భి నాకర్తవ్య ఉపవాస స్తు తద్దినే! 30 ॥ అష్టమ్యా ముపవా
సస్య నవమ్యాం బలిదానతః! ఫలం మహత్తరం జ్ఞేయ మశ్వమేధాది యాగతః! శ్రీమహా
దేవ ఉవాచ॥ ఏవంనిశమ్య వచనం జగదంబికాయా బ్రహ్మాదయ స్సురగణా జగదీశ్వరీం
తాం హృష్టా జయాయ బలిభి ర్వివిధై ర్విధానా ద్భక్త్యైర్చయ స్తు నుదినం నవమీది
నాంతం! 33॥

ఇతి శ్రీమహాభాగవతే మహాపురాణే మహాదేవ నారదసంవాదే పూర్వః ఖండే
భగవత్యా మహాష్టమీమహానవమీ ప్రయుక్త మహాపూజా విధాన
కథనం నామ షట్పత్వారింశత్తమోఽధ్యాయః.

అ ద స ప చ త్వారింశ త్తమో-2 థ్యాయః॥

శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ ఇంద్రాద్వా త్ప్రిదశా స్వర్గే మత్యే చ పరమేశ్వరః! ఆవర్తయ
నృహాపూజాం మహాదేవ్యా మహాతస్సవే! రామ స్తు తస్యాం కృష్ణాయాం నవమ్యాం భీమ
విక్రమః! సంగ్రామే పాతయామాస సాయక్తై రావణానుజం హతా శ్చ వానరైః ఘో
రా రాక్షసా లక్షకోటయః! రాక్షసై శ్చ హతా ససంఖ్యే చానరా బహుకోటయః! పావ
ర్తత నదీ ఘోరా శోణితౌఘ తరంగినీ! ముండమాలా చ విఫులా బభాసే తత్ర నారదః!
శ్రీత్వా తు రావణో యుద్ధే నిహతం భారతరం బహు! రురోద శోకసంతప్త హృదయోఽ
థ ముమోహ చ! తతోఽతిశయో బలవాం స్త మాశ్వస్య మహారణే! చకార యాత్రాం
కృష్ణాయాం దశమ్యాం భీమవిక్రమః! రామ స్తు సమరే హత్యా కుంభకణం మహాబలం!
ప్రయయా భగవాన్ బ్రహ్మ దేవీం యత్రా ర్చయ స్మనే! స ప్రణమ్య మహాత్మానం బ్ర
హ్మణం జగతః తతిం! కథయామాస సంగ్రామే నిహతం రావణానుజం! బ్రహ్మైపి కథయా
మాస దేవ్యా యర్కధితం వ్యథితం! పూజావిధానం శత్రుగణం నిధనం యదీదినే! త
చ్చుత్వా వానరై నానావిధం పూజోపహారకం! ఆనాయ్య భగవా నామో దశమ్యాం
పాత రేవ హి! ౧౦-॥ పూజాం ప్రవర్తయన్ భక్త్యా బలిభి ర్విపులై రపి! ప్రణివర్త్య మ
హాదేవీం పుత్ర యుక్తాయ నియతాయ! అతిశయ స్తు దుర్ధమాః కంపయన్ ధరణీతలం!

సమీక్షామేణ మహతా రథవంశేన సంయుగి సమాయాతోఽతి విపులైః పునితైః కిరన్
 ఖితైః తస్మిన్ సమూగమే ఘోరే రాక్షసానాం దురాత్మణాం ప్రావర్తత మహా ద్యుద్ధం తా
 తేన భయదాయకం గదాభిః పరిమై వృక్షైః హస్తైః రాక్షసవిషభాః రాక్షసాన్
 హతయామాసు శృతశోఽథ సహస్రశః శస్త్రాస్త్రీర్విభజై సైద్వ ద్వాసరానపి రాక్షసాః
 సంగ్రామే హతయామాసు ర్మహాబల శరక్రమాః తతో ధను స్సమదాయ భారతకా
 రామ లక్ష్మణౌ హతయామాసతు స్సంభ్య రాక్షసాన్ భీమవిక్రమాః స చాపి రాక్షస
 శ్రేష్ఠా వినదన్ సమరాజరే వానరాన్ హతయామాస శతశోధ సహస్రశః తత స్సమభవ
 ద్యుద్ధం తుములం లోమహావణం రామలక్ష్మణయో స్తేన రాక్షసేన దురాత్మణా ప్రహ
 స్త ప్రముఖా శ్చాస్యే యే చ విరా మహాబలాః తై స్సార్థం వానరేంద్రాణాం యుద్ధం చా
 నీ త్సుదారుణం యథా ప్రవృత్తం తేషాంతు యుద్ధం ఘోరతరం మహత్ ॥ ౨౦ ॥

దివారాత్రం మునిశ్రేష్ఠ! పశ్యతాం భయదాయకం తథా నాలోకితం కైశ్చి దేవై
 ర్వా యక్షకిన్నరైః కదాచి దంతరిక్షే చ కదాచి ధ్వజేతలే మహాత్ర శత్రువిక్షేపైర్గ
 దాపరిఘ తోమరైః త్రిశూలైః పట్టినైశ్చాపి బభూవ తుములం మహత్ దినేపి సమభూ
 ద్రాత్రి నిశీధేప్యథవ ద్దినం అనభేప్యథవ ద్వైలప్తే ర్వాయు శ్చ తుములో వహౌ యం
 త్రపాత శ్చ శతశో బభూవ సమరాజరే ఏవం సమభవ ద్యుద్ధం దినత్రయ మనుత్తమం
 తతో రాత్రౌ త్రయోదశ్యాం చతుర్థే హని లక్ష్మణః జఘానతం మహాబాహు మతికాయం
 మహేషుభిః అన్యేచ రాక్షస శ్రేష్ఠా రాఘవేణ మహాత్మనా నిహతా స్సమరే కచి ద్వా
 సరేంద్రేణ చాపరే హనూమ దంగదాద్యై శ్చ నిహతా బహుభా రణే దుద్రుశ్చ శ్చ
 భయాత్కేచిత్ రామో హృష్టమనా బభౌ వానరా స్సుమహాహమా చ్చక్రు జయజ
 య ధ్వనిం బభూవ నభసః పుష్పవృష్టి స్సుమహతీ తతః రామ స్త్ర భారతరం దోభాశ్చ
 మోలింగ్య పరమాదృతః మూర్ఖ్యైవఘాయ హృష్టాత్మా బ్రహ్మాంతుక మన్వగాత్
 ప్రాత స్సంపూజయామాస దేవించిత్వే సురేశ్వరిం ॥ ౩౦ ॥ తతః ప్రణమ్య భూయాఽ గా
 ద్యుద్ధార్థం రణమూర్ఖని రావణోధ సమాకణ్య నిహతం తం మహాబలం రక్షామై వీని
 యోజ్యైవ పురస్య తనయం మునే! మేఘనాదం మహావీరం స్వయం యుద్ధాయ సిర్య
 యో తదానీ త్సుమహా ద్యుద్ధం భయదం తుములం మునే! రక్షణం వానరాణాంచ య
 మరాష్ట్రే వివర్ధనం రామేణ లక్ష్మణేనాపి యుద్ధం తస్యాభవ వృహత్ బ్రహ్మాత్ర జాతైః
 ప్రక్షిప్తైః పశ్యతాం భయదం మహత్ తతో విక్ష్య సమీపే తు విభీషణ మమహిళ
 తే! యమదత్తం మహాశక్తిం జగ్రహ స నిశాచరః జాభ్యుల్లమాశ్చూతాం శక్తిం హతి
 మాణి హిద్యతే లక్ష్మణ స్త్రాతకామ స్త్ర సంముఖే తస్య సంస్థితః సా శక్తి స్తేన నిక్షి
 ప్తా పవీభద మహాబలం లక్ష్మణం మూర్ఖిత స్సాపి పపాత భరణితలే తత ఆదాతుకామ
 స్తం లక్ష్మణం రాక్షసేశ్వరః బాహూ ప్రసార్య పస్పర్య తత స్తం పవనాత్మకం ముష్టి

నా తాడయామాస సుదృఢం విపులోరసి స తేన పీడితో దైత్యః పపాత రుధిరం పమః!
 మూర్ఛిత స్సముపాశ్రిత్య ధ్వజయష్టిం రథోపరి॥ ౪౦॥ తత స్సంజ్ఞా మనుప్రాప్య ధను రు
 ద్ద్యమ్య వేగతః మారుతిం హంతుకామోసా ప్రాభ్యధావత రావణః తత స్తం వీక్ష్య దు
 ర్ధమకం మారుతే రంతకోపమం శ్రీరామో ధను రుద్ద్యమ్య సబాణ మిద మబ్రవీత్ అ
 ద్య రాక్షసరాజ! త్వాం నిశితై స్సాయకోత్తమైః పాతయిష్యామి దుష్టాత్మక! యదినో
 త్స్పృజసే రణం ఇత్యాభాష్య మహాబాహు ర్భాణం ధనుషి సందధే తతో భయా ద్ర
 ణం త్యక్త్వా రావణః పుర మాయయా త మాశ్వస్య రణే ప్రాయా దింద్రజి ధీమవిక్ర
 మః తేనా భవ న్మహద్భయం లక్ష్మణస్య మహాత్మనః సుఘోరం భయదం సర్వలోక స
 మ్మోహకారకం తత్ర రాత్రా వమోఘాస్త్రై ల్లక్ష్మణ స్తం దురాసదం పాతయామా
 స సంగ్రామే త్వమాయాం మునిపుంగవ! తతో విలక్త్య బహుధా దేవాంతక ముఖై
 వృతః స్వయం పున స్సమాయాత సంగ్రామే రాక్షసేశ్వరః ప్రతి పత్తిధి మారభ్య
 యావదానవమీ తిధిః బభూవ తుములం యుద్ధం రామరావణయో ర్మహత్ అతుల్యం
 వచనాతీతం సర్వలోకభయంకరం తత్ర షష్ఠీతిధి యావ త్తావ త్తైస్సన్యం దినేదినే విసప్తం
 రాక్షసేంద్రస్య విపు లం సంఖ్యయో జ్ఞై తం॥ ౪౧॥ తస్యాం షష్ఠ్యాం వినిర్మాయ మృణ్మ
 యీం ప్రతిమాం శుభాం సాయం కృత్వా ధివాసం తు బ్రహ్మ లోకపితామహః పత్రీం
 ప్రవేశ్య సప్తమ్యాం దేవీం తాం సమపూజయత్ పత్రీ ప్రవేశ మాత్రేణ సర్వసంహార
 కారిణీ రావణస్య వధార్థాయ శ్రీరామధను రావిశత్ మహాష్టమ్యాం తతో దేవీం ప్రాత
 రేవ జగత్పతిః భక్త్యా సంపూజయామాస విపులై రుపహారకైః తతః ప్రసన్నా తస్మిన్
 వైదినే సంధౌ మహేశ్వరీ! ప్రవిష్టా రామచంద్రేషుం రావణస్య శిరాంసిచ! ప్రచిచ్ఛేద
 మునిశ్రేష్ఠ! శతధా సమరాజరే సోఽతి భీతో భగవతీం సస్కార దశకంధరః యదా తత్యా
 జ బాణం శ్చ రాఘవో నిధనేఛయా తస్మా ద్భూయో బభూవు శ్చ ఛేదమాత్రా చ్చి
 రాంసి చ నజహా సమరే ప్రాణాంస్తాడితోఽపి మహేషుభిః చకార తుములం యుద్ధం
 పూర్వాహ్నే నవమీదినే అతీవ భయదం సర్వదేవానాం దివి పశ్యతాం మహానవమ్యాం
 తస్యాం తు బ్రహ్మ లోకపితామహః దేవీం సంపూజయామాస నానాబలిభి రాదరాత్ సురమ్యై
 ధూప దీపాది నైవేద్యై ర్వివిధై రపి స్త్రోత్రై శ్చ హోమై ర్విప్రాణాం భోజనై
 రపి భక్తితః॥ ౪౨॥ తతో దేవీ భగవతీ యా విద్యా ముక్తిదా స్వయం హైవాఽవిద్యా స్వ
 రూపేణ రావణం సముపాగమత్ తతో న దేవీం సస్కార నవా భక్తి శ్చ తత్రైవ త
 స్యాఽసీ న్మునిశార్దుల మోహితస్య తు మాయయా అమృతవశ మాపన్నో యుయుధే
 రాఘవేణ తు బ్రహ్మత్రు జాల సం మై స్స దర్శయన్ శక్తి మాత్మనః తద్దేవ రాఘవ
 శ్చాపి బ్రహ్మత్రు నివస్తా ర్మునే! తాడయామాస దుర్ధమకం రక్షసా మధిపం రణే ఏవం
 పృథూరతోః కోధాత్ పరస్పర జయైషిణోః వ్యతీత మభవ న్మధ్యందినం శ్రీరామ రక్ష
 సోః తతోఽపరాక్ణా రామ స్తు సంభ్రామ్య జగదీశ్వరీం పృణమ్య పార్థియామాస వధా

ర్థం తస్య రక్షసః బ్రహ్మపి ప్రణిపత్యేనాం దేవీం భక్త్యా పునః పునః పార్థివయామాన
నాశాయ రావణస్య దురాత్మనః తతో దేవీ స్వయం ప్రాదా దమోఘం శత్రు ముత్త
మం వధార్థం రాక్షసేంద్రస్య జ్వలత్కాలాగ్ని తేజసం బ్రహ్మ తదస్త్ర మూనీయ శ్రీ
త్యా పరమయా యుతః శ్రీరామాయ దదౌ శీఘ్రం రావణస్య నిఘాతనే సర్వశక్తిమ
యం వాయువేగం కాలాంతకోపమం జ్వలంతం తేజసా వీక్ష్య ముముచే రఘునందనః॥ ౭౦॥
తత స్సంస్మృత్య తాం దేవీం తదస్త్రం రాఘవౌ మునేః సంధాయోద్దండకోదంజే పృతి
చిక్షేప తం పృతి తత స్తదస్త్రం నిర్భిద్య హృదయం దుష్టచేతసః ప్రాణాన్ జగ్రాహ వే
గేన వివేశ చ ధరాతలం తతః పపాత సంగ్రామే రథా ధ్ధేమపరిష్కృతాత్ పశ్యతాం
సర్వలోకానాం రావణో దేవకంటకః చాలయన్ వసుథాం సర్వాం ఊభయక్ సరితాం
పతిమ్ త్రాసయన్ సర్వభూతాని రక్షసాం శ్చ విషాదయన్ వానరా హర్షసంపన్నా
శ్చక్ర జలయజయధ్వనిం త్రైలోక్య వాసిన శ్చాన్యే హతే తస్మిన్ దురాత్మని బభూవ
పుష్పవృష్టి శ్చ యత్రాభూ త్సమపరణః తేనాసక్ జీవితా భూయో వానరా యే హతా
రణే విభీషణస్తు బహుధా భౌత్యశోకేన దుఃఖితః రురోద సాంత్యయామాస తం రామో
భగవాన్ స్వయం తత స్సీతాం సమానీయ లక్ష్మణేన సమన్వితః శ్రీరామో హర్షసం
పన్నో వానరైః పరివారితః ప్రాయా త్సంపూజితా యత్ర బ్రహ్మణా జగదీశ్వరీ॥ ౭౧॥
ఇతి శ్రీమహాభాగవతే మహాపురాణే రావణనాశోనామ సప్తచత్వారింశత్తమోధ్యాయః॥

అ ధా ప్త చ త్వారిం శ త్త మోఽ ధ్యాయః॥

శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ శ్రీరామ స్తు తతో దేవీం భక్త్యా పరమయా యుతః ప్ర
ణమ్య దండవ ద్భూమా తుస్తావ ప్రీతమానసః అన్యే చ త్రిదశశ్రేష్ఠా అత్యాగత్య మహా
మునేః తుష్టుపు స్తాం మహాదేవీం సృష్టిస్థిత్యంత కారిణీం త్రై స్సంస్తుతా మహాదేవీ పూజ
తా భక్తిభావతః విపులై బలలిఖిః ప్రీతా బభూవ జగదంబికా ప్రహర్ష శ్చ మహా నాసీ
మునేః త్రైలోక్య వాసినాం తత్ర దేవ్యా మహోత్సాహే స్వగ్ధే మత్యే రసాతలే నన్మ
తు ర్వానరా హర్షాత్ జగు శ్చాపి మనోహరం శ్రీరామో ముముచే దేవ్యాః ప్రసాదా
త్ పూర్ణా మానసః ఏనం మహామహోత్సాహే గృతా తు నవమీతిధిః శ్రీరామస్య ము
నిశ్రేష్ఠ! దేవానా మపి నారద! దశమ్యాం పూజయిత్వా తు ప్రాత రేవ పితామహా వి
శ్వజ్య జలధౌ మూర్తిం స్థాపయన్ స్వాలయం యయా తస్యాంశ్రీమా ప్రఘుశ్రేష్ఠః నీత
యా లక్ష్మణేన చ సహితో వానరై స్సర్వై రాక్షసై శ్చ సమంతతః వేష్టిత స్త్రీదశైః
శ్చాపి భట్టాకైః శోటికైః పురప్రవేశసీం యాత్రాం చ శ్రీ నత్వా మహేశ్వరీంభక్త్యవం

మునిశార్దూల భగవాన్ పురుషోఽవ్యయః। స్వయ మారాధయామాన శరత్కాలే విధాన
తః॥ ౧౦॥ అన్యేహం కా కథా వత్స! దేవానాం యక్షరాక్షసాం సరాణాం సిద్ధగంధర్వ ప
న్నగానాం మహామతే! నాస్తి దేవ్యా సమో లోకే సమారాధ్యతమో మునే! య స్తాం
మోహం న సేవేత స పాపాత్మా స సంశయః। న తస్య విద్యతే స్థానం కుత్రాపి మునిసత్త
మః! య స్తం స్మృతశి వాలాపం కరోతి స చ పాపకృత్। తస్మా చ్ఛాస్తోఽధసారో హ
స్తేనో వా వైష్ణవోఽధవా। అవశ్యం పూజయే ద్దేవం శారదీయే మహోత్సవే! బలిభి స్మ
త్స్వమాంసాదైవ్య శ్చాగవాసర మేషకైః। ప్రీతయే జగదీశ్వర్యా స్తథాన్యై రుపహారకైః।
విత్తశాత్యం సకర్తవ్యం కర్తవ్యం సర్వథాత్మనా! అవశ్యం యజనం దేవ్యా శ్చారదీయే
మహోత్సవే! పశుఘాత శ్చకర్తవ్యో దేవ్యాః ప్రీత్యై మహామతే! భగవత్యా మహోత్సా
హే యథావిధి సమాహితైః। వైష్ణవోఽధ వైష్ణవ స్సారో నవిద్యేష ముపాశ్రితః! అనర్చనం
మహాదేవ్యాః కుర్యా దత్ర మహోత్సవే! యేఽన్య దేవార్చనరతా మోహం చాలస్యతోఽ
ధవా! నార్చయంతి మహాదేవీ త ఏవ పశురూపిణః! ఉత్పద్యంతే మహిపుష్టే! తేహం ని
స్తూర హేతవే! గృహ్లాతి చంపికా యజ్ఞే తానేవ పరమాదృతా! ౧౦॥ తస్మా త్పశుబలి దే
వో దేవీభక్తి పరాయణైః! అన్యై రపి మహాయజ్ఞే దేవ్యాః ప్రీతి మభీప్సుభిః! దేవ్యర్చనర
తా యేతు ప్రతిసంవత్సరాణి చ! తదాజ్ఞా వశగా స్సర్వే దేవా ఇంద్రపురోగమాః! కి మస్య
దృఢమానోక్తేన సత్యమేవ మహామునే! నాస్తి లోకత్రయే పుంశ్యం దేవ్యా అర్చనసంభవతో!
య ఇదం శృణుయా ద్భక్త్యా రామాయణ ముత్తమం! దేవ్యా విస్తృత మాహత్మ్యం మ
హావీరక నాశనం! స దేవ్యాః పదపీఠ యాతి బ్రహ్మాదీనాం సుదుర్లభాం! ఇత్యుక్తం తే
మునిశ్రేష్ఠ! సయథా భగవాన్ హరిః! సంభూయ మానుషం దేహం సమాశ్రిత్య ధరాతలే!
శత్రో నిఘన మన్విచ్ఛ న్న కాలేఽపి విధానతః! దేవీ సంపూజయామాన భూయః కిం
శోశ్రుమిచ్ఛసి॥ ౧౧॥

ఇతి శ్రీమహాభాగవతే మహాపురాణే శ్రీరామాయణకథా సమాప్తి
రూప శరన్నవరాత్ర మహోత్సవ ఫలస్తుతి కథనం
నామాష్టచత్వారింశత్తమోఽధ్యాయః॥

అథైకో న పంచాశత్తమోఽధ్యాయః॥

నారదఉవాచ! భూయో పి శోశ్రు మిచ్ఛామి దేవ్యా శ్చరిత ముత్తమం! ముఖ
యం త్రిదశక్రేష్ఠ! త్వన్మఖాంభోజ నిశ్చయతం! నదంత్యనేక తత్వజ్ఞాః కాలీం వివాశ్యవతా

త్పరాం యా వైవ కృష్ణరూపేణ ఓతా వవతర త్వయం వసుదేవగృహే దేవ్యాం దేవ
 క్యాం నిజలీలయా కంసాది దష్ట భూభార నివృత్త్య జగదీశ్వర! తదేత చోచ్చ్రాతు మిచ్ఛాన్
 మి కస్మాద్దేవీ మహేశ్వరీ! పుంరూపేణ వతీణా భూత్ ఓత తస్మై వద పభో! శ్రీ
 మహాదేవ ఉవాచ! శృణు గుహ్యతమం వత్స! సత్యం వైవ మహేశ్వరీ! అవతీణా భ
 వత్ కృధ్యావ్యం దేవక్యాం వసుదేవత! శంభో రిచ్ఛానుసారేణ మాయాపురుష రూప
 ధృత్! దుష్ట భూభార సంహృత్త్య ద్వాపరాంతే మహీతలే! శ్రీనారద ఉవాచ! య
 ధేచ్ఛా సమభూ చ్ఛంభో యథాచావతర త్తి తే! కాలీ శ్రీకృష్ణరూపేణ వసుదేవగృహే
 స్వయమ్! దేవక్యాం పరమేశాని! తదేత ద్విస్త రేణ మే! సమాశంస జగన్నాథ! సర్వజ్ఞో సి
 తయాపరా! శ్రీమహాదేవ ఉవాచ! వత్స! వత్సామ్యశేషేణ తవాహం మునిసత్తమ!
 యధేచ్ఛా సమభూ చ్ఛంభో యథా సా వతర త్తి తే! కాలీ శ్రీకృష్ణరూపేణ ద్వాపరాం
 తే మహీతలే! శృణు సావహితో భూత్వా భక్తిమీనసి నారద! ॥౧౦॥ ఏకదా మందిరే
 రమ్యే కైలాసే తిసునిర్జనే! పార్వత్యా విహరన్ శంభుః స్థితః పరమ కౌతుకీ! తత్ర శంభు
 నిరీక్ష్యైవ పార్వత్యా రూప ముత్తమం! చేతసా చింతయామాస నారీజన్మా తిశోభనం!
 తతః ప్రాహ మహాదేవో దేవీం సర్వాంగ సుందరీం! ప్రీణయన్ ప్రియవాక్యేన విమృజన్
 పాణినా ముఖం! కృపయా పరమేశాని! సర్వ ఏవ మనోరథా! పరిపూర్ణకృతా! కించి
 దవశిష్టం న విద్యతే! అన్య త్కిమపి శర్వాణి! విద్యతే వాంఛితం మమ! తత్సంపూ
 ర్ణం కురు శివే! యది తే మయ్యనుగ్రహః! దేవ్యువాచ! కిమన్య ద్విద్యతే శంభో!
 వాంఛితం తద్వద ప్రభో! కరిష్యే తచ్చ సంపూర్ణం తవైత ప్రియాకామ్యయా! శి
 వఉవాచ! యదిమే త్వం ప్రసన్నాఽసి తదా పుస్త్య మవాప్నుషి! కుత్రచి త్పుధి
 వీప్యతే యాస్యే హం శ్రీస్వరూపతాం! యథా హం తే ప్రయో భర్తా త్వం మే ప్రాణ
 సమాంగనా! తథా త్వం భవ మే భర్తా భవిష్యే సాం తవాంగనా! ఏత దేవ మనోభీష్టం
 విద్యతే ప్రాధ్యక్ష ముత్తమం! కురుష్వ పరిపూర్ణం మే భక్తాభీష్ట ఫలప్రదే! దేవ్యు
 వాచ! మూర్తి ర్మే భద్రకాలీయా నవీన జలద పభా! వైవ శ్రీకృష్ణరూపేణ ఓతా వ
 వతరిష్యతి ॥౨౦॥

నిజాంశేన మహాదేవ! త్వం యాహి శ్రీస్వరూపతామ్! శివఉవాచ! భవిష్యే త్వస్మి
 యార్థం హి నవథా ధరణీతలే! శ్రీరూపేణ జగద్ధాత్రి! ప్రాప్తాయాం కృష్ణతాం త్వయివృక
 తానో స్సతా రాధా భవిష్యేహం స్వయం శివే! తవ ప్రాణసమా భూత్వా విహరిష్యే
 త్వయా నహ! మూర్తయోఽష్టా తథా మత్స్యే భవిష్యం త్వప్తయోపిత! రుక్మిణీ సత్య
 కామాద్యా మహిష్య శ్చారులోచనా! అన్యేచ తైరవా యే మే తే శ్రీరూపం సమేత్యచ!
 ఓతా వవతరిష్యంతి భవిష్యంతి తవాంగనా! దేవ్యు వాచ! తవమూర్తిభి రేతాభి
 ర్విహరిష్యే యథోచితం! యథా వాసి కృతం కైశ్చిన్న కుత్రోతం వాసి కుత్రదిత్! అపూ
 ర్వం తమపాభ్యానం భోకానాం ఫలనాశనం భవిష్యతి మహాదేవ! మహత్పుణ్యకరం త

ధా । విజయా చ జయా వైవ ప్రియసఖ్యా మమప్రభో॥ శ్రీదామ వసుదా మాఖ్యా
 పుంసాం సంభవిష్యతి॥ విష్ణునా సమయః పూర్వ మాసీ న్మమ మహేశ్వర॥ స మే స
 హాదరో భ్రాతా భవిష్యతి హలాయుధః॥ మమ క్రితికరో విత్తం రామాఖ్య స్సుమహాబ
 లః॥ దేవకార్యం మహ త్కృత్వా స్థిత్యా బహుదరం క్షితా॥ సంస్థాప్యమహాతీం కీర్తిం పు
 న రేష్యామి భూతలాత్॥ 3౦॥ శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ ఏవం ప్రతిశ్రుతం దేవ్యా సం
 భవే ప్రేమభావతః॥ తస్మా ద్భూత సా కృష్ణః శ్యామో నవభూన ద్యుతిః॥ ఏతదేవ ముని
 శ్రేష్ఠ! కారణం మూల మీరితం॥ కృష్ణావతారే శర్వాణ్యా అన్యచ్ఛా పి నిశామయః॥ నిహ
 తా స్సుమరేజైత్యాః పూర్వం దేవ్యాచ విష్ణునా॥ ద్వాపరాంతే మహీపాలా బభూవు ర్దు
 నిసత్తమః॥ కంస స్తత్రా తిదుర్గమః స్తథా దుర్యోదనాదయః॥ అనేక దేశ దేశీయా స్తథా
 న్యేక్షుతీయమభాః॥ తేషాం భారాసహ పృథ్వీ గోరూపా బ్రహ్మణోంతికం॥ ప్రియయా
 తిదశైస్సర్వై స్సమంతా త్పరివారితా॥ తాం దృష్ట్వా ధరణీం బ్రహ్మ గోరూపా మతిదుఃఖ
 తాం॥ ఉవాచ మూతః॥ కస్మా త్త్వం మదంతిక ముపాగతా॥ ధరణ్యు వాచ॥ నిహతా
 స్సుమరే యేయే పూర్వం దానవపుంగవాః॥ త ఏవ సాంప్రతం బ్రహ్మన్ రాజానో దుష్ట
 చేతసః॥ తా వోధు మసమర్థాహం తవాంతిక ముపాగతా॥ ఉపాయః కల్పితాం తే
 షాం నిధనే కమలాసన॥ శ్రీ మహాదేవ ఉవాచ॥ ఇత్యాకణ్యో వచో బ్రహ్మ ధరణ్యా ము
 నిపుంగవః॥ అశ్వస్య తాం స్వయం ప్రాగాత్యైలాసం త్రిదశై వృతః॥ తత్ర వీక్ష్య జగ
 ద్ధాత్రీం ప్రణివత్య పునఃపునః॥ కృతాంజలిపుటో బ్రహ్మ వచనం చేద మబ్రవీత్॥ ౪౦॥
 మూత! స్వయా హతా యేయే దైత్యదానవ రాక్షసాః॥ విష్ణునా పిచ తే సర్వై సాంప్ర
 తం క్షుత్రియమభాః॥ తై వ్యాకృష్టా సకలా పృథ్వీ రాజభి రుక్షచేతసైః॥ న తాన్ విసహ
 తే పృథ్వీ వధ స్తేషాం విచింత్యతాం॥ త్వం మాత ర్విగ్రహం కృత్వా ఛలేన ధరణీభుజః॥
 నిపాతయ నచేత్తేషాం మృత్యురేవ నదృశ్యతే॥ దేవ్యువాచ॥ నాఽహం యోత్స్యామి సం
 గ్రామే శ్రీరూపా క్షుత్రియమభైః॥ యత స్తే శ్రీస్వరూపేణ మాం భక్త్యా సముపా
 శ్రితాః॥ కింతు మే భద్రకాలీ యా మూర్తి ర్నవభునద్యుతిః॥ వసుదేవగృహే బ్రహ్మన్
 పుంరూపేణ భవిష్యతి॥ దేవక్యాం ద్విభుజ స్సామ్యో వసమూలా విరాజితః॥ శ్రీవత్స లాం
 ఛనో వీర స్సుచారు ముఖపంకజః॥ ఆత్మసంగోపనాథాయ విష్ణులక్షణ లక్ష్మితః॥ సర్వాంగ
 సుందర శ్యామ శృంఖచక్ర గదాధరః॥ భవిష్యామి మహామాయీ దుష్టక్షుత్రియ మర్థకః॥
 పాతయిష్యామి కంసాది వివిధాన్ క్షుత్రియమభాన్॥ విష్ణుశ్చాపి నిజాంశేన సాండవో
 భీమవిక్రమః॥ అజానేతి సమాఖ్యాతో భవిష్యతి మహాబలః॥ త స్య భ్రాతా స్వయం
 ధర్మో జ్యేష్ఠా నామ్నా యుధిష్ఠిరః॥ ఉత్పన్న శ్చాపర స్తద్వద్భీమసేనో మహాబలః॥
 ౫౦॥ పవనోఽపినిజాంశేన మహాభీమ పరాక్రమః॥ ఉత్పన్నతేతథా మృద్ధిపుత్రౌ
 భీమపురాక్రమా॥ అశ్వినా సహజౌ వీరా భ్రాతరా వతిదుజయా॥ తే ధర్మనిరతా
 సర్వై సాంధవా స్సుత్యవిక్రమాః॥ మదంశ సంభవాం కృష్ణాం సం గ్రహిష్యంతి గే

హింసాం విత్త్య చారుసర్వాంగీం రాజా దుర్యోధన స్వయం! ఛలద్యాతే పశా
 జత్వీ ధర్మరాజం యుద్ధిష్ఠిరం మత్వే రాజసభం కృష్ణా మవమంత్వతి దుర్మతిః! తస్య
 చాప్సి సహాహిత్యా పాండవానాం మహాత్మనాం! సంక్షే జనకం కర్ణ కరిష్యతి మదారు
 ణం! అజ్ఞాత వనవాసాద్విదుఃఖదం సర్వజ్ఞానాం! తతోఽహం పాంశుపుత్రాణాం కృత్వా
 సాహాయ్య ముత్తమం! ఉద్యోగం సుమహా త్పుత్వా భవిష్యే సమరోత్సుకః! స చాపి
 దుర్మతిః కణాశకున్యో ర్మత మాశ్రితః! కరిష్యతి సముద్యోగం యుద్ధే దుర్యోధన స్వయం!
 తత్ర సర్వే మహిపాలా నానాదేశ నివాసినః! సమాయాస్యంతి సాహాయ్యం కర్తుం భరత
 సింహయాః! వితత్వ మహతీం మాయాం తత్రాహం రణమూర్ధనీ! పాతయిష్యామి తాన్
 వీరౌ పరస్పర జిహూసతః! మయైవ మోహితా స్సర్వే రాజానో దుష్టచేతసః॥ ౬౦॥
 జతిష్యంతి రణే ఘోరే వినిహత్య పరస్పరం! శూన్యా రాజవక్షః! పృథ్వీ బాలశ్చద్ధావశే
 పితౌ! భవిష్యతి కురుక్షేత్రే యుద్ధే జాతే సుదారుణే! స్థాస్యంతి పాండవాః పంచ భ్రాత
 రో ధర్మతత్పరాః! పుణ్యాత్మనో మహాభాగా మయి భక్తి పరాయణాః! ఏవమేవం విధే
 తుష్టా నాజన్యాన్ దుష్టచేతసః! వ్రాయశో నిహనిష్యామి కురుపాండు సమాగమే! అన్యాయం
 వ్రతావళిష్టాం స్తు క్షత్రియాన్ దుష్టచేతసః! సాతయిష్యామి సంగ్రామే ఛలేన కమలాస
 న! తత్ర స్థిత్యా పరాం కీర్తిం సంస్థాప్యాహం మహితలే! ఉత్పాద్య సంతతి శ్చాపి వినిపా
 త్య ఛలేనచ! నిభాకరాం వసుధాం కృత్వా పున శేష్యామి చాత్రతు! ఏవం లోకహితా
 క్షాయ కరిష్యామి జగత్పతే! త్వం చ గత్వా జగన్నాథం ప్రార్థయస్వ సురోత్తమ! స య
 ఛా మానుషం దేవా మాశ్రిత్య ధరణీతలే! అవతీణో భవే చ్చిప్రుం పాండోః వత్సాభ్యం
 మహాబల! తథా విధేహి యత్నేన మాచిరం కమలానన!॥ శ్రీ మహాదేవ ఉవాచ॥ ఇత్యే
 వం స తయాప్రోక్తో బ్రహ్మలోకపితామహః! ప్రణిపత్య మహాదేవం వైకుంఠం ప్రయయా
 ద్రుతర! తత్ర సంప్రార్థయామాస విష్ణుం కమలసంభవః॥ ౬౦॥ పృథివ్యాం జన్మనే పాం
 డోః కులే మానుష రూపతః! తచ్చుత్వా భగవా నాహ దేహం మానుష మాశ్రితః!
 సంభవిష్యామి భూపృష్ఠే కుంత్యాం దేవా త్పురందరాత్! తచ్చుత్వా భగవాన్ బ్రహ్మ
 ప్రహృష్టాత్మా నిజాలయం! ప్రయయా మునిశార్దూల! ప్రణిపత్య జగత్పతిం॥ ౬౧॥

ఇతి శ్రీమహాభాగవతే మహాపురాణ భగవత్యా శ్రీకృష్ణరూపేణావతరణ
 కారణ కథనం నామైకోన పంచాశత్త మోధ్యాయః॥

అధ్యాయం చాశత్తమే-౨

శ్రీ మహాదేవి ఉవాచ॥ విధినా ప్రార్థితేన నా వసుదేవ కృపా స్వయం! నిజం

తేనాభవత్కృష్ణా దేవకార్యస్య సిద్ధయే! విష్ణు శ్చాపి ద్విధా భూత్వా జన్మలేఖే మహీ
తతః! వసుదేవగృహే రామో మహాబల పరాక్రమః! తథా పరః పాండుసుతో ధన్యుః
ద్వీధనంజయః! ఇదానిం జన్మవిస్తారం శృణు చైమాం మహామతే! తత్రా దా శృణు తే
వత్స జన్మ శ్రీరామ కృష్ణయోః! అదితి దేవమాతా చ కశ్యపశ్చ ప్రజాపతిః! దేవీం సం
ప్రాభయామాస సద్భక్త్యా సుచిరం పురా! నిరాహారా జలేస్థిత్యా శీతే గ్రీష్మే గ్నిమన్య
తః! దివ్యం వషణసహస్రం తో యతాత్మానా తపః కృతో! తయోః ప్రసన్నా సమభూత్
ప్రత్యక్షం జగదీశ్వరీ! ఉవాచ యువయోః కింవా వాంఛితం వృణుతంచ తత్! తతస్తా త్రా
చతు దేవీం ప్రణిపత్య పునఃపునః! మాత స్త్వ మావయోగేహే జన్మ ప్రాప్నుహి లీ
లయా! యథా దత్తగృహే జన్మాభవ త్తవ సురోత్తమే! ప్రసూత్యా మావయోగేహే
తథా జన్మాభ్యుపైహి వై! గిరింద్రస్య గృహే చాపి మేనాయాం సమభూర్యథా! తథావయో
గృహే జన్మ తవాస్త్విత్యేవ వాంఛితం! తతస్తా సమువాచాథ దేవీ కమలలోచనా! ౧౦॥
లస్మామి యువయో గ్రేహే జన్మ ద్వాపరశేవతః! శంభో రీప్సితసిద్ధ్యర్థం త్రిరూపన్య నిజే
చ్ఛయా! పుంయాపా త్సంభవిష్యామి నవీన జలజ ద్యుతిః! తదేయం ముండమాలాపి వ
నమాలా భవిష్యతి! సామ్యరూపం వపుఘోరం ద్వినేత్రం ద్విభుజాఽప్యతం! భవిష్యతి
సుసంపూర్ణం విష్ణులక్షణ లక్ష్మితం! శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ ఇత్యుక్త్వా సా మహాదేవీ
తయో రంతహితా భవత్! తా జగ్గతు నిజం స్థానం ప్రహృష్టా మునిసత్తమ! సకశ్య
పో యదుకులే జన్మ ప్రాప్త్య ప్రజాపతి! వసుదేవేతి విఖ్యాత సమభూర్ధరణీతతే! అదితి
శ్చ ద్విధా జాతా దేవకీ రోహిణీతథా! పృథివ్యాం మునిశాద్భూల! మానుషం దేహ మా
శ్రితా! ఉగ్రనేన సుతా తత్ర దేవకీ రుచినాననా! భగినీ దుష్టచిత్తస్య రాజ్ఞః కంసస్యనారద!
తాం తథా రోహిణీం చాపి వసుదేవో విధానతః! ఉపయేమే మునిశ్రీష్ఠ! శరచ్చంద్ర నిభా
ననాం! తతో ద్వాహే తు దేవక్యా రాజా కంసో మహాోత్సుకః! అతీవ మంగలం చక్రీ
భగసి న్నేహ హేతునా! తథా ప్రయాణ సమయే దేవకీ వసుదేవయో! ఆరుహ్య రథ మ
భ్యాయా త్రాభ్యాం కంసో తిహృష్టధీః॥౧౧॥ ఏతస్మిన్నంతరే వాణీ నభస స్సమ భూ స్మృ
నే! ఆశరీర సముత్పన్నా సహసా మునిసత్తమ! ఏతస్యా అష్టమే గర్భే సంభవిష్యతి యో
పుమా! స హంతా భవితా నూనం తవ రాజ౯ సుదుర్మతే! తచ్చుత్వా సహసా సాపి
భక్త ముద్యమ్య తేగతః! దేవకీం ఛేత్తుకామ స్తాం ప్రాభ్యధావత దుర్మతిః! తత స్తం ప్రణిప
త్యా సా వసుదేవో మహామతి! దాస్యామి సంతతి స్సర్వా ఏతస్యా గర్భసంభవా! తుభ్యం
యథేష్ట కరణీ స్వీకృత్యైవం న్యవారయత్! తత స్సాపి సయుజ్యైవ రక్షకాన్ మునిసత్తమ! నివృత్త
స్సమభూత్తస్యా నిధనా దపి భూపతి! రక్షకా నాహ దుష్టాత్మా యదా నాన్యైశ్చ
నయో భవత్! తదాఽం తికం మమా భ్యేత్య కథయద్వం హి రక్షకాః! సంజాతే తస్మై
మే గర్భే కథయిష్యథ మాం దురేణ! తదైనాం ఘాతయిష్యామి సగర్భాం భగినీం మమ!
ఇత్యుక్త్వా స దుష్టాత్మా దేవక్యా పరిరక్షకాన్! మంత్రిభి స్సహితో రాజా నిర్విణ్ణో గృ

హ మావిశత్ ఇతి తస్యా జ్ఞయా తస్యా గర్భే జాతే తు రక్షణాః రాజానం కథయామా
 ను ప్రహోత్సన్నాన్ సుతా నః కుీర్వా కుీర్వా స సాపాత్మా జాతమాత్మాం స్తు కాల
 కాః ౩౦॥ జఘాన సంప్రహర్యైవ శిలాయాం మునిసత్తమః॥ ఏవం నిహత్య దేవక్యా వ్యఘ
 గర్భాంత సంభవాన్ సంభావ్యమానే గర్భే తు సప్తమే సా తిమూఢధీః అతిసావహితాం
 శ్చక్రే దేవక్యాః పరిరక్షణాః ఏతస్మి సంతరేబ్రహ్మ కైలాసం సముపాగమత్ సమస్తై
 శ్చైవై స్సార్థం మంత్రశార్థం జగత్పతిః స ప్రణమ్య తతో దేవీం దేవం చాపి సదాశివం
 దేవ్యగౌ ప్సాంజలి స్థిత్యా వచనం చేద మబ్రవీత్ బ్రహ్మో వాచ॥ మాత! స్త్వ
 యోగ్తం దేవక్యాం జన్మ ప్సాప్య మహితతే పుంయావః పృథివీభారా శమయిష్యసి నిశ్చి
 తం తస్యా స్తు సంతతి స్సర్వా జాతమాత్మా శ్శిలోపరి ప్రహర్య నాశయత్యేవ రాజా
 కంసా తిమష్టధీః పూర్వం వివాహే దేవక్యాః కంసాయ సమభూ ద్యచః అకాశా దైవ మ
 త్యుచ్చై భయదం తస్య దుర్మతేః దేవక్యా అప్తమే గర్భే సంభవిష్యతి యః పుమాః
 స తే వివాశకారీతి నిశ్చితం విధి దుర్మతే తచ్చుత్వా స తదైవాతి రుష్ట స్తాం దేవకీం శివే
 సంఛేత్తు ముద్యమం చక్రే వసుదేవ స్తు తంతదా సంపాద్య వారయామాన స్వీకృత్యా
 పత్య ఘాతనం॥ తత స్స నిశ్చయం చక్రే గర్భేజాతే వ్యమే భువం దేవకీం ఘాతయి
 ష్యామి త్యేవం కంసాతిదుర్మతిః తేన సంజాతమాత్మాం స్తు దేవక్యా గర్భసంభవాః వ
 ట్సుతాః స జఘానోగ్రత్రతాపో తిసుదుజాయః ఇదానీం సప్తమే గర్భే నచే జ్ఞన్మ త్వమా
 ఘ్నహి తత్కథం చాపి తే జన్మ దేవక్యాం పరమేశ్వరి॥ దేవ్యవాచ॥ నదైవం వచనం బ్రహ్మన్
 విఘ్నం సంభవిష్యతి అవశ్యం భావి వై జన్మ తస్య గర్భే వ్యమే మమ ఉపాయం తే ప్రవ
 త్స్యామి తథా శ్యమసి చేవ్యయః మాచిరం కురు గచ్ఛాతు వైకుంఠం కమలాసనం అంశేన
 విష్ణు భూకృష్ణే సంభవిష్యతి నిశ్చితం వసుదేవ గృహే రామో భారతాశ్యవ్యతమో మ
 మ ఇత్యేవం సమయ త్చాసీత్ పూర్వం మే తేన విష్ణునా తస్మా త్కథయ తం శీఘ్రం స
 యాతు ధరణీతతే అంశేన దేవకీగర్భం వసుదేవా జ్ఞగత్పతిః అహం చ ధరణీవృష్టే ద్విధా
 భూత్వా నిజాంశతః॥ ప్రయామి రోహిణీగర్భం యశోదా గర్భ మపుత్రం సంపాద్యై వంచ
 మే మాసి రోహిణీగర్భమధ్యతః యాస్యామి దేవకీగర్భం విష్ణు స్తద్గర్భతో పిచ సమాయా
 న్యతి రోహిణ్యా గర్భం కమలసంభవం॥ తదైవాప్తమగర్భే మే జన్మ సంపత్స్యతే పిచ
 వజ్రాస్యతి స దుర్బుద్ధి గర్భం చాపి త మప్తమం ఏవం సంపాద్య దేవక్యాం జన్మ శ్రీకృష్ణ
 రూపధృత్ కాలే సంపాతయిష్యామి తం దుష్టం సహ వైనికైః యావ త్ప్రార్థకర్తా
 ణి ధీణతాం తస్య యాంతి న తావ ద్యథావిధేయం తు త ద్భవే త్వం సితామయః జ
 తాయాం మయి దేవక్యా యశోదాయా స్తదైకదా పుంసావ్యం తథా యోపిద్యూపి
 ణ్యం చ స్వలీలయా దేవకీగర్భ సంభూతాం మాం మాయాపురుషాత్మికాం సంస్థాప్య గో
 కులే కోదే యశోదాయాః ప్రజాపతేః తద్గర్భ సంభవాం యోపిద్యూపిం మోషేన

తాలికాం! అసియ వసుదేవేన వాచ్యం తస్మై దురాత్మనే! సంభూతా మమ కన్యేతి రక్షానాం
వృధివీపతే! తత స్సనిధనే యత్నం కరిష్యతి యథా సురః! తదైవ సా న్యయం స్వర్గం మూ
ర్ఖై ర్మే ప్రతియాస్యతి! ఉల్కానిధనకర్తారం పశ్యత స్తస్యదుర్మతే! తత స్సంపాతయిష్యామి
సముపాగత్య గోకులాత్! సా)రబ్ధకర్మణి క్షీణే తం దుష్టం కమలాసన!।

శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥

దేవ్యైవ ముక్తో భగవాన్ బ్రహ్మ వైకుంఠ మన్వగాత్! న్యతేదయ చ్చ తత్సర్వం
దేవ్యా సంభావితం చ యత్॥౬౦॥

విష్ణు స్త దవకణ్యాకథ నిజాం శేన మహామతే! ప్రయయా దేవకీగర్భం రోహిణ్యాం జన్మ
లబ్ధయే! భగవత్పతి రోహిణ్యాం యశోదాయా ముపాగమత్! ద్విధా భూత్వా జగత్థాత్ర
భూభారస్య నివృత్తయే! పంచమే మాసి రోహిణ్యా గర్భంత స్యా స్సమావిశత్! జన్మనే దే
వకీ గర్భం రోహిణ్యాం విష్ణు రన్వగాత్! తదైవ వసుదేవో పి భయా త్సంస్య దుర్మ
తే! రోహిణీం స్థాపయామాస గోకులే నందవేశ్మని! తత్ర సంజాతవా న్రామో దివ్యలక్ష్మణ
లక్ష్మిత! సర్వాంగ సుందరో గౌరో రోహిణ్యా స్త నయో మునే! తత స్సమభవ ద్దేవీ దేవ
క్యాః పరమః పుమాన్! అష్టమ్యా మర్ధరాత్రే! తు రోహిణ్యామసితే వృషే! గర్భత్పు మే
ఘబ్బందేఘ పరిత స్తమసా వృతే! నిద్రితేఘ చ సర్వేఘ రక్షకే ప్లితరేఘ చ! నవీన జల
ద శ్యామో వనమాలా విరాజిత! శ్రీవత్స లాంఛన శ్చారు నయనద్విత యోజ్యల! ద్వి
భుజో దివ్యసర్వాంగో దీప్యమాన స్స్వతేజసా! తం దృష్వా బాలకం జాతం దేవకీ గుదతః
భృశం! సాత్మా ద్భ్రమ్యమయం పూణం జ్ఞాత్వేదం వాక్య మబ్రవీత్! క స్త్వం జాతో
సి మే గర్భే దుర్బగాయా స్సులోచన॥౬౧॥ జానాసి కిం న రాజానం భ్రాతరం మమ బా
లిశం! కంసం నిధనకర్తారం సూతానాం జాతమాత్రత! అద్యైవ స సమాకణ్య త్వాం
జాతం మమ బాలకం! నిహస్యతి దుష్టాత్మా కృత్వా మాం శోకవిహ్వలాం!।

శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥

ఇత్యాకణ్యా వచ స్తస్యా దేవక్యా సు తు బాలక! ఉవాచ తాం నుదుః
ఖారాం వీణయన్ వచనామృతైః॥

బాలక ఉవాచ॥

మాత! స్త్వం కురు మాభీతిం న
మే హర్తాత్ర విద్యతే! లోకత్రయే సురో వాపి దేవో వా మానుషోఽథవా! అహ
మాద్యా పరా విద్యా జగత్సంహార కారిణీ! దేవకార్యస్య సిద్ధ్యర్థం త్వత్తో జాతాఽస్మి
సాంప్రతం! శంభో రనుమతే ర్మాయా పురుషాకృతి రుత్తమా! యువయో స్తపసా తుష్టా
జన్మాంతర కృతేనై॥

దేవకులవాచ

వత్స! తే వచనం శృత్వా విస్మితాఽస్మి నులో

దనః॥ సందర్శయ స్వరూపం తే దేవ్యాత్మక మసుత్తమం॥

శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥

దేవతైవం నిగదితః కృష్ణః కమల లోచనః॥ సహసా సమభూ త్కృష్ణా భీమాస్యా శవవాహ
నా॥ చతుర్భుజా త్రినయనాః శివోలాన భీషణా॥ గుహాయత శేకౌఘ ఛన్న పృష్ఠా కిరీ
టిని॥ తదాభవ స్మనే సాపి వసమాలా మనోరమా॥ ముండాభి రచితా మాలా లంబ
మూనాఽతి శోభనా॥ ౧౦॥ తథా దృష్ట్వా తు తం బాలం కాలీరూపం భయానకం॥ దేవకీ
న్యానయ త్త్వత సమదేవం త్వరాన్వితా॥ స ఆగత్య నిరీక్ష్యైవం శ్రీత్వా జాతం చ బాలకం॥
విస్మయం పరమం ప్రాప్య పంచనం నేనమబ్రవీత్॥

వసుదేవ ఉవాచ॥

తానేక తపసా మమ భాగ్యతః॥ జాతాఽసి యది మద్దేహే మాయాబాలక రూపధృత్॥ త
దాఽనుగ్రహతో యస్మా దేత త్వరమ దుర్లభం॥ ప్రదశ్యే కాలికా రూపం మజ్జన్మనః
ఖం కృతం॥ తథాభ్య దపి తే చారురూపం దశభుజాన్వితం॥ ఉద్యతోటి శంశాంకాం
భం సామ్యం మే ప్రతిదర్శయ॥

శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥

ఇతి తస్య వచ శ్రుత్వా తదూర్ధ
శుం పరిహృత్యచ॥ బభూవ సహసా దేవీ సామ్యా దశభుజా తతః॥ తథా విలోక్య తదూర్ధవం
విస్మయం పరమం గతః॥ ప్రాంజలిః పరయా భక్త్యా తుష్టా వానకదుందుభిః॥

వసుదేవ ఉవాచ॥

త్వం మాతా జగతా మనాదిపరమా విద్యా సుసూక్ష్మాత్మికా త్వం తత్త్వచకో
వ్యనాది పురుషః పూర్ణ స్వయం చిన్మయః॥ త్వం విశ్వా సి తద్దేవ విశ్వవనితా విశ్వాశ్రీ
యా పిశ్యగా త్వతో న్య స్మ హి కించి దస్తి భవనే విశ్వేశి తుభ్యం నమః॥ త్వం సృష్టా
చతురానన స్థితివిధా విష్ణుః పరాత్మా పరీభుః సంహృత్వా మతిభీమ రూపచరితో రుద్రః
వినాకాశ్రుధృత్॥ తేషాం సృష్టి వినాశ పాలన విధా త్వం కాలికై కా పరా నిత్యా బహ్మ
మయః॥ మృగీద పరమే! కృష్ణ జగద్వందితే॥ త్వం సూక్ష్మా ప్రకృతి ర్నిరాకృతి రతిస్థా
లా జగద్వ్యాపిణీ శ్రీపుంక్షీబ విభేదత స్వయి పున శ్రీత్వాద్య భావ సుదా తత్త్వం తే న
విదంతి శేచన జగత్కతాఽంబికే తత్కథం శక్త స్తోతు మహం భవాని! పరమే! బ్రహ్మ
క్షృగమ్యం కుధీ॥ ౧౦॥ నమ స్తే విశ్వమోహినై గౌరై తిదశచందితే॥ నమ స్తే కృష్ణ
రూపిన్యై మాయాపురుషరూపిణి॥

శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥

ఏవం సంస్తునత స్తస్య దేవీ దశభుజా త్కాత్॥
ప్రత్యేకం సమభూ ద్బాలః కృష్ణః కమల లోచనః॥ తాం వీక్ష్య బాలకం కృష్ణం వసనూ

లా విరాజితం! వసుదేవః పునః పాహం పాంజలి కృనిసత్తమమ్॥

వసుదేవ ఉవాచ॥

తస్య! మత్తనయాః సర్వాన్ జాతమాత్రా నృహబలః! కంసో నిహంతి దుర్గమః శృలాయా
ముఖ్యతః యిషే! తదేదానిం న యావత్తు తస్యాఘచర రక్షకాః! చేతయంతి విధేయం మే
తావద్బ్రూహి జగత్పతే॥

శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥

కృష్ణ స్వయావినీ! యశోదా నందయోః పూర్వం తవ స్మృత్యే ద మబ్రవీత్ ॥

కృష్ణ ఉవాచ॥

శృణు తాత! ప్రవక్ష్యామి య త్కర్తవ్యం త్వయా ధునా! భయా దతిసుదుష్ట
స్య మాతులస్య మహామతే! అద్వైవ హి వ్యతీతాయా మష్టమ్యాం గోకులే మమ! మూ
ర్తి రేకా పరా జాతా యశోదా గర్భ కేహతః! న తాం తు మన్మాయాముగ్ధా యశోదా నిద్ర
యాన్వితా! జానాతి చాసుసర్వాంగీం గౌరీం కమలలోచనాం! త్వం తు మాం తత్ర స
న్ధాప్య తా మానీయ త్వరాన్వితః! పృవాదం కురు మే జాతా కన్దై కేతి వరాన
నా! ౧౦౦॥ తస్యా స్తు నిధనార్థాయ సంప్రహర్తుం శిలోపరి! యదోర్ధ్వం నేవ్యతి కోధా త్స
దుష్టో మమ మాతులః! తదా యాస్యతి సా స్వర్గం దేవకార్యస్య సిద్ధయే! అహం తు గోకు
లే స్థిత్యా కియత్కాలం తత స్త్విహ! సమాగత్య దురాత్మానం నిహనిష్యామి మాతులం
శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥

ఇత్యాకణ్యః వచ స్తస్య బాలకస్య మహామునీ! వసుదేవ స్త
మాదాయ గోకులం ప్రతినిర్వయా! తదా ప్రబోధం నోకల్పి దవాప మునిసత్తమమ్! మో
హితో వసుదేవస్య మాయయాఽతి దురత్యయా! వసుదేవ స్తు నిర్గత్య స్వపురా దతిదుఃఖ
తః! రురోద పుత్రం యద్వీక్ష్య దీప్యమానం స్వతేజసా! హవత్స! మద్గృహే కస్మా దావి
భూతోఽసి పాపినః! కథం త్వాం గోకులే రక్ష న్నాయాన్యేహం గృహం పునః! ఇత్యే
వం బహుధాఽభావ్య మిచ న్నేత్రజలేన తం! ఉత్తీర్య యమునాం కృష్ణప్రసాదా దవహే
లయా! ప్రవిశ్య వందగోపస్య భవనం చాప్యతక్రితః! యశోదాం దదృశే తత్ర ప్రనూతవ
ర కన్యకాం! అప్రబుద్ధా మజానంతీం పుత్రీం స్వోదర సంభవాం! సఖీ ససహితాం చాపి
నిద్రితాభి రితస్తతః! తత స్సంస్థాప్య తత్రైవ కృష్ణ మానకదుందుభిః! ౧౦౧॥ ప్రగృహ్య
తనయాం తాంచ తూణాం కేహం ద్వినిర్వయా! దేవీ తు వసుదేవస్య కోఽజేతి విబుధా
మనీ! భుజై ర్దశభి రుద్దీప్త తేజోభి శ్చ మనోరమై! తాం వీక్ష్య సర్వలోకైక జనసిం బ్ర
హ్మరూపిణీం! ఆనంద పరిపూర్ణాత్మా వసుదేవః పురం యయా! ప్రవిశ్య భవనం దేవీం
దేవత్యై చ సమర్పయ! ఉవాచ జాతా కన్యేతి రక్షకేభ్యో మహామతిః! తేషి పౌహు
దుక్రీతం తస్మై కంసా యాతిచ్ఛలాత్మనే! దేవక్యా స్సప్తమేగర్భే జాతై కా తనయా పురా!

సపాపాత్మా తు తచ్చత్వా తానువాచ మహామునే! సమానయత తాం క్షిప్రం నిజాని
 ప్లేఽవిచారత॥ త చ్చత్వా తాం సమానీయ దదు స్తస్మై దురాత్మనః దేవీం భగవతీం
 బాలాం సృష్టిస్థిత్యంత కారిణీం సపాపాత్మా తు తాం నైవ జ్ఞాతవాన్ పరమేశ్వరీం జగ్మ
 న్నే నిధనార్థం చ సవ్యేన దృఢముష్టినా తతాత్రిసుదృఢాం జ్ఞాత్వా పాపాన్తై రివ నిర్మితాం
 ఊర్ధ్వం చిత్తేన పాపాణోపరి తాం పాతనేచ్ఛయా తతో భగవతీ దేవీ గగనే తీవరేణసా
 జ్వలంతీ సింహపృష్ఠస్థా తమూచే పాపచేతసం॥

దేవ్యువాచ॥

దురాత్మం! స్తవ నాశా
 య దేవక్యాం వసుదేవతః! అహమేవ సముద్భూయ మాయయా పురుషాకృతిః తిష్ఠామి
 గోకులే నందగోప గేహే నిజాంశతః॥

శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥

ఇత్యుక్త్వా సా భగవతీ ప
 శ్యత స్తస్య దుర్మతే! స్వర్గం జగము సింహస్థా దేవకార్యస్య సిద్ధయే॥౧౨౩॥

ఇతి శ్రీమహాభాగవతే మహాపురాణే బలరామ శ్రీకృష్ణ
 జన్మకథనం నామ పంచాశ్చత్రమోధ్యాయః.

అదైకపంచాశత్తమోఽధ్యాయః.

శ్రీమహాదేవ ఉవాచ | అథ ప్రభాతే విజ్ఞాయ నందః పుణ్యోద్భవోత్సవః | విప్రీభ్యో గో
 నహసాగ్రిణి ప్రదజా మునిసత్తమః | తథా వాసాంసి దివ్యాని ధనాని నుబహూనిచ | దత్వా రాజ్ఞే
 కరం దాతుం మధురాయాం దురీతం యయా || ఏతస్మిన్నంతరే కంసో మంత్రీయిత్యా చ మం
 త్రిభిః | పూతనాం ప్రేషయామాన గోకులే బాలఘాతినీం | సా తు తస్యాజ్ఞయా చారురూపం
 సంబిభ్రతీ మునే | గోకులే సముపాగత్య నందవేత్త సమావిశత్ | ఆయాంతి తాం సమాలోక్య
 సర్వా ఏవ ప్రజాంగనాః | జగుః కేయం సమాయాతా చారురూపా వరాంగనా || సతీ కిందేవ
 రాజస్య పత్నీ కిం వా స్వయం రతిః | కామపత్నీ సమాయాతా దప్తుం నందస్య బాలకం | కృష్ణ
 స్తు తా మభిజ్ఞాయ రాక్షసీం కామరూపిణీం | నిమిల్వ లోచనేన్ధిత్యా షర్యంకే తాం దదర్శహ ||
 సా ఏక్ష్య బాలకం తం తు షర్యంకం మివానలం | యశోదా మాహ సామ్యేన వచసా కూరరా
 షసీ | పూతనోవాచ | యశోదే సఖి తే భాగ్యం మన్యే జన్మశతార్జితం | యత స్తవాయం తన
 యో జాత స్సర్వాంగసుందరః | అద్వైతం ఏక్ష్య తే పుత్రం శ్యామ సర్వాంగసుందరం | ప్రా
 ప్తాతిహ్వం బాలస్తే చిరంజీవతు సుందరః || ౧౦ || శ్రీమహాదేవ ఉవాచ | ఇత్యేవం స్నేహసంపర్ధి
 వాక్య ముక్త్వా తు రాక్షసీ | మదంకే బాలకం దేహిత్యేవ మూచే చ తాం పునః || తతో య
 శోదా తచ్చుత్వా తస్యా అంకే దదౌ సుతం | సాపి తస్య ముఖే ప్రాదాత్ స్తనం విషయతం
 తతః | కృష్ణ స్తు తా మభిజ్ఞాయ పూతనాం కూరరాక్షసీం | స్తన మాక్రమ్య చ్ఛాపేన పపా ప్రా
 ప్తై స్తమం పయః || తత స్సంత్యజ్య తద్రూపం సౌమ్యం సా భీమరూపిణీ | వదంతీ ముంచ ముంచే
 తి ప్రాణాం స్తత్యాజ రాక్షసీ | తతః పపాత భూప్యమే వసుధా మనుషీష్య సా | ఆచ్ఛాద్య గో
 కులం భీమా వికటాస్యా మహాదివత్ | తస్యా వక్షసి కృష్ణ స్తు సహసా కాలికా పరా | భూత్వా
 విరేణే భీమాస్యా ముండమాలా విరాజితా || క్షణార్ధేన వపు స్తస్యాః రాక్షస్యాః కాలికా స్వ
 యం | భుక్త్వా భూయ స్సమభవ ద్బాల శ్యామతనుస్తతః || దృష్ట్వా తు విస్మయం జగ్ముస్సర్వే
 తే వ్రజవాసినః | మేనిరే చ శిశుం కృష్ణం శక్తి మాద్యాం పరాత్పరాం | యశోదా తు సమా
 లింగ్య స్వాంక ఉద్ధాయ బాలకం | స్తనం దదౌ ముఖాంభోజే సంస్నాప్యౌషధి వారిణా | ఏతస్మి
 న్నంతరే సాపి నందగోప స్సమాగతః | దత్వా రాజకరం తస్మై రాజ్ఞే కంసాయ సాపినే || ౨౦ ||
 స శ్శుత్వా చేష్టితం తస్య బాలకస్య మహామునే | దేవీం సంపూజయామాన నానాబలిభి రా
 ద్యతః || అథ కంస స్సమాకణ్యః పూతనా నిధనం తథా | కృష్ణస్య చేష్టితం చాపి తం మేనే మృ
 త్యు మాత్మనః || తతః ప్రస్తాపయామాన తృణావర్తం మహాసురం | అపహృత్య సమానేతుం కృ
 ష్ణం గోపకులస్థితం | అశ్శిష్య బాహుదండేన నీత్వా గగన మాస్థితః | కృష్ణః స్థిత్యా తు తస్యాంకే
 స్థిత్యా భూ ద్భీమరూపిణీ | కాలీ వ్యాఘ్రాజినధరా మహాజలద నిస్వనా | తస్యా స్తు తేన నాదేన
 మోహిత స్సమహాసురః || పపాత చాలయన్ పృథ్వీం స్తశైలజల కాననాం | తత స్తస్య శిరః కా

లీలజ్ఞానాహత్య నైపునః॥ సంభూయ బాలకస్తస్య స్థితో వక్షసి నారదః॥ యశోదా తు స
మాగత్య దృష్ట్వా తం దానవం హతం॥ మహాద్రిసదృశం చిన్నశీర్షం శోణిత సంప్లుతం॥ విస్మయం
పరమం ప్రాప్య పుత్రం తి మనుసందధే॥ తత్ర వీక్ష్య తృణావర్త వక్షస్థం శ్యామసుందరం॥ హ
సంతం సుప్రసన్నాస్యం విస్మయం పరమం గతా॥ షడంతీ వత్స సత్సేతి సహసా స్వాంక మాన
యత్॥ నంద శ్చాపి సమాగత్య దృష్ట్వా తం ఘోరరూపిణం॥ పతితం విగతస్థాణం శోణితౌ
ఘపరిప్లుతం॥ ౩౦॥ శ్రీకృష్ణేన హతం మత్వా ముముదే మునిసత్తమ॥ ఏవం భగవతీ దేవీ
మాయాపురుష రూపిణీ॥ తపసః ఫలదానాయ యశోదా నందగోపయోః॥ శైశవం భావ
మాస్థాయ సంస్థితా గోకులే స్వయం॥ శంభు స్తు జన్మ సంప్రాప్య సృషభానుగృహే స్వయం॥
స్త్రీరూపం లీలయాఽస్థాయ రాధేత్యాఖ్యా ముపాగమత్॥ తాం రాధా ముపసంయమ్య యదు
గోపో మహామునే॥ క్లిబత్వం సహసా ప్రాప శంభో రిచ్ఛానుసారతః॥ సా రాధాఽనుదినం గత్వా
కృష్ణం కమలలోచనం॥ ప్రేక్ష్యా స్వాంకం సమారోప్య దదృశే పరమాదరాత్॥ కంస స్తు నిహ
తం శుత్రా తృణావర్తం మహాసురం॥ నందనందన మాహతుః॥ వ్యచింతయ దహర్నిశం॥ రో
హిణీ తనయో రామః కృష్ణేనామిత తేజసా॥ చిక్రిడ పరమానంద పూర్ణాత్మాఽహర్నిశం ము
నే॥ తథా చిక్రిడతు స్తేన శ్రీరామ వసుదామకౌ॥ కుమారౌ రూపసంపన్నౌ సుచారుముఖపం
కజౌ॥ తేషాం భావేన సంప్రీతమనాః కృష్ణ స్తు గోకులే॥ ఉవాస రాధయా సార్థం రంతుకామౌ
మహామునే॥ ౩౧॥

ఇతి శ్రీమహాభాగవతే మహాపురాణే శ్రీకృష్ణేన కంసప్రేషిత పూతనాదినిధనం
నామైకపంచాశత్తమోధ్యాయః॥

అథ ద్విపంచాశత్తమోఽధ్యాయః.

శ్రీనారద ఉవాచ॥ సంభూతా దేవకీగర్భే దేవీ బాలకరూపిణీ॥ ఉవాస గోకులే కస్మా
న్నందగోపగృహే స్వయం॥ పురాఽసీ దేష నందః శో యశోదా కా తదంగనా॥ కించకార త
పః పూర్వం యేన ప్రాప మహేశ్వరీం॥ కాళీం బాలకభావేన శ్యామ సుందర రూపిణీం॥ కస్మా
ద్వాపి నిజాంకేన యశోదా గర్భ సంభవా॥ దేవీ భగవతీ దుర్గా జాతమాత్రా సమభ్యగాత్॥
దదృశే నైవ తాం మాతా జ్ఞాతవాన్మ పితాఽపిచ॥ యథోత్పన్నా తథాయాతా కింహేతు
క మిదం ప్రభో॥ ఏత స్తే పార్వతీనాథ! సమాచక్ష్య జగత్పతే॥ శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ వత్స! వ
క్ష్యామి తే సర్వం య త్పుచ్చసి మహామతే॥ శృణు సావహితో భూత్వా యథా తస్మైనిపుం
గవః॥ దక్షః ప్రజాపతిః పూర్వం సతీవిరహ దుఃఖతః॥ చేతసా చింతయామాన జ్ఞాత్వా తాం
ప్రకృతిం పరాం॥ సంప్రాప్య తపసోగ్రీణ కన్యా మాద్యాం పరాత్పరాం॥ తయాఽస్మి వంచి

తో మోహః దజ్ఞత్వా శివనిందనాత్ ॥ అహం తథా యతిష్యామి భూయోపి తప ఆచరన్ ।
 యథా మత్త స్సముత్పత్తిం భూయ స్సా సమవై తి వై ॥ ఇతి కృత్వా మతిం దక్షో హిమాదేః
 షష్ఠి ముత్తముం । గత్వా వర్షశతం దివ్యం సమారాధయ దంబికాం ॥ ౧౦ ॥ పృసూతి రపి తత్ప్ర
 తీ సదృశ్య పరమేశ్వరీం । తథైవ ప్రార్థయామాన సుచిరం మునిసత్తమ! ॥ తయోః ప్రస
 న్నా సమభూ త్ప్రత్యక్షం పరమేశ్వరీ! అవోచ దితి య త్ప్రార్థ్యం యవయో ర్వృణుతం చ
 తత్ ॥ తతః పృజాపతిః ప్రాహ మాత స్త్వం కృపయా పునః । మత్తో జన్మాఽఘ్నహి శివే
 ప్రార్థ్య మేత స్మమేశ్వరీ ॥ పృసూతిః ప్రాహ మాత స్త్వా మపత్య స్నేహత శ్శివే । హలయా
 మీతి మేఽభీష్టం ప్రార్థనీయం తవాగ్రతః ॥ దేవువచ ॥ పృజాపతే భవిష్యామి ద్వాపరాంతే
 ధరాతలే త్వతో జన్మ సమాసాద్య తనయా తే న సంశయః ॥ న స్థాస్యామి గృహే కింతు తవ
 కన్యా స్వరూపిణీ । స్మృత్వా త్వచ్ఛరితం పూర్వం యజ్ఞారంభేఽతిదుష్కరం ॥ దురీతం స్వర్గపు
 రం యాస్యే దేవకార్య చలేన వై ॥ అజానతో జన్మవృత్తం మమ తాతస్య తే గృహాత్ ॥ మా
 తః పృసూతే త్వం చేదం మత్తః ప్రార్థయ సే తు యత్ । సంవత్స్యే తే తదా నూనం తత్సత్యం
 నాత్రి సంశయః ॥ ఆదిత్యై కశ్యపాయాపి మయా దత్తో వర స్స్వయం । ద్వాపరాంతే భవి
 ష్యామి తయో గృహే సుత స్త్వహం ॥ తదా తవ గృహేఽహం తు దినాని కలిచి ధ్ధ్రువం ॥ వసి
 ష్యే ఫలదానాయ తపస స్తస్య లీలయా ॥ ౨౦ ॥ శ్రీమహాదేవ ఉవాచ ॥ ఇత్యుక్త్వా సా భగవతీ
 సృష్టి స్థిత్యంత కాఠిణీ! అంతర్దధే మునిశ్రేష్ఠ! సహసా పశ్యతో స్తయోః ॥ సదక్ష ఏష నంద
 స్తు యశోదాఽపి తదంగనా! కారణా దపి చైతన్యా ద్యశోదా గర్భ సంభవా ॥ దేవీ భగవతీ స్వ
 ర్గం జాతమాత్రా సమభ్యగాత్ । దేవకీ గర్భజాతాఽపి శ్యామసుందర రూపిణీ! ఉవాస గో
 కులే రమ్యే కియత్కాలం మహామునే ॥ ౩౩ ॥

ఇతి శ్రీమహాభాగవతే మహాపురాణే నందయశోదా నందనరూపేణ భగవత్యా
 జననకారణ కథనం నామ ద్విపంచాశత మోఽధ్యాయః ॥

అథ త్రిపంచాశత మోఽధ్యాయః.

నారదఉవాచ ॥ సంక్షేపేణ సమాశంస పార్వతీ ప్రాణవల్లభ! దేవ్యా శ్రీకృష్ణ రూపా
 యా శ్చరితం మే మహేశ్వర! ॥ యథా విహరణం చక్రే గోకులే సహ రాధయా । న్యపాతయ
 చ్చాపి యథా భూభారాః స్థుభహూ నగే ॥ అన్యత్రాపి కురుక్షేత్రే సాక్షా దపి చలేన వా
 యథా వాసీత్ క్షితౌ సర్వైర్వృష్టిభి యదవంశజః ॥ ఆరురోహ పున స్స్వర్గం యథా తదపి
 శంస మే! శ్రీమహాదేవ ఉవాచ ॥ విహరన్ గోకులే కృష్ణ స్సమస్తై ర్లోపతాలకైః ॥ తాల్యే వయ
 సి హత్వా న్యాన్ ధేనుకాదీ న్మహాసురాన్ ॥ కాలీయ దమనం కృత్వా ప్రభావ మనుదర్శయన్ ॥

రేమే బృందావనే రమ్యే రాధయా మునిసత్తమః॥ అన్యైశ్చ గోపికాబృందైః భైరవాంశ స
ముద్భవైః॥ లావణ్యం వర్ణయ నేమే కృష్ణః కాల్యాత్మకః పుమాన్ । గోరక్షణభలా గ్ధత్వా
దివా బృందావనే శుభే॥ వేణునిస్సవనం వాదై స్సర్వా శ్చానీయ గోపికాః॥ ప్రధాన మహిషీం
కృత్వా రాధాం రేమే స్వలీలయా॥ వివిధై రమ్య పుష్పైశ్చ మాలాం నిర్ణాయ గోపికాః॥ కృ
ష్ణాం గే సంప్రదాయాఽతిహృష్టాః కృష్ణం వ్యలోకయన్॥ కృష్ణోపి రుచిరాం మాలాం దత్వా
తాభ్య స్త్రితానసః॥ వ్యలోకయన్ముఖాంభోజం సుప్రసన్నం నిరంతరం॥ ౧౦॥ కదాచి దుపవి
ష్టస్తు దివ్యసంహాసనోపరి । వామాంకే నముపాధాయ రాధాం పరమసుందరీం॥ విఘ్నజ్య శశి
కోట్యాభం వాసనా తన్ముఖాంబుజం॥ ప్రేమా చుచుంభే శ్యామాం తాం కామవ్యాకుల మాన
సః॥ కదాచి ద్యమునాతిరే కదాచి జ్వల మధ్యతః॥ సహితో గోపికాబృందైః శ్చిక్రీడ యదునంద
నః॥ రాత్రౌ సంహృత్య చేతాంసి గోపీనాం వేణునిస్సవనైః॥ ఆనీయ కాననే తత్ర రేమే కృష్ణ
స్సకాతుకాత్॥ కదాచి ద్వాధికా శంభు శ్చారు పంచముఖాంబుజః॥ కృష్ణో భూత్వా స్వయం
గారి చక్రే విహరణం మునే॥ ఏవం సంరమమాణ స్తు రాధయా గోకులే స్వయం॥ కృష్ణ ఆనంద
పూర్ణాత్మా సమవాత్సీ నృహమునే॥ ఏకదా సంప్రవృత్తే తు శరత్కాలే మహానిశి॥ విహ
రుం తు మనః కృత్వా బృందావన ముపాగమత్ ॥ పుష్పితం మల్లికాకుండ జాతీచంపకచంద
నైః॥ లలితం మందమందాయమానై ర్మధురవాయుభిః॥ మధుపై ర్మధుమత్తైశ్చ గుంజితం

మధుర స్వనైః॥ కూజితం కోకిలైః కాంచైః కామవిహ్వల మానసైః॥ సరాంసి చాటి రమ్యా
ణి కాననే తత్ర నారదః సుపుష్పితాని కల్పార కుముదైః పంకజై రపి॥ ౨౦॥ అధోదయ మను
పాప్రేత శకాంకోఽతిసునిర్మలః॥ హర్షయన్నివ విశ్వాని ద్వావయన్కామినీ మనః॥ ఏవం వనా
శ్చాయం వీక్ష్య శకాంకం చాఽతినిర్మలం॥ ప్రహృష్టాత్మా స్వయం కృష్ణో వేణు మావాదయన్ము
నే॥ తచ్చుత్పత్వా సముపాయాతా స్సర్వగోప వరాంగనాః॥ సంత్యజ్య గృహకర్మాణి కృష్ణాకషి
త మానసాః॥ రాధా జగము చార్వంగీ తాసా మగ్రే వ్యవస్థితా॥ సాక్షా చ్ఛంభుః పుమాన్
పూర్ణో మాయాస్త్రి రూప మాశ్రితః॥ తా స్సర్వా ఆగతా వీక్ష్య కృష్ణః కమలలోచనః॥ మ
హావిహార ఉద్యోగం చక్రే స మునిసత్తమ॥ ఆకృష్ట బాహుభి స్సర్వా గోపీః కృష్ణః పృథక్
పృథక్॥ రేమే రతిపతిం శత్రావ నానాకాతుక మంగలైః॥ అథాఽష్టధాఽభవ త్కృష్ణో నవీనజలద
ప్రభః॥ స్త్రితాన్యః పరమానంద పూర్ణాత్మా కామవిహ్వలః॥ తద్వీక్ష్య రేమే రాధాఽపి భూ
త్వాఽష్టమూర్తయః క్షణాత్॥ సహస్రేందుప్రభా శ్మర రుచిరా కామవిహ్వలా॥ ఏభి ర్మూ
ర్తిభి కష్టాభి ర్విహరంతి మహామునే॥ అష్టమూర్తిః ప్రసన్నాత్మా కృష్ణ స్సౌందర్యధే క్షణాత్॥
తతోఽంతరిక్ష చక్రే స రాసక్రీడాం మహామునేలన్యా శ్చ లేన సంత్యజ్య పర్వగోప వరాంగనాః॥
౩౦॥ బాహుభ్యాం బాహు మాకృష్ట రాధాయాః కమలేక్షణః॥ వక్త్రే గు ఘటయన్ వక్త్రం
మర్దయం శ్చ న్తనం కరైః॥ క్వచి ద్యస్మిం తథాఽహృత్య ప్రహసన్ కాతుకాఽన్వితః॥ రే
మే చిరం పరానంద పూర్ణాత్మా నిజలీలయా॥ తత్రాఽపి త్సుప్తవృష్టి శ్చ మహతీ మునిన

త్తమ । భేరిమృదంగ తూర్వాది నిస్సవనై స్తుములై స్సహ । తథా విహరమాణే తు రాధా
 కృష్ణా నభోంతరే । నాఽలోక్య దురుదు స్తత్ర గోపికా రమ్యకాననే । తాసాం విలాప మాక
 ణ్యో పునః కృష్ణ స్తు రాధయా । పృత్యక్షం సమభూ త్తత్ర కాననే మునిపుంగవ! । మనోభిల
 పితం తాసాం కృష్ణః కర్తు మనేకథా । సంభూయ నిజమాహాత్మ్యా జేమే తస్మి న్మహావనే ।
 తాం దృష్ట్వా దేవగంధర్వాః కృష్ణకీడాం మహాననే । వంశాపుః పరమామోనం చక్రః పు
 ష్పాభిరర్షణం । ఏవం బహుదినం రాత్రౌ గోపీభి స్సహ కాననే । చకార రానకీడాం వై కృ
 ణ్ణో మాయామయః పుమాన్ ॥ అన్యా అపి మహాకీడా శృకార పరమేశ్వరీ వస్త్రావహరణాద్యా
 స్తు యోషిద్రూపేణ శంభునా ॥ నందాద్యా గోపబృందా స్తు జ్ఞాత్వా బ్రహ్మేతి చెప్తితైః । స్నే
 హేన పాలయామాసుః కృష్ణం దేవ్యాత్మకం మునే ॥ ౪౦ ॥ రాధాఽపి పరిసంతృప్త్య లజ్జాం తే
 న నిరంతరం । లావణ్యం వర్ధయన్ రేమే ఽతీవ కృష్ణేన నారదః ॥ అథ కంసేరితో దైత్యో వృ
 షభాఖ్యో మహాబలః । ఏకదా గోకులం ప్రియా దామకృష్ణా విహింసితం ॥ త మాయాంతం
 వృషం వీత్య రజతాద్రి సమం మునే । దుదుప్రః పరితస్సర్వే పశవో గోకుల స్థితాః । దుదు
 ప్ర శ్చాపరే లోకా సింహం దృష్ట్వేన గోగణాః । దిశ శ్చ విదిశ తైస్స భయా తస్య దురా
 త్మనః । ఏవం నిరీత్య సంధావమానాన్ గోకులవాసినః । కృష్ణ స్త మానసాదాఽథ వృషభా
 ఖ్యం మహానురం । స చాపి వృషభో వీత్య కృష్ణం సమ్మృఖ మాగతం । ఖురైః ప్రహలయా
 పృథ్వీం ననర్ద మునిసత్తమః ॥ అథ కృష్ణస్త మాకృష్య శృంగయో ర్ధరణీశలాత్ । ప్రక్షిప్య పా
 తయామాస పృథ్వాన్ ప్రిణాన్ ప్రమోచయన్ । తతో గోపాః పరం ప్రాప్య విస్మయం హృ
 ష్టమానసాః । అపూజయంత కృష్ణం తం నానాస్తుతిభి రాదరాత్ ॥ ౪౧ ॥

ఇతి శ్రీమహాభాగవతే మహాపురాణే భగవత్పా శ్రీకృష్ణరూపేణ రాధికాది
 భిష్సహ రానకీడా కరణం వృషభాసుర నిబర్హణం నామ
 . త్రిపంచాశత్తమోఽధ్యాయః ॥

అథ చతుఃపంచాశత్తమోఽధ్యాయః.

శ్రీ మహాదేవ ఉవాచ । అధైకదా మునిః ప్రాయా న్నారదో మధురాపురం । సభసా
 వాదయ స్వీణాం గాయన్ హరిగుణామృతం ॥ స ప్రాహ కంసరాజాయ నిర్జనే మునిసత్తమః ।
 వేదయన్ సకలం నృత్తం సుగుప్తం దుష్టచేతనే ॥ నారద ఉవాచ ॥ శృణు గుహ్యతమం రాజన్ !
 వత్సే తవ హితం వచః । యోఽసౌ నందసుతః కృష్ణో గోకులేఽస్తి సులోచనః ॥ నవీన సీరద
 శ్యామో వనమాలా విరాజితః । స ఏవ దేవకిగర్భే సంభూత శ్చాప్తమో ధువం ॥ రోహిణీఽర్చ
 నంభూతో రామో భీష్మపరాక్రమః । తౌ నృస్తా వసుదేవేన విభ్యతా నందవేశ్మని ॥ తాభ్యాం

తే నిహతా శ్శూరాస్త్రాణావర్తనయో బలాత్ । కన్యా యా గగనం ప్రాయా త్సాతు నంద
 తనూభృవా ॥ అనీతా వసుదేవేన త్వాం ప్రతారయితుం ధువం ॥ శ్రీమహాదేవ ఉవాచ ॥ తే
 నైవ ముక్తో దుర్ధర్షః కోధాత్ ఖడ్గ ముపాదధే ॥ సంఘేతుకామో దేవక్యాసహితం వృష్టినం
 దనం ॥ తత స్తం తారయామాన స ఏవ మునిసత్తమః ॥ ఉక్త్వా బహువిధం తస్మై రాక్షసే కంసా
 య కోపినీ ॥ తత స్సాస్మిశ్శేమ మభ్యాయా త్సముని ర్దేవదర్శనః ॥ కంసః ప్రస్థాపయామాన కూ
 రం నిశ్చిత్వ మంత్రీభిః ॥ ౧౦ ॥ అకూర మాహ గత్వా త్వం గోకులే నందవేశ్యసి ॥ వసుదేవసు
 తౌ రామకృష్ణౌ తత్ర స్థితౌ ఛలాత్ ॥ సమానయ పురీ మేనాం మధురాం మమ శాసనాత్ ॥ అత్ర
 ముష్టిక చాణూర ప్రముఖై ర్మల్లయోధిభిః ॥ మల్లయుద్ధేన తౌ వీరా సాతయిష్యే మహాబలా ॥
 ఇత్యాజ్ఞప్తో మునే తేన కంసేనాతిదురాత్మనా ॥ అకూరరో రథ మారుహ్య చిత్రం గోకుల మా
 యయా ॥ తతో నందాశ్రమం గత్వా రథాత్ క్షితి ముపేత్య చ ॥ ప్రవిశ్య దదృశే వీరా వాసు
 దేవౌ సుదుర్జయా ॥ అకూర స్తా ప్రణమ్యాఽథ దండవ త్పతితో భువి ఉవాచాఽగమనే హే
 తుం యత్కంసేనాఽభిభాషితం ॥ అకూర ఉవాచ ॥ ప్రేషితః కంసరాజేన దుష్టేనాఽహం సమా
 గతః ॥ యవాం మధుపురీం నేతుం రామకృష్ణౌ మహాబలా ॥ స తు సలమంత్రీయామాన మం
 త్రిభి ర్దుష్టచేత సైః ॥ యవాం మల్లేన యుద్ధేన మల్లై స్సంసాతయిష్యతి ॥ అహం తు ప్రతిజానామి
 శ్శ్రుత్వా యోగముఖాంబుజాత్ ॥ న యవాం ప్రాకృతౌ నూనం మనుజౌ భీమవికృమా ॥ కంసా
 సాది దుష్ట భూభార నివృత్త్యై నిజలీలయా ॥ ౨౦ ॥ జాతౌ మాయామయా పృథ్వాన్యం పుంప్ర
 కృత్యాత్మకౌ పరా ॥ నందస్య చ యశోదాయా స్తత్ర భాగ్యతిరేకతః ॥ సంస్థితౌ ఛల మాశ్రి
 త్య భయం కంసా ద్దురాత్మనః ॥ తదేతయో సమభవ జ్ఞాంతర కృతస్య వై ॥ సంపూర్ణం
 ఫల మేవేహ తపస స్సర్వ ముత్తమం ॥ ఇదానీం సముపాగత్య మధురాయాం దురాశదాన్ ॥
 కంసాది దుష్ట భూభారాః పాతయేధాం మహాబలాన్ ॥ శ్రీ మహాదేవ ఉవాచ ॥ ఇత్యాకణ్య
 వచ స్తస్య రామకృష్ణౌ మహాబలా ॥ గంతు మిచ్ఛా మధుపురీం సర్వా గోపా స్సమూచతుః ॥
 యూయం వివిధగవ్యాని మధురాణి మహాత్మనే ॥ దాతుం రాక్షసే శ్వఃప్రభాతే గృహీత్వా సంప్ర
 యాస్యథ ॥ అవాం తత్ర గమిష్యావో దగ్ధం క్షితిపతిం ధువం ॥ తయో రితి వచ శ్శ్రుత్వా గో
 పా శ్వకేతమానసాః ॥ తథా చక్రు ర్మృచిశ్రేష్ఠ సర్వ ఏన మహామతే ॥ తతః ప్రభాత మారుహ్య ర
 థం తం చిత్రీ ముత్తమం ॥ అకూరేఽసహాయోగం చక్రతు ర్మధురాగమే ॥ తతస్తు రురుదు
 స్సర్వాః కృష్ణం పీత్య ప్రజాంగనాః ॥ తా స్సమాశ్వస్య తూర్ణం స చాలయ సౌభ మభ్యగాత్ ॥
 అనుజగ్మ ర్మృచిశ్రేష్ఠ నందాద్యా గోపబృంహతాః ॥ ప్రగృహ్య దధితక్రాది గవ్యాని యదు
 నందనం ॥ ౩౦ ॥ అకూర స్తు సమాదాయ రామకృష్ణౌ మహాబలా ॥ జగామ మధురాపుర్యాం
 నందగోపముఖై ర్మృతః ॥ ఆయాతౌ రామకృష్ణౌ స శ్రుత్వా కంసాఽతిమూఢధిః ॥ హస్తి సంస్థా
 పయామాన ద్వారి భీమపరాశ్రమం ॥ తం క రే సముపాదాయ కృష్ణ స్సంసాత్య భూతలే ॥ ద్విధా
 చక్రే శిర స్తస్య కరఘాతేన లీలయా ॥ తతః పురం వివిశతూ రామకృష్ణౌ మహాబలా ॥ అకూర

సహితో ఏరా నవంతో సింహవ స్మృతాః । అనుజగ్మ్య ర్భయతీస్తో నందాద్యా వృజవాసినః ।
 ఉపాయనాని గచ్ఛాని గృహీత్వా మునిసత్తమ । తే తు గత్వా దురీతం యతీ కంస ఆస్తే సరా
 ధః । ఉపాయనాని పదదు స్తస్మై నత్వా దురాత్మనే । మల్లక్షే తే స్థితౌ రామకృష్ణౌ భీమపరా
 క్రిమా । మఱి స్సంయోధయామాసు ర్ముష్టికాద్యా మహాబలాః । తత్ర సంతయామాస
 ముష్టిఘాతేన ముష్టికం రోహిణీతనయో రామో మహాబల పరాక్రమః । కృష్ణో న్యపాతయ ద్వీ
 రం చాణూరం వృధివీతతే । ఉద్ధాయ గగనం భూయో నిపాత్య మునిసత్తమ । అన్యోన్యే శ
 తశో మల్లా నామిక్యష్టౌ క్షణార్ధతః । పాతయామాసతు స్సంభ్యో దర్శయంతౌ పరాక్రిమం ॥
 ౪౦ ॥ తత స్ఫులిత్వా నిఃతితాన్ మల్లాన్ భీమపరాక్రిమాన్ । ఆరురోహ మహత్తుంగం మంచం
 కంసోదిదృక్షయా । తత స్తు వీక్ష్య దుష్టాత్మా రామకృష్ణౌ మహాబలా । దూతా నాహ భయత్ర
 స్త ఏతో దూరయ దూరయ । బ్రహ్మఘ్నాన్ దండయిష్యామి గోపాన్ సర్వాన్ దురాత్మనః ।
 నందం తు ఘాతయిష్యామి సభార్యం దుష్టచేతసం । ఇశ్యేనం భాషమాణం తం వీక్ష్య కృష్ణః క్ష
 ణార్ధతః । సభార నిజమూర్తిం తాం బ్రహ్మాండ క్షోభ కారిణీం । తత స్సా కాలికా దేవీ వామే
 నాఽకృష్ణ్య పాణినా । కేశేషు తం దురాత్మానం ఖడ్గేన శిర ఆచ్ఛివత్ । సాతు ఛిత్రైవ తం దు
 ఘ్నం భూయ స్సంభూయ పూర్వవత్ । ననర్త ధరణీపృష్టే రామేణ మునిసత్తమ ॥ నందాద్యా గో
 పబృందా శ్చ హవః నిర్భర మాససాః । నన్మతు ర్గేణువీశాదీన్ వాదయంతో రణాంగణే ।
 భూవ ఘృష్టచృష్టి శ్చ సభసో మునిసత్తమ । దిశ శ్చ సమభూ త్సర్వా నిర్మలా విగతస్వనాః ।
 దేవకీ వసుదేవౌ తు సన్నదౌ నిగళేష్ఠితౌ । గత్వా ప్రణమ్య కృష్ణోఽసౌ మోచయామాస
 బంధనాత్ । తౌ దృష్ట్వా సముపాయాతో పుత్రౌ చారుముఖాంబుజౌ ॥ హర్షాశ్చ పూర్ణనే
 త్రాంతౌ నిన్యతు శ్చాంగ మోత్సనోః ॥ ౪౧ ॥ రురుదు స్తన్మహిష్యస్తు భర్తృశోకేన మోహి
 తాః । క రేణాతాడ్య వక్షాంసి శిరాంసి చ మహామునే । తా స్సర్వాస్తు సమాశ్వాస్య కృష్ణః కమ
 లలోచనః । ఉగ్రసేనం మహారాజం తస్మిన్ రాజ్యేఽభ్యషేచయత్ । అథ నందం పరిష్వజ్య వ
 సుదేవ స్సమబ్రవీత్ । పీణయన్ ప్రియవాక్యేన బాష్పకులిత లోచనం । వసుదేవ ఉవాచ ॥ స
 ఖే! తవాలయే జ్వేతౌ పుత్రౌ మే సంస్థితౌ చిరం । పితేవ త్వం చ ధర్మజ్ఞ కృతవాన్ పరిపాల
 నం । యశోదాఽపి ధవత్పత్నీ మత్పుత్రౌ సుతవత్సనా । పాలయామాస ధర్మజ్ఞా తద్యువాం సుత
 యోర్మమ । పితరౌ మమ బంధుశ్చ భవా నసి దయావరః । ఇమా విదానీం సంస్థాప్య మద్వేత్మ
 ని కునూరికౌ । వృజం వృజ ప్రజపతే సహితో వృజవాసిభిః । నాత్రే త్వయా శోచనీయం మమైవ
 ప్రియకారిణాత్ । వక్తవ్యంచ యశోదాయై మమేదం వచనం సఖే ॥ శ్రీమహాదేవ ఉవాచ ॥ ఇత్యు
 క్తో నసుదేవేన నంద స్సాశ్చ లోచనః । నిశ్వసన్ దదృశే రామకృష్ణౌ నిశ్చలితేక్షణః । తత
 స్సాశ్చిరీతాక్షౌ రామకృష్ణౌ మహామతే । నందం సమూచతు ర్వాక్యం బాష్పగద్గదయా గి
 రా । తత్ర సంతప్య పితరౌ బంధూ నన్యాం శ్చ దుఃఖతాన్ ॥ ౪౨ ॥ త్వ మప్యభ్యేత్య పితరం
 ద్విత్వానో మాతరం తథా । ఏవ మాభ్యాం నిగదితం శ్రుత్వా నందోఽతిదుఃఖతః । రుదన్ స్వ

పుర మభ్యాయాత్ సహితో వ్రజవాసిభిః తస్మిన్ మహాగతే సర్వా రురుదు ర్లోపయోషితః |
అదృష్ట్వా రామకృష్ణే తౌ సుచారుముఖ పంకజౌ | తాసాం శోకాపనోదాయ కృష్ణ స్తు మునివ
త్త ము | గోకులే ప్రేషయామాస దేవం భక్తిపరాయణం | స గత్వా సాంత్వయామాస ప
మస్తాన్ వ్రజవాసిన్ || కృష్ణశోక సుదుఃఖారా నుక్త్వా కృష్ణాభిభాషితం | తత స్తయో స్సమక
రో ద్విధినా ద్విజసంస్కృతం | వసుదేవ ప్సమాసీయాఽచార్యం గర్లం మహామునిం | ప ఏవ సర్వ
శాస్త్రాణి ధనుర్వేదాదికానిచ | వ్యశిష్టయన్ మహాత్మానా రామకృష్ణే మహాబలా | తౌ స
ర్వగుణ సంపన్నౌ వాసుదేవౌ మహాబలా | స్థితౌ మధుపురే రమ్యే ప్రీత్యంతౌ స్వబాంధ
వాన్ || ౬౭౪ ||

ఇతి శ్రీమహాభాగవతే మహాపురాణే కంసవధాదివృత్తాంత కథనం నామ
చతుఃపంచాశత మోఽధ్యాయః ||

అథ పంచ పంచాశత్త మోఽధ్యాయః.

శ్రీమహాదేవ ఉవాచ | ఏవం భగవతీ దేవీ శ్యామసుందర రూపిణీ | ఛలేన వినిపాత్యై
తాన్ భూభారాన్ దుష్టచేతసః | తథాన్యేషాం చ దుష్టానాం ప్రతీక్షంతీ వధే ఛలం | రమ్యే
మధుపురేఽవాత్సీ దామేణ మునిసత్తమః | శంభు శ్చ ధరణీష్ఠః స్త్రీరూపేణాఽప్తథాఽభవన్ |
స్థితః పితృగృహే దేవీం ప్రతీక్షన్ కృష్ణరూపిణీం | తథా విష్ణు శ్చ సంభూయ కుంత్యాం దేవా
త్పురందరాత్ | భార్యభి సహితోఽవాత్సీ స్వగరే హస్తినాహ్వయే | అజానేతి సమా
ఖ్యాతో మహాబల పరాశ్రమః | సర్వశాస్త్రార్థ తత్వజ్ఞో ధనుర్విద్యావిశారదః | తథా తద్భారతర
శ్చాన్యే చత్వారో భీమవిక్రమాః | ధర్మపుత్రాదయో వీరా మహాబల పరాక్రమాః | తే ధర్మ
నిరతాః పంచ పాండవవా స్సత్త్వశాలినః | సంహృస్తయావనా రాజ్య మశాఘ్న ర్మనిసత్తమ |
అభ్యద్విషం స్తాన్ దుర్ధర్షా ధార్తరాష్ట్రా మహాబలాః | భృతరాష్ట్ర శ్చ దుర్బుద్ధిః కణా శ్చ కకుని
స్తథా | దుర్యోధ స్తు సతతం చింతయామాస దుర్మతిః | ఉపాయం పాండవేయానాం నిధనే
మునిసత్తమ | విషదానాది కర్మాణి కృత్వా తేషాం వధేచ్ఛయా | వ్యర్థచేష్టాఽపి నో శాంతి
మవాప కూరిరమానసః || ౧౦ || తస్య తద్బుద్ధి మాజ్ఞాయ శ్రుతీయాణాం శ్రయంకరీం | అకూ
రం ప్రేషయామాస హస్తినాయాం సవృష్టిరాట్ | స గత్వా ధార్తరాష్ట్రాణాం సర్వం విజ్ఞాయ
చేష్టితం | అకూరిరఉవాచ | వైచిత్రీవీర్య! దాయాద! మహారాజ! మతాం నృప నివార్య పా
దవేయేషు స్నేహం ప్రకటయ ప్రభో || జాత్యే మృతః పితా తేషాం త్వా మృతే సహి విద్య
తే | యస్తేషు కురుతే స్నేహ మనాథేషు మహామతే | తస్మా ద్విధాయ సమతాం పాండవేషు
సుతేషుచ | భుక్త్వ రాజ్యం మహారాజ వీర్యా పరమయాఽన్వితం | భృతరాష్ట్ర ఉవాచ | వి

ద్వేషః పాండవేయేషు యద్యప్యేష క్షయంకరః। తథాపి పుత్రవాత్సల్యాత్ సత్యక్తుం రోచతే
మనః॥ శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ ఇతి తస్మత్ మాజ్ఞాయ సోఽకూర స్సముపేత్స్య చ। శ్రీకృష్ణాయ
యథావృత్తం కథయామాన నారద। తచ్చుత్వా చింతయామాస కృష్ణః కమలలోచనః॥
రాజన్యానాం కురుక్షేత్రే నిధనం సంభవిష్యతి। ధృతరాష్ట్రస్య దుర్భుధ్దేశ్యకునే స్సౌభల
స్యచ। అవశ్య మేవ చైతస్మా ద్విద్వేషా దితి నారద॥ అథ కృష్ణః పురీం రమ్యాం బ్రహ్మ
ణా పరి కల్పితాం। ద్వారకాం యదుభి స్సార్థం సంవాసాయ వివేశహ॥ ౨౦॥ తత శ్చ
వాంశజాతాయా రుక్మిణ్యాస్తు స్వయంవరే। విదర్భరాజేనాఽహూతా స్సర్వఏవ మహీ
భుజః। ఆజగ్మ్య ర్నగరం తస్య నానాదేశ నివాసినః। రుక్మిర్నామ సుత స్తస్య భీష్మకస్య
చ దుర్మతిః। వైద్యాయ శిశుపాలాయ భగినీం దాతు ముత్సుకః। కృష్ణం విద్విష్య పితరా
వనాదృత్య నచాహ్వాయత్। స చేదిరాజో బలవాన్ రుక్మే ర్విజ్ఞాయ తస్మత్। మహతా రథనే
గేన సుచారు పరరూపదృక్। ఆజగామ మునిశ్రేష్ఠ విదర్భాధిపతేః పురం। తతో నారదవక్త్రే
ఋరుక్మిణ్య ద్వాహుం గలం। విదర్భరాజ సగరే నానోత్సవ సమాకులే। భేరి మృదంగ పణవానక
దుందుభి నిస్వనే। పుత్వా స్యందన మారుహ్య కృష్ణోఽపి సముపాగమత్। తతః స్థిత స్సమాగ
త్య నభసి స్యందనోపరి। జహాన కృష్ణ స్తాన్ దృష్ట్వా పరవేషధరా స్మృతాన్। తతః కమలపత్యా
క్షీం క్వణచ్చలిత నూపురాం। గంగా మర్చయితుం నీయమానాం నారీభి రాదరాత్। ధ్యాయం
తీం కృష్ణ మేకాంతే హంసీగతి విరాజితాం। కాంక్షంతీం వాసుదేవస్యాఽగమనం రుక్మిణీం త
దా। జహార కృష్ణో హాపేతి పారా స్సర్వే విచుకుఃకుః॥ ౩౦॥ అభ్యధానంత సంకృద్ధా రాజా
నో న్యధితాంతరాః॥ కృష్ణ స్సమున్నతి వరాయుధ ధారిణ స్తాః। విచ్ఛిన్న భగ్న వర కార్ముక
వాహనాం శ్చ। లజ్జా భరానత ముఖాన్ శిశుపాల ముఖ్యాన్। కృత్వా జగామ భవనం త్రిదివే
శతుల్యః॥ తథాంశ సంభవా శృంభో స్సప్త కన్యా శ్చ నారద॥ ౩౧॥ జాంబవత్యాదికాః కృష్ణో
భార్యా త్వేన సమాగ్రహీత్। కృత్వా బహుతరం యుద్ధం జిత్వా వీరాం శ్చ సంయుగే। ఆగత్య
ద్వారకాం రేమే తాభి స్సహ యధేప్సితం। రాజేంద్ర త్వేన సంసిక్తః పుత్రపౌత్రాది సంయుతః॥
ఉవాస వృష్ణిభి స్తస్మాన్ ద్వారావత్యాం యదూర్షహః॥ అన్యా శ్చ వివిధా భార్యాః పరిగృహ్య
మహామునే। తాసు చోత్పాదయామాన పుత్రాన్ కృష్ణ స్సహనశః॥ తథా మాత్యా మహారా
జం భామం సమరదుర్జయం। సహనశ శ్చ సమాసీయ స్త్రీయ శ్చారువిలోచనాః॥ తాసు చోత్పా
దయామాన పుత్రాన్ శ్చ తసహనశః॥ ఏతస్మి న్నంతరే తేపి పాండవా మునిసత్తమ। కృతోవ్స
ద్వాహాదికం శస్త్రవిద్యా మధ్యస్య దుర్జయాః॥ యయుక్తవ స్సమాహూతవంతః కృష్ణం మహా
నుతిః। స తతః గత్వా రాజానం ధర్మపుత్రం యుధిష్ఠిరం। రాజసూయం మహాయజ్ఞం కర్తు
మాదిష్టవా న్మనే। క్షయాయ ధాజవంశ్యానాం కురుణాం ద్వేనచృద్ధయే॥ ౪౦॥ స్వయ మ
ధ్యక్షతా మేత్య యజ్ఞం ప్రాసరయ త్తదా। దిక్షు పృష్ఠాపయామాస భీమాదీన్ సహస్రై ని
క్షై॥ విజిత్య నృపతీన్ సర్వా నానేతుం మునిసత్తమ॥ తేపి జిత్వా నృపాన్ సర్వా న్నానాదే

శనివాసినః। ఆనీయ నగరం ప్రాపు ర్మాగధస్య మహాజనః। స జిత్వా తాన్నపాన్ సర్వా
 స్తీతవాన్ భీమవిక్రమః। తత స్తం పాతయామాన ఛలేన యదునందనః। భీమసేనం సమాశ్రి
 త్య సంగ్రామే మునిసత్తమః। తత స్సర్వాన్ సమానీయ రాజన్యాన్ ధర్మనందనః। అకరో ద్రాజ
 సూయాఖ్యం యజ్ఞం సద్యయ పూర్వకం। తతః ధర్మసుత భారతా సహదేవో మహామతిః। సద
 స్యర్చన కార్యేషు నియుక్తో ధర్మసూనుః। మునీంద్రై స్సమనుజ్ఞాత స్సర్వాదా యదునందనం
 అభ్యర్చయ న్మునిశ్రేష్ఠ పశ్యతాం సర్వభూభుజాం। తద్వప్త్వా శిశుపాల స్తు ధర్మపుత్రం యుధిష్ఠి
 రం। కృష్ణం యజ్ఞం చ దుష్టాత్మా వ్యనిందత రుషా బృలకా। తత స్తం పృథివీభారం తస్మిన్ రా
 జస్య సంసది। పాతయామాన శ్రీకృష్ణ శ్చిత్వా తస్య శిరో మునే। తద్యజ్ఞ విభవం దృష్ట్వా ధా
 ర్తరాష్ట్రోఽతిదుర్మతిః। అతప త్కూరచేతా శ్చ కర్ణ శ్చాతిసుదుర్మతిః॥ ౫౦॥ తత స్స మంత్ర
 యిత్యా తు మాతులేన దురాత్మనా। ద్యూతం చక్రే పృతిజ్ఞాయ పార్థేనామిత తేజసా । త
 స్మిన్ ద్యూతే ఛలా ద్రాజా ధర్మపుత్రో యుధిష్ఠిరః। జితో రాజ్ఞాఽతిదుష్టేన ధార్తరాష్ట్రేః
 నారదః। ప్రతిజ్ఞా వశతో రాజా రాజ్యం సర్వం కృమేణ తు। పరితిత్యాజ దుష్టాత్మా తథాపి ధృ
 తరాష్ట్రజః। భూయో ద్యూతే మహారాజం ధర్మపుత్రం సమాహ్వయత్। స తు ధర్మపరో రా
 జా ధర్మోల్లంఘ భయాత్ పునః। ద్యూతే పవత్ర స్సమభూ ధార్తరాష్ట్రేణ పాసినా । పృతి
 జ్ఞాం కారయామాన తస్మిన్ ద్యూతే పరాజయే। ద్వాదశాబ్దం వసే వాస మజ్ఞాతవసతిం త
 థా ఏకాబ్దం తతః చ ద్యూతే ధర్మరాజః పరాజితః। తతో ద్యూతే భగవతీం ద్రాపదీం పరి
 పణ్యచ। దుర్యోధన స్సభామధ్యే తన్యా శ్చక్రేఽవమాననం। తస్య తద్దారుణం కర్మ దృష్ట్వా భీ
 స్మాదయో మునే। మేనిరే క్షత్రియాణాం తం కంటకం క్షయకారకం। నివార్య ద్రాపదీం దే
 వీం పాండవేభ్య స్సమవ్యూచ। ధార్తరాష్ట్రం దురాత్మనం జగర్తు స్తే యతవ్రతాః। తత స్తు పాం
 డవా స్సర్వే భీష్మరాజ్యా మహామునే। సామాత్యా స్వబిజనై రన్వై స్సమస్తైః పరివారితాః।
 పృజగ్మ ర్వనవాసాయ ప్రతిజ్ఞాం నిస్తితీవనః। కృష్ణ స్తు పృథివీభారనివృత్త్యై కారణం మ
 హత్। ఏత దేవేతి నిశ్చిన్య ద్వారావత్యా ముపాగమత్ ॥

ఇతి శ్రీ మహాభాగవతే మహాపురాణే యుధిష్ఠిర రాజసూయయాగ శిశుపాలవధ
 దుర్యోధన కపటద్యూతిజిత పాండవ వనవాస పృతిపాదనం నామ
 పంచపంచాశత మోఽధ్యాయః.

అథ షట్పంచాశతమోఽధ్యాయః.

శ్రీ మహాదేవ ఉవాచ॥ తే భీమంతే మహాత్మానః పాండవా మునిసత్తమః। వ్యతీత్య
 సుచిరం కాలం కామాఖ్యాం ద్రిష్టు మాయయుః । యోనివీరే భగవతీం వ్రత్యక్త ఫలదాయ

పట్నం చాళత్త మో ౭ ధ్యాయః.

సిం । యతాకాక్షీ త్రపః పూర్వం శంభు దేవాధిపై వతః । తత్ర స్థిత్యా భగవతీం సంపూజ్యా
 ధ విధానతః । రాజ్యం సంపార్థియామానుః పాండవా ధర్మతత్పరాః । శత్రూణాం నిధనం చా
 పి సుగ్రామే ౭తి సుదారుణే । సామాన్యనాం సుదుష్టానాం కురూణాం పాపచేతనాం । తథా
 పార్థయతాం తేషాం పాండవానాం మహాత్మనాం । ప్రత్యక్షం సా భగవతీ సమభ్యేత్యేద మ
 బ్రవీత్ ॥ దేప్యవాచ ॥ ధర్మపుత్ర! మహాపార్జి! కురూణాం కీర్తి బంధన! । ప్రతిజ్ఞాం త్వం సము
 త్తీర్య హత్యా సర్వాన్ దురాత్మనః! ధార్తరాష్ట్రాన్ సుదుర్ధమాన్ నాజ్య మేష్యసి నిశ్చింతంత
 వై తే భాగీరథో వీరా శ్చ త్వారో భువి దుఃఖయాః! పాతయిష్యంతి సంగ్రామే ససైన్యాకా ధృ
 తరాష్ట్రజాః । అహం తవ సహాయార్థం పురూషేణ ౭ భవం స్వయం । వసుదేవగృహే దే
 వ్యాం దేవత్యాం నిజలీలయా । ఛలేన పృథివీభార నివృత్త్యై పార్థితా సురైః! విష్ణు శ్చాక్షున ఇ

త్యాఖ్య స్తవ భాగీతా మహాబలః । బభూవ పృథివీభార హరణాయ మమా ౭జ్జియా॥ ౧౦॥
 తదహం కృష్ణరూపా తే కృత్వా సాహాయ్య ముత్తమం । అర్జునం పురతః కృత్వా పాతయిష్యే
 మహాకథాన్ । భీష్మద్రోణాదికా స్వీరాం స్తథా ౭న్యాన్ క్షత్రియర్ష భాన్ । అనేక దేశ దేశీయాన్
 సమే తాన్ కురుజాం గతే వాయుపుత్ర! స్తు భీమో ౭ సా తవ భాగీతా మహాబలః । ధృతరాష్ట్ర
 సుతాన్ సర్వాన్ సంగ్రామే నిహనిష్యతి అన్యాం స్తు పృథివీభారా నాజ్ఞ శ్చ తనహసశః! తా
 వ కా నిహనిష్యంతి తదీయాః క్షత్రియక్షభాః । తద్దేవ తావ కా శ్చాపి తదీయాన్ క్షత్రియ
 ష్కభాన్ । నిహనిష్యంతి సంగ్రామే శతశోధ సహసశః । ఏవంహి భవతాం యుద్ధే క్షత్రియే
 షు హతేషునై । భూయః పార్షవ్యసి రాజ్యం చ మత్ప్రసాదా దసఃశయం॥ శ్రీమహాదేవ ఉవా
 చ॥ ఇతి దేవ్యా వరం పార్షవ్యధర్మపుత్రో యుధిష్ఠిరః! పసన్నాత్మా మహాదేవీం తుష్టావ పర
 మేశ్వరిం॥ యుధిష్ఠిర ఉవాచ॥ నమస్తే పరమేశాని! బ్రహ్మరూపే! సనాతని! । సురాసురజగ
 ద్ద్వంద్వే! కామరూప నివాసిని! న తే ప్రభావం జానంతి బ్రహ్మద్వా స్త్రీదేశేశ్వరాః! ప్రసీద జ
 గతా మాద్యే! కామేశ్వరి! నమో ౭స్తు తే! త్వాయ మారాధ్య మహేశోపి కృత కృత్యోతి మాన్యతే
 ఆత్మానం పరమాత్మాపి కామేశ్వరి నమో ౭స్తు తే! ౨౦॥ అనాదిః పరమా విద్యా దేహినాం
 దేహధారిణీ! త్వ మేనాసి జగద్ద్వంద్వే కామేశ్వరి నమో ౭స్తు తే! దుర్వృత్త వృత్తి సంహతి
 సాపపుణ్య ఫలప్రదే! లోకానాం తాపసంహతి కామేశ్వరి నమో ౭స్తు తే! త్వ మేకా స
 ర్వభూతానాం స్థిప్తిస్థిత్యంత కాళిణీ! । కరాలనదనే! కాలి! కామేశ్వరి! నమో ౭స్తు తే! ప్రస
 న్నాద్విహరే! మాత! స్సప్రసన్న ముఖాంబుజే । ప్రసీద పరమే! పూర్ణే! కామేశ్వరి! న
 మో ౭స్తు తే! త్వ మాశ్రియంతి యే భక్త్యా యాంతి చాశ్రియతాం తు తే జగతాం త్రిజగ
 ద్ధాత్రి! కామేశ్వరి! నమో ౭స్తు తే! శుద్ధజ్ఞానమయీ! పూర్ణా ప్రకృతి స్సృష్టిభావిని! త్వమేవ
 మాత ద్విశ్వేశి కామేశ్వరి! నమో ౭స్తు తే! శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ ఏవం స్తుతా భగవతీ ధర్మ
 పుత్రేణ భక్తిణీ! ప్రత్యక్షం పార్హ రాజం స్త్వం వరం వృణు యధేషిరం ॥ రాజోవాచ॥ వ్యతీ
 త స్త్వత్ప్రసాదా శ్రే వనే ద్వాదశ వార్షికః! వాసః పరమదుఃఖాఘః! ప్రతిజ్ఞతం యథాపురా

వస్త్రే త్రయోదశే త్వస్మిన్ వస్త్రే రవిదితా వయంః స్థాస్యామ ఇతి నిష్కర్షః పురాద్యూతే మ
యా కృతః సోఽయం కృహోఽనుసంప్రాప్తో దుష్కర స్సంకటో దయః । యథై సం చ తరి
ష్వామ స్తథా సంపాదయిష్యసి॥ ౩౦॥ దేవ్యువాచ॥ సగరే మత్స్యరాజస్య సాంచాల్యా భా)
త్పభి స్సహా స్థిత్యా పృతిజ్ఞాం నిస్తీర్య భూయో రాజ్య మవాప్సుసి॥ శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ ఏవ
ముక్త్యా భగవతీ క్షణేనాంత రధీయత । పశ్యతో ధర్మపుత్రస్య దివి సాదామిసి యథా । తత
స్సర్వాన్ సమాహూయ భాతృన్ ధర్మభృతాం వరః॥ మంత్రీయామాస వాసాయ మునే! స
ర్వార్థ విత్తమః॥ తత స్తే నిశ్చయం కృత్వా విసృజ్యాఽన్యాన్ మహామతే! విరాట రాజ సగరే
పృథ్వీయు శ్చన్న రూపిణః॥ సగరాంతిక మభ్యేత్య విసృజ్య జ్ఞాం ధనూంషి చ॥ శస్త్రాస్త్రాణి శ
మీవృక్షే ప్రాంతరే తేఽభ్యవర్తయన్॥ తత స్స రాజా ప్రణివృత్య దేవీ! మక్షాన్ సమాదాయ
సువర్ణ చిత్రితాన్ । ప్రా గాయయా మత్స్యపతేః పురం తి ద్విజాతిరూపేణ మహానుభావః॥
తం వీక్ష్య రాజేంద్ర! సమానుభావం పప్రచ్ఛ మత్స్యధిపతి స్సభాగతం॥ క స్త్వం కి మత్ప్రా
గతవాన్ కు తో వా మన్యే ధుివం సర్వమహీశ్వరోఽసి॥ స ప్రాహ రాజన్ శరణాగ్ధినం మాం
వినష్ట సర్వస్య ముపశ్చితం పృథో! ద్యూతప్రవీణం ద్విజ మేవ విద్ధి॥ కంకాహ్వయం ధర్మసుతేన
పాలితం॥ తచ్చుత్పాతం సమాదృత్య మత్స్యనా మధిప స్వయం॥ అరక్ష త్వస్సభాయాం
తు ధర్మాత్మానం మహామతిం । నచైవం జ్ఞాతవాన్ కశ్చి దపి రాజ్ఞ స్సభాగతం॥ వస్త్రే త్రయో
దశే తస్మిన్ భగవత్యాః ప్రసాదతః॥ ౪౦॥ ఏవం స భీమసేనోఽపి రాజానం త ముపేత్య చ॥ ని
యుక్తః పాశకాలాయాం స్థితవా నాగిజ సమ్మతః । అర్జునో నృత్యశాలాయాం కన్యానాం సర్
వోఽభవత్ । శ్రీవేషధారి స్థితవాన్ మత్స్యరాజ మసేవత । దౌపద్యపి చ సైరంధ్రీ భూత్వా
తస్య మహీపతేః । పత్నీం సుధేష్ఠా మాసాద్య స్థితా సర్వాంగ సుందరీ! మాదీపుత్రా చ వి
శ్రాంతౌ రాజానం త ముపేత్య చ॥ నియుక్తా వత్సశాలాయాం గోశాలాయాం చ సంస్థితౌ॥ న
చైతాన్ జ్ఞాతవాక క శ్చిదపి సర్వాన్ మహీశ్వరాన్॥ మహాదేవ్యాః ప్రసాదేన తస్మిన్ వస్త్రే
త్రయోదశే! ప్రాప్తే చైకాదశే మాసి సుధేష్ఠాయా నికేతనే! తస్యా భాగితా దదత్తై నాం
సైరంధ్రీం కీచకో బలీ! వృద్ధస్య మత్స్యరాజస్య స ఏవం రాజ్యరక్షకః॥ స తస్య మత ముల్లంఘ్య
స కించి త్తర్హ ముత్సహేత్ । స తాం విలోక్య సైరంధ్రీం చార్వంగీం దివ్యలక్షణాం పప్రచ్ఛ భ
గిసిం కేయం చారుసర్వాఽంగ శోభినీ । శచీకుం కిం మహేంద్రస్య కిం విష్ణోః కమలా స్వయం॥
నైతాదృశీ మయా దృష్టా క్వాపి సర్వాంగ సుందరీ॥ సుధేష్ఠావాచ । సైరంధ్రీ యం మమ
భాత! రకస్మా త్సముపాగతా । నివేశా ధర్మపుత్రస్య సర్వరాజేశ్వరస్యచ॥ ౫౦॥ కీచక ఉవా
చ॥ యథై మా హ్యచిరేణైవ భజతే మాం తథా కురు॥ నోచే త్ప్రాణాన్ పరిత్యజ్య యాస్యా
మి యమసాదనం॥ సుధేష్ఠావాచ॥ కించి ద్వత్కామి తే భాగ! స్త త్వ మమక్త మద్భుతం॥ త
చ్చుత్పా బూహి నిశ్చిత్య తత్కరిష్యే ప్రియం తవ॥ ఇయం యదా సమాయాతా సైరం
ధ్రీ చారురూపిణీ! నివాస మత్ర కాంక్షంతీ తదా త్వేత న్మయో దితం సైరంధ్రీ! చారురూ

పాసి మత్త శ్శతగుణై రపి న త్వం మత్సేననే యోగ్యా మను చైత న్న యుజ్యతే । యది
 త్వాం దక్షతే రాజా రాజీవ సదృశాననాం । తదా త్వా మేవ చార్వంగీం సర్వత స్సముపే
 వ్యతి త్వదాజ్ఞా వశగో రాజా రూప సౌందర్య మోహితః । న మా మేవ్యతి దౌర్భాగ్యం కిం
 మే సైరంధ్రీ కల్యాణి! పరం తదత్ర వాస స్తే నాస్తి గచ్ఛ స్థానం యథేష్ఠితం తచ్చుత్వా ప్రిహ
 సైరంధ్రీ కల్యాణి! తవ మందిరే యావ త్స్థాస్యా మ్యహం తావ న్నగచ్ఛే పురుషం క్వచిత్ ।
 సంతి మే పంచ గంధర్వాః పతయ శ్చార్షు విక్రమాః । త ఏవ ప్రతిరక్షంతి మా మహ ర్షిశ
 మేవహి । సహి మాం ధర్మితుం శక్తః పుమా నన్యో మహీతలే । తన్నాస్తి తే భయం రాజ్ఞి!
 వాసం రోచయ మేఽంతికే తచ్చుత్వాఽహం చ సైరంధ్రీ మరక్షం స్వనివేశనే ॥ ౧౦ ॥ నచేత్
 స్వాస్పద సంఘేద మూలాం కిం స్థాపయే గృహే । తత్త్వం యదిచ సైరంధ్రీ మనుగచ్ఛసి
 సుందరీం తదా తే పంచ గంధర్వా నిహనివ్యంతి నిశ్చితం ॥ కీచక ఉవాచ ॥ నాహం బిభేషి గం
 ధర్వా త్సత్య మేవ బ్రవీమి తే । స్వబాహువీర్య మాశ్రిత్య హనిష్యే తాన్ సమాగతాన్ ।
 సైరంధ్రీం మృదువాక్యేన నందయిత్వా దుతం మమ శయ్యాం వేశయ చార్వంగీం గంధర్వా
 న్నా భయంకురు ॥ శ్రీమహాదేవ ఉవాచ ॥ తత స్సుధేష్ఠా సైరంధ్రీం సమాహూయ స్మితాననా
 ప్రిహాచ గచ్ఛ సైరంధ్రీ! కీచకస్య నివేశనం స త్వా మిచ్ఛతి కల్యాణి! భజతం చారు రూ
 పిణం ॥ సైరంధ్రీవాచ ॥ నాహం భజేఽన్యం పురుషం వినా పంచపతి శ్రమ! న మాం సంకర్షి
 తుం శక్తః కోపి పాపోఽతిమందః । యది మాం వీక్ష్య దుష్టాత్మా కామోపహత చేతనః!
 సముపైతి ధ్నువం మృత్యు స్తేభ్య స్తస్య భవిష్యతి । ఇతి తస్యా వచ శ్శుత్వా సుధేష్ఠా
 భ్రాతరం తథా ఉవాచ స్వేచ్ఛయా వైవ సైరంధ్రీ త్వా ముచైవ్యతి తస్యా స్తద్వచనం పు
 త్వా కీచకః పాపచేతనః । బలా త్సకర్షణే చేష్టాం వితతాన సుదుర్ముతిః । తస్య తచ్ఛేష్ఠితం
 జ్ఞాత్వా దుఃపదస్య సుతా తదా భీతా దేవీం జగద్ధాత్రీం జగామ శరణం శివామ్ ॥ ౨౦ ॥ దౌ
 షడ్యువాచ ॥ దేవి! దుర్గే! జగన్మాత! స్వర్వరక్షణ కారిణి! ప్రసీద త్వత్ప్రసన్నానాం దుఃఖదా
 రిద్ర్య నాశిని! దుష్టస్తంభిని! విశ్వేశి! కాత్యాయని! మహేశ్వరి! విశ్వమోహిని! విశ్వేషాం చి
 త్రిరూపే నమోఽస్తు తే! మహామోహ స్వరూపా త్వం త్వం శుద్ధజ్ఞాన రూపిణి! యే త్వాం స్మ
 రంతి సంసారే తే సుర్గా నిస్తరంతి హి! పాతినీత్య స్వరూపా త్వం సాధ్వీనాం జగదంబికే! ని
 స్తాయ భయా ధ్లోరా చ్ఛంకరప్రీణ వల్లభే! త్వమేవ బంధు ర్దీనానాం త్వమేవ పరమా గతిః!
 త్వా మహం శరణం ప్రాప్తా తాహి మాం ఘోరసంకటాత్ ॥ శ్రీమహాదేవ ఉవాచ ॥ పాంచా
 ల్యైవం స్తుతా దేవీ దుర్గా దుర్గార్తి నాశిని! అంతరిక్ష గఢో వాచ మా సైరంధ్రీ! భయం కురు!
 య స్త్వా మస్యః పుమాన్ లోభా దభికాంతతి కాముకః । సమృత్య వశగో నూనం భవిష్యతి
 సంతతయః । ఇతి దేవ్యా వరం ప్రాప్య సైరంధ్రీ ముదితాననా నిగ్గునూ మన్యరాజస్య భవనే
 విచచార హ! సైరదా రుచిరాఽహంగీ నిశాయాం కార్యగారవాత్ । ప్రాయా ధ్యహం మమ
 ప్త్య కీచకస్య మహామునే! తదా సపాఠః ప్రతివీక్ష్య సుందరీం సమీపగాం తాం దుఃపదస్య

పుత్రీం ఉత్థాయ జగ్రాహ కరాంబుజం క్షణాత్ । సా తం వినిశ్చిప్య గృహం ద్వినియాయా ॥
 ౮౦ ॥ కుర్ధస్సుపాపోఽపి విఘ్నార్థ లోచనః । ప్రియా త్సుతాయా దుష్టదస్య పశ్యాత్ । సా
 తస్యయే నాతివిష్ణుమానసా । జగము మత్స్యధిపతే స్సుభాయాం । తతాస్మి ధర్మస్య సుత స్స
 భీమా । వృద్ధేన రాక్షా కిల దేవసే రతః । తతాగతో తాం పృథిగృహ్య కేశతః । సూతాత్మ
 జోఽసా సహసా పదాఽవధీత్ ॥ తతో విలప్య దుష్టదస్య పుత్రీం । మత్స్యధిరాజం పృథినింద్య
 ణోపితా । రక్తేక్షణేన పృథివీక్ష్య భీమం । గర్భాత్మజం చాపి సుదీనచేతనం ॥ విమృజ్య నేత్రే సహ
 సా యయా గృహం । పతీక్ష్య కాలం కిల మత్స్యభూపతేః । భీమోఽపి సంవీక్ష్య చ కీచకస్య ।
 వినాశనార్థం మనసా వ్యచింతయత్ ॥ తత స్స ఏకదా ప్రిహ సైరంధ్రీం పాండవో బలీ । ఆమం
 త్ర్య నృపశాలాయాం రాత్రా వానయ కీచకం । తతాహం తం హనిష్యామి తజ్జైవ ప్రియకా
 మ్యయా । గంధర్వైర్నిహతః పాప ఇత్యేవం త్వం వదిష్యసి । తస్య తస్మత్ మాజ్ఞాయ తథా చ
 కే దృఢవ్రతా । నిశాద్ధే భీమసేనేన స పాపః కీచకో హతః । పారాసువాచ సైరంధ్రీ గంధ
 ర్వైః కీచకం హతం । తిచ్చుత్వాఽన్యే సమాజగ్మ ద్రక్షస్థుం త ముపకీచకాః । తే తస్య దాహ
 ఉద్యుక్తాస్త మాదాయ గృహంతరాత్ । రాత్రౌ వినిర్గమ్య స్సర్వే రుదిత్వా సుచిరం బహుః
 ఏతస్మి న్నంతరే తేపి వినిశ్చిత్వ శరస్వరం । కీచకేన సమం దాహం సైరంధ్ర్యాశ్చ వ్యరోచ
 యన్ ॥ ౯౦ ॥ తతో బలా త్తా మాదాయ పృజగ్మ రుపకీచకాః । ఉచ్చై రురోద సైరంధ్రీ భీమ
 స్తత్ జ్ఞాతవాం స్తదా । తతః ప్రికార ముల్లంఘ్య వినిర్గత్య మహాబలః । సైరంధ్రీం మోచయా
 మాన వినిపాత్యో పకీచకాన్ ॥ గంధర్వేణ హతా ఏతే ఇత్యేవం చుక్కుశు ర్జనాః । రాజా భీత
 స్తదా ప్రిహ సైరంధ్రీం వినయాన్వితః । త్వదధే నిహతా ఏతే మమ రాజ్యస్య రక్షకాః । మ
 ఘ్నురీం త్వం పరిత్యజ్య వాస మన్యత్ర రోచయ । సైరంధ్రీ త మథ ప్రిహ కించిత్కాలం పతీక్ష
 మే । అతివేగేన యాస్యామి త్వక్వా రాజం స్తవాలయం । తతో వ్యతీత స్సమభూ త్తేషాం న
 ర్షస్త్ర యోదశః । స చారైః పృథిసంధాయ జజ్ఞే రాజా సుయోధనః । భీష్మద్రోణముఖై స్సర్వై
 ర్మంత్రీయైత్వా చిరం నృపః । కీచకానాం వధం శుక్త్వా తత్ర నిశ్చిత్వ పాండవాన్ ॥ ససైన్యో
 మత్స్యరాజస్య నిదేశం సముపాగమత్ । తత్రాసీ ద్దోగ్రహే యుద్ధం పాథేన సహధన్వినా । భీష్మ
 ద్రోణాదయ స్సర్వే తేన తత్ర పరాజితాః । తతో జజ్ఞే విరాటోఽపి పాండవాన్ సమరభి
 తాన్ ॥ విధివ త్పుజయామాస వినయాఽవనతో నృపః । తతాహ్జున సుతస్యాఽభూ ద్వివాహా
 త్నన మంగలం ॥ ౧౦౦ ॥ విరాటాత్పూజయా సాకం సర్వేషాం హర్ష వర్ధనం । తతో యుద్ధసమ్మ
 ద్యోగః ప్రివర త మహామతేః । తతాహ్మతా శ్చ పాంచాలా స్ఫుర్వసైన్య సమావృతాః । కా
 శీరాజ ముఖా శ్చన్యే నృపా స్సాహాయ్య హేతవే । తై ర్వృతాః పాండవా స్సర్వే మత్యైన్య
 శ్చ పరివారితాః । ఇచ్చంత స్త్రములం యుద్ధం కురుక్షేత్రే ముపాగమన్ ॥ ౧౦౩ ॥

ఇతి శ్రీ మహాభాగవతే మహాపురాణే భీమసేనకృత కీచక వధో నామ

షట్పంచాశత్తమోఽధ్యాయః

అథ సప్తపంచాశత్త మో ౭ ధ్యాయః.

శ్రీ సుహృదేవ ఉవాచ॥ తథా భూభార హారాయ కృష్ణా సా కృష్ణరూపిణీ భారరాష్ట్ర
 పహాయార్థం స్వసేనాం సునియమ్యచ । సాత్యకేన సమం తూర్ణం స్వయం పాండ్యా నుపాగ
 మత్॥ ఆగతాః పృథివీచాలా నానాదేశ నివాసినః॥ పాండవానాం కరూణాం చ సాహాయ్యా
 ర్థం మహామతే! న తాదృశ సముద్యోగః శ్రుతియాణాం మహామతే! కదాచి త్కుత్ర చి
 ద్భూతో భవితవా కదాచన! హస్త్యశ్వ రథ పాదాతై ర్నానాదేశ నివాసినాం । వ్యాప్త
 మాసీ త్కురుక్షేత్రం ధర్మక్షేత్రమయం తదా! దృష్టైవం తు సముద్యోగం లోకక్షయకరం
 పరం! భీష్మాద్యా స్సుమహాత్మాన స్సుయోధన మవారయన్॥ ఆగత్య భగవాన్ వ్యాసః స్వయం
 సర్వార్థవిత్తమః! సపుత్రం ధృతరాష్ట్రం చ నిషిషేధ ముహుర్ముహుః! న త ద్దృహితవా నాజా
 కాలపాతేన కుంతితః! కర్ణస్య మత మాస్థాయ యుద్ధమేవ వ్యరోచయత్॥ తత శృంఖనినాదై
 శ్చ భేరిదుండుభి నిస్వవై! రథనేమి స్వనేనాపి కంపయంతో ధరాతలం! భారరాష్ట్రా మహామా
 త్రై స్సంగ్రామాయ వినిర్యయుః! తాన్ దృష్ట్వా సముపాయాతాన్ పాండవానాం మహార
 థాః! సింహనాదాన్ ముహు శ్చక్ర శృంఖస్వన విమిశ్రితాన్॥ ౧౦॥ స ఘోషో ధరణీం చైవ
 నభ శ్చాప్యనునాదయన్॥ చక్షు ధారరాష్ట్రాణాం మన స్తేజాంసి సర్వతః! తతో ధర్మసుతో
 రాజా గురూః యుద్ధే వ్యవస్థితాన్! భీష్మద్యోగ ముఖాన్ సర్వాన్ ప్రణిపత్య పృథక్ పృ
 థక్! యుద్ధాయ తై రనుజ్ఞాత స్వరథం పున రాగమత్॥ తత స్తే పాండవా స్సర్వే అవస్తు
 త్య రథోత్తమాత్! సంగ్రామే జయలభాయ తుష్టువు ర్జగదంబికాం! పాండవా ఊచుః॥ కా
 త్యాయని! త్రిదశసందితపాదపద్మే! విశ్వోద్భవ స్థితి లయైక నిదాన రూపే! దేవి! ప్రచండరవి
 నేన! పురారిపత్ని! దుగ్రే! ప్రసీద జగతాం పరమార్తి హంత్రీ॥ త్వం దుష్టదైత్య వినిపాత
 కరీ సదైవ దుష్ట ప్రమోహనకరీ కిల దుఃఖహంత్రీ! త్వాం యో భజే దిహ జగన్మయి! తం క
 దాపి నో బాధతే భవసుదుఃఖ మచింత్య రూపే॥ త్వా మేవ విశ్వజననీం ప్రణిపత్య విశ్వం
 బ్రహ్మ సృజ త్యవతి విష్ణు రహంతి శంభుః! కాలే చ తాన్ సృజసి పాసి విహంసి మాత! స్త్వం
 బ్రహ్మయై నహి తేస్తి జని ర్ద్వినాశః॥ త్వం యై స్మృతా సమర మూర్ధని దుఃఖహంత్రీ తేషాం
 తనూ నహి విశంతి విపక్ష బాణాః! తేషాం శరాస్తు పరగాత్రీ నిమగ్నా పుంఖాః పాణాన్
 గ్రసంతి దనుజేంద్ర నిపాతకత్రిణ!॥ య స్త్వన్మనం జపతి ఘోరరణే సుదుగ్రే! పశ్యంతి కా
 లసదృశం కిల తం విపక్షా॥ త్వం యస్య వై జయకరీ ఖలు తస్య వక్త్రా ద్భ్రహ్మేశ్వరాత్మకమ
 ను స్తవ నిస్సరేచ్ఛ! త్వా మాశ్రయంతి పరమేశ్వరి! యే భయేషు తేషాం భయం నహి భవే
 దిహ వా పరత్ర! తేభ్యో భయా దిహ సుదూరత ఏవ దుష్టా స్త్రీస్తాః పలాయనపరా శ్చ ది

శో ద్రవంతి॥ పూర్వం సురాసురరణే సురనాయక స్త్యాం సంప్రార్థయ న్నసుర బృంద ముపాజ
ఘాన॥ రామోపి రాక్షసకులం నిఘాన తద్వ త్వత్ప్రేసనా దృత ఇహాస్తి జయో నచైవ॥౨౦॥
తత్త్వాం భజామి జయదాం జగదేక సంద్యాం విశ్వాశ్రియాం హరవిరించి నుసేవ్య పాదాం॥
త్వం నో విధేహి విజయం త్వదను గ్రహేణ శత్రూన్ నిహత్య సమరే విజయం లభామః॥ శ్రీ
మహాదేవ ఉవాచ॥ ఇత్యేవం సంస్తుతాదేవీ పాండవేయై ర్మహాత్మభిః॥ సుప్రసన్నా వరం ప్రా
దా దంతరిక్షగతా స్వయం॥ దేవ్యువాచ॥ మత్ప్రసాదా ద్రణే శత్రూన్ నిహత్య రణమూర్ఖం॥
నిష్కంటక మిదం రాజ్యం భూయో యాయ మవాప్స్యథ॥ పృథ్వీభారాపహారాయ యుష్మా
కం విజయాయ చ॥ వాసుదేవ స్వరూపేణ జాతాహ మిహ లీలయా॥ ఫల్గునస్య రథే స్థిత్యా
విపులే వానరధ్వజే॥ వాసుదేవ స్వరూపాహం యుష్మా న్నిక్షామి నిశ్చితం॥ స్తోత్రేణానేన
మాం భక్త్యా యే స్తోష్యంతి నరా భువి తేషాం చ జయదా నిత్యం భవిష్యామి న సంశయః॥
శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ ఇత్యేవం తు వరం లభ్యా పాండువుత్రా మహారథాః॥ మేనిరే విజ
యం యుద్ధే సుప్రసన్న ముఖాః॥ తతః పున సమూరుహ్య రథాన్ హేమ పరిష్కృ
తాన్॥ విగ్రహ్య కవచం భూయ శ్శంఖాన్ దధ్యుః పృథక్ పృథక్॥ వాసుదేవ శ్చ బలవా
నజానస్య రథే స్థితః॥ పాంచజన్యం మహాశంఖం దధ్మో ఘోరస్వనం ముహుః॥ చకంపే
బహుధా తేన క్షుబ్ధ మాసీ దిదం జగత్॥ విషణ్ణ మానసా ఆనన్ ధార్తరాష్ట్రస్య సైనికాః॥
సేనాధ్యక్ష స్త్వభూ తేషాం భీష్మో లోకమహారథః॥౩౦॥ కణక మ్త భీష్మనిద్యేషా న్న్యస్తశ
స్త్రో వ్యతిష్ఠత॥ అగ్రతః పాండుసైన్యానాం తదై వాసీ ద్వ్యకోదరః॥ నాగాయుతబలో వీర స్సా
క్షా త్కాల ఇవాపరః॥ భీష్మేణ సమభూ ద్యుద్ధం దశరాత్రం మహామునే॥ అబుదం స జ
ఘానైకః పాండుసైన్యేషు నారదః॥ అథాన్యే బహవో నష్టా ధార్తరాష్ట్రస్య సైనికైః॥ పాండ
వేయై శ్చ నిహతా ధార్తరాష్ట్రస్య సైనికాః॥ తేభ్యోఽధికతరా స్సంఖ్యే మహాబల పరాక్ర
మైః॥ దశమేహని సంగ్రామే కించిచ్చేషే దివాకరే॥ ధనంజయు సహాయేన హతో భీష్మ శ్చ
ఖండినా॥ ఉత్తరాయణ మన్విచ్ఛన్ స ధర్మాత్మా మహారథః॥ స్థితవాన్ శరశయ్యాయాం పరి
ఘాపరివేష్టితః॥ తతః కణకముఖా యోధా దోణం కృత్వా మహారథం॥ చక్ర స్సుతములం
యుద్ధం భూయః పంచదినాని చ॥ నిహత స్తత్రీ సంగ్రామే సౌభద్రేయో మహారథః॥ అన్యాయ
యుద్ధ మాశ్రిత్య ధార్తరాష్ట్రస్య సైనికైః॥ తతోఽర్జునః పృతిజ్ఞాయ సాయాహ్నే తం జయ
ద్రీధం॥ శరామైః పాతయామాస మహాబల పరాక్రమః॥ ఏవ మన్యేచ నిహతా స్సేనయో
భయో రపి॥ పంచమేహి తథా భగ్నో దోణః పాంచాల సూనునా॥౪౦॥ తతః కణ్ఠేన సమ
భూ ద్యుద్ధం తేషాం దినద్వయం॥ కణ్ఠేన నిహతో వీరో రాక్షసేంద్రో ఘటోత్కచః॥ తంచ న్య
పాతయ త్సంఖ్యే పాండవో వానరధ్వజః॥ అన్యే చ పృథివీచాలా స్సేనయో రుభయో రపి॥ పర
స్పరం సమాసాద్య ప్రయయు యమసాదనం॥ తత శ్శల్యం రణే రాజా ధర్మపుత్రో యుధిష్ఠి
రః॥ న్యపాతయ ద్రణే కృద్ధ శ్చరై స్సన్నత పర్వభిః॥ తత స్తు సమభూ ద్యుద్ధం రాజ్ఞా దుర్వోధనేన

మా భీమసేనస్య గదయా పరస్పర జయైషిణోః తత్ర భీమేన గదయా రాజా దుర్యోధనో
హతః॥ అన్యే చ నిహతా సుర్యే పూర్వ మేవ మహాత్మనా దుశ్శాసన ముఖా యోధా భా
రరాష్ట్రా రణజితే తతో రాతౌ భారద్వాజ సుతేన సాప్తికా హతాః॥ దృష్టద్యుమ్న సు
దుర్ధిష్ఠో దౌపద్యాః పంచనాసనః॥ తతోఽర్జునేన సంగ్రామాదమకా వినివర్తతే॥ అశ్వత్థామ
కృపాచార్య శరైః సుశ్మతపర్వభిః॥ ఏవ మష్టావశాస్త్రైస్తు అక్షాహిణ్యో నిపాతితాః॥ అష్టాద
శ మునిశ్రేష్ఠ సేనయో రుభయోరపి వాసుదేవేన సహితాః పాండవేయా మహారథాః॥ సర్వే
మాం క్షూభుజాం చక్రుః క్రియా మప్యార్జుదైహికీం॥ మాఘే మాసి సితాష్టమ్యాం భీష్మః
పాణిణాన్ సమత్వత్॥ రాజ్యం బుభుజితే పార్థా మహాదేవ్యాః ప్రసాదతః॥ ౫౧॥

ఇతి శ్రీ మహాభాగవతే మహాపురాణే పాండవ విజయోనామ

అష్టపంచాశత మోఽధ్యాయః॥

అథాష్టపంచాశతమోఽధ్యాయః.

శ్రీ మహాదేవ ఉవాచ॥ ఏనం నిపాత్య భూభారం ఛలేన మునిసత్తమః॥ స్వస్థానం పున
రాగంతుం మునిం చక్రే మహీతలాత్॥ ఏతస్మి న్నంతరే బ్రహ్మ సమాగత్య ధరాతలం॥ త్వార
కాపుర మావిశ్య కృష్ణం వచన మబ్రవీత్॥ బ్రహ్మోవాచ॥ పృథివీభార సంహృత్యై పార్థి
తాఽస్మాభి రీశ్వరీ॥ దేహం మానుష మాశ్రిత్య శంభో రనుమతేన వై॥ మాయూపురుషరూపే
ణ జాతోఽసి ధరణీ తలే తత్త్వయా తు కృతం సర్వం పృథివీ భార సాతనం॥ పరిపూర్ణం కృ
తం చాపి శంభో ర్మనస శుప్తితం॥ ఇదానిం పున రాగత్య స్వస్థానం పృథివీ తలాత్॥ స్వరూ
పం పున రాశ్రిత్య పాలయాన్మాన్దివేశసః॥ కృష్ణ ఉవాచ॥ బ్రహ్మన్! మమాపి తత్రేచ్ఛా వి
ద్యతే యత్త్వయా చ్యతే॥ ఉచిరేణ సమాయాస్యే భూమి స్వస్థాన ముత్తమం॥ శ్రీమహా
దేవ ఉవాచ॥ ఏవ మాశ్వస్య ధాతారం విసృజ్య జగదీశ్వరీ॥ క్షామసుందర రూపా సా ద్వార
కా త్యాగ పూర్వకం॥ స్వర్గారోహణ మిచ్ఛంతి ప్రత్యువా చాథ మంత్రీణః॥ కృష్ణ ఉవాచ॥
యదువంశ సముత్పన్నా మృతా సుర్యే దివంగతాః॥ ప్రియశ స్తు మునే శ్వాపా దష్టావ
కీన్య మంత్రీణః॥ స్వల్పాన్ నిష్ఠంతి వంశేఽస్మిన్ శూరా వృద్ధావశేషితాః॥ నేదానిం రోచతే
రాజ్యం స స్థితిం చ ధరాతలే॥ ౧౦॥ త ద్యాన్యామి దురీతం స్వర్గం నిశ్చితిం మంత్రీసత్తమాః॥
దూతాన్ ప్రేషయత్ క్షిప్రం హస్తినాయాం యుధిష్ఠిరం॥ బ్రువంతు మే సఖాయం చ కిరీటిన
మరిందమం॥ సకులం సహదేవం చ భీమసేనం మహాబలం॥ స్వర్గారోహణ ఉద్యోగం మమ బ్ర
హ్మను శాసనాత్॥ శ్రీ మహాదేవ ఉవాచ॥ ఇతి కృష్ణాజ్ఞయా సర్వే మంత్రీణో దీనమానసాః॥
దూతాన్ ప్రేష్థావయామాసు హస్తినాయాం త్వరాన్వితాః॥ తే గత్వాఽహం ర్మహారాజం

భర్తృపుత్రం యుధిష్ఠిరం తథాఽన్యన్ పాండవాం శ్చాపి కృష్ణస్వర్గ గమోద్యతిం త మ్చుత్వా
 దుఃఖతా స్తేపి పాండవా స్సముపాగతాః కృష్ణానుగమనే కృత్వా మతిం ఘోరతరాం మునేః
 ద్రాపద్యాద్యా (స్త్రీ)య శ్చాపి కృష్ణానుగమనే మతిం నిశ్చిత్వ ప్రయయు స్సర్వా ద్వారకా
 యాం త్వరాన్వితాః అన్యేచ బహవ శ్శుత్యా కృష్ణస్వర్గావరోహణం । కృష్ణాంతిక ముపాబ
 గ్మ స్తస్మానుగమనే చ్చయా తా నత్యచ్యవ యథాన్యాయం కృష్ణః కమల లోచనః । ఉవా
 చ సోఽశు పూర్ణాక్షః స్నిగ్ధగంభీరయా గిరా ॥ కృష్ణ ఉవాచ ॥ యుధిష్ఠిర! మహారాజ! మిత్రా
 ర్జున! వృకోదర! యుష్మాభిః ప్రతిపాల్యా మే పౌరా జానపదా స్సదా అహం స్వర్గం గమిష్యామి
 సాంప్రతం పృథివీతలాత్ ॥౨౦॥ శ్రీ మహాదేవ ఉవాచ ॥ ఇతి కృష్ణవచ శ్శుత్యా పాండవాస్తే ౭తి
 దుఃఖతాః ॥ పాపహః కృష్ణం మహాత్మానం సాశునేతాః పృథక్ పృథక్ ॥ యుధిష్ఠిర ఉవాచ ॥
 మాం విద్ధి నిశ్చితాత్మానం తవానుగమనే ప్రభో! న స్థాస్యామి క్షణం కృష్ణ! త్వాం వినా పృథి
 వీతలే ॥ భీమ ఉవాచ ॥ అహం చాను గమిష్యామి త్వామేవ యదునందన! న స్థాస్యామి క్షితౌ
 కృష్ణ! త్వాం వినాహం కథంచన ॥ అర్జున ఉవాచ ॥ త్వం మే పాపిణా స్త్య మాత్మా చ త్వం గతి
 స్త్యం మతిర్మమ ॥ న త్వా మృతే క్షణం భూమా స్థాస్యామి యదునందన! ॥ న కల ఉవాచ ॥
 అహ మప్యనుయాస్యామి త్వా మేవ కథిత్వర! ॥ న త్వా మృతే క్షణం స్థాతుం శక్నోమి పృథి
 వీతలే ॥ శ్రీ మహాదేవ ఉవాచ ॥ ఇత్యేవం నిశ్చయం జ్ఞాత్వా పాండవానాం మహాత్మనాం ॥ స్వాం
 శజాం ద్రాపదీం కృష్ణః స్మిత్యా వచన మబ్రవీత్ ॥ శ్రీకృష్ణ ఉవాచ ॥ కృష్ణే స్థాస్యసి కిం పృ
 థాన్వ్యం కింవా స్వర్గం ప్రయాస్యసి ॥ యథాచి తథా బూహి మాచిరం దుష్పదాత్మజే ॥ ద్రా
 పద్యువాచ ॥ అహం తవాంశ సంభూతా త్వ మాద్యా కాలికా పరా ॥ అహం త్వా మేవ యా
 స్యామి జలే జల మివ క్షణాత్ ॥ శ్రీ మహాదేవ ఉవాచ ॥ అథ రామ స్సమాగత్య స్వర్గారోహే
 సముద్యతం ॥ కృష్ణం త్రిజగతాం నాథం రుదన్ నచన మబ్రవీత్ ॥ రామ ఉవాచ ॥ యది పృథ్విం
 పరిత్యజ్య స్వర్గ మేవా ధియాస్యసి ॥ అనువృష్టి కలోత్పన్నా న్నిత్వా యాహ్యత్ర మాచిరం ॥
 ౩౦॥ ఏతే వృష్టికలోత్పన్నా స్వర్వ ఏవ మహీభుజః ॥ న త్వా మృతే క్షితౌ రాజన్! సంస్థా
 స్యంతి కదాచన ॥ శ్రీ మహాదేవ ఉవాచ ॥ తతః కౌతేయవాసా మ్మ కృష్ణః కమల లోచనః ॥ ద
 త్వా భనాని విప్రేభ్య స్వపురా నిర్వర్యయా దురీతం ॥ తత్పశ్చాన్నిర్వర్యయా రామ స్సహిత స్స
 ర్వసృష్టిభిః ॥ పాండవా శ్చాపి నిర్యాతా సామూత్యా వనితా గతైః ॥ సర్వే పాపై స్సముద్రస్య
 తీరం తేషాం చ పృథత ॥ అనేకదేశ దేశీయా యాతా జానపదా మునేః వీరస్త్రి న్నంతరే సందీ
 రథం రత్న పరిష్కృతం ॥ సింహవాహం సమానీయ తత్రాయాతోఽంతరిక్షతః ॥ బ్రహ్మ చ బహు
 సాహస్రం రథానాం మునిసత్తమ! ॥ సమానీయాఽంతరిక్షేతు సంస్థితో దైవతై స్సహ ॥ ఆయాం
 తం జలధే స్తీరం ఏత్య కృష్ణం సురోత్తమాః ॥ పుష్పవృక్షేం సుమహతీం ప్రదక్షు హ్వాప్త మా
 నసాః ॥ అవాదయంత వివిధాన్ మృదంగ పటపాదీకాన్ ॥ శంఖాన్ ఘంటా క్ష కలశో నన్యతు
 శ్చాప్సరోగణాః ॥ ఏవం తృతీ మహూతాహే కృష్ణః కమలలోచనః ॥ సంభూయ సహసా

కాలీ సింహవాహం మహారథం ఆరుహ్య త్రిదశశ్రేష్ఠే ర్మనీంద్రే శ్చాచినంస్తుతా । కైలాస
మగమ చ్చీనుం బ్రహ్మాదీనాం చ పశ్యతాం॥౪౦॥ జ్యోతిషదీ తు విలీనాఽభూ త్తస్యా మేవ మ
హామతే! స్పృహ్య జలం సముద్రస్య సర్వలోకస్య పశ్యతః! తథో యుధిష్ఠిరో రాజా సాక్షా ద్ధ
ర్మమయః పృథుః! విచిత్రం రథ మారుహ్య పావ స్వర్గం దురీతం యయా! రామాద్భుతా తు
సంస్పృశ్య జలధిం మునిస్తత్త్వ మ! త్యక్త్వా దేహం సమాశ్రిత్య రూపం నపశునప్రభం! చతుర్భు
జం లసత్పద్మ శంఖచక్ర గదాధరం! ఆరుహ్య గరుడం తూర్ణం వైకుంఠం పావతుః పురః! భీ
మాద్యా శ్చాపి సంత్యజ్య దేహం తస్మి న్మహాంబుధౌ! పాపు స్వర్గపురం తద్వ ద్వష్టయ శ్చ
తథాఽపరే! ఏవం గతేషు సర్గేషు రుక్మిణ్యాద్యప్యయోషితః! శాంభవం దేహ మాశ్రిత్య య
య స్వస్థాన ముత్తమం! అపరా యోషిత శ్చాపి శ్రీకృష్ణస్య మహామునే! దేహం స్త్యక్త్వా
బభూవు శ్చ పూర్వవ ద్భైరవాః క్షణాత్! శ్చూత్వా కృష్ణాగమం స్వగ్రే శ్రీదామ సంత్యజన్ వ
పు! జయోఽభూ ద్వసుదామ స్తు విజయ సుమభూ త్తథా! ఏవం సమభవ ద్దేవీ శ్యామసుందర
రూపిణీ! పృథ్వీభారాపహరాయ శంభో రిచ్ఛావ శేన తు! పుంరూపేణ జగన్మాతా లీలయా ధ
రణీతతే! హత్వా చ పృథివిభారాం శ్చలేనైవం మహామతే! ౪౧॥ భూయ స్వరూప మాశ్రి
త్య స్వస్థానం సముపాగమత్! కల్పాంతరే తు భూకృష్ణే ద్వాపరాంతే మహామునే! విష్ణు శ్రీకృ
ష్ణరూపేణ పూర్ణాంశేన జగత్ప్రభుః! శంభో ర్వరప్రదానేన సంభవిష్యతి లీలయా నిహనిష్య
తి భూభార మేవమేవ మహామతే! కృష్ణావతార చరితం జగదంబికాయా! శ్రృణ్వంతి యే భువి
పఠంతి చ భక్తియుక్తాః! తే పాప్య సౌఖ్య మతులం పఠత శ్చ దేవ్యా సుం పాపునంతి పద
వీమమరై రలభ్యాం॥ ౪౨॥ .

ఇతి శ్రీమహాభాగవతే మహాపురాణే పాండవాద్యైస్సహ శ్రీకృష్ణస్య
స్వగ్రాహోహణంనామాష్ట పంచాశత మో ఽ ధ్యా యః॥

అథైవో న ప ప్తి త మో ఽ ధ్యా యః.

శ్రీనారద ఉవాచ॥ దేవదేవ! మహాదేవ! కృపామయ! జగద్గురో! భూయ స్తే శో
తు మిచ్ఛామి దేవ్యా స్తత్త్వ మనుత్తమం! మూర్తీ ద్యే భగవత్యా స్తు యే కైలాసే శివాం
తికే! తయో శ్చూరితం తు దుర్గాయా సూక్ష్మం రూపం తథాలయం! శారదీయ మహాపూ
జా ప్రసంగా త్వన్మృణాంబుజాత్! ఇదానీం బూహి కాల్యాణ మూక్ష్మం రూపం తథాల
యం॥ శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ దుర్గాయాః పరమం స్థానం య న్మయా తే సమీరితం! దుర్గమ్యం
దేవ గంధర్వ యక్ష కిన్నర రక్షసాం! తత్పాశ్వేఽతి సుదుర్గమ్యం బ్రహ్మద్యై స్త్రీదశేశ్వరైః!
సుగుప్తం పరమం రమ్యం స్థాన మస్తి సుశోభనం! వేష్టితం పఠిత శ్చారు సుధామయ మహాభి
నా! అనఘ్న రత్న సంభార ఘటితం జ్వలనప్రభం! తన్మధ్యేఽస్తి పురం రమ్యం రత్నపాకార

తోరణం చతుర్ద్వారం చతుర్ద్విక్షు ముక్తాజాల విశోభితం చిత్రీధ్వజ పతాకాభి రతీవ సమలం
 కృతం విచిత్రీ ఖట్వాంగ కరా రక్త నేత్రా స్సహస్రకః రక్షంతి భైరవా స్సర్వే తాని ద్వా
 రాణి సర్వదా తస్యా ఆజ్ఞాం వినా యాని సముల్లంఘ్య సురాసురాః సకక్షువంతో జై గం
 తుం బ్రహ్మవిష్ణుముఖా అపి తస్మ ధ్యే మందిరం రమ్యం నానారత్న వినిర్మితం ౧౦॥ మణి
 స్తంభశతై ర్మృతం సువర్ణేనాభివేష్టితైః తస్మ ధ్యే యుత సింహాధ్యం రత్న సింహాసనం మ
 హత్ తస్యోపరి పరిస్వస్తై శవోపరి మహేశ్వరీ మహావిద్యా మహాకాలీ సదా తిష్ఠతి నారదా
 బ్రహ్మాండ కోటికోటినాం సృష్టిస్థితి వినాశినీ ఏకైవ సా మహాదేవీ స్వేచ్ఛయా బ్రహ్మరూపిణీ
 విజయాది చతుష్పద్వి యోగిన్యః పరిచారికాః పూర్వకర్మాణి కుర్వంతి సదా సావహితా ము
 నీ! తస్యా స్తు దక్షిణే భాగే మహాకాల స్సదాశివః తేన సార్థం మహాకాలీ హృష్టా సంరమతే
 సదా ఏవ మంతః పురం తస్యా భైరవై రభివందితం ఇత్యాచార్య తమం సౌమ్యం బ్రహ్మాదీ
 నాం సుదుర్లభం బ్రహ్మేశ విష్ణుభి స్సార్థం సమాగత్య మహామతే! యస్య ప్రవేశమాత్మేణ
 సురాధీశః పురందరః ముక్తోభవ ద్భ్రష్టహత్యా జనితా ధ్వంసకల్పిమాత్ తద్దేవ దదృశు స్త
 త్ర బ్రహ్మవిష్ణు పురందరాః ప్రసాదా దేవదేవస్య కాలీం పరమదేవతాం తద్భహి ర్వర్ణయే
 వత్స! శృణు సావహితో మునీ! పర్వతో వేష్టితం రత్నప్రాకారై రపి బంధనం చతుర్ద్విక్షు చ
 తుర్ద్వారం రత్నతోరణ భూషితం ౨౦॥ తాని రక్షం త్యవీరతం సర్వే తు గణనాయకాః
 తదంత శోచయోగిన్యః కామాఖ్యాద్యా మహామతే! తద్భహి ర్దర్శనాకాంక్షీ బ్రహ్మణః క
 తికోటయః స్థితా ధ్యానసమాసక్తా నానాబ్రహ్మాండ వాసినః తద్భహి స్తు చతుర్ద్వారం త
 ద్వ త్ప్రాకార వేష్టితం రక్షంతి కోటిశ స్తాని గణా ద్వారాణి పర్వదా తద్భహిః కోటిశ
 స్సంతి ఇంద్రాద్వా త్ప్రీదశేషరాః ధ్యాననిష్ఠా శ్చిరేణాపి సకృద్దర్శన కాంక్షిణః ఏవం బహు
 విధం ద్వారం నానారత్న పరిష్కృతం రక్షంతి కోటిశ స్సర్వే దేవ్యాష్టా పరిపాలకాః పారి
 జాతవనం రమ్యముత్తరే పరికిర్తితం ప్రపుల్ల కుసుమాక్షిర్ణం చిత్రీభ్రమర సంకులం వసంత
 స్సర్వదా తత్ర వాయు ర్వాతి శనై శ్శనై విచిత్రీ పక్షిరూపేణ బ్రహ్మవిష్ణుముఖా స్సురాః
 గాయంతి చరితం కాల్యా వ్రస్తి సృక్షుర నివస్తైః పూర్వస్యాం మునికాన్దూర రమ్యం చారు
 తరం సరః స్వర్ణ పంకజ కల్పార కుముదై రతిశోభితం విచిత్రీ మధుప శ్రేణి యుక్తై ర్వాయు
 పోకల్పితైః నానావిదైః స్సుపుష్పైశ్చ కూలం తస్య మనోహరం విచిత్రీ మణి సంబద్ధ సోపానై
 రభిశోభితం ౩౦॥ ఏవం తస్యాః పురం రమ్యం తాచారితం మహామనీ తథాన్యసాంచ వి
 ద్యానాం దశానా మపి తత్ర జై! ఏవం ప్రత్యేకతో రమ్యం పుర మస్తి పృథక్ పృథక్ తాసాం
 చ దక్షిణే భాగే నానారూప స్సదాశివః అస్తే పృథక్ పృథక్ క్షేన రమతే సా పృథక్ పృథక్ ౩౨॥

ఇతి శ్రీమహాభాగవతే మహాపురాణే మహాకాలీ పురవర్ణనం

నామోన వష్టితమోఽధ్యాయః

అథ షష్ఠీ త మో ధ్యాయః.

౧౪౯

సారద ఉవాచ॥ దేవదేవ! మహేశాన! విస్తరేణ మయి పరిభో! ఇంద్రస్య బ్రహ్మహా
 త్యాఽభూ ద్యథా స చ మహామతిః! బ్రహ్మాదీ నగమ ద్దేవీం మహాకాలీం దిద్వత్తయా! దేవదేవ
 వినాదేన యథా బ్రహ్మాదయ శ్చ తే! వ్యతీత్య సర్వలోకాని తస్యా లోక ముపాగమన్ । య
 థా చ తత్పురద్వారం భైరవై రభిరక్షితం! వ్యతీత్యాంతఃపురం యాతా యథా దేవీం వ్యలో
 కయన్ । దదృశు యాఽదృశీం మూర్తి మేత దాచక్ష్య సాంపాతం॥ శ్రీ మహాదేవ ఉవాచ॥ బ్ర
 హ్మదత్త వరోద్భూతః పూర్వం వృతో మహాసురః! నిర్జిత్య సకలాన్ దేవాన్ స్వయ మింద్రో
 బభూవహ । చంద్ర సూర్యాగ్ని మరుతాం కుబేరస్య యమస్యచ । అపహృత్యాఽధిపత్యం స
 మహాబల పరాక్రమః! వికాధిపత్యం చక్రే వై త్రిషు లోకేషు నారద! । బ్రహ్మణా కల్పితో
 మృత్యు ర్దధీచే రస్థినిర్మితాత్ । మహస్త్రో ద్దేవరాజస్య హస్తే తస్య దురాత్మనః । బృహస్పత్యు
 పదేశేన దేవరాజః పురందరః! సంపాద్యౌ పద్మయోనిం తద్జాతవా న్మునిసత్తమ! । తతో
 దధీచే ర్మికటం స్వయ మింద్రో స్సమభ్యగాత్ । తదస్థి భిక్షా మన్నిచ్చన్ జగతాం త్రాణహే
 తవే! స ప్రాణమ్య మహాత్మానం దధీచిం మునిసత్తమం॥ ౧౦॥ కృతాంజలి పుటః ప్రాహ దధీ
 చే! సాగ్రతం మునే! తతో ముని రపి జ్ఞాత్వా దేవరాజం సమాగతం! ఉత్థాయ చాసనం ద
 త్యా పప్రిచ్ఛ కుశలాదికం! కిమర్థ మత్రాగమనం దేవరాజ! వదస్వ తత్ । ఇత్యుక్తో మునినా
 ప్రాహ దేవరాజో మునిం మునే! అస్మాకం యాదృశం వృత్తం యుష్మాకం కి మగోచరం! బ్ర
 హ్మదత్త వరోద్భూతో వృతో నామ మహాసురః! విజిత్యాఽస్మాన్ లోకపాలాన్ త్రిలోకే
 శోఽభవ త్స్వయం! వయం తు తద్భయా త్సర్వే స్వర్గం త్యక్త్వా దివౌకసః । మనుష్యా ఇవ
 మర్త్యేఽస్మిన్ చరామో మునిపుంగవ! స యజ్ఞభాగం ప్రాప్నోమి నార్చయంతి చ కేచన!
 ఏవం దుర్గతి మాపన్నః కిమస్య త్కథయామి తే! నిస్తారయసి చే దేవాం స్తవమేవ కృపయా
 మునే! దుఃఖార్ణవ నిమగ్నానాం నిష్క్రూతి స్తు తదైవహి! దధీచి రువాచ॥ జానామి సర్వం
 యదృభృత మవరం య దభివ్యతి! విజ్ఞాన చక్షుషైవేంద్ర కిం కరోమి వదస్వ తత్ । ఇంద్రో
 ఉవాచ॥ కథయిష్యామి కిం బ్రహ్మాన్ భయం మే జాయతే మహత్ । యదర్థం త్వా మను
 ప్రాప్త స్త చ్ఛుణిష్య మహామునే! స తస్య మృత్యు ర్విధినా కల్పితోఽన్యప్రకారతః! త్వద
 స్థి నిర్మితాస్త్రాణి వినా తే నాగతోఽస్మృహం॥ ౧౧॥ ఇతి తే కథితం సర్వం యదర్థ మహ మా
 గతః! ఇదానీం మునిశార్థుః! యథాయోగ్యం వివేచయ! శ్రీ మహాదేవ ఉవాచ॥ ఇత్యుక్తో
 దేవరాజేన మునీంద్రో స్సమచింతయత్ । కిమేనం విముఖం కుర్యాం కిం వా దేహం త్యజామ్య
 హం! ఏవం దైర్ఘ్యమనా భూత్వా కించిత్కాలం మహామతిః । దేహత్యాగం వినిశ్చిత్వ దేవ
 రాజ మువాచహ! దధీచి రువాచ॥ సంభ్రష్ట రాజ్యా యది దేవసంఘా నిస్తార మాయాంతి మ

హాసురేంద్రాత్ । మదస్థిభి సత్త్వ జీవకాజః త్యక్త్వామి యోగేన శరీర మేతత్ । భస్యం శరీరం ఖలు తస్య దేహినో యస్య వ్యయం స్యా త్పురసౌఖ్య పేతవే । అనిత్య మేత త్సహి భర్తృషవ నిత్యస్త దేనం పరిసంత్యజామి । ఇత్యేవ ముక్త్వా సముని ప్రదామునే! జాబ్యల్య మానో నిజతేజసా హ్యులం । యోగేన సంత్యజ్య శరీర మేత దష్యవాప మోక్షం సురరాజ సమ్మతే॥ ఇంద్రో ప్రదాలోక్య వినిశ్చన న్ముహూర్ధ్విగస్తు లోకా నిష్పవయైషిణ స్త్వితి । ఆక్షి ప్య సంభూయ వివర్ణమానన స్తస్థా సకాలం కియదేవ తతః । తత స్తదస్థి స్యుపగృహ్య సాదరో మహాసురేంద్రస్య వధార్థ మేవ సః । నానావిధాస్త్రాణి వినిర్మమ మునే తై రస్థిభి ర్దేవగణేన సార్థం ॥ తత స్సురై స్సార్థ మమోఘ విక్రమో మహాసురం దేవదురానదం యయా! మహోగ్రీ భన్వా సురబృంద నాయక స్సమాహ్వయ చ్ఛాపి హావే రిపుం । తతః పవృత్తే తుములే మహాహవే దై త్యేశ్వరం తం నిజఘన వీరః । తదస్థి సంనిర్మిత టిప్రీమార్గజై ర్వజ్రేణ చ క్రేణ మహాబాహ్వలేన చ । ఏనం పురేంద్రస్య బభూవ పాతకం తద్బ్రహ్మ హత్యా కృతమేవ నారదః । శృణు పవక్త్వామి చ సాంప్రతం యథా దదర్శ కాలీం జగదేక మాతరం॥ ౩౧॥

ఇతి శ్రీ మహాభాగవతే మహాపురాణే మహాకాలీ దర్శనప్రసంగే ఇంద్రస్య బ్రహ్మహత్యాజనితపాతక కథన పూర్వకవృత్తా సురవధో నామ షష్ఠితమోఽధ్యాయః॥

అధైక షష్ఠితమోఽధ్యాయః.

శ్రీ మహాదేవ ఉవాచ॥ నిహత్య సమరే దైత్యం వృత్తిం సమరదుర్జయం । ఐరావతం సమారుహ్య సర్వైర్దేవగణై వక్తృతః । బ్రహ్మర్షిభి స్సూయామానో మహాబాత్సవ సముత్సుకః । ప్రవివేక పురం స్వీయం సహస్రాక్షో మహామతే! ఉపవిశ్య సభాయాం స దేవరీన్ దేవ పుంగవాన్ । పప్రచ్ఛావనతో భూత్వా స్పిగ్ధగంభీరయా గిరా॥ ఇంద్రోఉవాచ॥ దధీని ర్మునిశార్దులో మమ వాక్యాను సారతః । అస్థీని మహ్యం దాతుం తై దేహం త్యక్త్వా దివం గతః । తస్మై జాతా బ్రహ్మహత్యా తతో ముక్తః కథంచన! భవామి వదతో పాయం కిం కరిష్యామి సాంప్రతం॥ ఋషయ ఊచుః॥ జీవన్ముక్తో మునిశేష్ఠ స్వేచ్ఛయా స దివం గతః । సంపూర్ణా బ్రహ్మహత్యా తే న జాతా వృత్రసూదన! అశ్వమేధం మహాయజ్ఞం మహాపాతకనాశనం! కురువ్య దేవరాజ! త్వం తత్సావకమనాయ హి! బృహస్పతి రపి కురీత్వా తథేత్యాహ మహామతిః! ఊచు ర్దేవా అపి తథా తత శ్శాంతమనా హరిః । వివేకాంతఃపురం దేవా స్స్వస్థానం తతో యయుః॥ తత స్సురపతి యజ్ఞ మశ్వమేధం యథావిధి । చకార మునిశా

స్తూల! బహు సదస్వయ పూర్వకమ్! తత ఆగత్య దేవర్షి రేకదా నారదోమునిః॥ ౧౦॥ పాహ
తం సురబృందానా మధిపం సురసంసది! తవాపి కృతయజ్ఞస్య బ్రహ్మహత్యా పవిత్రతే! తత స్త
తాలనార్థం త్వం యతస్య సురనాయక! ఇంద్ర! ఉవాచ॥ అశ్వమేధో మహాయజ్ఞః కృత స్తత్సా
ప శాంతయే! తథా౭పి వర్తతే తత్కిం కరిష్యామి వదస్య తత్॥ ముని రువాచ॥ గురుం గౌతమ
మాగత్య పృచ్ఛ గత్వా మహామతే! కథయిష్యత్యుపాయం తే సహి సర్వార్థవి స్తునిః! గురో
ర్వాక్యం పరం శాస్త్రం గురో ర్వాక్యం పరం తపః! గురు మ్రష్టో వదే ద్యచ్ఛ త ద్భవత్యేవ నాస్య
ధా! పాయశ్చిత్తం గురో ర్వాక్యం సర్వదేవేషు సమృతం! తదాజ్ఞయా కర్మ కృత్వా పాపాన్ని
ష్ఠృతి మాప్నోసి॥ శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ ఉత్యుక్త్వా స మునిః పాయాత్ పున స్వస్థాన ము
త్తమం! ఇంద్ర! శ్వాపీ యయా శీఘ్రం గౌతమస్యా౭లయం తతః! దదర్శ తం మహాత్మానం మ
ధ్యాహ్నర్క సమప్రభం! లసత్పింగ జటామాలిం బ్రహ్మ ధ్యానపరాయణం! దృష్టైవం స్వగురుం
సాక్షా స్మ హేళ మివ వృత్ర హాకృత్వా పదక్షిణం భూమా ప్రాణనామ చ తన్మృనిం! సమాధి
విరమే జ్ఞాత్వా దేవరాజం సమాగతం! పవిత్రం గౌతమ స్తాత కుశలం బ్రూహి సాంప్రతం॥
ఇంద్ర! ఉవాచ॥ ప్రభో! త్వద్దర్శనా దేవ సర్వం మే కుశలం మునే! ౨౦॥ భవాన్ యస్య గు
రు స్తస్య విద్యతే నాశుభం క్వచిత్! కిం త్వేకం కృతవాన్ పాపం న తన్నశ్యతి సర్వధా! తేన
త్వాం సమనుపాప్తో గురుం నిస్తార హేతుకం! వృత్రాసుర వధార్థాయ దధీచే రస్థి సంగ్ర
హాత్! సంజాతా బ్రహ్మహత్యా మే దుర్నివర్త్యా మహామతే! తస్యా మ్ర శమనార్థాయ
వాజిమేధం మహామఖం! కృతవాం శ్చ తథాప్యేషా కదాచిన్న నివర్తతే! తదహం దీనచి
త్తో౭స్మి గురో! నిస్తార కారక! ఉపాయం వద మే నాధ! బ్రహ్మహత్యా నివర్తకం! త్వం య
స్య ప్రాణకర్తా౭సి గురుః పరమ ధర్మవిత్! తస్య పాపం స్థిరతరం కథం మే బహుదుఃఖదం! గౌ
తమ ఉవాచ॥ వత్స! భేదం త్యజ్ఞ పాపం ఘోరం స్థాస్యతి నో చిరం! బ్రహ్మ మృపాయం
తచ్ఛృత్వా యతస్య పాపశాంతయే! యః కశ్చి ద్బ్రాహ్మణో నైవ దధీచి ర్మృనినత్తమః! ద్వి
తీయ ఇవ విశ్వేశో జీవన్ముక్తో మహామతిః! తస్య హత్యా వశా జ్ఞాతం పాపం ఘోరతరం సు
త! కిం నశ్య త్యశ్వమేధేన యజ్ఞేన సురబృందవ! ఏనాం తు బ్రహ్మహత్యాం త్వం యది
త్యక్తుం సమిచ్ఛసి! పశ్య గత్వా మహాకాలీం మహాపాతకనాశినిం! ఇంద్ర ఉవాచ॥ కీకృశీ సా
మహాకాలీ కుత్వా౭స్తే పాపనాశిని॥ ౩౦॥ తన్నే వద తతో గత్వా తాం పశ్యామి మహే
శ్వరీం॥ గౌతమ ఉవాచ॥ వేదాగమేషు సర్వేషు యథా దృష్టం తథోదితం! న మయా జ్ఞాయ
తే కుత్ర! మహాకాలీ పరాత్పరా! సర్వాభి శ్శృతిభిః ప్రోక్తం దృష్టా కాలీమహేశ్వరీ! వినాశ
యతి పాపాని శివానేత్యాదినానుత! ఇంద్ర! ఉవాచ॥ న నిస్తారం పవశ్యామి పాపా దస్మా త్క
థంచన! యత స్సా కుత్ర! చేత్యేవ నైవ జ్ఞాస్యే కదాచన! గౌతమ ఉవాచ॥ మహాగృత
పసా కాలీం యోగిన స్తత్సదస్యః! పశ్యంతి బహుకాలేన యుగాంతాది మితేనచ! తథా
చరతి య స్తస్య సమాయాతి పుర స్వయం! మహాకాలీ జగద్ధాత్రీ యోగగమ్యా సనాత

నీ । సురాణా మధిప స్త్వం తు సర్వదా రాజ్యపాలకః । త్వత్త్వా రాజ్యం కథం యోగ్య స్త్వ
 పః కర్తుం భవిష్యసి తస్మా దన్య ముపాయం తే మహాకాలీ వ్రదర్శనే । న వశ్యామి వినా త
 స్యా ఆలయే గమనా దృతే । తస్మా త్వ మనుసంధాయ పురీం తస్యాః పురందర! తత్ర గ
 త్వా మహాకాలీం పశ్య బ్రహ్మాది దుర్లభాం! ఉపాయ మనుసంధానే వత్త్వామి సురనాయక! ।
 గత్వాఽదౌ బూహి లోకానాం పితృభూ మనామయం! సోఽపి చేన్నేవ జానాతి వయం
 తు క్వాఽతియత్నవాః ॥ ౮౦॥ అనుసంధాస్య తే నూనం మహాకాల్యాః పురం తతః! సచే ద్య
 ద్యను సంధాతా తదాఽవశ్యం మహామతే! । భవిష్య త్యనుసంధానం సత్య మేత ద్భవీమి తే
 ఇంద్ర! ఉవాచ॥ న తవాఽజ్ఞా వృథా దేవ భవిష్యతి కదాచన! యామ్యహం బ్రహ్మసాన్నిధ్యం
 తతోపాయం భవిష్యతి! శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ ఇత్యుక్త్వా దేవదేవస్త్వం త్రిభా కృత్వా పృ
 థక్షిణం! పృణమ్య దండవ ద్భూమా బ్రహ్మలోకం తదా యయా! న పుష్పరథ మారుహ్య
 మంత్రీభి స్సహ నారద! । ఉవాచ చ యథావృత్తం గౌతమే నాభిభాషితం । త చ్ఛ్చిత్వా
 భగవాన్ బ్రహ్మ దేవరాజ మువాచ హ! న జ్ఞాయతే మయా తస్యాః పురం కుత్ర సురాధిప!
 కృపయా దేవకార్యార్థం స్యయ మావిర్భభౌ యదా । తదా దృష్టా మహాకాలీ బ్రహ్మరూపా
 సనాతనీ! పున శ్చాంతస్మా తా భూతా సర్వదేవస్య పశ్యతః! ఇత్యేవమేవ జానామి న పురం జ్ఞా
 యతే మయా॥ ఇంద్ర! ఉవాచ॥ బ్రహ్మం స్త్వం చేన్న జానాసి పురం తస్యా స్తథా కథం
 జ్ఞాతవ్యం వా మయా సారం ప్రాప్య తే పాపసంచయాత్ । బ్రహ్మవాచ॥ త్వయి రాజని
 దేవానాం యది స్థాస్యతి పాతకం! తదా బహువిధోత్పాతం భవిష్యతి సురాలయే! ౫౦॥ త
 స్మా త్వత్ప్రాప శాంత్యర్థం యత్నవా నస్మి వై భువం । సర్వదై వాఽనుసంధాస్యే పురం త
 స్యా స్సుగోపితం । యది తా మనుషశ్యామి తవ కార్యానురోధతః! భవిష్యామి తదా ధన్యః
 కిము కార్య మతః పరం॥ శ్రీ మహాదేవ ఉవాచ॥ ఏవ మాశ్వాస్య దేవానా మధిపం స పితా
 మహా! వైకుంఠం ప్రయయా దివ్యం రథ మరుహ్య నారద! ఇంద్రోఽపి రథ మారుహ్య పు
 ష్పకం తస్య పృష్ఠతః! ప్రయయా విష్ణునా గుప్తం పురం వై కుంఠ ముత్తమం! తతో బ్రహ్మ
 సమాభాష్య దేవరాజ మువాచ హ! శుణు వత్స! వదామి త్వం బహి స్త్రివ్య సురేశ్వర! అహ
 మంతఃపురం యామి తత స్త్వ మనుయాస్యసి! ఆజ్ఞప్తౌ దేవదేవేన విష్ణునా బ్రహ్మరూపిణా! త
 చ్ఛ్చిత్వా బ్రహ్మవచనం దేవరాజ స్తథాఽకరోత్ । బ్రహ్మ యయా జగన్నాథో యత్రాఽస్తే
 భగవాన్ హరిః! లక్ష్మీ సరస్వతీ యుక్తో హృది కౌస్తుభ మండితః! నవీన జలద శ్యామ శృం
 ఖ చక్ర గదా ధరః! తందృష్ట్వా భగవాన్ విష్ణుః పప్లిచ్చ స్వాగతం విభూ! బ్రహ్మ ప్రాహ జ
 గన్నాథ స్వాగతం త్వత్ప్రసాదతః! దేవరాజః పురద్వారి దర్శనార్థే సమాగతః! ప్రతీక్ష తే త
 వానుజ్ఞా మత్రాయాతుం మహాప్రభో! ౬౦॥ త చ్ఛ్చిత్వా గరుడం ప్రాహ భగవాన్ వి
 ష్ణు రవ్యయః! ప్రవేశయ సురాణాం త మధిపం పుర మధ్యతః! త చ్ఛ్చిత్వా గరుడ స్త్రా
 ర్థం గత్వా తద్వార ముత్తమం! ప్రవేశయామాస మునే! తదంతఃపుర ముత్తమం! ఇంద్ర! స్తు

దండన దూభమా పఞిపత్య జగత్పతిం । కృతాంజలిపుటః పాహి ధన్యోఽహం తవదర్శనాత్ ॥
 త్వత్పాద పరికష జని స్ఫుటబృంద వంద్యా గంగా పునాతి సకలాని జగంతి ధన్యా । తం త్వా
 దృశా యదిహ సర్వమరైకనంద్యం పశ్యామి భాగ్య కుతులం మమ పూర్వజాతం ॥ ఇత్యేవం ప
 రమేశ్వరం సురపతి ర్విష్ణుం స్తువన్ భక్తితో బ్రహ్మజ్ఞాం పృథిలభ్య గౌతమమునే ర్వాక్యం స
 మావేదయత్ ॥ పుత్వా శ్రీకమలాపతి స్సురపతే ర్వాక్యం తతో విస్మితః పానీ న్మౌనముఖః
 పితామహపురం త్రైలోక్య సంపాలకః ॥ ౬౫ ॥

ఇతి శ్రీ మహాభాగవతే మహాపురాణే మహాకాలీ దర్శన ప్రసంగే ఇంద్రస్య బ్రహ్మ
 ణాసహ నైకుంఠపుర ప్రవేశసం నామైక షష్టితమోఽధ్యాయః ॥

అథ ద్విషష్టితమోఽధ్యాయః.

శ్రీ మహాదేవ ఉవాచ ॥ ఏవం భూత్వా కియత్తాలం మానీ కమల లోచనః । ఉవాచ
 దేవరాజం తం మృదువాక్యేన నారదః ॥ శ్రీ భగవానువాచ ॥ స మయా జ్ఞాయతే దేవీ కుతా
 స్తే నా మహేశ్వరీ ॥ మహాకాలీ బ్రహ్మరూపా సర్వస్వరూపా సనాతనీ । యత్ర తిష్ఠతి నా దేవీ
 జ్ఞాయతే తన్మహేశ్వరీ ॥ తత్ర గచ్ఛ మహేశానం యథావృత్తం నివేదయ ॥ అహ మహ్యగమి
 ష్యేఽద్య ద్విష్ణుం దేవ్యాః పురం మహత్ ॥ దక్షిణామి చక్షుషా దేవీం కిము కార్య మతః పరం ॥
 శ్రీ మహాదేవ ఉవాచ ॥ ఇత్యుక్త్వా తం జగన్నాథో గరుడం సహసాఞ్ఞితః ॥ ప్రాయయా శివసా
 న్నిధ్యం బ్రహ్మణా సహితః పృథుః ॥ ఇంద్ర శ్చ రిధ మారుహ్య తయోః పశ్చాద్యయా మునే ॥
 దృష్ట్వా తాం స్తు సమాయాతా న్నందీ బుద్ధిమతాం వరః ॥ మహేశ సన్నిధిం గత్వా కథయా
 మాస తత్త్వణాత్ ॥ దేవదేవ! మహేశాన! విష్ణు ర్నారాయణ స్స్వయం ॥ ఆగతో బ్రహ్మణా
 సార్థం దేవరాజేన చ ప్రభో ॥ త మాహ శంభు శ్శీఘ్రం త్వం పురం వేశయ బుద్ధిమాన్ ॥ త
 చ్ఛ్చిత్వా సోఽపి గత్వా తాన్ పుర మావేశయ న్మనే ॥ తే శంభో సన్నిధిం గత్వా పఞిపత్య
 మహామతే! ॥ పార్వతీసహితం తం చ ప్రణేము ర్మునిపుంగవ ॥ తత స్తా నాహ విశ్వేశః కథ మ
 త్రీ సమాగతాః ॥ దురీతం వదత యుష్మాకం కిం కార్యం సముపస్థితం ॥ ౧౦ ॥ శ్రీవిష్ణురువాచ ॥
 ఇంద్రోఽయం బ్రహ్మహత్యాయాః ప్రియశ్చిత్తం మహామతిః ॥ పప్రిచ్ఛ మునిశాహులం గౌత
 మం శాస్త్ర విత్తమం ॥ స హ పాహి మహాకాలీం పశ్య తస్యాః పురం వ్రజన్ ॥ పురం తు కుత్ర త
 న్నైవ జానామి సురనాయక! ॥ తచ్ఛ్చిత్వా వచనం తస్య బ్రహ్మణోఽంతిక మాగతః ॥ పప్రిచ్ఛ
 చ పురం దేవ్యాః కుత్ర తన్మే వద వ్రభో! ॥ స పాహి నైవ జానామి కుత్ర దేవ్యాః పురం తు
 లత్ ॥ తతో బ్రహ్మ సమాయాత స్సురేంద్రేణ మమాఽంతికం ॥ పప్రిచ్ఛ మాం తథేంద్రోఽ

వి బ్రహ్మణా పేరితః పభోః॥ తచ్చుత్వా విస్తయావిష్ట స్సహ తాభ్యా మిహగతః॥ త్వమవ
శ్యం హి జానాసి మహాకాల్యాః పురం విభో॥ తత్త్వ మస్మాన్ మహాదేవ్యాః పురం సీత్వా
ప్రదర్శయ॥ అయ మిందో మహాబాహు ప్రిలోకేశో మహేశ్వరః॥ మహాపాతక యుక్త
శ్చే త్కథం స్థేయా జ్ఞత్రయం॥ శ్రీ శివ ఉవాచ॥ యాయ మాగచ్ఛత తథా యా మ్యహం
మధుసూదనః॥ దర్శయిష్యామి తాం దేవీం సీత్వా తస్యాః పురం దురీతం॥ శ్రీ మహాదేవ ఉ
వాచ॥ ఇత్యుక్త్వా నందినం ప్రాహ వృషం సజ్జకురు దురీతం॥ యాస్యా మ్యద్య మహాకాల్యాః
పురం రత్నపరిష్కృతం॥ తచ్చుత్వా సోఽపి సహసా తథా చక్రే మహామునే॥ ౨౦॥ తత
స్సమారుహ్య వృషం మహేశ్వరో విష్ణు శ్చ తాక్ష్యం జితవాయు వేగకం॥ బ్రహ్మ విమా
నం మణిభిః పరిష్కృతం ప్రాయా న్మహేంద్రోఽపి చ పుష్పకం తథా॥ పథి ప్రజంతో గగనే
సురోత్తమా ఊచు స్సమాభాష్య పరస్పరం మునే॥ పరాత్పరా సైవ మహామహేశ్వరీ శ్రీ
కాలికాఽన్యో న హి విద్యతే పరః॥ సృజ త్యలం సైవ జగ న్మహేశ్వరీ సంపాతి సర్వాసు విప
త్సు సా తథా॥ అంతే తథా సంహర తే చ విశ్వం నిమిత్త మాత్రం తే వయం త్రియ స్త్వితి॥
ఏవం వదంతో బహుధా సురోత్తమా వ్యతీత్య వర్తమాన ముపాగమ న్మునే॥ శ్రీకాలికాయా
నగరం మహామణిం స్వర్ణాదిభి శ్చిత్రిత మద్భుతోత్తమం॥ విలోక్య సర్వత్రే పురం దద న్తథా
బ్రహ్మ చ విష్ణు శ్చ బభౌవ పిస్త్రితః॥ పరస్పరం వాక్య మువాచ మత్పురం ధిగస్తు మన్యే
చ వినిర్మితం వృథా॥ ఏవం విలోక్య నగరం జగదంబికాయా బ్రహ్మాందో విష్ణు గిరిశాః పరి
తో భ్రమంతః॥ తస్థు శ్చిరం సకల విస్మృత వాంఛితార్థాః కోఽపి స్మరే న్న హి కిమర్థ మిహ
గతాస్మః॥ ౨౧॥

ఇతి శ్రీమహాభాగవతే మహాపురాణే మహాకాలీ దర్శనోపాఖ్యేనే ఇంద్రాదీనాం
దేవీలోకగమనం నామ ద్విషష్టితమోఽధ్యాయః॥

అథ త్రిషష్టి తమోఽధ్యాయః.

శ్రీ మహాదేవ ఉవాచ॥ ఏకదా పుష్ప మాహరుం యోగిన్య స్సముపాగతాః॥ తా
ఊచు స్తా న్మహాత్మానః కిమర్థం సముపాగతాః॥ తచ్చుత్వా వచసం తాసాం స్మృత్వా గమ
న కారణం॥ ప్రోచు ర్దేవీం మహాకాలీం వయం దృష్టుం సమాగతాః॥ యోగిన్య ఊచుః॥ య
ది దేవీం మహాకాలీం దృష్టు మేవ సమాగతాః॥ తదాఽత్ర నుదిరం స్థిత్యా కి మవీక్షత సాద
రాః॥ అపహ దేవ్యా మహా మాయా యయేదం మాహ్యతే జగత్॥ తామేవ మోహి
తా యాయం విస్మృతాః ప్రకృతే భువం॥ శ్రీ మహాదేవ ఉవాచ॥ ఇత్యుక్త్వా తా యయు

స్తే ౨పి సర్వే ఊచుః పరస్పరం చిర మాగత్య చ వయం కిం కుర్మో ౨హ్యత్ర సన్ధితాః । వి
ష్ణుః పాహ మహాదేవం కిమేవం మోహ్యతే త్వయా । బహుకాలం సమాయాతా దృష్టుం
కాలీం మహేశ్వర! । అద్యాపి దృష్టా నోదేహి మహాకాలీ మహేశ్వరీ! శ్రీ శివ ఉవాచ! అద్యై
వ గత్వా వశ్యామో దేవీం భవన మాతరం! గచ్ఛ యామి పురీం దేవ్యా శ్శుద్ధరత్న వినిర్మిత
తాం! ఇత్యుక్త్వా తే సురశ్రేష్ఠా హృది ధ్యాయన్ మహేశ్వరీం । గతు మంతఃపురం దేవ్యాః
ప్రియయు ర్మునిపుంగవ! । తత స్సన్నికృతే గత్వా మహాదేవ స్సురోత్తమాన్ । ఉవాచ బ్ర
హ్మ విష్ణోదీన్ హర్షోత్పల్ల విలోచనః॥ ౧౦॥ దోధూయమానః పవనేన చోదితో విద్యుత్ప్ర
భాహేమ విచిత్రితో భృశం । సింహధ్వజో ౨యం జగదంబికా పురః ప్రాసాద శీర్షోపరి దృశ్య
తే మహా! । నర్త్యైః పరిత్యజ్య విమాన యానకం స్థిత్యా క్షితౌ సాంపత్ర మేవ భక్తిరః! ప
రిమ్యతాం సా జగదేక వందితా పురప్రవేశాఖిల విష్ణు శాంతయే॥ ఏవం సమాకణ్య శివేన
భాషితం క్షితౌ తదా తే ౨ప్యవతీర్య భక్తిరః । దృష్ట్వా ధ్వజం నేము రుదజ్జుఖా పుర ప్రవేశ
శ విఘ్నాఘ్న వివాశనాయ తు॥ తత శ్శంభుం పురస్కృత్య బ్రహ్మ విష్ణు పురందరాః । వివిశు
ర్నగరీం దేవ్యా రక్షితాం భైరవీగణైః! దృష్ట్వా తు నగరీం దేవ్యా వైకుంఠేశోపి చేతసా! ని
నింద నగరం దివ్య మాత్మనో విస్తయాన్వితః । తతో ౨ంతఃపుర బాహ్యేతే దదృశు ర్గణనా
యకం! చతుర్భుజం మహాబాహుం స్థూలకాయం గజాననం! త మాహ భగవాన్ప్రద్యోః ప్రీ
త్యా పరమయా యుతః! వత్స గత్వా మహాకాలైర్వ ద్దుతం మే వచనం వద! బ్రహ్మ విష్ణు
స్సురేంద్ర శ్చ త్వాం ద్రష్టుం భక్తిభావతః! ఆయాతా శ్శంభు మాసాద్య సహాయం జగదీశ్వరీ!
తై స్సార్థం పురబాహ్యే చ రుద్ర శ్చాచ్యవతిష్ఠతే! ఆజ్ఞాం విధేహి తై స్సార్థ మాయాతు వృ
షభధ్వజః! ఇతి శ్రుత్యా వచ శ్శంభో స్త్వరితం గణనాయకః! జగమా ౨ంతఃపురం దేవ్యాః
కథితుం శివభాషితం॥ ౨౦॥ స ప్రేరిమ్య మహాదేవీం ప్రాంబలి శ్శివభాషితం । న్యవేదయ ద్య
ధావ చ్చ మహాదేవ్యై మహామతే! తదాకణ్య జగన్తాతా తూణాం తం గణనాయకం । ఉ
వాచానయ విశ్వేశం విష్ణుం చాథ ప్రజాపతిం । తత స్స సముపాగత్య శివ విష్ణు ప్రజాపతీన్!
అంతఃపురం మహాదేవ్యాః ప్రావయామాస నారద! । ఇంద్రో స్థితః పురీబాహ్యే దుఃఖితో దీ
నమానసః! అదృష్ట్వా తాం పరా మాద్యాం సాక్షా త్రప్రకృతి రూపిణీం! మహేశ ప్రమోఖా
స్తే తు మందిరద్వార ముత్తమం! సంప్రాప్య దదృశు ర్దేవీం రత్న సింహాసనోపరి । శవాసనాం
ముక్త కేళీం భీమనేత్రా త్రయోజ్వలాం! చతుర్భుజాం మహాఘోణాం కోటిసూర్య సమప్రభాం!
రత్నోత్తమ సమూహేన జ్వలన్ముకుట మండితాం! అనర్ఘ్యనేక రత్నై మై రూపితాం జలద
ద్యుతిం! దిగంబరీం భీమదంష్ట్రాం ముండమాలా విరాజితాం! విజితాం రత్నదండేన చామరే
ణ సభిగణైః! దుర్వీక్త్యాం తేజసా ౨తీవ కాలానల సమప్రభాం! దక్షపార్శ్వే మహాదేవ్యా మ
హాకాలం సదాశివం! దదృశు ర్భీమనేత్రాన్యం జటాముకుట మండితం! కచాల ఖట్వాంగ కరం
మదఘూర్ణిత లోచనం! ౩౦! శకాంకాంత మూర్ధానం భిన్నాంజననిధం ప్రభం! అనాది పు

శ్రీ మహాదేవీ భాగవతే,

౧౫౬

రుషం పూర్ణం జగదంతకరం పరం! కోటిసూర్య పరీకాశం నాగేంద్ర కృతభూషణం! ద్వీపచ
ర్నాంబర ధరం చితాభస్మ విభూషితం! అథ తే దండవ ద్భూమా నిపత్య జగదీశ్వరం । ప్రణే
ముః పరమేశానం మహాకాలం చ నారదః! సంస్తాయ వివిధై స్సస్త్రై ర్వేదవేదాంగ సుభ
దైః! ఏతస్మి న్నంతరే శంభు ర్మహాకాలేన తేనవై! ఏకత్య మనుసంప్రాప్త సహసా మునిసత్త
మ! తతో బ్రహ్మ చ విష్ణు శ్చ న దృష్ట్వా తం సదాశివం! చేతసా చింతయామాన క్షగతో
సా మహేశ్వరః! ఇంద్రస్య దర్శనం దేవ్యా భవిష్యతి న వా కిము! ఇతి చింతయతో ర్వత్స!
తయో స్సాజగదీశ్వరీ! మహాకాలేన సహితా త్వదృశ్యా సమభూత్ క్షణాత్! తత్రైవ సంస్థి
తా కాలీ మహాకాల శ్చ శంకరః! న తౌ తన్తాయయా ముక్తా దదృశా తే మహామునే! తతో
బ్రహ్మ చ విష్ణు శ్చ దేవ్యదర్శన కాతరా! కృతాంజలి పుటా కాలీం భక్త్యా తుష్టవతు ర్మనః॥
బ్రహ్మ విష్ణు ఊచతుః॥ సమామి త్వాం విశ్వకర్త్రీం పరేశీం నిత్యా మాద్యాం సత్విజ్ఞాన రూ
పాం! వాచాతీతాం నిర్గుణాం చాతిసూక్ష్మాం జ్ఞానాతీతాం శుద్ధవిజ్ఞాన గమ్యాం॥ ౧౦॥ పూర్ణాం
శుద్ధాం విశ్వరూపాం సురూపాం దేవీం వంద్యాం విశ్వవంద్యై రపి త్వాం! సర్వాంతస్సా ముత్త
మస్థాన సంస్థా మీడే కాలీం విశ్వసంపాలయిత్రీం! మయాతీతాం మాయినీం చాపి మాయాం
భీమాం శ్యామాం భీమనేత్రాం! సురేశీం! విద్యాం సిద్ధాం సర్వభూతాశయస్థా మీడే కాలీం వి
శ్వసంహర కత్రీం! నో తే రూపం వేద్మి శీలం న ధామ నో వా ధ్యానం నాపి మంత్రం మ
హేశి! సత్తారూపే! త్వాం పవద్యే శరణ్యే! విశ్వారాధ్యే! సర్వలోక హేతుం! ద్వా స్తే
శీర్షం నాభిదేశో నభ శ్చ చక్షూః ష్టేతే చంద్రసూర్యాగ్నయ స్తే! ఉన్మేష స్తే సుప్రబోధో
దివాచ రాత్రి రాత్రీ! శ్చక్షుష స్తే నిమేషః॥ వాక్యం వేదా భూమి రేషా నితంబః । పాదా
గుల్ఫా జానుజంఘే త్వధ స్తే । వీరీర్ధర్మో ధర్మకార్యం హి కోఽః సృష్టి ర్బోధ స్సంహృతి
స్తే తు నిద్రా! అగ్నిర్జిహ్వ బ్రాహ్మణా స్తే ముఖాబ్జం సంధ్యే ద్యౌ తే భూయుగం విశ్వమూ
రే! శ్వాసో వాయు ర్బాహవో లోకపాలాః క్షీడా సృష్టి స్సంస్థితి స్సంహృతి స్తే ॥ ఏవం
భూతాం దేవీం విశ్వాత్మికాం త్వాం కాలీం వందే బ్రహ్మవిద్యా స్వరూపాం । మాతః పూర్ణే
బ్రహ్మవిజ్ఞాన గమ్యే! దుర్గే! పారే! సారరూపే! పోనీన ॥ శ్రీ మహాదేవ ఉవాచ॥ ఏవం
తాభ్యాం స్తతా కాలీ పసన్నా మునిసత్తమ! మహాకాలేన సహితా భూయ స్సందర్శనం ద
దా! భూయ శ్చ శంకర స్తస్మా న్మహాకాల శరీరతః! నిస్ససార మహాబాహూ రజతాద్రి సమప్ర
భః! స ఆహ పరమేశానీం ఇంద్రోఽపి సముపాగతః! త్వాం దృష్టు మతిభావేన పుర బాహ్యే స్థి
తస్తు సః॥ ౧౧॥ ఆజ్ఞాపయ త మానీయ త్వత్సమీపం మహేశ్వరీ! దర్శయామి పరా మేనాం
మూర్తిం తే దివ్యలక్షణాం! ఇతి శంభో స్సమాకణ్య వచనం జగదంబికా! ఉవాచ తం మ
హాదేవం మహాకాలీ మహామతే! దేవ్యవాచ! యద్యానేతుం మహాదేవ! దేవరాజం మమా
లయే! సమిచ్చసి తదైకం త్వం కురు కార్యం సురోత్తమ! తస్య భూతం మహత్త్వం దధీచే
సంగ్రహాత్! తన్నప్తం ప్రాయశో దేవ మత్పురా ద్భూ రాగమూత్! అపరం విద్యతే కిం

చిత్తస్యోపశమనాయ తు! అంతర్గతహరజః కించి ద్దేహి తస్మై మహామతే! తతో నిర్ఘాత
 పాప స్స సమాయాతు మమాఽంతికం! సంపాప్స్యతి చ మే దృష్టిం దుర్లభా మపి వాసవః!
 శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ ఇతి కాల్యా సమాదిప్త స్సోఽపి గత్వా మహేశ్వరః! అంతర్గత హ రజ
 స్తస్మై దత్వా పుర మవేశయత్! తత ఇంద్రః పృవిశ్యాంతర్గత హం దేవ్యా మహామునే! పృణ
 మ్య పాదే పాదే తాం నివత్య ధరణీతలే! సంపాప్స మందిర ద్వారం శివేన సహ నారద! । దృ
 ష్త్వా త్రైలోక్య జననీం దుర్లభాం త్రిద శేశ్వరైః! సహపాత్నీఁఽపత ద్భూమౌ పృణమ స్తండవ
 త్తదా! ఉద్ధాయ వేదవేదాంఽ కథితై స్త్రోత్రై రపి! ౬౦॥ తుష్టావ తాం జగద్వంద్యం మ
 హాకాలీం సురోత్త మః! తతః పున ర్దునిశ్లేష్! పృణిపత్య మహేశ్వరీం! స్వ స్వస్థాన ముపాజన్తు
 గృహీద్యా స్త్రిద శేశ్వరాః! ఇత్యుక్తం తే మునిశ్లేష్! యత్పుష్టం భవతా మయా! పుణ్యం
 సుమహాదాఖ్యానం మహాకాలీ పృదర్శనం! య ఇదం శృణుయా దృక్త్యా పతే ద్వా ప్రయతో
 నరః! తస్య నో విద్యతే పాప మపి బ్రహ్మవధాది జం । భవత్యపి మహాపుణ్య మశ్వమేధ శతో
 ద్భవం! ఆరోగ్యం విపులం విత్తం పుష్కరాపాత్రాది సంపదః! అష్టమ్యాం వా చతుర్గళ్యాం నవ
 మ్యాం వా దినక్షయే! యః పతే త్రప్యతో భూత్వా స దేవ్యాః పద మాప్ను యాత్! అమా
 వాస్యాం నిశీధే వా పౌర్ణమాస్యాం పతే త్తు యః! గవా మయుతదానస్య న ఫలం సమవాప్ను
 యాత్! వినశ్య త్యాపద స్సన్య స్సంప దాశు ప్రివర్తతే! న భయం విద్యతే చేహ శత్రుిత
 స్తస్య నారద! సంగ్రామే విజయో నిత్యం భవే ద్దేవ్యాః ప్రిసాదతః! పితృశాన్ధ దినే యస్తు
 పతే దేవ త్వమాహితః! సంతుష్టాః పితర స్తస్య భుజంతే కన్య ముత్తమం! అన్యాయోపాత్త వి
 త్తాది కృతం వాపి మహామునే! పితౄణాం పరమవీరి దాయకం తద్భవే దిహ! ౭౦॥

ఇతి శ్రీ మహాభాగవతే మహాపురాణే సదాశివ నారదసంవాదే మహాకాలీ
 దర్శన మాత్రే జేంద్రస్య బ్రహ్మహత్యా నివృత్తి కథనం నామ
 త్రిషష్టిత మో ౭ ధ్యాయః.

అథ చతుష్టయ త మో ౭ ధ్యాయః.

శ్రీనారద ఉవాచ॥ కథితం మహాదాఖ్యానం కృపయా పరమేశ్వర! । భన్యం పుణ్యత
 మం దిన్యం మహాపాతక నాశనం! యత్పుష్టం భగవత్యాస్తే తత్త్వ మన్యక్త మద్భుతం! జన్మ
 కర్మాదికం చాపి నిత్యాయా అపి లీలయా! తత్రే శైలావతీర్ణాయః పృకృత్యా హేమవ ద్ధృ
 హే! గంగాయా శ్శోభ మిచ్ఛామి భూయ శ్చరిత ముత్తమం! యథా ద్రివమయీ భూతా
 మూర్తి రేకాఽఘహరిణీ! యయా పునాతి సా దేవీ త్రైలోక్యం సచరాచరం! యథా చావ

తర త్పుభ్యాన్యం లోకానాం త్రాణహేతవే । ఏత దన్య చ్చ మాహాత్మ్యం విస్తరేణ వద ప్ర
భాః ॥ శ్రీమహాదేవ ఉవాచ ॥ శృణు వత్స! పవిత్ర్యామి పుణ్యా త్పుణ్యతరం పరం । యచ్ఛ్రీ
త్వా ముచ్యతే సావీ జన్మసంసార బంధనాత్ ॥ పూర్వం విష్ణు స్సమాకణ్య గంగోద్వాహ మా
హూత్సవం ॥ దిదృక్షు శృంకరం హృష్టం గంగయా సహితం ప్రభుం ॥ వైకుంఠ మానయా
మాన స్వపురం వీరమానసః ॥ బ్రహ్మాద్యా శ్చాపరే దేవా స్తత్రాయాతా మహామునే! ॥ దృ
ష్టుం తం పరమేశానం విష్ణుం చ జగతః ప్రభుం! తత్ర స్థితా శ్చాపరేఽపి మరీచ్యాద్యా మహర్ష
యాః ॥ వివిధ శ్చారు నిర్మాయ సభాం దివ్యాసనోపరి ॥ రత్న సింహాసనే రమ్యే ఉపవేశ్య మహా
శ్వరం ॥ ౧౦ ॥ హృష్టః ప్రాహ జగన్నాథః కురు గానం మహేశ్వర! ॥ సతీవియోగ దుఃఖార్త
శ్చిరం విహ్వల మానసః ॥ స్థితోఽసి సా సతీ యం త్వాం పున రాప నిజాంశతః ॥ దృష్ట్వా త్వాం
సుప్రసన్నాస్యం సగంగం హృష్టమానసం ॥ సర్వ ఏవ ప్రహృష్టా సాస్మిత వయం త్రిదశ పందిరే! ॥
త్వద్దాన మతిసంప్రీతి జనకం త్వన్మృగా చ్యుతం! శోతు మిచ్ఛామి విశ్వేశ! కురు గానం మ
హేశ్వర! ॥ ఇతి తన్య వచ శ్శ్రీత్వా విష్ణో రమిత తేజసః ॥ శంభు స్సులలితం గానం చక్రేఽత్య
ద్భుత ముత్తమం ॥ ప్రథమం గాన మాకణ్య బ్రహ్మాద్యా స్త్రిదశేశ్వరాః ॥ ముముహూ సర్వ
ఏవాతిమనోజ్ఞం మునిసత్తమ! ॥ ద్వితీయం సముపాకణ్య వై కుంఠేశోఽపి నారద! ॥ విసంజ్ఞః
పతితో భూమా రోమాందిత కలేబరః ॥ తృతీయం గాన మాకణ్య స ఏవ పరమేశ్వరః ॥ బ
భూవ ద్దేవరూపీ తు క్షణేన మునిసత్తమ! ॥ విష్ణో జలమయే భూతే వై కుంఠం ప్లావితం పురం ॥
బభూవ తేన తోయేన సర్వతో మునిసత్తమ! ॥ తతః ప్రాప్య ప్రణోధం తు బ్రహ్మాద్యా స్త్రిద
శోత్తమాః ॥ దదృశు స్సకలం వ్యాప్తం తోయేన హరిమందిరం! అన్య చ్చ జలసంపూర్ణం సానం
తస్మిన్ పురాశరే! २౦ ॥ దృష్ట్వా దృష్ట్వా హృషీకేశం విస్మయం పరమం యయుః ॥ బ్రహ్మ త
దుపధార్యాథ శివగాన సముద్భవం ॥ హరే ద్ద్రోవత్సం తత్తోయం కమండలు ముపానయత్ ॥
తత్తోయ ప్రాప్తి మాత్రేణ కమండలు గతా తు యా ॥ గంగాయా మూర్తి రేకాఽసీ ద్ద్రవరూ
పా భవ చ్చ సా ॥ బ్రహ్మ కమండలా కృత్వా గంగాం నీరమయ్యాం మునే! ॥ ప్రాయయా స్వపు
రం లక్ష్మీ మాశ్వస్యచ సరస్వతీం ॥ శివ స్తు గంగయా సార్థం కైలాసం సముపాగమత్ ॥ ఏవం
ద్ద్రవమయీ భూత్వా గంగా బ్రహ్మ కమండలా ॥ సంస్థితా మునిశార్దుల! దేవీ త్రైలోక్య సా
వనీ ॥ ఇదానీం శృణు సా దేవీ ప్రాప్య విష్ణుపదం యథా ॥ విష్ణు పాదోద్భవే త్యాఖ్యా మనుసా
ప సురేశ్వరీ ॥ తత సా ప్రార్థితా పుభ్యాన్యం యథా చావతర త్వయం ॥ పరిత్రాణాయ లో
కానాం చతుర్దిక్షు చతుర్ముఖ! ౨౨ ॥

ఇతి శ్రీమహాభావగతే మహాపురాణే గంగోత్పత్తి కథనంనామ

చతుష్ఠస్థితమోఽధ్యాయః.

అథ పంచషష్ఠితమోఽధ్యాయః.

శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ విరోచనసుతో రాజా బలి దైత్య గణాధిపః॥ జహార దేవరాజస్య త్రైలోక్యం ధర్మతత్పరః॥ తతోఽదితి దేవమాతా పుత్రీరాజ్యాఽవహరిణీ॥ దుఃఖతా పార్థివయామాస విష్ణుం తిజగతాం ప్రభుం॥ తతః ప్రసన్నో భగవాన్ ప్రత్యక్షం సముపాగతః॥ ఉవాచ దేవమాత! స్త్వం వృణు యతే సమీహితం॥ దాస్యామి పరమప్రీత్యా తపసోగ్రేణ తోషితః॥ అదితి రువాచ॥ యది ప్రసన్నో భగవాన్ స్వరం మే సంప్రదయచ్ఛసి॥ తదా బలి హృతం రాజ్య మిందాయ త్వం సమర్పయ॥ శ్రీభగవానువాచ॥ వైరోచనో నవధ్యో మే ప్రహ్లాదాన్యాయ సంభవః॥ మద్భక్తో ధర్మనిష్ఠ శ్చ యశస్వీ లోకవిశ్రుతః॥ తస్మాద్వామన రూపేణ సంభూయ త్వయి కశ్యపాత్॥ యాచిత్యా సముపాహృత్య ఛలా ల్లోకత్రయం పునః॥ వాసవాయ ప్రదాస్యామి త్వత్పుత్రాయాదితే! ధ్నువం॥ శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ ఇతి తస్యై వరం దత్వా భగవాన్ పురుషోత్తమః॥ సహసాఽంతర్దధే విష్ణుః సర్వలోకేశ్వరేశ్వరః॥ అథ విష్ణు దేవమాతృర్గర్భగేహ ముపాగమత్॥ జన్మనే దైత్యరాజస్య రాజ్యావహరణేచ్ఛయా॥ సా చ తం సుషువే పుత్రం వామనం చారురూపిణం॥ సర్వలక్షణ సంపూర్ణం సుచారు ముఖ పంకజం॥ ౧౦॥ స ఏకదా ద్విజై స్సార్థం ద్విజరూపీ జనార్దనః॥ ఆసనాద మహాత్మానం బలిం ధర్మపరాయణం॥ సోఽయాచత బలిం భూమిం త్రిపాద పరిసమృతాం॥ తచ్చుత్వా చాహతం రాజా స్వల్పం కిం యాచసే ద్విజ!॥ ద్వీపం వా నక్షత్ర మేకం వా గ్రామం వాపి! తదర్థకం న యాచసే కథం విప్రీ దాస్యే తుభ్యం న సంశయః॥ స్వల్పదానం ద్విజసుత! దాతుః కీర్తి వివాశకం॥ తస్మాత్స్వల్పతరం దానం న తుభ్యం రోచతే మమ॥ వామన ఉవాచ॥ కిం తేన తే మహారాజ! య స్మయా కాంక్షితం తవ॥ త దేవ దేహినాం కీర్తిస్తవ తేన భవిష్యతి॥ మహ్యం త్రిపాద భూదానం పుణ్యకీర్తికరం పరం॥ భవిష్యతి మహారాజ! యథాభూతం చ భావిన॥ శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ ఏవం వచన మాకణ్య వామనస్య మహాత్మనః॥ సభ్యా ఊచు ర్మహారాజం బలిం ధర్మపరాయణం॥ సభ్యా ఊచుః॥ యద్వాచతే ద్విజసుత స్తదేవ త్వం జ్ఞాయచ్ఛవై॥ గృహీతు స్తుష్టిదం దానం సఫలం కీర్తివర్ధనం॥ శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ ఇత్యాకర్ణ్య వచస్తేషాం రాజా తస్మై ద్విజాతయే॥ త్రిపాద సంమితాం భూమిం దాతుం తిలకుశం దధే॥ ఏతస్మిన్నేవ కాలే తు దైత్యానాం గురు రాహత్యం॥ క్షణం తిష్ఠ మహారాజ! వచనం మేఽవధారయ॥ ౨౦॥ నాయం ద్విజసుతో నూనం ద్విజరూపీ జనార్దనః॥ మాయయా వామనో భూత్వా త్వదంతిక ముపాగతః॥ యద్వాచతే మమ ప్రవృత్త త్రిపాద పరిసమృతాం॥ భూమిం తదిద్ర కార్యార్థం నిశ్చితం విద్ధి భూవతే! త్వయైతస్మై యది పున త్రిపాద పరిసమృతా॥ భూమిః ప్రదీయతే తస్మి భవలోకత్రయం ధ్నువం॥ నేష్యత్యయం చాతిఖర్వో దీయతే చే త్సు నిశ్చితం॥ బలిరువాచ॥ కులసేవ్యః కథం విష్ణు ర్మమ లోకత్రయం గురో! సంప్రదాస్యతి చేంద్రాయ మత్తో నీ

త్వా ఛలేన వా॥ శుక్రః ఉవాచ॥ నానాధ్యం విద్యతే విష్ణో దైవకార్యాః సురోధినః॥ కించిదత్యో
మహారాజ! దారుణం కర్మ నిశ్చితం ఏవ భగవా న్మాన మదిత్యా గర్భసంభవః॥ మాయయా
వామనో భూత్వా త్వత్తో భూమిం ప్రయాచతే॥ తస్మా ద్భాజం! స్త్వ మేతస్మై భూమిం మా
దేహి కాంచన॥ యది త్రైలోక్య రాజత్వం సమిచ్చసి మహామతే!॥ బలి రువాచ॥ దాస్యామి
త్యేవ ముక్త్యాః హం నదాన్యే వా కథం గురో!॥ దాస్యామి న కథం భూమిం ఛలగాఢీ హ్య
యం యది॥ శ్రీ మహాదేవ ఉవాచ॥ ఇతి రాష్ట్రో వచ శ్శ్రుత్వా శుక్రో దానవ పూజితః॥ ము
హు స్తం వారయామాన భూమిదాన సముద్యతం॥ తచ్ఛ్రుత్వా స తు ధర్మాత్మా తూష్ణీం
భూయ మహామతే!॥ ౩౦॥ నిశ్చిత్య చేతసా దానం గురుం వచన మబ్రవీత్॥ గురో యది స్వ
యం విష్ణు ర్మాయావామన రూపధృత్॥ త్రైలోక్యం యాచతే తస్మి కిం మే భాగ్య మతః ప
రం॥ యస్య ప్రీతిం సముద్దిశ్య దానం కిమపి మానవః॥ కుర్వన్ య త్ఫల మాప్నోతి త దనంతత
మం మతం॥ తస్మై వామన రూపాయ సాక్షా న్నారాయణాయ వై॥ త్రైలోక్యం సంప్రదా
స్యామి కిం మే భాగ్య మతః పరం॥ విష్ణో స్సంప్రీతయే కర్మ న కరోతి విమూఢధీః॥ కరోతి య
స్తు స క్వాపి నిమజ్జతి న వై గురో!॥ తస్మా ద్వామన రూపాయ విష్ణవే ద్విజరూపిణే॥ త్రిపాద
భూమిం దాస్యామి ప్రీతిం తస్య సముద్దిశన్॥ ఇత్యుక్త్వా స గురుం రాజా విష్ణోః ప్రీతిం సముద్ది
శన్॥ త్రిపాద సంమితాం భూమిం దదౌ తస్మై పరాత్మనే॥ స స్వస్తీ త్యేవ మాభాష్య వామనో
మునిసత్తమ! విశ్వవ్యాపీ బభా విష్ణు స్త్రిపాదో జగదీశ్వరః॥ తస్యైకం తు పదం వత్స! బ్రహ్మం
డం స్ఫోటయం స్తదా॥ ఉర్ధ్వం జగామ బ్రహ్మ తు తదా తస్మిన్ పదాంబుజే॥ కమండలుస్థి
తం తత్తు తోయం ప్రాదా స్తహామతే!॥ తదా నీరమయీ గంగా ప్రాప్య విష్ణోః పరం పదం॥ త
త్రైవాఽనగ్ధితిం చ కే సర్వపాప ప్రణాశినీ॥ ౪౦॥ విష్ణు స్తు ప్రాహారాహనం బలిం ధర్మ పరాయ
ణం॥ సాపరాధ ఇవ స్పృష్ట్యా పాదే నై కేన తచ్చరః॥ తవ లోకత్రయం వత్స న్యన్తం తిష్ఠతు
సాంప్రీతం॥ శక్రాయ తావ త్పాతాలం ప్రజ త్వం సహ దానవైః॥ తవాపి దేవరాజత్వం భవిష్య
త్వష్టమే మనా॥ తదా లోకత్రయం భూయ స్త్వ మాప్స్యసి న శంశయః॥ ఇతి విష్ణో ర్వచ శ్శ్రు
త్వా బలి స్సర్వాసురై స్సహ॥ పాతాలం సంయయా విష్ణుం ప్రణివత్య మహామునే! వై కుంఠం
జగతాం నాథః ప్రయయా తిదశై స్తుతః॥ గంగా తు సంస్థితా తస్య చరణే లోకపావనీ॥ ౪౫॥

ఇతి శ్రీ మహాభాగవతే మహాపురాణే గంగావతరణ వ్రసంగే వామనరూపిణా హరిణా
బలిచక్రవర్తిత స్త్రిలోకీ స్వీకరణం నామ పంచషష్ఠీ తమోఽధ్యాయః॥

అథ షట్షష్ఠీ తమోఽధ్యాయః.

శ్రీ మహాదేవ ఉవాచ॥ ఏవం భువి తనుప్రాప్తం జ్ఞాత్వా గంగాం విధి స్తదా॥ శూన్యం

కమండలుం చాపి విలోక్య మునిసత్త మ! చేతసా చింతయామాస క్షణం తీర్థశ వందితః । ఇ
యం ద్రవమయీ గంగా త్రిషు లోకేషు దుర్లభా! పున్యా త్పుణ్యతమా శన్యా స్థితా మమ
కమండలౌ! పాప్తా హరిపదాంభోజం నిశ్చలా సమభూ దియం! నూనం నదీ స్వయం భూత్వా
స్వర్గం మర్త్యం రసాతలం! పవిత్రం ప్రకరిష్యంతీ సింధుసంగ మవాప్స్యతి! తదహం తపసా
రాధ్య దేవీం గంగాం సుకేశ్వరీం! భూయో విష్ణు పదాంభోజా ద్ద్రావయిష్యామి నిశ్చితం! ఇతి
సంచింత్య స విధి నైకకుంఠం సముపాగతః । గంగాం సంపార్థయామాస స్థితాం విష్ణుతనౌ
మునే! చిరం పార్థయత స్తస్య గంగా త్రైలోక్య పావనీ । ప్రత్యక్షం సముపాగత్య వచనం త్వే
ద మబ్రవీత్ ॥ గంగోవాచ ॥ అహం హరితనౌ బ్రహ్మన్ స్థాస్యే కాలం కియత్ ధుివం! త
తో ద్రవమయీ భూత్వా విష్ణోః పాదాంబుజాత్ పునః! నిస్సృత్య పావయిష్యామి లోకత్రీ
య మసంశయం! స్తుతా భగీరథేనాహం రాజ్ఞా చామిత తేజసా! భాగీరథీతి విఖ్యాతా యా
స్యేహం ధరణీతలం! ఉద్భృత్య తత్ప్రత్యన్ సర్వాన్ సింధుసంగ మవాప్యచ ॥ ౧౦ ॥ పాతా
లం సంప్రేక్ష్యామి లోకానాం తాణిహేతవే! బ్రహ్మవాచ ॥ అహం చాప్యనుజానామి
జ్ఞాన దృష్ట్యా సురోత్తమే! భగీరథస్య రాజ్ఞి స్త్యం కీర్తిం సంనద్ధయిష్యసి! అహం చాపి తదర్థం
త్వాం పార్థిత శ్శివసుందరే! య త్వం భూయో వినిస్సృత్య త్రైలోక్య మధియాస్యసి! శ్రీమ
హాదేవ ఉవాచ ॥ తతో గంగా భగవతీ స్వయ మంతర్ధధేఽచిరాత్! బ్రహ్మేపి స్వపురం పా
యాత్ సర్వలోక పితామహ! అథ విష్ణు తను పాప్తాం గంగాం ద్రవమయీం క్షితౌ! ఆనేతుం
గురుశాఽదిప్రః పితౄ నుద్ధతచేష్టితాన్! భస్మీకృతా న్మునీంద్రేణ కపిలేనాఽతి తేజసా! ఉద్ధిధి
ష్ణుర్మహాత్మా స రాజా నగర వంశజః! భగీరథః పరాత్మానం విష్ణుం లోకేశ్వరేశ్వరమ్! చిర
నూరాధయామాస యతాత్మా మునిసత్త మ! తతః ప్రసన్నో భగవాన్ పరాత్మా పురుషోత్త
మః! ప్రత్యక్షం సమభూ తస్య రాజ్ఞః పుణ్యతమాత్మనః! తం దృష్ట్వా జగతాం నాథం శంఖచ
క్ర గదాధరం! పీతాంబరం నృపర్ణం వనమాలా విరాజితం! ప్రణమ్య దండన ద్భూమా స్తో
త్రీ మాహ మహీపతి! రాజోవాచ ॥ త్రైలోక్య పాలక! జగత్పురివంశ్యపాద! విశ్వేశ! విశ్వగ!
మహాపురుషప్రధాన! నారాయణాచ్యుత! హరే! మధుక్తబభాశే! విష్ణో! ప్రసీద పరమేశ్వర!
తే నమోఽస్తు ॥ ౨౦ ॥ విశ్వైక కారణ! పురాణ! జగద్విధాన! శ్రీవత్స లాంఛన! విభో! మధు
సూదనాఖ్య! గోవింద! వామన! జనార్దన! విశ్వమూర్తే! విష్ణో! ప్రసీద పరమేశ్వర! తే న
మోఽస్తు ॥ అత్యంత విక్రమ! జగన్మయ! వాసుదేవ! దైత్యాంతకాంతక! భయాంతక! కాంత
మూర్తే! వైకుంఠ! మాధవ! భరాధర! చారురూప! విష్ణో ప్రసీద పరమేశ్వర! తే నమోఽ
స్తు ॥ లక్ష్మీపతేఽమలమతే! జగదేకనాథ! మాయాశ్చయైక! కరుణామయ! కేశవేశ! ఆనంద
సాంద్య! కమలేక్షణ! శుద్ధభాగ! వాణీపతేఽఖలవతే! సతతం నతోఽస్మి ॥ నమస్తే విశ్వరూపా
య విష్ణవేఽమిత తేజసే! సచ్చిదానంద రూపాయ శుద్ధజ్ఞానాత్మనే నమః! అద్య మే సఫలం జన్మ
అద్య మే సఫలం తపః! య త్త్వాం పశ్యామి సేతాభ్యాం దేవై రపి సుదుర్లభం! శ్రీమహాదే

వ ఉవాచ॥ ఇత్యాది స్తుతిభి ర్వాక్యై స్సంస్తుతో జగదీశ్వరః॥ ఉవాచ నృపశార్దూలం భగీరథ మ
రిందమమ్॥ శ్రీభగవానువాచ॥ కిం తేఽభిలషితం రాజ స్వరం త ద్వరయాఽధునా॥ పీఠ్యాసాం
సంప్రదాస్యామి తవ భావేన నిశ్చితం॥ రాజోవాచ॥ పితరో బ్రహ్మ శాపేన భస్మీభూయ మను
ప్రభో॥ అథోగతి మనుష్యాస్తా స్తేషాం నిష్క్రుతి కారణాత్॥ గంగాం ద్రవమయీం నేతుం షీ
త్యా మిచామి పావనీం॥ సా తే తసు మనుష్యాప్య ధీతా త్రైలోక్య పావనీ॥ కమండలు కృతా
వాసా బ్రహ్మణః పరమాత్మనః॥ తాం త్వం దదాసీచే ద్దంగాం స్వశరీర కృతాలయాం॥ తదా
మే పితర స్సర్వే ప్రయాంతి పరమం పదం॥ ఏతదేవ జగన్నాథ॥ వాంఛితం విద్యతే మమ॥ త్వం
చ సర్వాత్మనా దేవ ప్రణతానాం కృపాకరః॥ శ్రీ భగవా నువాచ॥ వత్స॥ షీతితలం గత్వా గం
గా ద్రవమయీ స్వయం॥ మచ్ఛరీరా ద్విని స్సృత్యో ద్ధరిష్యతి పితౄన్ స్తవ॥ త్వం తు తాం ప
రమారాధ్యాం దేవానా మపి దుర్లభాం॥ ౩౦॥ సంపార్థయ నుహారాజ॥ తథా శంభుం జగత్ప
తిం॥ తత స్సంపత్య తేఽభీష్టం సర్వమేవ భగీరథ॥ శ్రీ మహాదేవ ఉవాచ॥ ఇతి తస్మై వరం ద
త్వా భగవాన్ పురుషోత్తమః॥ అంతర్దధే మునిశ్రేష్ఠ॥ రాజ్ఞి సస్య సమీపరః॥ స తు గత్వా
మహారాజా హిమాద్రో రుత్తరం శిరః॥ గంగా మారాధ యామాస యతాత్మా మునిసత్తమః॥
గతే తు బహుసాహసే వస్తే తస్య తపస్యతః॥ ప్రసన్నా సమభూ ద్దంగా శివశక్తి స్మృతాననా॥
సా ప్రత్యక్ష మనుష్యాప్య రాజానం యతమాసనం॥ ఉవాచ రాజ స్త్వం భో॥ య తేఽభిలషి
తం వరం॥ రాజోవాచ॥ మాత॥ స్త్వం సుప్రసన్నా మే యది త్వం శివసుందరి॥ తదా హరిప
దాంభోజా నిస్సృత్యైహి భరతలం॥ పవిత్రాం భరణీం కృత్వా ప్రవిశ్య వివరఫలం॥ ఉద్ధారయ
పితౄన్ పూర్వాన్ మునినా భన్తసాత్కృతాన్॥ పితౄణాం యది నిస్తరం కరోషి తీదశస్తు
తే॥ తదాఽహం కృతకృత్య స్సన్య మేత స్మై వాంఛితం తవ॥ గంగోవాచ॥ ఏవ మస్తు మ
హారాజ॥ విష్ణుపాదాంబుజా దహం॥ వినిస్సృతో ద్ధరిష్యామి తవ పూర్వతమాన్ పితౄన్॥ త్వ
త్ సన్సంప్రార్థితా యస్మా ద్భూత్వా విష్ణుపదాంబుజాత్॥ షీతా వపరీష్యామి తస్మా త్కు
ల్యా తవాస్మ్యహం॥ ౪౦॥ తేన భగీరథీత్యాఖ్యా లోకే మే సంభవిష్యతి॥ త్వయా తు జగ
తాం నాథ శ్శంభు ర్గత్వా ప్రసాద్యతాం॥ స మే ప్రియతమా భర్తా తస్మాహం వశవర్తనీ॥ తే
న గంతుం నశక్నోమి వినా తస్యాజ్ఞయా ప్రభో॥ తేస్తా త్రప్రసన్న తాం యాతే శంకరే త్వయి
భూవతే॥ మేరుశ్శృంగం సమారుహ్య శంఖం జలర నివ్వనం॥ సంధ్యావ్యసి యదా రాజం॥ సదా
విష్ణుపదాంబుజాత్॥ నిస్సృత్యా ధ వినిర్భిద్య బ్రహ్మాండ మతివేగితా॥ తదా నుగా వసుమతీం
యాస్యామి జలరూపిణీ॥ ఉద్భృత్య త్వత్పితౄన్ సర్వాన్ వివరం సముపేత్యచ॥ పాతాల మను
యాస్యామి తవ కీర్తి వివర్ధనీ॥ శ్రీ మహాదేవ ఉవాచ॥ ఇత్యుక్త్వా సా భగవతీ గంగా శంకర గే
హిణీ॥ పశ్యతో నృపతే తస్య క్షణా దంతరధీయత॥ భగీరథ కృ భూపాలుః పితౄణాం కీర్తివర్ధ
నః॥ కృతకృత్య మివాతానం మేనే గంగాభివర్చనాత్॥ అథ గంగాజ్ఞయా రాజా ధర్మాత్మాఽసా
భగీరథః॥ మహేశం పార్థయామాస తస్మి న్నేవ వగోత్తమే॥ నిరాహర కృ తాబ్జం తు నియ

సప్తపష్టితమోఽధ్యాయః

తాత్పర్యమహామతే! తతః పునన్మో దేవేశ శృంకరః పృథురవ్యయః । పృథ్వీక్షం సమభూత్త
స్య పంచాస్యో వృషభధ్వజః ॥ ౫౦ ॥ తం వీక్ష్య రజతాభానం పంచాస్యం శూలధారిణం । వ్యా
ఘ్రాజిన పరీధానం జటామండిత మస్త్రం । విభూతిలిప్త నర్వాంగం సీలకంఠం స్త్రితాననం । నా
గేంద్ర భూషితం చారుచంద్రాన్ధ్ర కృతశేఖరం । దండవ త్పతితో రాజా నామ్నా మప్తసహస్ర
త్రై ॥ తుష్టావ దేవదేవేశం పూర్ణం సర్వసురోత్తమం ॥ ౫౩ ॥

ఇతి శ్రీమహాభాగవతే మహాపురాణే భగీరథ చక్రీవర్తికృత గంగావతరణో
ద్యమోనామ షట్పష్టితమోఽధ్యాయః ॥

అథ సప్తపష్టితమోఽధ్యాయః.

శివసహస్రీ నామ స్తోత్ర ప్రారంభః.

రాజోవాచ ॥ నమస్తే పార్వతీ నాథ! దేవదేవ! పరాత్పర! అచ్యుతానఘ! పంచాస్య!
భీమాస్య! రుచిరానన! వ్యాఘ్రాజిన పరీధాన! పాతకాఘవివర్జిత! పంచానన! మహాసత్త్వ! మ
హాజ్ఞానమయ! ప్రభో! అజితామిత! దుర్ధర్ష! విశ్వేశ! వరమేశ్వర! విశ్వాత్మక్! విశ్వభూతే
శ! విశ్వాశ్రయ! జగత్పతే! విశ్వోపకారి! నివృత్తైకభామ! విశ్వాశ్రయీశ్రయ! విశ్వాధార!
నదానంద! విశ్వానంద! నమోఽస్తు తే శర్వ! సర్వవి! దజ్ఞానవివర్జిత! సురోత్తమ! సురవంద్య!
సురస్తుత్య! సురరాజ! సురోత్తమ! సురపూజ్య! సురధ్యేయ! సురేశ్వర! సురాంతక! సురారి
మర్దక! సురశ్రేష్ఠ! తే తు నమో నమః! త్వం శుద్ధ, శ్శుద్ధబోధ, శ్శుద్ధాత్మా, జగతః పృథుః,
శంభు, స్వయంభూ, రత్నగ్ర, ఉగ్రీకర్మ, గ్రీలోచనః, ఉగ్రీప్రతాప, శ్చాత్యుగ్రమర్దకో,
త్యుగ్రీరూపవాన్, ఉగ్రీకంఠ, శ్శివ, శ్శాంత, స్సర్వశాంతి విధాయకః! సర్వార్ధద, శ్శివాధార,
శ్శివాపతి, రమిత్రీజిత్! శివద, శ్శివకర్తా, చా శివహంతా, శివేశ్వరః! శిశు, శ్శైశవయుక్త,
శ్శ పింగకేశో, జటాధరః! గంగాధరః, కపర్దీ, చ జటాజూట విరాజితః! ౧౦ ॥ జటిలో, జటి
లారాధ్య, స్సర్వదో, నృత మూననః! ఉన్మత్త కేశ, ఉన్మత్త, ఉన్మత్తానా మధీశ్వరః! ఉన్మత్త
లోచనో, భీమ, (స్త్రినేత్రో), భీమలోచనః! బహునేత్రో, ద్వినేత్రీ, శ్శ రక్తనేత్రీ, స్సునేత్రీ
కః, దీర్ఘనేత్రీ, శ్శ పింగాక్ష, స్సుప్రభాక్ష, స్సులోచనః! సోమనేత్రోఽ, గ్నినేత్రీ, శ్శ సూ
ర్యనేత్రీ, సూర్యవాన్! పద్మాక్షః, కమలాక్ష, శ్శ సీలోత్పల దలేక్షణః! సులక్షణ, శ్శు
లపాణి, కపాలీ, కపిలేక్షణ! వ్యాఘ్రార్ణవయనో, భూర్లో, వ్యాఘ్రచర్మాంబరావృతః! శ్రీ
కంఠో, సీలకంఠ, శ్శ శిలికంఠ, న్సుకంటకః! చంద్రీమాద, శ్చంద్రీధర, శ్చంద్రీమాళి, శ్శశాం
కధృత్! శశికాంత, శ్శశాంకాభ, శ్శశాంకాంకిత మూర్ధబః! శశాంక వదనో, వీరో, వరదో,

వరలోచనః। శరశ్చంద్ర సమాభాస, శ్వరడిందు సమప్రభః। కోటిసూర్య ప్రతీకాశ, శ్చంద్రా
స్య, శ్చంద్రశేఖరః। అష్టమూర్తి, ర్మహామూర్తి, ర్భీమమూర్తి, ర్భయూనకః। భయదాతా,
భయత్రాతా, భయహర్తా, భయోన్ముతః। నిర్భీతో, భూతవంద్య, శ్చ భూతాత్మా, భూతభా
వనః। భూతాధిప, భూతవర, స్సర్వభూత ప్రపూజితః। భూతాధ్యక్షో, నుహామూతః, ప్రేత
భూమి ప్రియో, వశీ॥౨౦॥ భూతేశో, గిరిశో, వశ్యో, గిరిరాజ సుతాపతిః। హిమాద్రిస్థో, మహా
ద్రిస్థో, మహారుద్రః, ప్రభావవాన్। మహామహిమ, మహాభార, స్సర్వాధారః, పరాత్పరః।
పరాత్మా, పరమః, పూర్ణః, ప్రధానపురుషో, వ్యయః। పరేశః, పూర్ణకాను, శ్చ సర్వకాను
ఫలప్రదః। పరానందో, మహానందః, షరమేష్ఠీ, పరః పుమాన్। ఈశ్వరః, షరమారాధ్య, స్స
దామత్త, స్సదోత్సుకః। సదోగ్ర, స్సర్వదాశాంత, స్సర్వదానృత్య తత్పరః। సర్వజ్ఞ, స్సర్వ
దో, జ్ఞానీ, సర్వజ్ఞ, స్సర్వవిత్, మృడః। సర్వాధ్యక్ష, సర్వమయ, శ్వరణ్యో, భక్తవత్సలః।
కామీ, కమలపత్యాక్షః, కలాధారః, కలాధరః। కాలః, కలనకర్తా, చ కమనీయః, కలాప
తిషి అస్తాధార, స్సర్వసంప త్సురూపో, నాగభూషితః। భూతనాథో, లోకనాథో, విశ్వనా
థో, విరూపదృక్। బలవాన్, బలినాంశ్రేష్ఠో, బల, స్సర్వబలాశ్రియః। కామమత్తః, కామ
వేత్తా, కామినీవశక్త, ద్భవః। కవిః, కానన సంవాసః, కాలానల విలోచనః। కురూపీ, కుశ
లీ, కుగ్ర, స్సర్వాంతస్థ, స్సుబుద్ధిమాన్। సుశీలో, లోకసంహర్తా, లోకకర్తా, జనేశ్వరః। స
ర్వకర్తా, సర్వహర్తా, సర్వపాప ప్రణాశకః॥ ౩౦॥ సంప్రత్పదః, సర్వసంప త్వరూపీ, లోక
శంకరః। సర్వబుద్ధిమయ, శ్శుద్ధచేతా, శ్శుద్ధమతి, శ్శుచిః। యోగీశో, యోగినాంశ్రేష్ఠో,
యోగేశో, యోగినీపతిః। యుగాంతకో, యోగషర, స్సర్వయోగేశ్వరాత్మకః। యుగాంతకృ
ద్యోగివర, స్సదాయోగషరాయణః। యోగీశ్రేష్ఠో, యోగివంద్యో, యోగగమ్య, స్సనాత
నః। యోగవేత్తా, మహాయోగీ, సాంఖ్యయోగ, స్సుయోగవాన్। యుగాంతాదిత్యజేహ,
శ్చ యుగాంత జలద స్సనః। జగదాది, ర్జగద్ధాతా, జగదీశో, జగద్గతిః। లోకసాక్షీ, జగద్దేతు,
ర్జగజ్జనన భావనః। కులీనః, కుంకుమాక్త, శ్చ కాలరాత్రి స్వరూపకః। కృష్ణకంఠః, కాలకం
ఠః, కృత్తివాసాః, కృశోదరః। కరాలాస్యః, క్షేమదాతా, క్షేమకర్తా, క్షమామయః। క్షే
మవాన్, క్షేత్రీపాల, శ్చ క్షేమీ, క్షేమకర, స్సదా, కామదేవః, కామరూపః, కర్మహీన,
స్సుకోపనః। కర్మకారః, కర్మహీనో, వికర్మా, కర్మవర్జితః। కోధమూర్తిః, కోధమనాః,
కోటికందర్ప సుందరః। కర్మజ్ఞః, కార్మకధరః, కర్మకాండ విశారదః। కృశానురేతాః, కా
మాఖ్యః, కామరూపీ, కుతూహలీ, కందర్పదర్ప దమనః, కృష్ణాజినవరాంబరః॥ ౪౦॥ కుందపుష్ప
నిభః, కాశీపతిః, కాలీపతి, స్తథా। కామాసహః, కోటరాక్షః, కులాచరణతత్పరః। కాదం
బరీ ఛానమత్తః, కూర్మరూపీ, కుశేశయః। కోమలాంగో, వికర్ణ, శ్చ కూటాస్థః, కుండలీ, స
దా। కామాక్షేవః, కామరసః, కామమూర్తిః, కుతారభృత్। కేవలః, కాలికానాథః, కుసు
మావలి భూషితః। కౌసీనవాసా, దూర్వాసా, వివాసాః, కామినీప్రియః। కరాలః, కీర్తిదో, వై

ద్యుః, కిశోరః, కామనాశనః । కీర్తిరూపః, కుంతధారి, కాలకూట కృతాశనః । కాలకూట
 స్వరూపః, శ్చ కలమంత పదీపకః । కలాకాస్తాత్మకః, కాశీవిహారః, కటిలాననః । మహాకాన
 న సంవాసీ, కాలీప్రీతి వివర్ధనః । కాలీవరః, కామచారి, కలకీర్తి వివర్ధనః । కామాదీః, కా
 ముకవరః । కార్మకీ, కామమోహితః । కటాక్షః, కనకాభాసః, కనకోజ్వల గాత్రీకః । కామా
 తురః, క్షణత్వాదః, కుటిలభూః, కఠోరకః । కార్తికేయపితా, కోకనద భూషణ భూషితః । ఖ
 ట్వాంగయోధా, ఖడ్గీ, చ గీరీశో, గగనేశ్వరః । గణాధ్యక్షః, ఖేచకధృత్, ఖర్వః, ఖర్వతరః, ఖగః ।
 ఖగరూఢః, ఖగారాధ్యః, ఖేచరః, ఖేచరస్తుతః ॥ ౧౦ ॥ ఖేచరత్వప్రదః, క్షోణీపతిః, ఖేచర మర్తకః ।
 గణేశ్వరో, గణపితా, గణేష్ఠః, గణభూపతిః । గురు, ద్గురుతరో, జేయో, గంగాపతి, రమ్యుణః ।
 గీతప్రియో, గీతరత స్సుగోప్యో, గోపబృందపః । గవారూఢో జగద్భర్తా, గోస్వామీ, గోస్వరూప
 కః । గోప్రదో, గోధవో, గృహో, గరుత్మాన్, గోకృతాననః । గోపేశో, గుహతాత, శ్చ గుహ
 వాసీ, సుగోపనః । గజరూఢో, గజాస్య, శ్చ గజాజన ధరో, ౭౫౧౬ ॥ గృహాధ్యక్షో, గృహగణో,
 దుష్టగృహ విమర్తకః । గానరూపీ, గానరతః, ప్రచండో, గానవిన్వాళః । గానమత్తో, గుణీ, గు
 హ్యో, గుణగ్రామాశ్రియో, గుణః । గూఢబుద్ధి, గూఢముర్తి, గూఢపాద విభూషితః । గోప్తా, గో
 లోకవాసీ, చ గుణవాన్, గుణీనాం వరః । హరో, హరితవర్ణాక్షో, మృత్యు, మృత్యుంజయో,
 హరిః । హవ్యభక్, హరిసంపూజ్యో, హరిహన్య భుజాం వరః । అనాద్య ఆద్య, స్పర్వాద్య, ఆదితే
 య వరప్రదః । అనంత విక్రీషు, శ్చాక్షో, లోకానాం పాపహరకః । గీష్పతి, స్పర్ధణోపేత, స్పగు
 ణో, నిర్గుణో, ౭౫౧౭ ॥ గుణప్రీతో, గుణరతో, గిరిజా నాయకో, గిరిః । గౌరీధర్తా, గుణాధ్య, శ్చ
 గోశ్రేష్ఠానన సంస్థితః ॥ ౧౦ ॥ పద్మాననః, పద్మనేత్రీ, పద్మాతుప్త, స్సుపద్మగః । పద్మవక్త్రీ,
 పద్మకరః, పద్మరూఢ పదాంబుజః । పద్మప్రియతమః, పద్మాలయః, పద్మప్రకాశకః । పద్మకాన
 న సంవాసః, పద్మకానన భంజకః । పద్మకానన సంవాసః, పద్మారణ్యకృతాలయః । ప్రేక్షు వద
 నః, పుల్లకమలాక్షః, ప్రేక్షుశ్చాత్ । పుల్లేందీవర సంతుప్తః, ప్రేక్షు కమలాననః । పుల్లాంభోజ
 కరః, పుల్లమానసః, పాపనాశకః । పాపహరః, పుణ్యాత్మా, పుణ్యకీర్తి, స్సుపుణ్యవాన్ । పు
 ణ్యః, పుణ్యతమో, ధన్యః, సుపూతాత్మా, పరాత్మకః । పుణ్యేశః, పుణ్యదః, పుణ్యనిరతః, పు
 ణ్యభాజనః । పరోపకారి, పాపిష్ఠ నాశకః, పాపహంపహః । పురాతనః, పూర్వహీనః, పరదోహ వి
 వర్జితః । వీవరః, వీవరముఖః, వీనకాయః, పురాంతకః । పాశీ, పశుపతిః, పాశ హస్తః । పాశవవిల్వ
 తిః । పశాత్మకః, పాశవేత్తా, పాశబద్ధ విమోచకః । పశూనా మధిపః, పాశచేత్తా, పాశవిభేదకః ।
 పాషాణధారి పాషాణ శయనః, పాశిపూజితః । పశ్వరూఢః, పుష్పధనుః, పుష్పబృంద సుపూ
 జితః । పుండరీకః, వీరవాసాః, పుండరీకాక్ష వల్లభః ॥ ౧౦ ॥ పానపాత్రీకరః, పానమత్తః, పానాభి
 భూతకః । పోష్టా, పోష్ఠవరః, పూతః, పరితాతా, ౭౫౧౮ ॥ పుండరీకాక్షకర్తా, చ పుండరీ
 కాక్ష సేవితః । పల్లవఫ, స్సుపాత్రీఢః, వీరభూమి నివాసకః । పితా, పితామహః, పార్థః, ప్రప
 న్నా ౭భీష్టదాయకః । పితౄణాం ప్రీతికర్తా, చ ప్రీతిదః, ప్రీతికారకః । వీరిహర్తా, ప్రీతివరః, వీ

శ్రీ మహాదేవీ భాగవతే,

తేముక్త, శ్వ సర్వగా । పౌణతార్తిహరః, పౌణవల్లభః, పౌణదాయకః । పౌణీ, పౌణస్వ
 రూప, శ్వ పౌణాగ్రహీ, సునిర్దయః । పౌణనాథః, పీఠమనా, స్పర్శేమాం పృషితామహః ।
 వృద్ధః, పృష్ఠధరూప, శ్వ పీఠః, పౌణయినాం వరః । పరాధీశః, పరంజ్యోతిః, పరనేత్రః, ప
 రాత్మకః । పారుష్యరహితః, పుత్రీ పుత్రదః, పుత్రరక్షకః । పుత్రప్రియః, పుత్రవశ్యః, పుత్ర
 వత్సరిచాలకః । పరిత్రాతా, పరావాన్, పరచేతాః, పరీశ్వరః । ప్రతి, స్పర్శస్య సంపాల్యః,
 పావమానః, పరంతపః । పురహః, పురహూత, శ్వ త్రిపురాః, పురాంతకః । పురందరాభినం
 పూజ్యః, ప్రదర్శో, దుష్ప్రభవణః । పటుః, పటుతరః, పౌఢః, ప్రపూజ్యః, పర్వతాలయః ।
 పులిసన్ధః, పులస్త్యాఖ్యః, పింగచక్షుః, ప్రపన్నః ॥ ౧౦॥ అభీరు, రసితాంగ, శ్వ చండరూప,
 స్థితాంగకః । సర్వవిద్యా వినోద, శ్వ సర్వసౌఖ్య యుత, సుదా । సుఖహేతు, స్పర్శసుఖీ, స
 ర్వలోకైక పావనః । సదావనః, శారద, శ్వ సుసిద్ధః, సిద్ధరూపకః । సార, స్సారతర, స్సూర్య,
 స్సము, స్పర్శప్రకాశకః । సోమమండల ధారి, చ సముద్ర, సింధురూపవాన్ । సురజ్యేష్ఠ,
 సురశ్రేష్ఠ, సురాసుర నిషేవితః । సర్వధర్మ వినిర్మక్త, స్పర్శలోక సమస్కృతః । సర్వా
 చారయతః, సారః, శాక్తః, పరమవైష్ణవః । సర్వకర్మ విధానజ్ఞః, స్పర్శాచార పరాయణః । స
 ర్వరోగ ప్రశమనః, సర్వరోగ, భయాపహః । ప్రకృష్టాత్మా, మహాత్మా, చ సర్వధర్మ ప్రద
 గ్ధకః । సర్వసంప ద్యుత, స్పర్శసంపద్దాతా, సమేక్షణః । సహస్య వదనో, హస్యయుక్తః, ప్ర
 హసితాననః । సాక్షి, సమక్షవేత్తా, చ సర్వదర్శి, సమస్తవిత్ । సకలజ్ఞ, సుమార్థజ్ఞ, స్సురు
 నా, శైవ పూజితః । శోకప్రశమన, శోకహంతా, శోచ్య, శ్శుభాన్వితః । శైలస్థ, శ్వైలజానా
 థః, శైలనాథ, శ్వ శైశ్వరః । శశాంక సదృశ జ్యోతిః, శ్శశాంకార్థ విరాజితః । సాధుప్రియ, స్సా
 ధుతమ, స్సాధ్వీపతి, రతాక్షి ॥ ౧౦॥ శూన్యరూప, శూన్యదేహః, శూన్యస్థ, శూన్యభావ
 నః । శూన్యగామీ, శ్శశానస్థః శ్శశానాధిపతి, స్సువాక్ । శతసూర్య ప్రభ, స్సూర్య, స్సూ
 ర్యదీప్తి, స్సురారిహః । శుభాన్విత, శ్శుభతను, శ్శుభబుద్ధి, శ్శుభాత్మకః । శోభాన్వితను, శ్శు
 క్లతను, శ్శుక్లప్రభాన్వితః । సుశౌక్ల, శ్శుక్లదశన, శ్శుక్లాభ, శ్శుక్లమాల్యభృత్ । శుక్లపుష్ప
 ప్రియ, శ్శుక్లవసనః, శుక్ల కేతనః । శేషాలంకరణ, శ్వేషరహిత, శ్వేషవేష్టితః । శేషరూఢ,
 శ్వేషశాయీ, శేషాంగద విరాజితః । సతీప్రియ, స్సమకరః, సమదర్శి, సమాధిమాన్ । స
 త్సంగీ, సత్ప్రియ, స్సంగీ, నిస్సంగీ, సంగవజ్జతః । సహిష్ణు, శ్శాశ్వతైశ్వర్య, స్సామగా
 సరత, సుదా । సామవేత్తా, సామ్యుతర, శ్శామూపతి, రశేషభుక్ । తారిణీపతి, రాతా
 మనీయన, స్త్వరితాప్రియః । తారాత్మక, స్త్వగ్వసన, స్త్వరణీరమణే కతః । తృప్తిరూ
 ప, స్త్వప్తికర్తా, తారకారి నిషేవితః । వటుకేశో, శైరవేశో, భవానిశో, భవాంతకః ।
 భవబంధు, భయహరో, భవబంధన మోచకః । అతిభూతో, భిభూతాత్మా, సర్వభూ
 త ప్రమోహకః । భువనేశో, భూపపూజ్యో, భోగమోక్ష, ఫలప్రదః ॥ ౧౦॥ దయాళు,
 దీననాథ, శ్వ దుస్సహూ, దైత్యమర్దకః । దక్షకన్యాపతి, ద్దుఖనాశకో, ధనధాన్యద । దః

యావా, దైవతశ్రేష్ఠో, దేవగంధర్వ పేవితః । నానాయుధధరో, నానాపుష్ప గుచ్ఛ వి
రాజితః । నానాసుఖ ప్రదో, నానా మూర్తిధారి, చ సర్తకః । నిత్యవిజ్ఞాన సంయుక్తో, నిత్య
రూపో, ౭నిలో౭, నలః । లబ్ధచర్ణో, లఘుతరో, లఘుత్వ పరివర్జితః । లోలాక్షో, లోకసం
పూజ్యో, లావణ్య పరిసంయుతః । నూపురీ, నగనంఘ్ర, శ్చ నగేశో, నగజాపతిః । నారాయణో,
నారద, శ్చ నానావర్ణ విభూషితః । న్యగ్నూత్రో, నగ్నబృందేశో, లగ్న, స్సానంద మాన
సః । నమస్యో, నతనాభి, శ్చ నమః మూర్ధ్నాభివందితః । నందికేశో, నందిపూజ్యో, నానానీర
జ మధ్యగః । నవీన బిల్వ పత్రోఽను తుష్టో, నవఘన ద్యుతిః । నంద, స్సానంద, ఆనందమయ,
శ్చానందవిహ్వలః । నలినఘ, శ్శోభనఘ, సుస్థ, సుస్థచతి, స్తథా । స్వల్పాశనో, భీమరుచి, ర్భు
వనాంతికరో౭౦, బుడః । ఆనన్న, స్సికతానీనో, నృపానీనో, నృపానసః । వైరస్యరహితో౭, వా
ర్యో, వ్రతీ, వ్రతపరాయణః । బ్రహ్మవిద్యాచయో, విద్యాభ్యాసీ, విద్యాపతి, స్తథా । ౧౦౦॥
ఘంటాకరో, ఘోటకస్థో, ఘోరరావో, ఘనస్వః । ఘూర్ణచక్షు, రఘూర్ణాత్మా, ఘోరహ
సో, గభీరధీః । చండీపతి, శ్చండమూర్తి, శ్చండముండీ, పంచండవాక్ । చితాసంఘ, శ్చితావా
స, శ్చితిదండకర, స్పదా । చితాభస్మాభిసంలిప్త, శ్చితాన్మత్య పరాయణః । చితాప్రమోదీ, చి
తాస్థీ, చింతామణి, రచింత్యః । చతుర్వేదమయో, చక్షు, శ్చతురానన, పూజితః । చీరవా
సా, శ్చకోరాశ్శి, శ్చలమూర్తి, శ్చలేక్షణః । చలత్కుండల భూషాఢ్య, శ్చలద్యూషణ భూషి
తః । చలన్నేత్ర, శ్చలత్పాద, శ్చలన్నూపుర రాజితః । ఘవిర, ఘ్నిరమూర్తి, శ్చ ఘావరేశ, ఘ్ని
రాసనః । సాయకఘ్నేయ నిరత, ఘ్నాలరూపీ, ఘ్నాలయః । ఘోర్భూతిగః, ఘ్నితివరః, ఘ్నానరూపీ,
ఘ్నలాధిపః । ఐచ్ఛికో, మదమేత్త, శ్చ మహీమండల పూజితః । మహీప్రియో, మత్తవరో, మీ
స కేతు విమర్శకః । మీనరూపో, మీనసంఘో, మృగహస్తో, మృగాసనః । మార్గస్థో, మేఖలా
యుక్తో, మైథిలీశ్వర పూజితః । మిథ్యాహీనో, మంగలదో, మాంగల్యో మకరాసనః, మత్స్య
ప్రియో, మధురగీ, ర్మధుసాన పరాయణః । మృదువాక్యపర, స్సౌరప్రియో, మోదాన్విత, స్స
దా ॥ ౧౨౦॥ ముండాలి భూషణో, ముండీ, దండీ, చోద్దండకుండలః । శ్రీపతి, శ్రీనిమనేవ్య, శ్చ
శ్రీధర, శ్రీనికేతనః । శ్రీమతాం శ్రీస్వరూప, శ్చ శ్రీమూల, శ్రీనికేతనః । శ్రీమాన్, హిక్షేత
రహిత, శ్రీనివాస, శ్చియాన్వితః । శ్రీధాలు, శ్చాద్ధదేవ, శ్చ శ్రీవన్మధురవా, క్తథా । పౌల
యాగ్నోర్మ సంకాశః, పౌమత్త నయోనోద్భవః । అసాధ్య సాధక, శూరనేవ్య, శ్శౌకావనో
దనః । విశ్వభూతమయో, వైశ్వానరనేత్రో, విమోహకృత్ । లోకత్యాగపరో,౭పారగుణః,
పరవివర్జితః । అగ్నిజిహ్వా, ద్విజాస్య, శ్చ విశ్వాస్య, స్సర్వభూతభుక్ । అచరః, ఖేచరాధీశ
పూజిత, స్సార్వతాకికః । సేనానీ జవకః, క్షుద్ధః, దేవాది క్షోభ నాశకః । కపాల విలస ద్ధస్తః,
కమండలు భృతా౭ర్చితః । కేవలాత్మ స్వరూప, శ్చ కేవలజ్ఞాన రూపకః । వ్యోమాలయ నివాసీ,
చ బృహద్యోమ స్వరూపకః । నిరాలంబావలంబ, శ్చ స్థంభోగానంద రూపకః । అంభోజ నయ

నో, ౭౦ భోధి శయానః, పురుషాతిగః। యోగనిద్రామయో, లోకప్రమాహః, ప్రమాదాత్మకః। బృహద్వక్త్రో, బృహన్నేత్రో, బృహద్బాహు, ర్భృహద్వలః॥ ౧౩౦॥ బృహత్సర్పాంగదో, దుష్టబృహద్బల విషదక్షః। బృహద్భుజ వనోన్మత్తో, బృహత్తుండో, బృహద్వపుః। బృహదైశ్వర్య యుక్త, శ్చ బృహదైశ్వర్యద, స్వయం। బృహత్సభోగ సంతుష్టో, బృహదానంద దాయకః। బృహజ్జటా జాటధరో, బృహన్మాత్రీ, బృహద్ధనుః। ఇందియాధిష్ఠిత, స్వర్వలోక త్రయ విమోహకృత్। సర్వేంద్రియ ప్రవృత్తి, శ్చ సర్వేంద్రియ నివృత్తికృత్। ప్రవృత్తినాయక స్వర్వవిపత్తి పరినాశకః। ప్రవృత్తి మార్గ నేతా, చ స్వతంత్రేచ్ఛానుయ, స్వయం। సత్ప్రవృత్తిరతో, నిత్యదయానంద, శ్శివాధరః। క్షీతిరూప, స్త్రాయచూషీ, విశ్వోన్మస్తికర, స్తథా। తర్వ్య, స్తర్వణసంప్రీత, స్తర్వక, స్తర్వణాత్మకః। తృప్తి కారణభూత, శ్చ సర్వత్పిప్తి ప్రసాదకః। అభేద్య భేదకో, ఛేద్యఛేదకో, ఛేద్య, ఏవహి। అచ్ఛిన్నగన్వా, ఛిన్నేషు, రచ్ఛిన్నధ్వజ వాహనః। అధ్యవ్య, సమధృష్ట్యాస్త్ర, సమఘృప్యబలోన్నతః। చిత్రీయోధీ, చిత్రీకర్తా, విశ్వసంధర్షక, స్వయం। స్వలీలయేషితకర, సర్వేషిత ఫలప్రదః। వాంఛితాభీష్ట ఫలదో, భిన్నజ్ఞాన ప్రవర్తకః। బోధనాథో, బోధవత్కాంతిగ, స్వర్వప్రబోధమాత్॥ ౧౪౦॥ త్రిజట, త్రైచకజటిల, శ్చలజ్జట భయానకః। జటాలీనో, జటాజూట స్పృష్టాంబరవర, స్వయం। మాణ్మాతురస్య జనక, శ్శక్తిప్రహరతాం వరః। అనర్హాస్త్ర ప్రహారీ, చాన్ర్హ్యధన్వా, మహర్ఘృత్ పాత్। యోనిమండల మధ్యస్థ, స్ఫులియోని, రజ్రంభణః। మహాద్విసదృశ, శ్వేతః, శ్వేతపుష్ప సంగన్వితః। మకరందపియో, నిత్యం మానస్త హయనాత్మకః। నానాపుష్పప్రసూ, ర్నానాపుష్పరచిత గాత్రీకః। షడంగయోగ నిరత, స్వదాయోగార్ధ్యో మానసః। సురాసుర నిషేవ్యాంఘ్రి, ర్విలసత్పాద పంకజః। సుప్రకాశిత చక్రాబ్జ, సి తేతరగలోజ్వలః। వైసతేయ సమారూఢ, శ్శరిందు సహనివత్। జాజ్వల్యమాన, స్తేజోభిజ్వాలా పుంజోపమ, స్వయం। ప్రజ్వల ద్విద్యుదాభ, శ్చ సాట్టహాస భయంకరః। ప్రిలయూతపరూషీ, చ ప్రిలయాగ్ని రుచి, స్వయం। జగతా మేకపురుషో, జగతాం జీవనాత్మకః। ప్రసీద త్వం జగన్నాథ! జగద్యోనే! నమోస్తుతే। శ్రీ మహాదేవ ఉవాచ॥ ఏవం నామసహస్రేణ రాజ్ఞా వై సంస్తుతో హరః। ప్రత్యక్ష మగమ త్తస్య సుప్రసన్న ముఖాంబుజః॥ ౧౫౦॥ స తం విలోక్య త్రిదశైకనాథం పంచాననం శ్వేతరుచిం ప్రసన్నం। వృషాధిరూఢం భుజగాంగదై ర్యుతం ననర్త రాజాధరణీభుజాం వరః। ప్రోవాచ ఛేదం పరమేశ్వరాద్య మే ఏతాని సర్వాణి సుసార్థకాని। తపశ్చ హిమమ శ్చ మనుష్యజన్మ య త్త్వాం ప్రవశ్యామి దృశా ప్రజేక్ష॥ హయా స తుల్యోస్తు మహితలే వా స్వరే యత స్త్వం మమ నేత్రీగోచరః। సురాసురాణా మపి దుర్లభేక్షణః పరాత్పరః పూర్ణమయో నిరాశ్రియః॥ తత స్త మేవం ప్రతిభాషమాణం ప్రోహ ప్రసన్నా ర్చి హర స్సురేశ్వరః। కిం తే మనోవాంఛిత మేవ విద్యతే వృణుష్వ త త్సుత్ర! దదామి తుభ్యం। స ప్రోహ పూర్వం కపిలస్య శాపతః పాతాలరంభీ మమ పూర్వవంశజః। భస్మీబ

భూపు స్స గరస్య పుత్రా మహాబలా దేవ సమాసవిక్రమాః । తేహం తు నిస్తారణ నిశ్చయో
హ్యహం గంగాం ధరణ్యా మభినేతు మిహే । సా తు త్వదీయా పరమా హి శక్తి ర్వివా
జ్జియా తే న హి యాతి పృథ్వీం । తదేత దిచ్ఛామి సమేత్య గంగా క్షితౌ మహాతేగవతి మ
హానదీ । పౌనిశ్య తస్మిన్ వివరే మహేశ్వరే పునాతు సర్వాన్ సగరస్య పుత్రాన్ ॥ ఇత్యేవ
మాక్షర్ణ్య వచః పరేశ్వరః ప్రోవాచ వాక్యం క్షితిచాల పుంగవం । మనోరథ స్తే మవ
శ్యపూర్ణో మమ ప్రసాదా దచిరా దృవిష్యతి ॥ యే చాపి మాం భక్తి త ఏవ మర్త్యా స్తో
త్రేణ చానేన నృప! స్తునంతి । తేహం చ పూర్ణా స్సకలా మనోరథా ధృవం భవిష్యంతి మ
మ ప్రసాదాత్ ॥ శ్రీమహాదేవ ఉవాచ ॥ ఇత్యేవం తు వరం లభ్యా రాజా హృష్టమనా స్తతః ॥
దండవ త్రుణిపత్యాహం ధన్యోహం త్వత్ప్రసాదతః ॥ ౧౬౦ ॥ తత శ్చాంతర్దధే దేవః క్షణాదే
వ మహామతే ॥ రాజా నివృత్తచేతా స్స బభూవ మునిసత్తమః ॥ రాజ్ఞా కృత మిదం స్తోత్రం
సహస్రం నామ సంజ్ఞకం యః పఠే త్సరయా భక్త్యా స క్రైవల్య మవాప్నుయాత్ ॥ స చే
హ దుఃఖం కుతాపి జాయతే తస్య నారదః ॥ జాయతే పరమేశ్వరస్య ప్రసాదా చ్చ మహేశి
తుః ॥ మహాపది భయే ఘోరే యః పఠేత్ స్తోత్రముత్తమం ॥ శంభో రామ సహస్రాక్ష్యం
సర్వమంగల వర్ధనం మహాభయహరం సర్వసుఖ సంపత్తి దాయకం ॥ స ముచ్యతే మహాదేవ
ప్రసాదేన మహాభయాత్ ॥ దుర్భిక్షే లోకపీడాయాం దేశోపద్రవ ఏవ వా ॥ సంపూజ్య పర
మేశానం ధూపదీపాధిభి ర్మనీ ॥ యః పఠే త్సరయా భక్త్యా స్తోత్రం నామసహస్రకం ॥ స త
స్య దేశే దుర్భిక్షం స చ లోకాది పీడనం స చాన్యోపద్రవో వా పి భవే దేత త్సుశ్చిత్తం
పర్జన్యోపి యథాకాలే వృష్టిం తత్ర కరోతి హి ॥ యతేదం పఠ్యతే స్తోత్రం సర్వపాప ప్రణా
శనం సర్వసస్య యుతా పృథ్వీ తస్మిన్ దేశే భవే ద్ధృవం ॥ స దుష్టబుద్ధి ర్ధోకానాం తత్రాస్థా
నాం భవే దపి ॥ నాకాలే మరణం తత్ర ప్రాణినాం జాయతే మునే ॥ ౧౬౦ ॥ స హింసా స్త
త్రం హింసంతి దేవదేవ ప్రసాదతః ॥ ధన్యా దేశాః ప్రజా ధన్యా యత్ర దేశే మహేశ్వరం ॥
సంపూజ్య పార్థివం లింగం పఠే ద్యతేద ముత్తమం ॥ చతుర్దశ్యాం తు కృష్ణామాం ఫాల్గునే
మాసి భక్తి త ॥ యః పఠే త్సరమేశస్య నామ్నాం దశశతాఖ్యకం ॥ స్తోత్ర మత్యంత సుఖదం
స పున ర్జన్మభా గ్భవేత్ ॥ వాయు తుల్య బలో నూనం విహరే ద్ధరణీతలే ॥ ధనేశతుల్యో ధన
వాన్ కందర్ప ఇవ రూపవాన్ ॥ విహరే ద్వేవతాతుల్యో నిగ్రహనుగ్రహే శ్చ మః ॥ గంగా
యాం వా కరుక్షే తే ప్రయాగే వా మహేశ్వరం ॥ పరిపూజ్య పఠే ద్య స్తు స క్రైవల్య మవా
ప్నుయాత్ ॥ కాశ్యాం య స్తు పఠే దేతత్ స్తోత్రం పరమమంగలం ॥ తస్య పూజ్యం మునిశ్శే ॥
కిమహం కథయామి తే ॥ ఏతత్ స్తోత్ర ప్రసాదేన స జీవన్మౌవ మూనవః ॥ సాక్షా స్మ హేశతా
మేతి ముక్తి రంతే కరస్థితా ॥ పౌత్యహం ప్రపఠే దేత ద్ద్విలములే నరోత్తమః ॥ స సాలోక్య
మవాప్నోతి దేవదేవ ప్రసాదతః ॥ య క్రైవల్య త్పూరయేత్ స్తోత్రం సర్వపాప నిబర్హణం ॥ స
ముచ్యతే మహాపాతాత్ సత్యం సత్యం వదామి తే ॥ స తస్య గ్రహపీడా స్యా న్నాచమృత్యు భ

యం భవేత్ ॥ ౧౦౦ ॥ పతే దేత ధృది ధ్యాత్వా దేవదేవం సనాతనం । సర్వదేవమయం పూర్ణం రజతాద్రి సమత్విషం । పిప్పుల పంకజ స్మేర చారువక్త్రం వృషభ్యజం జటాజూట జ్వల త్కూలకూట శోభిత మవ్యయం । తిశూలం డమరుం చైన దధానం దక్షవామయోః । ద్వీపి చర్మాంబరధరం శాంతం త్రైలోక్య మోహనం । ఏవం హృది సరో భక్త్యా విభావ్యైత త్పతే ద్యపి । ఇహ భుక్త్యాపరం భోగం పరత్రీ చ మహామునే । శంభో స్వరూపతాం యాతి కి మన్య త్కథయామి తే ॥ రాజాతు సంస్తాయ యథా మహీతలే త్వానీయ గంగాం త్రిదశైక వంద్యాం । స్తోత్రోపసాదేన శివాజ్ఞయా జగత్ కృత్స్నం పవిత్రీకృతవాన్మహామునే ॥ తద్దై వ సద్భక్తి యుతః పతే దిదం స్తోత్రం మమ ప్రీతికరం పరం మునే । మర్త్యేషు యోన్యః ఖలు సోపి కృత్స్నం జగత్పవిత్రాయ సవన సావనః ॥ ౧౦౬ ॥

ఇతి శ్రీమహాభాగవతే మహాపురాణే గంగాగమనోపాఖ్యానే భగీరథకృత శ్రీ మహాదేవ సహస్రనామస్తోత్ర తత్ఫలఫులి కథనంనామ సప్తషష్ఠితమోఽధ్యాయః ॥

అథాఽష్టషష్ఠితమోఽధ్యాయః.

శ్రీ మహాదేవ ఉవాచ ॥ అథ రాజా స పుణ్యాత్మా జ్యేష్ఠే మాసి శుభేఽహని । హస్తా యాం మంగలదినే శుక్లపక్షే మహామునే ॥ ఆరురోహ రథం దివ్యం ధ్యాయన్ శంఖం మహా స్వనం । స రథస్థో మహాబాహు ర్వ్యరాజత మహామునే ॥ మధ్యాహ్నర్క ఇవాతీన తేజసా హ్యమితేన వై । సర్వాభరణ సంపన్నో ముకుటోజ్జ్వల మస్తకః ॥ తేజస్వీ రుచిర శ్వామీ సువాసా రక్తలోచనః । రాజర్షీ రాజవర్య శ్చ సుప్రసన్న ముఖాంబుజః ॥ కాకపక్షధరో ధన్యో రాజన్య తిలకో బలీ ॥ రథ శ్చ విమలాభాసో నానారత్న విభూషితః ॥ సుమేరు శృంగసంకాశః కాంత్యాతీవ న్యరాజతః । చిత్రధ్వజ పతాకాభి ర్హయైః కాంచనభూషితైః ॥ విరేజే రథరాజ స్తు రాజ్ఞా సూర్యుభోవమః । ఏతస్మిన్నంతరే ధ్వానే జ్ఞాత్వా తం నృపసత్తమం గంగావతార కం భూమా దివ్యరూపం సమాగమత్ ॥ సా తం ప్రణమ్య రాజానం ధర్మాత్మానః భగీరథం । అబ్రవీన్మునిశార్దూల! వాక్యం సురుచిరం తదా ॥ ధరణ్యువాచ ॥ రాజన్ ధర్మమయ స్సా త్మా త్వం మహాత్మా మహీక్షితః ॥ జ్ఞాతం మయా సముద్ధర్తుం పితౄక్ పగరవంశజాన్ ॥ గంగాం పుణ్యతమాం ధన్యాం విష్ణో ర్దేహకృతాశ్చియాం ॥ ౧౦౧ ॥ సమానేష్యసి యత్రాసన్ సా గరా భస్మరూపిణః ॥ తత్ర తే ప్రార్థయస్వేత చ్చతుర్దిక్షేవ భూవతే ॥ ఆసముద్రా చ్చతుర్ధారా భూత్వా మాం సా పునాతి వై ॥ యథా తథా విధాతవ్యం త్వయా పుణ్యాత్మనా తదా ॥ రాజోవాచ ॥ యథా హరిపదాంభోజా నిస్సృత్య ద్రవరూపిణీ ॥ శాంభవీ సా మహాశక్తి ర్మే రుశృంగ భువాప్యుతి ॥ తథా త్వయాపి సా దేవీ సమారాధ్యా సురేశ్వరీ ॥ అహం చ ప్రార్థయి

మ్యమి త్వత్కృతే తాం విశేషతః। తతస్తే శాంతయితీ సా యధేష్ట ఫలదాయినీ! అహం స్వ
 గ్గపురం యామి తా మానేతుమనాః క్షితౌ । త్వం చేహి తతః తాం భక్త్యా సంప్రార్థయితు
 ముత్తమాం॥ శ్రీ మహాదేవ ఉవాచ॥ రాజైవ ముక్తా సా క్షోణీ సుప్రసన్న ముఖాంబుజా! స్వ
 గ్గాభిగమనే చక్రే మతిం స్థిరతరాం మునే! తతః ప్రాహ స రాజాపి సారథిం రథినాం వరః॥ వా
 హయాఽశ్వాన్ రథం తూర్ణం స్వర్ణం నయ మహాబల! తచ్చుత్వా చాలయామాస సారథి
 స్తురగోత్రమాన్। వాయు ప్రవేగాన్ వ్యగాం స్తాం సత్క్షణా స్మృనిసత్తమ! । తత స్సంప్రా
 ప సహసా మేరుశృంగం రథోత్తమః॥ రాజా దధ్మా నుహశంఖం యుగాంత జలదస్వనం! సశ
 బ్జ స్పృశునుప్రాప వైకుంఠనగరం యదా॥ ౨౦॥ తదా విష్ణుపదాంభోజా నిస్సృత్య ద్రవరూపి
 నీ! గంగా కలకలధ్రావం కృత్వా వేగవతీ స్వయం! పసాత మేరుశృంగే తు ప్రకృతి ర్నిరరూ
 పినీ! తథా రాజాఽపి హృష్టాత్మా శంఖశబ్దం విహాయ వై । ననర్త కృతకృత్య స్సన్ దృష్ట్వా
 గంగాం ద్రవాత్మికాం । విరామే శంఖశబ్దస్య సాపి వేగం విహాయ చ! విరరామ కియత్కా
 లం తస్మి న్మేరోస్తు శీర్ష కే! ఏతస్మి న్నంతరే క్షోణీ గంగాం త్రైలోక్య పావనీం । సముపాగ
 త్య తుష్టావ స్తాతేనా నేన భక్తిరే! ధరణ్యువాచ॥ దేవి! గంగే! జగద్ధాత్రీ! బ్రహ్మరూపే!
 సుశేష్వరి! లోకనిస్తారణార్థాయ ద్రవరూపే! ప్రసీద! మే! తవాంబుకణికాం భక్త్యాఽప్య
 భక్త్యా వాపి య స్పృశేత్! సాపి ముక్తి మవాప్నోతి దేవి గంగే నమోఽస్తుతే! త్వం
 ప్రవక్యంతి యే లోకాః పాపాత్తానోఽపి వై సకృత్! న తేపి యమదండ్యా స్సృష్టే! గంగే!
 నమోఽస్తు తే! యే త్వాం నమంతి సద్భక్త్యా ప్రకృతిం ద్రవరూపినీం! న తేషాం దుర్గతిః
 క్వాపి గంగే! దేవి! నమోఽస్తు తే! న తస్యాస్తి సమా లోకే దేవోవా మానుషో వరః! త్వ
 న్నిరపాయా యో నిత్యం గంగే! దేవి! నమోస్తు తే॥ యే స్మరంతి సకృన్నామ గంగేతి పర
 మాక్షరం॥ ౩౦॥ న తేషాం దుర్గతిః క్వాపి సహితీ యమా దపి! ప్రాప్నువంతి పరం మో
 క్షం గంగే! దేవి! నమోఽస్తుతే! త్వ మేకా పరమా శక్తి స్సర్వభూతాశయ స్థితా! అవి
 ద్యాభేదినీ విద్యా గంగే! దేవి! నమోఽస్తుతే! విష్ణుపాదార్హ్య సంభూతే! విష్ణుదేహ కృతాల
 యే! విశ్వాత్మకే! జగద్వంద్యే! గంగే! దేవి! నమోఽస్తుతే! త్వయి భక్తి స్త్వయి ప్రీతి
 స్త్వయి శ్రద్ధా మతి స్త్వయి! యేషా మస్తి న తే మృత్యు వశ మాయాంతి కుత్రచిత్! నచా
 ధః పతనం తేషాం నవా దుఃఖం నవా భయం! త్వత్ప్రసాదా ద్భవే దేవి గంగే! మాత! ర్న
 మోఽస్తుతే! సుప్రబోధాత్మికే! సర్వ లోక వైతన్య రూపిణి! ప్రసీద గంగే! పాపాలి భంగే!
 విశ్వేశ! తే నమః॥ శ్రీ మహాదేవ ఉవాచ॥ ఇత్యాది సంస్తువంతీం తాం ధరణీం జగదంబికా!
 గంగా ప్రాహ వహో దేవీ దివ్యరూపా మహామునే! గంగోవాచ॥ క్షితే! కిం యాచసే మ
 త్తస్త ద్దుప్రహీ తవ వాంఛితం! కిమర్థం స్తాపి చాగంతు ముద్యతాం మాం ద్రవాత్మికాం!
 ధరణ్యువాచ॥ అనుగృహ్య మహాత్మానం రాజానం త్వం భగీరథం! ప్రయాసి విపరస్థానం య

శ్రీ మహాదేవీ భాగవతే,

తాన్య పితరః పురా । భస్మీ భూతా మునే శ్వాసా త్సగరస్య మహామఖే । యత్రైత త్సాగ్ధ
యే దిక్షు చతుష్వేవ సురేశ్వరిః॥౧౦॥ అసముద్రా చ్చతుర్ధారా భూత్వా త్వం మమ పృ
వ్యతః॥ విహర్య సంతాం శ్రేష్ఠే! పవిత్రం కురు మే తనం । గంగోవాచ । భగీరథప్రతా వి
ష్ణోః పదం త్వత్వాహ మాగతా॥ న తస్యాభిమతా దస్య త్కరుం శక్నోమి కించన॥ శ్రీమ
హాదేవ ఉవాచ॥ తతో భగీరథో రాజో ధరణీహిత కామ్యయా॥ ప్రణిపత్య వచః పార్వతీ గం
గాం పరమవేగినీం॥ రాజోవాచ॥ మాత ర్గంగే! మహాభాగ! పుణ్యా త్పుణ్యతమే! శుభే! ధ
రణీయ మనుగాహ్య త్వయా త్రిదశవందితే॥ శ్రీ మహాదేవ ఉవాచ॥ ఏవం మతి మభిజ్ఞాయ
రాజ్ఞ స్తస్య మహాత్మనః॥ పశ్యిమాత్తగ పూర్వాసు త్రిధా భూత్వా తివేగినీ । నిస్ససార జ
గన్తాతా స్వర్గా త్రైలోక్య పావనీ॥ అపరై కా మహాధారా భగీరథ పథానుగా॥ దక్షిణం దిశ
మాగంతుం స్వర్గే వేగవతీ బభౌ॥ సా ధారా స్థావయిత్వా తు స్వర్గం పరతరంగిణీ । దక్షిణాభి
ముఖ వేగాత్ కియద్ధూరం జగామహ॥ అగ్రే భగీరథో రాజా మధ్యాహ్నర్క సమప్రభః॥
అపూర్వం రథ మాస్థాయ ధ్యాయన్ శంఖ ముపాగమత్॥ త్రిదివం ప్లవమానంతు దృష్ట్వా దే
వా సుకిన్నరాః॥ దేవ్యశ్చ సముపాగత్య గంగాం భక్త్యా భ్యపూజయత్॥ అథాహ దేవరాజ
స్తం రాజానం సూర్యవంశజం॥ ౧౧॥ వినయేన మహాబాహుం సహిత స్సర్వదైవతైః॥ భోభో!
క్షత్రియశార్దూల! పుణ్యకీర్తే! భగీరథ!॥ త్రైలోక్య దుర్లభం గంగాం మహాపాతక నాశినీం
సీత్వా యాసి క్షణం తిష్ఠ వచోఽస్మాకం నిశామయ॥ ఇతి దేవాధిరాజస్య వచ స్సృత్వా భగీ
రథః॥ విరమ్య తత్ర దేవేశం ప్రత్యువాచ పురందరం॥ కిమర్థం దేవరాజ! త్వం మా మాదిశ
సి తద్వదా కరిష్యామి తదేవాహం తవాజ్ఞావళిగః ప్రభో!॥ దేవరాజ ఉవాచ॥ అసీతా భవ
తా గంగా బ్రహ్మాదీనాం సుదుర్లభా॥ క్షితావేవ సమగ్నిం తాం సీత్వా యాసి కథం నృప! ఏ
కా సులలితా ధారా స్వర్గే చావ్యవతిష్ఠతు । యథా మర్త్యేతథా స్వర్గే కీర్తిస్తేపి విరాజ
తాం॥ శ్రీ మహాదేవ ఉవాచ॥ ఇతి దేవాధిరాజస్య వచనం వినిశ్చమ్య స॥ రాజా సంపార్థయా
మాన గంగాం తత్ర మహామునే! మాత! ర్గంగే! మహాభాగే ధారై కా తే సురాలయే । దే
వానా మపి సంపావనార్థం తిష్ఠతు శోభనా॥ ఇత్యేవం పార్థితా రాజ్ఞా గంగా దీవమయీ త
దా॥ భూత్వా పరా మహాధారా ఉత్తరాభిముఖే యయా । సాతు ధారా మహాపుణ్యా స్వర్గ
లోక పవిత్రినీ॥ మందాకినీతి విఖ్యాతా స్థితా స్వర్గపురే మునే!॥ ౧౨॥ తత్ర దేవా స్సగంధ
ర్వా స్సర్వే దేవర్షయ స్తదా॥ స్నానావగాహనం నిత్యం కుర్వంతి పరమాద్భుతాః॥ అథ రా
జా తు సంధ్యా తు భూయ కృణం రథోపరి । దక్షిణం దిశ మభ్యాయాత్ గంగాం కృత్వా చ
పృవ్యతః॥ సుమేరో దక్షిణం శృంగం సమవాప్య భగీరథః॥ దృష్ట్వైత్తుంగం మహాబాహు ర్గంగా
మాహ కృతాంజలిః మాత! రేనం మహాశృంగం విద్భిద్యాహం కథం శివే! పృథివ్యాం త్వాం
నమిష్యామి తస్మై వద సురోత్తమే!॥ గంగోవాచ॥ అహ మగ్రైవ తిష్ఠామి త్వం చోల్లం

స్య గిరే శ్శిరః । దక్షిణం పార్శ్వ మభ్యేహి రథేనానేన భూపతేః । తత్ర త్వయా కృతే శంఖని
స్వనేఽతి సుఘోరకే । అహం పరమావేగేన వినిర్భద్య గిరే శ్శిరః । అన్విష్య రథమార్గం తే
త్వసు యాస్యామి నిశ్చితం ॥ శ్రీ మహాదేవ ఉవాచ ॥ ఇతి గంగాఽజ్ఞయా రాజా వ్యతీత్య శి
ఖరం గిరేః । మహతా రథవేగేన దక్షిణం పార్శ్వ మాయయా । తత్ర ఘృతా మహాశంఖం యు
గాంత జలదస్వనం । తదాసీ త్తుముల శ్శబ్దో వ్యాప్తం తేన సభాంతరం । తమాకర్ణ్య మహా శ
బ్దం గంగా పరమ వేగినీ నిర్భద్య దక్షిణం శృంగం మేరో స్వయ మవాతరత్ ॥ ౬౯౪॥

ఇతి శ్రీమహాభాగవతే మహాపురాణే భూలోకంపృతి భగీరథ చక్రవర్తినా
గంగానయనంనామాప్త ప్రితమోఽధ్యాయః॥

అధైకోననప్రతితమోఽధ్యాయః.

శ్రీమహాదేవ ఉవాచ । తేష్టవక్త దశమ్యాం సా గంగేయం నిస్ససార హ । పరితా
రాయ లోకానాం మహాపాతకినా మపి । తస్యాం స్నానం తపో దానం గంగాయాం మునిసత్త
మః । మహాఫలప్రదం తద్వత్ మహాపాతక నాశనం । దశజన్మార్జితం సాపం హరతే తత్ర
జాహ్నువీ । తస్మా త్సా దశమీ పోక్తా మునే! దశహరా తిథిః । హస్తా మంగల యోగే తు
తస్యాం భాగీరథీ స్వయం । సాపం దశవిధం హంతి దశజన్మసు సంచితం । స్నానావగాహనై
స్సాక్షాం తస్మా త్తస్యాం ప్రయత్నతః । స్నాతవ్యం దేహిభి స్సర్వై ర్మహాపాపా న్ముముక్షు
భిః । అథ స్వర్గా ద్వినిస్సృత్య రాజ్ఞ స్తస్య రథానుగా । మహావేగవతీ గంగా దక్షిణం దిశ
మాయయా । పథి దేవర్షి గంధర్వై ర్మనుజై శ్చాతిభిః । చిత్రపుష్పసమూహై శ్చ బిల్వ
పతాక్షతాదిభిః । సమపాద్యత సా గంగా చారుదూర్వాద శై రపి । తైః పుష్పై శ్చిత్రితా
గంగా శుద్ధస్ఫటిక సన్నిభా । ఘనై స్సురుచిరా వేగవతీ వరతరంగిణీ । వ్యతీత్య వర్వతాన్ దు
ర్గాన్ దుర్భద్యా భీమనిస్వనా । ద్రావిడయంతీ కపిన్ సింహాన్ నిషదాఖ్యం మహాచలం । వ్య
తీత్య హేమకూటం చ హిమాద్రేః పావ సన్నిధిం । ౧౦ । తత్రాగత్య మహావేగవతీ గంగా
బభౌ తదా । శంభో రామో సమారోఢుం ఘనరాశి విచిత్రితా । అథ జ్ఞాత్వా మహాదేవో గం
గాం నికట మాగతాం । హాలిం విస్తీ ర్య జలయా బధ్వా సేతు మితస్తతః । హిమాద్రే శ్శిఖరే
తస్థా తాం ధర్మం శిరసా మునే! । అథ నై శాఖమాసస్య పౌర్ణమాస్యాం దినార్థకే । గంగా వే
గా దనుగతా శంభో మాఖిం మహామతే! । స జ్ఞాత్వా హాలి మావన్నాం గంగాం గంగా
ధరస్తదా । ననర్త పరమానంద పూర్ణాత్మా జగదీశ్వరః । ప్రమథా స్తస్య దేవస్య కోటికోటి
సహస్రశః । నన్మతుః పార్శ్వత స్తుష్టా వీక్ష్య స్మత్యం మహేశితుః । గంగా శంభో శ్శిరః పా
శ్య పరమానంద సంయుతా । వ్యచర తేనపుష్పేషు రుచిరాఽతి తరంగిణీ । రాజా తు పశ్యా

బాలోక్య గంగా మావాహితార దిశం । నృత్యంతం దేవదేవం చ మహాదంతాపరోఽభవత్ ।
 తత్ర పుత్ర్యా మహాశబ్దః శంభో ర్మాతా భగీరథః । గంగాం శంభుశిరః ప్రాప్తాం మేనే పరమ
 వేగగాం । తత స్సునిస్వనం శంఖం రాజా దధౌ భగీరథః । తచ్చుత్యా వ్యచర ద్దంగా గూ
 హమానా వినిర్గమం । శంభో ర్మాతా మహావేగా భగీరథ వశానుగా ॥ ౨౦ ॥ అప్రాప్య నిస్స
 తే ద్వారం శంఖద్వన్యపకర్షి తా । వ్యతీయాయ మునే! తత్ర వర్ష మేకం మహనదీ । అథ రా
 జా మహాదేవం నృత్యంతం ప్రణిపత్య చ । ప్రాంజలిః ప్రాహ ధర్మాత్మా సూగ్యవంశ ప్రదీపనః॥
 రాజో ఉవాచ॥ దేవదేవ! జగద్వంద్య! ప్రణతానాం కృపాకర! । దేహి శీమా త్సురధునీం పి
 తృణాం తాణి హేతవే! త్వయేన మే వరో దత్తో గంగా త్రిపథగా స్వయం! వివరస్థాన మ
 భ్యేత్య మత్పితౄ నుద్ధరిష్యతి॥ కేయం హరితనో శ్చాపి మయా నీతా త్వయా హృతా నిష్కృ
 తి సత్కథం దేవ! మత్పితౄణాం భవిష్యతి॥ తస్మా త్త్యజ సరిత్ శ్రేష్ఠాం శిరసః పరమేశ్వర॥
 త్వయా దత్తం వరం పూర్వం సఫలం కురు శంకర!॥ శ్రీశివ ఉవాచ॥ దాస్యామి సరితాం శ్రే
 ష్ఠాం తుభ్యం రాజ! న్న సంశయం! పితౄణాం తేభిముక్త్యర్థం ప్రాక్స్వీకృతవ రేణిహి! కింత్వియం
 జ్యేష్ఠమాసస్య దమ్యాం శుక్ల పక్షకే! హస్తా మంగల యోగేన మచ్ఛీర్షా నిస్సరిష్యతి॥ తావ
 త్త్వి మహిపాల! శిఖరేఽస్మి నృహమతే॥ శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ ఇతి పుత్ర్యా మునిశ్రేష్ఠ! రా
 జా తత్ర భగీరథః! పతీత్య తాం తిథిం కాలం వ్యతీయాయ క్రియత్తరం । తతః ప్రాప్య తిథిం
 తాం తు రాజా దధౌ మహాస్వనం॥ ౩౦ ॥ శంఖం దివ్యతుషారాభం గంకే! గంకే! ఇతి బు
 వన్! తచ్చుత్యా సా మహావేగవతీ కలకలద్వనిం । కృత్వా శంభుజటామధ్యే బభ్రామ సరి
 తాం వరా! అప్రాప్య నిస్సృతిద్వారం వీడితా శంఖనిస్వనైః! శంభో శ్శరణ మాపన్నా గంగా
 తం సమువాచ హ॥ గంగోవాచ॥ ప్రభో! దేవ! జగన్నాథ! తవాహం శరణం గతా! దేహి వ
 ర్త్ర వినిర్వామి భగీరథ వశానుగా! పృథివ్యాం సర్వభూతానాం నిస్తారార్థం మహేశ్వర! వ్య
 ధితాఽస్మి భృశం రాజ్ఞ శృంఖద్ధానేన కర్షి తా॥ శ్రీ మహాదేవ ఉవాచ॥ ఇతి గంగావచ శ్శు
 త్వా శంభు స్సవ్యేన వాణినా! జటాబంధం నిర్బిభేద దక్షిణస్యాం దిశి క్షణాత్ । తత స్సా నిర్య
 యా శంభో శ్శీర్షా నిస్సృత్య నిమ్నగా । దక్షిణాం దిశ మాసాద్య వేగా దాఙ్గోరథంప్రతి॥ రా
 జాపి చాలయామాస రథం హేమపరిష్కృతం! ధ్మాయన్ శంఖం మహాశబ్దం సత్వరో మునిస
 త్తమ! । తతో గిరిపతేః పృష్ఠే విహరంతీం సరిద్వరాం । గచ్ఛంతీం గజసింహాదీన్ ద్రావయం
 తీం దిశోదశ! పుత్ర్యా మేనా గిరింద్రీ శ్చ ద్విష్టుం నికట మాయయా । తౌ దృష్ట్వా పితరా
 గంగా ప్రణిపత్య సురోత్తమా! తాభ్యాం సంపూజితా తూర్ణం పవత ధరణీతలే॥ ౪౦ ॥ తత
 స్సమభవ తుష్పవృష్టి ర్దిక్షు విదిక్షు చ! లోకానాం జయశబ్ద శ్చ సర్వత స్సమవద్యత! సంప్రా
 ప్య ధరణీపృష్ఠం గంగా భాగీరథీ తదా! జజ్వల తేజసాఽతీవ తప్త కాంచన సన్నిభా! వేగ
 శ్చతుర్గుణ శ్చాసీత్ నిస్వన శ్చ మహత్తరః! తథాపి ధరణీ గంగాలాభా దానందితాభవత్ ।
 సాపి వేగవతీ గంగా రథనేమిగతం మునే! । పంథానం మృగయంత్యాగా దక్షిణస్యాం కల

సప్త తి త మో ౭ ధ్యాయః.

స్వనా । వృక్షాన్ సాలపీయంగావదీ నదీన్ పుష్పవనానిచ । సరాంసి నగర గ్రామగృహా
దీని చ స్వతిః । ప్లావయిత్వా మహాదేవీ స్తూయమానా సురర్షభిః । పౌభ్యధాసత వేగేన
భగీరథ రథానుగా ॥ ౪౬ ॥

ఇతి శ్రీమహాభాగవతే మహాపురాణే శంభుజటాజుటా తృప్తిధ్యాయం గంగావతరణం
నామోనసప్త తి త మో ౭ ధ్యాయః ॥

అథ సప్తతితమో ౭ ధ్యాయః.

శ్రీమహాదేవ ఉవాచ ॥ న్యతీత్యైవం మహాదేవీ కాననాని బహూని సా ॥ హరిద్వారం న
మాయాతా రాజ్ఞా తేన మహాత్మనా ॥ తత్ర సప్తర్షయో వీక్ష్య గంగాం దేవసుదుర్లభాం । అ
భ్యర్చ్య వీక్ష్య సానందాం శంఖశబ్దేన నారదః । దధ్మ స్తేపి మహాశంఖాన్ సప్త సప్తసు దిక్షు
చ ॥ తచ్చుత్వా సప్తధారాభూత్ గంగా భాగీరథీ తథా ॥ పరమం వేగ మాస్థాయ రాజ్ఞా
స్తస్య సమీపతః ॥ తతో నిర్భిద్య సాహణం వేగా త్స శాంభవీ పరా ॥ అగ్నికోణముఖి పౌ
యాత్ సంగతాన్యాభి రావగా ॥ పర్యాగదేశ మాగత్య సార్థం యమునయా శివా ॥ సరస్వ
త్యా చ సంమిశ్రా సమభూ న్మునిపుంగవః ॥ తత్ర భాగీరథీ పుణ్యా దేవానా మపి దుర్లభా ॥
తత్ర స్నానం తపో దానం పుణ్యాత్ పుణ్యతరపదం ॥ అపి బ్రహ్మాదయ స్సర్వే సురాధికా
శ్చ తత్ర వై ॥ స్నాత్వా పవిత్ర మాత్మానం మన్యంతే న్యస్య కా కథా ॥ తతః పూర్వముఖి
భూత్వా కియద్దూరం మహేశ్వరీ ॥ దృష్టుం మహేశ్వరం కాశ్యా ముత్తరాభిముఖి యయా ॥ త
త్ర పుణ్యతమా గంగా మహాపాప ప్రమోచనీ ॥ మహామోక్ష పదా కాశీ యథా తద్వచ్చ
సా మునే ॥ జ్ఞానతో జ్ఞానతో వాపి దేహం సంత్యజ్యత శ్శివా ॥ ౧౦ ॥ నిర్వాణ మోక్షదా
దేవీ తత్ర గంగా సురోత్తమా ॥ న తత్ర త్యజతాం దేహం దేహినాం పాపినా మపి ॥ అపి
తా విద్యతే ముక్తా సత్యం సత్యం మహామునే ॥ అథ గంగాం తు సంప్రాప్తాం కాశీం పరమవేగి
నీం ॥ దృష్ట్వా క్షేత్రాభి సంతతా కారీ భైరవ పుంగవః ॥ దండ ముద్వ్యమ్య వేగేన పౌభ్యధా
వత నారదః ॥ స పౌహ గంగాం దుర్దర్శః ॥ కా త్వం నీరమయీ కుతః ॥ సమాయాతా కథం
కాశీం సంప్లావయసి నిమ్నగే ॥ పురీయం దేవదేవస్య శంకరస్య మహాత్మనః ॥ ఏతస్యా రక్షకం
కిం త్వం మాం న జానా సి భైరవం ॥ అథ గంగా బ్రవీ ద్వాక్యం భైరవం భీమలోచనం ॥ ఉ
ద్యద్దండకరం ఘోరం సాక్షా త్కాలయుగాంతకం ॥ అహం ద్రవమయీ గంగా దేవీ శంకర
గేహినీ ॥ ఆయాతా ధరణీ వృష్టం శంభో క్మాలే రభిచ్యుతా ॥ దృష్టుం విశ్వేశ్వరం కాశ్యాం నిక
టం సముపాగతా ॥ న కాశీం ప్లావయిష్యేహం తిష్ఠ త్వం కాలభైరవ ॥ శ్రీ మహాదేవ ఉవాచ ॥
ఏవ ముక్తా మహాబాహు ర్గంగయా కాలభైరవః ॥ సంహృత్య దండం తాం మేనే దేవీం శంకర
గేహినీం ॥ ఏవం సన్మానితా తత్ర భైరవేన మహాత్మనా ॥ కామూఖ్యాం ద్రష్టు ముద్యుక్తా గం

గా పూర్వాననాభవత్ ॥౨౦॥ తదభిజ్ఞాయ రాజాపి కించి త్కాలం మహామతిః । సారథిం
 వారయామానశంఖద్వానం వ్యరామయత్ ॥ ఏతస్మిన్నేవ కాతేతు జహ్ను శ్శంఖ మవాదయత్ ।
 తచ్చుత్వా చాతిజేగేన గంగా తస్యాశ్రమం యయా । తత్ర వేగేన గచ్ఛంతిం దృష్ట్వా
 గంగాం భగీరథః భూయో దధ్మా మహాశంఖం మహాజలద నిన్వనం । తచ్చుబ్ధం సా నిశమ్యా
 థ పూర్వశబ్దం రురోథ చ । జహ్నునామ్నా మునీంద్రేణ కృతం పరమతేజసా । తతః కృధాభ
 గవతీ గంగా కోధాన్వితా మునేః । తస్యాశ్రమం స్థావయితుం యయా వేగం సమాశ్రితా ।
 తద్జ్ఞాత్వా సముని శ్చాపి బ్రహ్మతేజో బలేన వై । గుడూషీకృత్య తాం గంగాం సమస్తాం నిప
 పాహతాత్ । తత స్స స్సమభూ చ్చబ్ధో హాహేతి వివి సర్వతః । క్షితౌ చ మనుజాదీనాం స
 ర్వేహం ప్రాణినాం తథా । రురోద రాజా దుఃఖార్తః పృథ్వీ దుఃఖ మవాప చ । దిశ శ్చ వ్యా
 కులా ఆస న్లాన తేజా దివాకరః । తతో రుదంతం సంవీక్ష్య రాజానం భక్త వత్సలా । ఉవాచ
 శంఖం భూయ స్త్వం వాదయస్వ భగీరథ । స మాం సంభక్షితుం శక్తః కోపి లోకే మహామ
 తే । త్వచ్ఛంఖ నిన్వనాకృష్ట మానసా మతివేగినీ ॥ ౩౦ ॥ గంగయైవం సమాదిప్తో రాజా హృ
 ష్టమనః పునః । దధ్మా శంఖం మహాశబ్దం ధ్రోణయన్ ధరణీతలం । తచ్చుత్వా సా మహాదే
 వీ జానుం నిర్భిద్య తస్య వై । నిస్ససార మహావేగా సహసాతితరంగిణీ ముని ర్విజ్ఞాయ తాం
 దేవీం గంగాం శంఖ మనోరమాం । పాద్యాదిభి స్సమభ్యర్చ్య స్తాత్ర మాహ కృతాంజలిః । జ
 హ్నురువాచ । మార స్త్వం పరమాపి శక్తి రతులా సర్వాశ్రయా పావనీ లోకానాం సు
 ఖమోక్షదాఽఖల జగ త్సంపద్య పాదాంబుజా । నో త్వాం వేద విధిర్నవా స్మరతిపు ర్నో
 వా హరి ర్నావరే సంజానంతి శివే మహేశ్వరసా మాన్యాం కథం వేద్యహం ॥ కిం తేహం
 ప్రేషదామి రూపచరితం యచ్చేతసో దుర్గమం పారాశార వివర్జితం సురధునీ బ్రహ్మాదిభిః
 పూజితే । స్వేచ్ఛాచారిణి! సంవితత్య కరుణాం స్వీయై ర్ముతై ర్మాం శివే! పుణ్యే త్వం తు శృ
 తాగసం శరణగంగంగే! క్షమస్వాంబికే! ధన్యం మే భవి జన్మ తర్మ చ తథా ధన్యం తపో దు
 ష్కరం ధన్యం మే నయనం యత స్త్రినయనారాధ్యాం దృశాలోకయే । ధన్యం మత్కర
 యుగ్మకం తవ జలం స్పృష్టం యత స్తేన వై ధన్యో మత్తను రవ్యహూ తవ జలం తస్మి న్యత
 స్సంగతే! సమస్తే పాపసంహర్త్రీ! హరమాళి విరాజ తే! సమస్తే సర్వదేవానాం హితాయ ధర
 ణీం గతే! స్వర్గావవర్గదే! దేవి! గంగే! పతితపావనీ! త్వా మహా శరణం యాతః ప్రసన్నా మాం
 సముద్ధర । శ్రీ మహాదేవ ఉవాచ । ఏవం ముతా మునీంద్రేణ గంగా తం మునిసత్తమం! దివ్యయా
 పధరో వాచ సుప్రసన్న ముఖాంబుజా । గంగోవాచ । అహం తవ సుతా తాత! యత స్త్వ
 ద్దేహ నిర్గతా । తవ నాస్త్వపరాధోఽగ్రే మమ త్వం శుద్ధిరో భవ! రం! అద్యప్రభృతి మే
 నామ జాహ్నువీ త్యభవ త్పితః! కీర్తిస్తేయం మునిశ్రేష్ఠ! లోకే ఖ్యాతా భవిష్యతి! యే స్మ
 రిష్యంతి లోకేఽత్ర జాహ్నువీతి సకృన్మనే! వతేహం ప్రభవిష్యంతి పాపంవా దుఃఖమేవ వా
 త్వం చ మే పరమో భక్త స్తవైత చ్చరితం చ యే! స్మరిష్యంతి మునిశ్రేష్ఠ! తేహం తుష్టా

త్వహం సదా॥ శ్రీ మహాదేవ ఉవాచ॥ ఏవ మాభాష్య బహుధా గంగా తం మునిసత్తమం॥
 పూజితా తేన సద్భక్త్యా గంతు మిచ్ఛు ర్మహామతిం॥ రాజాన మబ్రవీ ద్వాక్యం పుణ్యక్షీర్తిం భ
 గీరథం॥ గంగోవాచ॥ త్వయా సంస్కృతా తత్ర త్వక్త్వా విష్ణో శ్శరీరకం॥ ఆగతాహం మ
 హీ పృష్ఠం తేనైవ వశగా తవ । పూర్వాస్యాహం సమభవం కామాభ్యా దర్శనేచ్ఛయా॥
 తత్ర ప్రథమ మే వాహూ మ్మనినా సహ తైరసం । తత్త్వాం పృచ్ఛామి తే యత్ర గమనే
 వర్తతే రుచిః॥ తత్రాహ మనుయ్యాస్యామి యథారుచి తథా వద॥ రాజోవాచ॥ దక్షిణస్యాం
 మునే శ్యాపా న్మమ పూర్వపితామహాః॥ భస్మీభూతా స్తు తేషాం త్వముద్ధారాయ ధరాత
 లం॥ ఆనీతవా నహం తేషా ముద్ధారాయ ద్దుతం వ్రజ॥ శ్రీ మహాదేవ ఉవాచ॥ ఇత్యుక్త్వా
 తాం మహాబాహుః పున శ్శంఖ మపూరయత్॥ గంగాపి ప్రియయా పశ్చాద్దక్షిణాం దిశ మేవ
 హి॥ గం॥ తతో రాజా కియద్ధూరం గత్వా శాంతో భగీరథః॥ విరరామ రథోపస్థే సారథి శ్చ
 శ్రీమాతురః॥ ఏతస్మి న్నంతరే జహ్ను మునేః పుత్రీ మహామతే॥ పద్మాభ్యాం వాదయ చ్శంఖం
 దిదృక్షు ర్భగీసిం మునే॥ తచ్చుత్వా చంచలా దేవీ తచ్ఛబ్దం పృతి వేగితా । వహ్నికోణ
 ముఖ ప్రాగాత్ స్వల్పదూరం సునిమ్న గా॥ రాజా విలోక్య గచ్ఛంతీం గంగా మన్యత్ర తత్త్వ
 ణాత్॥ సారథిం కథయామాస వాహయాశ్వాన్ ద్దుతం సఖే॥ గంగాన్యత్ర నిశమ్యైవ శం
 ఖధ్మానం విమోహితా॥ అనుధావత్ యథా గావీ వత్స శబ్దాభి కర్షితా॥ ఏవ ముక్త్వా స రా
 జాపి ద్దుతం శంఖ మవాదయత్॥ సారథి శ్చ రథం తూర్ణం చాలయామాస నారదః॥ తదాక
 ణ్యో పున దేవీ రాజ్ఞ స్తస్య రథానుగా॥ సమభూ తేన పద్మాపి కృద్ధా జలమయీ బభౌ॥ సా
 తు పూర్వాం దిశం ప్రామాత్ విస్తీర్ణ సలిలా నదీపుణ్యవేగవతీ సింధు రాజ్ఞాపి సుసంగతా॥
 తత స్సా తు మహాదేవీ గంగా పాపప్రనాశినీ॥ వేగం పరమ నూస్థాయ దక్షిణాం దిశ మభ్య
 యాత్ ॥ అన్వేషయంతీ సగదాన్వయాం స్తు సా సముద్ర సాన్నిధ్య ముపేత్య వేగితా । ధా
 రాశతం సంపరితత్య విస్తృతా బభౌ శతాస్యా కలనిస్వనాకులా॥ సింధు స్తదాజ్ఞాయ సురేశ
 పూజితాం గంగాం మహావేగవతీం సమాగతాం॥ ఆగత్య ధారాం పరిసంవితత్య వై అభ్య
 ర్చయ త్పుష్పసుగంధ ధూతైః॥ ౬౧॥

శ్రీ శ్రీ మహాభాగవతే మహాపురాణే గంగాసాగరసంగమ కథనం నామ

సప్తతితమోఽధ్యాయః॥

అధైక సప్తతితమోఽధ్యాయః.

శ్రీ మహాదేవ ఉవాచ॥ తత స్సా సింధునా సంగం సమావాప్య మహామతే॥ పరమాం
 ముదమాపన్నా వివరం సముపేత్య చ॥ పాతాల ముపసంగమ్య కపిలస్యాంతికం యయా॥ కపిల
 స్త్రవక విజ్ఞాయ గంగాం దేవాది దుర్లభాం॥ ఆగతాం లోకభాగ్యేన పాద్యాద్యై స్సచుపూజ

శ్రీ మహాదేవీభాగవతే,

యత్ తేన సంపూజితా గంగా ప్రత్యువాచ మహామునిః॥మునే! బూహి దురతం కుత్ర సా
గరా భస్మరూపిణః॥ ఏతస్యా దర్శయామాస ముని స్వగతః సంతతీః॥ దృష్ట్వా గంగాఽపి తద్భ
స్మ సమనుపాప్స తత్క్షణాత్॥ ప్లానయామాస వేగేన సర్వతో భస్మసాత్కృతాన్॥ సాగరాన్ స
రితాంశ్చేషా గంగా త్రైలోక్యగామినీతత్క్షణా త్సాగరా స్తేతు దివ్యరూపధరా మునే! అపూ
ర్వం రథ మాస్థాయ బ్రహ్మలోక ముపాగమన్॥ పితౄణాం నిష్క్రంతిం దృష్ట్వా రాజా పరమ
హర్షితః॥ ననర్త స రథోపస్థే జయ గంగేతి సంఘ్రివన్॥ దక్షౌ శంఖం మహాశబ్దం రోమాంచిత
కలేబరః॥ తేజస్వీ తరుణాదిత్య సన్నిభో రాజవందితః॥ గంగా తద్ధ్వని మాకర్ణ్య మహావేగం స
మాశ్రితా॥ వివరద్వారతో భస్మ మర్త్యలోక ముపానయత్॥ ధరాయాం సంస్థితా నై కా
పాతాలేషి సునిర్మలా॥ ౧౦॥ ఖ్యాతా భోగవతీ సాతు సర్వలోక ఫలపదా॥ సా తథా క్రమ
తో గత్వా కారుణ్యం జల మావిశత్॥ బ్రహ్మాండం భాసతే యత్ర మునే! శతసహస్రశః॥ భగీ
రథ స్తు సంపూజ్య గంగాం సాగర సంగతాం॥ ప్రణమ్య స్వపురం ప్రియాత్ ప్రిసన్నాత్మా
మహీశ్వరః॥ ఏవం భగవతీ గంగా విష్ణుదేహ కృతాలయా॥ హితాయ సర్వభూతానాం పృ
థివ్యాం సముపాగమత్॥ య ఇదం పుణ్య మాఖ్యానం గంగావతరణం క్షితౌ॥ పతే ద్వా పాఠ
యే ద్వాపి తస్య ముక్తిః కరే స్థితా॥ ఆయుర్వృద్ధి ర్భవే త్తస్య యశోవృద్ధి శ్చ జాయతే॥ స
ర్వత్ర లభతే సౌఖ్యం మంగలం సర్వతో లభేత్॥ పితౄశ్చాద్ధదినే విప్రసన్నిధౌ భక్తి తత్పరః॥
ప్రపతే ద్య ఇదం తస్య పితరః పరమాం గతిం॥ సముపాయాంతి సంతృప్తాః పాపినోఽపి మహా
మతే! అకాలే వ్యధవా దేశే కృతం దంభాశ్రితేన వా॥ పితౄణాం పరమవీరి కారకం తద్భ
వే ద్భువం॥ ఏకాదశీదినే భక్త్యా యః పతేత్ ప్రయతో నరః॥ తస్య గంగాప్రసాదేన సర్వసిద్ధిః
ప్రజాయతే॥ అతులం వర్ధతే సౌఖ్యం పుత్రదారాది సంకులం॥ గృహశ్రీమం శిరీయా యుక్తం
భవే ద్దేవ్యాః ప్రసాదతః॥ ౨౦॥ కాశ్యాం యః ప్రపతే దేత త్పుణ్యాఖ్యానం మహామునే! స
సాక్షా దేవ విశ్వేశో లోకానాం మోక్షదాయకః॥ తస్య సందర్శనా ద్వాపి ముచ్యతే ఘోర
పాతకాత్॥ సంకాంత్యాం పౌర్ణమాస్యాం వా యః పతే దేత దుత్తమం॥ పుణ్యాఖ్యానం స
చాప్నోతి వాజిమేధ ఫలాధికం॥ గంగాతీరం సమభ్యేత్య స్నాత్వా నియమ మాఢితః॥ యః ప
తే చ్ఛుణుయా ద్వాపి న తస్మాస్తి సమో భువి॥ లిఖతం తిష్ఠతే వాపి గేహే యస్యైత దుత్త
మం॥ తేషాం స ప్రభవే ద్వాపి దౌర్భాగ్యం వా రిపుః క్వచిత్॥ ఆజన్మ గంగాస్నానస్య ఫలం
చాపి సముద్భవేత్॥ న తస్య గృహపీడా స్యాన్న వా బంధువియోజనం॥ న వ్యాధి పీడా నోవా
పి జాయతే శత్రుతో భయం॥ గంగాసమం క్షితౌ తీర్థం విద్యతే న మహామునే! తస్మా దస్యా
స్సమాఖ్యానం మహాపుణ్యతమం స్మృతం॥ ౨౨॥

ఇతి శ్రీమహాభాగవతే మహాపురాణే గంగయా సగరపుత్రోద్ధరణకథనం

నామైక సప్తతితమోఽధ్యాయః.

అథ ద్వి సప్త తి త మో ౨ ధ్యాయః.

శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ సేయం సురధునీ పుణ్య మహాపాతక నాశినీ! దర్శనా త్స్వర్గ
నా ల్లోకనిర్వాణ ఫలదాయినీ । ఇదానీం శృణు వక్ష్యామి మాహాత్మ్యం మునిసత్తమ! । గం
గాయా ద్రవరూపిణ్యా స్సంక్షేపేణ సమాహితః । ప్రిత రుద్ధాయ యో గంగాం హేలయా
పి సర స్మరేత్ । న తస్యాఽశుభభీతి స్తు విద్యతే భవనత్రయే । ప్రవర్తతే గృహే సంప ద్వి
సశ్యం త్యాపదః క్షణాత్ । పాపాని సంక్షయం యాంతి జన్మాంతర కృతా న్యపి । భవంతి చ
సుపుణ్యాని చాక్షయాని మహామతే ! దుస్స్వప్న దర్శనే వాపి విపత్తా వతిదుర్గమే । స్మృ
త్వా గంగాం సకృ స్మత్కోఽఘుచ్ఛతే నాత్రసంశయః । క్రియారంభే స్మరే ద్వేపిం గంగాం
త్రైలోక్య పావనీం । తదా సా సఫలా భూయా ద్యథావి ధ్యకృతాఽపి చ । జపహోమాది
సంసక్తః ప్రికృతం యది భాషతే । తదా స్మృత్వా సకృ ద్గంగాం పునః కర్మసమాచరేత్ ।
ముమూక్షుః కృతార్థ కుత్రాపి యది గంగా మనుస్మరేత్ । తదా తస్మక్తయే గంగా సన్ని
ధౌ వసతి స్వయం । సర్వార్థసాధినీ గంగా సర్వపాప ప్రమోచనీ । సర్వాశుభ నిహంత్రీ చ స
ర్వసంప త్ప్రదాయినీ । స్వర్గాపవర్గ దా పుంసాం ప్రత్యక్ష ప్రకృతి స్వయం॥ ౧౦॥ య స్తాం
నైవ స్మరేత్ తస్య విఫలం జీవనం స్మృతం । సర్వతీర్థ కృత స్నానై స్సర్వదేవాభి పూజనైః ।
సర్వయజ్ఞ తపోదానై స్సర్వతీర్థాభి దర్శనైః । సర్వాభివంద్య పాదాబ్జ వందనై స్సననై రపి
యథా న జాయతే పుణ్యం శుభా గంగాస్మృతే భజేత్ । నామ్నాం సహస్ర మధ్యేతు స
త్యం సత్యం మహామునే! । భగవత్కాః పరం నామ గంగేతి సముదీరితం । నీచోపి కథిత శ్చే
ష్టో గంగాస్మృతి పరాయణః । పోక్త స్త్వనుత్త మో నీచో గంగాస్మృతి పరాజ్ఞుః । న
గంగాస్మరణం యత్ర దినే సముపజాయతే । తద్దినం దుర్దినం జ్ఞేయం మేఘుచ్ఛన్నం న దుర్దినం ।
విధ్యాభాషణజం పాపం పరదారాది సంభవం । అనాథ హింసా జనితం సురాపానాదిజం త
థా! అన్య చ్చ దురితం కించి ద్య ద్యదంతి మహామతే! । తత్సర్వం విలయం యాతి గంగానా
మాను సంస్మృతే! గంగా ముద్దిశ్య యో గచ్ఛేన్నరః ప్రయత మానసః । పాదేపాదేఽశ్వ
మేధ స్నాన్య ద్వాజపేయశతం తథా । నృత్యంతి పితర స్సర్వే గంగా ముద్దిశ్య గచ్ఛతాం । పా
పాని ప్రవలాయంతే గహితాన్యపి దూరతః । ముమూక్షుః జాహ్నవీ యాత్రాం కురు
తే యస్తు మానవః॥ ౧౦॥ తం దృష్ట్వా దూరతో యాంతి యమదూతా భయార్ధితాః । దే
హావసానకం తస్య యత్రకుత్రాపి సంభవేత్ । తత్రైవ ముక్తి ర్విజ్ఞేయా గంగాయాం తు విశేష
తః! గంగా ముద్దిశ్య గచ్ఛంతం పథి భాగ్యా దుపస్థితం । ఆతిభ్యం కురుతే య స్తు తస్య పుణ్య
ర్థకం స్మృతం । ప్రణమే చ్ఛాపి తం య స్తు వివయేనాఽభిభాషతే । సోపి పాపా త్రముచ్ఛేత
సత్యం సత్యం న సంశయః! య స్తు మోహ త్తిరస్కుర్యాత్ స పాపాత్మా తు నారద! । పచ్చ

తే సరశే ఘోరే యావదించా శ్చతుర్దశః । కృతాపరాధో యదివా భవేద్దంగానుగో జనః ।
సాపి త్యాజ్యః క్షితిశేన న చ దండ్యః కదాచన । గంగా ముద్గిశ్య సంగచ్ఛన్ శాంతో యస్య
జలం పిబేత్ । కూప వాపీ తటాకానాం తస్య భాగ్యం మహత్తరం । అశక్తం గమనే యుస్తు
ప్రజంతం జాహ్నువీం ప్రతి । యానైః ప్రాప్తాపయే ద్వత్స! తస్య పుణ్యం నిబోధ మే! పితరః పర
మాం ప్రీతిం ప్రాప్నువంతి చ శాశ్వతంః పుణ్యం చ జాయతే తస్య పాపం సర్వం వినశ్యతి । అంతే
చ మృత్యు ర్విజ్ఞేయో నిశ్చితం జాహ్నువీజలే । పృథివ్యాః పరమా కీర్తి స్సంతతిః పుష్పిపాత్రీకీ!
శాశ్వతీజాయతే తస్యచాంతే గంగాస్మృతిర్భవేత్ ॥ ౩౦ ॥ గంగా దర్శన మాత్రేణ బ్రహ్మహాపి
సరః క్షణాత్ । ముచ్యతే ఘోరపాపేభ్యో మునే! నాస్త్యత్ర సంశయః! ఆగత్య ప్రణమే దేవీం
యస్తు భక్త్యా సమాహితః! శరీరం సార్థకం తస్య నృషు జన్మ చ సార్థకమ్ । ధన్యా శ్చ పితర
స్తస్య స తు ధన్యతమ స్మృతః! న తస్య విద్యతే పాపం నాపి మృత్యుభయం తథా! అతులం
లభతే సౌఖ్యం పరత్ర చ మహామతే! గంగాయాం జాయతే మృత్యు ర్గంగాస్మృతి పురస్కరః!
దర్శనా త్కృత కృత్యా శ్చ గంగాయా స్సర్వదేవతాః! ఋషయ శ్చ మహాత్మానో మానవా
నాం తు కా కథా! సంపక్తాపి యో గంగాం సంపశ్యతి మహామతే! న సాపి యమదండ్య
స్సాస్యత్ కృతపాప సహస్రీకః! అత్ర తే శుణు వత్సామి రహస్య మతిశోధనం । నేతిహాసం
ఘునిశ్చేష్ఠ! గంగామాహాత్మ్య ముత్తమం! పురానీ దతిదుర్ధర్షః శబరాన్వయ సంభవః! వ్యా
ధః పరమపాపాత్మా నాహ్నా సర్వాంతకో బలీ! ఆజీవం వినిహత్యైవ ప్రాణిన న్సుబహూన్ బ
లాత్ । మాంసాది విక్రయం కృత్వా కుటుంబ భరణం కృతః! పరశ్రీ గమనం చక్రే పరద్ర
వ్యాపహరణం! స తు ధర్మ్యం కృతం కర్మ కించి త్తేన దురాత్మనా! ౩౦॥ స ఏకదా వనే గత్వా
హత్వా నేకవిధాన్ పశూన్! నద్యా స్తీరం సమాసాద్య శాంత శ్చక్రే ౭వగాహనం! ఏతస్మి
న్నంతరే రాజా చిత్రీసేనో మహాబలః! మృగయార్థం సమాయాత స్తస్మిన్నేవ హి కాననే! స
దదర్శ దురాత్మానం వ్యాధం సర్వాంతకాహ్వాయం! మాంసభార సమాయుక్తం స్వపురే గమ
నోద్యతం! ఏతస్మిన్నేవ కాలే తు రాజా దృష్ట్వా మృగోత్తమం! బాణం ధనుషి సంధాయ ల
క్ష్యం చక్రే మహాబలః! మృగ స్తు వీక్ష్వ రాజాన ముగ్యతాస్త్రం మహాదనం! ప్రాధ్యధావత
వేగేన రాజా బాణం సమాహినోత్! తేన విద్ధో మృగ స్సాపి తస్య వ్యాధస్య సన్నిధిం! ఉపాగ
మ న్మునిశ్చేష్ఠ! నీవదక్త పరిప్లుతః! వ్యాధ స్త్వద్దృష్ట్వా రాజానం మృగం దృష్ట్వా చ విహ్వా
లం! పాశేన బధ్వా జగృహే రాజా తత్తు వ్యలోకయత్! తత స్స రాజా ౭ వ్యాగత్య కుర్ధన్త
పాపచేతనం! బబంధ బలవాన్ పాశై ర్వివిధై ర్మునిసత్తమ! తత స్తు మృగ మాదాయ రాజా
తం చాపి పాపినం! న్వపురం ప్రేతి నిర్మాత సుమారుహ్య హమోత్తమం! తత్రీ నావం సమా
రుహ్య గంగాం రాజా సమాతరత్! వ్యాధో దదర్శ తాం దేవీం తదా సంపర్కతో మునే! ॥
తతో రాజా సమాగత్య పురం తం పాపచేతనం! కారానిగారే సంక్రీడ్యః స్థాపయామాస దు
స్సహితః! కాలే గతే తత్ర వ్యాధ స్సర్వాంతకాహ్వాయః! మమూర బధ్వా తం పాశై ర్ము

మహాతా ఉపాగమః। ఏతస్మిన్నంతరకాలే తు శివమాతాశ్చివాజ్ఞయా। నిర్జిత్య మమహా
తాం స్తా శివలోక ముపాసయః। నతస్తే నిజతా మాతా ధర్మరాజ ముచేత్త్య చ। పృ
తేదయన్ యథాపృత్తం శివమాతాభిచేష్టితం త్రచ్చుత్వా ధర్మరాజ స్తు చిత్రగుప్తం మ
హామతిం। పుప్రచ్చ పష వ్యాధః కిం నీత స్సర్వేక సన్నిధిం పశ్యాఽస్య విద్యతే పాతం
పుణ్యం వాశీతథా కియత్। వినా పాపం న పశ్యామి పుణ్యం కించిదహం పునః తత స్తద్వి
త్రగుప్తస్తు ధర్మాధర్మ వివేచకః। న్యవేదయత్తు సపంరాద్గంగాదర్శన ముత్తమం। సర్వపాప
హరం పుణ్యం మహాపాతక నాశనం। త్రచ్చుత్వా విస్మయం ప్రాప్య ధర్మరాజో మహామ
తే। గంగాం ప్రణమ్య మాతాం స్తా నిదం వచన మబ్రవీత్॥ ధర్మరాజ ఉవాచ॥ యా
తాః పశ్యంతి యే గంగాం సంపర్శేణాపి పావనీం న తే కదాచి స్మే దండ్యా అపి పాప
శతై యుతాః। యే స్మరంతి సకృద్గంగాం దేవీం పతితపావనీం॥ ౧౦॥ న తే కదాచి స్మే
దండ్యా అపి పాప శతై యుతాః। యే ధ్యాంతి చ సద్భక్త్యా దేవీం తాం ద్రవయాతీ
నేం న తేఽపి మమ దండ్యా వై కృతపాపశతా యది। యేఽభ్యర్చయంతి తాం గంగాం
వినిమజ్జంతి చాంభవీ న తే కదాచి స్మే దండ్యా మహాపాతకినో యది। గంగాయాం త్యజ
తాం దేహ మహామాజ్ఞావశస్స్వయం। తే నమస్యా స్సురేంద్రదాణాం దంష్ట్రశరాఽస్త్ర
తక్కుతః॥ శ్రీ మహాదేవ ఉవాచ॥ ఇత్యేవం వినిశమ్య తే యమభటా గంగాప్రభాతం
మునే! వక్త్రా తై యమరాజ ధర్మవిదుషో జగ్ముః పరం విస్మయం! అధ్యాయం ప్రభ
వతే సమాహితమనా య త్సైవ మత్యుత్తమం నో భీతిః ఖలు విద్యతే యమభటాత్త
స్మేహ పాపా దపి॥ ౧౧॥

ఇతి శ్రీ మహాభాగవతే మహాపురాణే గంగామాహాత్యై కథనం నామ
ద్వి సప్త తి త మోఽ ధ్యాయః॥

అ ధ త్రి స ప్త తి త మోఽ ధ్యాయః॥

శ్రీ మహాదేవ ఉవాచ॥ గంగాయాం తు కృతస్నానో ముచ్యతే ఘోరపాతకాత్।
పతితోఽపి మహాదేవ్యాః ప్రసాదా న్మునిసత్తమ! వినా మంత్రాదిభి శ్చాపి సద్భక్తివిర
హై రపి సకృద్ జ్ఞాత్వా సరో జ్ఞానా వజ్ఞానా దపి ముచ్యతే! అనంతం జాయతే పుణ్య
మక్షయం సప్తజన్మసు విత్తం పరమసాఖ్యం చ జాయతే జాహ్నువీ తపి! విద్యుక్తేన కృ
త్యై గంగాజలే మునే! నిఘాతపాపః పరమం పదం యాతి సరో త్రివక్త్ర! అ
స్మరన్ గంగాం యది స్నానం సమాజోరేత్। తదాతు అథాతే పుణ్యం గంగా

సాక్షాదజ తుల్యకం ప్రాత సాన్నినం తు యః కుర్యాత్ప్రత్యహం జాహ్నువీజలే స పుణ్య
 త్మా మునిశ్రేష్ఠ సాక్షా చ్ఛంభు రివాపరః తం దృష్ట్వా పాపినః పాపాన్మృచ్యంతే నాత్ర
 సంశయః త్వలా మకర మేషేషు ప్రాతసాన్నినం విధానతః యః కుర్యాజ్జాహ్నువీతోయే
 తస్య పుణ్యం నిబాధ మే ఉద్భృ తోభయవంశ్యానాం పితౄణాం బహుకోటిశః స్వయం
 శంకరతా మేతి దేహం త్యక్త్వా న సంశయః మహాయజ్ఞ సహస్రాణి వ్రతపూజా శతాని
 చ నాహంతి జాహ్నువీన్నాన కలా మేకాం మహామునే! మాఘస్య శుక్లసప్తమ్యాం
 గంగాయా మరుణోదయే ౧౦॥ సాత్త్వా ప్రముచ్యతే పాపీ జన్మసంసారబంధనాత్
 తస్మిన్నేవ దినే సూర్యం పూజయేత్ జాహ్నువీతతే ముక్తో భవే నృహరోగా ద్రోగీ
 సత్యం న సంశయః పార్ణమాస్యాం నర సాత్త్వా విధివ జ్ఞాహ్నువీజలే నిర్ఘాతపాప
 సాయుజ్య మంతే ప్రాప్నోతి శంభునా కార్తిక్యాం పార్ణమాస్యాం తు సాత్త్వా దృ
 ష్ట్వా చ జాహ్నువీం మహాపాతక లక్షేభ్యో ముచ్యతే నాత్ర సంశయః చైతే కృష్ణత్ర
 యోదశ్యాం సాత్త్వా విధివిధానతః సర్వపాప వినిర్ముక్తః ప్రయాతి పరమం పదం ఆరో
 గ్య మతులైశ్వర్యం య దన్య చ్చ మనోగతం సర్వం సంపద్యతే గంగాప్రసాదా న్మృని
 పుంగవ! అన్యత్రాపి దినే యస్మిన్ కస్మి న్నపి మహామతే! సాత్త్వా పాపవినిర్ముక్తః ప్ర
 యాతి పరమం పదం సంతర్పయంతి గంగాయాం పితౄణాం తు సమాహితాః తేహం
 తు పితరో యాంతి బ్రహ్మలోక మనామయం ఉద్భృత్య గంగాసలిలం నాన్యత్ర తర్పయే
 త్పితౄణా తర్పయే ద్యది మోహేన ప్రాయశ్చిత్తి భవే త్తదా పితౄణాం సంతర్పయే ద్యో
 హి గంగాయాం సుసమాహితః స ఏవ ప్రోక్ష్యతే పుత్రో వాన్యః పుత్ర స్సముచ్యతే
 గంగాతీర్థం సమాసాద్య త్రాధం కుర్యా చ్చ పార్వణం ౨౦॥ పితౄణాం తృప్తయే మ
 త్యక్త్వా స్వస్యథా నరకం వ్రజేత్ గంగా ముద్దిశ్య గచ్ఛంతం వీత్య తస్య పితామహః
 త్రాధం బుభుక్షవ స్సర్వే నృత్యంతి ప్రహసంతి చ! పరాశాః పితరో యాంతి యది త్రా
 ధం నచాచరేత్ గంగాసలిల పశ్యాన్నం దుర్లభం దైవతైరపి తదన్యే స్తు కృతత్రా
 ధాః పితరో యాంతి నివృణోతి సంతృప్తాః పితరో యస్య తస్య జన్మచ సార్థకం విఫలం జీ
 వనం తస్య పితరో యస్య కోపితాః దృష్టే పితౄగణే నృణాం ధర్మోన్మేవ ప్రజాయతే త
 స్మా త్పితౄణాం సుసంతప్యః ధర్మ్యం కర్మ సమాచరేత్ గంగాయాం యది భాగ్యేన
 చంద్ర సూర్యగ్రహం లభేత్ తదా సాత్త్వా పితృత్రాధం కుర్యా ద్విధివిధానతః అక్ష
 యం తద్భవే చ్ఛాధం పితౄణాం తృప్తికారకం గయా త్రాధ శతశ్రేష్ఠం నిర్వాణపద
 దాయకం పురస్క్రియాం తదాకృత్వా సిద్ధమంత్రో భవే త్పుమాన్ అసాధ్యం సాధయే
 చ్చాపి శివతుల్యో భవే త్స్వయం పురశ్చరణకృత్ త్రాధం కారయే దన్యతోఽపిచ! న
 త్రాధవిరహం కుర్యాత్ కదాచిదపి మోహతః అక్షయాయాం యుగాద్యాయాం సాత్
 త్వా వై జాహ్నువీజలే పితౄణాం సంతప్యః దత్వాచ న పున జగన్మథాగ్భవేత్ 3౦॥

గంగాయాం తు పురశ్చర్యాం కృత్వా పాపవివక్షితః సిద్ధమంత్రో మహాజ్ఞానీ విహరేత్
సాధకోత్తమః దానం ధ్యానం తపో హోమార్చనం శ్రాద్ధం చ తర్పణం బహుపుణ్యక
రం ప్రోక్షం గంగాయాం మునిసత్తమః గంగాయాం మోహతో నైవ విణ్మూలం విస్మ
జే న్నరః విస్మజే నిరయం యాతి యావదింద్రా శ్చతుర్దశః అసత్యభాషణం లోభం
హింసా చ పరనిందనం పరద్రోహాదికం పాపం వర్జయే త్సుసమాహితః యది కుర్యా
చ్చ మోహేన తదా తత్పాప శాంతయే కృత్వా స్నానం నమస్కృత్య తేత్రా దంత
హిణో భవేత్ య స్తు గంగాం మహాదేవీం ప్రకృతిం నీరూపిణీం నదీతి మన్యతే
మోహతో స యాతి సరకం ద్రువం సాక్షా ద్భృష్టమయీ పూర్ణా లోకానాం త్రాణ
హేతవే ద్రవరూపేణ నిర్వాతా శక్తి రాద్యేతి భావయేత్ హరిద్వా రే ప్రయాగే చ
గంగాసింధు సమాగమే మహాఫలప్రదా గంగా తస్మా త్తత్ర విశేషతః ప్రయత స్నాన
దానాదీన్ కుర్యా న్మన్యోక మహామతే కాశ్యాం య శ్చ సమాగత్య గంగాయాం
విధివ న్నరః స్నాన ముత్తరవాహిన్యాం కురుతే భక్తిభావతః స సాక్షా చ్ఛివతా మేతి
దేవపూజ్యతమ స్మృతః ॥ ౧౦ ॥ పితౄణాం తర్పణం చాపి తత్ర నిర్వాణదాయకం సర్వ
తీర్థాధి విలయా కాశీ విశ్వేశ్వరాలయా దులభా పృథివీబాహ్య పృథివ్యంతః స్థితా
పిచ సా స్థలీ జాహ్నుపీతోయం జలం యత్ర మహామతే తత్ర ముక్తిః కరస్థా తు దేహీ
నాం పాపినామపి అన్నపూర్ణాన్నదా యత్ర మాతా దేహభృతాం స్వయం గంగా
చ జలదా యత్ర చాపరా జననీ తథా పితా విశ్వేశ్వరో యత్ర జ్ఞానవర్షా ప్రదర్శకః
బ్రహ్మాదాతా మునిశ్రేష్ఠ యత్ర మృత్యుః పరంపదం తాం కాశీం యో న సేవేత
విధినా వంచిత స్తుసః గంగాతోయైః కృతస్నానః కాశ్యాం విశ్వేశ్వరం ప్రభుం సంపూ
జ్య బిల్వపత్రాద్యై శ్శివసాయుజ్య మాప్నుయాత్ గంగామృత్తికయా కృత్వా తిలకం
మునిసత్తమః యత్కించి త్కురుతే కర్మ తత్సర్వం పూర్ణతా మియాత్ యత్ర కుత్రాపి
గంగాయా స్ఫులిలై ర్దేవపూజనం శ్రాద్ధం సేవాదికం కర్మ కురుతే మానవోత్తమః
జ్ఞానతో జ్ఞానతో వాపి విధిహీనం భవే ద్యది అకాలే పృథవా దేశే శ్రాద్ధాది పరివ
జ్జాతం దాంభికం భావ మాశ్రిత్య కృతం వా ద్రివ్య వజ్జితం అశుద్ధ ద్రివ్యసంఘేన
కృతం వా పాపచేతసా సంపూర్ణ ఫలదం సర్వం తథాపి ఖలు తద్భవేత్ ॥ ౧౧ ॥

ఇతి శ్రీమహా భాగవతే మహా పురాణే గంగా మాహాత్య కథనం
నామ తి స ప్ర తి త మో ధ్యా యః ॥

అద చ తు స్సప్త తిత మోఽ ధ్యాయః॥

శ్రీ మహాదేవ ఉవాచ॥ గతిగూయాం సంత్యజన్ దేహం జ్ఞానతో మునిసత్తమః॥
 తైలవ్యం సమవాహ్నితీ మానవః పాపవర్జితః॥ అజ్ఞానా చ్ఛివసాయుజ్యం త్యక్త్వాతత్త
 కేళిబరం॥ ప్రాపుయాన్మానవో గంగాప్రసాదా దపి పాతకీ॥ మృతస్య యత్ర కుత్రాపి
 త్మాంస మస్థిత వారదః॥ ప్రపశ్యే జ్ఞాహ్నువీతోయే సోపి స్వర్గ మహాపుష్పయాత్॥ యది సా
 వసహస్రం స్యా ద్ద్రుష్టహత్వాది గహీతం॥ యత్ర కుత్ర స్థితం మౌంస మస్థి గంగాజలం
 లభేత్॥ మృతస్య సోపి నిర్వాతీ స్వర్గలోక మనామయం॥ అత్రేతిహాసం వత్స్యమి శృణు
 పాపహితో మమ॥ ఆశ్చర్యం మహదాఖ్యానం మునే! శ్రోతృసుఖావహం॥ ఆసీ త్పరమ
 పాపాత్మా వ్రేశ్యనామ్నా ధవాధిపః॥ దస్యుకర్మరతో నిత్యం పరదార రత స్సతా॥ స పా
 పాత్మా త్యజన్ దేహం యమస్య వశతామగాత్॥ యమ స్తం పాతయామాస నరకే త్వ
 సివత్రకే॥ దేహస్తస్య త్వనిర్దగ్ధః స్థితోఽరణ్యస్య మధ్యతః॥ తం చఖాద స్సగల స్తు త్సుధా
 ల్లో మునిసత్తమః॥ ఏతస్మి స్సంతరే తత్ర కాననే మునిసత్తమః॥ ఆగత్య గృధరాజ స్తం
 స్సగలం ప్రాభ్యభావత॥ స విద్రుతో త్రిశ్రాంత స్తు గంగాయా స్సముపేత్య వ్రే॥౧౦॥
 వహి జలం మునిశ్రేష్ఠ! తచ్చ తన్మాంస ముచితం॥ తత్తోయ స్పర్శమా లేణ సపాపీ ఘో
 రశిష్టపాత్॥ విముక్త శ్చాంకరం దేహం ప్రాప్య స్వర్గ ముపాగమత్॥ రక్ష కా స్త్యసిపత్రస్య
 గచ్ఛంతం వీత్య సావినం॥ ధర్మరాజ ముపాగత్య వచనం చేద మబ్రవీత్॥ దూతా ఉ
 చుః॥ ప్రభో సివతే! నరకే యః పాపీ రక్షిత స్త్వయా॥ స సాక్షా చ్ఛాంకరం దేహం ప్రా
 ప్త్య స్వర్గం జగమ హతచ్ఛ్చిత్వా విస్మయం ప్రాప్య యమఃప్రాహ భటాః॥ ప్రతి విజ్ఞాయ
 కారణం తస్య జ్ఞానదృష్ట్యా తపోధనః॥ యమ ఉవాచ॥ దూతా! గంగాజలస్పర్శాత్ స్మ
 జాల కరణీకృతే॥ మాంసే స్య పరివిష్టస్య ముక్తో సౌ సహసా భవత్॥ శ్రీమహాదేవ ఉ
 వాచ॥ తచ్ఛ్చిత్వా విస్మితా మాతా స్వస్థానం పున రాయయుః॥ స్మరంతో బాహ్నువీతో
 య మాహాత్మ్యం మునిసత్తమః॥ స తు స్వర్గపురే దేవైః స్థూయమానో మహామతే! సా
 యుజ్యం మమ సంప్రాప్య ముమోద సుచిరం మునే!॥ ఏవం భగవతీం గంగాం మహాపాత
 క నాశినిం॥ దర్శవాత్ స్పర్శనా ద్యేవశీమాపిత దురాత్మనా॥ వర్షాత్మసా నరో భక్త్యా ము
 ముక్షు స్సముపాక్రయేత్॥ అద్య వాఙ్మతాంతేవా మృత్యు నైయ త్యవశాతః॥ తస్మాత్ ప్రా
 నీతు తాం గంగాం ముముక్షు స్సముపాక్రయేత్॥ అతర్కిత మివాగత్య శమనో తిదురా స
 దః॥౨౦॥ యావత్కేశం న గృహ్యతి తావద్దంగా ముపాశ్రయేత్॥ పుత్రమిత్ర కళత్రాది నా
 బంధుకథ్యతే మునే!॥గంగావ పరమో బంధు భావమోచనకారిణీ॥ దర్శనో త్స్పర్శనా న్నా
 మకీర్తనా జ్ఞానతోఽపిచ! సుఖదా మోక్షదా గంగా బంధుః పరమో ఈరితః॥ మహాభూర

తలే యామ్యే భయే నిర్భయదాయినీం గంగా యేనాశ్రయంతీహ శ్చేయాన్తై త్యాత్మభా
 తినః॥ వృథా పుత్రానికం సర్వం మహాబంధు ప్రవర్తకం శాశ్వతీ ముక్తిదా గంగాత్మవం
 మత్వా సమాశ్రయేత్॥ ముమూక్షుం పాపయే ద్దంగాం నిర్వాణపదదాయినీం సోపి ని
 ర్వాణ మాయాతి జాహ్నువ్యా స్తు ప్రసాదతః॥ గంగైవ పరమో బంధు గంగైవ పరమం
 ముఖం గంగైవ పరమం విత్తం గంగైవ పరమా గతిః॥ గంగైవ పరమా ముక్తి ర్గంగాసారత
 లేతి యే॥ విచారయంతి తేహం తు న దూరస్థా కదాచనః గంగేతి వదతాం గంగా వృక్ష
 త శ్చానుభావతి॥ శంఖస్వనా ద్యధాపూర్వం భగీరథ ముపాయయా॥ గంగాతీరం పరిత్యజ్య
 యోన్యత్ర వసతే నరః॥ కరస్థాం సత్యజ్ఞ ముక్తిం సోఽన్వేతినరకవ్య తు॥ ధన్య స్స దేశో
 యత్రాస్తి గంగా త్రైలోక్య పావనీ॥ గంగాహీన స్తు యో దేశో న ప్రదేశ స్స ఫల్యా
 తే॥ గంగాతీరే వరం భిక్షా వరం ప్రాణవియోజనం॥ నాన్యత్ర పృథివీపాలత్వం నరః ప్రార్థ
 యే త్యుచిత్॥ యస్మిన్ దేశే వసే దేశో గంగాభక్తిపరో నరః॥ సోపి పుణ్యతమో దేశో
 స్తత్ర దానం మహాఫలం శ్రార్థం చ తర్పణం తత్ర పితౄణాం తృప్తికారకం అనంత ఫల
 దం శ్చేయం జపహోమాదికం తథా॥ గంగానామ పరం సౌఖ్యం గంగానామ ఖరం రథం॥
 గంగేతి సంన్యరే నిత్యం తతో నాస్తి యమా ద్భయం॥ ౩౪౫॥

ఇతి శ్రీమహాభాగవతే మహాపురాణే గంగామాహాత్యై
 వణానామ చతుస్సప్తతితమోధ్యాయః.

అ ద ప ం చ స ప్త తి త మో ఽ ధ్య యః॥

శ్రీ వారద ఉవాచ॥ గంగానామ పరం పుణ్యం కథితం పరమేశ్వరః॥ నామాధి క
 తి కస్తావి గంగాయా స్తాని శంస మే॥ శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ నామ్నాం పహస్రముద్యే
 తు నామాష్టకత ముత్తమం॥ జాహ్నువ్యా మునిశార్దూల! తాని మే శృణు శంసరః॥ గంగా,
 త్రిపుధదా, దేవీ, శంఖామాలినిహరిణీ, జాహ్నువీ, పావహంత్రీ, చ, మహాపాతక నాశిని పతి
 తోద్ధారిణీ, శోభస్వతీ, పరమవేగిణీ విష్ణుపాదాఘ్న సంభూతా, విష్ణుదేహ కృతాలయా॥
 శుద్ధాది నిలయా, సాధ్వీ, స్వర్ణాదీ, నుభవిమ్నగా॥ ఘండాకిణి, మహావేగా, స్వర్ణశృంగ ప్రభే
 దిని॥ దేవపూజ్యతమా, దివ్యా, దివ్యస్థాన నివాసిని॥ సుచారు నీర గుచిరా, మహాసర్వత భే
 దిని॥ భాగీరథీ, భగవతీ, మహామోక్ష ప్రదాయినీ॥ సింధుసంగతా, శుద్ధా, రసాతల నివా
 సిని॥ భోగాక్షతీ, మహాభాగా, సుభాగాఽ, నందదాయినీ॥ మహాపాపహరాఽ, పారా, పరమా
 హృదదాయినీ॥ పాశ్వతీ, శివపత్నిచ, శివశీషా కృతాలయా॥ శంభో భాటా మధ్యగతా, ని

కృలా, నిర్మలాశనా మహాకలుష హంత్రీచ, జహ్నుపుత్రీ, జగత్ప్రియా! త్రైలోక్య పావ
నీ, పూర్ణా, పూర్ణబ్రహ్మ స్వరూపిణీ॥ ౧౦ ॥ జగత్పూజ్యతమా, చారు రూపిణీ, జగదంబి
కా! లోకానుగ్రహ కర్త్రీచ, సర్వలోకదయాపరా యామ్యభీతి హరా, తారా, పారసం
సార తారిణీ! బ్రహ్మాండ భేరిణి, బ్రహ్మ కమండలు కృతాలయా! సౌభాగ్య దాయినీ, పుం
సాం నిర్వాణ పద దాయినీ! అచింత్య చరితా, చారు వీచీ రాశి మనోహరా! మత్యక్ గ
ప్తా, మృత్యుభయహా, మహామృత్యు ప్రదాయినీ! పాపహరిణీ, దూరచారిణీ, వీచిధారిణీ!
కారుణ్య పూర్ణా, కరుణామయీ, దురిత నాశిణి! గిరిరాజ సుతా, గౌరీభగినీ, గిరిశప్రియా!
అద్యా, త్రిలోకజననీ, త్రైలోక్యపరిసాలినీ! తీర్థక్షేప్తతమా, శ్రీష్ఠా, సర్వతీర్థమయీ, శుభాచ
తుర్వేదమయీ, సర్వపితృసంతృప్తిదాయినీ! శివదా, శివసాయుజ్యదాయినీ, శివవల్లభా! తేజ
స్విణి, త్రినయనా, త్రిలోచనమనోరమా! సప్తభారా, శతముఖ, సగరాన్వయతారిణి! మునిసే
వ్యా, మునిసుతా, జహ్నుజానుప్రభేదిణి! మకరస్థా, సర్వగతా, సర్వాశుభనివారిణీ, సుదృ
శ్యా, చతుష్స్త్రిదాయినీ! మకరాలయా! సదానందమయీ, నిత్యానందదా, నగనందినీ॥
౧౧ ॥ సర్వదేవాధిదేవైశ్చపరిపూజ్యపదాంబుజా! ఏతాని మునిశార్దూల! నామాని కథితాని
తే! శస్తాని జహ్నువీదేవ్యా సర్వపాప హరాణి చ! య ఇదం ప్రపతే దృక్త్యా పాత రు
ద్ధాయ నారద!॥ గంగాయాః పరమం పుణ్యం నామాప్తశత మేవ హి! తస్య పాపాని నశ్యం
తి బ్రహ్మహత్యాదికాన్య పి! ఆరోగ్య మతులం సౌఖ్యం లభతే నాత్రి సంశయః! ముత్రకు
త్రాపి సంస్నాయా త్పరన్ స్త్రోత్ర మచుత్తమం! తత్రైవ గంగాస్నానస్య ఫల మాప్నోతి ని
శ్చితం! ప్రత్యహం ప్రపతే దేత ద్గంగానామ శతాష్టకం! సోఽంతే గంగా మచుప్రీప్య ప్ర
యాతి పరమంబద! గంగాయాం స్నానసమయే యః పతే దృక్తిసంయుతః! సోఽశ్వమేధ
సహస్రీణాం ఫల మాప్నోతి నిశ్చితం! గవా మయుతదానస్య యత్ఫలం సముదీరతం! తత్ఫ
లం సమవాప్నోతి పంచమ్యం ప్రపత న్నరః! కార్తిక్యాం పౌర్ణమస్యాం తు స్నాత్వా
సాగర సంగమే! యః పతే త్స మహేశత్వం యాతి సత్యం న సుశయం! సింధునా తీర్థరా
జేన సర్వతీర్థమయీ స్వయమ్! సంగతా సమభూ ద్యత్ర తీర్థం నాస్తి తతోఽధికం! అన్య
త్ర జహ్నువీతీర్థే నిర్వాణం జ్ఞానతో భవేత్ ॥ ౩౦ ॥ వారాణస్యాం స్థలే వాపి జలేవా ముని
సత్తమ! జ్ఞానా దజ్ఞానత ఇచ్ఛి నిర్వాణం పరికల్పితం! స్థలేవా జహ్నువీతోయే గగనే జ్ఞా
నతోఽపిచ! అజ్ఞానా దపి సంత్యజ్య దేహం ముక్తి మవాప్నుయాత్! తత్ర త్యజతి యో
దేహం వర్ణోన్య స్వేచ్ఛయా మునే! సోఽపినిర్వాణ మాయాతి మహాతీర్థప్రసాదతః! తీర్థ
శ్రీష్ఠతమాం గంగాం నృణాం సర్వార్థ సాధిణిం! శక్తే నీరమయీం మూర్తిం లోకనిస్తా
ర తారిణిం! అవిద్యాభేదిణిం దేవీం బ్రహ్మవిద్యా ప్రదాయినీం! గృహీత ఇవ శ్రీశేష మృ
త్యునా సముపాశ్రయేత్! ఇత్యుక్తం తే మునిశ్రీష్ఠ! గంగామాహత్య ముత్తమం!
పవిత్రం పరమం గుహ్యం మహాపాతక నాశనం! యస్త్వి తస్మహదాభ్యాసం ప్రపతే దృక్తి

సంయుతః, సదేవ్యాః పదవీం యాతి మునే నాస్త్వైత్ర సంశయః। యత్రైత త్వత్యతే పుణ్యం
గంగామాహాత్మ్య ముత్తమం! తత్ర గంగావసే త్సాక్షాత్ సుర్యవీర్య దైన్యమావృతా తత్ర
యత్కురుతే కర్మ దైవం ప్రైత్రంచ మానవః! త దక్షయ తమానేక ఫలదం పరికీర్తితం! లిఖితం
తిష్ఠతే యత్ర పుణ్యాఖ్యాన మిదం మునే! తద్దేశం నస్పృశే త్పాపం భయా త్వత్వంన సంశ
యః! రం! ఆసన్నే మృత్యుకాలే తు భక్త్యా య శ్శృణుయా న్నరః! న మృత్యువశతా మేతి స
యాతి పరమాం గతిం! ఏకాదశ్యాం కృతస్నానం తులసి బిల్వ సన్నిధౌ! ఉపోష్య ప్రపత్తే ద్య
స్తు సయాతి పరమాం గతిం! పితృశాగ్ధిదినే య స్తు పతే ద్విప్రస్య సన్నిధౌ! తస్య తృప్తి
ముపాయాంతి పితరశ్శాశ్వతీం మునే! మహాష్టమ్యాం నిశీధే తు ప్రపత న్నానవోత్తమః! ప్ర
యాతి పరమం సౌఖ్యం మహాదేవ్యాః ప్రసాదతః! అన్య త్తే కిం మునిశ్రేష్ఠ! ఫల మేతస్య క
థ్యతే వైతస్య సదృశం లోకే పుణ్యాఖ్యానం ప్రవిద్యతే! మహాపాపహరం పుణ్యం స్మృ
తం పుణ్యతమా దశివిత దాఖ్యాన మాకణ్యం నర స్స్వర్గ మవాప్నుయాత్! ౪౬॥

ఇతి శ్రీమహాభాగవతే మహాపురాణే అష్టాత్తర శతనామస్తోత్ర పూర్వక
గంగామహిమాను వర్ణనం నామపంచసప్త తి త మోఽ థ్యా యః.

అ ద ష ట్ స ప్త తి త మోఽ థ్యా యః॥

శ్రీనారద ఉవాచ॥ ప్రభో! దేవ! జగన్నాథ! శ్రీత్యా తవ ముఖాంబుజాత్! గం
గామాహాత్మ్య మతులం పవిత్రో స్మి న సంశయః! భూయ స్తే శ్రోతు మిచ్ఛామి మాహా
త్మ్య మతివిస్తరాత్! కామరూపస్య తీర్థస్య త న్మమాచక్ష్య సాంప్రతం॥ శ్రీమహాదేవ
ఉవాచ॥ శృణు సావహితో వక్ష్యే మాహాత్మ్యం మునిసత్తమ! కామరూపస్య తీర్థస్య
యత్ర సాక్షాత్ స్వయం శివా! చత్యక్ష ఫలదం మత్యేక స్థానం నాస్తి తతో ధికం! చత్య
హం సముపగత్య సేవంతే భక్తి తత్పరా! యోనిరూపా మహామాయా పూర్ణా ద్యా పర
మేశ్వరీ! పృథ్వీం లోకహితార్థాయ యత్రాస్తి నిజలీలయా! యత్రా కాక్షీతమః పూ
ర్వం బ్రహ్మ విష్ణు స్తథే శ్వరః! అభీషు భాగవత్యా స్తు కారుణ్యం మునిసత్తమ! యత్ర
కృత్యా పురశ్చర్యాం వశిష్టో మునిసత్తమ! సిద్ధమంత్రో భవ త్సూర్యం సృష్టికర్తేవ చాప
రః! అవ్యాహతాజ్ఞా యే చాన్యే సిద్ధా దేవమయ స్తదా! తే సర్వే మునిశార్దూల! కా
మాఖ్యానాః ప్రసాదతః! సిద్ధమంత్రో సమభవం స్తత్ర జప్త్యా మహామను! భంచరత్వ మను
పాపు స్తథా దేవాది పూజ్యతాం! యోనిరూపాం భాగవతీం సుగుప్తాం మునిసత్తమ! దృ
ష్ట్యా స్మృత్యా మసంపూజ్య జీవన్ముక్తో భవే న్నరః॥ ౧౦॥ విహరే త్పుణిపృష్ఠా శూల

ఇది రివాహరః నిగ్రహస్సుగ్రహే శక్తి దేవీనా మపి నారదః॥ తదాఞ్చ వశగా స్సత్వే దే
తా ఇంద్రపురోగమూ॥ నాసాధ్యం విద్యతే తస్య మన్యో లోకత్రయే మునే॥ స ఏవ సార్థశో
కతా యో గత్యా యోనిమండలే ప్రణమే త్వరయా భక్త్యా దేవీం త్రిపుర శైరవీం
క్షేత్ర స్వర్ణన మాతేణ బ్రహ్మహా పి సరః క్షణాత్॥ ముచ్యతే నాత్ర వందేహః కామా
ఖ్యాయాః ప్రసాదతః॥ కామాఖ్యా దర్శనం వత్స! దేవీనా మపి ధుల్భాభం త ద్యః పశ్య
తి కామాఖ్యాం స దేవపరిపూజితః॥ జన్మాంతర సహస్రేషు సంచితం పాపపుంజకం క్షణేన
భస్మసా త్కుర్యాత్ కామాఖ్యాయాః ప్రదర్శనం॥ గోపనీయం త్వయా వత్స! నాన్యత్రైత
త్ప్రకాశితం కామాఖ్యా సదృశం తీర్థం నాస్త్యేవ ధరణితలే అంగప్రత్యంగ పాతేన సత్కా
పుణ్యతమా మునే॥ దేవీ భారతఖండే స్మృత్యుగాం పాపక్షణశకాః॥ అంగేషు భగవత్కా
ష్ఠ్య యోని శ్చేష్ఠ తమా యతః॥ యోనియాపా పి సా దేవీ సర్వాసు శ్రీవ్యవస్థితాః॥ సా
యోనిః పతితా యుత్ర తత్ర సాక్షా త్వయం సతీ తేన నాస్తి సమం స్థానం పుణ్యదంధ
రణితలే॥ ౨౦ ॥

శంఖ ర్యారాణసీ క్షేత్రే పరాణం ముక్తిదాయకం॥ ఆరాధ్య సిద్ధగంధర్వై దేవకీనన్నర
రాక్షసైః॥ స శంఖః కాంక్షతే యత్ర ముక్తిం సేవే నృహేశ్వరీం ప్రత్యహం సముపాగత్య
స్థానం నాస్తి తతోఽధికం ప్రదక్షిణం కృతం యేన తీర్థం శ్రీయోని మండలం కృతం లో
కేత్రయం తేన ప్రదక్షిణ మశేషతః॥ నిర్బాల్యం శరసా య స్తు కామాఖ్యాయాః ప్రభావ
యేత్॥ స దేవపూజ్యతా శీత్య విహరేద్భైరవోపమః॥ స తస్య విద్యతే భీతిః కుత్యాపి ధ
రణితలే॥ భయదా ప్రపలాయంతే భయా త్తస్య సుదూరతః॥ ప్రసాదం యేన కేనాపి దత్తం
దేవ్యా మహామునే॥ ప్రాప్తి మాతేణ భోక్తవ్యం నాత్ర కార్యా విచారణా ఉత్తమోపి
మునే॥ వశో న్యూనవర్ణా దవాప్యవై॥ ప్రసాదం భక్షయే ద్భక్త్యా సత్వా చ శరసా పు
నః॥ భిభృయా త్సమవాహ్నితి కైవల్యం తత్ప్రసాదతః॥ తత్రప్రాద్ధం కృతం యేన పితౄణాం
త్ప్రప్తి మిచ్ఛతా గయాశ్చార్థం కృతం తేన సహస్రార్జుం స సంశయః॥ లోహిత్యే తు కృ
తం స్నానం వ్రయత స్సాధకోత్తమః॥ పురశ్చర్యాం సరః కృత్వా సిద్ధమంత్రో భవేద్భూవం
అత్యాహతాక్ష స్స భవే నృహేశ్వర ఇవాపరః॥ ౩౦॥ భూచరః భేచరత్వం చ ప్రాప్నోయ
త్తత్ప్రసాదతః॥ కాలాదీం స్తత్ర మోహేన కదాచి న్న విచారయేత్॥ పురశ్చర్యా విధా ణం
త్రీ విచార్య సరకం వ్రజేత్॥ సురత్వం సురరాజత్వం బ్రహ్మత్వం వా శివత్వకం విష్ణుత్వం
సులభం తత్ర జపతాం శైరవీమసుం జమదగ్ని సుతో రామః కార్తవీర్య వధేవృషాః॥ త
త్రకృత్వా పురశ్చర్యాం ప్రత్యక్షం విష్ణుకా మ్నగాత్॥ తద్దేవ భువి యేచాన్యే కురున్త స్తత్ర
పురస్క్రియాం॥ తే సర్వే సమవాహ్యేష్ట మంత్రే మోక్ష మవాప్నుయాః॥ కామాఖ్యా పర
క్షం తీర్థం కామాఖ్యా పరమం తపః॥ కామాఖ్యా పరమో ధర్మః కామాఖ్యా పరమో గ
తిః॥ కామాఖ్యా పరమం చిత్తం కామాఖ్యా పరమం కదం విభావ్యైవం మునిశ్చేష్టః॥ స
పున జన్మభా గ్భవేత్॥ అనేక బహుసాహస్ర జన్మాంతర సుసంచితం విద్యతే సుమహా

త్పూజ్యం యస్య తస్య సుదుర్లభం తీర్థశ్రీకామరూపాఖ్యం దేవానా మపిదుర్లభం అ
స్యేహం దుర్లభం క్షేయం దేవీలోకం యథా మునేః॥ ౪౦॥

ఇతి శ్రీమహాభాగవతే మహాపురాణే కామరూపక్షేత్రమాహాత్మ్య
కథనం నా భువత్సప్తతిత మోఽధ్యాయః.

అ థ స ప్త స ప్త తి త మోఽ ధ్యాయః॥

శ్రీనారద ఉవాచ॥ కామరూపే మహాక్షేత్రే కాఽధిష్ఠాత్రీ మహేశ్వరీ విద్యానాం
దశమూర్తీనాం తస్మై బ్రూహి మహేశ్వరః॥ శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ దక్షైవ తా మహా
విద్యాః క్షేత్రస్థా మునిసత్తమః॥ సాధకానాం హితార్థాయ జపపూజా ఫలప్రదా॥ కామా
ఖ్యా కాలికా దేవీ స్వయ మాద్యా సనాతనీ॥ తస్యాః పాశ్వస్థితా శ్చాన్యా సవవిద్యా
మహామతే॥ సర్వవిద్యాఽత్మికా కాలీ కామాఖ్యారూపిణీ యతః॥ తత స్తాం తత్ర సంపూజ్య
పూజయిత్వేష్ట దేవతాం ఇష్టమంత్రం జపే ద్భక్త్యా సిద్ధమంత్రో భవేత్తదా॥ ధ్యాయేత్తాం
పరమేశాసీం కామాఖ్యాం కాలికాం పరాం॥ రక్తవస్త్ర పరీక్షానాం ఘోరనేత్ర త్రయో
జ్వలాం చతుర్భుజాం భీమద్గంధ్రాం యుగాంత జలదద్యుతిం మణిసింహసన స్యస్త పీఠ
వక్షస్థితాం శుభాం॥ లలజ్జహ్వం మహాఘోరాం కిరీట కనకకోజ్జ్వలాం అనఘ్యుక్త మణి
మాణిక్య ఘటితై భూషణోత్తమైః॥ అలంకృతాం జగద్ధాత్రీం సృష్టి స్థిత్యంత కాఽణీం
వామే తారా భగవతీ దక్షిణే భువనేశ్వరీ॥ అగ్నౌ తు షోడశీ విద్యా నైఋత్యాం భైర
వీ స్వయం॥ వాయవ్యాం చిన్నమస్తా చ పృష్ఠో బగలాముఖీ॥ ఐశాన్యాం శృంగరీ విద్యా
చోర్ధ్వే మాతంగనాయికా॥ ౧౦॥ యామ్యాం ధూమవతీ విద్యా మహావీరస్య నారదః॥ అ
థస్తాం ద్భగవాన్ రుద్రో భస్మాచలమయ స్వయం॥ బ్రహ్మ విష్ణు ముఖా శ్చాన్యే దేవా
శ్చక్తి సమన్వితాః॥ సదా సన్నిహితా స్త్రైత్ర వీరే లోక సుదుర్లభే॥ తత్ర సంపూజయే
ద్దేవీం పరివార సమన్వితాం వివిధై రుపచారై స్తు యథావిధవ విస్తరైః॥ ఇచ్ఛన్ దేవ్యాః
పరాం ప్రీతిం సద్భక్త్యా ప్రయతోనరః॥ న పునర్జననాఽశంకా విద్యతే మునిసత్తమ॥ బిల్వప
త్రం మహాదేవ్యై యో దద్యా ద్భక్తిభావతః॥ స సాక్షా చ్ఛంకరో క్షేయ స్సర్వలోకేశ్వ
రేశ్వరః॥ త్రిపత్రం బిల్వపత్రం తు విష్ణు బ్రహ్మ శివాత్మకం॥ యదాత్మక మిదం సర్వం జ
గత్సావర జంగమం॥ తద్దదాతి చ యో దేవైః పూర్ణాయై మునిసత్తమః॥ సంపూర్ణం జగ
తో దానఫలం స పాప్రన్నయా న్నరః॥ స పూర్ణ కామో భూపృష్ఠ విహరే న్నానవోత్తమః॥
తస్య జన్మ చ సంపూణం న పున జాయతే క్వచిత్॥ తత్ర యో భక్తిభావేన భస్మాచల

మయం ప్రభుం పూజయే ద్భస్మలిప్తాంగో బిల్వపత్రై ర్మహామతే! స యాతి పరమం మో
క్షం భక్త్యా భాగం మనోరథం రుద్రాక్షం బిభృయాన్నిత్యం తైవ శ్శాస్త్రో వివేషతః॥౨౦॥
యక్త స్తేన మహాపుణ్యం కృత్వా కర్మ సమశ్నుతే రుద్రాక్ష ధారి సంపూజ్య రుద్రం సం
హర కారకం రుద్రత్వం సమవాప్నోతి తేత్రే స్మిన్నాత్ర సంశయః! అమాయాం వా
చతుర్దశ్యాం అష్టమ్యాం వా దినక్షయే నవమ్యాం రజనీయోగే యో జపే ద్భైరవీమనుం
తేత్రే స్మిన్ ప్రయశో భూత్వా నిర్భయ స్సాహసం వహన్! తస్య సాక్షాద్భగవతీ ప్రత్య
క్షం జాయతే ధృవం! ఆత్మ సంరక్షణార్థాయ మంత్ర సంసిద్ధయే పిచ! ప్రపతే త్కవచం దే
వ్యాస్తతో భీతి న్ జాయతే! తస్మాత్సూర్యం విధాయైవ రక్షం సావహితో నరః! ప్రజ
పే తేస్వప్నమంత్రం తు నిర్భీతో మునిసత్తమ! నారద ఉవాచ॥ కవచం కీదృశం దే
వ్యా మహాభయ నివర్తకం కామాఖ్యాయాస్తు త ద్ద్వాపి సాప్రతం మే మహేశ్వర! శ్రీ
మహాదేవ ఉవాచ॥ శృణుష్వ పరమం గుహ్యం మహాభయ నివర్తకం కామాఖ్యాయా
మునిశేష్ఠ! కవచం సర్వమంగలం! యస్య స్మరణ మాత్రేణ యోగిని డాకిని గణాః! రాక్ష
సా విఘ్నకారిణ్యో యా శ్చన్యా జపకారిణాః! క్షుత్పిపాసా తథా నిద్రా తథాన్యే యే చ
విఘ్నదాః! దూరా దపి పలాయంతే కవచస్య ప్రసాదతః! నిర్భయో జాయతే మత్స్యకస్తే
జస్వీ భైరవోపమః॥౩౦॥ సమాసక్త మనా శ్చాపి జపహోమాది కర్మసు! భవే చ్చ మంత్ర
తంత్రాణాం నిర్విఘ్నై చ సిద్ధితా! ప్రాచ్యం రక్షతు మే తారా కామరూప నివాసిని! ఆగ్నే
య్యాం హోదశీ పాతు యామ్యాం భూమవతీ స్వయం! వైఘ్రత్యాం భైరవీ పాతు వా
దుర్యాం భువనేశ్వరీ! నాయవ్యాం సతతం పాతు ఛిన్నమస్తా మహేశ్వరీ! కౌబేర్యాం పాతు
మే దేవీ విద్యా శ్రీబగలాముఖీ! విశాన్యాం పాతు మే నిత్యం మహాత్రిపురసుందరీ! ఉర్ధ్వం
రక్షతు మే విద్యా మాతంగీ వీరవాసిని! సర్వతః పాతు మాం నిత్యం కామాఖ్యా కాలికా
స్వయం! బ్రహ్మరూపా మహావిద్యా సర్వవిద్యామయీ స్వయం! శీషకం రక్షతు మే దు
ర్గా పాలం శ్రీభవగేహిని! త్రిపురా భ్రాయుగే పాతు శర్వాణీ పాతు నాసికాం! చతుషీ
చండికా పాతు శ్రోత్రే లీలా సరస్వతీ! ముఖం సౌమ్యముఖీ పాతు గ్రీవాం రక్షతు పార్వతీ!
జహ్వం రక్షతు మే దేవీ జహ్వ లలన భీషణ! వాగ్దేవీ వచనం పాతు వక్షః పాతు మహే
శ్వరీ! బాహూ మహాభుజా పాతు కరాంగుల్య స్ఫురేశ్వరీ! పృష్ఠతః పాతు భీమాస్యా కటిం
దేవీ దిగంబరీ॥౪౦॥ ఉదరం పాతు మే నిత్యం మహావిద్యా మహాదరీ! ఉగ్రతారా మహా
దేవీ జంఘాయా పరిరక్షతు! గుడే లింగే చ మేధే! చ నాభా చ సురసుందరీ! పాదాంగు
ల్యాం సదా పాతుభవానీ త్రిదశేశ్వరీ! రక్త మాంసాస్థి మజ్జాదీన్ పాతు దేవీ శవాసనా!
మహాభయేషు ఘోరేషు మహాభయ నివారిణీ! పాతుదేవీ మహామాయా కామాఖ్యా వీ
రవాసిని! భస్మాచం గతా దివ్య సింహాసన కృతాశ్రయా! పాతు శ్రీకాలికాదేవీ సర్వోత్పా
తేషు సర్వదా! రక్షాపహీనం యత్ స్థానం కవచేనాభి వక్షతం! తత్సర్వం సర్వదాపాతు స
ర్వరక్షణకారిణీ! ఇదం తు పరమం గుహ్యం కవచం మునిసత్తమ! కామాఖ్యాయా మయో

క్తం తే సర్వరక్షాకరం పరం! అనేన కృత్వా రక్షాం తు నిర్భయస్సాధతో భవేత్! నతం
స్పృశేత్ భయం ఘోరం మంత్రసిద్ధి విబోధకం! జాయతే చ సునోసిద్ధి నిర్విఘ్నేన మ
హామతే! ఇదమో ధారయేత్కాలే బాహువా కవచంమహత్! అవ్యాహతాక్ష స్స భవే
త్ సర్వవిద్యా విశారదః! సర్వత్ర లభతే సౌఖ్యం మంగలంచ ఓనేరినే! యః పఠేత్ప్రయ
తో భూత్వాకవచం చేదమమృతం! సదేవ్యాః పదవీయాతి సత్యంసత్యం న సంశయః॥౧౦॥

ఇతి శ్రీదేవీ మహాభాగవతే మహాపురాణే మహాదేవనారద
సంవాదే శ్రీమహాకాళీ కవచోపదేశో నామ
సప్త సప్త తి త మోఽధ్యాయః

అథాష్ట సప్త తి త మోఽధ్యాయః॥

శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ వైశాఖస్య తృతీయాయాం తత్ర సంపూజ్య చంకాం
యో జపే త్పరమం మంత్రం తస్య కోటిగుణోత్తరం! జాయతే సుమహత్పుణ్యం న పున
జన్మ విద్యతే! శివరాత్రి చతుర్వశ్యాం రాత్రౌ సంపూజ్య శంకరం! సర్వతీర్థ మయే తస్మిన్
క్షేత్రే దేవాది దుర్లభే! ఉపాష్య నియతో భూత్వా ప్రహరేప్రహరే నరః! పూజయే త్పర
యాభక్త్యా మాం సదా తత్ర సంధితం! పాపహృత్ సహసా పుణ్యం వాజమేధ శతోద్భవం!
అన్యచ్ఛ య స్మహాపుణ్యం స్నానదానాదిసంభవం! కాశ్యాం తత్రదినే చాపి పూజనే యత్ఫ
లం తథా! గవాంకోటిసహస్రాణాం కురుక్షేత్రే ప్రదానతః! యత్ఫలం జాయతే తస్మా దధికం
మునిసత్తమ! ఏకం మే బిల్వపత్రం యః ప్రదద్యా ద్భక్తి భావతః! స యాతి పరమాం ము
క్తిం సత్యంసత్యంన సంశయః! స్వర్ణపుష్ప సహస్రాణి మణిమాణిక్య సంచయం! అనఘ్నూ
రత్న మన్య చ్చ స తథా ప్రీతి కారకం! బిల్వపత్రం మునిశ్రేష్ఠ యథా మమ మహామతే!
బిల్వమూలే ప్రపూజ్యాఽథ శంకరం లోకశంకరం! సురశ్రేష్ఠత్వ మాప్నోతి నతతో విద్యు
తిభావేత్! బిల్వమూలే వసే తీర్థం సంస్వం శ్రేష్ఠతమం పరం॥౧౧॥
తత్ర సంపూజనం శంభో గ్ధ హాపాతక నాశనం! వృక్షరూపీ స్వయం రుద్ర స్సర్వలోక
హితాయ వై! పృథివ్యాం సంస్థిత స్సాక్షా త్వర్వలోకేశ్వరేశ్వరః! అతః పుణ్యతమస్థానం
మహాపాతక నాశనం! బిల్వమూలం మునిశ్రేష్ఠ! సర్వతీర్థా న్మహత్తరం! గంగా కాశీ గయా
తీర్థం ప్రయాగ శ్చ మహామతే! కురుక్షేత్రం చ యమునా తదైవ చ సరస్వతీ! గోదావరీ
నర్మదా చ తథాఽన్య తీర్థ ముత్తమం! సదా సన్నిహితం క్షేయం బిల్వమూలే తు నారద!
తత్ర య త్క్రియతే కర్మ దైవం వైత్రం విధానతః! త దక్షయతమం క్షేయం కోటిజన్మము

నిశ్చితం యస్తు బిల్వతరో యూలే దేహం త్యజతి మానవః। స యాతి పరమం సాఖ్యం ప
దం బ్రహ్మాదీ దుర్లభం। ఏవం పుణ్యతమో యస్మాద్బిల్వవృక్షః పరాత్పరః। శంభోః శ్రీ
తికరో నిత్యం తస్మాత్తస్య సుపత్రకైః। పూజయిత్వా మహేశానం ముచ్యతే భవబంధనా
త్। ఫలం తస్య తథా శంభోః పరమాహ్లాద దాయకం। దత్వా తస్మై నర సుద్యో మహాపు
ణ్యం సమక్ష్యతే। అన్యత్ర యత్ర కుత్యాపి బిల్వపత్రాదికం మునే। మహాప్రీతికరం క్షేయం
కామయాపే విశేషతః॥౨౦॥ అన్యత్రే కిం మునే! ఐత్యై కామాఖ్యాతీర్థతః క్వచిత్। విద్యతే
నామరం స్థానం మహాపుణ్య ఫలప్రదం। చైత్ర మాసి సితాష్టమ్యాం సర్వతీర్థమయే కుభే।
తాహిత్యే విధివ తాన్మత్వా తత్తోమై జగదంబికాం। పూజయే తత్ర యో భక్త్యా సము
క్తో భవబంధనాత్। సర్వతీర్థమయం స్థానం సర్వతీర్థాధికం పరం। యోనివీతే మహాదేవీ స
ర్వదేవ సుదుర్లభా। సర్వదేవమయీ పూర్ణా యత్ర పూజ్యతమా స్వయం। సర్వతీర్థమ
యం తోయం తాహిత్యస్య సుదుర్లభం। అష్టమీ చ మహాపుణ్యా తిధిః పరమ దుర్ల
భా। ఏతేషాం సంగతి యస్య బహుపుణ్య వశేన వై। తస్య భూయః క్షీతో జన్మశంకైవ
హి నవిద్యతే। తత్ర య స్తర్పయే ద్భక్త్యా పితౄణా తాహిత్య వాణినా। తస్య తే పితరో
యాంతి బ్రహ్మలోక మనామయం। అన్య చాపి తపోదానం తత్ర పుణ్యం ప్రదం। అన్య
తీర్థ సహస్రేభ్యో హ్యధికం మునిసత్తమః। యథా పూజ్యతమేష్వేకా భవానీ భవనుందరీ।
పతేషు తులసీపత్రం బిల్వపత్రంచ శోభనం। యథా మాయావిద్యా శ్రేష్ఠః పురుష శ్రీగదా
ధరః। తథా తీర్థేషు సర్వేషు శ్రేష్ఠం శ్రీయోని వీరకం॥౩౦॥ య ఇదం తీర్థరాజస్య యోనివీర
స్య మానవః। మాహాత్మ్యం శృణుయాద్భక్త్యా పతే ద్వా మునిసత్తమః। స సర్వపాప నిర్ము
క్తః ప్రయాతి పరమం పదం। తీర్థేఽస్మిన్ పరమేశానం పరిపూజ్య విధానతః। యః పతే
చ్ఛృణుయాత్సత్యం సుదేవ్యాః పదవిమయాత్। ఇత్యుక్తం తీర్థరాజస్య యోనివీరస్య
నారదః॥ మాహాత్మ్యం పరమం గుహ్యం భూయః కిం శోతుమిచ్ఛసి?॥ ౩౧ ॥

ఇతి శ్రీ దేవీ మహాభాగవతే మహాపురాణే మహాదేవ నారద సంవాదే

ప్రథమఖండే బిల్వవృక్ష మహిమానువర్ణన పూర్వక

కామయాపక్షేత్ర స్థితతాహిత్య తీర్థమాహాత్మ్య

కథనం నామాష్ట సత్తతితమోధ్యాయః.

అ ద న వ స ప్ర తి త మె-౨ ధ్యాయః॥

నారద ఉవాచ। కృతం తవ ముఖాంభోజాత్ మాహాత్మ్యం పరమేశ్వర! యోని
వీరస్య తీర్థస్య మహాపాతక నాశనం। తత్ర త్వయోక్తం సంక్షేపాద్బిల్వపత్రస్య చేశ్వర!

అనుత్తమం మహాపుణ్యం మాహాత్మ్యం తచ్చ సంశ్చితం మాహాత్మ్య మగ సంశ్చితా ద్యు
దాగ్నిత్య తివస్య వై! పూజాయా శ్చ మహాదేవ! సంశ్చితా దనుకాధి మేత్రీమహాదేవ. ఉవా
చ॥ తులస్యా క్షుణ్ణ మాహాత్మ్యం సంశ్చితేణ మహామతే! య చ్చుత్వా సత్వపాపే
భ్యో నరో ముక్తి మవాప్నుయాత్. తులసీ ద్రుమ రూపస్థు భగవాన్ పురుషోత్తమః! స
ర్వలోక పరిత్రాతా విశ్వాత్మా విశ్వపాలకః! దర్శనాత్ స్పర్శనా న్నామ కీర్తనా ద్ధారణా
దపి ప్రదానా త్పాపసంహారీ నరాణాం తులసీ సదా! పాత్ర రుక్మాయ సుస్సాతో యః
పశ్యే త్తులసీద్రుమం! స సర్వతీర్థ సందృష్టి ఫల మాప్నో త్యసంశయం! దృష్ట్వా గజాధ
రం దేవం శ్రే తే! శ్రీపురుషోత్తమ! య త్పూజ్యం సమవాప్నోతి తులసీదర్శనా చ్చ తత్!
జినం తచ్చతుభం ప్రోక్తం తులసీ యత్ర దృశ్యతే! న తత్ర జాయతే తస్య వివర్తి కుత్రచి
న్మునే! అపి జన్మాంతర కృతం పాప మత్యంత గహితం॥౧౦॥

విసశ్యతి మునిశ్రేష్ఠ! తులసీనృప్ దర్శనాత్! అశుచి ర్వా శుచి ర్వాపి యః స్మృ
తే త్తులసీదలం! స సర్వపాప నిర్ముక్త స్తత్క్షణా చ్చుద్ధతా మియాత్! ప్రయాతిచ పదం వి
ష్ణ్వ రంతే దేవ సు దులభం! తులసీ స్పర్శనం స్నానం తులసీ స్పర్శనం తపః! తులసీ
స్పర్శనం ముక్తి స్తులసీ స్పర్శనం వ్రతం! ప్రదక్షిణీకృతా యేన తులసీ మునిసత్తమ! కృ
తః ప్రదక్షిణస్తే స విష్ణు స్సాక్షాత్ స సంశయః! తులసీం ప్రణమే ద్యస్త భక్త్యా మానవ
సత్తమః! స యాతి విష్ణు స్సాయుజ్యం న పునః ప్రపతేత్ ఓతా! తులసీకాననం యత్ర
తత్ర సాక్షా జ్ఞనార్దనః! లక్ష్మీ సరస్వతీ యుక్తో మోదతే మునిసత్తమ! యత్ర విష్ణు జ
గన్నాథ స్సర్వదేవమయః ప్రభుః! తత్రాహం సహ రుద్రాణ్య సావిత్రిచ ప్రజాపతిః! త
స్మాత్తత్పరమం ఫానం దేవానా మపి దులభం! యో గచ్ఛే త్స వ్రజేద్విష్ణవైశ్చకుంతనగ
రం మునే! స్నాత్వా ప్రమార్జయే ద్యస్త తత్ శ్రేత్రం పాపనాశనం! సోపి పాపవినిర్ముక్త
స్స్వర్గలోక మవాప్నుయాత్! యః కుర్యా త్తులసీ మూల మృదా తిలకముత్తమ! కపాలే
కంఠదేవే చ కణే చ కుచయోద్వయే॥ ౨౦॥ బ్రహ్మరంధ్రే తథా పృష్ఠే పార్శ్వే
యో త్నాభిదేశకే! స పుణ్యాత్మా మునిశ్రేష్ఠ! విజ్ఞేయో వైష్ణవోత్తమః! తులసీ పుష్ప
బృందేన పూజయే ద్యో జనార్దనం! సోఘృక్తో వైష్ణవశ్రేష్ఠ స్సర్వపాప వివర్జితః! వైశాఖే
కార్తికే మాఘే ప్రాత స్నాత్వా విధానతః! యో దదాతి సురేశాయ విష్ణవే పరమాత్మ
నే! తులసీ పత్రకం తస్య పుణ్యం బహుగుణం స్మృతం! గవా మయతదానస్య వాజశ్చయ
శతస్య చ! యత్ఫలం తత్సమాప్నోతి కార్తికే పూజయన్ హరిం! తులసీపత్రకై స్తద్వ
త్తులసీపుష్పకై రపి! తులసీకాననే య స్తు జగన్నాథం సమర్చయేత్! మహాశ్రేత్ర కృతా
యా స స పూజాయాః ఫల మాప్నుయాత్! తులస్యా రహితం నైవ కర్మ కుర్యా ద్విచ
క్షణ! కుర్వన్న కర్మణ స్తస్య సమ్యక్ఫల మవాప్నుయాత్! తులస్యా రహితా సంధ్యా
కాలాతీతేవ నిష్ఫలా! తులసీబృంద మధ్యే తు నిర్ణాయ హరిమందిరం! తృణశేష్టకబ్జం
వై ర్భా తత్ర యః ఫాపయే ధ్ధరిం నియతం సేవనాసక్తః! స హరే స్సామ్యతా మియాత్!

యస్తు తత్తులసీవృక్షం విష్ణురూపం విభావ్య చ | త్రిదైవ ప్రణమే నృత్యం సృ విష్ణు సృ
మతాం ప్రజేత్ || 30 || నమస్తే దేవదేవేశ! సురాసుర జగద్గురో! త్రాహి మాం ఘోర
సంసారాత్ నమస్తేస్తు సదా మమ | యస్తు శ్రీతులసీం మత్యః | ప్రణమే త్తారిణీ ధియా |
త్రిధా ప్రదక్షిణీకృత్య సప్తథా వా మహామతే! | మంత్రేణానన సద్భక్త్యా సంతరే ధ్నో
రసంకటాత్ || త్రైలోక్య నిస్తార పరాయణే! శివే! యదైవ గంగా సరితాం వతా స్వయం |
తదైవ లోకత్రయ పావనార్థం దుఃఖేషు సాక్షా త్తులసీ స్వరూపిణీ! త్వం బ్రహ్మ విష్ణు
ప్రముఖై స్సురోత్తమైః పురాఽర్చితా విశ్వపవిత్ర హేతవీ జాతా ధరణ్యాం జగదేకవం
ద్యే! నమామి భక్త్యా తులసి! ప్రసీద || ఏవం యే ప్రణమంత్యే నాం ప్రత్యహం మునిస
త్తమ! | తేహం సర్వార్థదా దేవీ యత్రకుత్రాపి తిష్ఠతః | తులసీ సర్వదేవానాం పరమ ప్రీతి
వర్ధిని! సర్వదేవాది సంస్థానం యత్రాస్తి తులసీవనం | పితరోఽపి పరం ప్రీత్యా వసంతి తుల
సీవన! అవశ్యం తులసీ దేయా పితృదేవార్చనాదిషు | అదత్వా మనుజై స్సమ్యక్ న కర్మఫ
ల మాప్యతి | విష్ణో స్త్రీలోక్య నాథస్య పితౄణాం చ విశేషతః | సర్వేహ మేవ దేవానాం
దేవీనాం చ మహామతే! | పరమప్రీతిదా జ్ఞేయా తులసీ లోకముక్తిదా | తస్మాద్ధి తులసీ దే
యా దైవే వైతే! చ కర్మణి | యత్రాస్తి తులసీవృక్ష స్తత్రభాగీరథీ స్వయం || ౩౦ || తీర్థై స్స
మస్తే సుహితా వసతిం కురతే సదా | తస్మా త్తత్ర మునిశ్రేష్ఠ! దేహం సంత్యజతాం సృ
ణాం గంగాయాం మరణే యాదృక్ ఫలం త త్తాదృగేవ హి | ధాత్రీవృక్ష శ్చ చేత్తత్ర వ
ర్తతే బహుభాగ్యతః | తదాఽధికతరం జ్ఞేయం స్థలం త ద్భవపుణ్యదం | తత్ర దేహభృ
తాం దేహ పరిత్యాగా న్మహామునే! | అజ్ఞానతోఽపి ముక్తిస్సాస్య తనత్యం సత్యం న సుశయః |
ఏతయా సన్నిధౌ యత్ర బిల్వవృక్షోఽపి విద్యతే | త త్థానం హి మహాతీర్థం సాక్షా ద్వా
రాణి సమం | తత్ర సంపూజనం శంభో దేవ్యా విష్ణో శ్చ భావతః | బహుపుణ్య ప్రదం
జ్ఞేయం మహాపాతక నాశనం | తత్రైకం బిల్వపత్రం యో మహేశాయ నివేదయేత్ | స సా
క్షా త్వగమేశస్య పదవీం సమవాప్నుయాత్ | తథా విష్ణుం నుసంపూజ్య తులస్యా మలకీ ద
త్తైః | ప్రయాతి విష్ణో స్సాయుజ్యం సత్య మేవ మహామతే! | న పున ర్జన్మ చాప్నోతి తత్తేత్రస్య
ప్రభావతః | ఇత్యుక్తం తే మునిశ్రేష్ఠ! మాహాత్యం వై సమాసతః | య ఇదం శృణుయా
న్మత్యః సావి స్వర్గ మవాప్నుయాత్ || ౩౧ ||

ఇతి శ్రీ మహాభాగవతే మహాపురాణే తులసీమాహాత్యై కథనం

నామ నవసప్తతితమోధ్యాయః ||

అథా శీత త మోఽ ధ్యాయః॥

శ్రీమహా దేవ ఉవాచ॥ ఇదాసిం శృణు వత్సామి మాహాత్మ్యం మునిసత్తమ॥ రుద్రా
 తస్య చరం గుహ్యం పుణ్యాఖ్యానం సమాసతః॥ అంగేషు ధారణా త్వర్వదేహినాం పాప
 సంచయం॥ వినాశయతి రుద్రాక్షుఫలం జన్మశతాకాతం॥ గురో రప్రణతే జాతం దేవా
 నాం చ మహాత్మనాం॥ అప్రణామాత్ ద్విజాతీనాం దర్పా దజ్ఞానతోఽపివా॥ యత్పాపం
 సంచితం పూర్వ జన్మ కోటిషు నారద॥ తత్పాపం నాశ మ్నోతి శిరసాఽవ్యభిధారణాత్॥
 అసత్యభాషణాత్ నిందా వకోచ్ఛిష్టాది భక్షణాత్॥ సురాపానా చ్ఛ సంభూతం యత్పాపం
 జన్మకోటిషు॥ కంఠేఽ భిధారణా దస్య తత్పాపం నాశ మ్నోతి॥ పరా ద్రవ్యాప హా
 రా చ్ఛ పరదేహాభి తాడనాత్॥ అస్పృశ్య వస్తు సంస్పర్శాత్ తథా దాన పరిగ్రహాత్॥
 యత్పాపం సంచితం పూర్వం కోటిజన్మసు నారద॥ తత్పాపం నాశ మ్నోతి కశీ రుద్రా
 క్ష ధారణాత్॥ అస త్ప్రసంగ సంకుత్యా యత్పాపం పూర్వసంచితం॥ తత్పాపం నాశ
 మ్నోతి కశ్లే రుద్రాక్ష ధారణాత్॥ పరశ్రీ గమనా ద్భ్రహ్మ వధాత్ వేదవ్యకర్మణః॥
 ప్రకృతే స్సంచితం పాపం యత్పూర్వం బహుజన్మసుతత్పాపం విలయం యాతియత్ర కుతా
 భిధారణాత్॥ ౧౦॥ రుద్రాక్షభూషణై యుక్తం దృష్ట్వా సంప్రణమే త్తు యః॥ సోఽపి పా
 పా ద్విముచ్ఛేత కృతపాప శతోఽపిచేత్॥ రుద్రాక్షధారి విహారే నృహరుద్ర ఇవావరః॥ ని
 ర్భయో ధరణీపుష్టే దేవపూజ్యతమ స్వయం॥ విధృత్య చైకం రుద్రాక్షం శంఖం వా పర
 మేశ్వరీం॥ యోఽర్చయే చ్ఛివసాయుజ్యం న పాప్నోతి న సంశయః॥ అవిధృత్య నరో య
 స్తు రుద్రాక్షం మునిసత్తమ॥ కురుతే సైత్వకం కర్మ దైవం వాపి విమోహతః॥ న తస్య
 ఫల మ్నోతి వృథా తత్కర్మ చ స్మృతం॥ రుద్రాక్ష మాలయా మంత్రం యో జపే
 చ్ఛ మహేశితుః॥ స ప్రయాతి నర స్వర్గం మహాదేవ ప్రసాదతః॥ కాశ్యాం వా జహ్నవీ
 త్కేత్రే తీర్థేఽన్యస్మింశ్చ వా నరః॥ రుద్రాక్ష రహితః కర్మవైవ కుర్యా త్కదాచన॥ బిభర్తి
 య స్తు తత్కంఠే కాహవా మునిసత్తమ॥ తస్య ప్రసన్నో భగవాన్ శంభు దేవసుదు
 లభః॥ కురుతే య త్వరం ధర్మ్యం కర్మ త చ్ఛ మహాఫలం॥ రుద్రాక్షధారి సంత్యజ్య జే
 హం వై యత్రకుత్రచిత్॥ అవశ్యం స్వర్గ మ్నోతి తత్ర నాస్త్వైవ సంశయః॥ గంగాయాం
 తు విశేషేణ ఫలదం తస్య ధారణం॥ కాశ్యాం తతో ధికంఽక్షయం కి మన్య త్కథయామి
 తే॥ ౧౧॥ ఇతి తే కథితం పుణ్యం మాహాత్మ్యం మునిసత్తమ॥ రుద్రాక్షస్యాపి సంక్షేపా
 న్మహాపాతక నాశనం య ఇదం ప్రథమే ధృక్త్యా శృణుయా ద్వాపి యో నరః॥ స పాప్నో
 తి పదం శంభో రపి దేవై స్సుదులభః॥ బిల్వమాలే పతే దేత చ్చతుర్దశ్యా ముహూర్తితః॥
 ౧౨॥ ముచ్చతే మహాపాపా దపి జన్మశతాకాతాత్॥ గంగాయాం వా కురుతేత్రే కాశ్యాం వా

మునిసత్తమ!! నేతుబంధే మహాశక్తి గంగా సాగర సంగమే! శివరాత్రి చతుర్థశ్చాయః ప
తే చిచ్ఛవ సన్నిధౌ! స సర్వపాప నిర్మూక్తి రుద్ర లోక మహాపున్నయాత్ || ౨౫||

ఇతి శ్రీమహా భాగవతే మహాపురాణే మహాదేవ నారద
మహాదే ప్రథమఖండే రుద్రాక్షమాహాత్యై
కథనం నామాశీతితమోధ్యాయః||

అధై కా శీ తి త మోఽ ధ్యాయః||

—

శ్రీమహాదేవ ఉవాచ|| శృణు సావహితో వత్స! మాహాత్యై మునిసత్తమ!! పూ
జాయా శ్రీమహేశస్య సంక్షేపేన మమగ్రతః! కతా సర్వే భవిష్యంతి మానవా ధర్మప
జ్ఞతా! సదా పాపరతా స్మత్యవః! తా స్వల్పజీవినః! పరదారరతా నిత్యం పరదోహా ప
రాయణాః! పరనిందా రతా శ్చైవ పరవిత్రాప హరిణాః! గురుభక్తి విహీనా శ్చ గురునిందా
రతా స్సదా! స్వస్వకర్మ విహీనా శ్చ ధనఖియాః! కతా యుగే! భవిష్యంతి ద్విజా స్సర్వే
శూద్రాచార రతా స్సదా! శ్రీహీనా స్తపోహీనా యోగాభ్యాస వివర్జితాః! భవిష్యంతి
కతా వత్స! శిశ్నోదర పరాయణాః! స్త్రియ స్సర్వా భవిష్యంతి సతిభక్తి వివర్జితాః! భ్ర
ష్టా శ్చ ప్రియశక్తాస్తాం శ్వశూర్షా దోహ పరాయణాః! అల్పసన్యాసమనుతీ దేహినో
న్మమరాయణాః! కరగ్రహ రతా నిత్యం రాజానో మైచ్చరూపిణః! భవిష్యంతి సతాం హని
రథతా మున్నతి స్సదా! ఏవం ఘోరే కతా చాపి నరాణాం పాపచేతనాం! ముక్తిప్రదం
మహాదేవ పూజనం మునిసత్తమ!! నిర్మాయ పార్థివం లింగం శివశక్త్యాత్మకం కరం! పూజ
యే త్ప్రియతో భూత్వా సహి తం బాధతే కలిః! ౧౦|| ఉపాయో విద్యతే నావ్య స్సత్యం
సత్యం కతా యుగే! శంభో రారాధనా త్వల్పసాధనా మునిసత్తమ!! మూర్తే ర్నిర్మాణ
మవ్యల్పసాధనం బిల్వపత్రకం! ఉపహార మనాయాస లభ్యం పుణ్యం తు విస్తరం! శంభో
రారాధన సమం నాస్తి కర్మ కతా యుగే! శాశ్వో వా వైష్ణవ స్సారో పూర్వం సంపూజ్య
శంకరం! పశ్చాత్ప్రపూజయే త్వేష్ట దేవతాం భక్తిభావతః! వ్యతిక్రమం తు తౌ దర్శా
న్మోహా ద్వాపి సమాచరేత్! సో ధః పతతి పాపాత్మా తస్యాత్మా విఫలా భవేత్! తౌ
ధ్యాత్వాపి మహాదేవం సర్వలోకేశ్వరేశ్వరం! స తేన సామ్య మాయాతి న పునః కళాస్మభా
గ్భవేత్! పూజయే ద్య స్తు సద్భక్త్యా సర్వదేవాత్మకం శివం! స సర్వపాప నిర్మూక్త శ్శివతో
క మహాపున్నయాత్! పాద్యం య స్తు మహేశాయ దదాతి మనుజోత్తమం! సోఽపి పాపవిని
ర్మూక్త స్సర్వలోక మహాపున్నయాత్! పాద్యాదికం తు యత్కించి ద్వేయం శ్రీకం!

సర్వం తత్సంప్రదద్యాచ్చ లింగోపరి కియత్ కియత్ అగ్రాహ్యంత స్మహాబుధే ప్రసాదాన్నా
ది భక్షయేత్ | ప్రసాదం భక్షయ స్మర్త్య స్వయం శంకరతాం వ్రజేత్ | శివం యః పూజ
యే ద్భక్త్యా కృత్య వాపి నారదః || ౨౦ || స నైవ యమదండ్య సాస్యత్ సత్యంసత్యం స
సంశయః | ఆరోగ్య మతులం సౌఖ్యం ప్రజాపుష్టి వివర్ధనం | శివలింగార్చనం కృత్వా పా
న్నయా న్నానవోత్తమః | యో నృత్యతి మహేశ్వర సన్నిధౌ భక్తితత్పరః | స పాప్య శాం
భవం లోకం మోదతే సుచిరం మునేః | గానం వాద్యం చ యః కుర్యా న్మమజ శ్శివసన్ని
ధౌ | స శంభో రంతికస్థాయీ భవే త్తస్మిన్మధేశ్వరః | యత్ర దేశే వసే చ్ఛంభుపూజాభక్తి
పరాయణః | సోపి పుణ్యతమో దేశో గంగాహినో భవే ద్యది బిల్వమూలే మహాదేవం యః
పూజయతి భవతః | సోఽశ్వమేధ సహసాగ్రాం ఫల మాప్నోతి నిశ్చితం | గంగాయాం యో
మహాదేవం బిల్వవృక్షేః ప్రపూజయేత్ | స కైవల్య మవాప్నోతి కృత పాప శతోఽపి చేత్ |
కాశ్యాం యః పూజయే చ్ఛంభుం హేలయాపి నరోత్తమః | తస్మాఽంతే ముక్తిదాతా స
మహేశ స్వయ మేవ హి | పుణ్యే భారతఖండే తు స్థలం య త్పుణ్యదాయకం | తత్ర స
పూజ్య విశ్వేశం స పున జగన్మథా గృహేత్ | హిమాద్రే ర్క్షితే పాశ్వే గంగా సాగర
సంగమః | యావ త్పుణ్యతమో దేశ స్సర్వకామ ఫలప్రదః | ఏతస్మి న్నాస్తి కర్మాన్యత్ శి
వపూజాసమం మునేః || ౩౦ || మహాపాప హరం పుణ్యం సర్వాప ద్వినివారకం | అనేక కర్మ
సంఘాని పుణ్యదాని మహామునేః | ఉక్తాన్య నేక శాస్త్రేషు నృణాం పాపహరాణి వై | తేషు
శ్రేష్ఠతమం జ్ఞేయం శివసంపూజనం పరం | కీర్తనం శివన్నాము శ్చ దుర్గానామ్నో విశేష
తః | దుర్గాయాః పూజనం తద్వ దాహనామ ప్రకీర్తనం శ్రవణం తద్గుణానాం చ తీర్థేషు
ద్రమణాం తథా విజ్ఞేయం పరమం శ్రేష్ఠం కతా పాతక నాశనం | సంస్కృత్య శంభో నా
మాని యత్కించి తుర్రుతే నరః | కర్మ వేదాది శాస్త్రాంత తదక్షయతమం భవేత్ | శివేతి
విశ్వనాథేతి విశ్వేశేతి హరేతిచ | గారీపతే ప్రసీదేతి యోనరో భాషతే సకృత్ | తస్య సం
రక్షణార్థాయ పృథ్వతః ప్రమథే స్సహా శూల మాదాయ వేగేన స్వయం భావతి భావతి |
శివనామ స్మరన్ మర్త్య స్త్యక్త్యా దేహం మహామతే సాక్షా నృహేశతాం యాతి కృత
పాప శతోఽపి చేత్ | యత్రకుత్రచ సంస్థాయ సంస్మరేత్ పరమేశ్వరం | తత్రైవ సర్వతీ
ర్థాని నివసంతి మహామతేః | ఇతి తే కథితం సర్వం యత్పుష్టం మునిసత్తమః | మహాపాప
హరం పుణ్యం సర్వమంగల మంగలమ్ || ౪౦ ||

య ఇదం శృణుయా న్మర్త్య స్సత్రేధః పఠతేఽథవా | స సర్వపాప నిర్ముక్తః ప్రయాతి పర
మం పుదం | వ్యాస ఉవాచ | ఏతావ దుక్తం దేవేన పృష్టేన మునినా స్వయం | ఖండే
స్మిన్ జైమినీః వాక్యా పుణ్యం పరమ శోభనం | ఏత ద్య శృణుయా న్మర్త్యః పఠే ద్వాద
శ్చ సంయుతః | సోఽంతే నిర్వాణ మాప్నోతి భక్త్యా భోగా న్మనోరథాః | సుగుప్తమేత త్ప
రమం కథితం శూలపాణినా మాహాత్మనే మునీంద్రియ నారదాయ మహామతేః | యస్య
సంవిద్యతే గేహే త మాపన్న స్మృశే త్త్వచిత్ | య ఇదం పరిమాఖ్యానం శ్రావయే

ద్వీజసన్నిధౌ! సర్వద్యై జైమినీ! తస్య పాపం నశ్యతి తస్మాత్! అద్య నేకశతం కోటిజ్ఞా
న్మాతర సుసంచితం! ఏత దాకణ్యం సంత్యజ్య పాపం మోక్షం మవాప్నుయాత్ ||౪౩||

ఇతి శ్రీదేవీమహాభాగవతే మహాపురాణే నుహా దేవనారద
సంవాదే శివపూజానుహిమాయవ.౩౯నం
నామైకాశీతితమోధ్యాయః.

10035

